Herdenkingsboek Joodse Oosterparkstraten

4 mei comité oosterparkbuurt

Amsterdam, april 2025

1. Inleiding

Dit boek behandelt zowel de straat Oosterpark als de drie Oosterparkstraten. De straat Oosterpark was aan het Oosterpark gelegen, dat aan de noordzijde een aantal gebouwen had die ingenomen waren door Duitse en aan haar gelieerde instanties. Dit waren onder andere het Luftgau Kommando in de voormalige Jozef Israëlsschool aan Mauritskade 23, de Hulppolitie die vanaf 1943 ingezet werd voor het ophalen van Joden, de Duitse Wehrmacht sinds oktober 1944 in het voormalig Sint-Elisabeth Gesticht, de Ordnungspolizei in de voormalige Oosterparkschool aan Mauritskade 56 sinds maart 1944, de Ordningspolizei in het gebouw van de Derde Hogere Burgerschool en in het gebouw van het Laboratorium voor Anatomisch en Embryologisch Onderzoek en wederom de Ordnungspolizei in het gebouw van het Koloniaal Instituut. Vanaf maart 1944 werd het hele Oosterpark afgesloten – Joden mochten zich daar al vanaf september 1941 niet meer vertonen – en werd het park gebruikt als parkeerplaats voor de wagens van de Ordningspolizei.

Op Linnaeusstraat 121 zat het politiebureau van de buurt. Dat stond in de oorlog als niet al te slecht bureau bekend, aangezien er enige politieagenten werkten die mensen hielpen met onderduiken. Vamuit dit politiebureau werden echter ook Joden opgebracht die een overtreding hadden begaan, bijvoorbeeld het rondlopen zonder Jodenster. Dergelijke gevallen waren dan door buren of bekenden aangegeven. Ook in de Tweede Oosterparkstraat zat de Ordnungspolizei, in de Kastenjepleinschool op nummer 227. Op nummer 232 zat een wijkpost van de Luchtbeschermingsdienst. Dit was de omgeving waarin in de Tweede Wereldoorlog zich onderstaand drama afspeelde.

Het is moeilijk voorstelbaar hoe de sfeer op straat moet zijn geweest. Joodse bewoners zullen zo lang mogelijk hun best gedaan hebben om zich voor te stellen dat er weinig aan de hand was en het allemaal wel mee zou vallen. De maatregelen die tegen hen werden genomen maakten het

leven echter steeds benauwder. De meldingsplicht voor niet-Arische vreemdelingen was het eerste teken dat de Joodse bevolking mogelijk volledig zou worden afgezonderd van de niet-Joodse bevolking van Amsterdam, maar kon nog meerdere dingen betekenen. Ook het verbod op kosher slachten van 5 augustus 1940 zou eventueel nog als een maatregel in het kader van de dierenbescherming beschouwd kunnen worden, alhoewel ze het rituele Joodse leven volledig op zijn kop zette. Vanaf september 1940 mogen Joden niet meer door de overheid worden aangenomen. Ook mogen in overheidsdienst zijnde Joden geen promotie meer maken. De overheden krijgen een specifieke instructie hoe om te gaan met Joden. In november 1940, op grond van een eerder in oktober 1940 ingevulde Ariërverklaring, werden alle Joden in overheidsfuncties ontslagen, zoals bij de politie, de GVB en alle ambtelijke diensten van de Gemeente Amsterdam. Ook aan Universiteiten mochten Joden niet langer werkzaam zijn.

Voor het eerst werd de Joodse bevolking van Amsterdam direct economisch getroffen. Het was wel duidelijk welke kant het op ging: een volkomen scheiding tussen Joodse en niet-Joodse Amsterdammers. Vanaf januari 1941 werden alle Joodse inwoners van Amsterdam en daarmee de Oosterparkbuurt separaat als Jood geregistreerd. Joden mogen niet langer naar de bioscoop, na een door de Nederlandse Bioscoopbond zelf ingesteld Jodenverbod. Voor het eerst worden een kleine 400 Joodse jongemannen opgepakt en naar vernietigingskampen afgevoerd in februari 1941, zoals Jacob Philips van de Eerste Oosterparkstraat 70-2. De doodsberichten komen met een snelheid binnen die duidelijk maakt dat de Duitse bezetter serieus aan het moorden is geslagen in het oosten. Toch willen veel Joodse inwoners van Amsterdam nog niet geloven dat het om hun totale vernietiging te doen is.

In februari 1941 wordt de Joodse Raad ingericht. Joodse bladen mogen al niet meer verschijnen. Het Joodsche Weekblad is het enige medium dat nog is toegestaan. Vanaf april 1941 verschijnen de bordjes ‘Voor Joden verboden’, die voor café’s verplicht zijn. Joodse artsen en advocaten mogen niet langer niet-Joodse patiënten behandelen, zoals arts Jacob Levy Roos op Oosterpark 84. Vanaf mei 1941 mogen Joden uitsluitend nog in Joodse theaters komen. Joden mogen niet meer in gemengde orkesten spelen en niet meer naar het zwembad of naar het park. Het Oosterpark is daarmee Jodenvrij. Vanaf juni 1941 mogen Joden niet meer in badplaatsen verschijnen. Niet iedereen houdt zich daaraan. De Jodenster wordt nog niet gedragen en in een onbekende omgeving weet niemand wie een Jood is.

In juni 1941 vinden wederom razzia’s plaats, onder andere in Amsterdam. De gevangen genomen jongemannen vinden een snelle dood in de kampen. Vanaf augustus 1941 moeten Joodse tegoeden gestort worden bij de daartoe ingerichte roofbank Lippmann, Rosenthal & Co. op de Sarphatistraat. Vanaf 1 september 1941 worden Joodse leerlingen van gemengde scholen verwijderd, zoals 103 Joodse leerlingen van de Derde Ambachtschool op het Timorplein, beschreven in het boek *Van school verwijderd. Jood* van Ab Caransa. Alle Nederlandse Joden zijn inmiddels geregistreerd en een nieuwe fase kan ingaan: de grootschalige verwijdering van Joden niet alleen uit de Nederlandse samenleving, maar uit Nederland. Joden met een niet-Joodse achtergrond zijn inmiddels sinds december 1941 verplicht een verzoek tot emigratie in te dienen.

Joden krijgen vanaf januari 1942 een J in hun persoonsbewijs. Zo zijn ze gemakkelijker te identificeren. Het zal nog tot mei 1942 duren voordat alle Joden in Amsterdam een Jodenster moeten dragen. Overtreding van dit verbod leidde na ontdekking gewoonlijk tot deportatie. Vanaf februari 1942 worden veel Joodse mannen uit de Amsterdamse samenleving verwijderd door hen in specifieke Joodse werkkampen in te zetten, weliswaar nog wel in Nederland. Deze mannen zullen later in het jaar via Westerbork afgevoerd worden naar Auschwitz en daar worden vermoord of ingezet bij de vernietiging van andere arriverende Joden en andere minderheden. Joodse patiënten in Nederlandse ziekenhuizen worden afgevoerd naar Westerbork. Vanaf mei 1942 moeten Joden van buiten Amsterdam naar Amsterdam verhuizen.

De fysieke vernietiging van de Nederlandse en Amsterdamse Joden door middel van vergassing, waartoe op de Wahnsee conferentie in januari 1942 door de nationaalsocialisten definitief was besloten, start nu op grote schaal. Vanaf juli 1942 beginnen de deportaties vanuit Westerbork op grote schaal. Amsterdamse Joden mogen niet meer op bankjes op straat zitten en mogen tussen

20 uur en 6 uur niet meer op straat zijn. Er is inmiddels een fietsverbod voor Joden ingesteld. Uiteraard mogen Joden ook niet meer van het openbaar vervoer gebruik maken. Het ventverbod voor Joden is een definitieve doodslag voor de kleine man die nu op geen enkele manier meer iets kan verdienen.

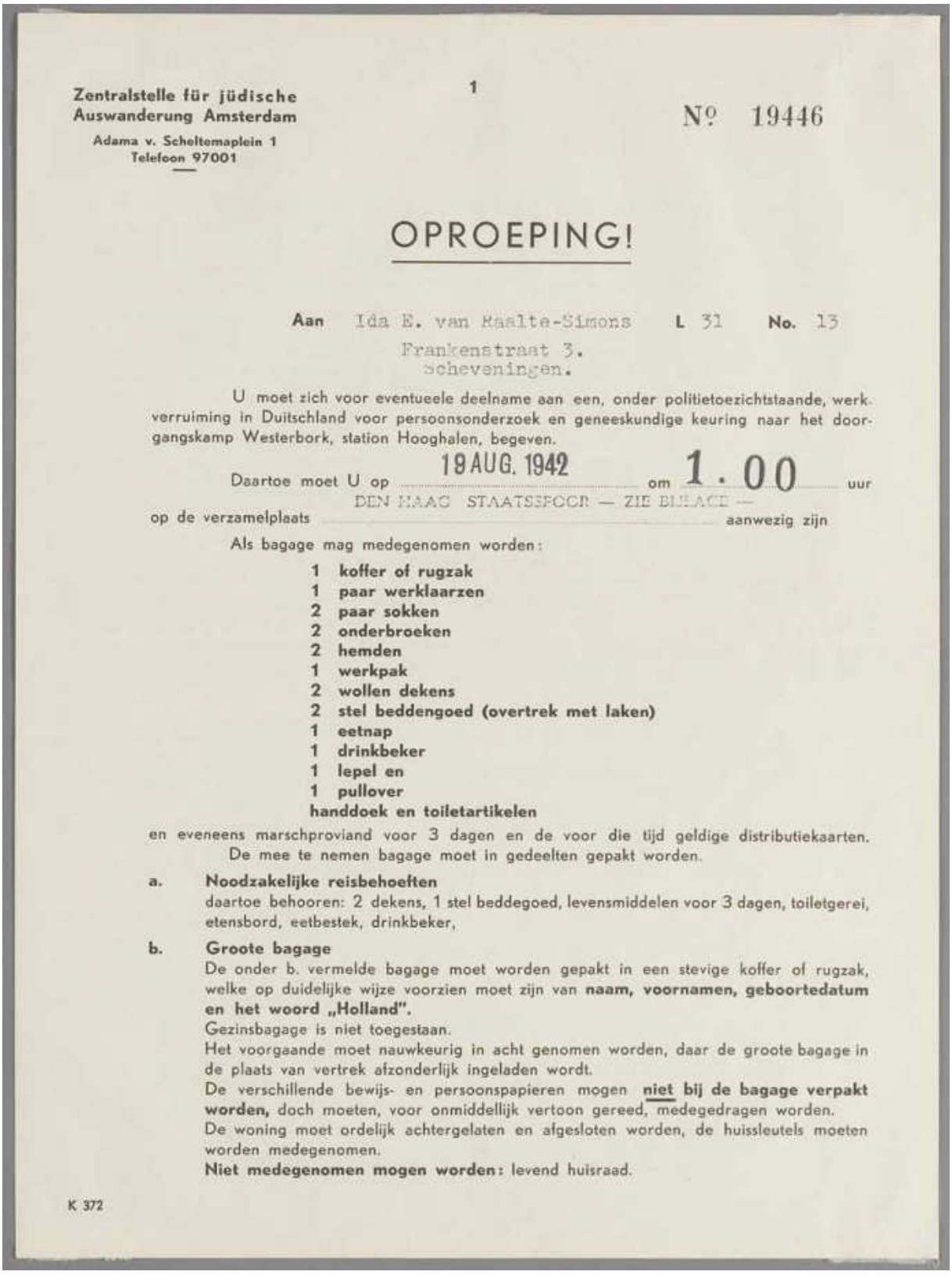

Zentralstelle für jüdische
Auswanderung Amsterdam
Adama v. Scheltemaplein 1
Telefoon 97001

1

Nº 19446

OPROEPING!

Aan Ida E. van Raalte-Simons L 31 No. 13
Frankenstraat 3.
Scheveningen.

U moet zich voor eventueele deelname aan een, onder politietoezichtstaande, werkverruiming in Duitschland voor persoonsonderzoek en geneeskundige keuring naar het doorgangskamp Westerbork, station Hooghalen, begeven.

Daartoe moet U op 19 AUG. 1942 om 1.00 uur
op de verzamelplaats DEN HAAG STAATSSPOOR — ZIE BIJLAGE — aanwezig zijn

Als bagage mag medegenomen worden:

1 koffer of rugzak
1 paar werklaarzen
2 paar sokken
2 onderbroeken
2 hemden
1 werkpak
2 wollen dekens
2 stel beddengoed (overtrek met laken)
1 eetnap
1 drinkbeker
1 lepel en
1 pullover
handdoek en toiletartikelen

en eveneens marschproviand voor 3 dagen en de voor die tijd geldige distributiekaarten.

De mee te nemen bagage moet in gedeelten gepakt worden.

a. **Noodzakelijke reisbehoeften**
daartoe behooren: 2 dekens, 1 stel beddegoed, levensmiddelen voor 3 dagen, toiletgerei, etensbord, eetbestek, drinkbeker,

b. **Groote bagage**
De onder b. vermelde bagage moet worden gepakt in een stevige koffer of rugzak, welke op duidelijke wijze voorzien moet zijn van **naam, voornamen, geboortedatum en het woord „Holland".**
Gezinsbagage is niet toegestaan.
Het voorgaande moet nauwkeurig in acht genomen worden, daar de groote bagage in de plaats van vertrek afzonderlijk ingeladen wordt.
De verschillende bewijs- en persoonspapieren mogen **niet bij de bagage verpakt worden,** doch moeten, voor onmiddellijk vertoon gereed, medegedragen worden.
De woning moet ordelijk achtergelaten en afgesloten worden, de huissleutels moeten worden medegenomen.
Niet medegenomen mogen worden: levend huisraad.

K 372

Er is een beperkt aantal Joodse zaken overgebleven, aangewezen door de bezetter en de Joodsche Raad. Ook zijn er nog specifieke Joodse markten, zoals op de Gaaspstraat. De deportaties gaan gestaag door. Mensen krijgen daarbij normaal gesproken een brief als bovenstaande.

In 1943 wordt het karwei afgemaakt. In een aantal grote razzia's, maar ook via oproepen, wordt de Joodse bevolking van Amsterdam, vaak via het Muiderpoortstation, naar Westerbork gebracht en vandaar naar een nieuwe bestemming, Sobibor, waar de vergassing op grote schaal plaatsvindt. Joden waarvan nog een mogelijk economische opbrengst wordt verwacht, komen in kampen als Bergen-Belsen terecht. De gaten vallen in de Oosterparkbuurt. Lege woningen worden leeggehaald en grotendeels gesloopt door niet-Joodse buren, na eerst de firma Puls de meer waardevolle spullen in opdracht van de nationaalsocialistische bezetter heeft afgevoerd. Jodenjagers, zoals Gerrit Mozer en Pieter Schaap, zoeken hun prooi, zoals tandarts Nerden op Oosterpark 13, en proberen een premie te verkrijgen door onderduikers op te sporen, die vaak door buren worden verraden. Het wordt leeg in de Oosterparkbuurt. Een enkele gemengd gehuwde Jood weet zich te handhaven.

De oorlog raakt voorbij. Weinigen komen terug. Hieronder worden de beperkte biografieën van een kleine 1.000 bewoners van het Oosterpark en de Eerste, Tweede en Derde Oosterparkstraat gegeven. Opdat wij hen niet definitief vergeten en ook nooit zullen vergeten wat er in Amsterdam Oost met onze buurtbewoners gebeurd is, die op grond van hun Joodse afkomst door de nationaalsocialisten vermoord werden.

De houding van de overheid

Het is bijzonder beangstigend om te zien hoe de Amsterdamse overheid zich, zonder wezenlijk aan te wijzen definitieve breuk, zich voegt in de doelstellingen van de nieuwe machthebber. Al voor de oorlog weigert Nederland, net als omliggende Europese landen, grootschalig vluchtelingen voor het Duitse nationaalsocialistische bewind op te nemen. Op zich is dat begrijpelijk. Eigen volk eerst is nu eenmaal het motto van iedere natiestaat, onder de instromende vluchtelingen konden zich communisten en andere revolutionairen bevinden en bovendien waren het er sowieso veel te veel.

Joden uit het buitenland dus in principe niet welkom. Dan wordt het nijpender, als Nederland wordt overgenomen door nationaalsocialisten uit het buurland Duitsland. Meewerken of niet? De Amsterdamse kleine winkelier weet daar geen goed antwoord op en probeert er het beste van te maken. Er zijn niet erg veel rabiate antisemieten in Amsterdam. Wel erg veel mensen die het niet zien zitten om al te grote risico's te nemen. De nationaalsocialistische bezetter doorgrondt de Amsterdamse volksaard goed en belooft rondborstig dat het allemaal wel mee zal vallen. Dan wordt het net aangespannen.

Het zijn Amsterdamse politieagenten die Joden komen ophalen voor deportatie. Een enkeling saboteert de hele boel: dat zijn helden. De meeste mensen kijken echter de andere kant op. Met de mond belijden zij hun afschuw van de situatie. In hun handelen werken zij echter mee. Dat doet ook de Amsterdamse gemeentelijke overheid, de heldhaftige uitzonderingen niet te na gesproken. Dat zijn vooral communisten en gereformeerden, maar ook de meer gezeten burgers kennen hun helden, die simpelweg niet accepteren dat Joden anders behandeld zouden kunnen worden dan de gemiddelde Amsterdammer en daar de consequenties van hun handelen laten bepalen.

Maar Joodse Amsterdammers hadden niet zo massaal kunnen worden afgevoerd zonder het handenwringende en ach en wee klagende optreden van hun stadsgenoten, die niets deden.

De Joodsche Raad

Een heel bijzonder Amsterdams optreden was wel dat van de Joodsche Raad. Wat zij deden, was om te redden wat er te redden viel. Maar en passant vervielen zij tot een steeds genanter maar ook moordzuchtiger medewerken met de nationaalsocialisten. Eigen familie en bekenden werden

bij voorkeur gered; iets wat overigens puur menselijk en zeer begrijpelijk is. Op die wijze vervielen deze goedwillende mensen echter tot een uiterst nuttige bondgenoot van de nationaalsocialisten, die op hun vernietiging uit waren. De Joodsche Raad gaf baantjes uit. Mensen die ze wisten te bemachtigen kregen een sperre: uitstel van deportatie. Tegelijkertijd werkte de Joodsche Raad als tegenprestatie voluit mee aan de deportaties. Was dat fout? Ja, dat was volstrekt verkeerd, alhoewel tegelijkertijd ook volkomen conform de menselijke aard.

De uitzonderingen

En dan waren er nog de mensen die op een andere manier een uitzondering dachten te zijn op de nationaalsocialistische rassenwetten. De Portugese Joden deden samen met goedwillende Amsterdamse wetenschappers als De Froe een poging zichzelf als niet-Joods te verklaren, benadrukkend dat zij niets met de Ashkenazische Joden te maken hadden, die de ware boosdoeners waren. De gemengd gehuwden, die tot aan het eind van de oorlog niet aan de beurt kwamen en zich zo muisstil mogelijk hielden, werden gered, behalve de personen onder hen die in hun enthousiasme ook maar één keer vergaten buiten huis de Jodenster te dragen. Die werden op hun beurt aangegeven door even goedbedoelende en gezagsgetrouwe buren, die vonden dat de vaderlandse wetten en regels nu eenmaal gehandhaafd dienden te worden.

Kortom, de Joodse inwoners van Amsterdam zagen hun buren langzaam veranderen, min of meer vergelijkbaar met de bekende film *The invasion of the bodysnatchers*. De blikken veranderen. De afstand tussen mensen veranderde. De begroetingen werden anders. Terwijl de Joodse bevolking van Amsterdam Oost, getuige ook de onderstaande verhalen, zo lang als mogelijk probeerde te doen alsof er niets aan de hand was, veranderde de wereld om hen heen. De wereld van de buren. De wereld van de winkels en het openbare leven. Langzaam maar zeker kwamen de moordenaars dichterbij. In het navolgende hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van alle bewoners van de Oosterparkstraten voor zover bekend, die uiteindelijk hun leven in de gaskamer of elders onder het moordzuchtige regime bewust beëindigd zagen worden. Het is een verbijsterende hoeveelheid. Nog verbijsterender is echter dat we hier in Amsterdam zo weinig aandacht hebben besteed tot nu toe. Dat heeft er ongetwijfeld mee te maken dat we niet veranderd zijn. Alleen een eigengereide idioot of een ideologische hardliner pleegt verzet tegen machten die eindeloos veel groter zijn dan hem- of haarzelf. Laten we er, met oog op de toekomst, stuk voor stuk, vanaf heden zelf naar streven zulke idioten te worden.

Dit is een hard boek. Mogen we er iets van leren.

Amsterdam februari 2025

Disclaimer voor de gebruiker
Het boek baseert zich op publiek toegankelijke bronnen en websites (zoals joodsmonument.nl). Het 4 mei comite heeft zijn uiterste best gedaan om de rechthebbenden van de afbeeldingen die in dit boek getoond te achterhalen. Toch valt niet uit te sluiten dat op een afbeelding waar geen toestemming voor gevraagd hoeft te worden, nog auteursrecht rust. Wie foto's,video- en film(fragmenten), plattegronden, affiches etc. uit dit boek openbaar maakt is zelf verantwoordelijk en aansprakelijk voor een mogelijke inbreuk op het auteursrecht.
Informatie voor de auteursrechthebbende
Indien u, als auteursrechthebbende, toch een afbeelding of ander item tegenkomt en u bezwaar heeft tegen de publicatie ervan in dit boek dan kunt u contact opnemen via 4meioosterparkbuurt@gmail.com

2. Vermoorde Joodse bewoners Oosterparkbuurt

Eerste Oosterparkstraat

Eerste Oosterparkstraat 3-1

Salomon Swalep, handelscorrespondent/journalist bij een persbureau, winkelier in damesmode en kantoorbediende bij een herenconfectiefabriek, Amsterdam, 9 mei 1916, Sobibor, 30 november 1943. Salomon was de jongste zoon uit het gezin van sigarenmaker Eliazer Swalep, die al in 1917 was overleden, en de in Alkmaar geboren Fijtje Werkendam, die in Pension Agsteribbe aan de Nieuwe Herengracht woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. Salomon kwam in 1922 in het Nederlandsch Israëlietisch Jongensweeshuis terecht, waar hij tot 1934 verbleef. Blijkbaar zag zijn moeder zich niet in de gelegenheid hem op te voeden. Het was ook vanuit het weeshuis dat hij zijn onderwijs kreeg. Na het doorlopen van de lagere school kwam Salomon op de MULO terecht. Salomon had journalistieke ambities en verdiepte zich tevens in de moderne talen. Bij het verlaten van het weeshuis in juni 1934 had hij een beroep als kantoorbediende gevonden. In 1935 was Salomon als redacteur bij een persbureau werkzaam. In dat jaar werd hij voorgoed ongeschikt voor de militaire dienst verklaard. Wij kennen daarvan niet de redenen. Salomon trouwde in februari 1939 met Rebecca Gerritse. Het echtpaar kreeg geen kinderen. In juni 1940 verhuisden Salomon en Rebecca, die op dat moment in de Hoendiepstraat woonden, naar Arnhem en keerde in augustus 1940 al weer terug, om op dit adres te gaan wonen. Salomon en Rebecca vertrokken op 18 mei 1943 vanuit Westerbork naar Sobibor, waar Rebecca direct vergast werd. Salomon was een van de weinige Nederlandse gevangenen die niet direct om het leven werd gebracht. Blijkbaar werd hij als dwangarbeider ingezet. In oktober 1943 kwam het tot een opstand in het kamp, waarna het door de nationaalsocialisten gesloten werd. Aanwezige getuigen werden vermoord. Mogelijk was Salomon een van hen. Een zus van Salomon, Esther, overleefde de oorlog en overleed in 1985. Een broer, Abraham, die vertegenwoordiger was en op Tilanusstraat 37-2 woonde, werd ook vermoord.

Rebecca Swaalep-Gerritse, costumière/werkzaam bij lingeriefabriek SIDVA (S.I. de Vries), Amsterdam, 23 augustus 1916, Sobibor, 21 mei 1943. Rebecca was een dochter uit het gezin van winkelier en marktkoopman in vis Isaäc Gerritse en Marianne de Klijn, die op de Westerstraat woonden en ook door de nationaal-socialisten werden vermoord. Het gezin had zes kinderen, van wie er één de oorlog overleefde. In de oorlog had vader Gerritse enige tijd een licentie als Joodsche Zaak, een vis- en fruitwinkel in Westerstraat 110. Toen Rebecca met Salomon trouwde, was ze werkzaam als naaister bij de lingeriefabriek S.I. de Vries N.V. Het is ons niet helemaal duidelijk waarom Salomon en Rebecca in juni 1940 naar Arnhem verhuisden. Was dit mogelijk om een eigen zaak te beginnen? Hoe het ook zij: snel waren zij weer terug. Zoals gezegd reisden Rebecca en Salomon samen naar Sobibor, waar Rebecca direct vergast werd. Een broer van Rebecca, Maurits, overleefde de oorlog. Twee andere zussen en broers werden door de nationaalsocialisten vermoord: Marie (naaister), Sophia, Nathan

(musicus) en Jacob (winkelbediende, Linnaeuskade 1). Sobibor stond onder leiding van voormalig tramconducteur Erich Bauer, ‘der Gasmeister’. Hij is de tweede persoon van links op de foto op de vorige pagina en de man zittend in het midden op onderstaande foto. Deze foto’s geven goed de sfeer weer in Sobibor.

Eerste Oosterparkstraat 3-2

Levie Vogel (foto links), handelsreiziger, Amsterdam, 4 juli 1886, Sobibor, 2 april 1943. Levie was een zoon van spiegelmaker Joël Vogel en Hanna Vogel-Korper. Levie trouwde in maart 1916 in Rotterdam met de in Rotterdam geboren Klaartje van Trommel, die aldaar in april 1923 op 40-jarige leeftijd overleed. Het echtpaar, dat in Rotterdam woonde, kreeg twee kinderen. In oktober 1923 hertrouwde Levie met Branca Fieijra. In ieder geval vanaf 1926 woonde het echtpaar weer in Amsterdam. In 1937 kwam het gezin op dit adres te wonen. Levie was in de oorlog werkloos. Op 25 maart arriveerden Levie en Branca in Westerbork en op 30 maart 1943 werden beiden naar Sobibor getransporteerd, waar ze direct om het leven werden gebracht. Vier broers en zussen van Levie werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Abraham (reiziger), Helena, Mozes (magazijnbediende) en Wilhelmina. Zus Rebecca was al enige jaren voor het begin van de oorlog overleden.

Branca Vogel-Fieijra, Amsterdam, 21 oktober 1885, Sobibor, 2 april 1943. Branca was een dochter van diamantversteller Isaac Fieijra en Naatje Scheermes. Zijn was de stiefmoeder van de twee dochters uit het eerdere huwelijk van Levie, Hanne en Roza Francina. Zij werd samen met haar man om het leven gebracht. Een zus van Branca, Keetje, die met handelsreiziger Philip Schrijver was getrouwd en met haar gezin in Groningen woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Hanna Vogel-Frank, borduurster en gordijnenmaakster, Rotterdam, 19 februari 1918, Auschwitz, 12 februari 1943. Hanna was een dochter van Levie en Klaartje. Hanna trouwde in augustus 1942 met Andries Frank, die bedrijfsleider en kok was in Rusthuis Frank op de Plantage Franschelaan. Andries had tijdelijk een sperre. Ook Hanna kreeg een sperre, omdat ze als verpleegster werd aangenomen in Rusthuis Frank. Volgens een aantekening van de Joodsche Raad was Hanna orthodox van religieuze opvattingen. Op 4 februari 1943 werden Hanna en haar man uiteindelijk toch opgepakt en afgevoerd naar Westerbork, waar beiden in dezelfde barak terechtkwam als de

moeder van Andries en het gezin van zijn zus Hanna Rachel. Op 9 februari 1943 werden allen op de trein naar Auschwitz gezet, waar Hanna direct om het leven werd gebracht, maar Andries ingezet werd als dwangarbeider. Hij overleefde nog enkele maanden.

Een andere nog thuiswonende dochter van Levie en Klaartje, Roza Francina, die in 1921 geboren was en naast borduurster in de oorlog hulp in de keuken in een rusthuis was (mogelijk ook Rusthuis Frank), overleefde de oorlog.

Eerste Oosterparkstraat 4 huis

Abraham Espinosa, venter in bloemen en planten in Amsterdam Zuid en Amsterdam Oost, en bloemenhandelaar, Amsterdam, 7 september 1898, Auschwitz, 25 januari 1943. Abraham was een zoon van winkelier in suikerwaren Isaäc Espinosa en Flora Espinosa-de Haan, die beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Abraham trouwde in 1920 met Mietje Meeter. Dit huwelijk, waaruit dochter Flora (naaister) en zoon Abraham geboren werden, eindigde in mei 1924 door een scheiding. In december 1924 hertrouwde Abraham met de in het Duitse Herrenhausen geboren Anna Maria Luise Westerkamp, die geen Joodse achtergrond had. Met haar kreeg hij dochters Sara (1926) en Anna (1928) en zoon Isaac (1937). Abraham stuurt in 1935 een ingezonden brief naar het communistisch dagblad De Tribune die geplaatst wordt onder de kop Kunnen de arbeiders geen kaarten voor wedstrijden in Frascati krijgen, met kritiek op de Amsterdamse boksbond. De tekst luidt als volgt.

Kameraad redacteur,

Donderdag j.l. deelde de voorzitter van den Amsterdamschen Boksbond mede, dat Zaterdag 25 Maart begonnen zou worden met de kaartverkoop voor de finales, die Woensdag plaats vinden. Toen ik mij Vrijdagmiddag bij mevr. Willemse (dus eigenlijk nog te vroeg) om kaarten vervoegde, deelde men mij mede, dat alles reeds… uitverkocht was!

Blijkbaar heeft de voorzitter Arie Smit de kaarten aan zijn vriendjes laten verkoopen, zoodat de arbeiders er naast staan. Die mogen alleen komen als er in de loods in de Haarlemmer Houttuinen gebokst wordt; voor Frascati krijgen zij echter geen kaarten. Bovendien heeft men de prijzen, die aanvankelijk 60 cent per kaart beliepen, opgejaagd tot f 1.50. Met dank voor de verleende plaatsruimte, kameraadschappelijk groetend,

A.Espinosa
1e Oosterparkstraat 5

Het gezin woonde ruime tijd op Eerste Oosterparkstraat 5 huis, maar verhuisde in april 1939 naar dit adres. Eind juli 1942 verhuisde Abraham nog naar Nieuwe Kerkstraat 19, waar hij bij zijn vader Isaäc en een aantal broers introk. Het gezin kwam niet met hem mee en was al in 1941 verhuisd naar een ander adres. Mogelijk was sprake van een scheiding van tafel en bed. De archiefgegevens zijn echter niet geheel helder. In maart 1942 werd Abraham door de Amsterdamse politie opgepakt vanwege mogelijke heling van schoenen en andere waren. Hier zaten voor zover ons bekend geen ernstige consequenties aan vast. Eind augustus 1942 werd Abraham opgenomen en kwam in het Apeldoornsche Bosch terecht, waar hij behalve patient ook tuinman was. In januari 1943 werd Abraham met de andere patienten en personeel naar Auschwitz vervoerd, waar hij om het leven werd gebracht. Zijn vrouw en enige kinderen overleven de oorlog. Een broer van Abraham, David,die ook bloemenventer is, stierf in september 1941 in Amsterdam. Vijf andere broers werden door de nationaalsocialisten vermoord: Joseph (sigarenmaker), Louis (winkelier), Max (leerafvalbewerker), Jacob (venter, Vrolikstraat 315 huis) en Salomon (kleermaker).

Eerste Oosterparkstraat 5-7 huis

Joseph Noort, koopman en rijwielhandelaar, Amsterdam, 29 november 1896, Amsterdam, 2 april 1941. Joseph was een zoon van Hartog Noort en Mietje Noort-de Jong (zie onder), die hier in huis woonden. Joseph trouwde in 1921 in Arnhem met Heintje Sternfeld (bijgaande advertentie is uit het Nieuw Israëlietisch Weekblad) en ging direct na het huwelijk met haar op dit adres wonen. Met Heintje kreeg Joseph één dochter, Meta, die in 1922 geboren werd en in huis woonde, net als de ouders van Joseph. Joseph had een rijwielhandel, en later een bedrijf in het inspecteren van woningen (het ging met name om insectenverdelging) en adverteer-de in het socialistische *Het Volk*. In 1938 was Joseph lid van het initiatiefcomité Luchtbescherming Weesperzijde, dat in de Ysbreeker werd opgericht en onder voorzitterschap stond van Dr. D. de Miranda. Joseph overleed in april 1941 op dit adres. Een zus van Joseph, Saartje, overleefde de oorlog. Zus Henderine, die in Amersfoort woonfde werd door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Getrouwd:
J. NOORT
en
H. STERNFELD,
die, namens wederzijdsche familie dank zeggen voor de belangstelling bij hun Huwelijk ondervonden.
1e. Oosterparkstraat No. 7 b/d Weesperzijde. 2939

Aankomende Rijwielreparateur gevraagd, ook winkelwerk. V. g. g. v. NOORT, 1e Oosterparkstraat 7. T 3363

Nette Jongen gevr., pl.m. 18 jaar, bestist met rijwielvak bekend. NOORT's Rijwielhandel, 1e Oosterparkstraat 7. T4725

Heintje Noort-Sternfeld, Zutphen, 29 december 1892, Sobibor, 2 april 1943. Heintje was de dochter van de in Zutphen geboren magazijnbediende en winkelier Joseph Sternfeld en de in Renkum geboren Fransje Hildesheim. Nog eind mei 1940 zet Heintje een advertentie voor een hulp in de huishouding. Heintje kwam op 23 maart 1943 in Westerbork aan en ging op 30 maart 1943 op transport naar Sobibor, waar ze na aankomst direct vermoord werd. Een zus van Heintje, Antonetta, die in Enschede woonde, werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht, net als zus Clara, die in Arnhem woonde.

Firma H. Noort en Zoon
verdelging van alle insecten
40 jaar ervaring. Telef. 53046. 1ste Oosterparkstraat 7 hs, A'dam.

Is Uw nieuwe woning ZUIVER??
Laat dit vooraf vakkundig onderzoeken door
J. NOORT — 1e OOSTERPARKSTRAAT 7 — TELEF. 53046
Kwart eeuw ervaring. — „Beter voorkomen dan genezen".
5458—10

ZELFSTANDIG MEISJE
gevraagd van 8—2 uur. Klein gezin. Aanmelden: Mevr. Noort, 1e Oosterparkstraat 7 hs., Amsterdam.

Meta Noort, stenotypiste, kantoorbediende en handwerkster, Amsterdam, 6 juli 1922, Sobibor, 2 april 1943. Meta was een dochter van koopman en rijwielhandelaar Joseph Noort en de in Zutphen geboren Heintje Sternfeld. Zij woonde met haar vader en moeder en grootouders op dit adres, waar ook de rijwielhandel gevestigd was. Vader Joseph overleed op 2 april 1941. Meta arriveerde op 23 maart 1943 met haar moeder in Westerbork en werd op 30 maart 1943 vanuit Westerbork naar Sobibor getransporteerd, waar zij direct na aankomst vergast werd.

Hartog Noort, rijwielhandelaar, Groningen, 26 januari 1869, Auschwitz, 21 januari 1943. Hartog was een zoon van de in Groningen geboren behanger Machiel Noort en Henderine Simmeren, die beiden rond 1930 overleden. Hartog trouwde in 1895 met Mietje de Jong. Het echtpaar, dat vijf kinderen kreeg waarvan er twee op jeugdige leeftijd overleden, woonde enige tijd in Amersfoort en vanaf 1934 in Amsterdam. In juli 1940 kwamen zij op dit adres te wonen, waar ze bij het gezin van zoon Joseph in kwamen te wonen. Na diens dood bleven ze op dit adres wonen. Het is niet helemaal duidelijk waarom zij eerder in Westerbork arriveerden dan de overige huisgenoten. Hartog en zijn vrouw zaten tot 18 januari 1943 in Westerbork en werden toen op transport naar Auschwitz gezet, waar beiden direct na aankomst vermoord werden. Een broer van Hartog, Mozes (zuiveraar), overleed in september 1940 in Amsterdam. Vijf zussen en een andere broer werden

door de nationaalsocialisten vermoord: Frouktje, Rachel (Den Haag), Bertha (Rotterdam), Roosje, Martha en Benjamin (behanger).

Mietje Noort-de Jong, Den Ham, 11 maart 1868, Auschwitz, 21 januari 1943. Mietje was een dochter van de in Almelo geboren koopman Jozef (Joseph) de Jong en de eveneens in Almelo geboren Sara Velleman. Samen met haar man arriveerde ze in Auschwitz en werd daar vermoord. Twee zussen van Mietje, Henriette en Nanette, die beiden in Amsterdam Zuid woonden, werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Een dochter van Hartog en Mietje, Saartje, overleefde de oorlog. Voor zoon Joseph zie hierboven. Dochter Henderine tenslotte, die getrouwd was en in Amersfoort woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Eerste Oosterparkstraat 5-2

Samuël Lek, diamantbewerker, Amsterdam, 3 november 1872, Sobibor, 26 maart 1943. Samuël was een zoon van schoenmaker Wolf Lek en Rachel Pruim. Samuël trouwde in 1906 in Zaandam met Kaatje Beekman. Het echtpaar kreeg één dochter, Rachel, die getrouwd was en in Zuid woonde. Ook zij zou door de nationaalsocialisten vermoord worden. Het gezin woonde sinds 1906 in Amsterdam en vanaf februari 1934 op dit adres. In de oorlog was Samuël werkloos. Op 18 maart 1943 arriveerde het stel in Westerbork. Op 23 maart 1943 werden Samuël en zijn vrouw uit Westerbork getransporteerd naar Sobibor, waar beiden direct om het leven werden gebracht. Een broer van Samuël, Hartog, die banketbakker was en op de Zeedijk woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Ook ongetrouwde zus Anna (naaister), die in Amsterdam Zuid woonde, werd door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Kaatje Lek-Beekman, Amsterdam, 1 maart 1877, Sobibor, 26 maart 1934. Kaatje was een dochter van steendrukker Valk Beekman en Leentje Polanus. Voor haar huwelijk woonde Kaatje in Zaandam. Een broer van Kaatje, Aron (voormalig transportondernemer), die nog in Amerika was geweest en op zijn oude dag op Ruyschstraat 79-2 woonde, overleed in februari 1942 in Amsterdam. Zijn vrouw zou, net als beider zoon Valk, door de nationaalsocialisten worden vermoord. Zus Elisabeth, die weduwe was en in Hilversum woonde, werd ook om het leven gebracht.

Eerste Oosterparkstraat 7-1

Heden overleed door een noodlottig ongeval, Mevrouw
VOGELTJE JACOBS—CANES
Haar heengaan treft ons zwaar.
N. BUGTEL en echtgenote.
Amsterdam, 8 Februari 1939.
1e Oosterparkstraat 7, 1e étage.

Nathan Bugtel, loopknecht, (ritueel) opzichter bakkerijen en lijkbegraver, Amsterdam, 28 januari 1885, Sobibor, 16 juli 1943. Nathan was een zoon van werkman, venter en koopman Isaac Bugtel en de in Meppel geboren Setje Meijer. Toen Nathan in 1904 voor militaire dienst gekeurd werd, was hij loopknecht. In 1912 trouwde Nathan met Sophie Kool. Het huwelijk bleef kinderloos. Sinds 1923 werkte Nathan als doodgraver bij het begrafeniswezen van de Nederlandsch Israëlietische Hoofdsynagoge. Het echtpaar woonde lange tijd op dit adres. Volgens zijn registratiekaart van de Joodsche Raad was Nathan orthodox in het godsdienstige. In de oorlog had Nathan enige tijd een sperre vanwege zijn doodgraversactiviteiten voor de NIHD. Op 13 juli 1943 werd Nathan samen uiteindelijk met zijn Sophie vanuit Westerbork naar Sobibor gedeporteerd, waar beiden na aankomst direct vergast werden. Een oudere zus van Nathan, Lena, die na het overlijden van haar tweede echtgenoot in Ritueel Rusthuis Zonlicht in de Den Textraat woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Heden overleed na een langdurig lijden onze geliefde Zuster, Mevrouw de Weduwe
SWAAB—KOOL
in de ouderdom van 62 jaar.
Diep betreurd door:
S. BUGTEL—KOOL
en
N. BUGTEL.
Amsterdam, 28 December 1939.
1ste Oosterparkstraat 7, 1ste ét.

Sophie Bugtel Kool, Amsterdam, 7 juli 1883, Sobibor, 16 juli 1943. Sophie was een dochter van barbier Zadok Kool en Eva Bleekveld. Ook Sophie had vanwege het doodgraversberoep van Nathan enige tijd een sperre. Drie jongere zussen van Sophie werden ook om het leven gebracht: Heintje, Mietje (koopvrouw, Transvaalkade 122-3) en Rebecca.

Eerste Oosterparkstraat 7-2

Wolf (Wally) Leeger (foto op marktkaart hieronder), sigarenmaker en marktkoopman, Amsterdam, 18 juli 1902, Dachau, 3 maart 1945.

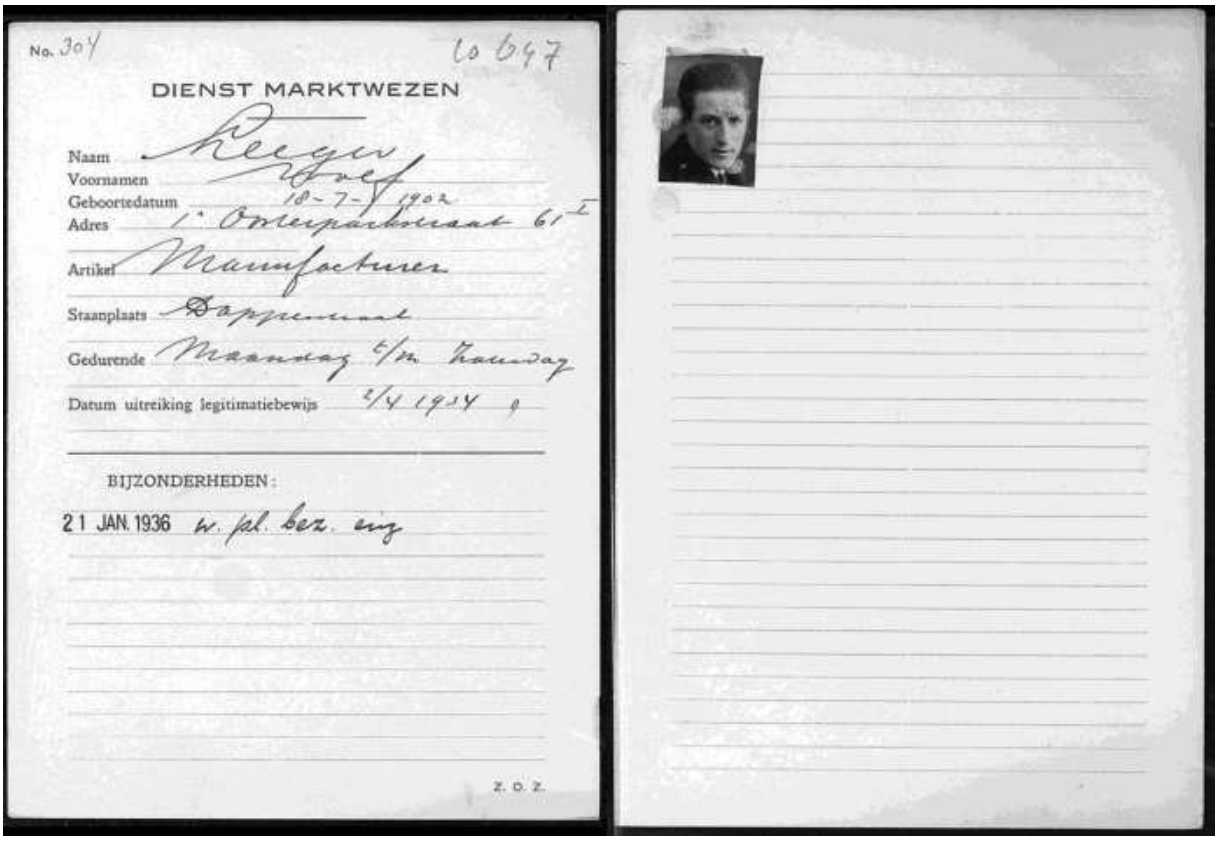
No. 304 to 647

DIENST MARKTWEZEN

Naam Leeger
Voornamen Wolf
Geboortedatum 18-7-1902
Adres 1e Oosterparkstraat 61 I
Artikel Manufacturen
Staanplaats Dapperstraat
Gedurende Maandag t/m Vrijdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 2/4 1934

BIJZONDERHEDEN:

21 JAN. 1936 w. pl. bez. eig

Z. O. Z.

Wally was een zoon van marktkoopman in textiel Elias Leeger en Rebecca Leeger-Wurms, die beiden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht werden. Toen Wally in 1921 voor de dienst werd opgeroepen, was hij sigarenmaker. Hij werd vrijgesteld vanwege broederdienst. Wally trouwde in oktober 1922 met Grietje Schaap, die echter in augustus 1923 overleed bij de geboorte van hun eerste zoon Elias. In 1932 trouwde Wally opnieuw, met Celine Hamburg. Met haar woonde Wally op de Eerste Oosterparkstraat 61-1 en later op dit adres. Nog later verhuisde het gezin naar De Christiaan de Wetstraat 25-3. Met Celine kreeg Wally ook een kind, een dochter, Rita. Zowel Celine als Rita overleefden de oorlog, terwijl Wally en Elias beiden om het leven kwamen. In december 1935 ging Wally persoonlijk failliet. Wally had in de oorlog een marktkar en stond in maart 1942 op de Joodse markt op de Gaaspstraat. In die maand doet Wally aangifte van de diefstal van een groot aantal textielstukken ter waarde van fl. 150. In december 1942 vindt nogmaals een vergelijkbare aangifte plaats. Ook staat Wally met zijn handel op de Joodse markt op de Joubertstraat , op een

Heden overleed onze zeer geachte Mevrouw

SOPHIA COUSIN—KANES.

Haar nagedachtenis zal steeds bij ons in herinnering blijven.

W. LEEGER
en Echtgenote.

Amsterdam, 13 Januari 1940.
1e Oosterparkstraat 7, 2e étage.

voormalige speelplaats in de Transvaalbuurt. Het is ons niet bekend waarom Wally Leeger pas op 6 juni 1944 in Westerbork terechtkwam. Mogelijk was hij gemengd gehuwd en was Celine niet-Joods. Eind juli 1944 wordt Wally naar Theresienstadt gedeporteerd, vanwaar hij op 28 september 1944 wordt getransporteerd naar Auschwitz. Op 10 oktober 1944 zit Wally in Dachau, waar hij uiteindelijk om het leven zal komen. Vier zussen en een broer van Wally werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Jansje (Tweede Boerhaavestraat 71 huis), Joseph (marktkoopman in ongeregeld), Schoontje (marktkoopvrouw, 's Gravesandestraat 40), Hendrika en Bertha ('s Gravesandestraat 38-3).

Elias Leeger (foto rechts), Amsterdam, 31 augustus 1923, Auschwitz, 30 september 1942. Elias was een zoon van Wolf (Wally) en Grietje. Zijn moeder overleed bij zijn geboorte. Elias was vanaf februari 1940 werkzaam bij textielfabriek Hollandia-Kattenburg in Amsterdam Noord. Deze fabriek had een relatief groot aantal werknemers van Joodse afkomst die een sperre hadden omdat het bedrijf uniformen voor het Duitse leger maakte. Op die manier had Elias ook een sperre. Elias werd echter opgepakt omdat hij in Amsterdam na spertijd nog op straat liep en kwam op die manier eerder dan zijn vader in Westerbork terecht. Op 7 augustus 1942 werd Elias van Westerbork naar Auschwitz getransporteerd, waar hij spoedig om het leven kwam.

Den 14en November hopen onze
geliefde Ouders
ELIAS LEEGER
en
REBECCA LEEGER—WURMS
hunne 12½-j-rige Echtver-
eeniging te herdenken.
Hunne dankbare Kinderen.
RACHEL LEEGER.
JANSJE LEEGER.
JOSEPH LEEGER.
WOLF LEEGER.
SCHOONTJE LEEGER.

Eerste Oosterparkstraat 7-3

Saartje Piel-Wurms, Amsterdam, 16 maart 1914, Sobibor, 16 april 1943. Saartje was een dochter van koopman Hijman Wurms en Aaltje Mok, die op Blasiusstraat 51-3 woonden en door de nationaalsocialisten werden vermoord. Saartje trouwde in april 1934 met de in Meppel geboren poelier Albert Marten Piel, die in mei 1933 gescheiden was van zijn eerste vrouw, Wilhelmina Hendrika Margaretha Swaab, met wie hij vijf en half jaar was samen geweest. In dit huwelijk werden in respectievelijk 1929 en 1930 de zonen Herman en Albert Marten geboren, die beiden de oorlog overleefden, net als hun moeder, die mogelijk niet Joods was. Ook het huwelijk van Saartje - die op de dag na de huwelijksvoltrekking was bevallen van zoon Hendrik - en Albert liep helaas niet goed. In 1936 overleed zoon Hijman niet lang na de geboorte. Er zou ook nog sprake zijn geweest van een zoon Sally, waarvan wij weinig terugvonden. In 1938 woonden Saartje en Albert niet meer samen en de officiële scheiding vond op 21 januari 1942 plaats. Saartje kwam in 1939, vermoedelijk met een of meer kinderen, op Tweede Oosterparkstraat 43-1 te wonen, en op 11 mei 1940 op dit adres. In augustus 1942 trok Saartje met kinderen tijdelijk bij haar ouders op de Blasiusstraat in, om in september 1942 weer op dit adres te gaan wonen. Op 13 april 1943 werd Saartje vanuit Westerbork naar Sobibor getransporteerd, waar zij na aankomst vergast werd. Haar kinderen overleefden op ons onbekende wijze de oorlog. Voormalig echtgenoot Albert was al eerder in 1943 in Kamp Amersfoort opgenomen geweest (en werd vrijgelaten), kwam in 1944 daar nogmaals terecht en overleed in april 1945 in Duitsland. Behalve de ouders van Saartje werden ook zeven broers en zussen van Saartje om het leven gebracht: Isaak (magazijnbediende, Christiaan de Wetstraat 16-3), Mietje (dienstbode, Blasiusstraat 51-3), Aron (expeditieknecht, Blasiusstraat 51-3), Abraham (bekleder, Blasiusstraat 51-3), David (los werkman, Blasiusstraat 51-3), Jacob (Blasiusstraat 51-3) en Esther (Blasiusstraat 51-3).

Onderstaande familie stond ook op dit adres ingeschreven. Mogelijk woonde Saartje bij hen in.

AANK. DASSENNAAISTER
gevraagd en leerling. Aanm. Verdoner, 1e Oosterparkstraat 7, A'dam.

Gerrit Verdoner (foto met dochter hieronder), magazijnbediende, briljantsnijder, venter in galanteriën, dassenmaker en coupeur, Amsterdam, 8 april 1897, Mauthausen, 15 oktober 1942. Gerrit was een zoon van diamantbewerker Barend Willem Verdoner en de in Groningen geboren Reintje van Coevorden, die in Amsterdam Zuid in de Diamantbuurt wonen en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Gerrit trouwde, na een ULO-opleiding, in 1926 met Wilhelmina Helena Paulina Maria Meijers. Het echtpaar kreeg één dochter, Reina, die in 1930 geboren werd. Vanaf 1934 ventte Gerrit in consumptieijs en galanterieën; eerst in de hele stad, later alleen nog in Oost. Het gezin woonde lange tijd op dit adres. In mei 1942 wordt Gerrit door de Amsterdamse politie opgepakt wegens een poging tot omkoping van een ambtenaar. Hij komt in juli 1942 in Kamp Amersfoort terecht en wordt van daaruit op 3 oktober 1942 naar Mauthausen gedeporteerd, waar hij binnen enkele weken om het leven komt.

Een broer van Gerrit, Joël, overleefde de oorlog. Zus Carolina, die getrouwd was en op Graaf Florisstraat 7-2 woonde, werd met echtgenoot Abraham Pool om het leven gebracht.

Wilhelmina Helena Paulina Maria Verdoner-Meijers, (foto met dochter hieronder), dassenmaakster, Amsterdam, 31 augustus 1898, Sobibor, 20 maart 1943. Wilhelmina was een dochter van de in Borculo geboren koopman en venter in galanterieën, speelgoed en feestartikelen Hartog Meijer Meijers en de in Zelhem geboren Jetjen Meijers-Berlijn, die op Miquelstraat 26-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten omgebracht werden. Wilhelmina was geboren op de verjaardag van koningin Wilhelmina en tevens de dag dat zij meerderjarig werd verklaard, en naar haar benoemd. Op 17 maart 1943 – echtgenoot Gerrit was inmiddels in Mauthausen overleden – werd Wilhelmina met dochter Reina op transport gezet naar Sobibor. Na aankomst werden beiden direct vergast. Twee broers van Wilhelmina, Mozes (koopman) en Bernard (kantoorbediende, Blasiusstraat 78-1), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Reina Verdoner (foto's hierboven en hieronder met ouders, en foto rechts), Amsterdam, 22 mei 1930, Sobibor, 20 maart 1943. Reina was een dochter van Gerrit en Wilhelmina.

Eerste Oosterparkstraat 9-2

Samuel Drukker, diamantbewerker, Amsterdam, 18 april 1869, Sobibor, 9 april 1943. Samuel was een zoon van sjouwerman Wolf Drukker en Judic Soesan. In 1896 trouwde Samuel in Hoorn met de uit Hoorn afkomstige Betje Klein, met wie hij twee zonen kreeg, Wolf in 1897 en Salomon in 1901. Samuel was lid van de Algemene Nederlandsche Diamantbewerkersbond. Het gezin woonde in ieder geval al in 1924 op dit adres. Op 25 april 1943 arriveerden Samuel en Betje in Westerbork. Er werden nog enige pogingen gedaan om uitstel van deportatie te krijgen, onder andere een bericht van de firma Asscher dat Samuel een zeer specifieke specialiteit als diamantbewerker had, en dat Betje niet volledig Joods van achtergrond zou zijn. Een en ander mocht echter niet baten. Op 6 april 1943 werden Wolf en zijn vrouw naar Sobibor getransporteerd, waar ze na aankomst direct vergast werden. Een zus van Samuel, Esther, die op Miquelstraat 54-1 woonde, werd ook vermoord. Ook broer Mozes, die marktkoopman en handelsreiziger was en op de Andreas Bonnstraat 38-1 woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Heden overleed na een langdurig en smartelijk lijden onze geliefde Zuster en Behuwdzuster (52920)
Mevrouw BETJE AARONS,
geb. DRUKKER.
S. DRUKKER.
B. DRUKKER—
KLEIN.
A'dam, 21 Nov.
1e Oosterparkstr. 9.

Betje Klein, Hoorn, april 1867, Sobibor, 9 april 1943. Betje was een dochter van kramer Salomon Klein en Engeltje Polak. De vader van Betje stierf een maand voordat Betje geboren werd. Moeder Engeltje hertrouwde met Benjamin Cohen. Een oudere volle zus van Betje was Trijntje, die in 1866 geboren was. Zij overleed in februari 1942 in Hoorn op 76-jarige leeftijd. Een halfbroer van Trijntje uit het huwelijk van Engeltje met Benjamin Cohen, Meijer Benjamin, overleefde de oorlog. Halfzus Clara (Zaandam) en halfbroer Heiman (koopman) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

De kinderen van Samuel en Betje woonden niet meer thuis. De oudste zoon, Wolf, was diamantbewerker, koopman en musicus en woonde in Zuid. Hij werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Zijn jngere broer, Salomon, overleefde de oorlog en emigreerde in 1951 naar Canada.

Eerste Oosterparkstraat 9-3

Samuel Bokkie (foto's links en rechts), kleermaker, Amsterdam, 4 april 1896, Midden-Europa, 31 maart 1944. Samuel was een zoon van Salomon Isaac Bokkie en Roosje Meijer. Samuel trouwde in 1922 met Mathea Bolle, met wie hij dochters Rosa en Duifje krijgt. Mathea overleed in 1929. In 1932 hertrouwde Samuel met Sara Roosnek. Dit huwelijk eindigde in mei 1939 in een scheiding. In augustus 1939 hertrouwde Samuel met Theresia Ourhaan, die bij hem op dit adres introk. Samuel had op dit adres een atelier in huis. In de loop van 1942 kwam Samuel in het werkkamp Sellingerbeets in Groningen terecht. Begin oktober 1942 arriveerde Samuel in Westerbork, vanwaar hij op 23 oktober 1942 naar Auschwitz werd getransporteerd. Hij werd hier niet direct om het leven gebracht maar vermoedelijk ingezet als dwangarbeider, wat hij nog enige jaren overleefde. De exacte sterfdatum van Samuel is niet bekend. Bovengenoemde datum is als sterfdatum vastgesteld als uiterst mogelijk datum dat Samuel nog in leven had kunnen zijn. Zes broers en zussen van Samuel werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Mozes (schoenmaker),

Judith, Netje (hulp in de huishouding, Cilliersstraat 15-3), Vrouwtje, Isaac (broodbezorger, Veeteeltstraat 71 huis) en Saartje.

Voor herenconfectie-grootwerk

BEKWAME MACHINESTIKSTER

gevraagd. Aanm. S. Bokkie, 1e Oosterparkstraat 9, 3e ét., b.d. Weesperzijde, Amsterdam.

Theresia Bokkie-Ourhaan (foto hieronder met stiefdochter Duifje), Amsterdam, 27 juli 1902, Auschwitz, 30 september 1942. Theresia was een dochter van koopman Abraham Ourhaan, die in maart 1943 in Medemblik overleed, en Eva Ourhaan-Nijkerk, die in het Centraal Israëlietisch Krankzinnigengesticht Het Apeldoornsche Bosch zat en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Theresia werd eerder gedeporteerd dan haar echtgenoot, die in een werkkamp zat, namelijk op 7 augustus 1942, nadat zij bij een razzia in Amsterdam was opgepakt. Niet lang daarna kwam zij in Auschwitz om het leven. Een zus van Theresia, Rosa, die marktkoopvrouw en winkelierster was en met haar gezin op de Eerste van Swindenstraat 22 huis woonde, werd ook om het leven gebracht.

Duifje (Doortje) Bokkie (foto hierboven en volgende pagina rechts), ateliernaaister, Amsterdam, 7 september 1924, Sobibor, 9 juli 1943. Duifje was een dochter van Samuel en Mathea. Na de lagere school (President Brandtstraat en Willem Beukelszstraat) ging Duifje naar de Hortus Hogeschool

en begon op haar veertiende te werken in de confectie, bij de Gebroeders de Groot aan de Herengracht. Duifje had in de oorlog een sperre, omdat haar bedrijf uniformen voor de Duitse Wehrmacht maakt. Na het oppakken van stiefmoeder Theresia woonde zij met zus Rosa alleen in het huis aan de Eerste Oosterparkstraat. Rosa werd in oktober 1942 opgepakt en naar een verzamelplaats, een school aan het Adama van Scheltenplein gebracht ter deportatie, maar wist te ontsnappen. Zij dook onder en wist de oorlog te overleven . Ook Doortje werd de gelegenheid geboden om onder te duiken, maar zij wilde niet en bleef alleen op dit adres achter. Uiteindelijk werd Doortje bij een van de laatste grote razzia's in Amsterdam in juni 1943 opgepakt. Ze kwam op 20 juni 1943 in Westerbork terecht, vanwaar ze op 6 juli 1943 op transport naar Sobibor werd gesteld. Daar werd Doortje direct na aankomst vergast.

Eerste Oosterparkstraat 11 huis

Aäron Asser, wijnkopersknecht, distillateur en kruidenier, Amsterdam, 3 september 1888, Sobibor, 2 juli 1943. Aäron was een zoon van sjouwerman Isaac Asser en Saartje Wagenaar. Bij zijn keuring voor militaire dienst in 1907 was Aäron wijnkopersknecht. Hij werd vrijgesteld vanwege lichaamsgebreken. In 1921 trouwde Aäron met de negen jaar jongere Alida Con. Het huwelijk bleef kinderloos. Het echtpaar woonde in ieder geval vanaf 1925 op dit adres, waar ze een kruidenierswinkel aan huis hadden. Op 6 september 1942 kwam Aäron in Kamp Westerbork aan. Hij wist hier geruime tijd te blijven. Op 29 juni 1943 werden Aäron en zijn vrouw Alida naar Sobibor getransporteerd, waar beiden na aankomst direct vergast werden.

Alida Asser-Con, Amsterdam, 31 juli 1897, Sobibor, 2 juli 1943. Alida was een dochter van diamantslijper Samuel Con en Betje Mof. Een broer van Alida, Jesaya Meijer, overleefde de oorlog. Tien andere broers en zussen werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Hartog (kantoorbediende), Isaac Baruch (pensionhouder en koopman), Andries (bakkerspatroon, Blasiusstraat 28 huis), Bloeme (zie onder), Philip (koopman, Den Haag), Maurits (diamantslijper), Naatje (Burmanstraat 18-1), Joseph Abraham

(diamantslijper, Gijsbrecht van Aemstelstraat 32-2), Israël Hijman (diamantbewerker, Burmanstraat 18-1) en Henriette (Den Haag).

Bloeme Con, diamantbewerkster en hulp in de huishouding in een rusthuis, Amsterdam, 26 december 1884, Sobibor, 4 juni 1943. Bloeme was een ongetrouwde dochter van Samuel Con en Betje Con-Mof en een zus van Alida. Bloeme woonde enige tijd in op dit adres, maar verhuisde in juli 1941 naar Burmanstraat 18-1, waar zus Naatje en broer Israël woonden. Bloeme had enige tijd een sperre vanwege haar werkzaamheden als hulp in de huishouding en verpleegster in rusthuis Con aan Ceintuurbaan 175. Later werd zij voor de Joodsche Raad werkzaam bij de afdeling voedselvoorziening. Volgens de Joodsche Raad was Bloeme op godsdienstig gebied orthodox positief. Op 26 september 1942 arriveerde Bloeme in Westerbork. Ook zij wist zich geruime tijd in dit kamp te handhaven, maar werd uiteindelijk op 1 juni 1943 naar Sobibor gedeporteerd, waar ze direct na aankomst vermoord werd.

Eerste Oosterparkstraat 11-1

Schoontje Boas-Sarlie (foto rechts), Amsterdam, 14 januari 1879, Auschwitz, 3 december 1942. Schoontje was een dochter van diamantslijper, sigarenmaker en loper Hartog Sarlie, en Vrouwtje Hen. Schoontje trouwde in 1906 in Zaandam met vleeshouwer Abraham Boas, die in 1933 overleed. In 1908 werd dochter Klara geboren, in 1913 zoon Louis, die onderwijzer en leraar Frans werd en de oorlog zou overleven, en in 1922 dochter Frieda Esther. Beide dochters woonden bij Schoontje in huis. Zoon Louis woonde sinds zijn trouwen in januari 1940 samen met zijn echtgenote op een eigen adres, in Amsterdam Centrum. Schoontje arriveerde op 18 november 1942 in haar eentje in Westerbork; haar dochters (zie onder) waren er niet bij. Op 30 november 1942 werd Schoontje van Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. Hier werd zij direct na aankomst om het leven gebracht. Een zus van Schoontje, Esther, overleed in november 1942 in Amsterdam. Zus Clara, die op de Vrolikstraat 168-1 woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Klara Boas, kantoorbediende, Amsterdam, 3 juni 1908, Sobibor, 28 mei 1943. Klara was een dochter van Abraham en Schoontje. Klara rondde de MULO af en leerde ook steno, Duits en Engels. Daarna deed zij de avondschool boekhouden. Klara begon haar loopbaan als kantoorbediende, en werd in de oorlog vrijwillige verzorgster bij een Joodsche wijkvereniging. Mogelijk had zij in dat kader een sperre. Volgens de Joodsche Raad was Klara liberaal in haar godsdienstige opvattingen. Op 20 mei 1943 kwam Klara in Westerbork terecht, waarschijnlijk met haar zuster Frieda Esther. Op 25 mei 1943 werden ze op transport gezet naar Sobibor, waar zij na aankomst direct vergast werden.

Frieda Esther Boas (foto rechts), kantoorbediende, Amsterdam, 10 december 1922, Sobibor, 28 mei 1943. Frieda was een dochter van Abragam en Schoontje. In de oorlog was Frieda stenotypiste bij de Joodsche Raad en had in dat kader vermoedelijk ook een sperre.

Eerste Oosterparkstraat 11-2

Abraham Wagenaar (foto rechts met zoon en op marktkaarten hieronder), diamantbewerker, marktkoopman, boekhouder en godsdienstonderwijzer, Amsterdam, 12 september 1888, Auschwitz, 1 oktober 1942. Abraham was een zoon van diamantslijper Nathan Wagenaar, die op Blasiusstraat 15-3 woonde en in 1943 nog op 85-jarige leeftijd door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Lena Wagenaar-Agsteribbe, die al in 1912 was overleden. Abraham trouwde in 1916 met Naatje Swaab. Het gezin kreeg twee kinderen: zoon Nardus in 1917 en dochter Esther in 1919. Het echtpaar woonde lang op dit adres. Op 26 september 1942 arriveerde het echtpaar Wagenaar met dochter Esther en zoon Nardus in Westerbork. Op 28 september 1942 werden zij op transport naar Auschwitz gesteld, waar Abraham, Mietje en Esther direct na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Een zus van Abraham, Maria, overleefde de oorlog. Zussen Heintje, Dina (Den Haag) en Rozette werden vermoord.

Naatje Wagenaar-Swaab (foto hieronder met dochter Esther), Amsterdam, 17 juni 1892, Auschwitz, 1 oktober 1942. Naatje was een dochter van diamantmakelaar Simon Swaab en Esther Verdoner, die op Blasiusstraat 20-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Een zus van Naatje, Carolina, werd ook vermoord, net als broer Philip, die diamantslijper was.

Nardus Wagenaar, boekhouder en ambtenaar bij de Nederlandsch Israëlietische Hoofdsynagoge, Amsterdam, 30 september 1917, Auschwitz, 31 januari 1943. Nardus was een zoon van Abraham en Naatje en ging na de tweejarige MULO als magazijnbediende aan het werk. Later kwam Nardus te werken voor de NI Hoofdsynagoge. Nardus adverteerde onder andere in het *Joodsche Weekblad*. Op 26 september 1942 kwam Nardus in Westerbork terecht en op 28 september 1942 werd hij met de rest van de familie naar Auschwitz gestuurd. Nardus werd echter uitgekozen om dwangarbeid te verrichten, dus werd niet direct vermoord. We weten niets van die laatste periode.

Esther Mechanicus-Wagenaar (zie foto boven met moeder), magazijnbediende, kantoorbediende en kinderjuffrouw, 1 mei 1919, Auschwitz, 1 oktober 1942. Esther was een dochter van Abraham en Naatje. Op 5 augustus 1942 trouwde Esther met magazijnbediende Simon Mechanicus. Ook Simon werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Eerste Oosterparkstraat 31-2 v

Engeltje Eljon, dienstbode, Amsterdam, 15 oktober 1885, Auschwitz, 25 januari 1943. Engeltje was een ongetrouwde dochter van diamantslijper Abraham Eljon en de uit Zaltbommel afkomstige

Kaatje Hartog, die beiden ver voor de oorlog waren overleden. Engeltje verhuisde in januari 1941 naar Middenweg 195 en in oktober 1941 naar het Apeldoornsche Bosch; we weten niet of dit als patiënt of in een andere hoedanigheid was. In de nacht van 21 op 22 januari 1943 wordt de instelling ontruimd en patiënten, vergezeld door verzorgend personeel, afgevoerd naar Auschwitz, waar allen worden vermoord. Een broer van Engeltje, Maurits, overleeft de oorlog. Zus Esther (Mechelen, België), broer Jacob (diamantsnijder, Vrolikstraat 141 huis) en zus Selly werden door de nationaalsocialisten omgebracht.

Eerste Oosterparkstraat 32-2 achter

Meijer Swelheim, kleermaker en koopman in bloemen, Amsterdam, 22 september 1906, Blechhammer, 28 februari 1943. Meijer was een zoon van de in Rhenen geboren sigarenmaker Salomon Swelheim, die in 1938 overleden was, en de in Dalen (Drente) geboren Bertha ten Brink, die in Rusthuis Halberstadt woonde aan de Plantage Middenlaan 17 en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Een oudere broer en zus van Meijer, Joseph en Suz(s)anna, stierven in het eerste jaar van hun leven. Meijer heeft alleen lager onderwijs, Wanneer Meijer in 1925 gekeurd wordt voor militaire dienst, is hij kleermaker. Meijer komt bij de ziekenverpleging terecht. Ook in 1936 en in 1938 hoort Meijer – vermoedelijk als reservist – nog bij de Geneeskundige Troepen. Blijkbaar bevalt hem dat. In 1933 trouwt Meijer met de uit Elberfeld (Duitsland) afkomstige, bijna tien jaar oudere Elfriede Brück. Het echtpaar krijgt geen kinderen. Tragisch is haar overlijden in 1937. In september en december 1941 wordt Meijer door de Amsterdamse politie aangehouden op verdenking van diefstal en/of heling van rijwielen. We kennen hier niet de consequenties van. Bij zijn laatste aanhouding blijkt hij in het bezit te zijn van een gouden zegelring. We weten niet wanneer Meijer in Westerbork terechtkomt, maar op 5 oktober 1942 wordt hij gedeporteerd naar Auschwitz. Hij wordt daar niet direct om het leven gebracht, maar ingezet als dwangarbeider in kamp Blechhammer, een subkamp van Auschwitz waar uit steenkool benzine wordt vervaardigd. Dit houdt hij nog enkele maanden vol en overlijdt dan.

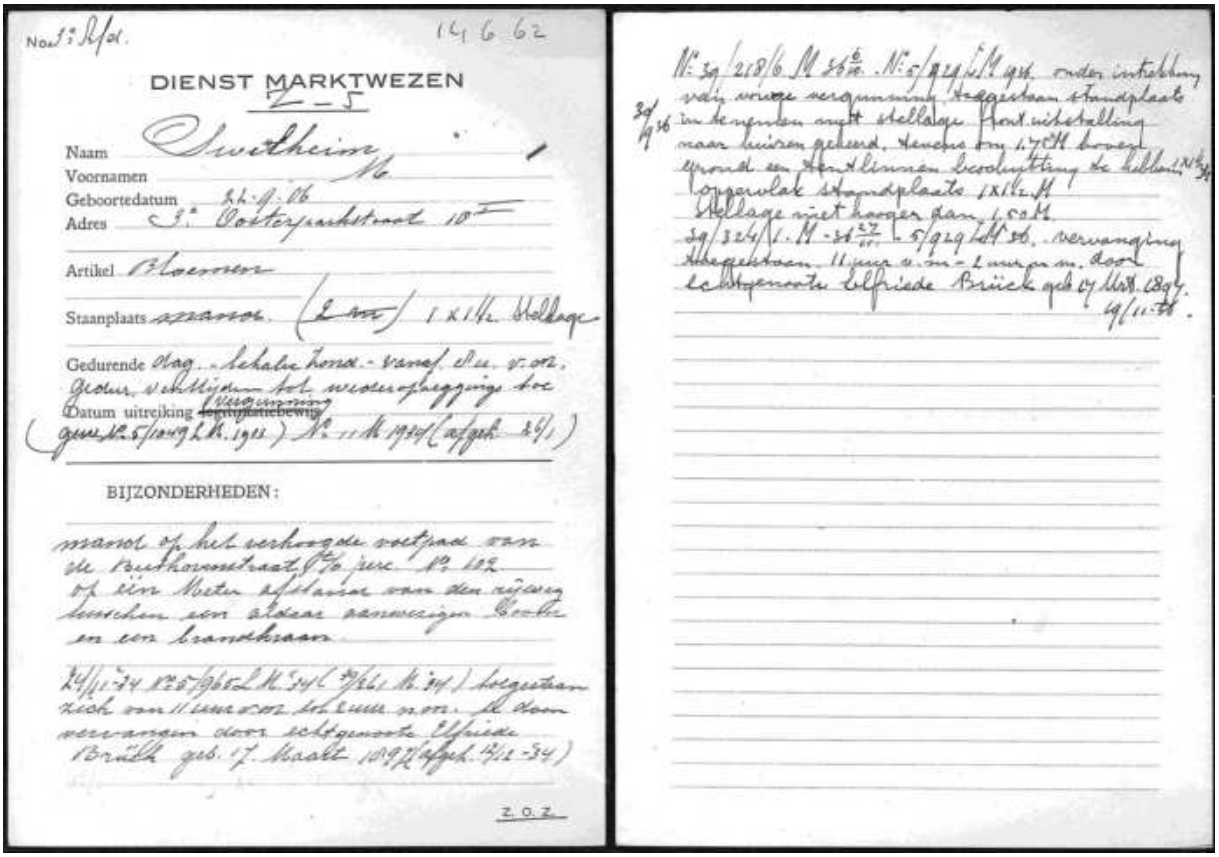

DIENST MARKTWEZEN

Naam Swelheim
Voornamen M.
Geboortedatum 22-9-06
Adres 3e Oosterparkstraat 10 F
Artikel Bloemen
Staanplaats (2 mm) 1 x 1½ Stellage
Gedurende dag- Schaalhons - Vanaf 1e Nov. tot
Datum uitreiking (Vergunning) (gem. 12-5/1949 2 M. 1941) No. 11 M 1930 (afgeh. 24/1)

BIJZONDERHEDEN:

manoel op het verhoogde voetpad van de Rusthavenstraat 9 tot jaar No. 102 op een Meter afstand van den rijweg tusschen een elders aanwezigen Boom en een brandkraan

24/11-34 1225/965 2 M. 34 (3/12 M. 34) Volgestaan zich van 11 mm. tot 2 mm. te doen vervangen door echtgenoote Elfriede Brück geb. 7 Maart 1897 (afgeh. 3/12-34)

202

N°: 39/218/6 M 36/37. N°: 5/949 L/M 48. onder instelling van vorige vergunning toegestaan standplaats in te nemen met stellage tot uitbreiding naar huizen gelegd. Hoogte 1,70 M boven grond en 4 m. binnen bescheiding de hekken 1 M. boven oppervlak standplaats 1 x 1½ M.
Stellage niet hooger dan 1,50 M.
39/324/1. M - 38/37 - 5/949 bl. 36. vervanging toegestaan 11 juni e.a. - 2 mm. in m. door echtgenote Elfriede Brück geb. 7 Mrt. 1897. 14/11-38.

Eerste Oosterparkstraat 33 huis

Israël Pach (foto volgende pagina rechts), diamantbewerker en kleermaker, Amsterdam, 10 januari 1908, Dachau, 29 april 1945.

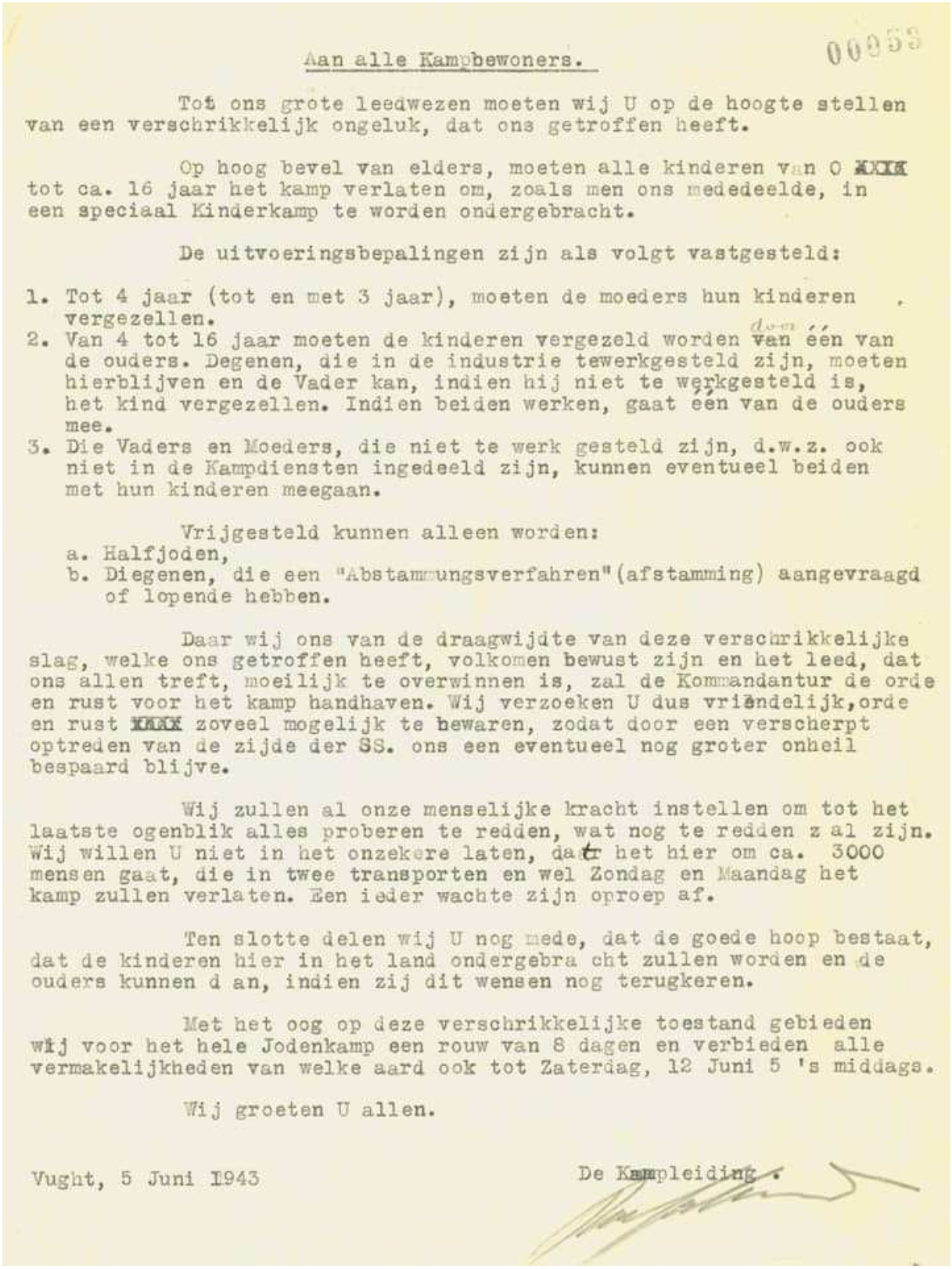

Aan alle Kampbewoners.

00955

Tot ons grote leedwezen moeten wij U op de hoogte stellen van een verschrikkelijk ongeluk, dat ons getroffen heeft.

Op hoog bevel van elders, moeten alle kinderen van 0 XXXX tot ca. 16 jaar het kamp verlaten om, zoals men ons mededeelde, in een speciaal Kinderkamp te worden ondergebracht.

De uitvoeringsbepalingen zijn als volgt vastgesteld:

1. Tot 4 jaar (tot en met 3 jaar), moeten de moeders hun kinderen vergezellen.
2. Van 4 tot 16 jaar moeten de kinderen vergezeld worden door van één van de ouders. Degenen, die in de industrie tewerkgesteld zijn, moeten hierblijven en de Vader kan, indien hij niet te werkgesteld is, het kind vergezellen. Indien beiden werken, gaat één van de ouders mee.
3. Die Vaders en Moeders, die niet te werk gesteld zijn, d.w.z. ook niet in de Kampdiensten ingedeeld zijn, kunnen eventueel beiden met hun kinderen meegaan.

Vrijgesteld kunnen alleen worden:
a. Halfjoden,
b. Diegenen, die een "Abstammungsverfahren"(afstamming) aangevraagd of lopende hebben.

Daar wij ons van de draagwijdte van deze verschrikkelijke slag, welke ons getroffen heeft, volkomen bewust zijn en het leed, dat ons allen treft, moeilijk te overwinnen is, zal de Kommandantur de orde en rust voor het kamp handhaven. Wij verzoeken U dus vriendelijk, orde en rust XXXX zoveel mogelijk te bewaren, zodat door een verscherpt optreden van de zijde der SS. ons een eventueel nog groter onheil bespaard blijve.

Wij zullen al onze menselijke kracht instellen om tot het laatste ogenblik alles proberen te redden, wat nog te redden zal zijn. Wij willen U niet in het onzekere laten, dat er het hier om ca. 3000 mensen gaat, die in twee transporten en wel Zondag en Maandag het kamp zullen verlaten. Een ieder wachte zijn oproep af.

Ten slotte delen wij U nog mede, dat de goede hoop bestaat, dat de kinderen hier in het land ondergebracht zullen worden en de ouders kunnen dan, indien zij dit wensen nog terugkeren.

Met het oog op deze verschrikkelijke toestand gebieden wij voor het hele Jodenkamp een rouw van 8 dagen en verbieden alle vermakelijkheden van welke aard ook tot Zaterdag, 12 Juni 5 's middags.

Wij groeten U allen.

Vught, 5 Juni 1943

De Kampleiding.

Israël was een zoon van diamantbewerker, koopman en venter in aardappelen, groenten en fruit Mozes Pach en Rachel Zwaaf, die op Tweede Boerhaavestraat 11-3 woonden en door de

nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. In 1933 trouwde Israël met Rebecca Hamburg. Het stel woonde enige tijd op Tweede Boerhaavestraat 58-3 en verhuisde in november 1940 naar dit adres. Hun enige dochter Rachel, die in 1935 geboren was, was inmiddels vijf jaar oud. Op 7 mei 1943 komt Israël in Kamp Vught terecht. Hij verblijft daar geruime tijd en wordt op 31 januari 1944 opgenomen in het ziekenhuis. We weten niet waarom. Hierna komt Israël in Westerbork terecht, vanwaar hij op 23 maart 1944 naar Auschwitz wordt getransporteerd. Israël doet nog verschillende andere kampen aan, zoals Buchenwald, Flossenburg en uiteindelijk Dachau, waar hij vlak voor het einde van de oorlog overlijdt. Een zus van Israël, de ongehuwde Christina, die kleermaakster is en nog bij haar ouders op de Tweede Boerhaavestraat woont, wordt ook vermoord, net als broer Levie, die diamantbewerker is en in Zuid woont.

Rebecca Pach-Hamburg (foto rechts), verkoopster, Amsterdam, 10 juni 1909, Sobibor, 11 juni 1943. Rebecca was een dochter van Louis Hamburg, die een sigarenzaak Erota had op Camperstraat 20, en Rosa de Leon. Het echtpaar woonde op de nabije Tilanusstraat 56 huis. Beiden werden door de nationaalsocialisten vermoord. Rebecca komt in mei 1943 met Israël en dochter Rachel in Kamp Vught terecht. Wanneer bekend gemaakt wordt dat alle kinderen in Kamp Vught via het zogenaamde kindertransport zullen worden gedeporteerd naar speciale kinderkampen (zie brief hiernaast), en ouderlijke begeleiding nodig is, besluit moeder Rebecca mee te gaan. Israël blijft achter. Rebecca en Rachel worden net als andere kinderen en ouders via Westerbork naar Sobibor getransporteerd, waar allen na aankomst direct vergast worden. Twee zussen en een broer van Rebecca worden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Rachel (Tilanusstraat 56 huis), Anna (Eerste Oosterparkstraat 42-2; zie aldaar) en Barend (Apeldoornsche Bosch). Twee zussen en een broer van Rebecca worden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Rachel (Tilanusstraat 56 huis), Anna (Tilanusstraat 56 huis) en Barend (Apeldoornsche Bosch).

Rachel Pach (foto rechts), Amsterdam, 18 april 1935, Sobibor, 11 juni 1943. Rachel was een dochter van Israël en Rebecca.

Eerste Oosterparkstraat 33-1

Salomon Pach (foto's links en rechts), rijwielmaker en rusthuis-houder, Amsterdam, 26 januari 1900, Auschwitz, 26 januari 1943.

Salomon was een zoon van de in Haarlem geboren diamantversteller Eliazar Wolf Pach, die in 1937 overleed, en de in Londen geboren Vogeltje Kloot, die op Vrolikstraat 325-1 woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. We weten weinig van de jeugd van Salomon. Volgens een mededeling op Joods Monument zou hij mogelijk lid van de AJC, de socialistische Arbeiders Jeugdcentrale zijn geweest. In 1929 arriveerde Salomon in Deurne, België, als fietsenmaker. Later woonde Salomon als

chauffeur in Antwerpen en nog later woonde hij enige tijd in Tsjechoslowakije. Vanaf 1932 was Salomon weer terug in Amsterdam. In 1936 kwam hij op dit adres te wonen en is chauffeur. In 1937

trouwde Salomon met de uit het Poolse Szczerzec afkomstige Breindel Schütz. Er waren geen kinderen in dit huwelijk. Mogelijk was Breindel wel zwanger geweest, getuige de advertentie hieronder uit juli 1942. In de oorlog start Salomon een rusthuis. Bijgaande advertentie is uit het *Joodsch Weekblad* van augustus 1942. Het pension zou volgens sommige berichten LORA hebben moeten heten. Salomon arriveert met zijn vrouw op 24 september 1942 in Westerbork. Het echtpaar weet zich hier enige maanden te handhaven, maar wordt dan op 23 januari 1943 toch op de trein naar Auschwitz gezet, waar beiden direct na aankomst vermoord worden. Het is de 43e verjaardag van Salomon. Drie broers en een zus van Salomon worden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Samuel (marktkoopman), Jacob (diamantbewerker, Iepenweg 25-3), David (marktkoopman, Gent (België)) en Sara.

Beginnend Rusthuis (toegestaan)
BIEDT PLAATS AAN
voor dames boven 60 jaar. Tevens afspraken voor lunch en dineeren
5683 **S. PACH**
1e Oosterparkstraat 33', Amsterdam Oost

Te koop mooie kinderwagen en kinderstoel. Pach, 1e Oosterparkstraat 33 (1), Amsterdam-O.

Breindel Pach-Schülz, Scerzec, 8 september 1906, Auschwitz, 26 januari 1943. Breindel was een dochter van Chaim Israel Chülz en Chaje Debora Gratz. Breindel woonde in Praag voordat ze in 1932 naar Amsterdam kwam. We weten verder niets van haar.

Rachel Hamme-de Blaauw, Amsterdam, 17 maart 1875, Auschwitz, 19 februari 1943. Rachel was een dochter van de in Maarsseveen geboren voddenkoopman en bediende Mozes Salomon de Blaauw en Judik Zomerplaag. Rachel kwam uit een klein gezin. Rachel trouwde in 1898 met de in Den Haag geboren diamantslijper Simon Hamme, van wie ze vijf kinderen kreeg. Simon overleed in 1930. Rachel woonde lange tijd op Vrolikstraat 363-1. In september 1939 verhuisde ze naar Blasiusstraat 78-1 en oktober 1941 naar dit adres, vermoedelijk als pensiongast van de familie Pach. In januari 1943 verhuisde Rachel nog naar de Nieuwe Herengracht 159 huis. Mogelijk was daar ook een pension gevestigd. Op 9 februai 1943 kwam Rachel in Westerbork aan. Op 16 februari 1943 werd Rachel op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd zij direct na aankomst om het leven gebracht. De vijf kinderen van Simon en Rachel werden ook allen door de nationaalsocialisten vermoord: Emanuel (weekbladbezorger, Derde Oosterparkstraat 6-3), Mozes (slager en tijdschriftenbezorger, Schalkburgerstraat 18-1), Sara (Blasiusstraat 78-1), Henriet en Hartog (reiziger, Blasiusstraat 76-3).

Eerste Oosterparkstraat 36-1

Roosje Gotlieb-Hildersheim, dienstbode, Gorinchem, 31 januari 1864, Amsterdam, 15 januari 1943. Roosje was een dochter van de in Deventer geboren koopman Juda Simon Hildersheim en de in Beesd geboren koopvrouw Klazina Hendrina van Straaten. Roosje woonde sinds 1890 in Amsterdam, waar ze dienstbode was. In 1893 trouwde Roosje in Amsterdam met de in Grave geboren venter Isaac Gotlieb, die in 1939 overleed. Het echtpaar woonde aansluitend enige tijd in Grave en arriveerde in 1909 weer in Amsterdam. Inmiddels waren al zes kinderen geboren, waarvan er twee jong overleden. Sinds juni 1938 woonde het echtpaar op Tweede Oosterparkstraat 6-1 en vanaf augustus 1939 – vader Isaac was inmiddels overleden – op dit adres. De kinderen waren inmiddels uitgevlogen. Roosje overleed in Amsterdam. Een broer van Roosje, Isaac (venter), stierf in augustus 1941 in Bloemendaal. Een andere broer en twee zussen van Roosje werden door de nationaalsocialisten vermoord: Samuel (koopman in brillen), Betje en Leentje. Vier kinderen van Isaac en Roosje werden ook vermoord: Juda (arbeider), Jacob (grondwerker, President Brandstraat 58-1), Theresia en Mozes (werkverschaffingsarbeider, Blasiusstraat 105-1).

Eerste Oosterparkstraat 37-2a

Philip van Gelder, diamantbewerker en loopknecht, Amsterdam, 26 september 1903, Auschwitz, 31 december 1942. Philip was een zoon van de uit Groningen afkomstige diamantbewerker Jacques van Gelder en Branca van Gelder-Groenstad, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Vanaf 1922 bracht Philip zijn diensttijd bij de infanterie door te Amersfoort. Philip woonde lange tijd bij zijn ouders in de Nieuwe Kerkstraat. Philip was lid van de A.N.D.B., de Algemeene Nederlandsche Diamantbewerkersbond onder leiding van Henri Polak. Pas in december 1941 vindt Philip een huwelijkspartner in de 52-jarige Rachel Drukker. Hij is dan zelf 38. Er komen geen kinderen voort uit het huwelijk. In mei 1942 komt Philip in werkkamp Ruinen terecht – er zijn nog enige brieven van Philip bewaard – en vandaar in Westerbork.

Ook uit Westerbork is nog een brief over. Philip biedt zich vrijwillig aan zijn vrouw op 18 september 1942 naar het Oosten te vergezellen. Het echtpaar wordt echter gescheiden en Rachel direct na aankomst vergast. Philip overleeft nog enkele maanden als dwangarbeider. Een broer van Philip, Isidore, die in het Centraal Israëlietisch Krankzinnigengesticht Het Apeldoornsche Bosch zit, wordt ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Rachel van Gelder-Drukker, huishoudster, Leiden, 11 augustus 1889, Auschwitz, 21 september 1942. Rachel was een dochter van de uit Zaandam afkomstige koopman Eliazer Drukker en de uit Kortenhoef afkomstige Betje de Leeuw, die beiden ver voor de oorlog overleden. Een broer van Rachel, Benjamin (rijwielhersteller; Benjamin maakte in mei 1943 een eind aan zijn leven), werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als een zus, Roosje.

Eerste Oosterparkstraat 40-1

Louis Marcus Best, diamantsnijder en koopman, Amsterdam, 26 mei 1879, Auschwitz, 10 september 1942. Louis was een zoon van de in Alkmaar geboren slachtersknecht en debitant der Staatsloterij Mozes Best en Magdalena Ossedrijver, die beiden begin jaren twintig van de twintigste eeuw overleden. Na zijn lagere school werd Louis opgeleid als diamantwerker. Dat was ook zijn beroep toen hij in 1897 werd gekeurd voor militaire dienst. Louis werd vrijgesteld, omdat hij de enige zoon in het gezin was. Twee broers van Louis, Marcus en David Salomon, overleden ruim een maand na hun geboorte. Ook zus Rachel werd niet ouder dan ruim een maand. Zus Jetje was bijna drie jaar toen ze overleed. Zo was Louis na 1883 nog het enige kind van Mozes en Magdalena dat overgebleven was. In 1912 trouwde Louis met Branca Hamburger. Het echtpaar kreeg drie

kinderen: Martin, die in 1914 geboren werd, in de oorlog niet meer thuis woonde en de oorlog ook overleefde, Heintje uit 1915, die maar anderhalf jaar oud werd, en Magadalena (zie onder). Zoon Martin werd na zijn schoolopleiding kleermaker en trouwde in juni 1940 met Henriëtte Amerongen. Het echtpaar ging op de Stadionweg wonen. Louis Marcus Best, die vermoedelijk na de crisis geen werk meer kon vinden in de diamantindustrie en inmiddels als koopman bekend stond, kwam op 5 september 1942 uit Amsterdam in Westerbork aan, samen met zijn vrouw Branca. Al op 7 september 1942 werd het echtpaar op de trein naar Auschwitz gezet. Na aankomst werden zij direct door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Branca Best-Hamburger, winkeljuffrouw en dienstbode, Amsterdam, 1 januari 1881, Auschwitz, 10 september 1942. Branca was een dochter van pettenmaker en milicien Nathan Hamburger en Heintje Philips. Een broer van Branca, Jacob (diamantbewerker), werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als zus Elisabeth (Den Haag).

Magdalena Silas-Best, handwerkster en leerling kostuumnaaister, Amsterdam, 26 april 1922, Auschwitz, 22 oktober 1942. Magdalena was een dochter van Louis en Branca. Zij woonde nog bij haar ouders thuis, totdat ze in april 1942 met meubelstoffeerder Benjamin Silas trouwde, die op dit adres introk, maar ook in diverse werkkampen werkte – zoals een kamp bij Workum en ook kamp Arriën bij Ommen – waarbij hij soms naar huis mocht. Er is nog een brief over van Benjamin aan een vriend, waarbij een foto gevoegd was die mogelijk van Magdalena was. Voor de achtergrond van dit verhaal zie verder Joods Monument. We weten niet exact wanneer Magdalena in Westerbork terechtkwam, maar op 19 oktober 1942 werd ze samen met Benjamin op transport gezet naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst om het leven werd gebracht.

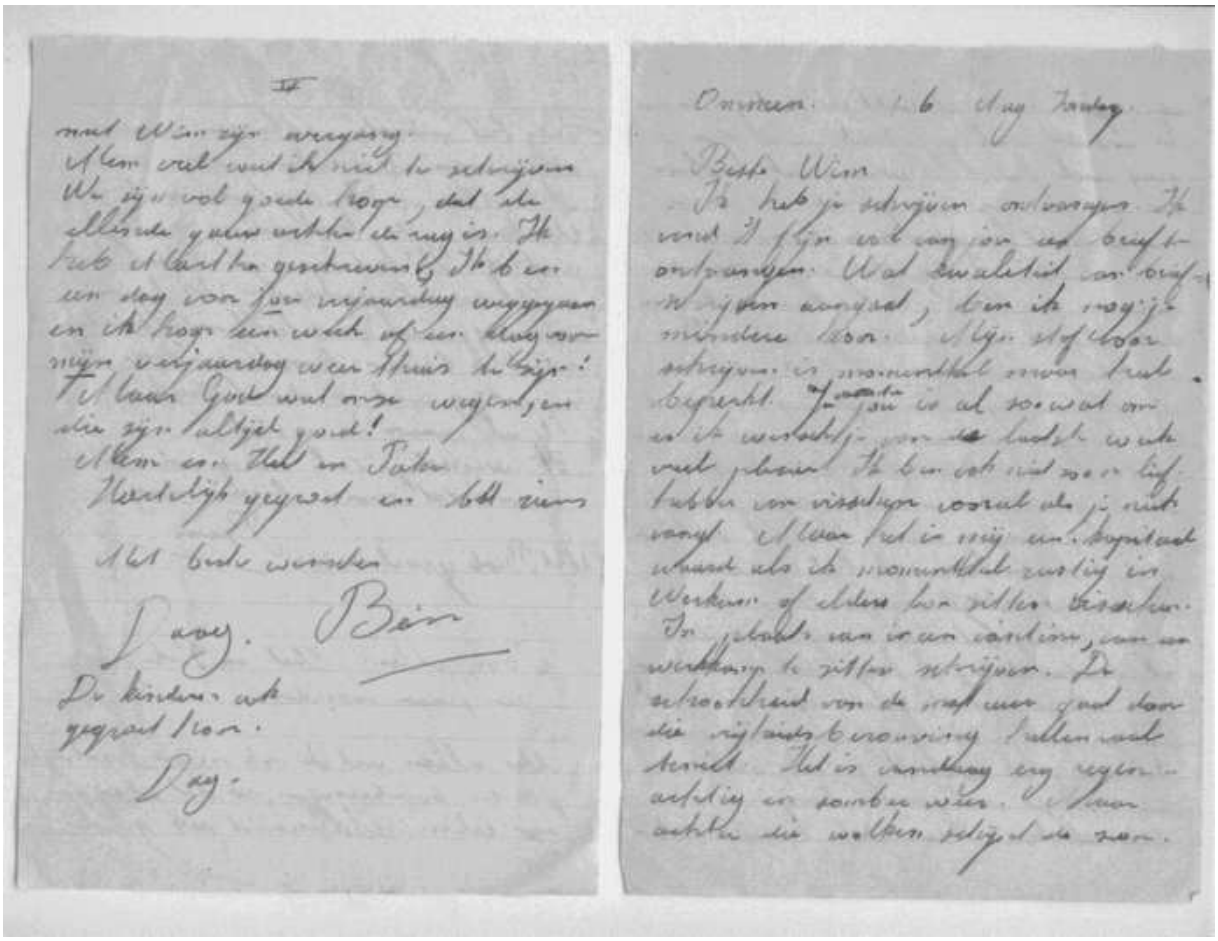

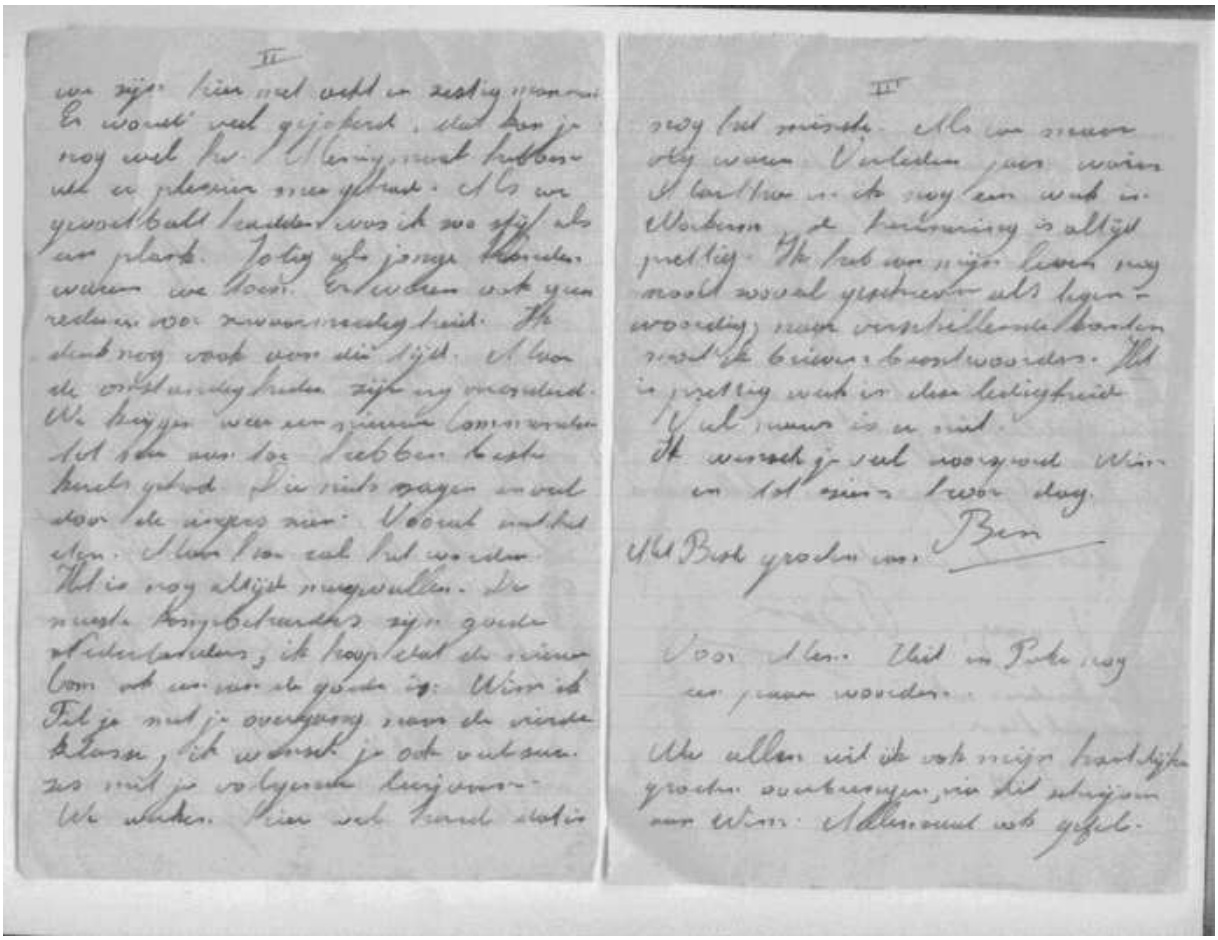

Benjamin (Ben) Silas, Amsterdam, 22 augustus 1918, Auschwitz, 28 februari 1943. Ben was een zoon van venter Jacob Silas, die voor de oorlog overleed, en de in Leeuwarden geboren Betje Cohen, die op Ruyschstraat 37 woonde en de oorlog overleefde. Ben trouwde met Magdalena Best. Vanuit kamp Arriën bij Ommen schreef hij bovenstaande brief aan een vriend. Ben werd met Magdalena naar Auschwitz getransporteerd, maar werd niet direct om het leven gebracht. Hij werd ingezet als dwangarbeider, wat hij nog enige maanden overleefde. Drie zussen van Ben, Elsje, Hanna en Jetje, overleefden de oorlog. Een broer van Ben, Willem (expeditieknecht en kantoorbediende) werd door de nationaalsocialisten om het leven gebracht, net als zussen Sara (Makassarstraat 39-1) en Henriette (confectienaaister, Sumatrastraat 171-2).

Eerste Oosterparkstraat 40-2

Maurits Kooker, sigarenmaker, Amsterdam, 27 september 1886, Auschwitz, 7 december 1942. Maurits was een zoon uit het gezin van diamantslijper Barend Kooker, die al overleed toen Maurits zeven jaar oud was, en Eva Wolff, die in 1930 overleed. Maurits had drie broers en een zus. Toen Maurits in 1905 gekeurd werd voor militaire dienst, was hij al sigarenmaker. Maurits trouwde in 1916 in Zaandam met Catharina Hamburger. Met haar kreeg hij twee kinderen, Evalina (1917) en Barend. Helaas overleed Catharina in 1931. In 1934 hertrouwde Maurits met Betje Plukker. Het gezin woonde lange tijd op dit adres. Op 30 oktober 1942 deed Maurits aangifte van inbraak in de woning van zijn zwager. Op 25 november 1942 kwam Maurits in Westerbork aan. Dat was merkwaardig genoeg eerder dan zijn vrouw. Mogelijk was Maurits op straat opgepakt. Op 4 december 1942 werd hij op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd hij na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Drie broers en een zus van Maurits werden ook vermoord: Hermanus (diamantbewerker, Transvaalstraat 42-1), Jesaia (reiziger), Marianne (Ruyschstraat 127-3) en Louis (handelsreiziger).

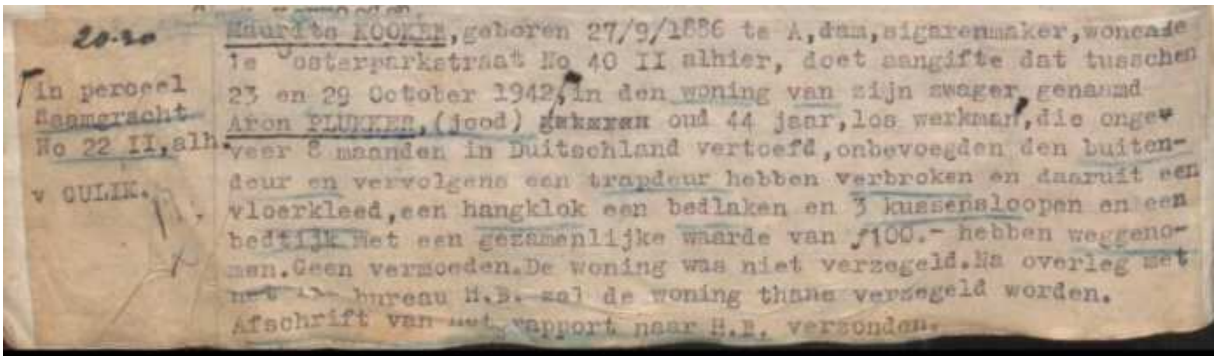
20-20
in perceel
Saamgracht
No 22 II, alh.
v GULIK.

Maurits KOOKER, geboren 27/9/1886 te A, dam, sigarenmaker, woonende te Oosterparkstraat No 40 II alhier, doet aangifte dat tusschen 23 en 29 October 1942, in den woning van zijn zwager, genaamd Aron PLUKKER, (jood) ~~gekeren~~ oud 44 jaar, los werkman, die ongeveer 8 maanden in Duitschland vertoefd, onbevoegden den buitendeur en vervolgens een trapdeur hebben verbroken en daaruit een vloerkleed, een hangklok een bedlaken en 3 kussensloopen en een bedtijk met een gezamenlijke waarde van ƒ100.- hebben weggenomen. Geen vermoeden. De woning was niet verzegeld. Na overleg met het ... bureau H.B. zal de woning thans verzegeld worden. Afschrift van het rapport naar H.B. verzonden.

Betje Kooker-Plukker, Amsterdam, 31 januari 1894, Sobibor, 11 juni 1943. Betje was een dochter van sjouwerman Hijman Plukker en Hanna Lootsteen, die beiden voor de oorlog overleden en de tweede echtgenote van Maurits Kooker. Betje kwam op 16 januari 1943 – haar man was al in Auschwitz om het leven gekomen – in Kamp Vught terecht. Hier verbleef zij tot 7 juni 1943, toen ze naar Westerbork werd getransporteerd en op 8 juni 1943 door naar Sobibor. Hier werd Betje direct na aankomst vermoord. Zeven broers en zussen van Betje werden ook om het leven gebracht: Abraham (pakhuisknecht, Van Musschenbroekstraat 11-1), Esther (Miquelstraat 26-2), Eva (Apeldoornsche Bosch), Mozes (transportarbeider, Swammerdamstraat 48-3), Meijer (Apeldoornsche Bosch), Fijtje (Ruyschstraat 51-3) en Aäron (los werkman).

Bernard Kooker, kantoor- en magazijnbediende, winkelbediende, Amsterdam, 13 mei 1920, Auschwitz, 28 februari 1943. Bernard was een zoon van Maurits en Catharina. Na het lager onderwijs volgde Bernard één jaar ambachtschool, waar hij voor electricien leerde. In mei 1939 werd hij geschikt verklaard voor militaire dienst, alhoewel hij last had van bijziendheid en platvoeten. Bernard kwam bij de geneeskundige troepen terecht. In de oorlog was Bernard kruideniersbediende. Op 19 oktober 1942 werd Bernard vanuit Westerbork naar Auschwitz gezet. Hij kwam daar niet direct om het leven, maar werd ingezet als dwangarbeider. Op 18 januari 1943 zou nog een brief van Bernard ontvangen zijn uit Monowitz. Ruim een maand later was hij overleden.

Dinsdag 7 Mei ondertrouwen
EVALINA KOOKER
en
MAX KRIEKER.
Amsterdam, 4 Mei 1940.
1e Oosterparkstraat 40 II.
1e Oosterparkstraat 111 I.

Een niet meer thuiswonende getrouwde zus van Bernard, Evalina (naaister) werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Zij was getrouwd met buurtjongen Max Krieker, die diamantbewerker was en die op de tweede verdieping van dit huis woonde.

Eerste Oosterparkstraat 42-2

David Krieker, loopknecht en diamantbewerker, Amsterdam, 27 mei 1883, Monowitz, 12 oktober 1942. David was een zoon van de vroeg overleden venter Salomon Krieker en Rebekka Wagenhuijzen. David werd in 1902 goedgekeurd voor de dienst. Hij was toen loopknecht. In 1911 trouwde David – hij was inmiddels briljantversteller – in Zaandam met Jetje Park. Met haar zou hier vier kinderen krijgen: Hendrika (1912), Salomon (1915), Marcus (1916) en Samuel (1917). Het gezin woonde enige tijd op de Eerste Oosterparkstraat 111-1, maar verhuisde op 31 mei 1940 naar dit adres. David was lid van de A.N.D.B. Op 4 oktober 1942 arriveerde hij met echtgenote Jetje in Westerbork. Op 9 oktober 1942 werden David en Jetje van Westerbork naar Auschwitz getransporteerd, waar zij direct om het leven werden gebracht. Drie zussen en een broer van David werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Rachel, Samuel (briljantslijper, Kraaipanstraat 13 huis), Debora (Vrolikstraat 34 huis) en Mietje (Kraaipanstraat 69-2).

Jetje Krieker-Park (foto rechts), Amsterdam, 2 maart 1879, Auschwitz, 12 oktober 1942. Jetje was een dochter van venter Marcus Isaac Park en Hijntje Drukker. Een zus van Jetje, Rebecca, overleed in oktober 1942 in Amsterdam. Broer Hartog (los werkman) werd door de nationaalsocialisten vermoord, net als zus Vrouwtje (Tilanusstraat 79-1) en zus Mietje (Tilanusstraat 79-1).

Salomon Krieker, electricien, Amsterdam, 21 januari 1915, Auschwitz, 30 september 1942. Salomon was een zoon van David en Jetje. Na zes jaar lager onderwijs volgde Salomon nog twee vervolgklassen en ging dan naar de Ambachtavondschool, waar hij werd opgeleid tot electricien. Salomon zou bij de padvinderij hebben gezeten. In 1934 werd Salomon goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam bij de infanterie terecht. Salomon woonde in de oorlog nog thuis bij zijn ouders. Op 25 juli 1942 kwam Salomon in Westerbork terecht, vanwaar hij op 27 juli 1942 met een groot transport van meer dan duizend mensen werd doorgetransporteerd naar Auschwitz. Hier kwam hij spoedig om het leven.

Samuel Krieker, electricien en stoker, Amsterdam, 19 december 1917, Auschwitz, 31 december 1942. Samuel was een zoon van David en Jetje. Samuel werd in 1936 vrijgesteld voor militaire dienst, vanwege broederdienst. Samuel was lid van de voetbalclub HEDW. In de oorlog was Samuel stoker in het Nederlandsch Israëlietisch Ziekenhuis aan de Nieuwe Keizersgracht. Hij trouwde in april 1941 met Anna Hamburg. (Tilanusstraat 56 huis), die op dit adres introk. Op 15 september 1942 kwamen Samuel en Anna in Westerbork terecht, en op 18 september 1942 werden ze doorgetransporteerd naar Auschwitz. Hier kwam Samuel niet direct om het leven, maar werd aan het werk gezet. Op Oudejaardag 1942 overleed Samuel.

Anna Krieker-Hamburg, Amsterdam, 4 april 1917, Auschwitz, 21 september 1942. Anna was een dochter van sigarenwinkelier Louis Hamburg en Rosa de Leon, die op Tilanusstraat 56 huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Anna reisde met haar echtgenoot naar Auschwitz en werd direct na aankomst vermoord. Voor familieleden van Anna zie Eerste Oosterparkstraat 33 huis, waar zus Rebecca woonde.

David en Jetje hadden ook nog een dochter, mantelwerkster Hendrika (Tilanusstraat 79-1), en een zoon, diamantbewerker Marcus (Max), die niet meer thuiswoonden. Ook zij werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Eerste Oosterparkstraat 48

Nathan Dresden (foto links en rechts), diamantslijper, Amsterdam, 26 mei 1877, Auschwitz, 24 september 1942. Nathan was een zoon van werk- en sjouwerman Jesaias Dresden, die in 1929 was overleden, en Cornelia Gobes, die op Sparrenweg 3-3 woonde en in mei 1943 nog op haar 94e jaar in Sobibor werd vergast. Nathan groeide op in een gezin met negen kinderen. In 1896 werd Nathan goedgekeurd voor de militaire dienst. Hij beoefende toen al het beroep van diamantbewerker. Nathan was ook lid van de A.N.D.B. In 1901 trouwde Nathan met Duifje Orpes. Het stel kreeg acht kinderen, waarvan er enkelen jong overleden, en woonde vanaf 1907 enige tijd in Borgerhout (België). Sinds 1913 was het gezin weer in Amsterdam terug, maar in 1922 reisde Nathan alleen weer naar Borgerhout om geld te verdienen. Duifje bleef met de kinderen in Amsterdam. We weten niet wanneer Nathan weer terugkwam. Sinds 1932 woonde het gezin op Ruijschstraat 16-2 en na het overlijden in mei 1939

van Duifje sinds juni 1939 op de Blasiusstraat. In juli 1940 kwam Nathan op dit adres te wonen, na ook nog even op de Govert Flinckstraat te hebben gewoond. Alle kinderen waren inmiddels uitgevlogen. Op 18 september 1942 werd Nathan van Amsterdam naar Westerbork getransporteerd, en op 21 september 1942 naar Auschwitz, waar hij na aankomst vermoord werd. Drie broers en een zus van Nathan werden ook vermoord: Jacob (diamantbewerker), Isaäc (koopman, Sparrenweg 3-3), Mozes (sigarenmaker en marktkoopman, Sparrenweg 9-2) en Rebecca (Sparrenweg 9-3). Ook werden de zes kinderen van Nathan en Duifje die aan het begin van de oorlog nog in leven waren, door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Jesaia (magazijnbediende, Blasiusstraat 1-2), Mozes (sigarenmaker), Cornelia (Blasiusstraat 17-3), Eva (naaister), Flora (Blasiusstraat 41-2) en Jacob (magazijnbediende).

Eerste Oosterparkstraat 48-3

Simon Tailleur, sigarenmaker, koopman, loopknecht in een diamantslijper en krantenverkoper, Amsterdam, 22 december 1884, Sobibor, 9 april 1943. Simon was een zoon van sigarenmaker Elias Tailleur en Sara van Praag. In 1903, bij de keuring van de militaire dienst – waarvoor hij wordt afgewezen vanwege lichaamsgebreken - was Simon sigarenmaker. Mogelijk werkte hij met zijn vader thuis. In 1913 trouwde Simon met de zwangere Roosje Barber. Een paar maanden later werd hun eerste dochter, Judith, geboren. Er zouden nog twee kinderen volgen: Meijer (1915) en Sara (1919). Het gezin woonde lange tijd op dit adres. Dochter Judith zal in 1939 na haar huwelijk met Helmut Tokkie als eerste het huis uit gaan. Ook Meijer treedt in het huwelijk, in juni 1940, en gaat met zijn echtgenote Mijntje Schuit op de Pythagorasstraat 24-2 wonen. Simon en Roosje komen op 25 maart 1943 in Westerbork terecht. Er worden enige pogingen gedaan om deportatie uit te stellen, maar dit mag niet baten. Het echtpaar wordt op 6 april 1943 met nog ruim 2.000 anderen op transport gezet naar Sobibor, waar beiden direct na aankomst vergast worden. Vijf zussen en broers van Simon worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Marretje, Meijer (colporteur), Mozes (magazijnbediende), Lea en Geertruida.

Roosje Tailleur-Barber, Amsterdam, 28 april 1884, Sobibor, 9 april 1943. Roosje was een dochter van de vroeg gestorven koopman Meijer Barber en Judic Metz. Twee zussen van Roosje, Elisabeth en Vrouwtje (beiden woonachtig op Vrolikstraat 367-1), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Sara Tailleur, naaister, Amsterdam, 8 juni 1919, Auschwitz, 19 november 1943. Sara was een dichter van Simon en Roosje. Nadat de beide ouders van Roosje gedeporteerd en vermoord zijn, verhuist Sara in mei 1943 nog naar Krugerplein 32-2. Sara komt op 9 oktober 1943 in Westerbork aan. Niet duidelijk is waarom zij niet eerder gedeporteerd werd. Op 16 november 1943 wordt Sara naar Sobibor getransporteerd, waar zij direct na aankomst vergast wordt.

Twee andere kinderen van Simon en Roosje die niet meer thuiswoonden, Judith en Meijer (handelsreiziger, Pythagorasstraat 24-3) werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Eerste Oosterparkstraat 57-1

Gerard Coppens (foto op marktkaarten hieronder), koopman en reziger in chocolade en suikerwerk, Amsterdam, 5 november 1896, Sobibor, 2 juli 1943. Gerard was een zoon van Jacob Coppens, die in 1926 was overleden, en de uit Den Haag afkomstige Naatje Coppens-Mol, die in 1937 stierf. Gerard trouwde in 1926 met Anna Rijne. Het stel woonde kort in Velsen en kwam in 1927 weer in Amsterdam te wonen. Zoon Jacob werd in 1928 geboren en dochter Sibilla in 1934. In 1939 kwam het gezin op dit adres te wonen. Gerard kwam vanaf november 1941 op de markt in de Gaaspstraat terecht, die alleen voor Joden bedoeld was, waar hij huishoudelijk artikelen en

Aangeboden paar
DAMES MOLIÈRES
met blokhak z.g.a.n. in ruil voor paar dames sportschoenen m. 40 Coppens, 1e Oosterparkstraat 57 1e étage.

Aangeboden beige wollen
HEREN GABARDINE
maat 46 in ruil voor meisjes trainingspak. Meisjesschoenen maat 30. Coppens, 1e Oosterparkstr. 57 1e étage.

kruidenierswaren verkocht. Vanwege deze functie had Gerard enige tijd een sperre van de Joodsche Raad, die op zijn registratiekaart liet zetten dat Gerard liberaal wat betreft godsdienstige opvattingen was. In september 1942 zette Gerard bovenstaande advertenties nog in het socialistische dagblad *Het Volk*.

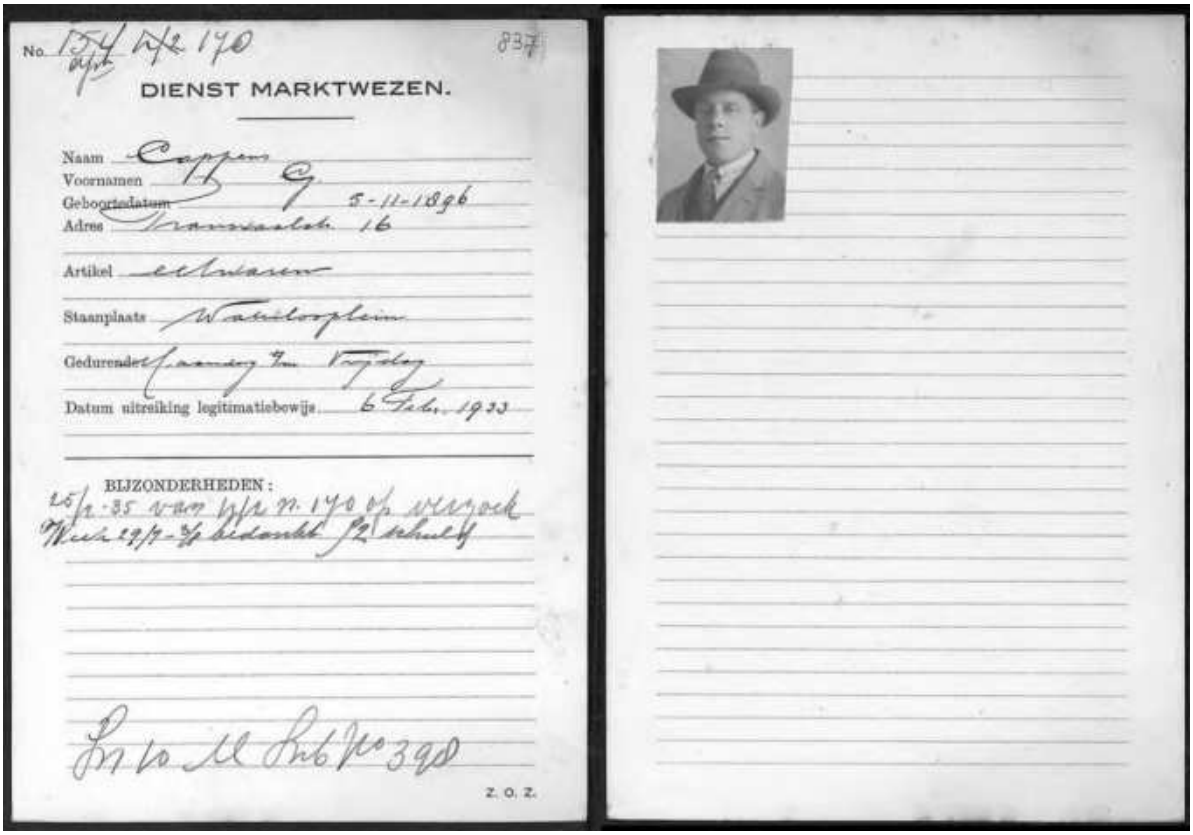

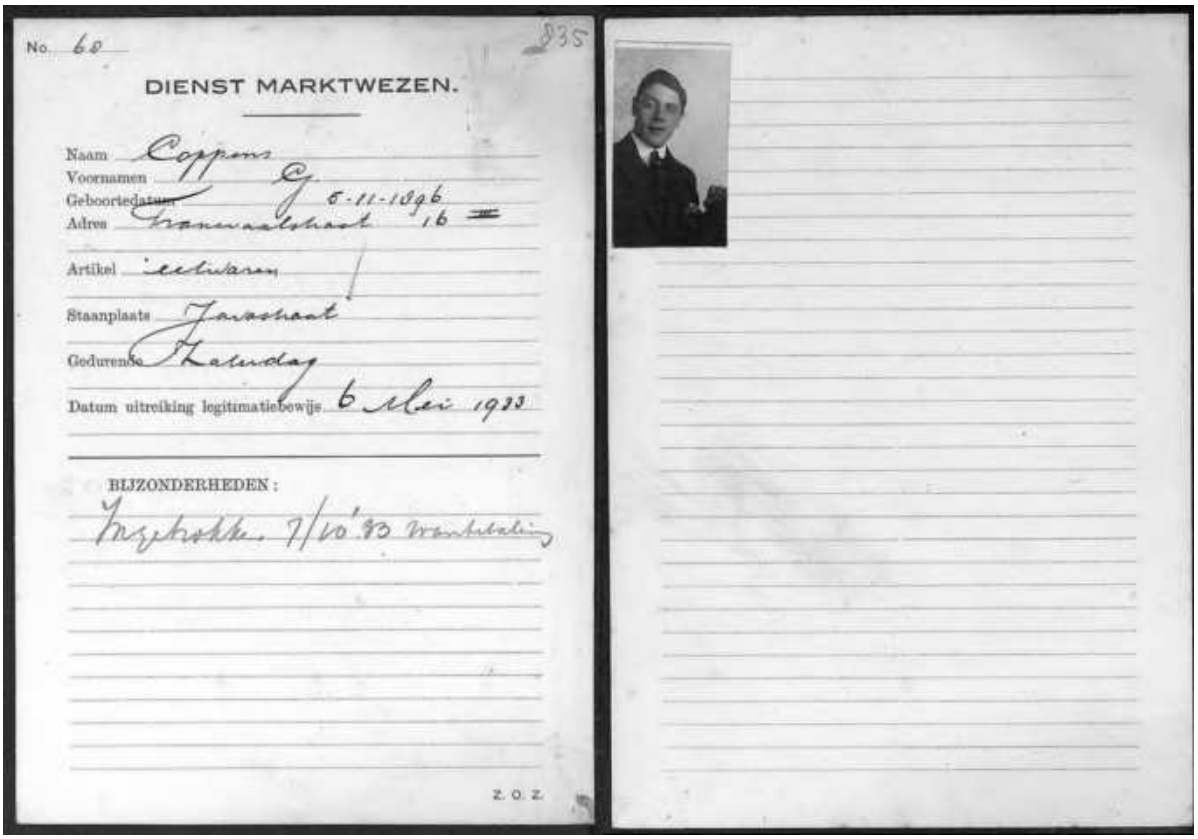

No. ~~215~~ 146. 836

DIENST MARKTWEZEN

Naam Coppens
Voornamen Gerard
Geboortedatum 5 Nov. 1896
Adres Transvaalstraat 16 3

Artikel chocolade

Staanplaats Uitlenburg

Gedurende Zondag

Datum uitreiking legitimatiebewijs

BIJZONDERHEDEN:
3/3-35 verplaatst naar 146.
M.S. 4-10-36
4-10- Bedankt per 26/4-37

Z. O. Z.

No. ~~142~~ 140 838

DIENST MARKTWEZEN

Naam Coppens
Voornamen G
Geboortedatum 5-11-96
Adres Transvaalstraat 16 =

Artikel ong. goederen

Staanplaats WATERLOOPLEIN.

Gedurende Ma t/m Vr

Datum uitreiking legitimatiebewijs 10 FEB. 1936

BIJZONDERHEDEN:
soll 1519.
Op verzoek naar No 140. a a 8/6/36
Ingez. ing. 13 Juli '36 (bedankt

Z. O. Z.

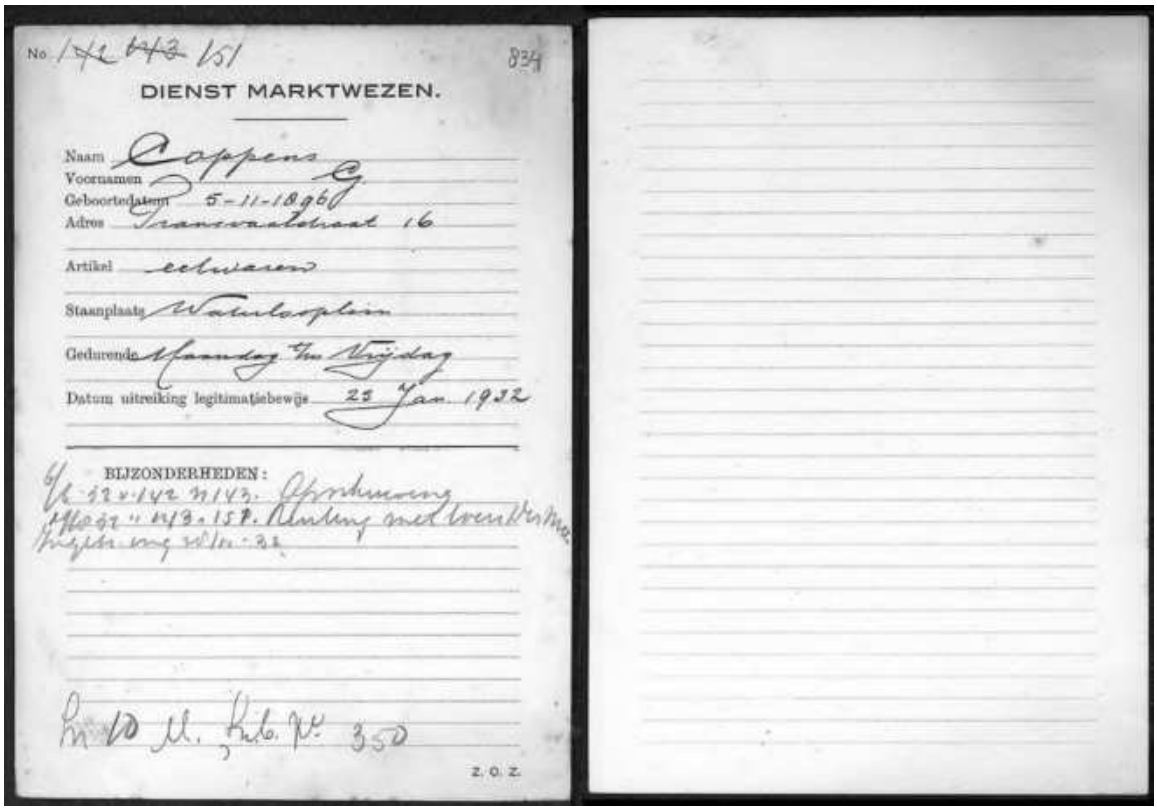

No. 142 143 151 834

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Coppens
Voornamen G.
Geboortedatum 5-11-1896
Adres Transvaalstraat 16
Artikel eetwaren
Staanplaats Waterlooplein
Gedurende Maandag t/m Vrijdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 25 Jan. 1932

BIJZONDERHEDEN:

Z. O. Z.

OPROEP

Wie heeft de heer G. Coppens gekend? Geb. 5-11-1896. Getrouwd met A. Rijne. Laatste woonadres: 1e Oosterparkstraat 57 I. Overleden 2-7-1943 te Sobibor. Evt. foto's en/of reakties naar nr. A441 bur. v.d. blad.

Op 20 juni 1943 kwam het gezin uiteindelijk in Westerbork aan en op 29 juni 1943 werd Gerard met zijn vrouw Anna, zoon Jacob en dochter Sibilla vanuit Westerbork naar Sobibor getransporteerd, waar het hele gezin direct na aankomst vergast werd. Vijf zussen en broers van Gerard werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Betje, Alexander (pakhuisknecht, 's Gravesandestraat 8-1), Abraham (winkeleigenaar in Den Haag), Henriette en André (sigarenwinkelier, Tweede Boerhaavestraat 3-2).Anna Coppens-Rijne, Amsterdam, 15 november 1898, Sobibor, 2 juli 1943. Anna was een dochter van koopman Jacob Rijne, die in het Nederlandsch-Israëlietisch Oude Mannen- en Vrouwenhuis in de Nieuwe Kerkstraat woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Sibilla Kater, die in 1926 was overleden. Een zus, Judic, en een broer van Anna, Eliazer (sigarenmaker), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Jacob Coppens, Amsterdam, 30 juli 1928, Sobibor, 2 juli 1943. Jacob was een zoon van Gerard en Anna.

Sibilla Coppens, Amsterdam, 23 mei 1934, Sobibor, 2 juli 1943. Sibilla was een dochter van Gerard en Anna.

Eerste Oosterparkstraat 57-2

Emmanuel Kesner, winkelbediende in comestibles en perser, Londen, 25 mei 1913, Auschwitz, 30 april 1943. Emanuel was een zoon van broodbakker Salomon Kesner, die op Reitzstraat 10-2 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en de uit Haskerland (Lemmer) afkomstige Sophia (Pietje) Mendels, die in 1939 overleed. In juli 1940 zou vader Emmanuel hertrouwden met Mietje van Praag. Emanuel kwam uit een gezin van vijf kinderen. In zijn jeugd woonde het gezin geruime tijd in Londen. In 1932 werd Emmanuel vrijgesteld voor militaire dienst, vanwege broederdienst. In 1937 trouwde hij met de zwangere Marianne Broeks. Het echpaar kreeg één kind:

zoon Salomon, die in datzelfde jaar geboren werd. Op 1 april 1942 doet Emmanuel aangifte bij de Amsterdamse politie vanwege diefstal van zijn fiets. Op 28 november 1942 arriveert het gezin in Westerbork, waar het zich enige tijd weet te handhaven. Op 6 februari 1943 wordt Emmanuel met zijn gezin van Westerbork naar Auschwitz getransporteerd, waar allen gezien de sterfdata nog enige tijd overleven. We weten niets van deze laatste periode. Een broer van Emmanuel, Marks, overleeft de oorlog. Een zus en twee andere broers worden door de nationaalsocialisten vermoord: Betsy (naaister, President Brandstraat 3-3), Jacob (kleermaker, Tweede Boerhaavestraat 63-3) en Herman (Apeldoornsche Bosch).

Marianne Kesner-Broeks, Amsterdam, 6 februari 1944, Auschwitz, 12 februari 1943. Marianne was een dochter van koopman Nathan Broeks en koopvrouw Rachel Broeks-Barend, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Een broer van Marianne, Maurits, overleefde de oorlog. Zus Jansje (Eerste Oosterparkstraat 59; zie aldaar) werd vermoord, net als broer Abraham (kleermaker, Afrikanerplein 17 huis). Er is nog een mededeling, vermoedelijk een brief, van Marianne aan zus Jansje overgeleverd, waarin geschreven staat: *Miep moet onmiddellijk alle stappen voor onze vrijlating doen*. Dit leidde echter niet tot het gewenste resultaat.

Salomon Kesner, Amsterdam, 26 november 1937, Auschwitz, 12 februari 1943. Salomon was de enige zoon van Emmanuel en Marianne.

Eerste Oosterparkstraat 57-3

Juda Fransman, banketbakker, koopman, stoker en reiziger, Amsterdam, 30 september 1905, Midden-Europa, 31 mei 1945. Juda was een zoon van de uit Hoogeveen afkomstige bediende en koopman Mozes Fransman en de uit Gorinchem afkomstige Leentje Hildesheim, die door de nationaalsocialisten vermoord werd. Juda werd in 1925 goedgekeurd voor militaire dienst en behoorde bij de infanterie. trouwde in 1932 op 27-jarige leeftijd met de 18-jarige Anna Arian, die zwanger was. Een aantal maanden later werd hun eerste zoon geboren: Marcel. Later zou Betty nog volgen. Het gezin woonde geruime tijd op dit adres. In de oorlog werkt Juda voor de Joodsche Raad, op het kantoor op de Nieuwe Keizersgracht. Op de Amsterdamse registratiekaart staat dat Juda in januari 1944 nog verhuisde naar Weesperplein 1, waar de Joodsche Invalid gevestigd was. We kennen hier de achtergrond niet van. Op 23 maart 1944 werd Juda vanuit Westerbork, waar hij op 16 maart 1944 was aangekomen, met zijn gezin naar Auschwitz gedeporteerd. Vrouw en kinderen werden na aankomst direct om het leven gebracht. Juda moet de kampen hebben overleefd, maar stierf uiteindelijk voor terugkeer, ongetwijfeld aan ontberingen. Een broer van Juda, Salomon, overleeft de oorlog. Vijf zussen worden door de nationaalsocialisten vermoord: Julia (Ruyschstraat 17 huis), Klasina, Rozette, Johanna en Henriette (alle vier wonend in Zuid).

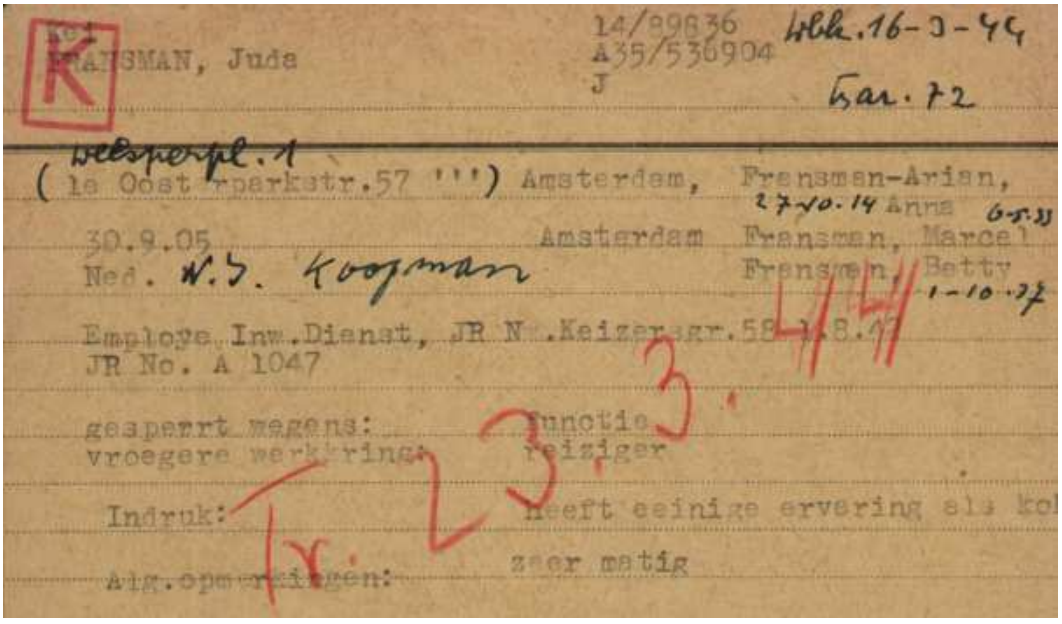

Anna Fransman-Arian, huishoudster, Amsterdam, 27 oktober 1914, Auschwitz, 26 maart 1944. Anna was een dochter van venter en werkverschaffingsarbeider Salomon Arian en Betje Cartoef, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Een zus van Anna, machinestikster Branca, die op Ruijschstraat 56-3 woonde, werd ook door de nationaalsocialisten omgebracht.

Marcel Fransman, Amsterdam, 6 mei 1933, Auschwitz, 26 maart 1944. Marcel was een zoon van Juda en Anna.

Anna Fransman-Arian, Amsterdam, 27 oktober 1914, Auschwitz, 26 maart 1944. Anna was een dochter van Juda en Anna.

Eerste Oosterparkstraat 59-2

Joseph Benavente, muzikant en schilder, Amsterdam, 12 april 1862, Amsterdam, 27 oktober 1941. Joseph was een zoon van schilder Benjamin Baruch Benavente en Ribca Mendes. In 1882 werd Joseph goedgekeurd voor de militaire dienst. Hij kwam bij de infanterie terecht. Joseph bleef lange tijd ongehuwd en trouwde in 1926 uiteindelijk op 64-jarige leeftijd met de 16 jaar jongere Elisabeth Brunott. Uit dit huwelijk kwamen geen kinderen meer voort. Het echtpaar woonde lange tijd op dit adres. Elisabeth overleefde na het overlijden van Joseph de oorlog. Zij verhuisde in oktober 1942 naar de Eerste Oosterparkstraat 35-2 en hertrouwde in 1950 met de 67-jarige Jan Cornelis van Leeuwen.

Eerste Oosterparkstraat 59-3

Thomas Wagenaar, ijzerwerker in de scheepsbouw/elektrisch lasser, Amsterdam, 8 november 1912, Auschwitz, 31 januari 1944. Thomas was een zoon van Antoon Wagenaar en Henriette Wagenaar-van Baaren, die beiden de oorlog overleefden. In 1931 trouwt Thomas op 18-jarige leeftijd met de zwangere negentienjarige Margaretha Petronella Visser. Hij moet dan nog in dienst. Dat vindt vanaf 1932 plaats. Zoon Antoon is dan al in 1931 geboren. *Kan moeilijk thuis gemist worden*, zo luidt een aantekening in het keuringsregister. Mogelijk droeg de huiselijke afwezigheid van Thomas er aan bij dat het huwelijk niet goed ging. In 1937 kwam het tot een scheiding. Zoon Antoon zou de oorlog overleven, vermoedelijk op basis van een gemengde afkomst. Thomas hertrouwde in 1938 met Jansje Broeks. In juli 1942 deed Thomas bij de Amsterdamse politie aangifte van zijn persoonsbewijs. In 1943 – we wisten de exacte datum niet te achterhalen – werd Thomas opgepakt door de politie. Op 22 april 1943 arriveerde hij in Kamp Vught, waar hij als lasser werd ingezet, vanwaar hij op 15 november 1943 naar Westerbork werd getransporteerd en verder naar Auschwitz. Hier wist Thomas, die op dat moment ziekelijk was, nog enige maanden te overleven. In het boek *De tocht opnieuw* door Ton Kors, over de belevenissen van concentratiekampoverlever Max Groen, staat over Thomas te lezen: *Thomas Wagenaar verloor de moed in Auschwitz nadat een goede vriend van hem daar was gestorven. Vanaf dat moment liet Thomas zijn hoofd hangen en at niet meer. Een paar weken later was hij dood.* De enige zuster van Thomas, Esther, die naaister was, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, zodat de overlevende ouders beide kinderen waren kwijtgeraakt.

Jansje Wagenaar-Broeks, stikster, Amsterdam, 25 januari 1913, Bergen-Belsen, 31 mei 1945. Jansje was een dochter van koopman Nathan Broeks en koopvrouw Rachel Broeks-Barend, die door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Jansje kwam op 6 mei 1943 in Kamp Vught terecht, waar ze als stikster ingezet werd bij de firma Slitter. Stiefzoon Antoon, die toen 11 jaar oud was, staat vanaf juni 1943 elders ingeschreven, op het adres Den Textraat 11 huis (we wisten niet te achterhalen bij wie). Hij hoefde niet mee op reis. Op 20 september 1943 werd Jansje naar Westerbork getransporteerd; zij ging op 21 september 1943 direct door naar het oosten. Daar overleefde zij de oorlog in diverse kampen, waaronder Bergen-Belsen, maar overleed uiteindelijk vlak na afloop aan ontberingen. Mogelijk zijn de sterfdata van Thomas en Jansje theoretische data: data waarna beiden niet meer in leven konden zijn. Voor overige familie van Jansje zie Eerste Oosterparkstraat 57-2, waar zus Marianne woonde.

Eerste Oosterparkstraat 60 huis

Moses Aandagt, sjouwerman, koopman en venter in lompen en metalen in Centrum en Zuid, Amsterdam, 21 november 1877, Auschwitz, 10 september 1942. Mozes was een zoon van diamantbewerker Isaac Aandagt, die al in 1906 was gestorven, en Betje Aandagt-Engelsman, die in 1931 op 94-jarige leeftijd overleed. In 1896 werd Moses, die toen sjouwerman was, vrijgesteld voor militaire dienst vanwege lichamelijke gebreken. In 1899 trouwde Mozes met Esther Bronkhorst. Uit dit huwelijk werden vanaf 1901 acht kinderen geboren, waarvan er één, Dientje, de oorlog overleefde. Een voor een zouden de kinderen het huis verlaten, zodat bij het begin van de oorlog alleen zoon Hartog nog thuiswoonde. Na het overlijden van haar echtgenoot in Mauthausen keerde dochter Johanna in 1942 ook weer terug naar het ouderlijk huis. Op 5 september 1942 werd Moses met Esther vanuit Amsterdam naar Westerbork getransporteerd, om direct doorgestuurd te worden naar Auschwitz. Beiden werden direct na aankomst om het leven gebracht. Een zus van Moses, Elisabeth, overleed in april 1941 in Amsterdam. Zus Kaatje overleed in Amsterdam in juli 1942. Drie broers en een zus van Moses werden door de nationaalsocialisten vermoord: David (werkman), Kaatje, Jonas (diamantslijper, Tugelaweg 133 huis) en Joseph (diamantslijper).

Woensdag 29 November hopen onze geliefde Ouders, Behuwd- en Grootouders, de Heer en Mevrouw
M. AANDAGT
en
E. AANDAGT—BRONKHORST
hun **40-jarige huwelijksfeest** te vieren.
Hun dankbare Kinderen,
Behuwd- en Kleinkinderen:
G. AANDAGT en
C. H. HULSHOFF.
A. RODRIGUES PEREIRA.
B. RODRIGUES PEREIRA—
AANDAGT en Kind.
A. LEVIT.
S. LEVIT—AANDAGT
en Kinderen.
H. v. BESEM.
A. v. BESEM—AANDAGT
en Kinderen.
J. AANDAGT en
K. HEINHUIS
H. AANDAGT en Verloofde.
Amsterdam, 25 November 1939.
1e Oosterparkstraat 60 huis.
15745—26

Esther Aandagt-Bronkhorst, Amsterdam, 15 oktober 1877, Auschwitz, 10 september 1942. Esther was een dochter van commissionair Hartog Bronkhorst en Margaretha Blitz. Een broer van Esther, Aäron (diamantslijper), en een zus, Hannaatje (Transvaalstraat 109 boven), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Heden overleed na langdurig en smartelijk lijden, onze geliefde Vader, Behuwd-, Groot- en Overgrootvader, de Heer
HARTOG BRONKHORST,
in den ouderdom van 67 jaar.
Zij, die den omgang met onzen Vader gekend hebben, kunnen beseffen, hoe zwaar ons deze slag treft. Zijn liefh. Kinderen
S. v. D. BOKKE.
S. v. D. BOKKE—
BRONKHORST.
A. BRONKHORST.
D. BRONKHORST-CORPER.
M. AANDACHT.
E. AANDACHT—
BRONKHORST.
M. BRONKHORST.
N. BRONKHORST—
SWAALEP.
S. SPANJAR.
A. SPANJAR-BRONKHORST,
Kleinkinderen en Achterkleinkind.
A'dam, 1 Eloel 5680.
15 Aug. 1920. 1956

Johanna Nol-Aandagt, huishoudster, Amsterdam, 5 december 1911, Sobibor, 14 mei 1943. Johanna was een dochter van Moses en Esther. Johanna trouwde in 1933 met marktkoopman Hijman Nol. Ze woonde enige tijd met hem op Vrolikstraat 91 en kwam na diverse andere Amsterdamse adressen op de Eerste Oosterparkstraat 57 huis terecht. Het gezin had geen kinderen. Wat onhelder is, is dat Johanna in december 1940 naar Arnhem verhuisde, terwijl Hijman blijkbaar in Amsterdam achterbleef. Hijman werd opgepakt bij de Amsterdamse razzia's in februari 1941, naar aanleiding waarvan de Februaristaking zou worden gehouden. Na de dood van Hijman woonde Johanna nog enige tijd in Arnhem en keerde in 1942 weer naar het ouderlijk huis op dit adres terug. Op 5 mei 1943 – haar ouders waren inmiddels opgepakt en vermoord en Johanna woonde vermoedelijk nog alleen op dit adres, omdat broer Hartog inmiddels ook het huis uit was – kwam Johanna in Westerbork terecht, vanwaar zij op 11 mei 1943 naar Sobibor werd getransporteerd. Hier werd zij direct na aankomst vergast.

Hartog Aandagt, magazijnbediende bij een draad- en kabelfabriek en perser, Amsterdam, 11 december 1913, Auschwitz, 24 november 1943. Hartog was een zoon van Moses en Esther. Hartog ging na de lagere school naar de ambachtschool en werd daar geschoold als electro-monteur. In 1932 werd hij vrijgesteld van militaire dienst vanwege broederdienst. Hij werkt dan bij een draad-

en kabelfabriek. Later wordt Hartog perser. Hij woont aan het begin van de oorlog als enig kind nog bij zijn ouders, maar trouwt in april 1942 alsnog, met naaister Keetje Dagloonder. Het stel trekt in bij de moeder van Keetje op President Brandstraat 56-3, waar Keetje al woonde. Op 20 januari 1943 komen Hartog en Keetje in Kamp Vught terecht. Ze blijven hier geruime tijd en worden pas op 16 september 1943 naar Westerbork en op 21 september 1943 naar Auschwitz gedeporteerd, waar Hartog nog enige maanden weet te overleven. Kaatje wordt na aankomst direct vermoord.

Vijf andere kinderen van Moses en Esther worden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Isaac (kleermaker, Cilliersstraat 26-3), Grietje (dienstbode), Betje (Graaf Florisstraat 19-1), Sientje (Vrolikstraat 89-3) en Anna (Tweede Oosterparkstraat 84-2).

Eerste Oosterparkstraat 61-1

Joël Komkommer, kleermaker, perser, varensgezel, vertegenwoordiger in goud en zilver en stoffen, en koopman, Amsterdam, 2 april 1917, Warschau, 10 december 1944. Joël was een zoon van diamantslijper Emanuel Komkommer, die in februari 1940 in Amsterdam overleed, en Rebecca Jacobs-Moffie, die de oorlog overleefde. In zijn jeugd woonde Joël met zijn familie enige tijd in Antwerpen. In 1923 was het gezin weer terug in Amsterdam. Na een achtjarige lager-schoolopleiding volgde Joël de driejarige MULO. Ook bekwaamde hij zich in radiotelegrafie, seinen etc. en leerde hij handelsrekenen, boekhouden, Engels en typen. In 1937 werd Joël gekeurd voor militaire dienst, en uiteindelijk – enige tijd zat hij bij de genie – voorgoed ongeschikt verklaard. Mogelijk hing dit samen met zijn religieuze aard. "*Isr./maakt gebruik van ritueel etc.*" staat bij zijn naam in het militaire register. In maart 1940 trouwde Joël met Vrouwtje Bierman. Samen kregen zij één zoon, Emil Albert. Hij zou de oorlog overleven, net als Vrouwtje. In de oorlog werd Joël employé in algemene dienst bij de Joodsche Raad aan de Nieuwe Keizersgracht. Hij had in dat kader enige tijd een sperre. Volgens de Joodsche Raad was Joël liberaal in zijn religieuze opvattingen. Op 7 augustus 1943 kwam Joël uiteindelijk in Westerbork terecht. Op 31 augustus 1943 werd hij naar Auschwitz gedeporteerd. Joël kwam hier niet direct om het leven. Volgens een zekere heer M. Elzas van Swammerdamstraat 6 overleed Joël op 10 december 1944 in Warschau. Een zus van Joël, Renee, overleefde de oorlog. Zij emigreerde naar Canada, waar ze in 1996 op 70-jarige leeftijd overleed.

Eerste Oosterparkstraat 61-2

Abraham Verduin, slager, arbeider in oud ijzer, handelaar metalen en koopman, Amsterdam, 21 december 1906, Auschwitz, 28 februari 1943. Abraham was een zoon van sigarenmaker Louis Verduin en Mietje Verduin-Rubens, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Louis en Mietje kregen vier zoons. Wanneer Abraham in 1925 gekeurd wordt voor de militaire dienst, is hij werkzaam als slager. Het gezin woont in de Indische Buurt op Palembangstaat 16-1, vlakbij het Veemarktterrein. Alhoewel Abraham een misvormde wijsvinger aan zijn rechterhand heeft, wordt hij goedgekeurd voor militaire dienst. Abraham komt bij de infanterie terecht. In 1936 trouwt Abraham op 29-jarige leeftijd met Aaltje Krant. Het stel komt op dit adres te wonen en krijgt in 1938 één zoon, die naar grootvader wordt genoemd: Louis. In de oorlog is Abraham metaalhandelaar. In juli 1941 wordt hij met een zekere De Jong door de politie opgebracht vanwege mogelijke overtreding van het Prijsbeheersingsbesluit op of nabij het Waterlooplein. In tegenstelling tot de Jong wordt Abraham niet beboet. Begin oktober 1942 arriveert Abraham in Westerbork. Merkwaardig zijn vrouw en kind hier niet bij. Mogelijk werd Abraham op straat opgepakt. Op 19 oktober 1942 wordt Abraham op transport gezet naar Auschwitz. Hij komt hier niet direct om het leven maar wordt vermoedelijk aan het werk gezet. Enige maanden later overlijdt hij. Twee jongere broers van Abraham, Simon (vertegenwoordiger) en Joseph (typograaf, Ruyschstraat 122-3), worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Aaltje Verduin-Krant, Hilversum, 2 januari 1906, Sobibor, 14 mei 1943. Aaltje was een dochter van de uit Hilversum afkomstige koopman Salomon Krant en Marianne Tukkie, die op Swammerdamstraat 47-1 woonden en door de nationaalsocialisten werden vermoord. Aaltje woonde in haar jeugd enige tijd in Hilversum. Vanaf 1926 woonde ze in Amsterdam en vanaf haar

huwelijk in augustus 1936 op dit adres. Na de deportatie van Abraham blijven Aaltje en zoontje Louis op dit adres wonen. Pas op 6 mei 1943 komen beiden in Westerbork aan. Op 11 mei 1943 worden beiden met nog een kleine 1.500 andere personen op de trein naar Sobibor gezet, waar ze na aankomst direct vergast worden. Twee zussen en een broer van Aaltje werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Heintje (Swammerdamstraat 47-1), Jonas (koopman, Blasiusstraat 34 huis) en Reina (machinestikster, Swammerdamstraat 47-1).

Louis Verduin, Amsterdam, 10 mei 1938, Sobibor, 14 mei 1943. Louis was een zoon van Abraham en Aaltje.

Eerste Oosterparkstraat 61-3

Willem Groen, regenjasplakker, chauffeur bij een expeditiebedrijf en werkman, Amsterdam, 18 augustus 1906, Auschwitz, 31 januari 1944. Willem was een zoon van koopman Abraham Groen en Anna Groen-Furth, die op de Schalk Burgerstraat 19-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Toen Willem in 1925 werd gekeurd voor militaire dienst, was hij regenjasplakker. Vanwege problemen met zijn rechteroor werd hij definitief ongeschikt verklaard. In 1930 trouwde Willem met Sientje Kat. Het echtpaar kreeg geen kinderen en woonde lange tijd op dit adres. In de oorlog kreeg Willem tijdelijk een sperre van de Joodsche Raad. Hij was werkzaam bij de administratie van het groentedistrict, maar was niet daarom gesperrt, maar omdat zijn vrouw voor de Wehrmacht werkte. Volgens de Joodsche Raad was Willem liberaal in zijn godsdienstige opvattingen. Op 7 augustus 1943 kwamen beiden vermoedelijk in Kamp Vught aan, waar Sientje naaister was. Op 15 november 1943 werden Willem en Sientje vanuit Kamp Vught via Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. Sientje overleed wat eerder dan Willem. Twee zussen van Willem, Debora (Retiefstraat 55-1) en Kaatje (naaister), werden ook door de nationaalsocialisten omgebracht.

Sientje Groen-Kat, (lingerie)naaister, Amsterdam, 13 juni 1907, Auschwitz, 15 december 1943. Sientje was een dochter van transportarbeider en venter Hijman Kat en Betje Kat-Jut, die op Danie Theronstraat 13-2 woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Volgens de kaart van de Joodsche Raad was Sientje gesperrt vanwege ‘Weermacht’. We gaan er vanuit dat zij voor een bedrijf werkte dat uniformen voor de Weermacht maakte. Ook Sientje was liberaal volgens de Joodsche Raad. Een zus van Sientje, Vogeltje, overleefde de oorlog. Drie broers en twee andere zussen werden door de nationaalsocialisten vermoord: Salomon (kleermaker, Danie Theronstraat 13-2), Rachel (Danie Theronstraaat 38-1), Clara (naaister, Danie Theronstraat 37-2), Marcus (koopman, Danie Theronstraat 13-2) en David (beddenmaker, Danie Theronstraat 13-2).

Eerste Oosterparkstraat 62-1

Marie Konijn, knipster en naaister, Amsterdam, 15 november 1880, Auschwitz, 27 augustus 1943. Marie was de oudste en ongetrouwde dochter van diamantsnijder Salomon Konijn en Rachel van Moppis. We weten weinig over de jeugd van Marie. Marie was doof. In de oorlog had zij enige tijd een sperre vanwege de Joodsche Raad. Zij was naaister bij het Nederlandsch Israëlietisch Ziekenhuis. Volgens de Joodsche Raad was Marie orthodox in religieuze opvattingen. Op 14 augustus 1943 kwam Marie in Westerbork aan. Tien dagen later, op 24 augustus 1943 werd Marie op de trein naar Auschwitz gezet, waar zij na aankomst direct vermoord werd.

Carolina Konijn, Amsterdam, 4 februari 1882, Amsterdam, 4 februari 1941. Carolina was de op een na oudste dochter van diamantsnijder Salomon Konijn en Rachel van Moppis. Vermoedelijk trok Carolina halverwege de jaren dertig bij haar zuster in. We weten verder niets van haar.

Twee broers van Marie en Carolina, Joseph (diamantbewerker) en Abraham (diamantbewerker), werden ook door de nationaalsocialisten omgebracht. Ook zus Marianne werd vermoord.

Eerste Oosterparkstraat 62-2

Mozes Baruch Henriques, magazijnbediende en groenteventer, Amsterdam, 25 oktober 1906, Sobibor, 16 juli 1943. Mozes was een zoon van diamantsnijder Abraham Baruch Henriques, die ver voor de oorlog was overleden, en Roosje Baruch Henriques-Gerritse, die door de nationaalsocialisten werd vermoord. Toen Mozes in 1925 werd gekeurd voor militaire dienst, was hij kostwinner thuis en werkzaam als magazijnbediende in galanterieën. Mozes werd voorgoed afgekeurd in verband met problemen met zijn rechterbeen. In 1934 trouwde Mozes met de uit Lodz afkomstige kleermaakster Nauma Froman. Het echtpaar krijgt geen kinderen. In de jaren dertig is Mozes venter in groente, aardappelen en fruit. Vermoedelijk op 7 oktober 1942 arriveert Mozes in Westerbork, waar hij geruime tijd werkzaam is bij de landbouwafdeling. Op 13 juli 1943 wordt hij uiteindelijk naar Sobibor getransporteerd, waar hij na aankomst direct vergast wordt. Vier zussen en een broer van Mozes worden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Rachel (handwerkster), Rebecca, Juda (sigarenmaker), Roza en Mina.

Nauma Baruch Henriques-Froman, kleermaakster en dodenverzorgster, Lodz (Polen), 15 juni 1908, Auschwitz, 28 januari 1944. Nauma werd geboren in Lodz, dat bij haar geboorte nog Russisch was en na 1918 Pools. Lodz kende een grote Joodse bevolking; ongeveer een derde was Joods. Rechts een afbeelding van de Joodse synagoge te Lodz. Nauma was de dochter van de in Plaavna geboren Hersch(z)lik Froman en Ity/Ita Mangel. We weten niet wanneer Nauma in Amsterdam arriveerde. Mogelijk was zij dienstbode. Nauma had in de oorlog geruime tijd een sperre vanwege haar functie als lijkenwasser voor de Joodsche Raad. Volgens deze instelling was Nauma orthodox wat betreft haar religieuze opvattingen. Verder werd genoteerd dat haar gezondheid matig was. Nauma arriveerde pas op 20 januari 1944 in Westerbork en werd vijf dagen later op de trein naar Auschwitz gezet, waar zij na aankomst direct vermoord werd. Een zus van Nauma, Simcha, woonde sinds 1939 ook in Nederland, ingereisd uit het Duitse Mönchengladbach. Simcha woonde korte tijd bij Mozes en Nauma in huis, voor zij trouwde met de uit Warschau afkomstige koopman in confectie Isaak Chanachowitz. Met hem ging zij in Hilversum wonen. Beiden werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Eerste Oosterparkstraat 64-1

Barend Lopes Cardozo, briljantslijper, Amsterdam, 4 december 1875, Amsterdam, 30 december 1940. Barend was een zoon van schoenmaker David Lopes Cardozo en Judik Engelander. Barend kwam uit een gezin van zes kinderen. In 1894 werd Barend vrijgesteld voor militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. Hij was toen al diamantslijper. In 1900 trouwde Barend met Batseba Goudeket. Met haar vertrok hij voor enige tijd naar Berchem (België), vermoedelijk in verband met de diamantindustrie. In 1906 was het gezin weer terug in Amsterdam. Met Batseba kreeg Barend dochter Lina, Judith, zoon Maurits en dochter Sara. Batseba overleed in 1921. In februari 1922 hertrouwde Barend met Grietje Moscoviter. Dit huwelijk hield niet erg lang stand. Al in september 1922 kwam het tot een scheiding. In maart 1923 trouwde Barend voor de derde keer, met de 42-jarige dienstbode Dientje de Leeuw. Dit huwelijk hield stand. Sinds 1937 woonde het echtpaar op dit adres. Barend overleed in Amsterdam en voor zover bekend niet door direct vervolging. Een broer van Barend, Wolf, overleefde de oorlog. Een andere broer van Barend, Samuel, die in Borgerhout woonde en diamantslijper was, werd door de nationaalsocialisten vermoord. Ook broer Abraham, die in Amsterdam woonde en bode was, werd om het leven gebracht.

Dientje Lopes Cardozo-de Leeuw, dienstbode Arnhem 12 oktober 1880, Sobibor, 2 april 1943. Dientje was een dochter van slager Salomon Hartog de Leeuw en Sara de Bruin. Sinds 1901 was Dientje werkzaam als dienstbode in Amsterdam. Na het overlijden van haar man Barend verhuisde Dientje naar de Van Woustraat en later naar de Raamgracht. Dientje kwam op 25 maart 1943 in

Westerbork terecht en werd op 30 maart 1943 met nog 1.250 andere mensen naar Sobibor getransporteerd, waar ze direct na aankomst vergast werd. Een oudere broer van Dientje, Hartog Salomon (slager, Arnhem), werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als oudere zuster Susanna, die in Amsterdam woonde en kort na haar gouden bruiloft om het leven werd gebracht, net als echtgenoot Alexander Heijmans en dochter Alida.

Drie kinderen van Barend en Betseba werden ook om het leven gebracht: Lina (Scheveningen), Judith (Berchem) en Maurits (reiziger en administrateur bij de broodvoorziening van de Joodsche Raad). Maurits woonde in de Rijnstraat en dook volgens een bericht op Joodsch Monument onder, samen met zijn twee zussen Lina en Sara en hun gezinnen, maar werd door leden van de Kolonne Henneicke (een gezelschap van ca. 50 premiejagers, dat zich onder aanvoerder Wim Henneicke – foto rechts- als onderdeel van Amsterdamse *Hausraterfas-sungsstelle* specialiseerden in de Jodenjacht) gepakt en als strafgeval naar Auschwitz gestuurd. Ook zijn zusters werden naar Auschwitz gestuurd, waar zij als proefkonijn gebruikt werden voor medische experimenten. Lina kwam hierbij om het leven. Sara overleefde de kampen en getuigde na de oorlog tegen leden van de Kolonne Henneicke. Wim Henneicke zelf was overigens in 1944 nabij zijn huis aan Linnaeusparkweg 79 door het verzet op straat geliquideerd.

Eerste Oosterparkstraat 66 huis

Hartog Kets de Vries, perser en bontwerker, Eibergen, 19 januari 1894, Sobibor, 28 mei 1943. Hartog was een zoon van de in Eibergen geboren koopman Nathan Jacob Kets de Vries, die jong sterft, en de eveneens uit Eibergen afkomstige Ester Eichenwald, die in 1903 als weduwe naar Amsterdam komt en in december 1940 in Amsterdam overlijdt. Ester hertrouwt in 1917 met de uit

Vlissingen afkomstige werkman Carolus Lodevicus Beijer, die in 1935 overlijdt. Hartog wordt in 1914 goedgekeurd voor militaire dienst en komt bij de infanterie terecht. In 1921 trouwt hij met de hoogzwangere Leentje Bed. Dochter Emma wordt enkele maanden later geboren. Ze zal het enige kind blijven van het echtpaar. Het gezinnetje woont op allerlei adressen in de Oosterparkbuurt en aan het begin van de oorlog op dit adres.. Op 20 januari 1943 komt Hartog in Kamp Vught terecht. Hij staat daar als bontwerker bekend. Hartog blijft in Kamp Vught tot 23 mei 1943. Dan wordt hij naar Westerbork getransporteerd en op 25 mei 1943 met zijn vrouw meteen doorgestuurd naar Sobibor, waar zij direct na aankomst beiden vergast worden. Een broer van Hartog, Moizes, overleefde de oorlog. Vijf zussen en een andere broer werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Clara (Tweede Oosterparkstraat 41-1; zie aldaar), Jacob (perser), Wilhelmina (Tweede Oosterparkstraat 67-1; zie aldaar), Rosette (Den Haag), Bertha (Hengelo) en Sybilla (Tweede Oosterparkstraat 134-1; zie aldaar).

BONTHUIS „DE ROODVOS".
Groote bontkraag met manchetten vanaf ƒ 2.75, gratis opgezet. Persianer kragen ƒ 10.50 groot model. Laat uw stofmantel verlengen met bontrand, zeer modern. H. Kets de Vries, 2e Oosterparkstr. 134, bontwerker, b.h. Beukenplein, A'dam.

Leentje Kets de Vries-Bed, handwerkster, Amsterdam, 12 oktober 1899, Sobibor, 28 mei 1943. Leentje was een dochter uit het tweede huwelijk van venter en koopman Gerrit Philip Bed, die 52 was toen Leentje werd geboren en in 1925 op 88-jarige leeftijd was gestorven, en Saartje Aardewerk, die ruim 27 jaar jonger was dan Gerrit en in maart 1940 in Amsterdam overleed. Saartje was zwanger bij het huwelijk in 1896 van Philip Gerrit, een broer van Leentje. We weten niet veel over de jeugd van Leentje. Leentje reisde samen met Hartog via Kamp Vught en Westerbork naar Sobibor en werd daar direct na aankomst vermoord. Een broer en een zus van Leentje, Philip Gerrit (emballeur, Reitzstraat 10-1) en Jeannette werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Emma Kets de Vries, naaister, Amsterdam, 16 december 1921, Auschwitz, 24 september 1943. Emma was de enige dochter van Hartog en Leentje. Zij werkte sinds 1939 bij de firma S.I. de Vries bij lingeriefabriek SIDA aan de Warmoesstraat. Nadat haar ouders naar Kamp Vught waren gedeporteerd, verhuisde Emma, eind januari 1943 naar Lang's Nekstraat 7 huis en in maart 1943 naar Transvaalkade 56 huis. In mei 1943 zou Emma ook in Kamp Vught terechtkomen, vanwaar ze op 16 september 1943 naar Westerbork wordt getransporteerd. Vijf dagen later wordt Emma op de trein naar Auschwitz gezet, waar de na aankomst direct vermoord wordt.

Eerste Oosterparkstraat 67-2

Roosje Smeer-Bing, handarbeidster, Den Haag, 8 augustus 1901, Sobibor, 9 juli 1943. Roosje was een dochter van steendrukker Salomon Bing, die sinds maart 1940 bij Roosje in huis woonde (zie onder) en die door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Ester Bing-Menist, die in 1935 overleed. Roosje trouwde in 1921 in Den Haag met sigarenmaker Alexander Smeer, die al in 1929 overleed. Zij was toen enige maanden zwanger van haar eerste dochter, Betje. Er zouden nog twee kinderen volgen: zonen Salomon en Hijman. Het gezin kwam in 1928 van Den Haag naar Amsterdam. Na de dood van Alexander woonde Roosje op diverse adressen, vanaf 1936 op Vrolikstraat 159-2 en sinds april 1940 op dit adres. Mogelijk, gezien de data, trok Roosje met haar gezin bij haar vader Salomon in, in plaats van andersom. Roosje kwam op 14 mei 1943 in Kamp Vught terecht en arriveerde op 3 juli 1943 in Westerbork. Op 6 juli 1943 werd Roosje op de trein naar Sobibor gezet, waar ze na aankomst direct vergast werd.

Betje Smeer, kostuumnaaister, Amsterdam, Den Haag, 5 september 1921, Auschwitz, 30 september 1942. Betje was een dochter van Alexander en Roosje. Betje kwam op 15 juli 1942 in Westerbork aan en werd op 16 september 1942 op transport naar Auschwitz gezet. We weten niet waarom Betje eerder in Westerbork terechtkwam dan haar moeder.

Salomon Smeer, leerling-kleermaker, Den Haag, 8 december 1923, Sobibor, 16 juli 1943. Salomon was een zoon van Alexander en Roosje. Salomon is vermoedelijk de laatste geweest die nog – in

zijn eentje – op dit adres woonde. Salomon kwam op 6 juli 1943 in Westerbork terecht en werd op 13 juli 1943 naar Sobibor getransporteerd, waar hij direct na aankomst vermoord werd.

Hijman Smeer, gummiklever, Den Haag, 27 april 1925, Sobibor, 14 mei 1943. Hijman was een zoon van Alexander en Roosje. Hijman kwam op 17 februari 1943 in Kamp Vught terecht, waar hij later door zijn moeder vergezeld zou worden. Op 8 mei 1943 werd hij op de trein naar Westerbork gezet, vanwaar hij op 11 mei 1943 naar Sobibor werd getransporteerd. Zijn moeder liet hij in Kamp Vught achter. Na aankomst in Sobibor werd Hijman direct vergast.

Salomon Bing, steendrukker, Amsterdam, 13 maart 1863, Amsterdam, 15 mei 1943. Salomon was een zoon van de in Den Haag geboren venter Sander Bing en Betje Nerden. Salomon was steengraveerder van beroep. Hij trouwde met de in Den Haag geboren Ester Menist, die in 1935 overleed. Daarna woonde Salomon op verschillende adressen (Ruyschstraat 84-1, Vrolikstraat 159-2, Camperstraat 22-1 en Vrolikstraat 159-2) voordat hij introk bij zijn schoondochter. Na de deportatie van zijn schoondochter en kleinkinderen Betje en Hijman, woonde Salomon nog enige tijd samen met kleinzoon Salomon op dit adres, waar hij in mei 1943 overleed.

Eerste Oosterparkstraat 68 huis

Duifje Klein, huishoudster en werkster, Amsterdam, 21 februari 1895, Auschwitz, 31 augustus 1942. Duifje was een dochter van diamantversteller Lammert Salomon Klein, die in november 1940 in Amsterdam in het Nederlandsch-Israëlietisch Oude Mannen- en Vrouwenhuis op Nieuwe Kerkstraat 135 overleed, en Elisabeth Speijer, die al in 1906 was overleden. In 1916 trouwde Duifje met winkelbediende Levie Kets de Vries, die in 1925 overleed. Het echtpaar woonde een tijdje in Haarlem. Van Levie kreeg Duifje vier kinderen: dochter Emma (1918), dochter Elisabeth (1920), zoon Maurits (1922) en dochter Anna Henriette (1924). Na de dood van Levie kreeg Duifje nog twee dochters, waarvan de vader niet bekend is (wij vermoeden de eerder gescheiden winkelier Cornelis Marinus van Schaik, waar Duifje in 1933 mee hertrouwde): Cornelia Maria (1927) en Agatha Hendrika (1930). In 1933 hertrouwde Duifje met Cornelis Marinus van Schaik, met wie zij nog een zoon kreeg, Johannes Matheus (1935). Dit huwelijk eindigde in juli 1942 in een scheiding. Het echtpaar woonde in ieder geval sinds halverwege 1939 niet meer bij elkaar. Cornelis woonde met zijn zoon op de Weesperstraat, en Duifje bleef op de Muiderstraat 19-2 wonen, het eerdere gezinsadres. Beide dochters werden uit huis geplaatst. Via de Utrechtseweg kwam Duifje in augustus 1940 op Sparrenweg 29-1 te wonen, in maart 1941 kortstondig op dit adres, in april 1941 op Swammerdamstraat 43 huis, in september 1941 op de Van Woustraat, in oktober 1941 op de Hemonystraat en in januari 1942 op Weesperzijde 81 bhs. In juli 1942 vond uiteindelijk de officiële scheiding plaats. Op 27 augustus 1942 kwam Duifje in Westerbork terecht. Zij werd direct op 28 augustus 1942 op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze na aankomst direct door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht.

Cornelia (Corrie) Maria Klein (foto rechts), Amsterdam, 18 mei 1927, Sobibor, 21 mei 1943. Corrie was een dochter van Duifje Klein. Volgens het Amsterdamse archief woonde Corrie met haar moeder op diverse bovenstaande adressen. Het verhaal zit echter anders in elkaar. In mei 1939 besluit de rechter tot ontheffing uit de ouderlijke macht en uithuisplaatsing. Corrie komt in Tehuis Zandwijk in Amersfoort terecht en later in het Treekerbergje. Op haar kaart staat: *Advies: (pleeggezin) met stevige leiding. Volkomen gezond*. Corrie heeft al een dagbetrekking in Amersfoort, wanneer ze vanwege haar Joodse afkomst terug naar Amsterdam moet. Corrie komt daarom in augustus 1942 in Huize Dinah aan Amstel 254 terecht. Op 11 februari 1943 wordt Corrie naar Westerbork gebracht. Hier weet zij zich nog enige tijd te handhaven. Pas op 18 mei 1943 rijdt voor Corrie en nog 2.500 personen de trein naar Sobibor, waar ze direct na aankomst vergast wordt.

Agatha Hendrika Klein, Amsterdam, 1 april 1930, Sobibor, 9 juli 1943. Agatha was een dochter van Duifje Klein. Nadat stiefvader Cornelis met zijn zoontje het huishouden verlaten had, kwam Agatha

ook op een ander adres terecht, namelijk Nieuwe Achtergracht 112-2. Wij weten niet bij wie Agatha kwam te wonen. Na diverse andere adressen kwam Agatha als laatste adres op Gijsbrecht van Aemstelstraat 27 bhs. Dat laatste betrof het tehuis voor werkende Joodse meisjes. Op 6 juli 1943 werd Agatha vanuit Westerbork op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst vermoord werd.

Wat betreft de overige kinderen van Duifje het volgende. Johannes Matheus werd met ex-echtgenoot Cormelis om het leven gebracht. Ook Anna Henriette werd vermoord; zij zat in de S.A. Rudelsheimstichting in Hilversum voor verstandelijk gehandicapte Joodse kinderen. Daar zat ook zoon Maurits. Ook hij werd vermoord. Dochter Elisabeth, die dienstbode was, woonde in de oorlog in het Tehuis voor Rust- en Hulpbehoevenden op Middenweg 195 huis. Ook Elisabeth werd om het leven gebracht. Tenslotte werd ook oudste dochter Emma, (leerling-verpleegster) om het leven gebracht. Zij woonde op de Amsteldijk.

Eerste Oosterparkstraat 70-2

Jacob Philips (foto rechts en trouwfoto hieronder), los werkman, spiegelmaker, marktkoopman en expeditieknecht, Amsterdam, 8 april 1911, Hartheim, 4 september 1941. Jacob was een zoon van los arbeider Nathan Philips en Heintje Philips-Krant, die beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Jacob, die uit een groot gezin kwam, groeide op in de oude Jodenbuurt en werd in 1930 goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam bij de infanterie terecht. In 1939 trouwde Jacob met kantinebeheerster Elisabeth (Bep) van der Haas, van niet-Joodse afkomst. Het stel ging direct na hun huwelijk op dit adres wonen.

Jacob werd op zaterdag 22 februari 1941 bij de eerste razzia's in de Jodenwijk opgepakt, samen met twee zwagers, Mozes Leijden van Amstel, die met zus Rebecca getrouwd was, en Isaak Tak, die met zus Bloeme getrouwd was. Beiden zouden ook worden vermoord. De bij de razzia opgepakte Joodse mannen werden overgebracht van Amsterdam naar Kamp Schoorl; de Februaristaking die daarna naar aanleiding van de gevangennemingen werd georganiseerd had voor hen geen praktisch resultaat. Op donderdag 27 februari 1941 werden de 388 gevangenen – 12 waren er vrijgelaten – vanuit station Schoorl via Alkmaar naar Buchenwald vervoerd. Hier werden de gevangenen onder het allerstrengste regime aan het werk gezet en al spoedig kwamen de eerste doodsberichten in Amsterdam binnen. Achterblijvende familieleden trachtten hun kinderen te ondersteunen door het sturen van hulppakketten, maar dit werd in dit geval door de nationaalsocialisten niet toegestaan. Al gedurende de treinreis werden de gevangenen mishandeld.

Nutzbringend verwandt

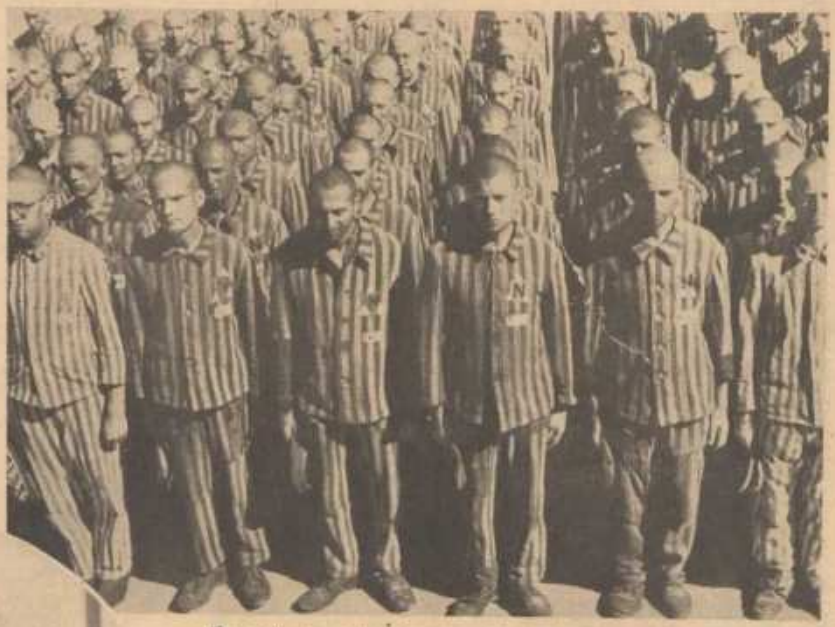

Die Bilder dieser Seite sind weder das Ergebnis einer jahrelangen intensiven Sammlung, noch Aufnahmen aus einem Wachs- und Abnormitätenkabinett, es sind auch nicht Bilder, aufbewahrt von der nun schon Jahre zurückliegenden Säuberung des deutschen Volkes von jüdischen Verbrechern. Die Bilder zeigen ausschließlich ehemalige holländische „Arbeiterführer", die auf Grund erheblicher Verbrechen nun, und diesmal unfreiwillig in puncto Arbeit, tatsächlich nutzbringend verwertet werden. Sie mögen sich vor nicht zu langer Zeit ihr „Zukunftsgeschäft" gewiß anders gedacht haben.

Aufnahmen: SS-PK.-Exter

Dit gedrag werd na aankomst geïntensiveerd, mede gedachtig de geheime instructie van Heinrich Himmler (foto hiernaast) dat geen van deze gevangenen de gevangenschap mocht overleven. Er werd zoveel mogelijk aan gedaan om tot een zo hoog mogelijk sterftecijfer te komen. Zo moesten de Amsterdamse Joden soms van half een tot half acht op appel blijven staan. Daarnaast werden de gevangenen gedwongen zeer zware arbeid te verrichten, bijvoorbeeld het uit een diepe groeve op de rug stukken steen van meer dan 50 kilo naar boven te brengen. Het eten was absoluut onvoldoende en die verzwakt in het ziekenhuis terechtkwam, kreeg een dodelijke injectie toegediend door de daar aanwezige artsen. Sadistische kampbewakers mishandelden de gevangenen structureel en met veel sadistische vreugde. De gevangenen vermagerden snel. In de periode van 28 februari tot 22 mei 1941 kwamen 47 mannen om het leven door ontberingen. Op de foto hierboven een aantal Nederlandse gevangenen in Buchenwald, opgenomen in het SS-blad Das Schwarze Korps. De tweede man van rechts op de onderste rij is trouwens Joseph Meljado van Blasiusstraat 46-2. Hieronder een foto van de SS-eenheid die in Buchenwald actief was bij het mishandelen van de gevangenen, onder leiding van SS-Oberstormführer Hermann Hackmann, de man met knuppel. Hermann Hackmann, die bekend stond om zijn creatieve en enthousiaste wijze van kwellen, martelen en vermoorden van honderden gevangenen, werd in 1948 tot levenslang veroordeeld, maar werd al in 1955 weer vrijgelaten.

Op 22 mei 1941 werden de overlevende ca. 340 Amsterdammers op de trein gezet naar het Oostenrijkse Mauthausen. Vanuit dit kamp kwamen nauwelijks meer overlijdensberichten meer naar Amsterdam. Er kwam bijna in het geheel geen nieuws, behalve een enkele formele adres-wijzigingskaart. In Mauthausen nam het fenomeen ‘auf der Flucht erschiessen’ grote vormen aan. Gevangenen stierven nu op zeer grote schaal aan uitputting. En tussen de 100 en 150 Nederlandse mannen werden vergast, als oefening voor latere vergassingen op grote schaal. De werkzaam-

heden die hier verricht moesten worden, leken op die in Buchenwald: het naar boven sjouwen uit een groeve van grote stukken steen, via de zogenaamde ‘trap des doods’. Jacob stierf als slachtoffer van de vergassingsexperimenten van de nationaalsocialisten in kasteel Hartheim (hieronder), die in september plaatsvonden. Dit vergassingsexperiment stond bekend als Aktion T4. In eerste instantie werden uitsluitend Duitsers vermoord die lichamelijk of geestelijk gehandicapt waren. Vanaf eind augustus 1941 werden de gaskamers in het elegante slot ook ingezet om politieke tegenstanders, zoals socialisten en communisten, en Joden te vermoorden. In totaal werden in het kasteel naar inschatting ca. 30.000 mensen om het leven gebracht door de nationaalsocialisten.

Deze actie was al begonnen in september 1939, toen de geestelijk leider van de nationaalsocialisten, Adolf Hitler, een zogenaamde euthanasie-notitie ondertekende, waardoor ongeveer 300.000 patiënten uit psychiatrische ziekenhuizen een “Gnadentod” konden sterven, zoals het regime dit formuleerde: zij werden uit hun lijden verlost. Zie voor verdere details van de gebeurtenissen tijdens de razzia het boek *De razzia’s van 22 en 23 februari 1941 in Amsterdam. Het lot van 389 Joodse mannen*. Een zus van Jacob, Sara, overleefde de oorlog. Zes andere zussen en een broer werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rebecca (ateliernaaister), Bloeme, Aaltje, Klara, Johanna (naaister), Branca (handwerkerster) en Hartog (leerwerker). De niet-Joodse echtgenote van Jacob, Bep, overleefde de oorlog, vermoedelijk net als zoontje Nico, dat in 1941 geboren was. Over hem konden wij niets terugvinden. In 1944 hertrouwde Bep. Zij ging met haar nieuwe echtgenoot op de Derde Oosterparkweg 199-1 wonen.

Eerste Oosterparkstraat 72 huis

Levie da Costa da Fonseca, rijkswerkman, Amsterdam, 21 april 1906, Gross-Rosen, 7 februari 1945. Levie was een zoon van diamantslijper Isaac da Costa da Fonseca, die in 1938 was overleden, en Sientje da Costa da Fonseca-Lootje, die in het tehuis voor Ouden van Dagen op Ruyschstraat 7 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Levie kwam uit een gezin met zes kinderen. In 1923 verbleef vader enige tijd in Berchem (België), om daar in de diamantindustrie werkzaam te zijn. Moeder bleef met de zes kinderen in Amsterdam. In 1925 werd Levie goedgekeurd voor de dienst, maar vrijgesteld wegens broederdienst. In 1930 trouwde Levie

met Vrouwtje de Wolf. Het echtpaar, dat geruime tijd op dit adres woonde, onder de schoonouders van Levie, kreeg vier dochters: Isaac (1933), Betsy (1935), Ina (1937) en Elisabeth (1941). Vermoedelijk komt Isaac in 1942 in een werkkamp terecht, van waaruit hij via Westerbork op mogelijk 14 september 1942 met vrouw en vier kinderen naar Auschwitz getransporteerd. Levie wordt niet direct vermoord, maar langdurig ingezet als dwangarbeider. Uiteindelijk overlijdt hij in kamp Gross-Rosen. In dit kamp in omgeving Sachsenhausen moesten de gevangenen in de steengroeve werken. Gross-Rosen wordt beschouwd als een van de wreedste kampen, omdat de overlevingsgraad erg laag lag. Gevangenen takelden snel af door een hongerdieet en vele knuppelpartijen. Overigens werden de dwangarbeiders in het laatste deel van de oorlog ook ingezet voor de bekende Duitse bedrijven Siemens en Blaupunkt. Vier broers en een zus van Levie worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Salomon (werkverschaffingsarbeider), Aron (munitiewerker), Margareta, Mozes (marktkoopman en chauffeur) en Jacob (slager). Allen woonden in Amsterdam Centrum.

Vrouwtje da Costa da Fonseca-de Wolf (foto links), Amsterdam, 13 februari 1907, Auschwitz, 17 september 1942. Vrouwtje was een dochter van sjouwerman Isaäc de Wolf en Betje Pijnappel van

Oosterparkstraat 72-1. Zie voor hen hieronder. Vrouwtje wordt op 14 september 1942 met haar vier kinderen en echtgenoot Levie op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze, net als haar vier kinderen, direct na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven wordt gebracht. Echtgenoot Levie wordt echter als dwangarbeider ingezet. Vijf broers en zussen van Vrouwtje worden ook vermoord: Mozes (transportarbeider, Tugelaweg 33-3), Truitje (Tweede Oosterparkstraat 173 huis), Zadok (lederbewerker en koopman in bloemen, Langkatstraat 7-1), Emanuel (stoffeerder, Centraal Israëlietisch Krankzinnigengesticht Het Apeldoornsche Bosch) en Jansje (Colensostraat 6 huis).

Isaac da Costa da Fonseca (kinderfoto op achterste positie), Amsterdam, 13 augustus 1933, Auschwitz, 17 september 1942. Isaac was een zoon van Levie en Vrouwtje.

Betsy da Costa da Fonseca (kinderfoto links), Amsterdam, 22 oktober 1935, Auschwitz, 17 september 1942. Betsy was een dochter van Levie en Vrouwtje.

Ina da Costa da Fonseca (kinderfoto voor midden), Amsterdam, 27 november 1937, Auschwitz, 17 september 1942. Ina was een dochter van Levie en Vrouwtje.

Elisabeth da Costa da Fonseca (kinderfoto rechts), Amsterdam, 17 januari 1941, Auschwitz, 17 september 1942. Elisabeth was een dochter van Levie en Vrouwtje.

Eerste Oosterparkstraat 72-1

Isaäc de Wolf, sjouwerman, Amsterdam, 6 augustus 1876, Auschwitz, 5 februari 1943. Isaäc was een zoon van sjouwerman Mozes de Wolf en Trijntje de Wolf-Polak. In 1895 werd Isaäc wegens lichaamsgebreken vrijgesteld van de militaire dienst. Welke gebreken dit waren wordt niet vermeld. Isaäc, oudste zoon in het gezin, was op dat moment al sjouwerman. Het gezin had zes kinderen. Isaäc trouwde in 1896 met zijn nicht Betje Pijnappel. Het echtpaar kreeg tien kinderen. Betje stierf op 26 mei 1940. In juni 1940 verhuisde Isaäc naar Colensostraat 6 huis, waar hij introk bij dochter Jansje en haar echtgenoot, sorteerder Abraham Sluijs. Abraham kwam op 29 januari 1943 in Westerbork aan. Enige dagen later op 2 februari 1943 werd Abraham op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij direct na aankomst vermoord werd. Twee jongere broers van Isaäc, Meijer en Nathan, overleefden de oorlog. Broers Emanuel (marktkoopman, Transvaalkade 11 huis) en Jacob (lompensorteerder), en zus Vrouwtje (Joubertstraat 23 huis) werden door de nationaalsocialisten vermoord. Voor de kinderen van Isaäc en Betje zie Eerste Oosterparkstraat 72-1, waar dochter Vrouwtje woonde.

Betje Pijnappel, Amsterdam, 19 juni 1874, Amsterdam, 26 mei 1940. Betje was een dochter van sjouwerman Zadok Boas Pijnappel en Elisabeth de Wolf, de zus van de vader van Abraham. Betje was daarmee de nicht van Isaäc. Voor zover wij konden overzien waren de zussen en de broer van Betje al voor de oorlog overleden. Betje werd begraven op de Joodse begraafplaats te Diemen.

Eerste Oosterparkstraat 72-2

Emanuel Dreese (foto rechts), diamantbewerker, Amsterdam, 24 december 1891, Sobibor, 16 juli 1943. Emanuel was een zoon van diamantbewerker Gerson Dreese en Esther Dreese-Lakmaker. Dit echtpaar kreeg acht kinderen. In 1901 wordt Emanuel afgekeurd voor dienst. Hij is te klein: 1 m 54.8. Hij is dan al werkzaam in het diamantvak. Emanuel is ook lid van de A.N.D.B., de Algemeene Nederlandsche Diamantbewerkersbond. Emanuel trouwt in 1912 op 20-jarige leeftijd met de bijna zeven jaar oudere, zwangere Marianne Niksborg. Het echtpaar zal drie kinderen krijgen, waarvan een de oorlog zal overleven, en woont enige tijd in Antwerpen; in 1930 komen ze weer terug naar Amsterdam. Het gezin woont op diverse adressen, waaronder President Steijnplantsoen 3-1. In november 1940 komt het gezin op dit adres te wonen. Op 15 juli 1942 wordt Emanuel als diamantbewerker tijdelijk vrijgesteld van deportatie. Op 20 juni 1943 komt hij uiteindelijk met echtgenote Marianne in Westerbork terecht, vanwaar beiden op 13 juli 1943 naar Sobibor worden getransporteerd. Hier worden Emanuel en Marianne direct na aankomst om het leven gebracht. Zes broers en een zus van Emanuel werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Joel (diamantbewerker en marktkoopman, Tilanusstraat 49 huis), Leman (marktkoopman), Clara (verstelnaaister, Ruyschstraat 103-2), Abraham (diamanthandelaar, Scheveningen), Eliazer (venter, Tilanusstraat 37-3), Willem en Alexander (koopman).

Marianne Dreese-Niksborg (foto rechts en volgende pagina ca. 1930), Amsterdam, 13 april 1884, Sobibor, 16 juli 1943. Marianne was een dochter van de uit North Saint Giles (Engeland) afkomstige diamantsnijder Henry Niksborg en winkelierster Duifje Eng(e)lander. Een zus van Marianne, Judith, was al in 1934 overleden.

Een nog thuiswonende zoon van Emanuel en Marianne, Gerard, overleefde de oorlog. Gerard was in 1925 in Antwerpen geboren en was daarmee het jongste kind van Emanuel en Marianne. Zijn

beroep in het begin van de oorlog was groenteventer. Op de een of andere manier wist Gerard in Londen terecht te komen. De achtergronden daarvan kennen we niet precies. In november 1941 is Gerard nog in Amsterdam, waar hij door de politie wordt opgebracht wegens fietsendiefstal. Het vervolg hiervan kennen we niet.

Twee andere kinderen van Emanuel en Marianne, Estella en Dora, werden door de nationaalsocialisten vermoord. Estella (1912) was diamantbewerkster en ongetrouwd. Dora (1917) woonde op Camperstraat 34-2 en was getrouwd met de in Sittard geboren musicus Mozes Cohen, van wie ze zoontje Philip (1940) had. Alle drie werden om het leven gebracht.

Eerste Oosterparkstraat 84-1

Marcus van der Woude, koopman en diamantbewerker, Amsterdam, 25 mei 1872, Sobibor, 30 april 1943. Marcus was een zoon van schoenmaker Salomon van der Woude, die in 1888 op 38-jarige leeftijd overleed, en Esther van der Woude-Speijer, die geld verdiende voor het gezin van vijf kinderen (in totaal had Esther tien kinderen gekregen, waarvan er vijf op vroege leeftijd waren overleden) door te venten met aardewerk. Moeder Esther stierf in 1913. Marcus trouwde in 1896 met Margaretha Batavier. Het echtpaar kreeg vijf kinderen: Salomon (1897), Emanuel (1899), Philip (1900), Judith (1902) en Esther (1903). Het echtpaar woonde sinds juli 1938 op dit adres. De kinderen waren inmiddels uitgevlogen en alleen ongehuwde dochter Esther, die naaister was, bleef in huis wonen. Op 26 september 1942 werd Marcus met zijn vrouw Margaretha naar Westerbork getransporteerd. Voor zover wij kunnen overzien bleef Esther achter in de woning. Zij zou pas in 1943 gedeporteerd worden. Marcus en Margaretha wisten zich lange tijd in Westerbork te handhaven. Pas op 27 mei 1943 werden beiden, met nog 1.200 mensen, op de trein naar Sobibor gezet, waar beiden direct na aankomst vermoord werden. Drie zussen en een broer van Gerrit werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rebecca (Schalk Burgerstraat 35 huis), Gerrit (koopman, Vrolikstraat 58-2), Jetje (President Steynplantsoen 12-2) en Saartje (Rijks Krankzinnigengesticht ‘De Grote Beek’ te Eindhoven).

Margaretha van der Woude-Batavier, Amsterdam, 12 augustus 1873, Sobibor, 30 april 1943. Margaretha was een dochter van koopman en ziekenoppasser Emanuel Batavier en Judic Batavier-Menist. Het gezin kende acht kinderen. Een jongere zus van Margaretha, Debora, overleefde de oorlog. Een andere zus, Marie, overleed in mei 1943 in Amsterdam. Zus Anna (handelaarster in levensmiddelen, Leeuwarden) en broer Salomon (koopman en melkventer) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Esther van der Woude, naaister, Amsterdam, 21 december 1903, Auschwitz, 31 januari 1944. Esther was een dochter van Marcus en Margaretha. Zij was ongehuwd en woonde nog bij haar ouders thuis. Esther bleef na de deportatie van haar ouders vermoedelijk op dit adres achter. Op 2 april 1943 werd Esther naar Kamp Vught overgebracht. Daar werkte zij tot 15 november 1943, toen zij naar Westerbork werd gedeporteerd en met nog ca. 1.140 mensen direct door naar Auschwitz. Hier kwam zij niet direct om het leven.

De vier andere - niet meer thuiswonende - kinderen van Marcus en Margaretha werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Salomon (diamantslijper, Vrolikstraat 179-2), Emanuel (diamantbewerker, Transvaalstraat 136 huis), Philip (kruidenier) en Judith.

Eerste Oosterparkstraat 86-1

Jacob Dotsch (foto op marktkaart hieronder), diamantbewerker en marktkoopman, Amsterdam, 10 oktober 1878, Sobibor, 26 maart 1943. Jacob was een zoon van borstelmaker Isaac Dotsch en de vroeg overleden Rebecca Dotsch-van Abbe. Jacob kwam uit een relatief klein gezin van drie kinderen, drie jongens, waarvan hij de middelste was. Zijn moeder overleed in 1895, toen Jacob 17 jaar was. In 1897 werd Jacob vrijgesteld voor militaire dienst vanwege broederdienst. In 1906 trouwde hij met de twee jaar oudere Naatje Blits.

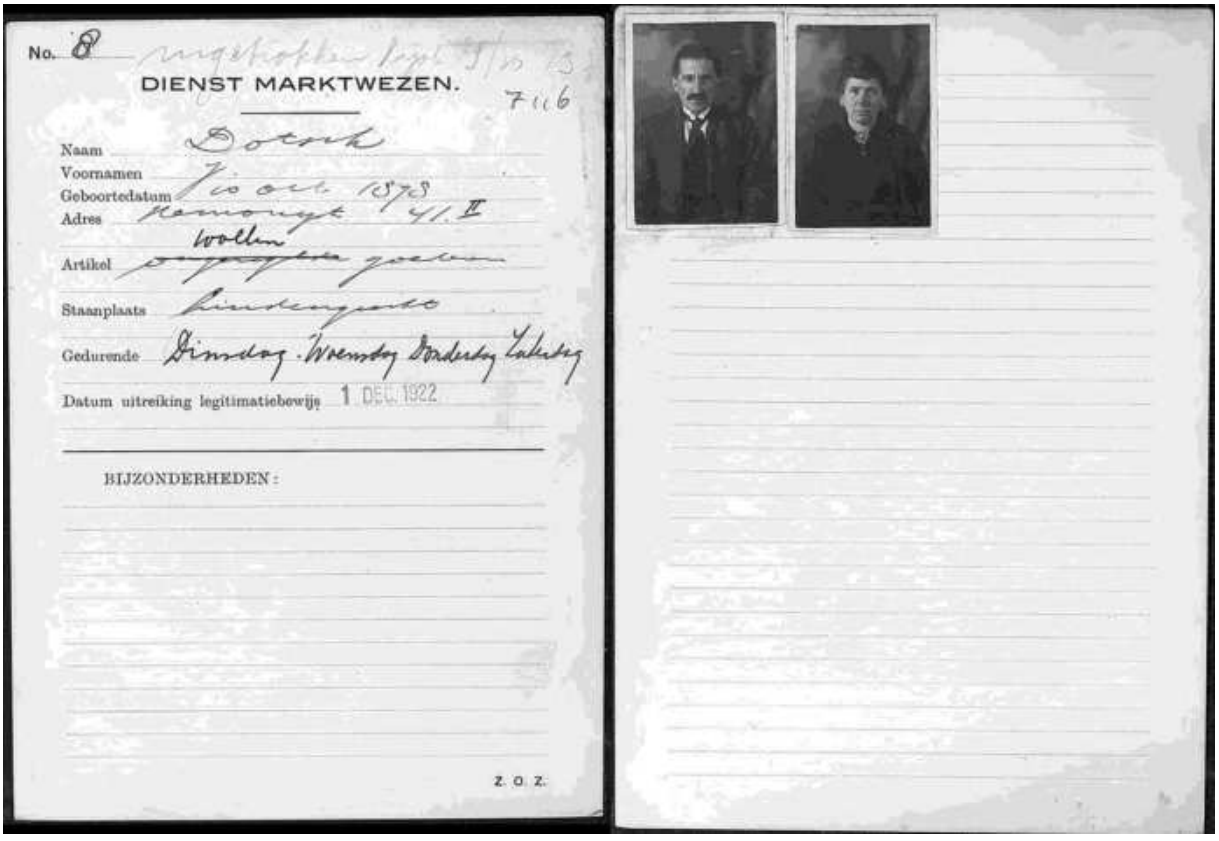
No. 8

DIENST MARKTWEZEN.

7116

Naam Dotsch

Voornamen

Geboortedatum 10 okt. 1878

Adres Hemonyt 41 II

Artikel wollen goeden

Staanplaats Lindengracht

Gedurende Dinsdag Woensdag Donderdag Zaterdag

Datum uitreiking legitimatiebewijs 1 DEC. 1922

BIJZONDERHEDEN:

Z. O. Z.

Het echtpaar kreeg één zoon, Willem (1910), die de oorlog overleefde. Het echtpaar kwam in maart 1939 op dit adres te wonen. Eerder woonden ze op Ruyschstraat 39 huis. Zoon Willem, die van vertegenwoordiger tot verkoopleider was gepromoveerd, was inmiddels uitgevlogen, na zijn huwelijk in 1934 met Betsy Kleerekoper. Dit echtpaar woonde enige tijd in Groningen en Zandvoort en kreeg twee kinderen. Jacob en Naatje kwamen op 20 maart 1943 in Westerbork aan en werden op 23 maart 1943 op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst door de

nationaalsocialisten vergast werden. Een jongere broer van Jacob, Aäron - net als Jacob koopman in ongeregelde goederen - werd ook vermoord.

Heden overleed tot onze diepe
droefheid, onze geliefde Vader,
Behuwd-, Groot- en Overgroot-
vader,
de Heer WOLF DAVID BLITS,
Weduwnaar van
REBECCA NATKIEL,
in den ouderdom van 88 jaar.
Wed. BLITS—KATER.
S. VAN GELDER.
E. VAN GELDER—BLITS.
I. KESING.
K. KESING—BLITS.
L. SWART.
E. SWART—BLITS.
J. DOTSCH.
A. DOTSCH—BLITS.
J. GOSSELAAR.
S. GOSSELAAR—BLITS.
Klein- en Achterklein-
kinderen.
A'dam, 1 Elool 5687
29 Aug. 1927. 2466

Naatje Dotsch-Blits (foto op marktkaart hierboven), marktkoopvrouw, Amsterdam, 22 november 1876, Sobibor, 26 maart 1943. Naatje was een dochter van sigarenmaker en venter Wolf David Blits en Rebecca Natkiel. Naatje kwam uit een groot gezin van negen kinderen. Een groot aantal van hen overleden op jonge leeftijd. In de oorlog werden drie zussen van Naatje door de nationaalsocialisten vermoord: Elisabeth (Grensstraat 8 huis), Klaartje en Selli.

Eerste Oosterparkstraat 88-2

Joel Goudsmit, vernisser, suppoost en diamantzager, Amsterdam, 9 juni 1896, Auschwitz, 31 januari 1943. Joel was een zoon van sigarenmaker Wolf Goudsmit en Hanna Dreese. In 1915 werd Joel goedgekeurd voor de dienstplicht. Hij kwam bij de infanterie terecht. In 1919 was Joel enige tijd werkzaam in het Nederlandsch Israëlietisch Mannen- en Vrouwenziekenhuis op Kerkstraat 135. Hij woonde toen bij zijn oudere broer Gabriël in huis. Joel, die inmiddels wees was, trouwde in 1925 op 29-jarige leeftijd met Eva Zetter. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Op 9 oktober 1942 werd Joel in Westerbork op de trein naar Auschwitz gezet. Merkwaardig genoeg was echtgenote Eva al enige dagen eerder gedeporteerd. Joel werd niet direct om het leven gebracht na aankomst, maar overleefde nog enkele maanden. We weten niets over deze periode. Twee zussen van Joel werden ook om het leven gebracht: Keetje (Camperstraat 40-1) en Klaartje. Broer Gabriël was mogelijk al voor de oorlog overleden.

Eva Goudsmit-Zetter (foto links), Amsterdam, 26 januari 1898, Auschwitz, 8 oktober 1942. Eva was een dochter van werkman en schoenpoetser Philip Zetter en de uit Zwolle afkomstige Sophia Francisca Anholt. In haar jeugd verbleef Eva, net als haar broer Barend, enige tijd als verpleegde in de Inrichting voor Stads Bestedelingen aan Prinsengracht 434, na het overlijden van haar moeder en het hertrouwen van haar vader met Anna van Praag. Eva werd merkwaardig genoeg eerder vanuit Westerbork naar Auschwitz getransporteerd dan haar man, wanneer we de archiefstukken mogen geloven, namelijk op 5 oktober 1942. Eva werd direct na aankomst om het leven gebracht. Een oudere broer van Eva, Barend, die slager geweest was en in Pension Mok aan Ruyschstraat 37 huis zat, werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Eerste Oosterparkstraat 90-1

Eerste Oosterpakstraat 90 1-2 was in de oorlog een zogenaamd Beth Chalutz, een huis voor Palestina-pioniers, die zich voorbereidden voor vertrek. Van de bewoners overleefde alleen Louis (Ludi) Goldwein, die bij de laatste arrestaties in juni 1942 vrijgelaten werd omdat hij zo klein was. Louis kwam in november 1944 in Haifa aan. Wij hebben veel gegevens over dit huis gevonden op Joods Monument, waar kleinkind van Abraham Pijer citeert uit de memoires van Louis Goldwein. De personen hieronder wisten niet naar Palestina te komen en kwamen in de oorlog om het leven.

Ludy is op de foto hierboven rechts beneden te zien, met links broer Arthur (zie hieronder) en zussen Flory en Erna.

Anne Rose Dreyfus (foto links en rechts), leerling-kokkin en dienstbode, Saarbrücken, 27 oktober 1918, Auschwitz, 7 september 1942. Anne was een dochter van de in Sulzbach (Duitsland) geboren koopman Emil Dreyfus en de in Freienohl (Duitsland) geboren Toni Loewenbach. In april 1939 arriveerde Anne vanuit Bochem (Duitsland) in Zutphen. Na ook nog korte tijd in Gorssel gewoond te hebben, arriveerde Anne in februari 1940 in Amsterdam, waar ze op de Plantage Middenlaan woonde. In oktober 1940 kwam Anne op dit adres te wonen, en in september 1941 verhuisde ze nog naar de Tolstraat, waar ook een Betz Chaloets was. Anne was ongetrouwd. Op 3 september 1942 kwam Anne in Westerbork aan. Op 4 september 1942 werd zij doorgetransporteerd naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst om het leven werd gebracht. Een jongere zus van Anne, de in Sulzbach geboren Lilli Marie, die met de Nederlandse slachter Salomon Bernard de Leeuw was getrouwd, was hulp in de huishouding in Arnhem en werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Broer Walter Otto (bijgenaamd Sussi, 1926, foto rechts) kwam in 1939 ook naar Nederland. Hij zat eerst in het Zeehuis te Bergen. Zie foto's op de volgende pagina. Walter bevindt zich op de grote groepsfoto op de onderste rij volledig rechts en op de foto met het voetbalteam zit hij op zijn knieën op de onderste rij tweede van links).

Na het Zeehuis komt Walter nog in het Burgerweeshuis in Amsterdam terecht, de quaraintaineinrichting op de Zeeburgerdijk en vanaf december 1939 in de Aliyah-instelling in Loosdrecht, waar hij voorbereid werd op de Aliyah: het vertrek naar Palestina. Op de foto hierboven staat Walter derde rij helemaal rechts, met bril. Helemaal boven rechts staat zijn vriend Ernst (Golka) Röntgen.

Walter zou volgens de website Oorlogsbronnen op weg naar Palestina in de Pyreneën door een slang gebeten zijn, waarna hij overleed. Dit zou op 28 augustus 1945 hebben plaatsgevonden. Aan deze gebeurtenis wordt de plaats Gilead verbonden, die wij niet terug wisten te vinden. Dit verhaal lijkt ons niet te kloppen Volgens andere bericht zou Walter in 1950 zijn overleden, nadat hij in 1944 met vriend Golka de Pyreneën zou zijn zijn overgetrokken en in Lissabon was terechtgekomen. In oktober 1944 zou Otto de boot SS Guinea naar Haifa genomen hebben, waar hij op 5 november 1944 zou zijn aangekomen. In dit verhaal zou Otto in 1950 in Israël door een slang zijn gebeten, waarna hij stierf.

Hans Rolf Stern (foto links), metaalbewerker en stempelmaker, Breslau (Duitsland, nu Polen), 23 september 1920, Mauthausen, 14 september 1941. Hans was een zoon van Emil Stern en Ella Bertha Lust, die na de dood van Emil hertrouwde met Franz Orgler en ook door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Hans kwam in mei 1936 vanuit Breslau in Amsterdam aan. In april 1937 verhuisde hij naar Jutphaas en in maart 1939 naar Utrecht. In januari 1941 kwam Hans op dit adres aan. Op zijn archiefkaart staat bij dit adres Hechaloets geschreven, de naam van de groep Palestina-pioniers in Nederland. Mogelijk werden hier mensen opgevangen die als pioniers richting Palestina wilden gaan. Hans Rolf werd op 11 juni 1941 op dit adres gearresteerd met medebewoners Louis Goldwein, Arthur Goldwin en Gideon Drach, tijdens de tweede grote razzia naar aanleiding van aanslagen op de gebouwen van de Duitse Wehrmacht, waarbij ook

sportverenigingen en Joodse instellingen bezocht werden. Op 26 juni 1941 werd Hans doorgestuurd naar Mauthausen, waar hij na enige maanden om het leven kwam.

Emanuel Cohen, landarbeider, Amsterdam, 26 mei 1916, Polen, 31 maart 1944. Emanuel was een zoon van kasloper Levie Cohen, die op de Govert Flinckstraat woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Elisabeth Esther Salomons, die de oorlog overleefde. Emanuel was een pionier in de Chalutz-beweging. Na een niet afgeronde studie wiskunde aan de Universiteit van Amsterdam (1933-1935), volgde hij in dat kader diverse landbouwopleidingen en woonde in dat kader onder andere in Voorst, Warnveld en Borne. Vanaf juni 1940 woonde Emanuel korte tijd op dit adres, om in augustus 1940 weer naar Weerselo te verhuizen. In december 1940 woonde Emanuel korte tijd bij zijn ouders in de Govert Flinckstraat en vanaf februari 1942 weer op dit adres. Emanuel woonde tot aan zijn deportatie nog op diverse andere adressen in Amsterdam, waaronder Krugerplein 9-2 en Transvaalstraat 116-1. Emanuel werd op 19 oktober 1943 vanuit Westerbork naar Auschwitz getransporteerd, waar hij niet direct om het leven kwam. Emanuel overleefde in de kampen nog een klein half jaar. We kennen zijn doodsoorzaak niet. Een broer van Emanuel, Lodewijk, overleefde net als zijn moeder de oorlog.

Arthur Goldwein (foto rechts en op volgende pagina staande rechts voor een jeugdherberg in Roskilde, Denemarken), meubelmaker, Meimbressen (Duitsland), 13 juli 1913, Mauthausen, 1 oktober 1941. Arthur was een zoon van de in Meinbressen geboren veehandelaar Levie Goldwein en Ida Hammerschlag, die beiden in 1941 in het ghetto van Riga om het leven kwamen. Hij was een broer van Louis Goldwein (zie hierboven) en zussen Flory en Erna, die alle drie de oorlog overleefden. Zus Ruth stierf vlak na de bevrijding.

Abraham (Bram) Pijer (foto links, rechts op jonge leeftijd met zusje Elisabeth, en op groepsfoto op volgende pagina linksachter), tandtechnicus, diamantslijper en landbouwer, Amsterdam, 24 april 1913, Auschwitz, 30 september 1942. Abraham was een zoon van de in Londen geboren diamantslijper Samuel Pijer, die in januari 1943 in Amsterdam overleed, en Zipora Poons, die zes dagen later in Auschwitz door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Abraham had een jonger zusje, Elisabeth, dat de oorlog zou overleven. Na de lagere school bezocht Abraham de H.B.S. Abraham werd in 1932 in eerste instantie goedgekeurd voor militaire dienst. Op dat moment was zijn beroep ‘tandtechniker’. Na beroep werd Abraham alsnog afgekeurd. Het is niet bekend wanneer Abraham zijn plannen om naar Palestina te emigreren begint uit te werken, maar al in 1935 is hij al betrokken bij het tijdschrift Haboneh, een uitgave van de socialistisch-zionistische jeugdbeweging Haboniem (“de bouwers”) en de Joods-Socialistische Jeugd in België “DROR”, waarin hij vurige stukken schrijft, onder andere over Theodor Herzl, en waarvoor hij het secretariaat voert vanuit het ouderlijk huis aan Nieuwe Achtergracht 89-1.

In het kader van een landbouwopleiding vertrekt Abraham in mei 1938 naar Denemarken, waar hij enige tijd verblijft. De foto hieronder, met Bram linksboven, is bij een jeugdherberg te Roskilde genomen.

In november 1938 is Bram weer terug in het ouderlijk huis, om in januari 1939 naar Voorst te vertrekken, waar hij samen met onder andere Emanuel Cohen (zie boven) zich verder in de landbouw bekwaamt. In juli 1939 is hij weer terug, maar trekt nu niet meer bij zijn ouders in. In mei 1940 komt hij op dit adres terecht, dit Beth Chalutz. In juli 1941 verhuist Bram naar Ruyschstraat 90-3, en trekt mogelijk in bij de familie Italiaander aldaar. Blijkbaar is hij niet opgepakt tijdens de razzia van juni 1941. Al enige dagen later vertrekt Bram officieel naar de Frans van Mierisstraat. Aansluitend probeert Bram via Frankrijk weg te komen, naar Spanje of Zwitserland; een bekende route in die tijd. Helaas wordt hij gepakt en komt via kamp Pithiviers uiteindelijk in Auschwitz terecht, waar hij om het leven wordt gebracht.

Eerste Oosterparkstraat 92-1

Verloofd: 4227
ROZALIA COHEN
en
IZAAK NOORT.
A'dam, Haarlemmerdijk 93.
2e Laurierdwarsstraat 2.

Isaac (Izaak) Noort (foto op marktkaart), banketbakker en marktkoopman, Amsterdam, 2 januari 1892, Auschwitz, 19 februari 1943. Izaak was een zoon van de in Groningen geboren koekebakker Mozes Noort en Rachel Barzilaij. In 1911 werd Izaak goedgekeurd boor militaire dienst. Hij kwam bij het zevende regiment infanterie terecht. Izaak trouwde in 1922 met Rosalia Jettina Cohen.

No. 9. Ingetrokken 12011

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Noort
Voornamen J.
Geboortedatum 2 Januari 1892
Adres 2e Laurierdw: str: 2
Artikel Koek en banket
Staanplaats Westerstraat
Gedurende Maandag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 31 MAART 1924

BIJZONDERHEDEN:

1-3-'29. gew. schuld te betalen
1-8-'29. gew. pl. beter te bezetten en schuld te betalen
22/5-'34 ingetrokken.

Z. O. Z.

Het echtpaar kreeg geen kinderen en woonde lange tijd op dit adres. Het is niet duidelijk waar Isaac werkte nadat in 1934 zijn marktkaart was ingetrokken. Vermoedelijk is hij ergens in dienst getreden, want op zijn identiteitskaart van de Joodsche Raad staat hij nog steeds als bakker vermeld. Op 4 oktober 1942 arriveert Isaac in Westerbork. Hij weet zich daar lange tijd te handhaven. Pas op 16 februari 1943 wordt Isaac met zijn vrouw op transport gezet naar Sobibor, waar beiden direct om het leven worden gebracht. Vijf zussen en broers van Isaac worden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Sara (naaister), Abigaël (Eerste Oosterparkstraat 180-1), Jacob (winkelier, Swammerdamstraat 39 h), Hartog (winkelier) en Abraham (slager).

Rosali(n)a Jettina Noort-Cohen (foto op marktkaart), Amsterdam, 22 april 1895, Auschwitz, 19 februari 1943. Jettina was een dochter van de in Groningen geboren koopman Marcus Cohen, die door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Annaatje Cohen-Bruinvelds, die in 1934 was overleden. Rosalina kwam pas op 13 november 1942 in Westerbork aan, ruim een maand later dan Isaac. Wij weten niet wat daar de oorzaak van was. Een jongere zus van Rosali(n)a, Henriette Rosalia, die in Amsterdam Zuid woonde, werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

De jongste, ongehuwde zus van Rosali(n)a, Bertha Wilhelmina, die sinds mei 1941 op dit adres was komen inwonen, overleefde de oorlog. Ook hier kennen wij verder de details niet van.

Eerste Oosterparkstraat 96-2

Mietje Salomons-Swaab, Amsterdam, 29 augustus 1884, Auschwitz, 23 november 1942. Mietje was een dochter van venter Mozes Aron Swaab en Vogeltje Kaanis. Mietje trouwde in 1913 met borstelmaker Jacob Salomons, die in 1937 overleed. Mietje woonde geruime tijd op dit adres, maar verhuisde in augustus 1941 met haar zoon Abraham en mogelijk met zoon Mozes naar de Wagenaarstraat 103-3. Zie hieronder voor details. Mietje kwam op 11 november 1942 in Westerbork aan en werd op 20 november 1942 op transport naar Auschwitz gezet, waar ze direct na aankomst vermoord werd. Vier zussen en een broer van Mietje werden ook om het leven gebracht door de nationaalsocialisten: Lea (Camperstraat 68-2), Rachel (Laing's Nekstraat 26-2),

Jacob (perser, Tugelaweg 99-2), Marianne (Retiefstraat 52-2) en Anna (confectienaaister, Transvaalstraat 60-1).

Mozes Salomons, bloemist, Amsterdam, 10 april 1920, Midden-Europa, 31 maart 1944. Mozes was een zoon van Jacob en Mietje. Mozes had geen gemakkelijke jeugd en kwam in eerste instantie op 10-jarige leeftijd in de Fortgens-Otter Stichting terecht, die toen op Tweede Oosterparkstraat 192 zat. Toen Mozes in 1939 gekeurd werd, zat hij inmiddels in het Rijksopvoedingsgesticht in Doetinchem; eerder zat op de Berg-Stichting te Laren. Mozes werd afgekeurd voor dienst; daarbij was er sprake van broederdienst door zijn broer Abraham. In juli 1941 kwam Mozes volgens zijn Amsterdamse archiefkaart op Tugelaweg 122-3 te wonen. In juli 1942 woonde hij bij zijn moeder op dit adres, hoewel dat niet op zijn Amsterdamse archiefkaart staat genoteerd. Mozes kwam in de periode dat hij in de oorlog in Amsterdam woont enige malen in aanraking met de Amsterdamse politie. In oktober 1941 werd Mozes verdacht van diefstal.

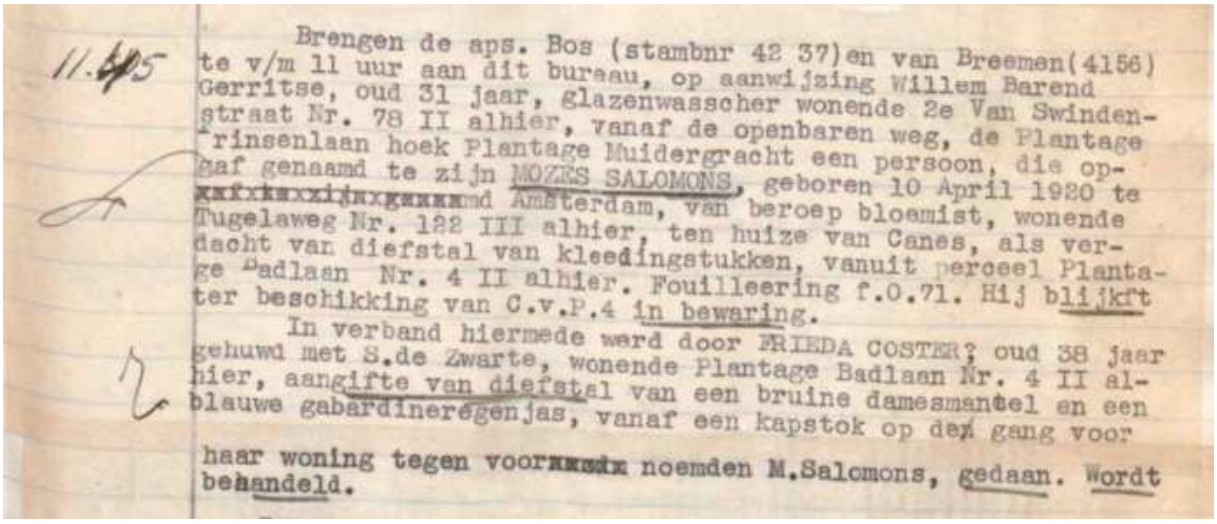

11.45

Brengen de aps. Bos (stambnr 42 37) en van Breemen (4156)
te v/m 11 uur aan dit bureau, op aanwijzing Willem Barend
Gerritse, oud 31 jaar, glazenwasscher wonende 2e Van Swinden-
straat Nr. 78 II alhier, vanaf de openbaren weg, de Plantage
Prinsenlaan hoek Plantage Muidergracht een persoon, die op-
gaf genaamd te zijn MOZES SALOMONS, geboren 10 April 1920 te
Amsterdam, van beroep bloemist, wonende
Tugelaweg Nr. 122 III alhier, ten huize van Canes, als ver-
dacht van diefstal van kleedingstukken, vanuit perceel Planta-
ge Badlaan Nr. 4 II alhier. Fouilleering f.0.71. Hij blijkt
ter beschikking van C.v.P.4 in bewaring.
In verband hiermede werd door FRIEDA COSTER; oud 38 jaar
gehuwd met S.de Zwarte, wonende Plantage Badlaan Nr. 4 II al-
hier, aangifte van diefstal van een bruine damesmantel en een
blauwe gabardineregenjas, vanaf een kapstok op de gang voor
haar woning tegen voor noemden M.Salomons, gedaan. Wordt
behandeld.

In januari 1942 komt Mozes om nachtverblijf vragen bij de politie, wat hem wordt verleend. Op 8 juli 1942 wordt Mozes samen met een zekere Hugo Oppenheimer, een uit Essen afkomstige fotograaf, opgebracht en vastgezet als verdachte. We weten niet voor welke misdaad. Mozes komt op 30 augustus 1942 in Westerbork aan en wordt op 31 augustus 1942 op transport naar Auschwitz gezet. Hij wordt daar niet direct vermoord, maar vermoedelijk ingezet als dwangarbeider, wat hij nog enige jaren volhoudt.

Een broer van Mozes, Abraham, die ook nog bij moeder thuis woonde, komt ook in de kampen terecht maar overleeft de oorlog.

Eerste Oosterparkstraat 98-1

Bernard Gobes, brood- en banketbakker, kok en medewerker van de Joodsche Raad, Amsterdam, 8 december 1906, Auschwitz, 31 maart 1944. Bernard was een zoon van diamantslijper Andries Gobes, die op Blasiusstraat 63-1 woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Schoontje Gobes-da Costa da Fonseca, die in 1931 overleed. In de jeugd van Bernard was vader Andries soms afwezig. Dan werkte hij in Antwerpen. In 1925 werd Bernard gekeurd voor de dienst, maar vanwege broederdienst hoefde hij niet aan te treden. Bernard was toen banketbakkersleerling. Bernard woonde in de jaren dertig enige tijd in Den Bosch, voor hij in 1936 trouwde met de uit Beilen afkomstige Rebekka van Gelder, die ook in Den Bosch woonde en van wie hij in 1937 dochter Jeannette Hinderina kreeg. Jeannette overleefde de oorlog. In januari 1937 was het echtpaar weer terug in Amsterdam en woonde op diverse adressen. In oktober 1939 kwam het gezin op dit adres terecht: hun laatste adres in Amsterdam. In de oorlog kreeg Bernard een baantje bij het hoofdkantoor van de Joodsche Raad aan Nieuwe Keizersgracht 58, waardoor hij een sperre had. Zijn taak is niet helemaal te achterhalen, maar had te maken met Arbeitseinsatz. Volgens de Joodsche Raad is Bernard liberaal in zijn godsdienstige opvattingen. Op 9 oktober

1943 komt Bernard uiteindelijk in Westerbork terecht, samen met Rebekka. Op 19 oktober 1943 wordt hij op de trein naar Auschwitz. Hier overleeft hij enige tijd. We zijn niet op de hoogte van deze periode. Vijf broers en zussen van Bernard werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Mozes, Joseph, Rebecca, Elisabeth en Esther.

Rebekka Gobes-van Gelder, verpleegster, Beilen, 13 mei 1907, Auschwitz, 22 oktober 1943. Rebekka was een dochter van de in Beilen geboren Salomon van Gelder en de in Veendam geboren Hinderina Bos, die in de oorlog in Beilen woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. In 1928 arriveerde Rebekka vanuit Apeldoorn in Amsterdam om tot 1931 als verpleegster te werken in het Nederlandsch Israëlietisch Oude Mannen en Vrouwen Ziekenhuis aan Nieuwe Kerkstraat 135. Daarna moet zij naar Den Bosch verhuisd zijn, waar ze Bernard tegenkwam. Rebekka wordt met Bernard op 9 oktober 1943 naar Westerbork gedeporteerd. We weten niet of ze dochter Jeannette Hinderina bij zich had, maar we vermoeden van niet, aangezien deze de oorlog overleefde, terwijl Rebekka direct na aankomst in Auschwitz werd vermoord. We gaan er daarom vanuit dat Jeannette Hinderina in onderduik is gegeven. Een broer van Rebekka, Gerard, overleefde de oorlog.

Eerste Oosterparkstraat 100-1

Joseph Dagloonder, melkbezorger, Amsterdam, 30 maart 1917, Auschwitz, 31 januari 1943. Joseph was een zoon van bloemenhandelaar Wolf Dagloonder en Klaartje Dagloonder-Werkheim, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Joseph kwam uit een groot gezin van tien kinderen, waarvan er enkelen voor de oorlog waren overleden. Joseph was de oudste zoon van het gezin. In 1936 werd hij voorgoed ongeschikt voor de dienst verklaard. We weten niet waarom. In augustus 1941 trouwde Joseph met de zwangere Catharina van der Bijl, verliet het ouderlijk huis op het Rapenburg en ging met zijn echtgenote op dit adres wonen. Hier werd in januari 1942 dochter Klaartje geboren. Op 4 oktober 1942 kwam het gezinnetje in Westerbork aan. Op 9 oktober 1942 werden zij allen op de trein naar Auschwitz gezet, waar Catharina en Klaartje direct om het leven werden gebracht door de nationaalsocialisten. Joseph werd gespaard en werd vermoedelijk als dwangarbeider ingezet. Na enige maanden overleed hij ook. Acht broers en zussen van Joseph werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Abraham (slagersknecht), Sara (handwerkster), Mietje, Judith, Elisabeth, Greta, Marianna en Catharina. Allen woonden nog bij hun ouders op het Rapenburg.

Catharina Dagloonder-van der Bijl, handwerkster, Amsterdam, 3 februari 1921, Auschwitz, 12 oktober 1942. Catharina was een dochter van de in Den Helder geboren lompensorteerder Jacob van der Bijl, die in 1935 was overleden, en de in Groningen geboren dienstbode Esther van Stratum, die op President Brandstraat 76-2 woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. Het was het tweede huwelijk van Esther, die eerder met de in 1914 overleden koopman in ongeregelde goederen Mozes Wegloop getrouwd was geweest. Veertien (half)zussen en -broers van Catharina werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Mirjam, Anna (President Brandstraat 30 huis), Marianne (Retiefstraat 13 huis), Emanuel (koopman), Esther, Hartog (schoenmaker), Sippora (Hofmeyrstraat 30-3), Mietje (Tugelaweg 101-2), Henriette (Vrolikstraat 239 h), Keetje (Swammerdamstraat 15 huis), Jacob (perser), tweeling Henriette (Vrolikstraat 123 1-a) en Jacob, en Nico (President Brandstraat 76-2). Tien andere (half)broers en -zussen van Catharina waren al voor de oorlog overleden.

Klaartje Dagloonder, Amsterdam, 15 januari 1942, Auschwitz, 12 oktober 1942. Klaartje was de enige dochter van Joseph en Catharina.

Eerste Oosterparkstraat 106-1

Simon Croonenberg (foto op marktkaart), diamantbewerker (briljantslijper) en marktkoopman, Amsterdam, 7 november 1896, Sobibor, 11 juni 1943. Simon was een zoon van de in Rotterdam geboren koopman Isaac Alexander Croonenberg, die op de Christiaan de Wetstraat 68 huis woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Sippora Hekster, die al in 1926 was

overleden. Simon kwam uit een groot gezin met tien kinderen. In 1915 werd Simon afgekeurd voor militaire dienst, omdat hij te klein was (1m53). Hij was op dat moment leerling-diamantbewerker. In 1917 trouwde Simon met Elisabeth van der Glas. Het echtpaar kreeg in 1919 één dochter, Sippora. Zij overleed in 1931 op 12-jarige leeftijd. Hier links een bijdrage van volksrabbijn Meijer de Hond over het overlijden van Sippora, vermoedelijk in de Joodsche Jeugdkrant Betsalel. Het overlijden van Sippora droeg er mogelijk aan bij dat het huwelijk ging wankelen.

SIPORA CROONENBERG ז"ל

Einde van den derden jaargang!
Einde van een twaalfden jaargang van onze Pora....

Vroeger kwamen engelen bij de menschen in menschen-gedaante..... die kwamen dan een goede boodschap brengen van God.... en weg waren ze weer, naar God!

En nû niet meer? En onze Sipora dan?.... God stuurde haar op aarde. Naar twee lieve ouders toe. En die mochten haar twaalf jaar bij zich hebben! Ze kwam een boodschap brengen van God. Ze wilde leeren, hoe een éénige lieveling een braaf, lief, vroom kindje zijn kon!.... O, allerliefste, wat was je een engel van God, thuis, op school, op straat!.... En nu.... je hebt goed gehoord.... God heeft je teruggeroepen.... Ga terug, schat.... ga weer spelen met de andere engelen om Gods troon... lach... lach eeuwig!... En als je moedertje weent en je vadertje schreit.... en al je lieven met ze meeschreien, vraag dan aan God, om ze te troosten en ze te zeggen, dat je leeft... lééft.... ééuwig... lééft!!...

Je hoofdonderwijzer
van de Jeugdkrantschool,
Dr. M. DE HOND.

Vanaf augustus 1938 gaat het echtpaar gescheiden wonen. Simon arriveert op dit adres in augustus 1940, komend van de Sarphatistraat. Hij woont in bij de familie Tonninge. De achtergronden kennen we hier niet van. Mogelijk had hij een relatie met ongehuwde moeder Veronika (zie onder). Op 26 maart 1943 wordt Simon met de familie Tonninge op transport gezet naar Kamp Vught, waar hij als diamantbewerker bekend staat. Op 6 juni 1943 worden allen naar Westerbork gebracht, met het zogenaamde kindertransport, richting Auschwitz. Ook de vrouw van Simon, Elisabeth, wordt in Sobibor vergast; dit gebeurt echter al op 21 mei 1943.

Zeven zussen en broers van Simon worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Engeltje, Salomon (kleermaker, Hofmeyrstraat 10), Marianne (marktkoopvrouw), Alexander (expeditieknecht), Mietje (Ruyschstraat 113), Josua (vertegenwoordiger) en Jacob (handelsreiziger).

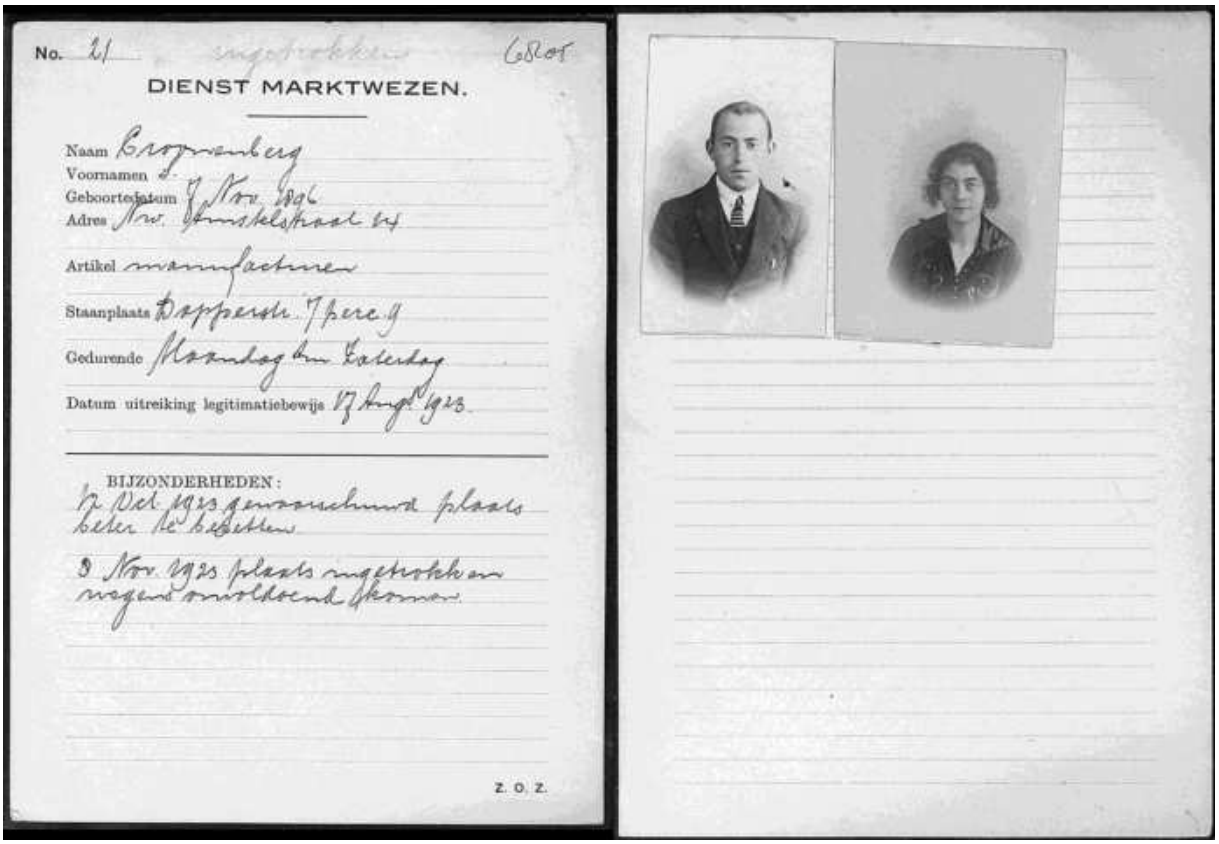

No. 21 ingetrokken 68105

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Croonenberg
Voornamen S.
Geboortedatum 7 Nov. 1896
Adres Nw. Amstelstraat 14
Artikel manufacturen
Staanplaats Dapperstr. 7 perc. 9
Gedurende Maandag t/m Zaterdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 17 Aug. 1923

BIJZONDERHEDEN:
17 Oct. 1923 gewaarschuwd plaats beter te bezetten
3 Nov. 1923 plaats ingetrokken wegens onvoldoend komen

Z. O. Z.

Veronika Tonninge, Dordrecht, 27 september 1908, Sobibor, 9 juli 1943. Veronika was een dochter van de in Arnhem geboren koopman Abraham Tonninge, die in 1918 was gestorven, en de in Dordrecht geboren Duifje Tonninge-Broekewasscher, die op Sparrenweg 26-3 woonde en in juli 1942 in Amsterdam overleed. Veronika was de jongste van een groot gezin. Haar eerste kind, zoon Ronny, kreeg Veronika in november 1940. Dochter Dora werd geboren in 1943. Veronika kwam met Simon in Kamp Vught terecht en reisde met hem en de kinderen naar Sobibor, waar allen werden omgebracht. Negen zussen en broers van Veronika werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Beletje (huisverzorgster, Sparrenweg 26-2), Rijntje (Johann Keplerstraat 61-1), Izaak (grondwerker, Burmanstraat 23-2), Henriette, Mozes (kleermaker, Dordrecht), Nathan (perser, Vrolikstraat 315-1), Louis (hotelbediende, Vrolikstraat 315-1), Simon (handelsagent, Van Musschenbroekstraat 13 huis) en Hendrik (slager).

Ronny Tonninge, Amsterdam, 29 november 1940, Sobibor, 9 juli 1943. Ronny was een zoon van Veronika.

Dora Tonninge, Amsterdam, 26 januari 1943, Sobibor, 9 juli 1943. Dora was een dochter van Veronika.

Eerste Oosterparkstraat 109 huis

Abraham Matteman, winkelbediende en eigenaar kruidenierswinkel, Amsterdam, 28 januari 1892, Midden-Europa, 31 maart 1944. Abraham was de zoon van koopman en venter Barend Philip Matteman en Elizabeth Matteman-Dressou, die beiden voor de oorlog overleden waren. Abraham kwam uit een gezin van minimaal acht kinderen en was voor zover wij kunnen overzien de jongste. In 1911 werd Abraham goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam bij de infanterie terecht. In 1920 trouwde Abraham in Zaandam met Rosette Worms. Met haar kreeg hij twee kinderen, Elisabeth (1921) en Barend (1929). Aan het begin van de oorlog woonde het gezin met hun twee opgroeiende kinderen op dit adres. Abraham was inmiddels een kruidenierswinkel aan huis begonnen. Rond 1 september 1942 arriveerde het gezin Matteman in Westerbork. Al op 4 september 1942 werden alle vier op de trein naar Auschwitz gezet, om allen na aankomst direct vermoord te worden. Vijf broers en een zus van Abraham werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Philip (diamantslijper, Danie Theronstraat 31), Femmetje (Maritzstraat 17-3), Joseph (marktkoopman), Samuël (venter, Tilanusstraat 24-3) en Salomon (marktkoopman, Transvaalkade 121 huis).

Heden overleed zacht en kalm, onze lieve Vader, Behuwd-, Groot- en Overgrootvader, de Heer
BAREND PHILIP MATTEMAN
in de ouderdom van 91 jaar.
PH. MATTEMAN.
C. MATTEMAN—PEPER.
M. PEPER.
F. PEPER—MATTEMAN.
J. MATTEMAN.
L. MATTEMAN—POLAK.
S. MATTEMAN.
E. MATTEMAN—POLAK.
S. MATTEMAN.
R. MATTEMAN—ENGELSMAN.
A. MATTEMAN.
R. MATTEMAN—WORMS.
Kleinkinderen en Achterkleinkinderen.
Amsterdam, 22 Maart 1938.

Rosette Matteman-Worms, Amsterdam, 23 januari 1897, Auschwitz, 7 september 1942. Rosette was een dochter van de in Harderwijk geboren hoofdagent van politie Abraham Worms, die in 1919 was gestorven, en Rebecca Worms-van Gelderen, die in 1929 overleed. Rosette werd met haar hele gezin op 7 september 1942 in Auschwitz vermoord. Een broer van Rosette, Leendert, overleefde de oorlog. Twee zussen en twee andere broers werden door de nationaalsocialisten vermoord: Sara, Salomon (drogist aan huis, Brink 28 huis), Aäron (schoenmaker) en Henriette.

Elisabeth Matteman, kantoorbediende, Amsterdam, 14 december 1921, Auschwitz, 7 september 1942. Elisabeth was een dochter van Abraham en Rosette.

Barend Matteman, Amsterdam, 19 maart 1929, Auschwitz, 7 september 1942. Barend was een zoon van Abraham en Rosette.

Eerste Oosterparkstraat 120 huis

Simon van Kollem, diamantbewerker, koopman in diamanten en verkoper van Nederlandse staatsloten, Amsterdam, 2 maart 1873, Auschwitz, 11 december 1942. Simon was een zoon van de in Nijmegen geboren venter en koopman Levie van Kollem en Naatje Jacob Polak. Simon, die uit een gezin van minimaal zeven kinderen kwam, was buitengewoon klein. Hij kwam bij de keuring van zijn militaire dienstplicht in 1892 nog niet aan de 1 meter 40 en werd daarom ook afgekeurd. Mogelijk was dat de reden dat Simon ongetrouwd bleef. Ook sommigen van zijn broers en zussen waren uitzonderlijk klein. In 1909 woonde Simon enige tijd in Antwerpen als handelaar in diamanten. Ook in 1909 werd Simon persoonlijk failliet verklaard. We weten niet vanwege welke oorzaak. Later werd dit faillissement weer opgeheven. We weten verder weinig van het leven van Simon. Via Joods Monument achterhaalden we dat hij in de oorlog samenwoonde met weduwe Sara Zinger en dat beiden reeds in ondertrouw waren gegaan. De deportatie voorkwam hun huwelijk. Simon werd op 24 november 1942 van Amsterdam naar Westerbork getransporteerd, samen met Sara. Op 8 december 1942 werden zij van Westerbork naar Auschwitz gebracht in een trein met ruim 900 andere mensen, waar ze direct na aankomst vermoord werden. Twee broers en een zus van Simon werden ook om het leven gebracht: Eleazar (Goudsmit), Aaltje (Joodsche Invalide) en Isaac (winkelbediende en diamantslijper).

Sara Morpurgo-Zinger, modiste, Amsterdam, 13 mei 1870, Auschwitz, 11 december 1942. Sara was een dochter van werkman Mozes Abraham Zinger en Femmetje Tonningen, die na het overlijden van haar echtgenoot naar New York emigreerde. Sara trouwde in 1889 in Londen met David van Emden. Dit huwelijk eindigde in 1896 door een scheiding. Sara trouwde in 1898 met de één jaar oudere metselaar Mordechaij Morpurgo. We wisten de overlijdensdatum van Mordechai niet te achterhalen, maar in 1911, wanneer Sara in Antwerpen woont, is hij al overleden. Sinds 1911 is Sara weer terug in Amsterdam en vanaf 1912 woont zij op dit adres, waar Simon op een ons niet bekend tijdstip bij moet zijn ingetrokken. Sara werd met Simon vermoord in Auschwitz. Een broer van Sara, Abraham Mozes, overleefde de oorlog. Zus Grietje en broer Mozes (diamantbewerker, Hofmeyrstraat 5-3) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Eerste Oosterparkstraat 120-2

Louis de Vries, typograaf en chauffeur, Amsterdam, 2 maart 1898, Auschwitz, 28 februari 1943. Louis was een zoon van de uit Steenwijk afkomstige diamantslijper Jozeph de Vries en de uit Kampen afkomstige Diena Schaap. In 1903 kwam Louis op 4-jarige leeftijd in Goor terecht, bij M. van Messel. We kennen hier verder geen achtergronden van. In 1917 wordt Louis goedgekeurd voor militaire dienst. Hij is dan gemeentelijk werkman en komt bij de huzaren in Amersfoort terecht. In 1923 trouwt Louis met de elf jaar oudere Johanna de Vries. Het echtpaar krijgt in 1925 hun enige zoon, Gerrit Mozes. Aan het begin van de oorlog woont het gezin op dit adres. Op 24 november 1942 wordt Louis met zijn vrouw naar Westerbork vervoerd en op 4 december 1942 naar Auschwitz. Hun zoon Gerrit Mozes is dan al dood. Louis wordt, in tegenstelling tot zijn vrouw, niet direct om het leven gebracht, maar overleeft nog enige tijd als dwangarbeider. Een broer van Louis, David (conducteur, Onderlangs 83 boven), en twee zussen, Lena (Transvaalstraat 48-1) en Jetje (Retiefstraat 39-2), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Johanna de Vries-de Vries, Lexmond, 27 april 1887, Auschwitz, 7 december 1942. Johanna was een dochter van de in Lexmond geboren koopman Gerrit Mozes de Vries en de in Geldermalsen geboren Bel(i)a Beem. Voor het huwelijk van Johanna met Louis zie hierboven. Johanna werd direct na aankomst in Auschwitz vermoord. Vijf broers en zussen van Johanna werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Mozes (koffiehuishouder, Valentijnkade 20 huis), Sara (Onderlangs 83), Antje, Sientje en Simon David (handelsreiziger, Pretoriusstraat 1-1).

Gerrit Mozes de Vries, fabrieksarbeider en bediende, Amsterdam, 23 maart 1925, Auschwitz, 30 september 1942. Gerrit was een zoon van Louis en Johanna. We weten niet waarom Gerrit eerder naar de kampen werd afgevoerd dan zijn ouders. Hij werd vermoedelijk op 23 juli 1942 ingeschreven in Westerbork en werd op 31 juli 1942 op transport gezet naar Auschwitz.

Eerste Oosterparkstraat 125-1

Meijer de Groot, sigarenmaker, Rotterdam, 23 november 1891, Midden-Europa, 31 augustus 1943. Meijer was een zoon van de in Lekkerkerk geboren bakker Jacob de Groot en de in Beverwijk geboren Sara Davidson, die beiden voor de oorlog overleden. Meijer was ongetrouwd. Hij woonde in zijn jeugd enige tijd in huis bij zijn grootouders en later in huis bij zijn ongetrouwde tante Hanna, de zus van zijn vader. We weten verder weinig van Meijer. Hij woonde in ieder geval sinds 1935 op dit adres. Meijer zat tot 5 oktober 1942 gevangen in Westerbork en werd toen op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd hij blijkbaar niet direct om het leven gebracht, maar overleefde enige tijd als dwangarbeider. Een broer van Meijer, diamantbewerker Eliazer, overleed in januari 1941 in Amsterdam, waar hij in Verpleeghuis 'Barend' op de Keizersgracht zat. Een andere broer, Barend, overleefde de oorlog. Barend had voor godsdientonderwijzer geleerd en was voor de oorlog voorzanger bij onder andere de Joodse vereniging voor de Watergraafsmeer Beeir Majim Gajim, de voorganger van Nachaliël, de Joodse vereniging voor Amsterdam Oost.

Hanna de Groot, Maassluis, 10 juli 1862, Sobibor, 2 april 1943. Hanna was een dochter van onderwijzer Barend Israel de Groot en Judic Gazan, en de zus van de vader van Meijer, Jacob de Groot. We weten praktisch niets van Hanna. Op 30 maart 1943 werd Hanna op 80-jarige leeftijd van Westerbork naar Sobibor gedeporteerd, waar ze direct na aankomst vergast werd. Zij moet na het vertrek van Meijer nog enige tijd alleen op dit adres gewoond hebben. Broers Isaac en Meijer waren vermoedelijk al voor de oorlog overleden.

Eerste Oosterparkstraat 126 a

Barend Kalkoene, werkman en koopman in fietsen, Amsterdam, 28 januari 1888, Auschwitz, 26 oktober 1942. Barend was een zoon van koopman Leman Kalkoene en Naatje Ketellapper. Barend werd in 1907 afgekeurd voor de militaire dienst vanwege zijn lengte: 1 m 51. In 1910 trouwde Barend met Jetje Kartoef. Het echtpaar kreeg twee kinderen: Jozef (1912) en Anna (1915), die beiden de oorlog overleefden. Bij het begin van de oorlog woonde het echtpaar op dit adres. Bijgaande advertentie in het *Joodsche Weekblad* is van juli 1941. Begin oktober 1942 kwam Barend in Westerbork aan. Op 23 oktober 1942 werd Barend op transport gezet naar Auschwitz, waar hij direct na aankomst om het leven werden gebracht. Een broer van Barend, Wolf, die op Transvaalstraat 25-2 woonde, werd samen met zijn vrouw ook door de nationaalsocialisten vermoord. Merkwaardig genoeg werd de vrouw van Barend, Jetje, niet gedeporteerd. We kennen daar de oorzaak niet van. Mogelijk was Jetje niet-Joods en haar kinderen daarom half-Joods. Mogelijk was er ook een andere oorzaak in het spel.

DAGMEISJE GEVRAAGD
in klein gezin. 8.30—5 u. v.g.g.v.
Loon ƒ 6.— p. w. KALKOENE,
1e Oosterparkstr. 126a 2. 1963

Jetje Kalkoene-Kartoef, Amsterdam, 8 maart 1885, Amsterdam, 5 mei 1943. Jetje was een dochter van sigarenmaker Joseph Kartoef/Kortoef en de negen jaar oudere Marianne Kartoef/Kortoef-Kartoef. Het is onduidelijk waarom Jetje in mei 1943 thuis in Amsterdam overleed, terwijl haar man al in oktober 1942 was omgekomen in een concentratiekamp. Een zus van Marianne, Grietje, die op Vrolikstraat 84-1 woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als broer Willem, die marktkoopman was.

Eerste Oosterparkstraat 126 a-3

Wolf Blog (foto's hieronder met echtgenote in Volendammer kostuum en dubbelportret), winkelbediende in een damesmodezaak en magazijnbediende in een stoffenzaak, Amsterdam, 27 mei 1908, Sobibor, 9 juli 1943. Wolf was een zoon van venter en koopman in bloemen Gabriel Blog en Keetje Blog-Goudsmit, die op Camperstraat 40-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. In 1927 werd Wolf definitief afgekeurd voor militaire dienst vanwege een zakaderbreuk. In 1936 trouwde Wolf met Susanna Aldewereld, waar hij al lange tijd verkering mee had. In januari 1940 werd dochtertje Kitty geboren. In de oorlog had Wolf enige tijd een sperre via de Joodsche Raad. Hij was betrokken bij schoonmaakdienst Sluyter aan Laing's Nekstraat 55. Volgens de Joodsche Raad was Wolf liberaal in religieuze opvattingen.

Wolf kwam op 3 juli 1943 met vrouw en kind in Westerbork aan en werd op 6 juli 1943 doorgestuurd naar Sobibor, waar alle drie direct na aankomst vermoord werden. Twee zussen, Reintje (Vrolikstraat 391-2) en Hanna (naaister), en een broer, Joseph (kleermaker, Swammerdamstraat 39-1), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Susanna Blog-Aldewereld (met haar man op de foto's hieronder en hiernaast), kostuum- en mantelnaaister, Watergraafsmeer, 29 juli 1912, Sobibor, 9 juli 1943. Susanna was een dochter van slager Salomon Aldewereld en Naatje Aldewereld-Walvisch, die op Blasiusstraat 18-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten omgebracht werden. Susanna kwam uit een gezin van vijftien kinderen, waarvan zus Schoontje de oorlog overleefde. Een aantal kinderen stierven voor de oorlog. Acht zussen en broers van Susanna werden net als zij door de nationaalsocialisten vermoord: Elisabeth, Mozes (veehandelaar, Uithoorn), tweeling Jacob (slager, Blasiusstraat 17 huis) en Barend (slager, Iepenweg 5-1), Joseph (slager), Judith, Elsje (Blasiusstraat 18-3) en Rachel.

De Heer en Mevrouw
W. BLOG
en
S BLOG—ALDEWERELD
geven met blijdschap kennis van de geboorte van hun Dochter
KITTY.
Amsterdam, 29 Januari 1940.
1e Oosterparkstraat 126a.
Tijdelijk adres: N.I.Z.

Kitty Blog, Amsterdam, 29 januari 1940, Sobibor, 9 juli 1943, Kitty was een dochter van Wolf en Susanna.

Eerste Oosterparkstraat 126-b

Izak (Ies) Bloemist, kapper, Amsterdam, 20 december 1910, Buchenwald, 27 februari 1945. Ies was de enige zoon van venter Barend Bloemist, die in augustus 1940 in Amsterdam overleed, en Roosje Waterman, die op Blasiusstraat 59-2 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Na de lagere school deed Ies twee jaar MULO en werd toen kappersbediende. In 1929 werd Ies definitief afgekeurd voor militaire dienst, onder andere vanwege maagproblemen. In 1935 trouwde Ies met Catharina Vogel, met wie hij zoontje Joseph (Jo) kreeg, die de oorlog overleefde. Ook Catharina overleefde de oorlog. Na het sluiten van het huwelijk verhuisde Ies vanuit het ouderlijk huis op de Blasiusstraat naar dit adres. Ies werkte bij coiffeur Louis de Lange in de Joden Breestraat, wat later als Joodsch Lokaal werd aangewezen: een zaak die alleen door Joden mocht worden bezocht. In dat kader had Izak enige tijd een sperre. Ies en Catharina adverteerden in de socialistische bladen. Ies werd begin oktober 1942 opgepakt en naar Westerbork gestuurd. Zijn vrouw en zoontje waren inmiddels ondergedoken. Ies werd op 23 oktober 1942 naar Auschwitz getransporteerd, waar hij werd ingezet als dwangarbeider. In november 1942 kwam Ies in Gross Rosen aan, vanwaar hij in februari 1945 naar Buchenwald getransporteerd werd. Het is niet bekend wat voor werkzaamheden hij in Gross Rosen verrichtte. Er was een steengroeve, maar later in de oorlog ook vestigingen van Siemens en Blaupunkt. Ook was

Ondertrouwd:
IES BLOEMIST
en
CATHARINA VOGEL.
Amsterdam, 3 Dec. 1935.
Blasiusstraat 59, 2e étage.
Tugelaweg 113, 3e étage.
1e Oosterparkstraat 70.
Huwelijksinzegening Woensdag 25 December Synagoge Rapenburgerstraat des namiddags te 12.30 uur. Receptie ten huize van fam. Agsteribbe, Swammerdamstraat 59, 1e étage. Toekomstig adres: 1e Oosterparkstraat 126 B, 2e étage.
6121—16

er een weverij, maar mogelijk werd Ies als kapper ingezet. In Buchenwald overleed Ies uiteindelijk, volgens de instanties aan een longontsteking. Zijn echtgenote Catharina hertrouwde na de oorlog met Jesaia Canes, met wie ze nog een dochter kreeg.

Met blijdschap geven wij kennis van de geboorte van onzen Zoon
JO.
CATHARINE E. BLOEMIST—VOGEL.
IES BLOEMIST.
Amsterdam, 14 Augustus 1940.
1e Oosterparkstraat 126 B, 2e ét.
Tijdelijk adres: N.I.Z., Nieuwe Keizersgracht.

Eerste Oosterparkstraat 126-3

Aron Koperberg, magazijnbediende en bontwerker, Amsterdam, 25 januari 1911, Auschwitz, 22 mei 1944. Aron was een zoon van de in 's-Hertogenbosch geboren koopman Leon Koperberg, die de oorlog overleefde, en Marianne Ricardo, die al op 1 januari 1915, toen Aron nog maar drie jaar oud was, was gestorven. Na de lagere school behaalde Aron het MULO-diploma. Vanwege broederdienst werd Aron in 1930 vrijgesteld voor militaire dienst. In april 1937 trouwde hij met de acht jaar oudere, al tweemaal eerder gescheiden lingerienaaister Matje Winnink. Dit huwelijk hield niet lang stand. In oktober 1938 kwam het tot een scheiding. Matje overleefde de oorlog. In november 1938 trouwde Aron opnieuw; ditmaal met de vier jaar oudere, eveneens gescheiden bontwerkster Helena (Lilly) Franken. Van haar kreeg hij met haar in 1942 dochter Constance Marjan. In juni 1944 werd Ronald Leo geboren. Beide kinderen overleefden de oorlog, net als hun moeder Helena. Mogelijk was Helena niet-Joods.

Ondertrouwd:
LILLY FRANKEN
en
ARON KOPERBERG
Huwelijksvoltrekking Woensdag 16 November a.s.
Amsterdam, 1 November 1938.
Toekomstig adres:
1ste Oosterparkstraat 126 b.

Aron adverteerde in de socialistische bladen. Aron komt pas op 6 april 1944 in Westerbork terecht, vanwaar hij op 19 mei 1944 op de trein naar Auschwitz wordt gezet. Aron weet nog zijn talliet en een brief uit de trein te gooien, waarin hij beschrijft hoe ellendig de omstandigheden van de deportatie zijn. In de brief vraagt hij zijn nog niet geboren zoontje om zijn toekomstige zoon naar hem, Aron, te vernoemen. Dat is later inderdaad gebeurd, aldus een bericht op Joods Monument. Aron wordt direct na aankomst in Auschwitz vermoord. Er zou ook nog sprake geweest zijn van een arrestatie van Helena in juni 1944. Wij weten hier helaas verder niets van. Drie broers van Aron, Hartog (slagersknecht), Jacques (behanger en stoffeerder, Derde Oosterparkstraat 65-2) en Marcus (bontwerker) werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

NET DAGMEISJE
gevraagd van 9 tot 5 uur bij jong echtpaar zonder kinderen. Zelfstandig kunnende werken. 's Zondags vrij. Goed loon. Goede behandeling. Aanmelden Koperberg, 1e Oosterparkstraat 126 b, 3e ét., Amsterdam.

THUISNAAISTERS
gevraagd voor SCHORTEN. Ook voor grote kwantums. Het gehele jaar gegarandeerd vast werk. Hoog loon. Aanmelden uitsluitend na 8 uur n.m.: Koperberg, Eerste Oosterparkstraat 126 b, 3e ét., Amsterdam.

Eerste Oosterparkstraat 127-1

David de Boer (foto rechts), diamantbewerker, koopman, sigarenmaker en winkelier, Amsterdam, 27 november 1877, Auschwitz, 14 september 1942. David was de zoon van diamantslijper, loopknecht en broodbezorger Abraham de Boer en Jane de Boer-Kurk. David was de oudste van een gezin van zes kinderen. In 1896 wordt David vanwege lichamelijke gebreken vrijgesteld van militaire dienst. In 1906 trouwt hij met Sara Hond. Met haar vertrekt hij naar Antwerpen, waar in 1907 dochter Jeannette geboren wordt. In 1909 wordt in Rotterdam dochter Hester geboren, in 1913 dochter Marianne in Borgerhout (België) en in 1916 weer in Rotterdam zoon Eliazer. David werkt in deze periode als diamantbewerker. In ieder geval in 1919

bevindt het gezin zich weer in Antwerpen. Het is niet duidelijk wanneer zij weer in Amsterdam terechtkomen, maar vermoedelijk is dat niet eerder dan juni 1939, wanneer ingetrokken wordt op het adres aan de Eerste Oosterparkstraat. David is inmiddels sigarenfabrikant geworden en alleen zoon Eliazer woont nog thuis. Eliazer is op dat moment tabakbewerker en maakt samen met zijn vader thuis voor eigen rekening sigaren. Op 9 september 1942 komt David met zijn vrouw in Westerbork aan, vanwaar hij op 11 september 1942 naar Auschwitz wordt getransporteerd. Hier worden beiden direct na aankomst om het leven gebracht. Ook drie jongere broers van David worden vermoord: Isaäc (behanger, Danie Theronstraat 36-3), Hartog (meubelmaker, Iepenplein 9-2) en Esriël (meubelmaker en marktkoopman, Eerste Oosterparkstraat 165 2-a; zie aldaar).

Sara de Boer-Hond (foto links), Amsterdam, 23 januari 1879, Auschwitz, 14 september 1942. Sara was de jongste dochter van diamantslijper en suppoost Eliazer Mozes Hond en Hester Mozes Hond-Son, die beiden al voor de Eerste Wereldoorlog waren overleden. In haar jeugd woonde het gezin enige tijd in België. Sara kwam uit een gezin van acht kinderen. Zus Koosje overleed in september 1942 in Apeldoorn. De overige kinderen waren al voor de oorlog overleden.

Eliazer de Boer (foto rechts), besteller, sigarenmaker en expeditieknecht, Rotterdam, 2 oktober 1916, Sobibor, 9 april 1943. Eliazer was de zoon van David en Sara. Eliazer raakte in de loop van 1942 in werkkamp Vledder terecht, maar wist te ontsnappen en kwam weer terug naar Amsterdam. Op 30 december 1942 wordt hij echter opgepakt door de Amsterdamse politie. Hieronder het bijbehorend procesverbaal. Op 28 januari 1943 komt Eliazer in Westerbork terecht. In maart 1943 wordt hij verplaatst naar Kamp Vught. Op zijn registratiekaart staat vermeld “Straftat: illegalität”. Op 6 april 1943 wordt Eliazer wederom vanuit Westerbork met ruim 2.000 anderen naar Sobibor getransporteerd, waar hij direct na aankomst op 26-jarige leeftijd door vergassing om het leven wordt gebracht.

Ook een zus van Eliazer, Hester, wordt door de nationaalsocialisten vermoord.

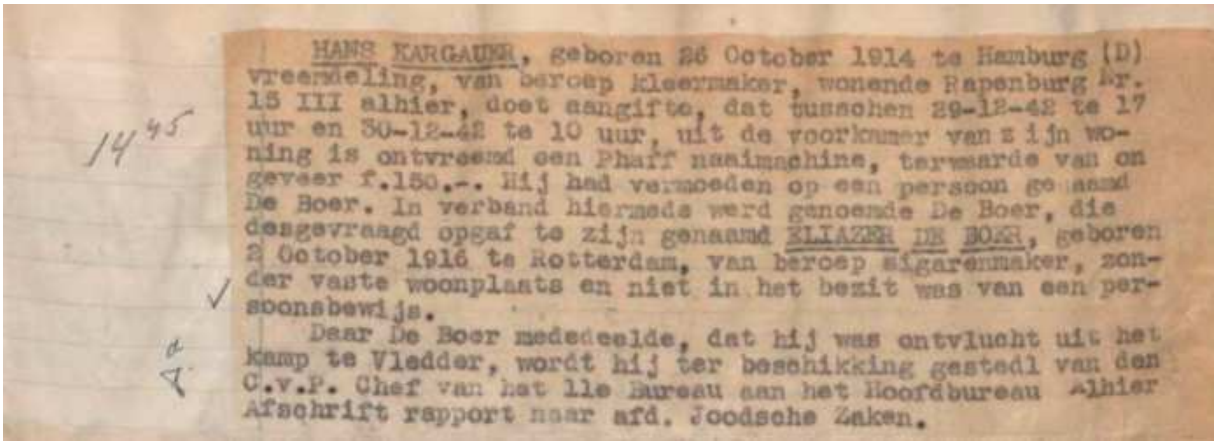

HANS KARGAUER, geboren 26 October 1914 te Hamburg (D) vreemdeling, van beroep kleermaker, wonende Rapenburg Kr. 15 III alhier, doet aangifte, dat tusschen 29-12-42 te 17 uur en 30-12-42 te 10 uur, uit de voorkamer van z ijn WO-ning is ontvreemd een Phaff naaimachine, terwaarde van on geveer f.150.-. Hij had vermoeden op een persoon ge naamd De Boer. In verband hiermede werd genoemde De Boer, die desgevraagd opgaf te zijn genaamd ELIAZER DE BOER, geboren 2 October 1916 te Rotterdam, van beroep sigarenmaker, zon-der vaste woonplaats en niet in het bezit was van een per-soonsbewijs.

Daar De Boer mededeelde, dat hij was ontvlucht uit het Kamp te Vledder, wordt hij ter beschikking gesteld van den C.v.P. Chef van het IIe Bureau aan het Hoofdbureau Alhier Afschrift rapport naar afd. Joodsche Zaken.

Eerste Oosterparkstraat 128-3

Willem Lootsteen, magazijnbediende en grossier in groenten en fruit, Amsterdam, 16 juni 1911, Polen, 31 maart 1944. Willem was een zoon van marktkoopman Abraham Lootsteen en Roosje Zwart, die beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Willem kwam uit een gezin van vijf kinderen. Hij had alleen lagere school en was magazijnbediende in een fruitpakhuis toen hij in 1930 werd afgekeurd voor de militaire dienst wegens spataderen. Willem trouwde in augustus 1940 met Ester Cohen en verhuisde van de Lepelstraat, het ouderlijk huis, naar dit adres, waar hij samen met Ester introk. In oktober 1941 werd hun zoon Abraham geboren. Willem wist een baantje bij de Joodsche Raad te pakken te krijgen waardoor hij tijdelijk een sperre had, als controleur van het groentedistrict. Pas op 29 september 1943 arriveerde Willem, die volgens de Joodsche Raad liberaal van godsdienstige opvattingen was, met zijn vrouw en kind in Westerbork.

Op 16 november 1943 werden zij op transport gezet naar Auschwitz, waar vrouw Ester en zoontje Abraham direct om het leven werden gebracht. Willem op zijn beurt werd ingezet als dwangarbeider. We hebben geen kennis van de laatste maanden van zijn leven. Drie zussen en een broer van Willem werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Kaatje (Vrolikstraat 54-3), Esther (kleermaakster, Vrolikstraat 249-3), Mozes (venter, Tugelaweg 97-1) en Mina (uitsnijdster).

Ester Lootsteen-Cohen, Amsterdam, 14 december 1914, Auschwitz, 19 november 1943. Ester was een dochter van de in Leeuwarden geboren marktkoopman in petten Benjamin Cohen en de eveneens in Leeuwarden geboren Saara Cohen-van Kleef, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Ester was de jongste uit een gezin van vier kinderen. Broer Aäron overleefde de oorlog. Zus Rachel, die in Utrecht woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord. Zus Louise was vermoedelijk al voor de oorlog overleden. Wij konden verder niets over haar terugvinden.

Abraham Lootsteen, Amsterdam, 29 oktober 1941, Auschwitz, 19 november 1943. Abraham was de zoon van Willem en Ester.

Eerste Oosterparkstraat 136

Nehemias Waterman, venter, loopknecht, fabrieksarbeider, bootwerker en huizenverhuurder, Amsterdam, 23 oktober 1882, Sobibor, 9 april 1943. Nehemias was een zoon van viskoper, venter en sjouwerman Moses Waterman en werkster Roosje Goudsmit. In 1901 werd Nehemias vrijgesteld van militaire dienst wegens broederdienst. Hij was op dat moment venter. In 1909 verhuisdea Nehemias voor korte of langere tijd naar Duitsland. In 1913 was hij weer terug. Nehemias was toen 31 jaar oud. In datzelfde jaar trouwde hij met de vijf jaar jongere Rebecca Citroen trouwt, dochter van sigarenmaker Emanuel Meijer Citroen en Saartje van Zuiden. Met haar kreeg hij twee kinderen, waarvan er een op jonge leeftijd overleed. Ook Rebecca overleed op relatief jonge leeftijd, in 1931. In 1932 hertrouwde Nehemias met Vrouwtje Uienkruier. Dit echtpaar kreeg geen kinderen. Op 25 maart 1943 arriveerden Nehemias en Vrouwtje in Westerbork. Op 6 april 1943 werden beiden op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst om het leven werden gebracht. Een broer van Nehemias, Levie, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Ook zussen Jetje (Schalk Burgerstraat 31-1) en Jansje werden om het leven gebracht.

Vrouwtje Waterman-Uijenkruijer, Amsterdam, 8 maart 1889, Sobibor, 9 april 1943. Vrouwtje was een dochter van Gerrit Uijenkruijer en Hanna Drieduite. Het huwelijk met Nehemias was haar eerste huwelijk. Een zus van Vrouwtje, Betje, en een broer, koopman Marcus, werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Sara, de dochter uit het eerste huwelijk van Nehemias, overleefde de oorlog.

Eerste Oosterparkstraat 139

Z. J. COHEN
Vleeshouwerij
1e Oosterparkstraat 139.
p.f.

Heden overleed onze beste
Zwager, den Heer 4625
JAC BENJAMINS,
in den ouderdom van 61 jaar.
Uit aller naam,
Z. J. COHEN.
A'dam, 1 Febr. — 31 Sjewat.
1ste Oosterparkstraat 139.

Zacharias Cohen, slager, Amsterdam, 4 juni 1878, Auschwitz, 17 september 1942. Zacharias is een zoon van diamantslijper Jacob Cohen en Sara Lissauer. Zacharias kwam uit een gezin met zes kinderen. In zijn jeugd woonde het gezin kortstondig in Antwerpen. In 1897 werd Zacharias – hij was toen al slager - goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam bij de infanterie terecht. In 1905 trouwde Zacharias met Judith Moscoviter. Het huwelijk bleef kinderloos. Bij het begin van de oorlog woonde het echtpaar op dit adres en had een slagerij aan huis. Op 11 september 1942 arriveerde het echtpaar in Westerbork. Op 14 september 1942 werden zij op transport gezet naar Auschwitz, waar beiden direct na aankomst om het leven

werden gebracht. Een broer en drie zussen van Zacharias werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Bernard (fabrikant), Marianne (Pension Van Leeuwen Braaf), Elisabeth (Hertzogstraat 8-3) en Estella (marktkoopvrouw en sigaretteninpakster, Blasiusstraat 129-2).

Judith Cohen-Moscoviter, Amsterdam, 19 juli 1880, Auschwitz, 17 september 1942. Judith was de oudste dochter van machinist Salomon Moscoviter en Aaltje Moscoviter. Judith kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. Een broer van Judith, handelsagent Nathan (Tilanusstraat 26-2), werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Ook zussen Sara (Vrolikstraat 96-1) en Jansje werden vermoord.

Eerste Oosterparkstraat 139-1

Levie Franken, diamantbewerker/roosjesversteller, Amsterdam, 17 november 1882, Auschwitz, 11 februari 1944. Levie was een zoon van werk- en sjouwerman Marcus Hartog Franken en Rachel Vleeschdrager. In 1901 werd Levie als enig zoon vrijgesteld van militaire dienst. In datzelfde jaar bevond de familie zich enige tijd in Londen. In 1905 trouwde Levie met Schoontje Kerkmeester, van wie hij al in 1901 dochter Rachel had gekregen, die de oorlog zal overleven. Het echtpaar, dat vaker in Londen zal wonen, kreeg in totaal vijf kinderen. Ook dochter Helena (Tilly, 1907) overleefde de oorlog, in Bergen-Belsen, net als dochter Carolina (1912). Dochter Doris (1920) en zoon Marcus Louis (1923) werden door de nationaalsocialisten vermoord. In de oorlog woonden Levie en Schoontje op dit adres, samen met hun twee jongste kinderen. Op 18 mei 1943 kwam Levie met zijn vrouw Schoontje en dochter Doris in Kamp Amersfoort terecht. Ze verbleven daar maar een paar weken en werden op 11 juni 1943 naar Westerbork getransporteerd. Hier verbleef het gezin lange tijd, tot 25 januari 1944. Mogelijk had dit te maken omdat dochter Doris in Engeland geboren was en door de nationaalsocialisten als potentieel uitruilmateriaal werd gezien. Op 25 januari 1994 werd het gezin naar Auschwitz gedeporteerd. Hier werden Schoontje en Doris direct na aankomst om het leven gebracht. Levie overleefde nog enkele weken. Een zus van Levie, Anna, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

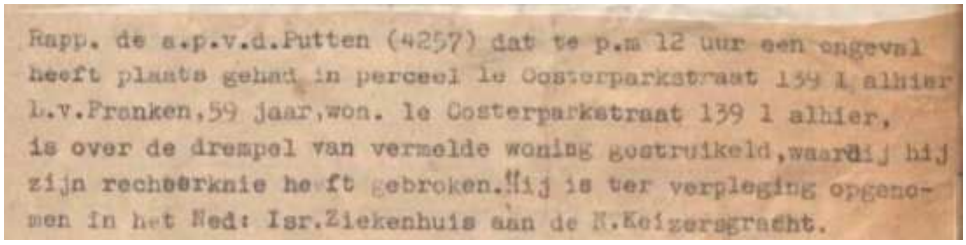
Rapp. de a.p.v.d.Putten (4257) dat te p.m 12 uur een ongeval heeft plaats gehad in perceel 1e Oosterparkstraat 139 1 alhier L.v.Franken,59 jaar,won. 1e Oosterparkstraat 139 1 alhier, is over de drempel van vermelde woning gestruikeld,waardij hij zijn rechterknie heeft gebroken.Hij is ter verpleging opgenomen in het Ned: Isr.Ziekenhuis aan de N.Keizersgracht.

Schoontje Franken-Kerkmeester, Amsterdam, 3 juli 1881, Auschwitz, 28 januari 1944. Schoontje was de dochter van sjouwerman Joseph Kerkmeester en Helena Aluin. We weten weinig over het leven van Schoontje. Vijf broers en zussen van Schoontje werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Isaac (schijvendraaier), Duifje, Joachim (schoenmaker, Blasiusstraat 108 huis), Branca (Merksem, België) en Hartog (diamantbewerker).

Doris Daphne Franken, Londen, 9 augustus 1920, Auschwitz, 28 januari 1944. Doris was een dochter van Levie en Schoontje.

Marcus Louis Franken, automonteur, Amsterdam, 21 augustus 1923, Dachau, 23 april 1945. Marcus was een zoon van Levie en Schoontje. Hij kwam in april 1942 in de werkverruiming te Staphorst terecht. Vandaar kwam Marcus in oktober 1942 in Westerbork terecht, waaruit hij op 5 oktober 1942 direct werd doorgetransporteerd werd naar Auschwitz. Marcus werd niet direct om het leven gebracht, maar ingezet als dwangarbeider. We weten inhoudelijk verder niets over zijn laatste jaren.

Franken 119590 Sch. J
Markus 21.8.23
Automechaniker Amsterdam
27. Okt. 1944 Auschw. w.o.
Erste Osterpark-str.1391
23. März 1945 l.,-.,isr.Holl

Eerste Oosterparkstraat 139-2

Jacob Brandon (foto op marktkaart), diamantbewerker, koopman in brandstoffen en marktkoopman, Amsterdam, 28 januari 1877, Sobibor, 2 april 1943. Jacob was een zoon van schuiermaker en diamantslijper Aaron Brandon, die in 1925 stierf, en Mietje Brandon-Drievoet, die enige dagen na zijn geboorte was overleden. Hij was het derde kind van dit stel. Aaron hertrouwde in 1881 met de uit Wageningen afkomstige dienstbode Hendrika de Haas. Met haar kreeg hij nog een dochter. Jacob werd in 1896 als enige zoon vrijgesteld van militaire dienst. Jacob trouwde in 1898 met Benvenida Rodrigues Parreira. Het huwelijk bleef kinderloos. In 1920 woonde Jacob korte tijd in Antwerpen. Het echtpaar woonde voor 1934 enige tijd in Hilversum. In 1939 kwamen Jacob en Benvenida vanaf de Roetersstraat op dit adres te wonen. Jacob was lid van de ANDB. Jacob en Benvenida arriveerden op 25 maart 1943 in Westerbork. Op 30 maart 1943 werden ze op de trein naar Sobibor gezet, waar beiden direct na aankomst vergast werden. Een zus van Jacob, Jetje, die met de broer van Benvenida getrouwd was, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als halfzus Flora (Vrolikstraat 144-2).

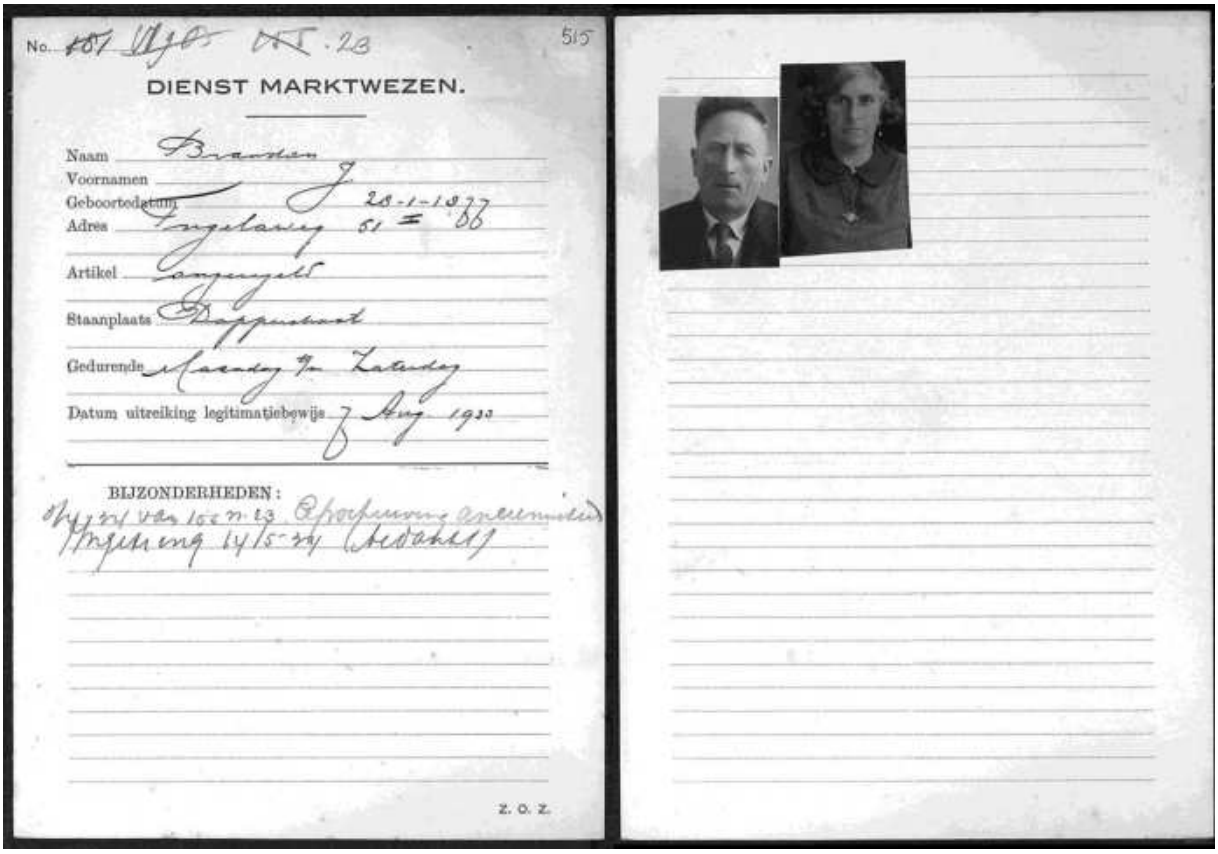
No. ~~187~~ Vlijt DI. 28 515

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Brandon
Voornamen J
Geboortedatum 28-1-1877
Adres Ingelandg 51 = '66
Artikel Langegelt
Staanplaats Rapenstraat
Gedurende Maandag t/m Zaterdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 7 Aug 1933

BIJZONDERHEDEN:
Wijz. art. van 10 c. n. 13 Opschuiving aanmeldtijd
Ingetrokken 14/5-34 Overleden

z. o. z.

Benvenida Brandon-Rodrigues Parreira (foto op marktkaart), Amsterdam, 13 maart 1875, Sobibor, 2 april 1943. Benvenida was een dochter van schoenmaker David Rodrigues Parreira en Ester Meljado. Haar oudere broer, diamantbewerker Abraham, die met de zus van Jacob, Jetje getrouwd was, werd ook om het leven gebracht door de nationaalsocialisten.

Eerste Oosterparkstraat 146-2

Jacob Bruinvels (foto rechts en op marktkaart), diamantslijper en koopman in lederwaren, Amsterdam, 12 december 1891, Sobibor, 28 mei 1943. Jacob was een zoon van diamantslijper en koopman Isaac Bruinvels en Judic Groen, die beiden in de jaren dertig overleden. Jacob kwam uit een groot gezin. In 1914 trouwde Jacob met Ina

Heden overleed, na een kortstondig lijden, in de ouderdom van 67 jaar, onze geliefde Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer
ISAAC BRUINVELS.
Zijn heengaan treft ons zwaar.
Fam. I. VAN BEETZ—BRUINVELS.
Fam. H. BRUINVELS.
Fam. M. BRUINVELS—POLAK.
Fam. D. BRUINVELS—MOSSEL.
Fam. L. BRUINVELS—SARPHATIE
en Kleinkinderen.
Amsterdam, 21 April 1939.
Lepelstraat 48 II.
Begrafenis Zondagmorgen, 10 uur, vanaf Nwe Kerkstraat 127.

Sluijzer. Het echtpaar kreeg twee kinderen: Isaäc (1915) en Mozes (1918). Jacob is lid van de ANDB. In oktober 1939 ging zoon Mozes zelfstandig wonen. Zoon Isaäc was al eerder uitgevlogen, dus het echtpaar was nu weer met zijn tweeën. Op 25 mei 1943 werd Jacob met zijn vrouw vanuit Westerbork naar Sobibor gedeporteerd. Beiden werden direct na aankomst door de nationaalsocialisten door vergassing om het leven gebracht. Een broer van Jacob, Hartog, overleeft de oorlog. Een andere broer, koopman David, overlijdt vlak na afloop van de oorlog in Riesa bij Leipzig (Duitsland). Zus Marianne en broers Mozes (schoenmaker) en Levie (koopman) worden door de nationaalsocialisten vermoord.

Dina Bruinvels-Sluijzer (foto rechts en op marktkaart), Amsterdam, 5 november 1893, Sobibor, 28 mei 1943. Dina was een dochter van Mozes Sluijzer, die vlak voor de oorlog overleed, en Judith Sluijzer-Pront, die door de nationaalsocialisten vermoord werd. Twee zussen en een broer van Dina werden ook om het leven gebracht: Christina (Reitzstraat 6 huis), Eliazer (koopman, Ruyschstraat 104-2) en Sara.

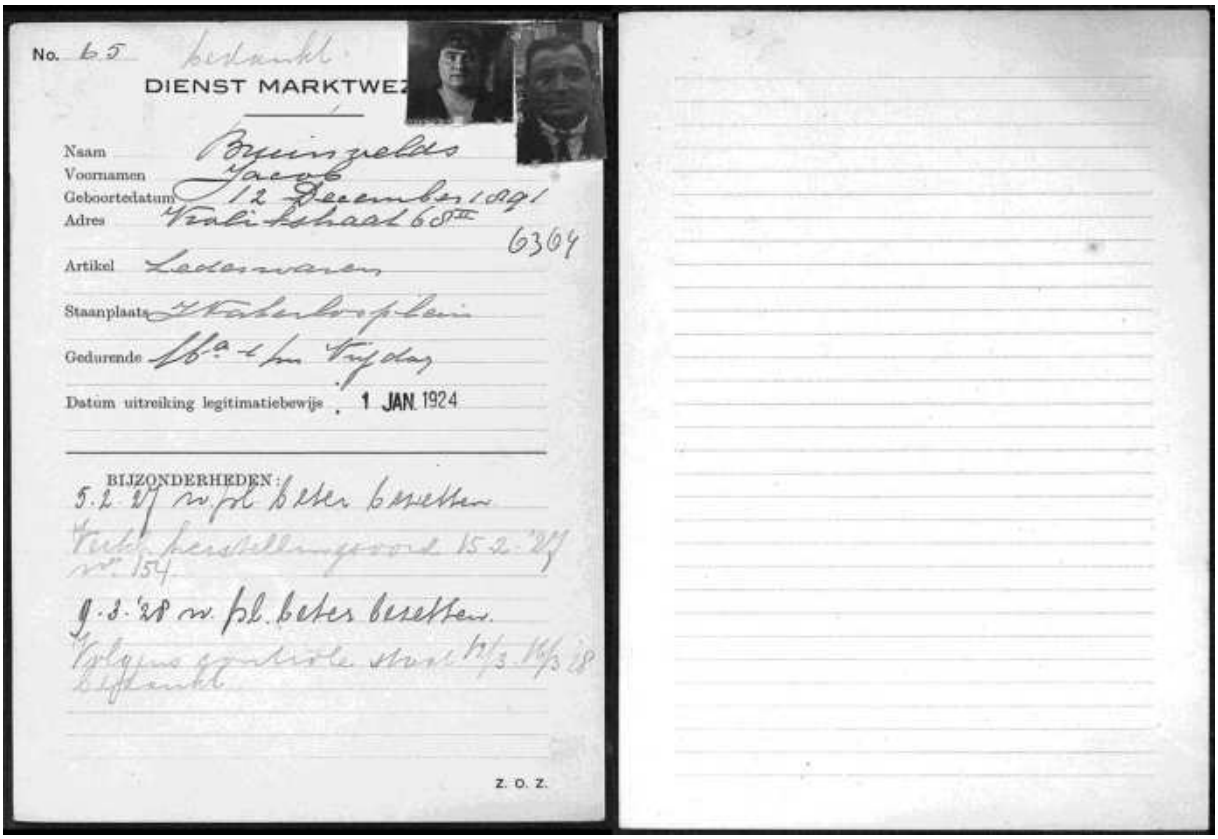

No. 65 bedankt

DIENST MARKTWEZ

Naam Bruinvelds
Voornamen Jacob
Geboortedatum 12 December 1891
Adres Vinkenhaal 68 III
6304
Artikel Lederwaren
Staanplaats Waterlooplein
Gedurende Mo. t/m Vrijdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 1 JAN 1924

BIJZONDERHEDEN:
5.2.27 wegens beter bezetten
Tijd. herstellingsorde 15.2.'27 nr. 154
9.3.'28 wegens beter bezetten.
Volgens gemeente stond 1/3 16/3 '28 bedankt

Z. O. Z.

Twee niet meer thuiswonende zonen van Jacob en Dina werden ook door de nationaalsocialisten omgebracht: Isaäc (olieventer, Majubastraat 59-2) en Mozes (Maup, kleermaker, Eerste Oosterparkstraat 165-1).

Eerste Oosterparkstraat 149-1

David Agsteribbe, kruiersknecht, besteller en expediteur, Amsterdam, 25 juli 1915, Auschwitz, 30 september 1942. David was een zoon van diamantbewerker Israël Agsteribbe, die op Blasiusstraat 121 huis woonde en ook door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Marianne Agsteribbe-Lijmer, die in 1918 was overleden. Vader Israël hertrouwde in 1919 met Sara Zegerius, die de pleegmoeder van David werd. David volgde het vierjarig Buitengewoon Lager Onderwijs. In 1934 werd David goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam bij de infanterie terecht. David was politiek betrokken en in 1935 leidde hij een afdeling van de RSAP, de Revolutionair Socialistische Arbeiderspartij van Henk Sneevliet. In 1936 was David betrokken bij de CPN. David werd door de Nederlandse Centrale Inlichtingendienst in de gaten gehouden. In 1939 trouwde David met Lea de Boer en verhuisde van zijn ouderlijk huis op de Blasiusstraat naar dit adres. In maart 1940 werd zoontje Israël geboren. Op 19 juli 1942 arriveerde David met zijn gezin in Westerbork. Het gezin werd op 21 juli 1942 doorgestuurd naar Auschwitz. Hier werden Lea en Israël direct na aankomst vermoord. David blijft nog enkele weken leven. Een broer van David, Michiel, overleefde de oorlog. Twee (half)broers en een zus van David werden om het leven gebracht: Joseph (diamantbewerker, Blasiusstraat 130-3), Margaretha en Zacharias.

Enige en algemene kennisgeving.
Woensdag 9 Augustus 1939 **trouwen**
LEA DE BOER
en
DAVID AGSTERIBBE
De huwelijksinzegening zal plaats vinden om 1½ uur in de Synagoge, Rapenburgerstraat.
Toekomstig adres: 1e Oosterparkstraat 149, 1e étage, Amsterdam-O.
7 Augustus 1939.

Lea Agsteribbe-de Boer, Hilversum, 21 juli 1909, Auschwitz, 23 juli 1942. Lea was een dochter van marktkoopman Esriël de Boer en Rachel de Boer, die door de nationaalsocialisten vermoord werden. Na kortstondig in Hilversum gewoond te hebben, woonde Lea met haar ouders lange tijd – tot aan haar huwelijk - op Sparrenweg 5-3. Haar ouder verhuisden in oktober 1939 naar Eerste Oosterparkstraat 165-2. Behalve haar ouders werden ook twee zussen en een broer van Lea door de nationaalsocialisten vermoord: Jane (Eerste Oosterparkstraat 165-3), Ida (machinestikster, Eerste Oosterparkstraat 165-2 a) en Abraham (handperser, Eerste Oosterparkstraat 165-2 a).

Israël Agsteribbe, Amsterdam, 14 maart 1940, Auschwitz, 23 juli 1942. Israël was een zoon van David en Lea.

Eerste Oosterparkstraat 150-1

Samuel Slagter, diamantbewerker en koopman in allerlei, Utrecht, 27 november 1869, Sobibor, 26 maart 1943. Samuel was een zoon van uitdrager en werkman Joseph Slagter en Rebecca Cohen. Na het overlijden van Rebecca in 1877 hertrouwde vader Joseph in 1878 met de in Hoogeveen geboren Marianne van Zuiden, die zes jaar jonger was en de pleegmoeder van Samuel zou worden. Wanner Samuel in 1889 voor dienst wordt vrijgesteld – hij is wegens zijn lengte van 1 meter 53 te klein – is hij werkzaam in het diamantenvak. In 1892 trouwt Samuel met Jeannette Aronius, met wie hij in totaal elf kinderen krijgt. Het echtpaar woont enige tijd in Wassenaar en keert in 1926 weer terug naar Amsterdam. In de jaren dertig is Samuel venter in ijs. Het gezin woonde toen in de Sluisstraat, maar zou nog diverse malen verhuizen. In april 1940 verhuisde het gezin van Miquelstraat 34 huis naar dit adres. Op 18 maart 1943 arriveerde Simon met Jeannette in Westerbork. Op 23 maart 1943 werden beiden naar Sobibor getransporteerd, waar ze direct na aankomst vermoord werden. Drie zussen en een broer van Samuel werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Betje (Bussum), Rebecca (Bussum), Benjamin (magazijnbediende, Kraaipanstraat 69-1) en Henriette.

Jeannette Slagter-Aronius, dienstbode, Zwartsluis, 30 september 1871, Sobibor, 26 maart 1943. Jeannette was een dochter van de in Zwartsluis geboren Aron Aronius en de in Steenwijk geboren Betje de Leeuw. Wij wisten het beroep van de vader van Jeannette niet te achterhalen. In ieder geval sinds mei 1887 was Jeannette werkzaam in Amsterdam als dienstbode. Ze wisselde vaak van adres, tot ze in 1892 met Samuel trouwt en elf kinderen van hem krijgt. Een broer van Jeannette, de in Zwartsluis geboren Salomon, die in het Centraal Israëlietisch

Krankzinnigengesticht Het Apeldoornsche Bosch zit, zal ook door de nationaalsocialisten om het leven worden gebracht.

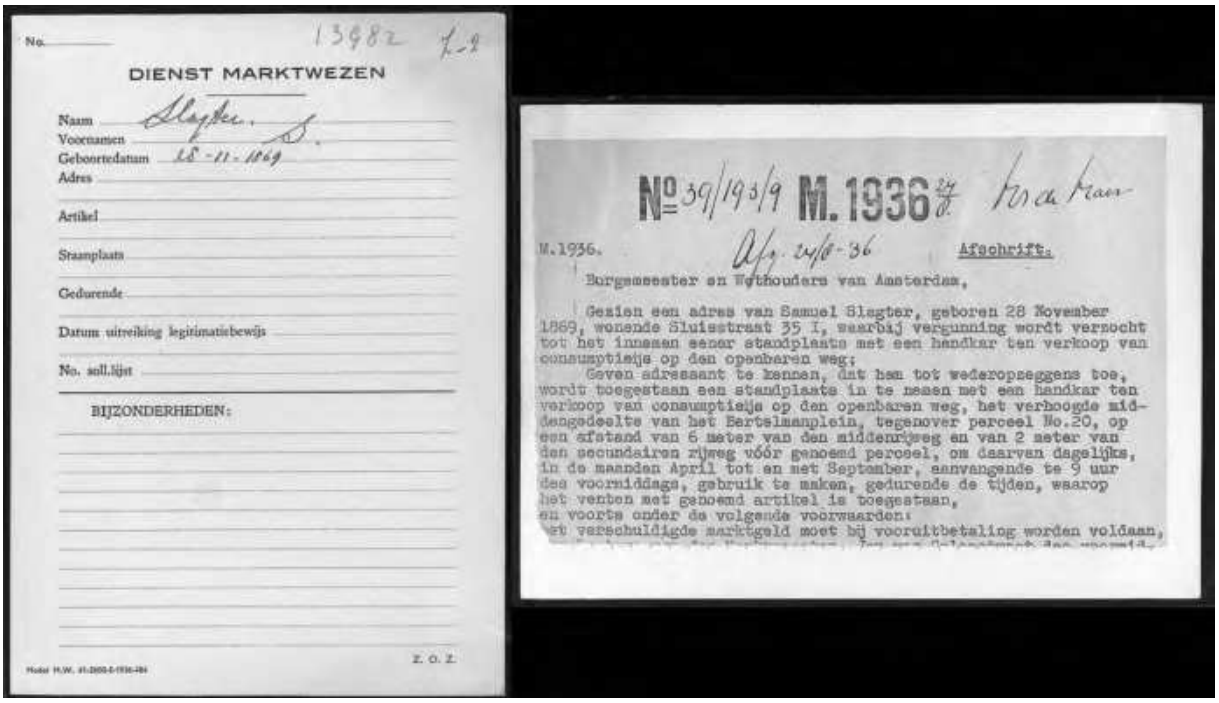

No. 13982 I-2

DIENST MARKTWEZEN

Naam Slagter. S.
Voornamen
Geboortedatum 28-11-1869
Adres
Artikel
Staanplaats
Gedurende
Datum uitreiking legitimatiebewijs
No. soll.lijst

BIJZONDERHEDEN:

Z. O. Z.

No 39/1939 M. 1936 24/8

M.1936. Afg. 24/8-36 Afschrift.

Burgemeester en Wethouders van Amsterdam,

Gezien een adres van Samuel Slagter, geboren 28 November 1869, wonende Sluisstraat 35 I, waarbij vergunning wordt verzocht tot het innemen eener standplaats met een handkar ten verkoop van consumptiën op den openbaren weg;

Gevenadressant te kennen, dat hem tot wederopzeggens toe, wordt toegestaan een standplaats in te nemen met een handkar ten verkoop van consumptiën op den openbaren weg, het verhoogde middengedeelte van het Bertelmanplein, tegenover perceel No.20, op een afstand van 6 meter van den middenrijweg en van 2 meter van den secundairen rijweg vóór genoemd perceel, om daarvan dagelijks, in de maanden April tot en met September, aanvangende te 9 uur des voormiddags, gebruik te maken, gedurende de tijden, waarop het venten met genoemd artikel is toegestaan,
en voorts onder de volgende voorwaarden:
het verschuldigde marktgeld moet bij vooruitbetaling worden voldaan,

Samuel en Jeannette hadden elf kinderen, waarvan er enkelen voor de oorlog overleden. Zoon Wolf en dochter Hermina Clara overleefden de oorlog. Zeven andere kinderen werden door de nationaalsocialisten vermoord: Rebecca, Betje, Joseph (buffetchef), Salomon (sleutelmaker en marktkoopman), Benjamin (grossier), Henriette (magazijnmedewerkster, Eerste Boerhaavestraat 3-1) en Andries (elektricien, Tweede Oosterparkstraat 69 huis).

Eerste Oosterparkstraat 150-2

Mozes van Adelsbergen, bontwerker, Amsterdam, 3 augustus 1912, Sobibor, 9 juli 1943. Mozes was een zoon van koopman Bernard van Adelsbergen, die door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Marianne Sealtiel, die al in 1916 was overleden, toen Mozes vier jaar oud was. In 1931 komt Mozes korte tijd in het Observatiehuis aan de Vosmaerstraat terecht, dat plaats bood aan 80 jongens met problemen. Wij weten niet precies wat die problemen waren. In 1932 komt Mozes bij de infanterie terecht. In 1936 trouwt Mozes met Maria Nieuwit. Het echtpaar krijgt geen kinderen. In januari 1940 verhuizen Mozes en Maria van de Derde Oosterparkstraat 3 huis naar dit adres. Op 24 februari 1943 komt Mozes met zijn vrouw in Kamp Vught terecht. Op 2 juli 1943 worden zij via Westerbork naar Sobibor gestuurd. Hier worden beiden direct na aankomst vergast. Drie (half)zussen van Mozes werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Lisabeth en tweeling Sonja en Catharina, die op 25 december 1939 als nakomelingen uit het tweede huwelijk van Bernard van Adelsbergen met Sippora Wans werden geboren.

Maria van Adelsbergen-Neuwit, tremster en knoopgatenmaakster, Amsterdam, 1 december 1903, Sobibor, 9 juli 1943. Maria was een dochter van diamantbewerker Mozes Neuwit en Saartje Loeza die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Maria woonde in haar jeugd enige tijd in Diemen en vanaf april 1929 op Oosterparkstraat 1-3. Twee zussen van Maria, Eva en Annette (diamantsnijdster), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Zus Estella overleeft de oorlog.

Eerste Oosterparkstraat 151-1

Jacob Ritmeester, loodgieter, los werkman en venter, Amsterdam, 9 juni 1906, Sobibor, 21 mei 1943. Jacob was een zoon van sjouwerman Abraham Ritmeester, die al in 1913 was overleden,

en Sara Ritmeester Blik, die op Eerste Oosterparkstraat 153-1 woonde en door de nationaal-socialisten vermoord werd. In 1925 werd Jacob goedgekeurd voor de militaire dienst. Hij kwam bij de infanterie terecht. In 1933 trouwde Jacob met de zwangere, ruim vier jaar oudere Henriëtte Bos. Met haar kreeg hij twee kinderen: Abraham (1933) en Aäron (1940). Jacob kwam vermoedelijk al in juli of augustus 1942 in Westerbork terecht, maar het duurde tot 18 mei 1943 dat hij op transport werd gesteld. We kennen daar de achtergrond niet van. Mogelijk wachtte hij op zijn familieleden, van wie er een in het ziekenhuis opgenomen zou zijn geweest. Het is ons niet helemaal duidelijk. Uiteindelijk werd Jacob met zijn hele gezin op transport gesteld naar Sobibor. Allen werden direct na aankomst vergast. Zussen Esther en Abramina overleefden de oorlog. Broers Mozes (lompenwerker) en Isaac (handelaar, Ruyschstraat 125-3) werden vermoord.

Henriette Ritmeester-Bos, Amsterdam, 17 februari 1902, Sobibor, 21 mei 1943. Henriette was een dochter van behanger A(ä)ron Bos, die in juli 1942 in Amsterdam, overleed, en Sara Bos-van der Woude, die op Ruyschstraat 75 woonde en in oktober 1942 in Auschwitz werd vermoord. Op 8 augustus 1942 krijgt Henriette een toeval op de brug J.M. Coenenstraat/Beethovenstraat. Ze wordt door de G.G. & G.D. naar haar woning gebracht. Mogelijk is deze toeval de oorzaak van ziekenhuisopname van Henriëtte. We hebben daar verder geen informatie over. Pas op 18 mei 1943 komt Henriette in Westerbork aan en gaat dan direct door met de trein naar Sobibor, waar ze na aankomst vergast wordt. Zes zussen en broers van Henriette worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Mina (Blasiusstraat 114-3), Nathan (behanger, Ruyschstraat 79 huis), Kaatje (Ruyschstraat 73-3), Jeannette (Afrikanerplein 9 huis), Ephraim (kleermaker, Blasiusstraat 124-3) en Joseph (meubelstoffeerder).

Abraham Ritmeester, Amsterdam, 5 november 1933, Sobibor, 21 mei 1943. Abraham was een zoon van Jacob en Henriette.

Aäron Ritmeester, Amsterdam, 23 januari 1940, Sobibor, 21 mei 1943. Aäron was een zoon van Jacob en Henriëtte.

Eerste Oosterparkstraat 151-2

Abraham Zurel (foto rechts), venter, handelaar in diamanten en manufacturen, koopman en reiziger in olie en benzine, Amsterdam, 4 december 1887, Auschwitz, 1 oktober 1942. Abraham was een zoon van koopman Joachim Benedictus Zurel en Aaltje Wagenaar. In 1907 wordt Abraham vanwege lichaamsgebreken afgekeurd voor de militaire dienst. Abraham, die uit een groot gezin met tenminste zeven kinderen kwam, trouwde in 1913 met Saartje Achttienribben. Het echtpaar krijgt twee kinderen, waarvan er een jong sterft. Rond 1912 en 1919 wordt Abraham veroordeeld voor heling. In 1921 verblijft het gezin in Antwerpen, maar wordt uitgezet uit België. In januari 1936 verhuist het gezin van Vrolikstraat 152 huis naar dit adres, waar het ook aan het begin van de oorlog woont. Dochter Alida, die in februari 1938 getrouw is, is inmiddels al enige tijd uit huis. Op 28 september 1942 worden Abraham en Saartje vanuit Westerbork op de trein naar Auschwitz gezet, waar beiden direct na aankomst worden vermoord. Twee broers en twee zussen van Abraham overleven de oorlog: Benedictus, Sophia, Kaatje en Samuel. Broer Isaac overlijdt in maart 1941 in Rotterdam.

Saartje Zurel-Achttienribben (foto rechts), kleermaakster/naaister, Amsterdam, 13 december 1889, Auschwitz, 1 oktober 1942. Saartje was een dochter van diamantslijper Abraham Achttienribben en Jetje Beber. Vijf broers en zussen van Saartje werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Jacob (diamantbewerker en koopman, Eerste Oosterparkstraat 180-1),

Rachel (Haarlem), Rebecca (Zandvoort), Naftalie (chauffeur) en Leendert (incasseerder, Tweede Boerhaavestraat 72-2).

De enige dochter van Abraham en Saartje, confectienaaister Alida, die op Andreas Bonnstraat 6-3 woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Eerste Oosterparkstraat 153-1

Sara Ritmeester-Blik, Amsterdam, 24 december 1882, Sobibor, 2 april 1943. Sara was een dochter van sjouwer- en werkman Jacob Blik en werkster Vogeltje Visser. Sara trouwde in 1904 met sjouwerman Abraham Ritmeester, die in 1913 aan een immuunziekte overleed. Samen kregen zij zes kinderen, waarvan er een op jonge leeftijd stierf. Na het overlijden van Abraham werd geld voor Sara ingezameld, zodat ze een winkeltje in snoep en petroleum kon beginnen in de Valkenburgerstraat. Dit was echter geen succes. De opgroeiende kinderen gaan zo vroeg mogelijk werken. In 1933 verhuist Sara naar de Sparrenweg en in 1935 naar Vrolikstraat 155-2. In 1937 arriveerd Sara op dit adres. Op 25 maart 1943 kwam Sara in Westerbork aan, vanwaar zij op 2 april 1943 naar Sobibor werd getransporteerd. Hier werd Sara direct na aankomst vergast. Zie voor de kinderen van Sara Eerste Oosterparkstraat 151-1, waar zoon Jacob woonde.

Eerste Oosterparkstraat 157-1

Machiel (Giel) IJzerman (foto links), loonslachter, stoker, chauffeur en expeditiebediende, Amsterdam, 10 april 1911, Auschwitz, 18 januari 1945. Giel was de enige zoon van koopman en winkelier Abraham IJzerman en Rachel Gosler, die beiden door de nationaalsocialisten werden vermoord. In 1930 werd Giel voorgoed ongeschikt verklaard voor militaire dienst. We weten niet precies wat daar de oorzaak van was. In 1938 trouwde Giel met Marie Trompetter. Het echtpaar woonde in de IJselstraat en verhuisde in mei 1940 naar de President Steijnstraat 5-1. In augustus 1940 kwam het gezin op dit adres te wonen. In 1942 werd Andy geboren, die de oorlog overleefde. Giel dook onder – vermoedelijk op een ander adres dan vrouw en kind - maar werd in 1944 verraden. Op 11 februari 1944 kwam Chiel in Westerbork aan. Op 3 maart 1944 werd Chiel vanuit Westerbork naar Auschwitz gedeport eerd. Hier overleefde hij nog enige tijd. We weten niets van de laatste periode van zijn leven.

Marie IJzerman-Trompetter (links op foto hierboven met jonger broertje Willem), naaister, Amsterdam, 7 april 1910, Auschwitz, 30 september 1944. Marie was een dochter van diamantbewerker Isaäc Trompetter en Marianne Trompetter-Gosler, die op Tilanusstraat 59-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Marie zat in de oorlog met haar zus Betje ondergedoken in de Czaar Peterstraat, maar werd verraden. Op 4 februari 1944 kwam Marie in Westerbork aan. Op 8 februari 1944 werd ze op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze nog enige tijd overleefde. Mogelijk ontmoetten ze hier naar echtgenoot nog. We weten niets van die laatste periode. Hun kind Andy wist de oorlog te overleven, net als een broer van Marie, Joël. Twee zussen en twee andere broers van Marie werden door de nationaalsocialisten omgebracht: Judith, Betje (machinestikster, President Steynstraat 5-1), Joseph (slager, Tilanusstraat 59-1) en Willem (Tilanusstraat 59-1).

Eerste Oosterparkstraat 157-2

Jacob Gootdorp, diamantslijper, koopman en diamanthandelaar, Amsterdam, 23 september 1882, Auschwitz, 9 november 1942. Jacob was een zoon van sjouwerman, werkman en venter Salomon Gootdorp en Margaretha Leeuwarden. Jacob kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. Op 1901 werd Jacob goedgekeurd voor militaire dienst. Hij was toen diamantslijper van beroep. Jacob kwam bij de artillerie terecht. In 1909 trouwde Jacob met de drie jaar oudere Rosette Abrahams. Het echtpaar kreeg twee kinderen: Andries(1914) en Margaretha (1920). In mei 1939 kwam het gezin vanaf Blasiusstraat 32-1 op dit adres te wonen. Zoon Andries was inmiddels het huis uit. Mogelijk was Jacob enige tijd werkzaam bij de werkverruiming Mantinge, vlakbij Westerbork. Begin oktober 1942 kwam Jacob in Westerbork terecht, merkwaardigerwijs zonder zijn echtgenote, die pas in maat 1943 gedeporteerd zou worden. Op 6 november 1942 werd Jacob op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij direct na aankomst vermoord werd. Een broer van Jacob, Meijer, overleefde de oorlog. Twee broers en twee zussen werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Aäron (werkman, Hilversum), David (marktkoopman), Betje en Annaatje (marktkoopvrouw, Transvaalkade 114 boven).

Rosette Gootdorp-Abrahams, Amsterdam, 13 juli 1879, Sobibor, 13 maart 1943. Rosette was de dochter van de uit Monnickendam afkomstige koopman Andries Abrahams en Mathilda Nordheim. Rosette verhuisde in januari 1943 – haar man was inmiddels al in Auschwitz om het leven gekomen – nog naar de Plantage Kerklaan. Rosette kwam op 4 februari 1943 in Auschwitz aan en werd op 10 maart 1943 op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst vergast werd. Een zus van Rosette, Sara (Swammerdamstraat 37-2), werd ook vermoord.

Margaretha Gootdorp, machinstikster en kantoorbediende, Amsterdam, 12 oktober 1920, Auschwitz, 11 december 1942. Margaretha was een dochter van Jacob en Rosette. Via de Firma Kroese, waar ze werkt, probeerde Margaretha deportatie te voorkomen, maar dat was tevergeefs. ‘Geval hopeloos’, staat op haar kaart van de Joodsche Raad aangegeven. Margaretha kwam op 28 november 1942 in Westerbork terecht en werd op 8 december 1942 op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze na aankomst vermoord werd.

Een niet meer thuiswonende zoon van dit gezin, reiziger in metalen Andries, die in Hoogezand woonde, werd ook door de nationaalsocialisten omgebracht.

Eerste Oosterparkstraat 157-3

Isaäc Smit (zie foto’s), diamantbewerker en schoenmaker, 4 februari 1907, Mauthau-sen, 17 juli 1941. Isaäc was een zoon van diamantslijper, koopman en winkelier Jacob Smit, die op de Tilanusstraat 81-1 woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Hadassah Polak, die in 1922 was overleden. Vader Jacob was hertrouwd met Eva Grootkerk. Vanaf 1908 woonde Isaäc met zijn

ouders enige tijd in Antwerpen. Isaäc werd in 1926 wegens zenuwzwakte definitief afgekeurd voor militaire dienst. Vanaf 1929 bevond Isaäc zich weer enige tijd in Antwerpen, waar hij als diamantbewerker actief was. In 1936 was Isaäc weer terug en trouwde met Rebecca van Praag. Sinds april 1939 woonde het echtpaar, dat geen kinderen kreeg, op dit adres. Isaäc echter wordt tijdens de grote razzia van februari 1941, naar aanleiding waarvan de Februaristaking zou plaatsvinden, opgepakt in de Jodenbuurt. Onder het meest strenge regime kwamen bijna alle opgepakten binnen enkele maanden om. Zo ook Isaäc. Rebecca hertrouwde in mei 1942 met Levie Gompers, die ook om het leven werd gebracht. Rebecca overleefde zelf de oorlog. Een zus en drie broers van Isaäc werden ook door de nationaal-socialisten vermoord: Rachel (kantoorbediende), Nathan (koopman, Vrolikstraat 381-2), Hartog (koopman en diamantbewerker, Hoogeweg 100 huis) en Benjamin (koopman, Johann Keplerstraat 43-1).

Eerste Oosterparkstraat 158 huis

Aäron Veder, drogist, Amsterdam, 10 mei 1877, Auschwitz, 14 januari 1943. Aäron Veder was een zoon van diamantslijper Joseph Veder en Judic Beekman. In 1896 werd Aäron goedgekeurd voor militaire dienst. In 1901 opende Aäron zijn eigen zaak op dit adres. Hij adverteert dan in de socialistische bladen en spreekt de lezers aan als partijgenoten. In 1903 trouwde Aäron in Zaandam met Martha van der Zijl. In 1906 werd dochter Theresia Hilje (Trees) geboren. Vermoedelijk was Trees het enig kind van Aäron en Martha. We weten niet wanneer ze uit huis ging. In 1929 trouwde Trees met Adrianus Dirk Koeleman, op dat moment secretaris van de octrooiraad te Utrecht. Het komt in 1932 tot een scheiding. Trees woonde in 1932 in ieder geval in Den Haag en verhuisde in 1933 naar Londen. Mogelijk overleefde ze daar de oorlog. Vanaf 1901 had Aäron een drogisterij aan huis op dit adres en in ieder geval in 1909 had de zaak al een eigen telefoonnummer. Aäron adverteerde veel, niet alleen in de socialistische dagbladen maar ook in het Nieuw Israëlietisch Weekblad. Volgens een mededeling op Joods Monument waren de artikelen die hij in de etalage had liggen ‘niet altijd netjes’. Het is niet helemaal duidelijk of het een rommeltje in de etalage was, of dat daar bijvoorbeeld voorbehoedsmiddelen te koop werden aangeboden. Het echtpaar Veder zou volgens dezelfde mededeling samen met het echtpaar Cohenno van Eerste Oosterparkstraat 160 [moet zijn: 162, red.] op brute wijze zijn afgevoerd. Dat zou dan ongeveer half november 1942 moeten hebben plaatsgevonden. Aäron en Martha arriveren op 17 of 18 november 1942 in Westerbork. Op 11

januari 1943 worden beiden naar Auschwitz getransporteerd, en direct na aankomst om het leven gebracht.

Martha Veder-van der Zijl, Rotterdam, 29 maart 1876, Auschwitz, 14 januari 1943. Martha was een dochter van de in Groningen geboren commissionair Izak van der Zijl en Theresia Wolf. Martha kwam uit een groot gezin van tenminste acht kinderen. Een zuster van Martha, Elisabeth, woonde enige tijd bij Aäron en Martha in huis. Zie voor haar hieronder.

Elisabeth Lootsteen-van der Zijl (foto rechts), Rotterdam, 25 januari 1872, Amsterdam, 22 oktober 1940. Elisabeth was een dochter van de in Groningen geboren commissionair Izak van der Zijl en Theresia Wolf. Elisabeth trouwde in 1910 getrouwd met diamantbewerker Hijman Lootsteen, die in 1937 in Antwerpen overleed. Het is niet precies bekend wanneer Elisabeth bij haar zus introk, maar we vermoeden dat dat na het overlijden van haar man moet zijn geweest. Het is ons ook niet bekend waaraan Elisabeth overleden is.

Verloofd:
TREES VEDER
en
A. D. KOELEMAN,
(37619) jur. cand.
1e Oosterparkstr. 158, Amsterdam.
Lindestraat 68 A, Zwolle.

Vrijdag 25 December overleed onze hooggeachte Vriend, de heer
I. J. DRILSMA.
A. J. VEDER
M. VEDER—VAN DER ZIJL
Amsterdam, 28 December 1936.
1e Oosterparkstraat 158.

Heden ontvingen wij de blijde tijding, dat onze Dochter
TREES MEGAW—VEDER
ons een kleinzoon geschonken heeft.
A. J. VEDER en echtgenoote.
Londen, 17 April 1934.
Amsterdam, 17 April 1934.
1e Oosterparkstraat 158.

Eerste Oosterparkstraat 161-1 n

Nathan Plukker, los werkman en perser, Amsterdam, 27 december 1907, Auschwitz, 28 februari 1943. Nathan was een zoon van schuitenvoerder, koopman en fruitbewerker Simon Plukker, die met een aantal kinderen op Vrolikstraat 98-2 woonde en door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht, en Betje Schellevis, die al in 1930 was overleden. Nathan kwam uit een groot gezin. In 1926 werd Nathan goedgekeurd voor militaire dienst, maar kreeg een vrijstelling vanwege broederdienst. Nathan trouwde in juni 1932 met de zwangere Christina Scheffer. Enige maanden later werd dochter Betje geboren. In 1939 kwam het tot een scheiding. In september 1941 verhuisde Nathan van Tilanusstraat 16-3, waar hij in Pension Hen-Wolf zat, naar dit adres, waar zijn toekomstige tweede echtgenote al woonde. Nathan hertrouwde op 2 september 1942 met deze, vier jaar oudere, Femmy Crost, die al twee keer gescheiden was. Nathan arriveerde rond 3-5 oktober 1942 in Westerbork en werd op 19 oktober 1942 op de trein naar Auschwitz gezet. Hier overleefde hij nog enkele maanden. Voor zover wij kunnen overzien was Femmy hier niet bij. Een broer en een zus Nathan, Hartog en Rachel, overleefden de oorlog. Zeven andere broers en zussen werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Salomon (los werkman, Iepenweg 17-2), Hyman (los werkman, Camperstraat 26-3), Mozes (pakhuisknecht, Hofmeyrstraat 26-3), Judic (Vrolikstraat 98), Anna (Vrolikstraat 98-2), Isaäc (perser, Blasiusstraat 130-3) en Meijer (kleermaker, Vrolikstraat 98-2).

Femmy Plukker-Crost, kleermaakster en naaister, Amsterdam, 17 november 1903, Sobibor, 2 april 1943. Femmy was een dochter van bloemenkoopman Levie Crost en Catharina Sluijter, die op de Nieuwe Uilenburgerstraat woonden en beiden om het leven werden gebracht. Femmy trouwde in 1926 met colporteur Leo Parser. In 1927 werd dochter Catharina geboren. Het gezin woonde enige tijd in Rotterdam. In 1930 kwam Femmy alleen met haar dochter terug naar Amsterdam en in 1931 werd het huwelijk ontbonden. Femmy woonde op de Iepenweg toen zij in januari 1938 opnieuw trouwde, met de bijna tien jaar oudere kleermaker Levie Aandagt. Dochter Catharina verhuisde op oktober 1938 in Huize Dina te Santpoort; Femmy woonde inmiddels op dit adres. In maart 1941 doet Femmy bij de Amsterdamse politie aangifte van de diefstal van distributiebescheiden en haar legitimatiebewijs. Ook het huwelijk met Levie hield geen stand. In November 1941 kwam het tot een officiële scheiding. Levie zou in maart 1942 hertrouwen met Betje Aandagt en met haar op de Blasiusstraat gaan wonen. Beiden werden omgebracht. Op 2 september 1942 trouwde Femmy voor de derde keer, met Nathan Plukker, die sinds september 1941 al bij haar was ingetrokken. Het is onbekend wanneer Femmy in Westerbork aankwam, maar we vermoeden dat dit later dan Nathan was. Op 30 maart 1943 werd Femmy op de trein naar Sobibor gezet, waar ze na aankomst direct door vergassing om het leven werd gebracht. Mogelijk had zij dochter Catharina bij zich; die zat in ieder geval in dezelfde trein en werd ook vermoord, net als twee broers van Femmy, Salomon (incasseerder, Retiefstraat 31-3) en Juda (marktkoopman).

Eerste Oosterparkstraat 162 huis

Mozes Cohenno, sigarenwinkelier, Amsterdam, 8 juli 1889, Sobibor, 20 maart 1943. Mozes was een zoon van sigaren-maker Philip Cohenno en Betje Levi, die beiden ver voor de oorlog overleden. Mozes kwam uit een groot gezin van tenminste zeven kinderen. In 1908 werd Mozes goedgekeurd voor militaire dienst. Hij werd ingedeeld bij het zevende regiment van de infan-terie Mozes trouwde in 1919 met Eva

V.S.V. – AJAX

Zondag naar Velzen per reiswagen / 0.80 retour. Vertrek 12 en 1 uur. Terreinplaatsen / 0.60 verkrijgbaar reisbureau MELHADO, 's avonds 9—11 u. Verleun, Rembrandtsplein 7; Sigarenmag. Sport, St. Ant.Breestraat 70 b/d N. Hoogstr; Cohenno, 1e Oosterparkstraat 162; De Vliegen, Middenweg 61.

VELOCITAS—AJAX

a.s. Zondag naar Groningen. Prijs / 4.— retour via Leeuwarden, vertrek 7.30 uur. COHENNO, 1e OOSTERPARKSTRAAT 162, TEL. 51997 en 8 uur Damrak 85, Tel. 43346, Amsterdam.

Sons. Het huwelijk bleef kinderloos en Mozes begint een sigarenwinkel, waarin ook kaartjes voor voorstellingen te koop zijn, en berichten over afkeuren van terreinen voor voetbalwedstrijden. Hij is daarbij niet selectief in het kiezen van gezindten. Ook kaarten voor voorstellingen van de RK Graalbeweging zijn bijvoorbeeld bij Cohenno te koop. Op 7 september 1925 komt Mozes ongunstig in de krant, te weten de communistische Tribune. We nemen hier de tekst volledig over.

STADION — KONINGINNEDAG

VEREENIGING TOT VEREDELING VAN 'T VOLKSVERMAAK, AMSTERDAM.

MAANDAG 1 SEPTEMBER 2 UUR.

JOCKEY HINDERNIS-RENNEN

16 Inschrijvers,

heeft nog nooit in het Stadion plaats gehad.

ROMEINSCHE WAGENRENNEN

LUCHTBALLON

Wedstrijden Triplets. VOSSENJACHT OP MOTORFIETSEN. Wieler-Wedstrijden

KONINGINNEDAG-BEKER

SCHLEBAUM Wedstrijd achter groote motoren BLEIKEMOLEN

VAN DER WULP — DE GRAAF — HOEVENS — BOUQUET.

RACE-MOTOREN HERKULEYNS — DEKEN SCHEFFER — HELDEN

KLUCHT-PANTOMIME

DE OVERVAL IN DE HAARLEMMERMEER.

DRIE MUZIEKKORPSEN.

Prijzen: Eere-tribune (Logo gedeelte) f 2.—, Eere-tribune (Boven) f 1.50, Marathon-tribune f 1.50, Zijvakken f 1.25, Zuidelijke tribunes f 1.—. Staanplaatsen f 0.40.

VOORVERKOOP bij de Stadion-voorverkoopbureaux: Rink Lippens, J. P. Heyestraat 97, De Jong, Roelof Hartstraat 11, Goedemans, Ceintuurbaan 197, v. Meeteren, v. Ostadestr. 320, Hansen, 1e Tuindwarsstr. 2, Bos, Middenweg 12, Baantjer, 1e v. Swindenstr. 88, Banning, Ruyschstr. 54, Veninga, Groen van Prinstererstr. 101, Pennock, Marnixstr. 305, J. v. d. Laan, Haarlemmerweg 39, Brifort, Kinkerstr. 33, v. d. Wende, Hoogte Kadijk 48, Verheul, Overtoom 453, Swaap, N. Hoogstr. 36, Cohenno, 1e Oosterparkstr. 162, Joh. van Raalte, Mercatorplein 38 en Kesting, Kalverstraat 73.

Een edele huisbaas

Er wordt weer strijd gevoerd tegen de huisjesmelkers en woningzwendelaars, ditmaal tegen den sigarenwinkelier Cohenno, 1ste Oosterparkstraat 162. Deze heer, die pas een paar jaar huisbaas is, heeft in dien tijd kans gezien trots de huurcommissoe, met allerlei huisbazenstreken eenige huisgezinnen op straat te werken, omdat hij niet zijn zin kon krijgen bij zijn streven om zijn huurders zooveel geld uit de zak te halen als maar mogelijk is. En er zelfs niet voor terug is gedeinsd deze menschen te brood rooven door bij hun patroon allerlei praatjes te komen vertellen. En de slachtoffers zelf? Och, daar gaat het juist om, zij zijn zoo bang en zij zijn nog zoo vol van valsche schaamte, want als men met hun spreekt, dan is het altijd:

Het is toch zoo een schande

op straat gezet te worden. En zij deinzen voor iederen strijd terug tegen dengene die hen in 't verderf stort. Maar in dit geval willen de buurtgenooten toch wat doen om hun verontwaardiging lucht te geven en zij lieten een paar duizend biljetten drukken met den volgenden inhoud:

NEDERLANDSCH OLYMP. COMITÉ

OUDE STADION

COMMISSIE VOOR ARTISTIEKE ONTSPANNING

ZATERDAG 11 AUGUSTUS 1928 'S-AVONDS 9 UUR

GROOT FOLKLORISTISCH FEEST

500 DEELNEMERS uit: Groningen, Leeuwarden, Middelburg, Goes, Venlo, Hindeloopen-Staphorst, Soest, Huizen, Edam, Marken, Volendam, Urk, Nijkerk, Assen, Lochem, Blaricum, Terschelling, Enkhuizen, Hoorn, Katwijk, Nunspeet, Usselo in hunne eigenaardige kleederdracht.

Vendelzwaaien | Landspelen

Boerenbruiloft | Dansen | Volkszang

3000 ZANGERS onder leiding van Jacob Hamel

14 ORKESTEN onder leiding van M. C. v. d. Rovaart

HET GEHEEL ONDER LEIDING VAN MAX VAN GELDER

VOORVERKOOP: In de Sigarenmagazijnen van Martijn v. Dam, Reguliersbreestr. 4-6; Heiligeweg 20; Galerij Westeinde, Nieuwendijk 78; Kiosk Muntplein. Verder bij Sigarenmagazijnen L. Banning, Ruyschstr. 54; M. Cohenno, 1e Oosterparkstraat 162; C. Pennock, Marnixstraat 305; Wed. J. C. Verheul, Overtoom 453; P. v. d. Wende, Hoogte Kadijk 48; A. K. Bos, Middenweg 12; S. Swaap, N. Hoogstraat 36; R. de Jong, Roelof Hartstraat 11; Twelcer, Pontanusstraat 85; G. H. Ziegeler, Staalstraat 13a; Joop Pelser, J. P. Heijestraat 117; J. M. Pelser Van Woustraat 33; J. Ph. Verwer, Hobbemastraat 10 b; W. Gaastra, Corn. Krusemanstraat 25; Gebr. Gaastra, Overtoom 254; P. Bookelman, Amstelv. weg 216; Jacob Mantel, Damrak 10, Sigarenkiosk naast Heck's Lunchroom op het Olympiaplein; Centraal Theater, Amstelstraat; Gebr. Gerzon's Modemagazijn, Kalverstraat 72; Concertbureau Max van Gelder, Weteringschans 140 en aan een der loketten van het Oude Stadion.

PRIJZEN: Overdekte Tribune f 3. , Onoverdekte Tribune f 2.–, Amphitheater f 1.— stedelijke belasting inbegrepen. EERETRIBUNE UITVERKOCHT.

Geachte Buurtgenooten! Gedurende den woningnood zijn ook in onze buurt door de huisbazen al heel wat krasse staaltjes vertoond van hebzucht en inhaligheid. En dat het daarmee nog niet uit is, bewijst het volgende: De heer M.

Cohenno, 1e Oosterparkstraat No. 162, sigarenwinkelier, is er sinds twee jaar ook huisbaas bij geworden. En hij wil blijkbaar binnen den kortst mogelijken tijd rijk worden. Want zoodra hij huisbaas was geworden, begon hij te proberen woningen leeg te krijgen. Ieder begrijpt met welk doel. Uit het huis 1e Oosterparkstraat 162 werkte hij eerst de menschen 1 hoog eraf, en toen begin hij met 3 hoog. De lafste en misselijkste praatjes werden door hem opgedischt bij huurcom-missie en kantonrechter om zijn doel te bereiken. De vrouw van dit gezin 3 hoog verrichtte thuis naaiwerk, meest op haar zolderkamertje.

Daar wou de humane heer Cohenno extra huur voor hebben, anders eraf. Het gezin Davidson woonde al 11 jaar op die woning en geen der vorige huisbazen had ooit in zijn hoofd gekregen extra huur te eischen voor dat naaiwerk op zolder. Deze werd dan ook geweigerd, en toen begon de lijdensweg naar de huurcommissie en kantonrecher, waar door den huisbaas van alles en nog wat tegen het gezin werd ingebracht, zoals de huisbazen dat gewoon zijn te doen. Een keer kreeg het gezin een half jaar uitstel, maar toen niet meer, en eenige dagen laten werd de huisboedel, terwijl er nota bene niemand thuis was, door den deurwaarder Barend Stoppelsteen op straat gegooid, hoewel alles ingepakt stond voor vrijwillig vertrek. En is daarbij heel wat van het huisboeltje vernield. Tevens heeft deze humane eigenaar het gezin aansprakelijk gesteld voor de kosten van den Deurwaarder n.l. f 74,90, binnen 2 dagen te voldoen, anders volgt rechtsvervolging.

Buurtbewoners, zoo handelt de sigarenwinkelier-huisbaas Cohenno, 1e Oosterparkstraat 162, met zijn huurders. De man wil gauw rijk worden, en hoe meer huizen hij in eigendom krijgt, des te meer gezinnen komen op straat. Koopt niet bij Cohenno! Boycot dezen hardvochtigen, hebzuchtigen huisbaas. Laat hem voelen dat zijn practijken in de Oosterparkbuurt niet opgaan. Boycot den inhaligen huisbaas-sigarenwinkelier Cohenno, 1e Oosterparkstraat 162.

Op 1 November organiseert A.N.O.V.A.
een groote
STERRENPARADE
in het Concertgebouw te Amsterdam, met:
BOYD BACHMAN, DE GRASSHOPPERS,
DE BLUE STARS (Blue Ramblers),
DE RHYTHM SELLERS,
DE BAMBOOZLERS, HAN HOFMEESTER,
JACQ GERLACH en als groote sensatie,
voor het eerst in Nederland:
HET ANOVA SHOWORKEST, 30 musici (4 trom-bones, 3 saxophones, 5 trompetten, enz., enz.)
EEN PROGRAMMA, hetwelk dat van de 20 Sept. nog overtreft, zoodat de kaarten dus nog eerder zullen zijn uitverkocht.
KOOPT DUS TIJDIG UW KAARTEN!!
Aanvang 7.15 uur precies — Zaal open 6.30 uur
KAARTEN UITSLUITEND IN VOORVERKOOP VERKRIJGBAAR à ƒ 1.50, ƒ 1.25 en ƒ 1.— (bel. inbegr.) bij: Het Concertgebouw; De Nieuwe Muziekhandel, Leidsche straat 50; Alsbach & Doyer, Kalverstraat 176; Muziekhandel H. Mossel, Vijzelstraat; Cohenno, 1e Oosterparkstraat 162; M. C. Verveen, Overtoom 338; Muziekhandel Centraal, De Clercqstraat en bij de Correspondenten: P. A. Brün, Sumatrastr. 26 (O.); H. v. Domburg, Fr. Hendrikplants 22 (W.); F. v. Klingeren, J. J. Cremerplein 35 (W.); A. S. Spierings, Vancouverstraat 13 (W.).

Eenige Buurtgenooten

Gij leest dit, vindt het schandalig. Maar u hebt niet het minste begrip wat een leed en ellende in deze paar regels liggen opgesloten. En het schandelijkste is, dat de huisbaas M. Cohenno zelfs geen drie dagen uitstel wilde geven, en op het Kantongerecht eischte het gezin Davidson dadelijk op straat gezet zou worden, ofschoon het dit gezin niet gelukt was een andere woning te krijgen, welke het begin der week daarop kon betrekken. En toen werd de schanddaad voltrokken, dat de huisboedel die ingepakt stond, om verhuisd te worden, op een ogenblik dat de menschen niet thuis waren, door Barendjs Stoppelsteen en zijn kruiers op straat werd gesmeten, waarbij die ellendelingen schier met opzet zooveel mogelijk hebben gebroken en beschadigd. Toen de menschen thuis kwamen en de ruïne zagen van hun goed, verklaarde de huichelaar Barendje Stoppelsteen zelf, dat hij zoo een schanddaad in zijn practijk nog niet had medegemaakt.

3e STERRENPARADE VAN „A. N. O. V. A."
2e Kerstdag 26 Dec. 7.30 u. in het Concertgebouw met JOHN KRISTEL en zijn Radio-Show Ork
Groot Cubaansch Rumba Orkest, Jacques Gerlach, e.v.a.
Kaarten ƒ 1.00 + r. bij Het Concertgebouw, De Nieuwe Muziekhandel Leidschestr. 50, Alsbach en Doyer, Kalverstr. 176, H. Mossel, Vijzelstr. 73, M. Verveen, Overtoom 338, „Centraal" De Clercqstr. 41, Cohenno 1e Oosterparkstr. 162
Koopt tijdig Uw plaatsen. Plaatsbespreken: Concertgebouw.

Bewoners van de Oosterparkbuurt, laat deze meheer M. Cohenno, sigarenwinkelier, 1ste Oosterparkstraat m0. 162, ondervinden dat hij deze schanddaad niet straffeloos kan doen. Voert een krachtige boycot tegen hem en raadt ieder af de winkel van dit individu te betreden. Besteedt geen cent meer bij Cohenno!

De secretaris de B.H.V Jordaan

Aan het begin van de oorlog woonde het echtpaar Cohenno nog steeds op dit adres. In de oorlog was Mozes medewerker van de Joodsche Raad; vermoedelijk als incasseerder voor het Nederlandsch Israëlietisch Jongensweeshuis. Volgens een bericht op het Joods Monument zou de familie Cohenno samen met de familie Veder van Oosterparkstraat 158 huis zijn opgehaald. Dit past slecht in de tijd, want volgens de archiefkaarten van de Joodsche Raad arriveerden Mozes en zijn vrouw pas op 11 maart 1943 in Westerbork, terwijl de familie Veder daar al in november 1942 arriveerde. Hoe dit ook zij, het ophalen van de familie Cohenno maakte veel indruk in de straat. Er is een verhaal overgeleverd dat de vrouw van Mozes, Eva, nadrukkelijk om hulp riep naar de bovenbuurman. Hij kon echter niets doen. Op 17 maart 1943 werd Mozes naar Sobibor getransporteerd, waar hij direct na aankomst vergast werd, samen met zijn vrouw Eva. Een broer en twee zussen van Mozes werden ook om het leven gebracht: Machiel (expeditieknecht, Iepenplein 25-1), Rebecca en Rosette.

Eva Cohenno-Sons, Amsterdam, 8 januari 1889, Sobibor, 20 maart 1943. Eva was een dochter van diamantbewerker en werkman Isaac Sons en Angelique Bierman. We weten weinig van haar. Een broer van Eva, Abraham (reiziger, Ruyschstraat 76-2), en een zus, Anna (naaister), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Eerste Oosterparkstraat 163 huis

Mina Goudsmit-van der Horst, Weststellingwerf, 16 februari 1915, Sobibor, 11 juni 1943. Mina was een dochter van de uit Hoogeveen afkomstige Machiel van der Horst, die in 1919 overleed, en de uit Lemsterland afkomstige Pietje Mendels. Pietje hertrouwde in 1936 met Salomon van Straten. Deze overleed in 1942 in Apeldoorn. Pietje zelf werd vermoord. Mina woonde vanaf 1934 in Amsterdam; mogelijk als huishoudster. In 1936 trouwde Mina met mantelperser Abraham Goudsmit, die de oorlog zou overleven. Samen gingen zij in 1937 op Andreas Bonnstraat 42-2 wonen. In 1939 werd zoontje Max geboren. Mogelijk werd in 1942 een tweede zoon, Jacob, geboren die de oorlog overleefde. We wisten dat niet goed te achterhalen. Abraham en Mina, die sinds 1939 op dit adres woonden. hadden een kledingzaak aan huis. Mina kwam op 2 april 1943 in Kamp Vught terecht en werd daar als naaister ingezet. Op 6 juni 1943 reisde ze mee met zoontje Max met het kindertransport, dat beiden via Westerbork in Sobibor bracht. Daar werden ze direct vergast. Het is niet duidelijk hoe Abraham de oorlog overleeft. Abraham hertrouwt in 1946. Een broer van Mina, Abraham (landarbeider, Assen), werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Voor direct gevraagd

BEKWAME MANTELPERSERS

voor het betere genre mantels. Aanmelden: Goudsmit & Grishaver, 1e Oosterparkstraat 163, Amsterdam.

Mantelatelier vraagt

BEKW. MACHINESTIKSTERS,

HANDWERKSTERS en LEERLING-HANDWERKSTERS. Aanmelde Goudsmit & Grishaver. 1e Oosterparkstraat 163, A'dam.

MACHINESTIKSTERS,

handwerksters en bijperser gevr. voor militair werk. Aanm.: Goudsmit & Grishaver, 1e Oosterparkstraat 163, A'dam.

Max Goudsmit., Amsterdam, 19 januari 1939, Sobibor, 11 juni 1943, Max was een zoon van Abraham en Mina.

Eerste Oosterparkstraat 163-1

Joel Blitz, verkoper van manufacturen, magazijnbediende en fluitist (vermoedelijk bij de Arnhemsche Orkest Vereeniging), Amsterdam, 9 november 1904, Auschwitz, 30 september 1942. Joël was een zoon van koopman Abraham Blitz, die in 1917 was overleden, en Bloeme Swaluw, die door de nationaalsocialisten vermoord werd. In 1923 kreeg Joel voorlopige vrijstelling van dienst, vermoedelijk wegens broederdienst. Als voorkeur had Joel opgegeven in te mogen worden geschreven bij de wielrijdersploeg. Joel trouwde in 1935 met Debora Hekster. Het echtpaar had geen kinderen. Vanaf 1938 woonden Joel en Debora korte tijd in Arnhem. In augustus 1939 kwamen ze weer terug naar Amsterdam en woonden op Ruyschstraat 79 huis. Dezelfde maand

nog verhuisden ze door naar dit adres. Op 19 juli 1942 arriveerden Joel en Debora in Westerbork, samen met de broer van Debora, Frederik, vanwaar ze op 21 juli 1942 naar Auschwitz werden getransporteerd. Hier bleven ze maar korte tijd in leven. Een broer van Joel, Salomon, overleeft de oorlog. Zes zussen en broers worden vermoord: Rebecca (hulp in de huishouding), Mietje, Marianne (Apeldoornsche Bosch), Jacob, Elisabeth en Willem (reiziger).

Debora Blitz-Hekster, Amsterdam, 16 januari 1909, Auschwitz, 30 september 1942. Debora was een dochter van diamantbewerker Simon Hekster en Rebecca Blitz. Een broer van Debora, Joel, overleefde de oorlog. Hij ontwikkelde zich als Jo Hekster tot beroemd violist en concertmeester. Zus Johanna werd door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Frederik Hekster, lompensorteerder, Amsterdam, 23 februari 1924, Auschwitz, 30 september 1942. Frederik was een zoon van diamantbewerker Simon Hekster en Rebecca Blitz. Frederik zat geruimte tijd in het Nederlandsch Israëlietisch Jongensweeshuis Megadle Jethomien, maar trok mei 1942 op dit adres in.

Eerste Oosterparkstraat 163-2

Jacob Wurms (trouwfoto en foto met vrouw), lompenbewerker en bontwerker, Amsterdam, 1 februari 1903, Auschwitz, 28 februari 1943. Jacob was een zoon van sjouwerman Juda Worms, die door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht, en Kaatje Wurms-Rijxman, die al in 1918 was overleden. Jacob kwam uit een groot gezin. In 1922 werd Jacob vrijgesteld vanwege broederdienst. Hij was toen lompenbewerker. In 1937 trouwde Jacob op 34-jarige leeftijd met de bijna zeven jaar jongere Lena Worms. Het echtpaar kreeg in 1938 een dochter, Carla. Vanaf september 1939 woonde het gezinnetje op dit adres. In de oorlog moest Jacob naar kamp Ruurlo om te werken. Hij raakte daarna gescheiden van zijn vrouw, die een sperre had omdat ze bij een firma werkte die uniformen voor de Wehrmacht maakte. Jacob trachtte deportatie te voorkomen door een beroep op deze sperre te doen. Dit hielp niet en op 19 oktober 1942 werd Jacob op transport naar Auschwitz gezet, en vandaar naar Monowitz, waar hij nog enige maanden overleefde. Op 18 januari 1943 zou Lena nog een brief van Jacob hebben ontvangen. Het is ons niet bekend of deze brief nog bestaat en iemand haar inhoud kent. Een zus van Jacob, Naatje, overleefde de oorlog. Broer Joseph (diamantversteller) stierf in juni 1945 in Oldenzaal. Zes andere zussen en broers werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Judik, Klaartje, Abraham (diamantbewerker, Makassarstraat 60-3), Hartog (diamantslijper), Simon (lompenbewerker) en Saartje (IJmuiden).

Lena Wurms-Worms, bontstikster, Amsterdam, 19 november 1909, Sobibor, 9 april 1943. Lena was een dochter van sjouwerman Hijman Worms, die in augustus 1942 in Amsterdam overleed, en Saartje Worms-Wijnschenk die al in 1938 was gestorven. Lena zou een sperre gehad hebben, omdat ze voor een firma werkte die uniformen voor de Wehrmacht maakte. Althans, dat had Jacob beweerd voor hij werd afgevoerd. Of dat werkelijk waar was, weten we niet. We vonden er bijzonder weinig bewijs van terug, net als eerder de autoriteiten die Jacob ondanks dit verhaal op de trein zetten. Lena arriveerde op 23 maart 1943 in Westerbork en werd op 6 april 1943 op de trein naar Sobibor gezet, met dochter Carla. Beiden werden na aankomst door gasverstikking om het leven gebracht.

Carla Wurms, Amsterdam, 14 juni 1938, Sobibor, 9 april 1943, Carla was een dochter van Jacib en Lena.

Eerste Oosterparkstraat 165 huis

Simon Simons, perser en kleermaker, Amsterdam, 13 januari 1912, Sobibor, 23 juli 1943. Simon was een zoon van de in Haarlem geboren kleermaker Louis Simons, die in 1937 overleed, en Rachel Simons-Waas, die in Verpleeghuis Barend aan de Keizersgracht woonde en op haar 73e door de nationaalsocialisten vermoord werd. Louis en Rachel trouwden in 1906 op respectievelijk 51-jarige en 37-jarige leeftijd. Simon had dus oude ouders. Het was het tweede huwelijk van vader Louis, die eerder met Elisabeth Werkheim was getrouwd geweest en van haar negen kinderen had gekregen. Ook Rachel was eerder getrouwd geweest. Simon was voor zover bekend het enige kind van Louis en Rachel samen. In 1931 werd Simon vrijgesteld van militaire dienst vanwege broederdienst. Hij was op dat moment kleerperser en had niet meer dan vijf klassen lager onderwijs gehad. In 1935 trouwde Simon met de twee jaar oudere Rebecca à Cohen. Het echtpaar kreeg twee zonen, Louis (1935) en Salomon (1937). Het echtpaar woonde korte tijd in Haarlem en vanaf 1937 weer in Amsterdam. In oktober 1939 kwam het gezin op Swammerdamstraat 71-2 te wonen en vanaf september 1940 op dit adres. Op 26 maart 1943 kwam Simon in Kamp Vught aan met

zijn gezin. Op 16 juli 1943 verhuisde hij naar Westerbork. Op 20 juli 1943 werd Simon op de trein naar Sobibor gezet, waar hij direct na aankomst vergast werd. Zijn vrouw en kinderen waren toen al dood. Rebecca had haar twee zoontjes vergezeld, die op kindertransport moesten, en Simon was achtergebleven in Kamp Vught. Tien oudere halfbroers en halfzussen van Simon werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Hartoch (diamantbewerker), Clara (Vrolikstraat 165-3), Hanna, Branca (huishoudster), Mozes (venter), Rachel, Isaäc (diamantslijper, Danie Theronstraat 20-3), Roosje, Eliazer (kleermaker) en Sara.

Rebecca Simons-à Cohen, naaister/kleermaakster, Amsterdam, 18 mei 1910, Sobibor, 11 juni 1943. Rebecca was een dochter van marktkoopman Salomon à Cohen en marktkoopvrouw Elisabeth Ancona, die op Vrolikstraat 307-2 woonden en beiden door de nationaalsocialisten werden omgebracht. In Kamp Vught werd Rebecca als naaister ingezet. Zij reisde met het kindertransport met haar beide kinderen via Westerbork naar Sobibor, waar alle drie meteen werden vergast. Een zus van Rebecca, Judith, werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Louis Simons, Amsterdam, 1 oktober 1935, Sobibor, 11 juni 1943. Louis was een zoon van Simon en Rebecca.

Salomon Simons, Haarlem, 13 januari 1937, Sobibor, 11 juni 1943. Salomon was een zoon van Simon en Rebecca.

Eerste Oosterparkstraat 165-1

Vrijdag 27 Januari verloven zich
FINI VAN GELDER
en
MAUP BRUINVELS.
Amsterdam, 26 Januari 1939.
Ruyschstraat 120, 2e ét.
1e Oosterparkstraat 146, 1e ét.
Geen ontvangdag.

Mozes (Maup) Bruinvels (trouwfoto), kleermaker, Amsterdam, 29 april 1918, Dorohucza, 30 november 1943. Maup was een zoon van koopman Jacob Bruinvels en Dina Bruinvels-Sluijzer, die op de Eerste Oosterparksstraat 146-2 woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Jacob had één, oudere broer: Isaäc. Maup was lid van de voetbalclub HEDW. In 1937 werd Maup voorgoed afgekeurd voor de militaire dienst, wegens diverse gebreken aan oog, oor en neus. Hij is dan leerling-kleermaker en zou ook kostwinner zijn volgens zijn eigen opgave. In oktober 1939 trouwt Maup met Froukje (Fini) van Gelder. Het echtpaar krijgt twee kinderen: Benjamin (1941) en Jacob (1942). Maup heeft enige tijd een sperre van de Joodsche Raad. Hij is medewerker bij Hulp aan Vertrekkenden en tevens is hij werkzaam in het maken van uniformen voor de Wehrmacht. De Joodsche Raad beschrijft zijn religieuze houding als ‘liberaal negatief’, wat vermoedelijk zoiets als atheïstisch moet betekenen. Op 23 maart 1943 komt Maup in Westerbork aan. Op 20 april 1943 wordt hij richting Sobibor gestuurd. Hij is een van de weinigen die daar niet direct wordt omgebracht. Maup komt in Kamp Dorohucza terecht, een nevenkamp van Majdanek. De gevangenen moesten turf steken in de omgeving. Het was de bedoeling dat ze zich dood zouden werken. De gemiddelde levensverwachting was hier slechts enkele weken, zodat het nog opmerkelijk is dat Maup het er nog zo lang heeft volgehouden. Voor familie van Maup zie Eerste Oosterparkstraat 146-2.

Froukje (Fini) Bruinvels-van Gelder (trouwfoto), confectienaaister, Assen, 13 april 1914, Sobibor, 4 juni 1943. Fini was een dochter van de in Assen geboren, blinde werkman Benjamin van Gelder, die in februari 1940 in Amsterdam overleed, en de in Borger geboren Minkje Gelder-Cohen, die in het Tehuis voor ouden van dagen op Ruyschstraat 7 huis woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. Fini kwam in 1935 vanuit Assen naar Amsterdam, waar ze op Blasiusstraat 130-1 woonde. In april 1938 verhuisde ze naar de Ruyschstraat 120-2, in september 1939 naar Blasiusstraat 71-2 en vanaf oktober 1939 woonde ze op dit adres, samen met haar echtgenoot en later kinderen. Op 1 juni 1943, later dan echtgenoot Maup (we weten niet waarom), kwam Fini in Westerbork Ze werd op 4 juni 1943, vergezeld van zoontje Benjamin, op de trein naar Sobibor gezet en na aankomst vergast.

Benjamin Bruinvels, Amsterdam, 21 oktober 1941, Sobibor, 4 juni 1943. Benjamin was een zoon van Mozes en Froukje.

Een andere zoon, Jacob, wist op de een of andere manier de oorlog te overleven. We kennen daar geen achtergronddetails van.

Eerste Oosterparkstraat 165-2 a

Esriël de Boer (foto op marktkaart), meubelmaker en marktkoopman, Amsterdam, 7 juli 1886, Auschwitz, 14 september 1942. Esriël was een zoon van diamantslijper, loopknecht en broodbezorger Abraham de Boer en Jane de Boer-Kurk. Esriël kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. Hij werd in 1905 voor militaire dienst afgekeurd vanwege lichaamsgebreken. In 1907 trouwde Esriël in Hilversum met Rachel de Boer. Het stel woonde enige tijd in Hilversum en vanaf 1910 weer in Amsterdam, op Sparrenweg 5-3. In 1908 werd dochter Jane geboren, in 1909 dochter Lea, in 1914 dochter Ida en in 1921 zoon Abraham. In 1939 verhuisden Esriël en zijn gezin naar dit adres. Op 9 september 1942 werd Esriël van Amsterdam naar Westerbork getransporteerd. Op 11 september 1942 werd hij al naar Auschwitz doorgestuurd, waar hij direct na aankomst om te leven werd gebracht. Voor zijn overige familieleden zie Eerste Oosterparkstraat 127-1, waar zijn broer David woonde.

No. 268 ~~238~~ ~~238~~ ingetrokken 5791
238
DIENST MARKTWEZEN.

Naam Boer de
Voornamen E
Geboortedatum 7 Juli 1886
Adres Sparrenweg 5
Artikel schoonmaak artikelen
Staanplaats Westerstraat
Gedurende Maandag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 28 April 1924

BIJZONDERHEDEN:
4-9-'25 w. pl. beter bezetten
17-10-'25 als voren (laatste w.)
11-9-'26 w. pl. beter bezetten
11-10-'26 ingetrokken.

Z. O. Z.

Rachel de Boer (foto op marktkaart en op gezinsfoto met ouders en broers en zussen hieronder uiterst links), Amsterdam, 18 juni 1884, Auschwitz, 14 september 1942. Rachel was een dochter van diamantslijper en sigarenmaker Hartog de Boer, die in december 1941 in Hilversum overleed, en Lea van Sisteren, die de oorlog overleeft. Rachel kwam uit een zeer groot gezin van twaalf kinderen, waarvan een aantal voor de oorlog overleden. Rachel bracht haar jeugd door in Hilversum. Zij werd samen met haar echtgenoot Esriël op 11 september 1942 op de trein naar Auschwitz gezet en direct na aankomst vermoord. Twee broers en twee zussen van Rachel werden door de nationaalsocialisten vermoord: Leendert (kleermaker, Blasiusstraat 42 beletage), Benedictus (schoenmaker, Hilversum), Jeannette (Hilversum) en Margaretha (Bussum).

Heden overleed voor ons plotseling Mevrouw de Weduwe
R. DE VRIES—KLOOS.
Haar nagedachtenis zal steeds bij ons in herinnering blijven.
Fam. E. DE BOER
Fam. L. REENS.
Amsterdam, 4 November 1939.
1e Oosterparkstraat 165, 2e ét.

Ida de Boer (foto's rechts en links), machinestikster, Amsterdam, 13 oktober 1914, Auschwitz, 30 september 1942. Ida was een dochter van Esriël en Rachel. Ida groeide op op de Sparrenweg 3. In 1939 kwam zij in dienst van Hollandia Kattenburg. Dit bedrijf maakte in de oorlog uniformen en de medewerkers hadden daarom een sperre. Het is daarom niet helemaal duidelijk waarom Ida al in zomer 1942 opgeroepen werd om naar Westerbork te komen. Mogelijk werkte ze niet langer voor dit bedrijf. In november 1942 vond een grote razzia bij Hollandia Kattenburg plaats, omdat er een vermoeden was van sabotage. De Joodse werknemers werden toen opgepakt en naar het oosten afgevoerd. Ida was toen inmiddels al overleden. Zij was al op 7 augustus 1942 – eerder dan haar ouders; wij kennen daar de achtergrond niet van – vanaf Westerbork afgevoerd naar Auschwitz.

Abraham de Boer, handperser, Amsterdam, 6 augustus 1921, Auschwitz, 30 september 1942. Abraham was een zoon van Esriël en Rachel. We weten weinig van Abraham. Abraham zou al op 19 juli 1942 naar Westerbork zijn gereisd; eerder dan de rest van de

familie. Op 21 juli 1942 werd hij naar Auschwitz getransporteerd, waar hij dan nog ruim een maand overleefde.

Zus Jane woonde niet meer thuis, en was getrouwd met Louis Reens van Eerste Oosterparkstraat 165-3. Voor gegevens wat betreft Jane zie aldaar. Zus Lea was getrouwd met David Agsteribbe en woonde op Eerste Oosterparkstraat 149-1. Voor nadere gegevens zie aldaar.

Eerste Oosterparkstraat 165-3

Louis Reens, goudsmit, taxichauffeur en magazijnbediende, Amsterdam, 12 juni 1905, Auschwitz, 30 september 1942. Louis was een zoon van koopman Mozes Reens, die door de nationaalsocialisten werd omgebracht, en Lena Reens-van Dam, die in maart 1940 in Amsterdam overleed. Louis kwam uit een groot gezin. Na de lagere school werd hij leerling-goudsmit. Vanwege slechte ogen werd Louis in 1924 voorgoed ongeschikt verklaard voor militaire dienst. In 1933 trouwde Louis met Jane de Boer. Met haar kreeg hij in 1935 dochter Leny. Het echtpaar woonde op Sparrenweg 5-2 toen in 1939 verhuisd werd naar dit adres. Op 25 juli 1942 arriveerde Louis met Jane en de kinderen in Westerbork. Op 27 juli 1942 werd hij op de trein naar Auschwitz gezet. Hier overleefde hij nog korte tijd, terwijl echtgenote Jane en dochtertje Leny direct vermoord werden. Twee broers van Louis, Michael en Marcus, overleefden de oorlog. Vijf zussen kwamen om het leven: Roosje (Beukenplein 3 huis), Grietje, Naatje, Flora en Klara (naaister).

Heden overleed onze lieve Vrouw, Moeder, Behuwd- en Grootmoeder

LENA REENS—v. DAM,

in de ouderdom van 77 jaar.

Diep betreurd door ons allen.

M. REENS,
Rouwbeklag: Amstel 31, 1e ét.

M. REENS—POLAK
Rouwbeklag nà 8 uur: Rijnstraat 22 huis.

Fam. I. ZWAAF—REENS
Helmerstraat 23, Rotterdam.

Fam. A. SIJES—REENS
Rouwbeklag: Amstel 31, 1e ét.

Fam. W. ZORG—REENS
Rouwbeklag: Kr. Mijdrechtstraat 49, 1e ét.

Fam. L. TOKKIE—REENS
Rouwbeklag: Hogeweg 5.

Fam. M. REENS—ZWAAF
Rouwbeklag: nà 8 uur
J. Broestraat 64.

Fam. L. MOUWES—REENS
Rouwbeklag: Vechtstraat 113, 2e étage.

Fam. L. REENS—DE BOER
1e Oosterparkstr. 165, 3e ét.
Rouwbeklag: nà 8 uur, Amstel 31.

F. REENS en Verloofde
Rouwbeklag: Amstel 31.

Amsterdam, 17 Maart 1940.

De begrafenis zal plaats vinden a.s. Dinsdag 1.30 u. van Nwe Kerkstraat 127 af.

Jane Reens-de Boer, machinestikster, Amsterdam, 20 januari 1908, Auschwitz, 29 juli 1942. Jane was een dochter van Esriël de Boer en Rachel de Boer-de Boer. Voor meer informatie over de familie van Lea zie Eerste Oosterparkstraat 165-2, waar haar ouders woonden.

Jane reisde met Louis en Leny naar Auschwitz, waar zij en Leny direct na aankomst vermoord werden.

Leny Reens, Amsterdam, 16 november 1935, Auschwitz, 29 juli 1942. Leny was een dochter van Louis en Jane.

Eerste Oosterparkstraat 166 huis

Op Joods Monument wordt hier een Abraham Allegro als bewoner benoemd. Deze Abraham Allegro, geboren op 26 augustus 1912, woonde echter nooit op dit adres. Wie wel op dit adres woonde was een andere Abraham Allegro, geboren op 9 augustus 1912. Aangezien deze laatste Abraham de oorlog overleefde, nemen wij hier beide Abrahammen niet op.

Eerste Oosterparkstraat 167-2

David Coster (trouwfoto links), magazijnbediende in een magazijn voor garen en band, en perser, Amsterdam, 8 juni 1910, Auschwitz, 28 februari 1943. David was de enige zoon van lijsten- en

meubelmaker Simon Coster en Dientje Coster-van Beezem, die al in 1913 was overleden, toen David nog maar twee jaar oud was. Vader Simon hertrouwde in 1921 met Betje Mauw, met wie hij nog twee kinderen kreeg. David had na de lager school nog twee jaar MULO gedaan. In 1929 werd David voorgoed ongeschikt verklaard voor militaire dienst in verband met problemen aan de linkervoet. In 1938 trouwde David met Duifje Kanes. Ze kregen in 1940 samen dochter Dina. David arriveerde 3-5 oktober 1942 in Westerbork en werd op 19 oktober 1942 naar Auschwitz getransporteerd. Hier overleefde hij blijkbaar nog enige tijd als dwangarbeider. Opmerkelijk is dat David eerder in Auschwitz terechtkwam dan echtgenote en dochter, die tegelijkertijd met hem in Westerbork arriveerden. We hebben hier geen gegevens over en begrijpen dit niet.

Duifje Coster-Kanes (trouwfoto en foto rechts), confectiewerkster en bontstikster, Amsterdam, 1 maart 1915, Auschwitz, 23 november 1942. Duifje was een dochter van loopknecht Abraham Kanes en Raatje Kanes-Jas, die op de Miquelstraat 28 huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Duifje arriveerde op 4 oktober 1942 in Westerbork, maar werd pas op 20 november 1942 op transport naar Auschwitz gezet, samen met dochter Dina. Beiden werden na aankomst om het leven gebracht. Een broer van Duifje, Benjamin, overleefde de oorlog.

Dina Coster (foto links), Amsterdam, 18 september 1940, Auschwitz, 23 november 1942. Dina was een dochter van David en Duifje.

Eerste Oosterparkstraat 167-3

Abraham (Abram) Jacobs, slagers- en magazijnbediende, kleermaker en handschoenvervaardiger, Amsterdam, 30 maart 1916, Sobibor, 16 juli 1943. Abram was een zoon van fruitbewerker en venter Meijer Jacobs en Leentje Kokernoot, die op Ruyschstraat 20-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Abram kwam uit een gezin van vier kinderen, waarvan er één de oorlog overleefde. In 1935 werd Abram vrijgesteld voor militaire dienst in verband met broederdienst. In 1939 trouwde Abram met Lientje Bartels. Abram verliet na het huwelijk het ouderlijk huis op de Blasiusstraat. Het echtpaar ging op dit adres wonen. In 1940 werd dochter Leni geboren. De oorlog was inmiddels uitgebroken. Abram, Evalina en Leni kwamen vanaf 20 februari 1943 in Kamp Vught terecht. Abram stond daar bekend als handschoenvervaardiger. Op een en of andere manier miste de familie het kindertransport. Pas op 2 juli 1943 kwamen Abram en de zijnen in Westerbork aan, waar zij op 13 juli 1943 op de trein naar Sobibor werden gezet. Hier werden allen omgebracht. De sterfdatum op Joods Monument wijst 16 juni 1943 aan en is incorrect. Uit de teruggevonden gegevens lijkt te kunnen worden opgemaakt dat het gezin Abram mogelijk al eerder – sinds juli 1942 - in kamp Westerbork zat, voordat ze in Kamp Vught terecht kwamen. Er zou sprake zijn geweest van uitstel, mogelijk vanwege ziekte van Leni. Wij kwamen hier niet achter. Een broer van Abram, Mozes Alexander, overleefde de oorlog. Twee andere broers, Alexander (magazijnbediende, Ruyschstraat 20-1) en

Enige en algemene kennisgeving.
Woensdag 9 Augustus 1939 **trouwen:**
ABRAM JACOBS
en
LIENTJE BARTELS
Amsterdam, 5 Augustus 1939.
De huwelijksinzegening zal plaats vinden om 1 uur in de Synagoge Rapenburgerstraat.
Toekomstig adres: 1e Oosterparkstraat 167 3de étage.
Geen ontvangdag.

Michel (magazijnbediende, Ruyschstraat 20-1), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Evalina (Lientje) Jacobs-Bartels, naaister, Amsterdam, 18 augustus 1917, Sobibor, 16 juli 1943. Lientje was een dochter van magazijnbediende, koopman en reiziger Simon Bartels en Judith Bartels-Witteboon, die op Retiefstraat 83 huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten werden vermoord. Lientje kwam uit een gezin van vijf kinderen, waarvan broer Gerrit vermoedelijk jong stierf. In haar vroege jeugd woonde Lientje aan de Linnaeuskade in de Watergraafsmeer en later enige tijd in Arnhem. Vanaf 1924 was het gezin weer terug in Amsterdam. In oktober 1938 kwam Lientje met haar ouders op Krugerplein 7 huis te wonen, vanwaar ze op dit adres introk. Lientje werd met haar gezin via Westerbork en Kamp Vught wederom naar Westerbork gestuurd en op transport gezet naar Sobibor, waar allen omkwamen. Drie zussen van Lientje, Estella, Rachel en Frederika, overleefden de oorlog.

Leni Jacobs, Amsterdam, 18 augustus 1940, Sobibor, 16 juli 1943. Leni was een dochter van Abraham en Lientje.

Eerste Oosterparkstraat 168 huis

Heden overleed onze lieve Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevr de Wed.
MIETJE DE BEHR—GOMPERTS,
in den ouderdom van 85 jaar.
Uit aller naam:
1079 PH. BLOEMIST.
Amsterdam, 9 Jan. 1942.

Philip Bloemist, sigarenmaker en tabakswinkelier, Amsterdam, 7 september 1891, Sobibor, 20 maart 1943. Philip was een zoon van slager Isaäc Bloemist en Rachel Zwartverwer. In 1910 werd Philip goedgekeurd voor militaire dienst. Hij werd ingedeeld bij de infanterie. In 1920 trouwde Philip met de tien jaar jongere Frederika de Behr. Met haar kreeg hij twee kinderen, Isaäc (1921) en Rachel (1924). Het gezin woonde op de Haarlemmerdijk toen het in april 1940 naar dit adres verhuisde. In december 1941 (hieronder) doet Philip aangifte bij de politie van inbraak in zijn winkel op de Kromme Palmstraat.

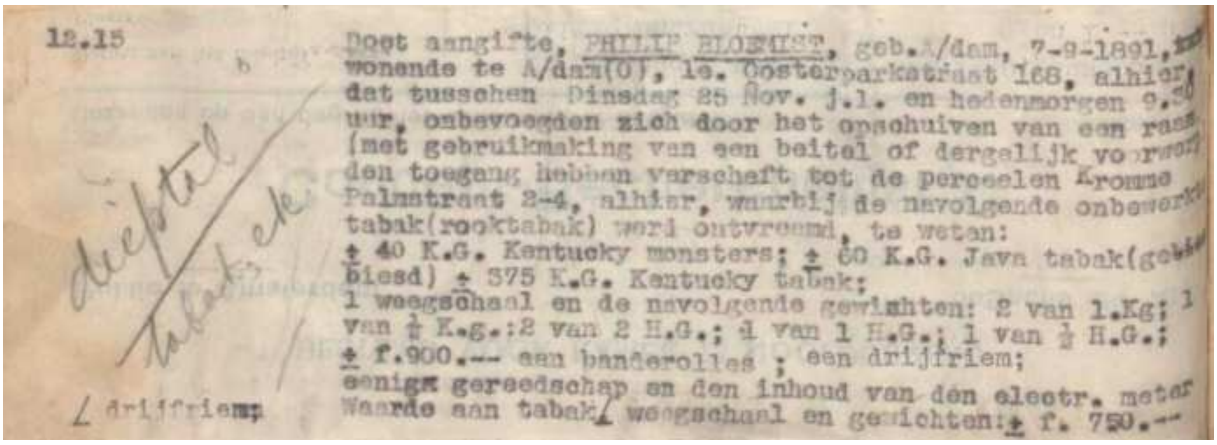
12.15

Doet aangifte, PHILIP BLOEMIST, geb. A/dam, 7-9-1891, wonende te A/dam(O), 1e. Oosterparkstraat 168, alhier, dat tusschen Dinsdag 25 Nov. j.l. en hedenmorgen 9.30 uur, onbevoegden zich door het opschuiven van een raam (met gebruikmaking van een beitel of dergelijk voorwerp) den toegang hebben verschaft tot de perceelen Kromme Palmstraat 2-4, alhier, waarbij de navolgende onbewerkte tabak(rooktabak) werd ontvreemd, te weten:
± 40 K.G. Kentucky monsters; ± 60 K.G. Java tabak(gebiesd) ± 375 K.G. Kentucky tabak;
1 weegschaal en de navolgende gewichten: 2 van 1.Kg; 1 van ½ K.g.; 2 van 2 H.G.; 1 van 1 H.G.; 1 van ½ H.G.;
± f.900.-- aan banderolles ; een drijfriem;
eenige gereedschap en den inhoud van den electr. meter
Waarde aan tabak/ weegschaal en gewichten: ± f. 750.--

dieftal tabak, ek

/ drijfriem;

13.30

In verband met mut. sub. 23.20 uur, rapport No: 30, d.d. 30 dezer, gehouden aan het posthuis 48(het openvinden van de straatdeur van de tabakskerverij Korte Palmdwarsstraat 2-4- alhier) rapporteert de Bp. rech. J.C.Chr. dat door PHILIP BLOEMIST, geb.te A/dam, 7-9-1891, wonende te A/dam(O) 1e Oosterparkstraat No: 168, aangifte is gedaan van poging tot diefstal, gepleegd in dex genoemde perceelen. Er wordt echter niets vermist. Men had zich den toegang tot het pand verschaft door een zolderraam. Van den zolder hebben zij zich naar het gelijkstraatsche gedeelte begeven, alwaar zij de grendels van de straatdeuren konden opschuiven. Zoodoende konden de drie naar binnen openslaande deuren geopend worden Er is geen sprake van, dat bedoelde deuren van de straatzijde werden opengedurd, zooals in de aangehaalde mutatie staat vermeld. Geen vermoeden. Wordt behandeld.
Geen materiaal voor een dactyloscopisch onderzoek aanwezig.

zie desbetr. mut.

v.Heugten.

Ook in januari 1942 (hierboven) is het mis. Er wordt deze keer niets vermist.

In februari 1942 wordt opnieuw ingebroken in de zaak.

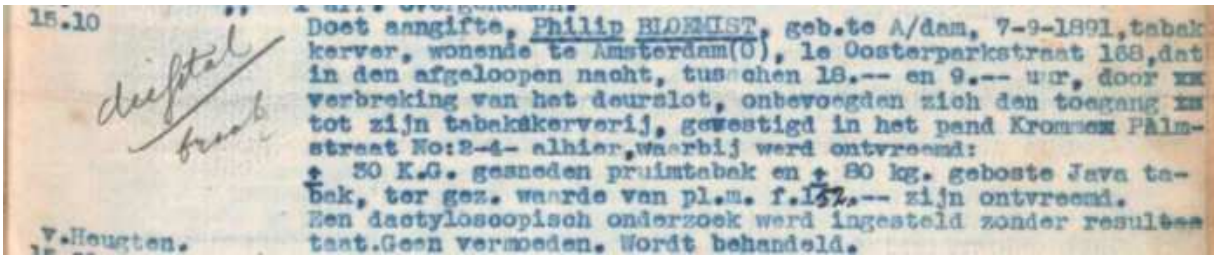
15.10 Doet aangifte, Philip BLOEMIST, geb.te A/dam, 7-9-1891,tabak kerver, wonende te Amsterdam(O), 1e Oosterparkstraat 168,dat in den afgeloopen nacht, tusschen 18.-- en 9.-- uur, door verbreking van het deurslot, onbevoegden zich den toegang tot zijn tabakskerverij, gevestigd in het pand Kromme Palmstraat No:2-4- alhier,waarbij werd ontvreemd:
± 30 K.G. gesneden pruimtabak en ± 80 kg. geboste Java tabak, ter gez. waarde van pl.m. f.157.-- zijn ontvreemd.
Een dactyloscopisch onderzoek werd ingesteld zonder resultaat.Geen vermoeden. Wordt behandeld.
V.Heugten.

Philip wordt in maart 1943 opgeroepen om naar Westerbork te gaan. Hij arriveert daar op 11 maart 1943 met vrouw en dochter Rachel en wordt op 17 maart 1943 op de trein naar Sobibor gezet, waar alle drie direct na aankomst vergast worden. Twee oudere broers en een oudere zus van Philip worden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Levie (tabakskerver), Hartog (tabaksbewerker) en Rebecca.

Frederika Bloemist-de Behr, directrice tabaksfabriek, Amsterdam, 14 november 1901, Sobibor, 20 maart 1943. Frederika was een dochter van de in Sappemeer geboren koopman in ijzer Isaak de Behr, die in 1929 was gestorven, en de in Leeuwarden geboren Mietje de Behr-Gomperts (zie hieronder), die in januari 1942 in Amsterdam overleed. Frederika kwam uit een gezin van vier kinderen. Een broer van Frederika, Benjamin, die kantoorbediende was, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Isaäc Bloemist, leerling in een tabaksfabriek, Amsterdam, 15 november 1921, Auschwitz, 30 april 1943. Isaäc was een zoon van Philip en Frederika. In februari 1941 wordt tegen Isaäc procesverbaal opgemaakt wegens het aan de buitenzijde van lijn 10 meerijden. Isaäc komt al op 11 december 1942 in Westerbork aan, eerder dan zijn familieleden. We kennen daar de achtergrond niet van. Op 11 januari 1943 wordt Isaäc op transport naar Auschwitz gezet, waar hij nog enige maanden overleeft.

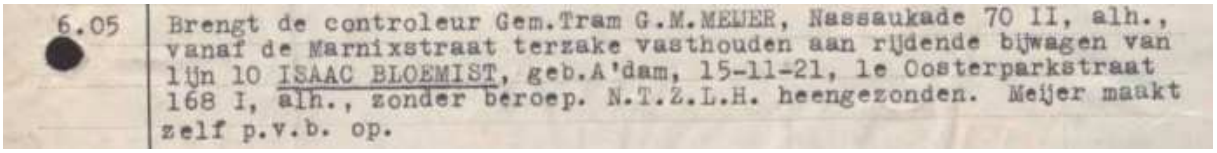
6.05 Brengt de controleur Gem.Tram G.M.MEIJER, Nassaukade 70 II, alh., vanaf de Marnixstraat terzake vasthouden aan rijdende bijwagen van lijn 10 ISAAC BLOEMIST, geb.A'dam, 15-11-21, 1e Oosterparkstraat 168 I, alh., zonder beroep. N.T.Z.L.H. heengezonden. Meijer maakt zelf p.v.b. op.

Rachel Bloemist, leerling-winkeljuffrouw/lingerieverkoopster, Amsterdam, 15 juni 1924, Sobibor, 20 maart 1943. Rachel was een dochter van Philip en Frederika.

Mietje de Behr-Gomperts (foto hieronder met echtgenoot en zoon Benjamin), Leeuwarden, 26 november 1856, Amsterdam, 9 januari 1942. Mietje was een dochter van de in Leeuwarden wonende koopman Mozes Philip Gomperts en Froukje Bierschenk. De zeven zusters Gomperts, waar Mietje de een na oudste van was, werden de ‘Prinsessen van Labrador’ genoemd. Volgens een familieverhaal zou Karel II van Engeland ooit een stukje land in Labrador aan deze familie gegeven hebben. Er was verder weinig van terechtgekomen, maar men herinnerde zich dit nog goed. Mietje trouwde in 1895 in Zaandam met de uit Sappemeer afkomstige koopman in oude metalen Isaak de Behr, die in 1929 overleed. Het echtpaar, dat vier kinderen kreeg, woonde enige tijd in Borgerhout in België. Na het overlijden van haar echtgenoot trok Mietje in bij het gezin van haar dochter in, eerst in de Haarlemmerdijk en later op dit adres, waar zij voor zover wij bekend een natuurlijke dood stierf. Een broer van Mietje, Benjamin Jacob (commissaris), werd door de nationaalsocialisten vermoord. Het is niet bekend of hij op zijn buurt als Prins van Labrador bekend stond.

Eerste Oosterparkstraat 168-1

David Sealtiel (foto op marktkaart), sjouwerman, marktkoopman en artiest, Amsterdam, 4 november 1883, Sobibor, 20 maart 1943. David was de oudste zoon van werkman David Sealtiel, die in 1937 stierf, en Betje Koort, die al in 1903 was overleden. Het gezin, dat vijf kinderen had, verhuisde in de jeugd van David vaak. Toen David in 1902 werd goedgekeurd voor militaire dienst, was hij sjouwerman. In 1910 trouwde David met Rebecca Arpels. Het echtpaar kreeg drie kinderen, Elisabeth (Betje, 1911), Pierre (1915) en Samuel (1919). Betje en Pierre zouden de oorlog overleven.

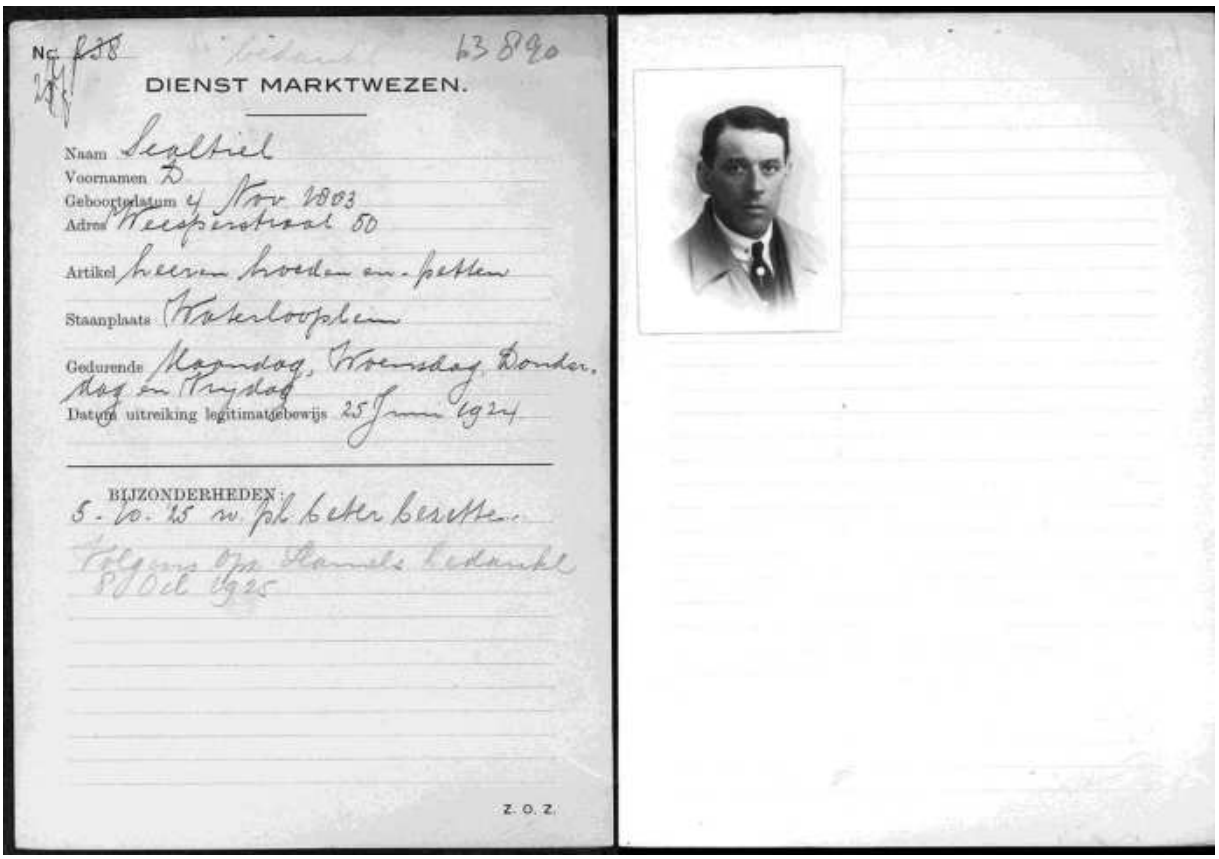

David voerde enige tijd een artiestencarrière, waarbij hij bekend stond als clown ‘Willy Poor’. Daarnaast handelde hij in sigaretten, waarbij hij in 1926 failliet ging. David trad op als humorist en buikspreker op bruiloften en partijen. In de jaren dertig was hij marktkoopman in alles en nog wat. Het gezin verhuisde in 1939 van de Blasiusstraat 119-1 naar dit adres. Betje en Pierre waren

inmiddels het huis uit. In de oorlog was David – vermoedelijk vanwege zijn artistieke kwaliteiten - enige tijd jeugdleider bij de Joodsche Raad, waardoor deportatie enige tijd werd uitgesteld. Op 11 maart 1943 kwam David met zijn vrouw in Westerbork terecht. Hij maakte ernstig bezwaar tegen deportatie, omdat hij als jeugdleider niet gemist kon worden, en had ook diverse papieren bij zich. '*Kunnen op grond van exposé voor betr. niets bereiken*', aldus een aantekening op de kaart van de Joodsche Raad. David en Rebecca werden op 17 maart 1943 naar Sobibor werd getransporteerd. Hier werd beiden direct na aankomst vergast. Twee broers van David, Samuel (slager, Camperstraat 46-1) en Aron (elektricien en marktkoopman, Blasiusstraat 136-1), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

De variété-nummers worden gegeven door clown Willy Poor, en door het duo Cristy en Willis. Nu vertoont de mannelijke helft van dit duo een wonderbaarlijke gelijkenis met den clown Willy Poor; het is een en dezelfde persoon, ofwel het zijn sprekend op elkaar lijkende dubbelgangers Hoe het ook zij, hun prestaties waren van niet geringen omvang. Ze wisten op leuke afwisselende, ja zelfs verrassende manier ons bezig te houden.

overleed na een kort en smartelijk lijden, onze geliefde Moeder, Zuster, Behuwd- en Grootmoeder
SIENTJE ARPELS—VIGEVENO,
in den ouderdom van 65 jaar.
Diep betreurd door ons allen.
PIERRE ARPELS.
I. GOBETS—ARPELS.
D. SEALTIËL—ARPELS.
I. ARPELS—POLAK.
S. ARPELS—POLAK.
J. BARUCH—ARPELS.
N. ARPELS—MULLER.
M. PEPER—ARPELS.
M. GROENTEMAN-ARPELS.
M. ARPELS.
N. JACOBS—VIGEVENO.
S. VIGENENO. 2377
J. VIGEVENO—PAIS.
I. VIGEVENO—SARPHATIE
en Kleinkinderen.
A'dam, 30 Aug. '26 (20 Elool '86)
N. Kerkstraat 46, 1e ét.

Rebecca Sealtiel-Arpels, winkelierster in herenmode-artikelen, Arnhem, 15 maart 1884, Sobibor, 20 maart 1943. Rebecca was een dochter van de in Antwerpen geboren (markt)koopman Pinehas Arpels, die op Vrolikstraat 279-1 woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Sientje Vijevano, die al in 1926 was overleden. Rebecca was de op een na oudste dochter in een groot gezin van elf kinderen. Mogelijk had Rebecca ook een soort sperre in de oorlog. Er bestaat een kaart van de Joodsche Raad die dat doet vermoeden. Vermeld wordt tevens dat haar gezondheidstoestand matig is en zij liberaal in godsdienstige opvattingen is. Rebecca werd met David vergast. Een broer van Rebecca, Maurits, overleefde de oorlog. Vijf andere broers en zussen door de nationaalsocialisten vermoord: Izak (spiegelmaker, België), Salomon (venter, Ben Viljoenstraat 18-1), Sara (Tilanusstraat 52-3), Nathan (kamerverhuurder, Den Haag), Sophia (Ben Viljoenstraat 5-3).

Samuel Sealtiel, magazijnbediende in manufacturen en perser/kleermaker, Amsterdam, 5 augustus 1919, Sobibor, 23 juli 1943. Samuel was een zoon van David en Rebecca en woonde nog bij zijn ouders thuis. In 1938, toen Samuel magazijnbediende was, werd hij voorgoed afgekeurd voor militaire dienst. We weten niet op welke gronden. Voordat zijn ouders gedeporteerd werden, was Samuel op 12 februari 1943 al in Kamp Vught terechtgekomen, waar hij als strijker bekend stond maar op de Moerdijk werd ingezet. Op 16 juli 1943 – zijn ouders waren toen al geruime tijd dood – werd hij naar Westerbork overgebracht en daar op de trein naar Sobibor gezet, waar hij net als zijn ouders direct na aankomst vergast werd. Samuel schreef diverse brieven uit Vught, die voor zover ons bekend is niet zijn overgeleverd.

Eerste Oosterparkstraat 169 huis

Abraham Coster, sigarenmaker en winkelhouder (L.O.K.A.), 29 december 1893, Midden-Europa, 31 maart 1943. Abraham was een zoon van toezichthouder in een bakkerij Jacob Coster en Saartje Ritmeester. In 1922 trouwde Abraham met Rebecca Swaap. Het echtpaar kreeg één zoon, Jacob, die in 1923 geboren werd. Bij het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Begin oktober 1942 kwam Abraham in Westerbork aan en op 2 november 1943 werd hij met echtgenote Rebecca op transport naar Auschwitz gezet. Rebecca werd direct na aankomst vermoord, maar Abraham overleefde nog enige tijd en werd ongetwijfeld ingezet als dwangarbeider. Zes zussen en broers van Abraham werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Mietje (Graaf Florisstraat 27-3), Joseph (diamantbewerker, Graaf Florisstraat 27-3), Rebecca (verkoopster, Rotterdam), Samuel (koffermaker), Sophia (Vrolikstraat 66-1) en Keetje.

Rebecca Coster-Swaap (foto hieronder links), Amsterdam, 20 oktober 1899, Auschwitz, 5 november 1942, Rebecca was een dochter van diamantslijper en tabakstripper Hartog Swaap en Schoontje Swaap-Rijne, die op Transvaalstraat 114-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Op 2 oktober 1942 wordt Rebecca door de Amsterdamse politie opgebracht. We weten niet wat daar de oorzaak van was. Rebecca had een relatief hoog bedrag van ruim 60 gulden op zak. Rebecca komt later aan in Westerbork dan Abraham, namelijk op 15 oktober 1942. Samen met Abraham reist ze naar Auschwitz, waar ze na aankomst direct vermoord wordt. Twee zussen van Rebecca, Helena (Krugerplein 26 huis) en Sara (Smitstraat 17-1), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Jacob Coster (rechts op eerste drie foto's hieronder; midden in vierde, onderste foto), broodbezorger en leerling-violist, Amsterdam, 5 maart 1923, Sobibor, 4 juni 1943. Jacob studeerde aan het conservatorium en was violist in opleiding. Jacob werd niet samen met zijn ouders gedeporteerd, omdat hij een sperre had van de Joodsche Raad, waarvoor hij in de broodvoorziening werkte. Volgens de Joodsche Raad was Jacob liberaal in zijn religieuze opvattingen. Na de deportatie van zijn ouders verhuisde Jacob nog naar andere twee adressen, op de Nieuwe Herengracht en op het Waterlooplein. Van dat laatste adres kwam Jacob op 26 mei 1943 in Westerbork terecht. Op 1 juni 1943 werd Jacob naar Sobibor gedeporteerd, waar hij na aankomst direct vergast werd.

Eerste Oosterparkstraat 171-2

Benjamin Heimans (trouwfoto hiernaast), vertegenwoordiger, Tiel, 28 februari 1903, Sobibor, 9 april 1943. Benjamin was een zoon van de in Appeltern geboren koopman Elias Heimans, die op Andreas Bonnstraat 7 huis woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Marianne Gersons, die in 1928 was overleden. Benjamin kwam uit een gezin van zes kinderen. Hij trouwde in 1938 met de enkele jaren oudere Clara Dribbel. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Bij het begin van de oorlog woonden Benjamin en Clara op dit adres. Naast zijn beroep van vertegenwoordiger was Benjamin Jeugdleider bij de Elias Heimans en Marianne Gersons, een afdeling van de Joodsche Raad. Deze voorziening was opgericht omdat Joodse kinderen geen lid meer mochten zijn van niet-Joodse sport- en ontspannings-verenigingen. Er werd aan handenarbeid gedaan, muziek, volkdansen, sport en andere activiteiten. Het is niet duidelijk of Benjamin een sperre had vanwege deze activiteiten. Op 6 april 1943 werd hij samen met Clara vanuit Westerbork op de trein naar Sobibor gezet, waar het echtpaar direct na aankomst door vergassing om het leven werden gebracht. Een zus van Benjamin, Rosalie, die als Hoofd Keuken in het Apeldoornsche Bosch werkte, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Drie andere zussen, Henriette, Susanna en Edith, overleefden de oorlog.

Clara Heimans-Dribbel (trouwfoto rechts), diamantslijpster, Amsterdam, 1 augustus 1900, Sobibor, 9 april 1943. Clara was een dochter van diamantslijper Samuel Dribbel, die in 1935 stierf, en Rachel van den Berg, die de oorlog overleefde. Clara woonde enige tijd in Haarlem, voor zij in 1931 naar Amsterdam kwam, waar ze op diverse adressen woonde. Vanaf augustus 1938, na het huwelijk, woonde het stel op dit adres. Twee zussen en een broer van Clara, Vrouwtje Flora, Bertha en Nathan, overleefden de oorlog.

Eerste Oosterparkstraat 173 h

Arie van de Kar, machinaal houtbewerker, Amsterdam, 20 juni 1910, Sobibor, 16 juli 1943. Arie was een zoon van sjouwerman Joseph van de Kar en Betje Visser, die op Kraaipanstraat 22 huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten werden vermoord. Arie kwam uit een gezin van negen kinderen. Arie volgde zeven jaar lager onderwijs en ging toen aan het werk. In 1929 werd hij vanwege broederdienst vrijgesteld van militaire dienst. Arie trouwde in 1935 met Cato Binger, met wie hij twee kinderen kreeg, Joseph (1936) en Annette Abigaël (1942). In de oorlog woonde het gezin op dit adres. Arie kwam vermoedelijk begin oktober 1942 in Westerbork aan, maar werd op de een of andere manier naar Kamp Vught verplaatst, waar hij ingezet werd bij de Moerdijk. We wisten de gegevens niet helemaal te doorgronden. Mogelijk was zijn vrouw hier al eerder terechtgekomen. Op 3 juli 1943 zou Arie van Kamp Vught weer naar Westerbork zijn gebracht, waar hij op 13 juli 1943 op de trein naar Sobibor werd gezet. Hier werd hij direct na aankomst vermoord. Zijn vrouw en kinderen waren inmiddels al overleden: die waren enige weken eerder via

het kindertransport in Sobibor terechtgekomen en omgebracht. Een broer van Arie, David, overleefde de oorlog. Zes andere broers en zussen werden door de nationaalsocialisten vermoord: Jacob (karrevoerder), Benjamin (lijstenmaker, Camperstraat 42-3), Sientje (Hofmeyrstraat 29-3), Levie (marktkoopman, Vrolikstraat 127 1-a), Rebecca (Iepenweg 3-1) en Abraham (vrachtrijder).

Cato van de Kar-Binger, Amsterdam, 18 juli 1910, Sobibor, 11 juni 1943. Cato was een dochter van diamantslijper Gerard Binger, die boven het echtpaar woonde op Eerste Oosterparkstraat 173-1 en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Abigaïl de Jong, die in november 1942 in Amsterdam overleed. Cato kwam uit een gezin van acht kinderen. We weten verder weinig van haar leven. Cato kwam op 26 mei 1943 in Kamp Vught terecht. Op 7 juni 1943 vertrok Cato met haar beide kinderen uit Kamp Vught. Het kindertransport bracht hen over Westerbork naar Sobibor, waar alle drie vermoord werden. Zes broers en zussen van Cato werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Salomon (diamantslijper, Ruyschstraat 53-3), Samuel (diamantbewerker, Eerste Oosterparkstraat 173-3; zie aldaar), Abraham (diamantbewerker, 's Gravesandestraat 12-3), tweeling Anna en Anette (Blasiusstraat 140-1) en Marcus (bijsnijder).

Joseph van de Kar, Amsterdam, 18 juni 1936, Sobibor, 11 juni 1943. Joseph was een zoon van Arie en Cato.

Annette Abigaël van de Kar, Amsterdam, 17 september 1942, Sobibor, 11 juni 1943. Annette was een dochter van Arie en Cato.

Eerste Oosterparkstraat 173-1

Gerard Binger (foto rechts), diamantbewerker, Amsterdam, 27 februari 1870, Sobibor, 2 april 1943. Gerard was de zoon van kapper Salomon Gerson Binger en Anna Sturkop, die in 1871 overleed na de geboorte van een doodgeboren kind. Na het overlijden van Anna hertrouwde Salomon in 1880 met Sophia Pool, die daarmee de stiefmoeder werd van Gerard. Dit echtpaar zou nog zes kinderen krijgen, waarmee het totale kindertal van het gezin acht bedroeg. Gerard was zeer klein, net 1.50 meter. Daarom werd hij in 1890 afgekeurd voor militaire dienst. In 1891 trouwde Gerard in Weesp met de ruim vier jaar oudere Abigaël (Bertha) de Jong. Met haar zou hij acht kinderen krijgen. In 1921 probeert Gerard zich in Antwerpen te vestigen, maar wordt niet toegelaten. Het gezin is overigens niet mee. Gerard is lid van de A.N.D.B. Aan het begin van de oorlog woont hij samen met zijn vrouw op dit adres. De kinderen zijn uitgevlogen, maar sommigen niet al te ver: dochter Cato woont op dit adres op de begane grond, en zoon Samuel op de derde verdieping. Zie voor het lot van de kinderen van Gerard en Bertha bij dochter Cato. Echtgenote Bertha overlijdt in november 1942. Op 25 maart 1943 reist Gerard naar Westerbork, waar hij op 30 maart 1943 op de trein naar Sobibor wordt gezet. Hier wordt hij direct na aankomst vermoord. Er is op zijn kaart van de Joodsche Raad nog een bericht van Gerard te vinden aan iemand in Westerbork. Het is onbekend aan wie dit gericht was. 'Kom naar Westerbork, wacht Woensdagnacht op mij'.

Abigaël (Bertha) Binger-de Jong, Amsterdam, 21 december 1865, Amsterdam, 28 november 1942. Bertha was een dochter van de in Utrecht geboren baardscheerder en koopman Samuel de Jong, die in 1903 was gestorven, en Annaatje Binger, die in 1918 was overleden. Bertha kwam uit een gezin van tenminste tien kinderen. Zelf zou zij echtgenoot Gerard acht kinderen baren. We weten verder weinig van Bertha. Vier jongere broers van Bertha werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Marcus (vertegenwoordiger, Den Haag), Salomon (venter, Tidorestraat 35-3), Abraham (diamantbewerker, Tweede Oosterparkstraat 82-1; zie aldaar) en Meijer (kapper, Tugelaweg 139 huis).

Eerste Oosterparkstraat 173-3

Samuel Binger (foto's rechts), diamantbewerker/briljantslijper, Amsterdam, 18 maart 1894, Auschwitz, 28 februari 1943. Samuel was een zoon van diamantbewerker Gerard Binger en Abigaël (Bertha) de Jong van Eerste Oosterparkstraat 173-1. Samuel trouwde in 1920 met de enkele maanden zwangere Keetje Engelsman. Hij kreeg van haar een dochter, Abigaïl. In 1923 vertrok het gezin naar Antwerpen. In 1929 keerden moeder en dochter weer naar Amsterdam. Samuel kwam pas in 1938 terug en ging, apart van zijn gezin, op dit adres wonen. In maart 1941 trok hij in bij zijn zuster Annetta op Blasiusstraat 140-1. Begin oktober 1942 arriveerde Samuel in Westerbork. Op 19 oktober 1942 ging hij op transport naar Auschwitz. Samuel overleefde nog enkele maanden. Voor het lot van zijn overige familieleden zie zus Cato, die op Eerste Oosterparkstraat 173 huis woonde. De vrouw van Samuel, Keetje (machinestikster), en zijn dochter, Abigaïl, die in Amsterdam Zuid woonden, werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Eerste Oosterparkstraat 175-1

Simon Overste (foto links), sjouwerman, veedrijver en reiziger, Abcoude Baambrugge, 22 juli 1868, Sobibor, 26 maart 1943. Simon was een zoon van veedrijver en werkman Matthijs Overste en Duifje Moses. Simon trouwde in 1887 op achttienjarige leeftijd met de eveneens achttienjarige Esther van Collem. Met haar kreeg hij acht kinderen, van wie er enkelen voor de oorlog stierven. In 1888 werd Simon vrijgesteld voor militaire dienst. Hij was te klein: 1 meter 53. Esther overleed in 1909. In 1911 hertrouwde Simon met de gescheiden Nanette Zomerplaag, die zelf ook een kind had, dat Simon echtte, Kaatje. Nanette overleed in 1927. Simon trouwde in 1935 voor de derde maal, met de bijna twintig jaar jongere Rachel Halmans. Simon woonde lange tijd op Iepenweg 15-1 en vanaf maart 1940 – met Rachel – op dit adres. Op 16 maart 1943 kwam Simon in Westerbork aan. Op 23 maart 1943 werd hij, met Rachel, op de trein naar Sobibor gezet, waar beiden direct na aankomst door vergassing om het leven werden gebracht. Een zus van Simon, Grietje, die in Pension Agsteribbe aan de Nieuwe Herengracht woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Ook werden zijn zes kinderen en zijn pleegkind om het leven gebracht: David (winkeleigenaar, Den Haag), Grietje (Hilversum), Rachel (mantelmaakster, Hilversum), Duifje (Scheveningen), Sophie, Leentje (Schalk Burgerstraat 13-2) en Kaatje Ephraïm.

Rachel Overste-Halmans (foto rechts en op marktkaart), Amsterdam, 7 november 1887, Sobibor, 26 maart 1943. Rachel was een dochter van muzikant David Halmans en Sophia de Jong. Rachel trouwde in 1922 met weduwnaar en diamantslijper Salomon Tas. Dit huwelijk eindigde in 1928 in een scheiding. Salomon zou later ook door de nationaalsocialisten vermoord worden. In 1935 trouwde Rachel met Simon Overste, met wie ze op 26 maart 1943 in Sobibor werd vergast. Voor zover bekend had Rachel geen kinderen. Een oudere broer van Rachel, Jacobus (diamantslijper bij firma Dünig en woonachtig in Zuid) werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Ook oudere zussen Selline (naaister, Vrolikstraat 42 huis) en Debora werden om het leven gebracht, net als jongere broer Asser (taxichauffeur).

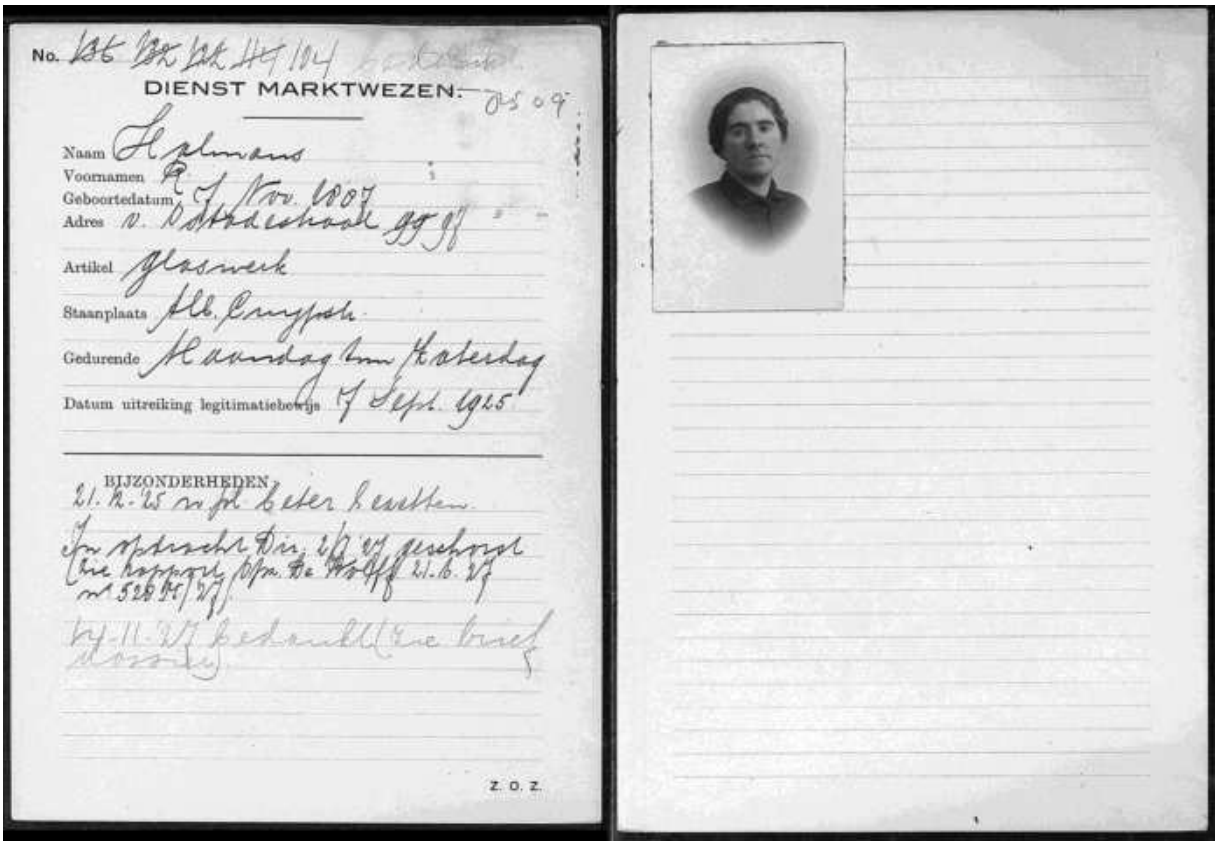

Eerste Oosterparkstraat 175-2

Heden overleed na een kortstondig lijden, onze dierbare Broer en Zwager, de Heer

ABRAHAM v. SWEEDEN

in de ouderdom van 72 jaar.
Zijn heengaan treft ons zwaar.
Zijn diepbedroefde Broer en Zuster.

M. v. SWEEDEN
J. v. SWEEDEN—
v. LOCHEM

Amsterdam, 25 Februari 1940.
Rouwbeklag:
1e Oosterparkstraat 175 2de ét.

Mozes van Sweeden, diamantslijper en koopman, Amsterdam, 30 maart 1870, Sobibor, 2 april 1943. Mozes was een zoon van sjouwerman en kruier Matthijs Abraham van Sweeden en de dertig jaar jongere ventster en later winkelierster in huishoudelijke artikelen Rachel Busnach. Mozes kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen. In 1890 werd Mozes vrijgesteld voor militaire dienst vanwege broederdienst. Mozes trouwde in 1894 met Schoontje van Lochem, die in 1909 overleed. Met haar kreeg hij vier kinderen, waarvan een aantal voor de oorlog overleden. In 1917 hertrouwde Mozes met de zus van Schoontje, Judith van Lochem. Aan het begin van de oorlog woonde het echtpaar op dit adres. Judith overleed in oktober 1942 en Mozes bleef alleen achter. Op 30 maart 1943 werd Mozes op transport gezet naar Sobibor, waar hij direct na aankomst om het leven werd gebracht. Een zus van Mozes, Esther, die in Amsterdam Noord woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Ook zus Leentje (Transvaalplein 4 huis) werd om het leven gebracht. Een dochter van Mozes en Schoontje, Roosje, overleefde de oorlog.

Judith van Sweeden-van Lochem, Amsterdam, 13 september 1873, Amsterdam, 6 oktober 1942. Judith was een dochter van werkman Samuel Levie van Lochem en Roosje Schoenlapper. Judith kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. Na het overlijden van haar zus Schoontje, trouwde Judith met de weduwnaar van Schoontje. Er kwamen geen kinderen uit dit huwelijk voort, maar Judith werd de pleegmoeder van de kinderen van haar zus. Judith overleed in Amsterdam in oktober 1942; een natuurlijke dood voor zover wij weten. Twee zussen en een broer van Judith werden door de nationaalsocialisten vermoord: Mijntje, Jacob (marktkoopman) en Rachel (Retiefstraat 80-1).

Eerste Oosterparkstraat 175-3

Heden overleed in den leeftijd van 61 jaar, 1388
CLARA DE GORTER.
Diep betreurd door de
Wed. CALO—VOS.
1e Oosterparkstraat 175 3.

Klaartje de Gorter, Amsterdam, 26 maart 1880, Amsterdam, 13 januari 1942. Klaartje was een dochter van koopman Jacob Benjamin de Gorter en Grietje Cohen. Klaartje kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. Zij woonde enige tijd in Amersfoort en sinds 1922 weer in Amsterdam. Sinds 1935 woonde Klaartje op dit adres. We weten weinig van haar. Voor zover ons bekend was Klaartje niet getrouwd en woonde zij in bij de weduwe Vrouwtje Calo-Vos. Een zus van Klaartje, weduwnaar Jansje, die op Burmanstraat 26-2 woonde, overleed in oktober 1942, vermoedelijk ook in Amsterdam. Zus Betje, die in Den Haag woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord, net als zus Saartje, die in Zuid woonde. Broer Benjamin was diamantbewerker en woonde op de Plantage Muidergracht. Ook hij werd omgebracht. Broer Bernard was administrateur. Hij woonde in de Van Woustraat. Ook Bernard werd vermoord.

Vrouwtje Calo-Vos, Amsterdam, 1 februari 1877, Auschwitz, 13 november 1942. Vrouwtje was een dochter van werkman Salomon Vos en Rachel Simon Goedel. Vrouwtje kwam uit een gezin van vier kinderen. Na het overlijden van zijn vrouw hertrouwde Salomon in 1896 met de zeven jaar oudere weduwe Kaatje Komkommer, die ook al een aantal kinderen had. Vrouwtje trouwde in 1908 op 41-jarige leeftijd met de 45-jarige diamantslijper Aäron Calo. Wij wisten niet te achterhalen of het echtpaar kinderen kreeg, noch het overlijdensjaar van Aäron. Vrouwtje werd op 10 november 1942 vanuit Westerbork op transport gezet naar Auschwitz, waar zij direct na aankomst om het leven werd gebracht. Twee stiefbroers van Vrouwtje, visventer Manus Pont en lompenkoopman Manus Isaac Pront, werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Heden overleed, gesterkt door
LEENTJE PILLER—
KLEINKRAMER,
in de ouderdom van 75 jaar.
Amsterdam:
L. PILLER
A. ENGELANDER—PILLER
A. ENGELANDER
Rijnstraat 22, 1e et.
Rotterdam:
M. STEVENS—PILLER
Amsterdam:
M. PILLER
G. PILLER—v. DIJK
en Kind.
Pl. Muidergracht 37.
Rotterdam:
S. PILLER
E. PILLER—BARENDS
B. PILLER
Heinenoordstraat 9 ha.
Amsterdam:
B. PILLER—GOUDSMIT
en Kind.
Rouwbeklag: na 8 uur
1e Oosterparkstr 175, 1e et.
H. PILLER
M. PILLER—COHEN
en Kinderen.
Rouwbeklag na 8 uur Pres
Brandstraat 70, 3e et.
G. PILLER
B. STODEL—PILLER
A. STODEL en Kind
Onderlangs 52 huis, Beverwijk.
N. PILLER
E. PILLER—SCHAWZ
Nwe Kerkstr. 45, 1e et.
Amsterdam, 10 Maart 1943.
De begrafenis zal plaats hebben
Dinsdag 12 uur van Nwe Kerkstraat 127 af.

Eerste Oosterparkstraat 176-1

Barend Piller, loopknecht en schoenmaker, Amsterdam, 25 augustus 1897, Auschwitz, 19 februari 1943. Barend was een zoon van de in Purmerend geboren sjouwerman en koopman Levie Piller, die in het Nederlansch-Israëlietisch Oude Mannen- en Vrouwenhuis op de Nieuwe Kerkstraat zat en door de nationaalsocialisten vermoord zou worden, en Leentje Klijnkramer, die in maart 1940 was overleden. Barend kwam uit een groot gezin van negen kinderen. In 1916 werd Barend goedgekeurd voor militaire dienst. Hij werd bij de infanterie ingedeeld. Barend trouwde in 1925 met Jetje Goudsmit. Een jaar later werd de enige dochter van het stel, Lena, geboren. Lena zou de oorlog overleven. Het echtpaar woonde aan het begin van de oorlog met dochter Lena en de moeder van Jetje, Roosje, op dit adres. Barend kwam begin oktober 1942 in Westerbork aan en wist zich tot 16 februari 1943, het moment dat hij met Jetje op de trein naar Sobibor wordt gezet, daar te handhaven. In Sobibor worden beiden direct na aankomst vermoord. Een broer van Barend, Mozes, overleefde de oorlog. Zes zussen en broers werden door de nationaalsocialisten omgebracht: Naatje (marktkoopvrouw), Salomon (koopman, Den Haag), Hartog (marktkoopman, President Brandstraat 70-3), Gerrit (koopman), Betje (Onderlangs 52 huis) en Nathan (venter).

Jetje Piller-Goudsmit, Amsterdam, 13 maart 1902, Auschwitz, 19 februari 1943. Jetje was een dochter van werkman Samuel Goudsmit, die in 1932 was overleden, en Roosje van Emde, die ook op dit adres woonde (zie onder) en door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Jetje kwam uit een gezin van zes kinderen. Twee broers en een zus van Jetje werden ook om het leven gebracht: Mozes (marktkoopman, Magersfonteinstraat 8-2), Mietje (marktkoopvrouw, Vrolikstraat 311 huis) en David (slagersbediende, President Brandstraat 6-3).

Roosje Goudsmit-van Emde, dienstbode, Amsterdam, 12 oktober 1860, Auschwitz, 26 januari 1943. Roosje was een dochter van koopman David Isaac van Emde en dienstbode Grietje Isaac de Boer, en een tweeling met broer David, die voor de oorlog overleed. Er werden verder voor ons bekend niet meer kinderen in dit gezin geboren. Roosje trouwde in 1899 met werkman Samuel Goudsmit, die in 1932 overleed. In december 1942, na de deportatie van dochter en schoonzoon, verhuisde Roosje van dit adres naar Hoogeweg 15 huis, waar ze in Pension Dingsdag introk. Roosje kwam op 18 januari 1943 in Westerbork aan en werd op 23 januari 1943 op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd ze direct na aankomst op 82-jarige leeftijd vermoord door de nationaalsocialisten.

Scherven van gisteren

Er zijn toch nog wel

enkele menschen, die fortuintjes hebben; en dat is voor ieder niet al te egoïstisch hart een gelegenheid om zich méé te verheugen; en zoo hebben er dan velen plezier van één fortuintje, ofwel het fortuintje slaat — op de meest simpetieke wijze — een aantal stralende vliegen in één klap. (Ik geloof dat de parmantige heeren, die zeggen dat er zulk slecht Nederlandsch geschreven wordt, toch op deze beeldspraak niets zullen hebben aan te merken!)

Zoo kunnen we ons dan nu mee-verheugen met den heer H. Blokjesman te Amsterdam, en als we ons in zijn geluk indenken, vergeten we meteen makkelijk den kleinen last, die Z.Ed. ons dagelijks doet ondervinden. Den last van het eindeloos bijen-gezoem om ons hoofd: „Heeft u nog sigarenbandjes?" Want al dit gezoem beteekent voor den heer Blokjesman honigzoete winst.

De heer Blokjesman is een boekhandelaar; met spirit. Toen in 1929 de eerste symptomen van de bandjes-woede zich vertoonden, — zoo vertelde hij aan de redactie van een mijner lijfbladen — heeft hij albums beschikbaar gesteld, waar ze netjes ingeschoven konden worden. Dat is een alleszins geoorloofd bedrijf; het is een op reuze-nette wijze profiteeren van den waanzin des mensch- en kinderdoms; héél wat onschuldiger dan de wapenfabricage, en goedkooper ook: de albumpjes kostten maar tien cent, dus leverden een erg kleine winst. Maar de heer Blokjesman kende de macht van het kleine, en had zich daarmee geassocieerd. Hij verkocht er eenige tienduizenden. Doch, zooals het met vele menschelijke waanzinnen gaat, de bandomanie verslapte; de jeugd had weer andere idealen. Tot leedwezen van den heer Blok- en Bandjesman. Die kort vóór de groote vacantie bij 't inventariseeren merkte, dat hij nog „zat" met — in elk geval zat had van — die albumpjes. En toen sloop een Reinaertsche slimheid in zijn hoofd. Hij besloot tot een poging om den wind der verzamelwoede kunstmatig wat aan te wakkeren. En stuurde zijn dochtertje naar school met een album vol van de verlokkendstheerlijk-mooie bandjes. Pa had daartoe een aantal chic gekleede sigaren gekocht en opgerookt; „dat moet ik ervoor over hebben", zei hij zuchtend tot zijn vrouw. En die antwoordde: „Ze schijnen je nogal te smaken".

Het dochtertje had voorts de mededeeling mee, dat de eerste tien kinderen, die erom vroegen, zoo'n albumpje cadeau konden krijgen. Denk u de psychologie des kinds — waaromtrent we nu toch wel, dank zij den paedagoochemerds, en onzen eigen herinneringen, volkomen op de hoogte zijn; en u begrijpt! De tien exemplaren deden hun werking! De gelukkige kinderen waren er fier mee, en de niet-gelukkige wilden ook gelukkig zijn, en zeiden thuis: „Nou, en 't kost maar een dubbeltje", en jengelden om een dubbeltje, en kregen een dubbeltje, en gingen naar meneer Blokjesman.... En meneer Blokjesman kan op 't oogenblik de bestellingen uit heel Nederland niet meer aan, en als hij maar twee centen per album verdient, wordt hij nóg rijk.

Krammer.

Eerste Oosterparkstraat 178 huis

Herman Blokjesman, boekbinder en boekhandelaar, Amsterdam, 4 september 1887, Auschwitz, 19 februari 1943. Herman was een zoon van werkman Isaac Blokjesman, die al in 1897 overleed, en winkelierster Charlotte Veerman, die een kruidenierszaak in de Retiefstraat had, met dochters Jetje en Betty op Laing's Nekstraat 28 huis woonde en door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Herman kwam uit een gezin van acht kinderen, waarvan er twee voor de oorlog overleden. Herman werd opgeleid tot boekbinder. In 1906 werd hij vrijgesteld voor militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. In 1917 trouwde Herman op 30-jarige leeftijd met de drie jaar jongere Klaartje Polak, die binnen een jaar overleed. In 1920 hertrouwde Herman, die toen nog boekbinder was, met de in Londen geboren Katie (Keetje) Polak. Wij wisten geen gegevens over haar terug te vinden in het Amsterdams archief en weten dus ook niet of Keetje een zus van Klaartje was. Met Keetje kreeg Herman in 1921 dochter Clara en in 1923 dochter Charlotte. Het moet in deze periode geweest zijn dat Herman besluit zijn beroep te veranderen van boekbinder in boekhandelaar. De vroegste advertentie die we van Boekhandel Blokjesman aan Iepenplein 7 vinden is uit 1924. In 1933 overleed de tweede echtgenote van Herman, Keetje. In oktober 1934 trouwde Herman voor de derde keer. Zijn echtgenote was de

Net meisje gevr. in manufacturenbranche. Brieven letter A, boekhandel Blokjesman, Iepenplein 7. 1340—5

Voor de vele talrijke bewijzen van deelneming, tijdens de ziekte en overlijden mijner dierbare Echtgenoote, wijlen Mevr. 4057 KEETJE BLOKJESMAN—POLAK, betuigt ondergeteekende uitsluitend langs dezen weg zijn oprechten en welgemeenden dank.

H. BLOKJESMAN.

Iepenplein 7.

Ondertrouwd:
HERM. BLOKJESMAN
en Zr. MARG. SNOEK,
Ex-Adj. Dir. Friedmannstichting,
Hilversum.
Huwelijks-Inzegening Woensdag 31 Oct. 1934 (22 Cheswan 5695) des namiddags te half twee uur ten huize Pension DRUKKER, Mauritslaan 28, Hilversum. Receptie 2–4 u.
Toekomstig adres: Iepenplein 7, Amsterdam—O. 3965
Hilversum, 17 October 1934.

bijna twaalf jaar jongere Margaretha Snoek, die adjunct-directrice was bij de Friedman Stichting, een vakantiekolonie te Hilversum, en die blijkbaar erg geliefd was, getuige onderstaande foto.

HET BRUIDSPAAR VAN DEN DAG. — Te Hilversum werd het huwelijk voltrokken tusschen mej. M. Snoek, adj.-directrice van de Fridman Stichting te Hilversum en den heer H. Blokjesman. — Collega's en kinderen der stichting brengen het bruidspaar een hulde bij het verlaten van het stadhuis.

Herman was in die periode uiterst succesvol met zijn boekhandel. Hij gaf namelijk een verzamelalbum uit voor sigarenbandjes, dat door het hele land verkocht werd. In 1937 verhuisde het gezin naar dit adres, waar de boekhandel wederom aan huis gevoerd werd. Hier woonde het gezin toen de oorlog uitbrak. Vanaf oktober 1940 verkocht Boekhandel Blokjesman ook het *Joodsch Weekblad*, waarvoor hij ook advertenties opnam. Inmiddels was het niet zo vanzelfsprekend meer dat een Jood een boekhandel had. Met name het tijdschrift *De Misthoorn* stoorde zich erg aan de situatie, zoals blijkt uit het artikel hieronder.

IJSSALON met paard en consumptie-ijswagen. Billijke prijs. Direct te aanvaarden. Br. onder letter S aan Boekhandel, Blokjesman, 1e Oosterparkstraat 178, Amsterdam.
Z 1—65435

Van de Administratie

Advertentiën, dus ook Familie berichten kunnen aan de volgende adressen worden opgegeven

Kastanjeplein 13 hs.
Boekhandel Blokjesman
1e Oosterparkstraat 178
Boekhandel Leon
Weesperstraat 58

Op aanvrage sturen wij U onze acquisiteurs telefoon 51780.

Toch wist Herman het nog enige tijd uit te houden aan de Eerste Oosterparkstraat. De laatste advertentie van Boekhandel Blokjesman vinden we in *Het Volk* van februari 1942. Mogelijk heeft de boekhandel daarna nog enige tijd bestaan. Op 7 november 1942 werd Herman van Amsterdam naar Westerbork getransporteerd. Hier wist hij zich relatief lang te handhaven. Op 16 februari 1943 werd Herman samen met Margaretha naar Auschwitz gedeporteerd. Hier werden beiden direct na aankomst om het leven gebracht. Vijf broers en zussen van Herman werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Jacob (grossier, Nieuweweg 39 huis), Mietje, David (importeur, Blasiusstraat 44 huis), Betje (Laing's Nekstraat 28 huis) en Jetje.

Margaretha Blokjesman-Snoek, Middelburg, 28 maart 1899, Auschwitz, 19 februari 1943. Margaretha was een dochter van de in Winschoten geboren banketbakker Maurits Snoek en de in Groningen geboren Rosie Meijer. Margaretha woonde lange tijd in Hilversum, waar ze verbonden was aan de Friedman Stichting. Twee zussen van Margaretha, Hermine en Isodora (Ida),

overleefden de oorlog. Zus Branco Egelina (kinderjuffrouw en winkeleigenaresse, Den Haag) werd door de nationaalsocialisten vermoord.

WIJ WENSCHEN GEEN JODENBOEKEN,

MAAR OOK GEEN JODEN-BOEKVERKOOPERS!

Joden beheerschen den verkoop van tweede-handsch boeken.

Foto Stapf

Wie des Maandags toevallig op het Amstelveld te Amsterdam belandt, moet wel tot de overtuiging komen, dat de joden den geheelen tweede-handsch boekhandel nog beheerschen.

Het is daar een opeenhoping van smerige stoffige, beschimmelde en kapot gelezen boeken, die vooral in dezen tijd een bron van infectie zijn.

„Schtudieboeke!" galmt de jood den heelen dag en sproeit daarbij een speekselbui in het rond, die het geraden maakt niet zonder regenscherm den man te naderen. En ondertusschen wrijft hij langs zijn — wat men in jodentaal noemt — „leipoogjes" (dat zijn oogen, aangedaan door een ziekte, waardoor de oogleden ontstoken en vuurrood zijn en de oogharen er tegenaan geplakt zitten) en pakt dan met zijn vieze vingers de boeken weer beet.

Honderden menschen neuzen in die boeken en hebben de kans deze specifieke jodenziekte op te loopen.

Een Duitscher, die deze markt en die van het Waterlooplein bezocht, kon er maar niet over uit, dat onder een volk, dat zoo prat gaat op zijn hoogstaande kultuur, zulke — vooral in dezen tijd — waardevolle artikelen als tweedehands fietsen, gebroken porcelein en vooral boeken door joden worden verkocht. Men vindt bij den handelenden jood immers geen eerbied voor het boek; het is hem om het even of hij oud roest verkoopt, of boeken. Als hij maar geld verdient!

In ons land is er reeds herhaalde malen door een bekend boekverkooper in den Haag op gewezen, dat het ruilen van gebruikte **school**boeken een ingeworteld kwaad is geworden. De ouders denken daarbij meer aan het directe geldelijke voordeel, dan aan de gezondheid hunner kinderen.

Wat men echter op het Amstelveld te Amsterdam aantreft is niet veel meer dan scheurpapier: te vies om aan te pakken.

Met de opruiming van deze infectiehaarden is een groot volksbelang gediend en de zaak moet daarom terstond aangepakt worden. Wij eischen, dat de joden inderdaad van de markten verdwijnen. Wij betwijfelen zeer of de op de nieuwe verordening verleende dispensatie wel in de eerste plaats in het belang van de volksgemeenschap was. Tenslotte wordt zoo'n dispensatie door de joden zelf aangevraagd, en Abraham weet nog steeds zeer goed waar hij de mosterd halen moet!

Het zijn echter niet alleen de stalletjes op de markten die — mede van hygiënisch standpunt gezien — dienen te worden gearieerd. Er zijn nog een groot aantal joden, die een zoogenaamd „antiquariaat" bezitten. Hoofdzakelijk in de Oude Manhuispoort te Amsterdam, daar, waar de arische jeugd — de toekomst van ons volk — studeert, aan den ingang van de Gemeentelijke Universiteit, daar staan de joden en vragen voor hun goederen, wat ze maar willen en naar het hen invalt. Geen enkele arische boekhandel bevindt er zich onder. Het zijn de joden:

S. van Kollum, Jac. Mossel, B. Boekman, S. Mossel, A. Mossel, E. Wittenburg, E. Mossel, L. Cohen.

De beide laatste joden hebben bovendien nog boekwinkels aan de Weteringschans 173 en Heerengracht 234.

Ook de joodsche boekwinkels zijn nog lang niet alle gearieerd of verdwenen. Er zijn nog een aantal jodenboekhandelaars, die hun bedrijf rustig voortzetten. Tot hen behooren:

M. Polk, Utrechtschestraat 54; Firma Emmering, Spuistraat 332; Fa. Pop, Spuistraat 272; Fa. Pop, N.Z. Voorburgwal 272; H. Blokjesman, 1e Oosterparkstraat 178; J. Leon, Weesperstraat 58; M. Lakmaker, Molukkenstr. 71; E. Mozes Azn., Pl. Kerklaan 5; Spiegel's Boekh., Mauritsstraat 16.

En daarmee is de lijst nog volstrekt niet volledig.

Het is een schande, dat deze joodsche vreemdelingen ons volk een gids moeten zijn in de literatuur.

Er zijn onder de joodsche boekhandelaren, die zich onder de huidige omstandigheden tevreden stellen met het verkoopen van boeken zonder meer. Hun fouten zijn dan, dat zij parasiteeren op de Nederlandsche volksgemeenschap, dat zij hun winkels niet openstellen voor de lectuur van den nieuwen tijd, en dat zij welbewust die literatuur pousseeren, die in hun jodenkraam te pas komt. Er zijn er echter ook, die met een grenzenlooze brutaliteit de hetze-literatuur uit het voor-oorlogsche Frankrijk, de schotschriften uit Engeland en Amerika, de emigrantenlectuur uit de westersche demokratieën en alles wat maar anti-duitsch is ingesteld naar voren brengen en argeloozen klanten in handen spelen. Het zijn deze joden, die door hun heimelijke gewroet en geïntrigeer bronnen van onrust in de volksgemeenschap vormen.

Wij noodigen de bevoegde **Nederlandsche Overheid,** die er voor moet zorgen, dat het **Nederlandsche** volk niet vergiftigd wordt door joodsche en volksvreemde hetz-geschriften uit, hier in te grijpen. Laten wij Nederlanders, die ons met den naam van nationaal-socialist sieren, nu eens toonen, dat ook **wij,** waar zulks noodig is, met ijzeren hand kunnen ingrijpen, om ons volk te beveiligen tegen de belagers onzer geestelijke gezondheid en weerbaarheid. De resultaten van het onvermijdelijk ingrijpen der overheid op dit terrein zien wij met belangstelling tegemoet!

Vaderlandsliefde of...?

Er is veel gepraat en geschreven over de vraag, wat toch wel de oorzaak van de zoo fel opgestookte antipathie of zelfs haat tegen het Duitsche volk en zijn regeering moge zijn, die geen van beiden ons toch ooit eenig kwaad hebben gedaan, zooals van de Fransche en Engelsche regeering niet beweerd kan worden. Men denke slechts aan de verschillende met beiden gevoerde oorlogen, aan den Napoleontischen tijd, aan het Kaapland en Transvaal, Ceylon, enz.

Eindelijk meent dan toch een onzer volksvoorlichters een helder oogenblik gehad te hebben, toen hij de oorzaak van dien haat of afkeer in een diep gevoel van vaderlandsliefde vond. Neen, gij volksvoorlichters, de ware vaderlandsliefde borrelt niet aan de bittertafel op, noch ook in de hetzgesprekken aan de bridgetafel. Daar zijn het de behoudzucht en de luiheid, die hoogtij vieren, waar de lust ontbreekt om zich door lezing van de tallooze werken en werkjes over de ons volk beroerende vraagstukken op de hoogte te stellen.

Ware vaderlandsliefde immers uit zich daarin, dat men den drang gevoelt een offer te brengen voor het geheel, welke gezindheid niet bij de groote lagen van ons volk ontbreekt, en dat men zich dus in den ernstigen en grooten tijd, dien wij doormaken, niet uitsluitend of in de eerste plaats bezig houdt met de oude beuzelarijen, die ons volk al zoo lang vergiftigd hebben.

Maar het zijn juist weer de geheime machten, die daarmee hun geniepig spel gespeeld hebben en voortgaan te spelen, waardoor ze de aandacht van het groote publiek van de waarlijk belangrijke dingen voor ons volk hebben afgeleid, zoodat het meerendeel dier dingen zelfs voor zelfstandige studie van de belangrijke vraagstukken ongeschikt is geworden. Met het lezen van eenige romannetjes en het bijwonen van enkele tooneel- en filmvoorstellingen — op niet-politiek gebied wel te verstaan — meent men zijn plicht voor het vaderland als „beschaafd mensch" gedaan te hebben.

Neen, nogmaals neen, gij volksvoorlichters, de oorzaak van het kwaad, die ge meent gevonden te hebben, zit niet in eenige diepere gevoelsbeweging, maar wel in de rampzalige uitwerking der door joden, vrijmetselaars en jezuïeten al tientallen van jaren lang verspreide valsche, tendentieuse berichten omtrent het Duitsche volk en zijn regeering, dit alles gepaard met de door hen aangeprezen giftige onbenulligheden.

Clara Blokjesman, demonstratieverkoopster van bouillon, Amsterdam, 11 november 1921, Auschwitz, 13 november 1942. Clara was een dochter van Herman en Keetje. Clara komt samen met haar vader en stiefmoeder in Westerboek aan. Zij weet zich echter niet te handhaven en gaat al op 10 november 1942 samen met zus Charlotte op transport naar Auschwitz, waar beiden direct na aankomst vermoord worden.

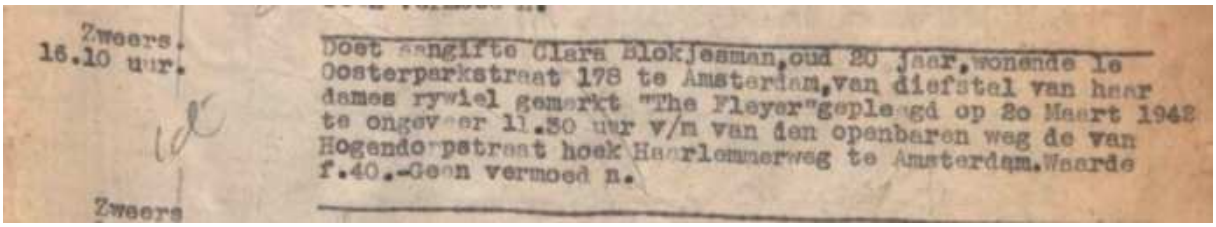
Zweers.
16.10 uur.
Doet aangifte Clara Blokjesman,oud 20 jaar,wonende te
Oosterparkstraat 178 te Amsterdam,van diefstal van haar
dames rywiel gemerkt "The Flayer"gepleegd op 2o Maart 1942
te ongeveer 11.30 uur v/m van den openbaren weg de van
Hogendorpstraat hoek Haarlemmerweg te Amsterdam.Waarde
f.40.-Geen vermoed n.
Zweers

Charlotte Blokjesman, ziekenverzorgster, Amsterdam, 16 november 1923, Auschwitz, 13 november 1942. Charlotte was een dochter Herman en Keetje. Charlotte is in de periode februari-juli 1942 woonachtig in de Joodsche Invalide op Weesperplein 1, vermoedelijk als verpleegster.

Eerste Oosterparkstraat 180-1

Jacob Achttienribben, diamantbewerker en koopman in diamanten, Amsterdam, 25 maart 1884, Sobibor, 11 juni 1943. Jacob was een zoon van diamantslijper en koopman Abraham Achttienribben, en Jetje Beber. In 1903 werd Jacob goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam bij de infanterie terecht. In 1909 trouwt Jacob in Zaandam met de drie jaar jongere Vrouwtje Noort. Samen krijgen zij in 1914 een zoon, Abraham Jacob. Dit huwelijk kwam tot een einde door het overlijden van Vrouwtje. In 1929 hertrouwde de 45-jarige Jacob met de vier jaar oudere Abigaël Noort, een zus van Vrouwtje en weduwe van Barend Drukker. Het gezin woonde op Vrolikstraat 156 toen in 1935 verhuisd werd naar Zandvoort. In 1936 was het gezin weer terug in Amsterdam Oost en woonde op de Ruijschstraat 60 huis, en vanaf 1937 op dit adres. Jacob kwam op 14 mei 1943 in Kamp Vught terecht, waar hij als diamantbewerker werd ingeschreven. Op 6 juni 1943 reisden Jacob en Abigaël naar Westerbork, en van daar direct door naar Sobibor, waar beiden na aankomst door vergassing om het leven werden gebracht. De zoon van Jacob en Vrouwtje, Abraham Jacob, die niet meer thuiswoonde en diamantbewerker en musicus was, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Zie voor de broers en zussen van Jacob Eerste Oosterparkstraat 151-2, waar zus Saartje woonde.

Abigaël Achttienribben-Noort, winkelierster, Amsterdam, 27 april 1880, Sobibor, 11 juni 1943. Abigaël was een dochter van banketbakker Mozes Noort en Rachel Barzilay. Abigaël trouwde in 1903 met slager Barend Drukker. Barend overleed in 1926, waarna Abigael in 1939 met Jacob Achttienribben hertrouwde. Abigaël reisde met Jacob via Kamp Vught en Westerbork naar Sobibor, waar ze na aankomst vermoord werd. Voor zus en broers van Abigaël zie Eerste Oosterparkstraat 92-1, waar broer Isaac woonde.

Volgens Joods Monument zou onderstaande persoon ook op dit adres zijn ingeschreven. We weten niet wat het verband is met bovenstaande personen. Mogelijk woonde Marianne in bij dit echtpaar.

Marianne Nunes Vaz (foto op marktkaart), Amsterdam, 1 januari 1958, Westerbork, 8 februari 1944. Marianne was een dochter van muzikant Jacob Nunes Vaz en Ester Baruch Benavente. Marianne was ongetrouwd. Zij stond met lappen op de markt in de Westerstraat en woonde op in op tientallen adressen in Amsterdam, waaronder op dit adres en op de P.N. Arntzeniusweg 7-3. In juni 1942 verhuisde Marianne naar Blasiusstraat 131-2. Op 23 januari 1943 werd Marianne getransporteerd naar Westerbork, waar ze in de barak voor ouden van dagen werd ondergebracht. Marianne stond op de Portugezenlijst. Dit hing samen met een initiatief vanuit de Joodse gemeenschap om te pogen Portugese Joden generiek als ‘niet-Joods’ te laten verklaren. Zie hierover het boek van Jaap Cohen, *De onontkoombare afkomst van Eli d’Oliveira: een Portugees-Joodse familiegeschiedenis*. Uiteindelijk overleed Marianne in Kamp Westerbork en werd aldaar

gecremeerd. De urn met haar as is later geplaatst op de Joodse begraafplaats in Ouderkerk aan de Amstel.

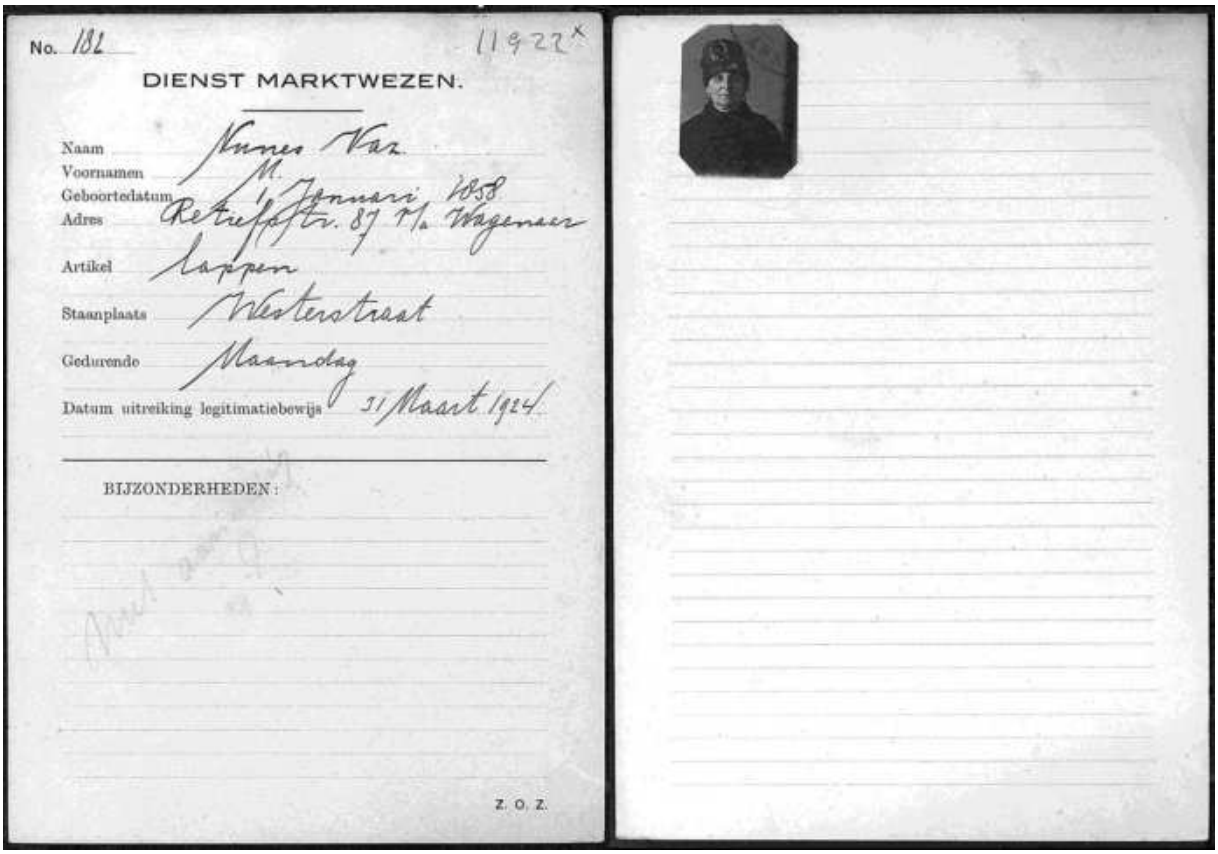
No. 182 11922x

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Nunes Vaz
Voornamen M.
Geboortedatum 1 Januari 1858
Adres Retiefstr. 87 v/h Wagenaar
Artikel lappen
Staanplaats Westerstraat
Gedurende Maandag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 31 Maart 1924

BIJZONDERHEDEN:

Z. O. Z.

Eerste Oosterparkstraat 182-1

Izak van der Velde, pakknecht en meubelmaker, Amsterdam, 6 december 1898, Auschwitz, 30 september 1942. Izak was een zoon van sjouwerman Samuel van der Velde, die door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Hanna Walvis, die in 1939 was overleden. Izak werd in 1917 goedgekeurd voor de militaire dienst en kwam bij het regiment infanterie terecht. Izak trouwde in 1921 met kantoorbediende Elisabeth Sajet. Met haar kreeg hij zoon Samuel (1923) en dochter Sara (1927). In 1932 kwam dit huwelijk door echtscheiding tot een einde. Ook Elisabeth zou door de nationaalsocialisten om het leven worden gebracht. In 1933 hertrouwde Izak met de zeven jaar oudere Maria Waterman. Toen de oorlog begon, woonde het echtpaar op dit adres. Izak werd in zomer 1942 naar Westerbork getransporteerd en op 7 augustus 1942 op de trein naar Auschwitz gezet. Hier overleefde hij gezien zijn officiële sterfdatum nog een aantal weken. Op de een of andere manier was Maria achtergebleven. Zij werd pas op 30 november 1942 op transport naar Auschwitz gezet en kwam vermoedelijk pas op 18 november 1942 in Westerbork aan. We kennen hier de achtergrond niet van. Acht zussen en broers van Izak werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Naatje, Judic, Elias (expeditieknecht), Juda (werkman), Rebecca, Elisabeth (lingerienaaister), Marianne (Den Haag) en Philip (stoffeerder). Ook de twee kinderen die Izak met Elisabeth had, werden door de nationaalsocialisten vermoord. Samuel, die kantoorbediende was, en Sara, die op het Joods Lyceum zat, woonden bij moeder Elisabeth in Amsterdam Noord.

Maria van der Velde-Waterman, Amsterdam, 15 november 1891, Auschwitz, 3 december 1942. Maria was een dochter van sigarenmaker Samson Waterman en Naatje Slier. We weten verder weinig van Maria. Maria werd op 30 november 1942 vanuit Westerbork op transport naar Auschwitz gezet, waar ze direct na aankomst om het leven werd gebracht. Zes zussen en broers van Maria werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Eva, Jesaia (operetteartiest,

Hofmeyrstraat 35-2), Joël (sigarenmaker), Rachel (Transvaalstraat 119 huis), Judith en Elisabeth (Tugelaweg 68-1; Elisabeth heeft merkwaardig genoeg als geboortedatum 13 november 1891, terwijl ze dezelfde ouders heeft als Maria).

Eerste Oosterparkstraat 184-1

Maurits Katoen, sigarenmaker, Amsterdam, 29 juni 1878, Sobibor, 13 maart 1943. Maurits was een zoon van winkelier en brandstoffenhandelaar Manuel Isaac Katoen en Grietje Boas. Maurits kwam uit een gezin van tenminste elf kinderen. In 1897 werd Maurits vrijgesteld van militaire dienst vanwege broederdienst. Maurits trouwde in 1906 met de acht jaar oudere Rosie de Leeuwe. Het echtpaar kreeg vijf kinderen waarvan er een vroeg overleed. Bij het begin van de oorlog woonde Maurits en Rosie met nog ongetrouwde dochters Alida en Kaatje op dit adres. Nadat Alida en Kaatje door de nationaalsocialisten waren opgeroepen en om het leven gebracht, bleven Maurits en Rosie alleen achter. Zij kwamen op 6 maart 1943 in Westerbork aan en werden op 10 maart 1943 op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze direct na aankomst vergast werden. Vijf broers en zussen van Maurits werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Abraham (winkelier in manufacturen), Kaatje, Dientje, Levie (diamantslijper, België) en Joseph (marktkoopman).

Rosie Katoen-de Leeuwe, Utrecht, 18 november 1870, Sobibor, 13 maart 1943. Rosie was een dochter van de in Utrecht geboren muzikant Levie de Leeuwe, die in 1920 was gestorven, en Aaltje Hijman de Leeuwe-Wijnstok, die in datzelfde jaar overleed. Rosie werd met Maurits naar Sobibor getransporteerd en daar vergast. We weten verder weinig van haar. Vier zussen en een broer van Rosie werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rebecca (Swammerdamstraat 59-1), Mietje, Hijman (marktkoopman), Grietje en Saartje.

Alida Katoen, kleermaakster, Amsterdam, 11 augustus 1908, Birkenau, 30 september 1942. Alida was een dochter van Maurits en Rosie. Op 25 juli 1942 wordt Alida van Amsterdam naar Westerbork getransporteerd. We weten niet waarom zij en haar zus Kaatje eerder werden opgeroepen dan hun ouders. Beiden komen op 20 juli 1942 in Westerbork aan. Al op 27 juli 1942 wordt Alida doorgetransporteerd naar Auschwitz, waar zij blijkbaar gezien de sterfdatum nog enige weken overleeft.

Kaatje Katoen, kleermaakster/naaister, Amsterdam, 30 januari 1915, Birkenau, 30 september 1942. Kaatje was een dochter van Maurits en Rosie. Zij wordt al op 24 juli 1942 doorgestuurd naar Auschwitz, volgens de gegevens van de Joodse Raad. Dat zou drie dagen eerder zijn dan Alida. Wij tasten verder in het duister.

Twee andere kinderen van Maurits en Rosie die niet meer thuiswoonden, Emanuel (kleermaker, Tweede Boerhaavestraat 68-1) en Grietje (Ruyschstraat 36-2), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Eerste Oosterparkstraat 184-2

Maria van der Kar-Melchers, Amsterdam, 24 juni 1912, Auschwitz, 23 september 1943. Maria was de dochter van de uit Beverwijk afkomstige barbier Hendrik Willem Melchers en Rachel Koen, die vroeg stierf. In haar jeugd woonde Maria in Hilversum. Mogelijk was zij enig kind. In 1924 kwam het gezin in Amsterdam wonen. In 1937 trouwde Maria met de twee jaar oudere lompenhandelaar en violist Joseph van de Kar. In juli 1940 verhuisde het echtpaar naar dit adres. In juli 1941 zou nog naar de Eerste Oosterparkstraat 206 hs+1 verhuisd worden. Het echtpaar had voor zover bekend geen kinderen. Joseph zal de oorlog overleven, maar Maria kwam op 10 september 1943 in de Dozin-kazerne in Mechelen (België) terecht. Mogelijk trachtte zij naar het zuiden te vluchten; mogelijk was het echtpaar naar België verhuisd. Op 20 september 1943 werd Maria naar Auschwitz getransporteerd, waar zij om het leven werd gebracht. We kennen geen verdere details uit haar leven. Echtgenoot Joseph hertrouwde in 1950 en emigreerde in 1955 met zijn nieuwe gezin naar de Verenigde Staten.

Onderstaand echtpaar stond vanaf december 1939 ook op dit adres ingeschreven. Het is niet duidelijk wat het verband is tussen hen en Maria Van de Kar-Melchers.

Maurits Goudeket, diamantbewerker, venter in ijs, werkverruimingsarbeider en petroleumbezorger, Amsterdam, 19 april 1889, Auschwitz, 3 september 1942. Maurits was een zoon van bakker, diamantslijper, depothouder en directeur van broodfabriek “De Leeuw” Isaac Goudeket, die in 1894 overleed, en Esther Parser, van wie we niet weten wanneer ze overleed. Het was het tweede huwelijk van Isaac. Maurits kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen. In 1908 werd Maurits goedgekeurd voor militaire dienst en ingedeeld bij de infanterie. Maurits trouwde in 1924 met Saartje de Leeuwe. In mei 1939 kwam het echtpaar, dat geen kinderen had, vanaf Sumatrastraat 214-1 op dit adres te wonen. Op de een of andere manier komt Maurits in de oorlog in een werkkamp voor arbeidsverruiming in Nederland terecht. Althans, op zijn kaart van de Joodse Raad staat: “op 31 Aug. 1942 uit de werkkampen op transport gesteld.” Maurits wordt na aankomst in Auschwitz direct vermoord. Saartje zit nog thuis op dit adres. Twee oudere zussen en een broer van Maurits werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Flora (diamantsnijdster), Betsie en Simeon (reiziger). Alle drie woonden in Zuid.

Saartje Goudeket-de Leeuwe, Amsterdam, 25 juni 1893, Sobibor, 2 april 1943. Saartje was een dochter van diamantslijper Daniel de Leeuwe, die in 1919 overleed, en Rachel Blik, die door de nationaalsocialisten vermoord werd. Saartje werd pas opgeroepen om naar Westerbork toen Maurits al enige tijd dood was. Het is niet bekend of zij zijn doodsbericht nog had ontvangen. Saartje was inmiddels verhuisd naar Transvaalkade 116 huis. Mogelijk woonde ze daar bij de familie van Praag in. De relatie kennen wij niet. Op 25 maart 1943 arriveerde Saartje in Westerbork en op 30 maart 1943 werd zij op transport gezet naar Sobibor, waar zij direct na aankomst vergast werd. Zes zussen en broers van Saartje werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rosalie (Swammerdamstraat 21-2), Annaatje (Eerste Oosterparkstraat 206 huis; zie aldaar), Abraham (marktkoopman), Alida (marktkoopvrouw), Isaäc (diamantbewerker) en Louis (meubelstoffeerder, Blasiusstraat 126 huis).

Eerste Oosterparkstraat 184-3

Aron Furth (foto’s links en rechts en op marktkaart hieronder), koopman in manufacturen, marktkoopman in kousen en wolwaren op het Waterlooplein en op de Dapperstraat, en sorteerder in een confectiezaak, Amsterdam, 8 april 1905, Auschwitz, 28 februari 1943. Aron was een zoon van diamantbewerker en marktkoopman Wolf Furth en Mietje Furth-Luks, die op Blasiusstraat 119 huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Aron kwam

uit een klein gezin met twee kinderen. Vanwege een hoge rug werd Aron in 1923 voorgoed ongeschikt verklaard voor militaire dienst. In 1931 trouwde Aron met Rachel Halberstadt. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Bij het aanbreken van de oorlog woonde het echtpaar op dit adres. Vermoedelijk in november 1942 kwamen Aron en Rachel in Westerbork terecht. Op de een of andere manier kwam Jacob eind van die maand nog in het ziekenhuis terecht; de bloedtransfusiedienst wordt genoemd. Wij weten niet wat dat betekent. Op 8 december 1942 december werd Aron samen met zijn vrouw op de trein naar Auschwitz gezet, waar Rachel direct na aankomst om het leven werd gebracht. Aron overleefde het een en ander nog enige maanden, ongetwijfeld als dwangarbeider voor de nationaalsocialisten. De enige broer van Aron, Michiel, die ook

koopman was en nog bij zijn ouders thuis woonde, op Blasiusstraat 119 huis, overleed op 2 mei 1945 ergens in Duitsland.

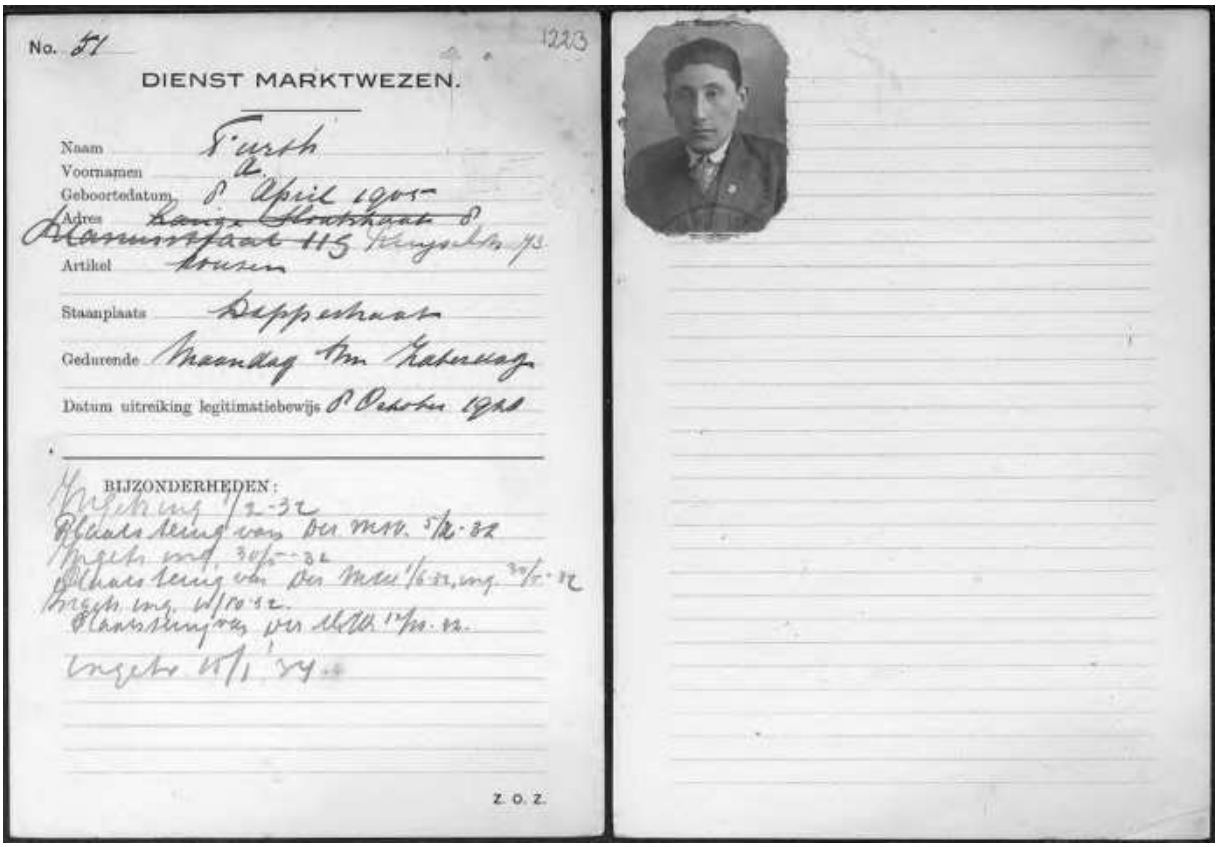
No. 51 1223

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Furth
Voornamen A.
Geboortedatum 8 April 1905
Adres ~~Lange Houtstraat 8~~ ~~Blasiusstraat 115~~ Kruyselstr. 73
Artikel kousen
Staanplaats Dapperstraat
Gedurende Maandag t/m Zaterdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 8 October 1920

BIJZONDERHEDEN:
Ingeschr. 1/2-32
Plaatsteering van Der Mtw. 5/2-32
Ingeschr. ing. 30/5-32
Plaatsteering van Der Mtw. 1/6-32, ing. 30/5-32
Ingeschr. ing. 11/10-32
Plaatsteering van Der Mtw. 12/10-32
Ingeschr. 15/1-34

Z. O. Z.

Rachel Furth-Halberstadt, kleermaakster, Amsterdam, 22 maart 1900, Auschwitz, 11 december 1942. Rachel was een dochter van venter Abraham Halberstadt, die in 1907 was gestorven, en Betje Lijmer, die in 1937 overleed. Rachel werd na de gezamenlijke treinreis met Aron in Auschwitz omgebracht. Twee zussen en twee broers van Rachel werden ook om het leven gebracht: Grietje (Transvaalstraat 80-1), Sara, Barend (medewerker Joodsche Raad) en Willem (boekhouder).

Eerste Oosterparkstraat 190-2

Philip Keizer (foto hieronder ca. 1929 met Aaltje en zoon Karel), diamantbewerker, Leeuwarden, 16 augustus 1875, Auschwitz, 14 januari 1943.

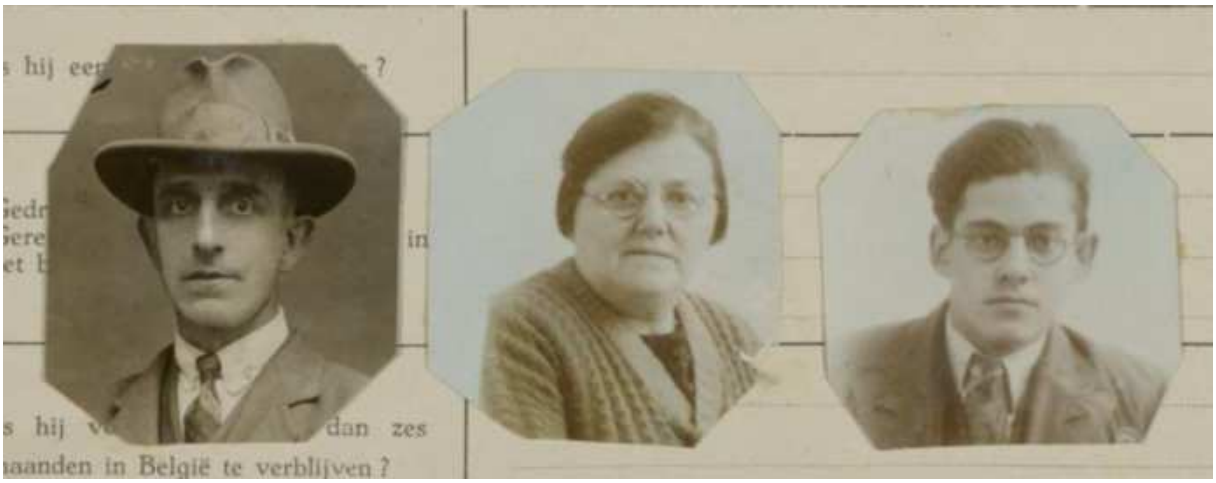

Philip was een zoon van bediende en koopman Levie Keizer en Engeltje Velleman. In 1894 werd Philip vrijgesteld voor militaire dienst vanwege broederdienst. Philip trouwde in 1898 met de in Hoorn geboren Aaltje de Vries. Het echtpaar kreeg in totaal vier kinderen, van wie alleen Karel zijn jeugd overleefde. Het gezin verbleef vanaf 1929 enige tijd in Antwerpen. Sinds juli 1931 woonde Philip op dit adres, waar hij vermoedelijk was ingetrokken bij het gezin van de Berg-Pizaro. Het huwelijk van Philip en Aaltje eindigde in 1932 in een scheiding. Philip zat tot 11 januari 1943 gevangen in Westerbork en werd toen op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij direct na aankomst om het leven werd gebracht. Een broer van Philip, Nathan (bootwerker), die op Tilanusstraat 37-3 woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Ook ongetrouwde zoon Karel, die onder andere fabrieksarbeider en kelner was geweest en op de Weesperstraat woonde, werd om het leven gebracht.

Abraham van den Berg, diamantversteller, 15 december 1865, Auschwitz, 26 oktober 1942. Abraham was een zoon van sjouwerman Isaac Mozes van den Berg en Abigael Ereira. Abraham was de oudste zoon uit een gezin van zeven kinderen. Abraham trouwde in 1895 met Hendrina Cornelia Pezaro. Met haar kreeg hij drie kinderen, die allen op jonge leeftijd overleden. Bij het begin van de oorlog woonde het echtpaar op dit adres. Op 2 oktober 1942 werden beiden van Amsterdam naar Westerbork vervoerd, en op 23 oktober 1942 op de trein naar Auschwitz gezet, waar beiden direct door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Een tien jaar jongere broer van Abraham, diamantbewerker Mozes, die in Amsterdam Zuid woonde, werd ook vermoord.

Hendrina Cornelia van den Berg-Pezaro, Amsterdam, 21 maart 1866, Auschwitz, 26 oktober 1942. Hendrina was een dochter van diamantslijper Abraham Pezaro en Theodora Antonette Hendrina Valkenburg, die in 1873 met elkaar trouwden. Hendrina werd toen erkend door Abraham. Vermoedelijk was hij niet de biologische vader. Een (half)broer van Hendrina, Moses, overleefde de oorlog. Een broer, Eliazer – althans, de eerder geboren Eliazer werd net als Hendrina ook erkend door Abraham bij het huwelijk – die diamantbewerker was, stierf in augustus 1942 in Amsterdam.

Eerste Oosterparkstraat 192 huis

Joseph Vischschraper, diamantslijper, Amsterdam, 19 november 1863, Sobibor, 28 mei 1943. Joseph was de oudste zoon van sjouwerman, vishandelaar en koopman Leendert Vischschraper en Judith Meljado, die in juni 1863 met elkaar getrouwd waren. De moeder van Joseph overleed jong. Vader Leendert hertrouwde in 1878 met de in Leiden geboren dienstbode Debora Logger. Joseph kwam uit een gezin van acht kinderen, zowel uit het eerste als uit het tweede huwelijk van zijn vader. In 1883 werd Joseph vrijgesproken voor militaire dienst als enige zoon. Hij had al zes zussen. Een jaar later werd broer Simon geboren, een nakomertje. Joseph trouwde in 1887 met Bloeme van Dal. Het echtpaar kreeg drie kinderen: Leendert (1889), Judith (1890) en Gerrit (1891), die vermoedelijk alle drie voor 1893 overleden. Rond 1920 woonde Joseph in de Watergraafsmeer, op de Linnaeusparkweg 98-1, samen met huishoudster Cornelia Krom, die uit Wormerveer afkomstig was, en neef Gerrit. In mei 1920 kwam het echtpaar op dit adres te wonen, waar ze aan het begin van de oorlog nog steeds woonden. Op 25 mei 1943 werden Joseph en Bloeme vanuit Westerbork op de trein naar Sobibor gezet. Hier werden ze na aankomst direct vergast. Een zus van Joseph, Sara en twee halfzus, Grietje (Swammerdamstraat 68 huis) en Rika (marktkoopvrouw), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als halfbroer Simon (diamantbewerker).

Bloeme Vischschraper-van Dal, Amsterdam, 23 juni 1866, Sobibor, 28 mei 1943. Bloeme was een dochter van sjouwerman Gerrit Samuel Vischschraper en Debora Pronk. Bloeme kwam uit een gezin van tenminste tien kinderen. Bloeme kwam net als Joseph in de gaskamer van Sobibor om het leven. Drie zussen en een broer van Bloeme werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Rachel (Nederlands-Israëlietisch Oude Mannen- en Vrouwenhuis), Jetje (Retiefstraat 64-2), Jacob (slachtersknecht, Camperstraat 26-2) en Eva (Tugelaweg 38-3).

Eerste Oosterparkstraat 196 huis

Benjamin Bierman, koopman en drogist, Amsterdam, 10 december 1864, Auschwitz, 10 september 1942. Benjamin was een zoon van diamantslijper Hartog Mozes Bierman en Betje Saartje Cohen Elion. Benjamin kwam uit een gezin van tenminste dertien kinderen. In 1884 werd Benjamin goedgekeurd voor militaire dienst Benjamin trouwde in 1887 met de bijna zeven jaar oudere Elisabeth Drukker. Een korte periode woonde het stel in Doesburg. Samen kregen zij zeven kinderen, van wie er enkele voor de oorlog overleden. Vanaf 1895 was Benjamin weer terug in Amsterdam en sinds 1927 woonde het gezin op dit adres, waar ook de winkel gehouden werd. In 1931 overleed Elisabeth. Aan het begin van de oorlog woonden alleen Benjamin en dochter Elisabeth nog op dit adres. De rest was uitgevlogen. Benjamin was in de oorlog bewindvoerder van de echtgenoot van Elisabeth, die in het Apeldoornsche Bosch zit. Op 5 september 1942 kwam Benjamin vanuit Amsterdam in Westerbork aan. Op 7 september 1942 werd hij op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij direct na aankomst vermoord werd. Een broer van Benjamin, Levie (briljantsnijder), werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Elisabeth Moll-Bierman, winkelhoudster in huishoudelijke artikelen, Amsterdam, 10 juni 1889, Auschwitz, 27 augustus 1943. Elisabeth was een dochter van Benjamin en Elisabeth. Elisabeth trouwde in 1934 met de uit Aken (Duitsland) afkomstige Robert Moll, die echter in 1935 in het Apeldoornsche Bosch terecht kwam. In mei 1942 scheidden Elisabeth en Robert. Nadat vader Benjamin in september 1942 naar Westerbork was verdwenen, bleef Elisabeth hier vermoedelijk in haar eentje wonen. Op 24 augustus 1943 werd Elisabeth van Westerbork naar Auschwitz gestuurd, waar ze direct na aankomst vermoord werd.

Een zus van Elisabeth, Mietje, overleefde de oorlog. Drie broers werden om het leven gebracht: Abraham (diamantmakelaar, Retiefstraat 93-1), Hartog (schoenmaker, Blasiusstraat 19 huis) en Maurits (koopman, Den Haag).

Eerste Oosterparkstraat 206 huis

Levie van de Kar, schoenmaker en eigenaar schoenwinkel, Amsterdam, 28 september 1887, Auschwitz, 5 november 1942. Levie was een zoon van sjouwerman Joseph van de Kar, die in januari 1943 in Amsterdam overleed, en Keetje Jacobs, die in juli 1888 op 28-jarige leeftijd overleed. Joseph hertrouwde met de in Zoeterwoude geboren Henderica van Gelderen. Levie kwam uit een gezin van in totaal zeven kinderen. In zijn jeugd woonde hij enige tijd in Hilversum. In 1907 werd Levie goedgekeurd voor militaire dienst. Hij werd bij de infanterie ingedeeld. Levie trouwde in 1909 met Annaatje de Leeuwe. Ze kregen vijf kinderen. Aan het begin van de oorlog woonde Levie met zijn gezin op dit adres. Tijdens de oorlog had Levie enige tijd een sperre; vermoedelijk omdat zijn schoenwinkel een zogenaamd Joods Lokaal was: een winkel waarin alleen Joden mochten kopen. Tussen 3 en 5 oktober 1942 kwam Levie met Annaatje in Westerbork aan. Op 2 november 1942 werd hij op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij na aankomst direct vermoord werd, samen met zijn vrouw Annaatje.

Twee zussen en een broer van Levie werden vermoord: Roosje, Martha (hulp in de huishouding) en Samuel (marktkoopman in schoe-nen).

Annaatje van de Kar-de Leeuwe, schoonmaak (L.O.K.A.), Amsterdam, 11 maart 1887, Auschwitz, 5 november 1942. Annaatje was een dochter van diamantslijper Daniel de Leeuwe, die in 1919 overleed, en Rachel Blik, die door

de nationaalsocialisten vermoord werd. Voor overige familieleden van Annaatje zie Eerste Oosterparkstraat 184-2, waar zus Saartje woonde.

Keetje (Kitty) Root-van de Kar (foto rechts), magazijnbediende en ateliernaaister, Amsterdam, 9 januari 1915, Auschwitz, 3 december 1942. Keetje was een dochter van Levie en Annaatje. Keetje trouwde in november 1941 met de anderhalf jaar jongere automonteur, magazijnbediende, bedrijfsleider, magazijnchef en marktkoopman Abraham Root, die de oorlog overleefde en in 2008 overleed. Zij was zwanger van dochter Greetje, die in mei 1942 geboren werd en de oorlog ook overleefde. Abraham trok in oktober 1942 bij Keetje in, mogelijk na het weghalen van haar ouders. Keetje was betrokken bij de grote razzia op Hollandia Kattenburg op 9 november 1942, door de S.D., die vermoedde dat op deze kledingfabriek voor de Duitse Wehrmacht sabotage gepleegd zou worden. Alle Joodse medewerkers werden afgevoerd. Keetje kwam op 26 november 1942 vanuit Scheveningen naar Westerbork en werd meteen op de trein naar Auschwitz gezet. Daar werd zij na aankomst om het leven gebracht. Hoe Abraham en Greetje de oorlog overleefden, weten we niet.

Verloofd:
KITTY v. d. KAR
en
AB. ROOT.
Amsterdam, 3 Maart 1939.
1e Oosterparkstraat 206.
Meerhuizenplein 5 hs.

Jacob van de Kar, schoenmaker, Amsterdam, 30 juni 1923, Auschwitz, 16 augustus 1942. Jacob was een zoon van Levie en Annaatje. Jacob trouwde op 18 juli 1942 met Rachel Elisabeth Vischschraper, die een half jaar ouder was dan hij. Al op 24 juli 1942 werd Rachel vanuit Westerbork gedeporteerd naar Auschwitz, waar ze binnen enkele weken om het leven kwam. Jacob wordt als ongehuwd vermeld op zijn kaart van de Joodsche Raad. Volgens deze gegevens zou hij op 19 juli 1942 in Auschwitz zijn gearriveerd en net als Rachel op 24 juli 1942 naar Auschwitz gedeporteerd. Jacob leefde daar volgens de overgebleven gegevens later dan Rachel.

Heden overleed onze lieve
Vriendin, Mevrouw
REGINA VOS—ROOT.
Fam. L. J. v. d. KAR
Kinderen en Kleinkinderen
1e Oosterparkstraat 206.
D. v. d. KAR
F. v. d. KAR—DREESE
Aalsmeerweg 26 huis.
Amsterdam, 14 Augustus 1939.

Broer Joseph, die ook op dit adres woonde, overleefde de oorlog, net als twee niet meer thuiswonende broers van Keetje en Jacob, Daniël en Abraham.

Eerste Oosterparkstraat 206-2

Mietje Bosboom-Lakmaker (foto naast – ca. 1915 - in het midden, met kinderen Mozes en Netje), Amsterdam, 24 mei 1872, Auschwitz, 7 december 1942. Mietje was een dochter van diamantversteller David Gerrit Lakmaker en de in Zwolle geboren Nettien Mansbacher. Mietje trouwde in 1898 met winkelier Salomon Bosboom, die in 1923 overleed. Met hem kreeg ze zoon Mozes en dochter Netje. Mietje zou niet meer hertrouwen. In november 1940 kwam ze vanaf Camperstraat 34-2 op dit adres te wonen, samen met haar jongere zus Sophia. In mei 1941 zou Mietje nog verhuizen naar Vrolikstraat 233-2. Sophia was al eerder verhuisd, in maart 1941. Op 25 november 1942 reisde Mietje naar Westerbork. Op 4 december 1942 werd zij op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze na aankomst direct vermoord werd. Zoon Mozes overleefde de oorlog. Dochter Netje, die op Ruyschstraat 70-2 woonde, werd met man en kinderen vermoord.

Sophia Blitz-Lakmaker (foto rechts), Amsterdam, 27 mei 1879, Auschwitz, 7 december 1942. Mietje was een dochter van David Gerrit Lakmaker en Nettien Mansbacher, en een jongere zus van Mietje. Sophia trouwde in 1929 met de tien jaar oudere weduwnaar en politieagent Lucas Blitz, die in mei 1941 overleed. Lucas had al zes kinderen uit een eerder huwelijk. Rond het overlijden van Lucas woonde Sophia tijdelijk bij haar zuster Mietje in huis. In maart 1941 verhuisde Sophia naar de Plantage Middenlaan en in augustus 1941 naar de Plantage Parklaan. Op 26 november 1942 kwam Sophia in Westerbork aan, waar zij op 4 december 1942, net als haar zus, op de trein naar Auschwitz werd gezet. Ook Sophia werd direct na aankomst vermoord.

Een zus van Mietje en Sophia, Rosette, werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Eerste Oosterparkstraat 216 huis

Samuel Berclouw (foto links), schoenmaker en winkelier in schoenmakersfournituren, Amsterdam, 23 maart 1880, Sobibor, 16 april 1943. Samuel was de oudste zoon van pakhuisknecht, bakker en winkelier Samson Berclouw en Rachel Berclau Polak, die beiden in de jaren twintig waren overleden. Samuel kwam uit een relatief klein gezin met vier kinderen. In 1899 werd hij goedgekeurd voor de militaire dienst en werd ingedeeld bij de infanterie. Samuel trouwde in 1908 met de bijna zeven jaar jongere Elisabeth Witmond. Met haar kreeg hij twee kinderen, Simon (1909) en Arie Arnold (1914). Beiden zouden de oorlog overleven. Bij het begin van de oorlog woonde het echtpaar op dit adres. Op 27 maart 1943 kwamen beiden in Westerbork aan. Samuel en Elisabeth werden op 13 april 1943 op de trein naar Sobibor gezet, waar zij direct na aankomst vergast werden. Een zus en twee broers van Samuel werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Anna, Andries (hoedenmaker) en Jacob (hoedenfabrikant).

Elisabeth Berclauw-Witmond (foto rechts), Amsterdam, 10 november 1886, Sobibor, 16 april 1943. Elisabeth was een dochter van de in Zutphen geboren diamantbewerker Aaron Witmond en de in Londen geboren Marij Witmond-Witmond. Vier zussen en een broer van Elisabeth werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Sara (Rotterdam), Betsy (Tugelaweg 45-3), Bertha (Tugelaweg 57 h), Lea (Schiedam) en Michel (vertegenwoordiger, Rotterdam).

Zelfstandig
DIENSTMEISJE
gevraagd van 8½ tot 5 uur. Aanm. S. Berclouw, Ie Oosterparkstraat 216 hs., Amsterdam-O.

Eerste Oosterparkstraat 220-1

Bertha van Emden, winkeljuffrouw, Den Haag, 25 januari 1885, Auschwitz, 19 oktober 1942. Bertha was een dochter van de in Den Haag geboren koopman en winkelier Salomon van Emden en Heintje van Emden-van Cleef, die ook op dit adres woonden en beiden in de loop van de jaren twintig overleden. Bertha trouwde nooit. In juni 1940 kwam Bertha vanuit Transvaalstraat 30 huis op dit adres te wonen, waar André (zie onder) waarschijnlijk steeds was blijven wonen. Bertha werkte mee in de speelgoed- annex huishoudartikelenzaak van André. Bertha kwam begin oktober 1942 in Westerbork aan en werd op 16 oktober 1942 op transport naar Auschwitz gezet, waar ze direct na aankomst vermoord werd.

Heden overleed te *den Haag*,
onze waarde Broeder en Oom,
de Heer E. VAN EMDEN,
in den ouderd. v. bijna 86 jaar.
3150 Uit aller naam,
S. VAN EMDEN.
A'dam, 5 October '25.
17 Tisjrie '86.
1ste Oosterparkstr. 220, 1e ét.

Heden overleed plotseling
onze waarde Zwager, Oom en
oud-Oom, de Heer
J. E. VAN CLEEF,
in den ouderdom van 66 jaar.
(102) Uit aller naam:
S. VAN EMDEN.
1e Oosterparkstraat 220 I.

Jacques van Emden, magazijnbediende, werkzaam bij een verhuurderskantoor en houder van een speelgoed- annex huishoudartikelenzaak, Den Haag, 25 januari 1888, Auschwitz, 3 september 1942. Jacques was een zoon van Salomon van Emden en Heintje van Emden-van Cleef, en een broer van Bertha en André. Jacques kwam uit een gezin van zeven kinderen, waarvan er drie op zeer jonge leeftijd overleden. Omdat Jacques zeer klein was – minder dan 1.52 m – werd hij in 1907 voor militaire dienst afgekeurd. Jacques trouwde nooit. In de oorlog zat hij samen met zijn broer André in een werkkamp in Drenthe. We weten niet welk werkkamp dat is. Op 31 augustus 1942 werd Jacques vanuit Westerbork op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij direct na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht.

André van Emden (foto rechts), magazijnbediende en winkelier, Alkmaar, 23 november 1891, Midden-Europa, 31 maart 1944. André was een zoon van Salomon van Emden en Heintje van Emden-van Cleef, en een broer van Bertha en Jacques. In 1910 werd André voor militaire dienst goedgekeurd, maar na bezwaar alsnog vrijgesteld. We weten niet om welke redenen. André trouwde in 1926 met Johanna (Annie) Blitz. Met haar kreeg hij twee kinderen, Hans en Alfred Jacques. André en Annie zetten samen met de broer en zus van André de winkel in de Eerste Oosterparkstraat op. Mogelijk trokken Bertha en Jacques bij hen in. Van het Joods Monument nemen we de volgende aantekening over.

Een nabestaande herinnert zich het volgende: "Als wij uit Hilversum een dagje naar Amsterdam gingen en ook oom André en tante Annie gingen opzoeken, liet oom André voor ons altijd alle beweegbare speeltjes draaien, rijden en toeteren. Die moesten allemaal opgewonden worden en hij had er zelf het grootste plezier in. In de oorlog heb ik zelf nog wel eens in de winkel geholpen (André en Jacques zaten toen in een werkkamp in Drenthe en Annie lag in het ziekenhuis)."

André kwam in de oorlog met zijn broer Jacques in een werkkamp terecht. Op de een of andere manier ging hij later dan Jacques vanuit Westerbork op transport naar Auschwitz, en samen met zijn vrouw en zonen Hans en Alfred Jacques: op 16 oktober 1942. Hier werd André niet direct om het leven gebracht, maar ingezet als dwangarbeider. Zijn uiterste overlijdensdatum is op 31 maart 1944 gesteld.

Johanna (Annie) van Emden-Blitz (foto links), Amsterdam, 21 september 1895, Auschwitz, 19 oktober 1942. Annie was een dochter van diamantbewerker Aron (Arie) Blitz, die nog bij de oprichting van zowel de ANDB als de CPH betrokken was geweest, en Grietje Blitz-Kroese, die beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Annie reisde met André en zonen Hans en Alfred Jacques naar Auschwitz, waar zij net als Alfred Jacques na aankomst direct vermoord werd. Een zus van Annie, Alida, overleefde de

oorlog. Broer Gosschalk (Linnaeusstraat 225-3/Christiaan de Wetstraat 65-2, leider sociale zaken Joodsche Raad afd. Westerbork) werd omgebracht.

Hans van Emden, Amsterdam, 19 juli 1927, Midden-Europa, 31 maart 1944. Hans was een zoon van André en Annie. Hans kwam begin oktober 1942, vermoedelijk met zijn ouders, aan in Westerbork en werd op 16 oktober 1942 op de trein naar Auschwitz gezet. Hans werd net als zijn vader nog enige tijd als dwangarbeider ingezet.

Alfred Jacques van Emden, Amsterdam, 12 december 1931, Auschwitz, 19 oktober 1942. Alfred Jacques was een zoon van André en Annie.

Bertha, Jacques en André hadden een zuster, Cato, die in Berchem (België) woonde. Ook zij zou door de nationaalsocialisten vermoord worden. Twee zoons die Cato van haar man Abraham Rood had, woonden vanaf februari 1941 ook op dit adres.

Izak Rood (foto rechts), diamantbewerker, los werkman en bontwerker, Amsterdam, 5 juni 1911, Auschwitz, 20 januari 1944. Willem was een zoon van diamantslijper Abraham Rood en Cato van Emden. Izak was lid van de ANDB. In december 1942 verhuisde Izak naar de Oudeschans. Op 20 januari 1943 kwam Izak in Kamp Vught terecht, waar hij bontwerker bij Splitter was. Op 20 september 1943 kwam hij in Westerbork terecht, vanwaar hij een dag later op de trein naar Auschwitz werd gezet. Hier kwam Izak niet direct om het leven. Vermoedelijk werd hij als dwangarbeider ingezet. We weten niets van de laatste periode van Izaks leven.

Willem Rood (foto links), diamantbewerker, Amsterdam, 22 juni 1918, Auschwitz, 30 september 1942. Willem was een zoon van Abraham Rood en Cato van Emden. Willem woonde lange tijd in België, maar trok in februari 1941 op dit adres in. Op 20 juli 1942 trouwde Willem met kapster Lena Pachter, die bij haar ouders op Ruyschstraat 36-1 woonde. Op 31 juli 1942 werd Willem, vermoedelijk met Lena, vanuit Westerbork naar Auschwitz getransporteerd, waar hij na een aantal weken om het leven kwam. Lena heeft dezelfde sterfdatum als Willem.

Een broer van Izak en Willem, Salomon (kleermaker, Camperstraat 5-3), werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Eerste Oosterparkstraat 222-1

Sophia de Valença-Nathan, winkelierster, Arnhem 3 april 1894, Sobibor, 2 juli 1943. Sophia was een dochter van de in Den Bosch geboren koopman Marcus Nathan, die in 1931 in Arnhem stierf, en de in Arnhem geboren Mina Katz, die al in 1926 was overleden. Sophia trouwde in 1919 in Arnhem met diamantbewerker Meijer de Valença. Van hem kreeg zij een dochter, Gonda. Meijer overleed in 1936. Sophia had een manufacturenwinkel op de begane grond van dit adres. Sophia werd op 29 juni 1943 direct na aankomst vanuit Westerbork met dochter Gonda op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst vergast werden. Vier zussen van Sophia werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Hendrina (Den Haag), Elisabeth, Francisca (filiaalhoudster, Den Haag) en Sientje.

Heden werden wij getroffen
door het grote verlies van onze
geliefde Schoonzuster en Tante,
Mevrouw
A. DE VALENÇA—PLUKKER,
diep betreurd door ons allen.
Wed. S. DE VALENÇA—
NATHAN
GONNIE DE VALENÇA
Wed. S. DE VALENÇA—
COHEN en Kind
B. DE VALENÇA.
Amsterdam, 7 Augustus 1936.
1e Oosterparkstraat 222.

Gonda de Valença, verkoopster, Amsterdam, 21 juni 1920, Sobibor, 2 juli 1943. Gonda was een dochter van Meijer en Sophia.

Tweede Oosterparkstraat

Tweede Oosterparkstraat 1-1

Jacob Dingsdag, slager, koopman en perser, Amsterdam, 27 juni 1908, Auschwitz, 30 september 1942. Jacob was een zoon van werkman Levie Dingsdag en Mietje Theeboom, die op Blasiusstraat 120-2 woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Jacob kwam uit een groot gezin van twaalf kinderen. In 1927 werd Jacob vrijgesteld voor militaire dienst vanwege broederdienst. Het gezin woonde toen op de Tweede Oosterparkstraat 48 huis. In 1938 trouwde Jacob met Henriette Suiskind. Het echtpaar ging in eerste instantie in Enschede wonen, bij de moeder van Henriette. In oktober 1939 waren ze weer terug in Amsterdam en kwamen op dit adres te wonen. Jacob en Henriette kregen geen kinderen. Op 18 juli 1942 arriveerden Jacob en Henriette, die zich mogelijk voor Arbeitseinsatz hadden opgegeven, in Westerbork, vanwaar ze op 21 juli 1942 al op de trein naar Auschwitz werden gezet. Vermoedelijk werden beiden kort na aankomst vermoord. De sterfdatum zoals hierboven genoemd, is een theoretische datum, die aangeeft wanneer Jacob en Henriette zeker niet meer in leven waren. Een broer van Jacob, Joseph, overleefde de oorlog. Zes andere broers en een zus werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Abraham (bloemenhandelaar, Retiefstraat 99-2), Salomon (kantoorbediende, behanger en grondwerker, Vrolikstraat 283 huis), Mozes (kleermaker, Blasiusstraat 120-2), Barend (stoffeerder), Rika, David (bontwerker, Blasiusstraat 122-1) en Jonas (goudsmid).

Henriette Dingsdag-Suiskind, knoopster/fabrieksarbeidster, Schüttorf, 8 januari 1912, Auschwitz, 30 september 1942. Henriette was een dochter van de in het Pruisische Herslake (Duitsland) geboren koopman Samson Suiskind, die in 1936 overleed, en de in Enschede geboren Rosa Helena Goedhart, die in Enschede woonde en de oorlog overleefde. Henriette woonde in haar jeugd op vele plaatsen in Nederland. In maart 1934 trok Henriette op het adres van de ouders van Jacob in, Blasiusstraat 120-2. Wij weten niet precies waarom dit was en wat de relaties waren. Henriette trouwde in 1938 met zoon Jacob. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Zie voor haar verhaal verder hier boven. Een zus van Henriette, Sophie, overleefde net als haar moeder de oorlog. Twee broers en een zus werden door de nationaalsocialisten vermoord: Samuel (arbeider, Enschede), Evaline (Enschede) en Alfred (kantoorbediende, Rotterdam).

Tweede Oosterparkstraat 3 huis

Gerrit Nebig (foto links), kleermaker, venter en groentegrossier, Amsterdam, 14 januari 1909, Auschwitz, 31 januari 1944. Gerrit was de oudste zoon van venter Hartog Nebig en Rika Nebig-Klijnkramer, die op Vrolikstraat 46 woonden en door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Na de lagere school volgde Gerrit de 4-jarige MULO. In 1928 werd Gerrit, ondanks zijn slechte ogen, goedgekeurd voor militaire dienst en werd bij de infanterie ingedeeld. In 1936 trouwde Gerrit met Anna Gans. Het echtpaar kreeg in 1938 een zoontje, Hartog, dat de oorlog zou overleven. Gerrit, Anna en Hartog woonden in eerste instantie op de Eerste Oosterparkstraat 126, vanaf mei 1940 korte tijd op Afrikanerplein 55-2, in het huis van de ouders van Anna, en vanaf diezelfde maand op dit adres. In de oorlog had Gerrit vermoedelijk enige tijd een sperre vanwege de Joodsche Raad. Hij werkte in de broodvoorziening van de instelling. Volgens de Joodsche Raad was Gerrit liberaal in theologische opvattingen. Op 26 maart 1943 kwam Gerrit in Kamp Vugth terecht, waar hij als bontwerker werd ingezet bij Splitter. Op 6 september 1943 werd Gerrit naar Westerbork getransporteerd. Van hier werd hij op 15 november 1943 doorgestuurd naar Auschwitz. Volgens een verklaring van Isaac Italiaander van Afrikanerplein 3-3 zou Gerrit in januari 1944 in Birkenau vergast zijn. Vijf zussen en broers van Gerrit werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Lena (naaister bij Hollandia Kattenburg, Iepenplein 15-2), Betje (Vrolikstraat 46), Juda

(perser, Vrolikstraat 46), Meijer (diamantslijper, Vrolikstraat 46) en Saartje (naaister bij Hollandia Kattenburg, Vrolikstraat 46).

Anna Nebig-Gans, machinestikster/naaister, Amsterdam, 2 juli 1911, Auschwitz, 31 januari 1944. Anna was een dochter van pakhuisknecht Hijman Gans en Clara Gans-Italiaander, die op Afrikanerplein 55 woonden en door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Anna kwam samen met Gerrit in Kamp Vught terecht, waar zij als naaister ingezet werd bij Menist. Samen met Gerrit kwam Anna in Auschwitz terecht. We kennen geen verdere gegevens over hoe zij om het leven kwam. Twee broers van Anna, Leendert (typograaf, Tilanusstraat 22) en Mozes (chauffeur, Afrikanerplein 55), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 3-1

Elias Vischjager, reiziger in textiel en magazijnbediende, Amsterdam, 18 september 1917, Auschwitz, 30 september 1942. Elias was een zoon van venter Manus Vischjager, die in 1927 op 75-jarige leeftijd was overleden en dus een uiterst oude vader was, en de bijna dertig jaar jongere weduwe Hanna Vischjager-Meljado, die in de oorlog op de De la Reijstraat 16-3 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. De oudste kinderen uit een eerder huwelijk van Manus waren veertig jaar ouder dan Elias. Na de dood van Manus in 1927 deed Hanna Elias in het Nederlandsch Israëlietisch Jongensweeshuis opnemen. Elias doorliep na zijn lagere schooltijd de driejarige HBS, waarvoor hij het diploma behaalde. In 1936 werd Elias, die op dat moment vertegenwoordiger van een dekenhandelaar was, voorgoed ongeschikt verklaard voor militaire dienst, vanwege slechte ogen en platvoeten. In februari 1940 – Elias woont inmiddels weer bij zijn moeder op de De la Reijstraat 16-3 – trouwt Elias met de zwangere Clara Vrachtdoender. Het echtpaar gaat op de Spinozastraat wonen, en verhuist in mei 1940 naar dit adres. In augustus 1940 wordt zoon Rudolf Manus geboren. Net als de buren van familie Dingsdag arriveert het gezin vroeg in Westerbork en wordt al op 31 juli 1942 op de trein naar Auschwitz gezet, waar Clara en Rudolf Manus direct worden vermoord en Elias nog even in leven blijft. Een jongere broer van Elias, Joseph, overleeft de oorlog. Twee zeer veel oudere halfzussen en een halfbroer worden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Christina, David (venter, Afrikanerplain 35 huis) en Branca (Louis Bothastraat 10-1).

Clara Vischjager-Vrachtdoender, Amsterdam, 22 maart 1920, Auschwitz, 2 augustus 1942. Clara was een dochter van melkbezorger Alexander Vrachtdoender en Sara Vrachtdoender-Mossel, die op Transvaalstraat 68-2 woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Clara kwam uit een groot gezin. We weten verder weinig van Clara, die op 22-jarige leeftijd samen met haar zoontje Rudolf Manus om het leven kwam. Een broer of zus van Clara – we wisten de naam niet te achterhalen – overleefde de oorlog. Vijf broers en een zus werden door de nationaalsocialisten vermoord: Abraham (arbeider), David (schoenmaker, Transvaalstraat 68-2), Rika (Transvaalstraat 68-2), Jacob (banketbakker, Transvaalstraat 68-2), Louis (kleermaker, Transvaalstraatg 68-2) en Max (Transvaalstraat 68-2).

Rudolf Manus Vischjager, Amsterdam, 15 augustus 1940, Auschwitz, 2 augustus 1942. Rudolf was de zoon van Elias en Clara.

Tweede Oosterparkstraat 4-1

Wolf Lelie (foto rechts), sjouwerman en koopman, Amsterdam, 11 april 1864, Sobibor, 9 april 1943. Wolf was een zoon van sjouwerman Abraham Wolf Lelie en Leentje Groente. Wolf kwam uit een relatief groot gezin van tenminste zeven kinderen. In 1884 werd Wolf, ondanks aangedragen lichaamsgebreken, goedgekeurd voor militaire dienst. Wolf

trouwde in 1889 met Betje Katoen, die in 1915 overleed. Het echtpaar kreeg geen kinderen. In 1916 hertrouwde Wolf met de weduwe Rebekka Carolina Benjamins. Dit echtpaar, dat nu zelf te oud was om nog kinderen te krijgen, woonde lange tijd op Miquelstraat 36-1, en vanaf maart 1940 in de Van Woustraat. In juni 1940 kwamen Wolf en Rebekka op dit adres te wonen. Op 27 maart 1943 kwamen Wolf en Rebekka in Westerbork terecht. Op 6 april 1943 werden beiden op transport naar Sobibor gezet, waar zij na aankomst direct door vergassing om het leven werden gebracht. Twee broers van Wolf, Salomon (commissionair) en Frederik (marktkoopman), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Rebekka (Rebecca) Carolina (Caroline) Benjamins (mogelijk op de foto als een van de beider dochters van Joseph Benjamins hieronder), Woudrichem, 27 maart 1865, Sobibor, 9 april 1943. Rebekka was een dochter van de in Woudrichem geboren koopman Joseph (Jozef) Abraham Benjamins (Drievoet) en de in Kloetinge geboren Magdalena Emanuel. Rebekka kwam uit een gezin van tenminste tien kinderen.

Rebekka ging in haar jonge jaren in Woudrichem naar de eerste openbare school in Woudrichem en deed mee aan het kroningsfeest van koning Willem III in 1874. Rebekka trouwde in 1893 in Woudrichem met de in Amsterdam geboren vier jaar oudere kapper en later diamantslijper Mozes Katoen, die in 1911 overleed. Van hem kreeg zij in ieder geval zoon Leendert (diamantslijper), die de oorlog overleefde. Na het overlijden van Mozes hertrouwde Rebekka in 1916 met Wolf Lelie. Zie voor het verdere verhaal van Wolf en Rebekka hierboven, bij Wolf. Twee zussen van Rebekka, Rozetta (Dapperplein 22-1) en Catootje, werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Broer Marcus (koopman) stierf in februari 1943 in Amsterdam. Broer Abraham (Woudrichem) werd om het leven gebracht. Uit het boek van Bert van Straten, *Mediene Sjtampers. Komst, verblijf en ondergang van de Werkendamse en Woudrichemse joden, 1680-1943*, halen wij de volgende informatie betreffende de oorspronkelijk uit Hanau (Duitsland) afkomstige familie van Rebekka.

Joseph Abraham trad als enige zoon in de voetsporen van zijn vader. Ook hij trok met allerlei koopwaar door dezelfde gemeenten [Woudrichem, Rijswijk, Giessen, Andel, Almkerk, Emmikhoven, Werkendam en De Werken, red.] als zijn vader. Na 1878 behoefde hij de streek niet meer te delen. Zijn vader overleed in dat jaar, terwijl zijn moeder kort daarop naar Rotterdam vertrok […]. Joseph Abraham vond in de in 1839 in Kloetinge geboren Magdalena Emanuel zijn

levenspartner. Volgens overlevering was Magdalena van een adembenemende schoonheid, wat met de beste wil van de wereld niet van Joseph Abraham gezegd kon worden. Deze uiterlijke schoonheid deed menig Woudrichemmer verbaasd opmerken "hoe komt zo'n lelijke jood aan zo;n mooie vrouw". […] Joseph Abraham wist enige welstand met zijn nering te bereiken. Zo kocht hij de woning aan de Hoogstraat en komt hij vanaf 1868 regelmatig voor op de kiezerslijsten voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad. Hij overleed in 1929, na de laatste jaren afwisselend bij zijn kinderen te Amsterdam en Woudrichem te hebben gewoond.

Tweede Oosterparkstraat 4-2

Hijman Ketellapper (foto's links en rechts), diamantslijper, Amsterdam, 18 augustus 1876, Amsterdam, 20 september 1940. Hijman was een zoon van bakker en winkelier Markus Ketellapper en Rachel Bonewit. Hijman kwam uit een gezin van tien kinderen, waarvan er twee voor de oorlog overleden. In 1895 werd Hijman vanwege lichaamsgebreken vrijgesteld voor de militaire dienst. Hij vertrok daarna naar Londen, waar hij in 1903 met Roosje Jacobs trouwde. In 1904 kwam het echtpaar terug naar Amsterdam, om in 1907 weer naar Londen te vertrekken. Hijman en Roosje kregen geen kinderen. Na geruime tijd in Antwerpen te hebben gewoond, arriveerde het echtpaar in 1934 weer in Amsterdam en kwam op Vrolikstraat 155-4 te wonen. In datzelfde jaar verhuisden ze naar Miquelstraat 50-2. In augustus 1939 kwam het echtpaar op dit adres te wonen. Het is ons niet bekend waaraan Hijman in september 1940 aan overleed. Zeven broers en zussen van Hijman werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Isaäc (perser en marktkoopman), Abraham (koopman), Marianne (Vrolikstraat 58-1), Leentje (naaister, Vrolikstraat 58-1), Nathan (bankbediende en marktkoopman), Vrouwtje (Magersfonteinstraat 9-3) en Alexander (bediende, Swammerdamstraat 41-1).

Roosje Ketellapper-Jacobs (foto's links en rechts), Den Helder, 18 juni 1880, Sobibor, 2 april 1943. Roosje was een dochter van uitdrager Jacob Simon Jacobs, die in 1892 als manufacturier failliet ging, en Rebecca Corper. Roosje kwam uit een gezin van tenminste 14 kinderen. In 1903 vertrok Roosje met haar familie naar Londen, waar ze met Hijman Ketellapper trouwde. Voor de overige geschiedenis van Hijman en Roosje tot aan het overlijden van Hijman zie hierboven. Roosje bleef na het overlijden van Hijman alleen achter op de Tweede Oosterparkstraat 4-2. Op 25 maart 1943 arriveerde Roosje in Westerbork. Op 30 maart 1943 werd Roosje getransporteerd naar Sobibor, waar ze direct na aankomst vermoord werd door de nationaalsocialisten. Een zus van Roosje, Esther, overleefde de oorlog. Een andere zus en twee broers van Roosje werden vermoord: Rachel (Oostzaan), Simon (fotograaf, Swammerdamstraat 35-1) en Eliazer (fotograaf, Pretoriusstraat 81-2).

Tweede Oosterparkstraat 4-3

Ondertrouwd:
A. DEGEN
en
G. TURFREYER.
Amsterdam, 1 Mei 1923.

Abraham Degen, (beschuit)bakker, Amsterdam, 7 augustus 1895, Sobibor, 2 april 1943. Abraham was een zoon van vertegenwoordiger Mozes Degen, die in december 1940 in Amsterdam overleed, en Rachel Barzilaij, die al in 1902 was gestorven. Abraham trouwde in 1923 met zeven jaar oudere Grietje Turfreijer. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Aan het begin van de oorlog woonden Abraham en Grietje op dit adres. Op 25 maart 1943 arriveerden Abraham en Grietje in Westerbork. Op 30 maart 1943 werden ze op de trein naar Sobibor gezet, waar ze na aankomst direct vergast werden. Twee zussen en twee broers van Abraham werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Rosette (Apeldoornsche Bosch), Margaretha (Den Haag), Marcus (tekstdichter) en Alexander (diamantslijper)

Grietje Degen-Turfreijer, Amsterdam, 2 april 1888, Sobibor, 2 april 1943. Grietje was een zochter van werkman Moses Turfreijer en Judith Peereboom. Grietje kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. We weten verder weinig van haar. Een broer van Grietje, Simon (koopman), werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Ook zus Duifje werd om het leven gebracht.

Tweede Oosterparkstraat 5 huis

Salomon Elsas (foto links), koopman en reiziger, Amsterdam, 21 december 1899, Sobibor, 30 april 1943. Salomon was een zoon van venter en koopman in vis Nathan Elsas en Clara Engelander, die op Vrolikstraat 197-2 woonden en door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Het is onwaarschijnlijk dat Nathan de werkelijke vader van Nathan was, aangezien Nathan in 1887 was geboren, en het huwelijk met hoogzwangere Clara – geboren in 1881 - in 1907 tot stand kwam. Daarom gaan we er vooralsnog vanuit dat Salomon een zoon van Clara was die door Nathan geëcht werd. Een zus van Salomon, Catharina, werd in 1907 geboren. Daarna kwamen er nog enige kinderen, waarvan er een aantal jong stierf. Salomon trouwde in 1924 in Rotterdam met de hoogzwangere Clara Vogel, met wie hij vier kinderen kreeg: Michael (1924), Gonda (1925), Kaatje (1927) en Maria (1928). Het gezin woonde in Rotterdam en vanaf 1930 enige tijd in België. Het zestal kwam in 1933 weer terug naar Amsterdam, woonde vanaf oktober 1938 op Vrolikstraat 91-2 en vanaf juni 1940 op dit adres. In de nacht van 7 op 8 april 1943 worden allen door de Amsterdamse politie opgepakt en opgebracht, samen met een aantal familieleden dat mogelijk op bezoek is (zie onder). Vandaar gaat de reis naar Westerbork, waar Salomon op 27 april 1943 op transport naar Sobibor wordt gezet. Op 30 april 1943 wordt hij door de nationaalsocialisten door vergassing om het leven gebracht.

Clara Elsas-Vogel (foto rechts), Amsterdam, 14 juni 1902, Sobibor, 30 april 1943. Clara was een dochter van de in Londen geboren diamantversteller Meijer (Michael) Vogel, die in 1910 was gestorven, en Gouda Degen, die in 1929 hertrouwd was met Marcus Springer die in 1934 was overleden, inmiddels in het Gemeentelijk verzorgingshuis voor ouden van dagen (tegenwoordig Sarphatihuis) zat en in juli 1941 overleed. Clara reisde samen met het gezin en familie als onderstaand naar Westerbork en met het gezin naar Sobibor, waar ze direct na

aankomst vergast werd. Een zus en twee broers van Clara werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Maria (Tweede Oosterparkstraat 5-1; zie hieronder), Machiel (diamantbewerker en marktkoopman) en Coenraad (timmerman en marktkoopman, Blasiusstraat 97 huis).

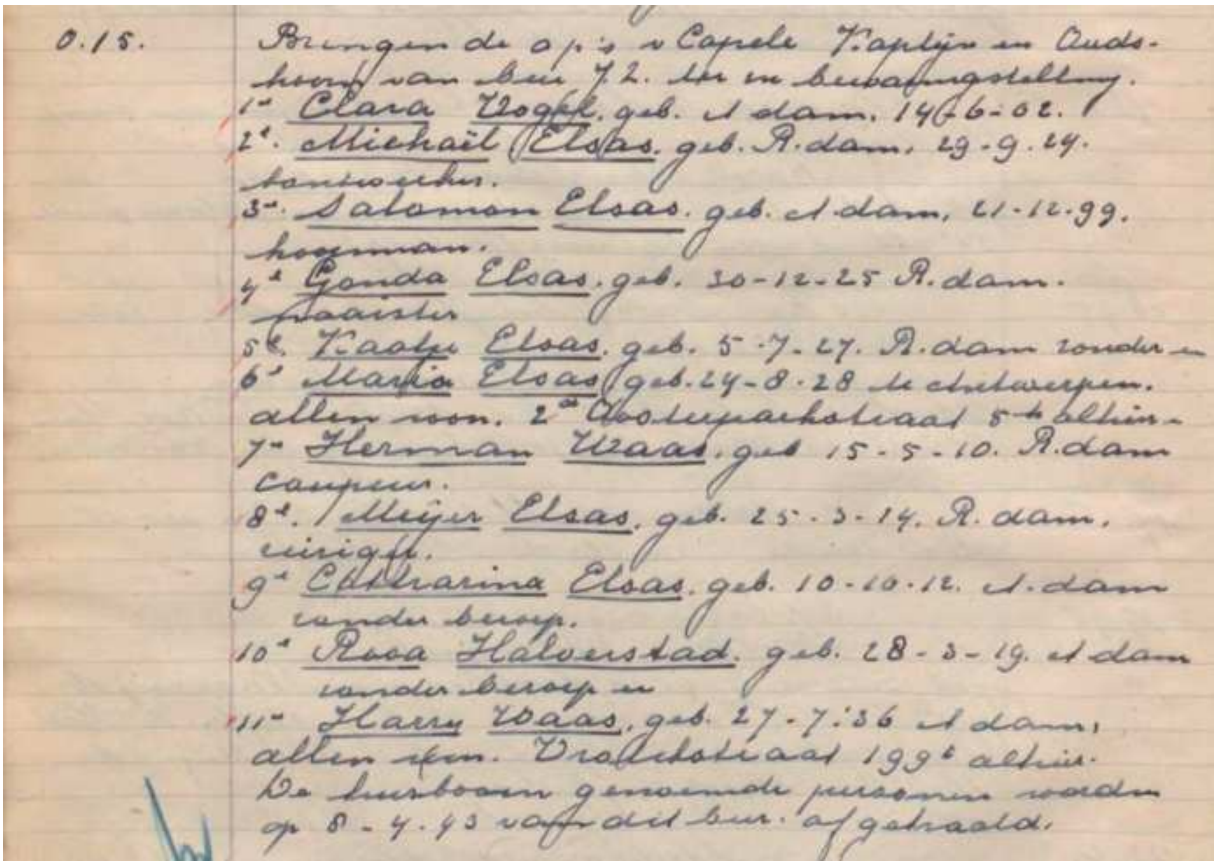

Michael Elsas, leerling-bontwerker, Rotterdam, 29 september 1924, Sobibor, 30 april 1943. Michel was een zoon van Salomon en Clara.

Gonda Elsas, mantelwerkster, Rotterdam, 30 december 1925, Sobibor, 30 april 1943. Gonda was een dochter van Salomon en Clara.

Kaatje Elsas, Rotterdam, 5 juli 1927, Sobibor, 30 april 1943. Kaatje was een dochter van Salomon en Clara.

Maria Elsas, Antwerpen, 24 augustus 1928, Sobibor, 30 april 1943. Maria was een dochter van Salomon en Clara.

Tweede Oosterparkstraat 5 a-1

Emanuel van West, diamantslijper, Amsterdam, 10 april 1913, Buchenwald, 24 februari 1945. Emanuel was lid van de ANDB. Emanuel was een zoon van diamantslijper Abraham van West, die in 1932 was overleden, en Roosje van West-Franschman, die op Blasiusstraat 109-2 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. In 1932 werd Emanuel goedgekeurd voor militaire dienst en bij de infanterie ingedeeld. In 1938 trouwde Emanuel met de in Rotterdam geboren sigarettenverkoopster en diamantsnijdster Schoontje van Beseme, die één jaar jonger was dan hij. Schoontje zal de oorlog overleven en in 1947 hertrouwen. Emanuel en Schoontje gingen na hun huwelijkssluiting op dit adres wonen. Ze kregen geen kinderen. Emanuel komt pas op 24 maart 1944 in Westerbork aan. Dit kan er op wijzen dat Emanuel en Schoontje ondergedoken waren. We weten dit niet zeker. Op 5 april 1944 wordt Emanuel naar Auschwitz getransporteerd. Op de een of andere manier komt hij vandaar in het beruchte kamp Buchenwald terecht, waar hij eind februari 1945 om het leven komt. Vijf zussen en broers van Emanuel worden ook door de

nationaalsocialisten vermoord: Rebecca (Tilanusstraat 66-2), Klaartje, Rachel (Ruyschstraat 76-3), Jacob (rijwielhersteller, Soest) en Hartog (koopman, Blasiusstraat 109-2).

Tweede Oosterparkstraat 5-1

Israel de Jong (foto's links en rechts met echtgenote), venter, koopman en reiziger, Rotterdam, 19 november 1895, Auschwitz, 30 september 1942. Israel was een zoon van de in Rotterdam geboren koopman Michel Mozes de Jong en de eveneens in Rotterdam geboren Naatje Polak. Beiden overleden ruim voor de oorlog. Israel kwam uit een groot gezin van tenminste negen kinderen. Israel trouwde in 1917 met Maria Vogel. Het echtpaar kreeg geen kinderen. In de jaren twintig woonde het echtpaar in Berchem (België), waar Israel voor eigen rekening het vak leurder (venter) uitoefende. Het gezin woonde op verschillende adressen in verschillende steden. Vanaf 1933 wonen Israel en Maria weer in Amsterdam, onder andere vanaf september 1937 in de Ben Viljoenstraat 14a-2, en vanaf september 1940 op dit adres. Israel leeft enige tijd van de steun en gaat dan weer uit venten met manufacturen. Israel en Maria arriveren op 11 augustus 1942 in Westerbork en worden al op 14 augustus 1942 op transport naar Auschwitz gezet. Beiden hebben een sterfdatum van 30 september 1942, maar deze is fictief, aangezien in deze periode de registraties van Auschwitz niet goed zijn overgeleverd. Genoemde datum is de uiterlijke datum dat beiden nog in leven hadden kunnen zijn. Een zus van Israel, Susanna, overleefde de oorlog. Broer Simon (los werkman) overleed in juli 1940 in Rotterdam. Vijf andere broers en zussen van Israel werden door de nationaalsocialisten vermoord: Simon (los werkman, Rotterdam), Jacob (los werkman en expeditiewerker, Rotterdam), Jaantje (Kraaipanstraat 49 huis), Sara (Den Haag) en Hartog (arbeider, Rotterdam).

Maria de Jong-Vogel (foto's links en rechts), Amsterdam, 26 januari 1896, Auschwitz, 30 september 1942. Maria was een dochter van Michael Vogel en Gouda Degen en een zus van Clara, die op dit adres op de begane grond woonde. Zie voor verdere familiegegevens aldaar.

Tweede Oosterparkstraat 5-2

Mozes Polak, venter, reiziger en koopman, Amsterdam, 2 december 1904, Auschwitz, 30 september 1942. Mozes was de oudste zoon van venter Hijman Polak en Esther van Gelder, die in Zuid woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Ondanks het aangeven van het gebrek 'aamborstigheid' werd Mozes in 1923 goedgekeurd voor militaire dienst. Mozes trouwde in 1928 met Rachel Peper. Met haar kreeg hij drie kinderen: Herman (1929), Leo (1935) en Elly (1939). Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Mozes moet eerder zijn opgepakt dan zijn gezin, of mogelijk zat hij in een werkkamp ergens in het land, want hij kwam veel

eerder aan in Westerbork dan de rest van de familie. Op 15 juli 1942 werd Mozes op de trein naar Auschwitz gezet. De sterfdatum van 30 september 1942 is een theoretische datum, zoals eerder vermeld. Een zus van Mozes, Rebecca, overleefde de oorlog. Vijf andere zussen en broers werden om het leven gebracht: Mietje (verkoopster), David (handelsreiziger), Joël (magazijnbediende), Jacob (magazijnbediende) en Elisabeth (naaister). Allen woonden nog bij hun ouders op de Eemsstraat in Amsterdam Zuid.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, onze lieve Oom, de Heer
J. VICTOR,
in de ouderdom van 62 jaar.
M. POLAK.
R. POLAK—PEPER
en Kinderen.
Amsterdam, 28 Maart 1939.
Tweede Oosterparkstraat 5 II.

Rachel Polak-Peper, Amsterdam, 19 januari 1906, Sobibor, 28 mei 1943. Rachel was een dochter van diamantversteller Leendert Peper en Kitty Victor, die een verdieping hoger woonden op Tweede Oosterparkstraat 5-3 en beiden door de nationaalsocialisten werden vermoord. Rachel kwam uit een groot gezin en trouwde met Mozes Polak, van wie zij drie kinderen kreeg. Na het verdwijnen van Mozes in juli 1942 bleef de rest van het gezin op dit adres wonen. Vermoedelijk werden zij ondersteund door de ouders van Rachel. Op 25 mei 1943 arriveerden Rachel en haar kinderen in Westerbork, en werden meteen op de trein naar Sobibor gezet. Daar werden alle vier direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Een broer van Rachel, Samuël, overleefde de oorlog. Een broer en acht andere zussen van Rachel werden door de nationaalsocialisten vermoord: Elias (loopknecht en krantenbezorger), Sippora (Schalk Burgerstraat 22-1), Marianne (Tweede Oosterparkstraat 7 huis), Sophia (Tugelaweg 136-2), Susanna (Ben Viljoenstraat 18 huis), Schoontje, Esther (naaister, Tweede Oosterparkstraat 5-3), Clara en Anna (Hofmeyrstraat 42-1).

Herman Polak, Amsterdam, 17 juli 1929, Sobibor, 28 mei 1943. Herman was een zoon van Mozes en Rachel.

Geboren:
ELLY,
Dochter van:
R. POLAK—PEPER
en
M. POLAK.
Amsterdam, 2e Oosterparkstr. 5

Leo Polak, Amsterdam, 5 april 1935, Sobibor, 28 mei 1943. Leo was een zoon van Mozes en Rachel.

Elly Polak, Amsterdam, 29 april 1939, Sobibor, 28 mei 1943. Elly was een dochter van Mozes en Rachel.

Tweede Oosterparkstraat 5-3

Leendert Peper, sigarenmaker, diamant(/briljant)versteller en venter in fruit en petroleum in Amsterdam Oost, Amsterdam, 17 december 1861, Auschwitz, 7 december 1942. Leender was een zoon van diamantslijper Elias Leendert Peper en Fijtje Izaak Zetter. Vanwege zijn geringe lengte van 1 meter 52 werd Leendert in 1881 vrijgesteld voor militaire dienst. In 1883 trouwde Leendert met Anna Polak. Zij overleed in 1903. In 1904 hertrouwde Leendert met de meer dan twaalf jaar jongere, in Londen geboren weduwe Kitty Victor. In totaal kreeg Leendert 14 kinderen, waarvan een aantal op jonge leeftijd overleden. Zie voor de namen van hen die in de oorlog omgebracht werden of deze overleefden Tweede Oosterparkstraat 5-2, waar dochter Rachel woonde. Leendert verblijft met zijn gezin in de jaren 1908-1919 geruime tijd in België, waar hij in het diamantvak werkzaam is. Vanaf 1919 woonde het gezin weer in Amsterdam, op diverse adressen en vanaf 1936 op dit adres. Op 19 november 1942 arriveerden Leendert en Kitty in Westerbork. Op 4 december 1941 werden zij op transport gezet naar Auschwitz, waar ze beiden na aankomst direct om het leven werden gebracht.

Kitty Peper-Victor, Londen, 8 april 1874, Auschwitz, 7 december 1942. Kitty was een dochter van Samuel David Victor, van wie we niet het beroep weten, en Sarah Acker. Kitty trouwde in 1893 op 19-jarige leeftijd met de 21-jarige diamantversteller Mozes van Duijm, van wie ze drie kinderen kreeg (van wie er een jong stierf, zoon Abraham de oorlog overleefde en dochter Marianne in de oorlog werd omgebracht) en die al in 1897 overleed. In 1904 hertrouwde Kitty met weduwnaar Leendert Peper. Zie voor de verdere lotgevallen van het gezin hierboven.

Esther Peper (foto rechts), naaister, Amsterdam, 4 december 1908, Auschwitz, 3 december 1942. Esther was een dochter van Leendert en Kitty. Esther, die als enig kind nog bij haar ouders thuis woonde, was werkzaam bij Hollandia Kattenburg in Amsterdam Noord, waar uniformen voor het Duitse leger werden gemaakt. In dat kader had zij een sperre. Op 11 november 1942 vond een inval in Hollandia Kattenburg plaats door de Sicherheitspolizei onder leiding van Willy Lages (foto hiernaast). Dit in verband met een vermoeden dat gesaboteerd zou worden. Alle Joodse werknemers werden weggevoerd, waaronder Esther. Al op 12 november 1942 kwam Esther in Westerbork terecht. Zij moet haar ouders daar zijn tegengekomen, die op 19 november 1942 arriveerden. Esther werd op 30 november 1942, een week voor haar ouders, op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd zij direct na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Tweede Oosterparkstraat 6-2

Jonas van der Stam, koopman, Rotterdam, 21 maart 1882, Auschwitz, 5 oktober 1942. Jonas was een zoon van de in Zegwaard geboren bakker Joseph van der Stam en de in Rotterdam geboren Maria van der Stam-Melhado, die beiden ver voor de oorlog overleden. Jonas kwam uit een groot gezin van tenminste tien kinderen. In 1901 werd Jonas goedgekeurd voor de militaire dienst. Jonas trouwde in 1909 in Rotterdam met Sara van Hachgenberg. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Pas in november 1940 kwamen Jonas en Sara in Amsterdam wonen, op dit adres. In maart 1941 verhuisden ze naar Vrolikstraat 137-1. Op 26 september 1942 worden Jonas en Sara naar Westerbork gedeporteerd, en op 2 oktober 1942 naar Auschwitz. Daar worden beiden direct na aankomst vermoord. Een zus en een broer van Jonas, Rika en David, overleven de oorlog. Zes andere zussen en broers werden om het leven gebracht: Rebecca (Rotterdam), Jetje, Aaltje (Rotterdam), Levie (sorteerder, Rotterdam), Sophie (Rotterdam) en Mozes (expeditiehulp, Den Haag).

Sara van der Stam-van Hachgenberg, Utrecht, 4 juli 1873, Auschwitz, 5 oktober 1942. Sara was een dochter van koopman Salomon Hachgenberg en Barendina Cohen. We weten verder weinig van het leven van Sara. Een broer en een zus van Sara, Mozes en Hilletje, overleefden de oorlog. Broers Joseph (marktkoopman, Tweede Oosterparkstraat 24-1; zie aldaar) en Israël (koopman, Den Haag), en zus Elisabeth (Tweede Oosterparkstraat 108 huis; zie aldaar) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 6-3

Leon Stijsel (foto volgende pagina rechts), diamantwerker, Parijs, 11 mei 1871, Auschwitz, 13 november 1942. Leon was een zoon van diamantwerker Barend Isaac Stijsel en Gertrude Baur.

Hij bracht gezien de geboorteplaats van zijn broers zeker tot en met 1876 in Parijs door, en was in ieder geval in 1886 weer terug in Amsterdam. Leon was de oudste zoon uit een gezin van acht kinderen. Alleen zijn zus Rachel Bernardina was (twee jaar) ouder. Leon werd 1891 vrijgesteld vanwege te kleine lengte. Hij was ruim 1 meter 52 en en toen al werkzaam in het diamantvak. In 1894 vertrekt Leon naar New York. We weten niet hoe lang en waar hij geweest in de tientallen jaren die volgden. We vonden Leon in december 1923 in Antwerpen terug, waar hij vanuit Amsterdam arriveerde en als diamantsnijder werk zocht. Hij was nog steeds ongetrouwd. Wat we verder weten is dat Leon bij het begin van de oorlog al enige tijd terug in Amsterdam was en alleen op dit adres woonde. De foto die we van Leon in het Felixarchief vonden, biedt weinig aanknopingspunten over hoe Leon er uitzag. Wie de energie heeft, zou de instantie kunnen benaderen, aangezien de scan mogelijk slechter is dan de werkelijke archieffoto. Op 8 november 1942 arriveerde Leon in Westerbork. Op 10 november 1942 werd hij op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd hij direct na aankomst vermoord. Een zus en drie broers van Leon werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rachel, Jonas (meubelmaker, Retiefstraat 70 huis), Hartog (los werkman) en Joseph (barbier).

Heden overleed tot onze diepe droefheid, onze lieve Oom, de Heer
J. VICTOR,
in de ouderdom van 62 jaar.
S. WAGENAAR.
M. WAGENAAR—
v DUIJM.
Amsterdam, 28 Maart 1939.
Tweede Oosterparkstraat 7 III.

Tweede Oosterparkstraat 7 huis

Samuel Wagenaar, handelaar en sigarenmaker, Amsterdam, 10 november 1896, Sobibor, 4 juni 1943. Samuel was een zoon van diamantversteller Joseph Wagenaar, die in 1919 in Apeldoorn overleed, en Judith Zomerplaag, die op Danie Theronstraat 4 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Samuel kwam uit een gezin van zeven kinderen. Samuel trouwde in 1921 met de drie jaar oudere Marianne van Duijm. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Aan het begin van de oorlog woonden Samuel en Marianne op Tweede Oosterparkstraat 7-3. In september 1940 zouden ze naar dit adres verhuizen. Op 29 mei 1943 arriveerden Samuel en Marianne in Westerbork en op 1 juni 1943 werden ze op de trein naar Sobibor gezet. Hier werden zij direct na aankomst vergast. Een zus van Samuel, Dina, overleefde de oorlog. Zus Sophia stierf in december 1940 in Amsterdam. Zus Heintje en broer Elias (kruidenier en marktkoopman, Ben Viljoenstraat 14 a-2) werden door de nationaal-socialisten vermoord.

DANKBETUIGING.
Hiermede betuig ik mijn hartelijke dank voor de goede behandeling tijdens mijn ziekte, aan den Weled. Zeergel. Heer Doctor S. L. Fransman.
S. WAGENAAR
Amsterdam, 11 April 1940.
2e Oosterparkstraat 7, 3e ét.

Heden overleed plotseling onze innig geliefde Zuster, Behuwdzuster en Tante
SOPHIA PRONT—WAGENAAR
in de nog jeugdige leeftijd van 37 jaar.
Diep betreurd door:
E. WAGENAAR
A. WAGENAAR—PRONT
M. STOKVIS
L. STOKVIS—WAGENAAR
en kind
H. WAGENAAR
J. RODRIGUES
Ben Viljoenstraat 14 hs.
S. WAGENAAR
M. WAGENAAR—
van DUYM
2e Oosterparkstraat 7 hs.
M. GOBITZ
D. GOBITZ—WAGENAAR
Kinderen en Kleinkinderen.
Dan. Theronstraat 4 hs.
Amsterdam, 30 December 1940.

Heden overleed in Frankrijk tot onze diepe droefheid ons lieve Neefje
PAUL WAGENAAR
in de ouderdom van 14 jaar.
Zijn Oom en Tante
S. WAGENAAR
M. WAGENAAR—VAN
DUYM
Amsterdam, 4 Juli 1939
2e Oosterparkstraat 7 3e ét.

Marianne Wagenaar-van Duijm, Amsterdam, 1 oktober 1893, Sobibor, 4 juni 1943. Marianne was een dochter van sigarenmaker, diamant(/briljant)versteller en venter in fruit en petroleum Mozes van Duijm en Kitty Victor, die op Tweede

Oosterparkstraat 5-3 woonden. Zie voor de familie van Marianne verder aldaar.

Na het overlijden van Sophia, de zus van Samuel, die getrouwd was met Samuel Pront, woonden haar vier kinderen een klein half jaar bij Samuel en Marianne in huis.

Louis Pront, Amsterdam, 27 augustus 1925, Sobibor, 16 april 1943. Louis was een zoon van marktkoopman Samuel Pront en Sophia Wagenaar, de zus van Samuel. Volgens een mededeling op Joods Monument zou dit gezin orthodox zijn geweest. Na zijn tijdelijk verblijf bij zijn oom en tante ging Louis weer bij zijn vader op Ben Viljoenstraat 14a-2 wonen. Op 1 april 1943 kwam Louis met zijn vader en drie zussen in Westerbork aan. Op 13 april 1943 werd hij op de trein naar Sobibor gezet, waar hij na aankomst vergast werd.

Lea Pront, Amsterdam, 2 april 1929, Sobibor, 16 april 1943. Lea was een dochter van Samuel Pront en Sophia Wagenaar. Lea, Henriette en Cato bleven wat langer bij haar oom en tante wonen, en verhuisde in september 1941 met haar twee zusjes naar het Nederlands-Israëlietisch Meisjesweeshuis op Rapenburgerstraat 171. Vanuit daar werden zij mogelijk naar Westerbork gestuurd, vanwaar ze met vader, broer en zussen op transport naar Sobibor werden gezet. Zie verder boven.

Henriette Pront, Amsterdam, 10 september 1930, Sobibor, 16 april 1943. Henriette was een dochter van Samuel Pront en Sophia Wagenaar.

Cato Pront, Amsterdam, 4 april 1933, Sobibor, 16 april 1943. Cato was een dochter van Samuel Pront en Sophia Wagenaar.

Tweede Oosterparkstraat 7-1

Levie Vleeschdrager, slager, Amsterdam, 5 mei 1910, Sobibor, 4 juni 1943. Levie was een zoon van slager IJzak Vleeschdrager, die in 1939 was overleden, en de in Nieuwer-Amstel geboren Bilha Sipora Vleeschdrager-Velleman, die op Van Musschenbroekstraat 23 huis-a woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. In 1929 werd Levie, die toen slagerknecht was, vanwege broederdienst vrijgesteld voor militaire dienst. Bij het begin van de oorlog woonde Levie op Vrolikstraat 54-1. In augustus 1940 trouwde Levie op 30-jarige leeftijd met de zeven jaar jongere Rebecca Hagenaar. Het echtpaar verhuisde na het sluiten van hun huwelijk naar dit adres. Op 18 maart 1941 deed Levie aangifte bij de politie van de diefstal van zijn fiets, die gestolen is voor Weesperstraat 63, waar hij werkzaam was bij de firma J. en D. de Haas.

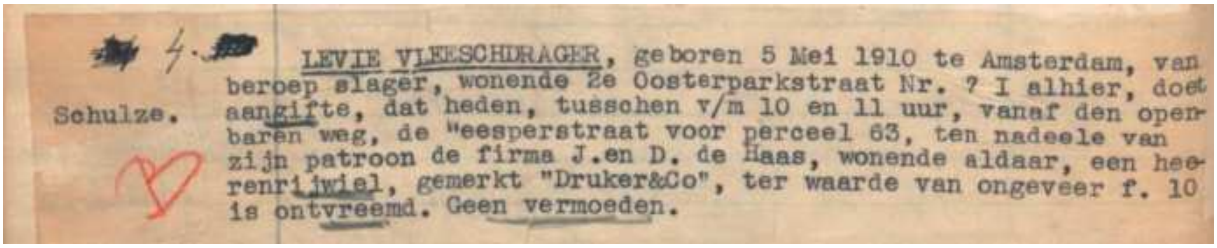
Schulze.

LEVIE VLEESCHDRAGER, geboren 5 Mei 1910 te Amsterdam, van beroep slager, wonende 2e Oosterparkstraat Nr. ? I alhier, doet aangifte, dat heden, tusschen v/m 10 en 11 uur, vanaf den openbaren weg, de Weesperstraat voor perceel 63, ten nadeele van zijn patroon de firma J.en D. de Haas, wonende aldaar, een herenrijwiel, gemerkt "Druker&Co", ter waarde van ongeveer f. 10 is ontvreemd. Geen vermoeden.

In oktober 1941 werd zoontje Jack geboren. Inmiddels had Levie, net als een aantal van zijn zwagers, een sperre van de Joodsche Raad, in zijn geval in verband met zijn werkzaamheden als slagersbediende bij de firma J. en D. de Haas. Mogelijk was deze zaak aangewezen als Joodsch Lokaal. Volgens de Joodsche Raad was Levie liberaal in godsdienstige opvattingen. Op 25 mei 1943 komen Levie, Rebecca en de kleine Jack in Westerbork terecht, waar ze op 1 juni 1943 op de trein naar Auschwitz worden gezet. Alle drie worden na aankomst direct vergast. Vier broers van Levie worden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Barend (slachter, Tilanusstraat 22 huis), Nathan (kapper), Aaron (winkelier in manufacturen) en Jacob (kapper, van Musschenbroekstraat 23 huis-a).

Rebecca Vleeschdrager-Hagenaar, kleermaakster/bontwerkster, Amsterdam, 1 juli 1907, Sobibor, 4 juni 1943. Rebecca was een dochter van venter Meijer Hagenaar, die in 1931 was overleden en

Roosje Bolle, die in 1937 stierf. Rebecca was aan het begin van de oorlog het buurmeisje van Levie en woonde bij haar broer Alexander in op Vrolikstraat 56 huis. Ook Rebecca had een sperre, vanwege het beroep van Levie. Ook zij zou liberaal geweest zijn in godsdienstige opvattingen. We weten verder weinig van Rebecca. Vijf broers van Rebecca werden door de nationaalsocialisten vermoord: Abraham (beambte Joodsche Raad, Vrolikstraat 86-1), Simon (fruithandelaar en kassier groentedistrict Joodsche Raad), David (schoonmaker, Haarlem), Alexander (koopman in fruit, werkzaam voor de Joodsche Raad in het groentendistrict, Vrolikstraat 56 huis) en Louis (koopman in fruit).

Jack Vleeschdrager, Amsterdam, 4 oktober 1941, Sobibor, 4 juni 1943. Jack was een zoon van Levie en Rebecca.

Tweede Oosterparkstraat 7-2

Hartog (Herman) Kloot, handelaar in vis, Amsterdam, 10 augustus 1911, Auschwitz, 30 september 1942. Hartog was een zoon van incasseerder Samson Kloot en Betje Appelboom, die in de Weesperzijdeflank op Miquelstraat 34 huis woonden en door de nationaalsocialisten werden omgebracht. Na de lager school volgde Herman de driejarige MULO. In 1930 werd Herman, die toen met zijn ouders op Blasiusstraat 140-1, op basis van ‘persoonlijk onmisbaar’ afgekeurd voor militaire dienst. Herman was toen bediende in een confectiefabriek. Hij was een relatief lange man, van 1 meter 76. Ergens in de eerste helft van de jaren dertig verhuisde Herman naar Den Haag, waar hij zich verlooft en trouwt met Rebecca Goudeketting. Na het huwelijk in 1935 komt Herman met Rebecca weer terug naar Amsterdam. Sinds november 1938 woont het echtpaar op dit adres, waar in 1939 dochter Betty wordt geboren. Op 7 augustus worden Herman, Rebecca en Betty vanuit Westerbork op de trein naar Auschwitz gezet, waar allen binnen een korte tijd om het leven komen. Herman zou mogelijk langer geleefd hebben als Rebecca en Betty, als we de – in deze periode onbetrouwbare – sterfdata mogen geloven. Een broer en een zus van Herman, Maurits (boekbinder, Hofmeyrstraat 42-1) en Sippora (naaister, Miquelstraat 34 huis), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Rebecca Kloot-Goudeketting, Amsterdam, 9 maart 1914, Auschwitz, 14 september 1942. Rebecca was de dochter van visventer en koopman in vis Alexander Goudeketting, die door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Kaatje Wijnschenk, die de oorlog overleefde. In haar jeugd woonde Rebecca onder andere in Velsen/IJmuiden (waar vader Alexander vis inkocht), Eindhoven en Den Haag. Er werd hard gewerkt, maar vrijdag altijd sabbath gevierd. Alexander startte in 1924 een viswinkel in Eindhoven, Wijnschenks Vishandel. Rebecca zal daar vermoedelijk ook gewoond hebben. Later woonde ze in Den Haag, waar vader vanaf 1933 ook weer een vishandel was begonnen. Rebecca trouwde in 1935 in Den Haag met Herman Kloot, die ook in de vishandel zat. Vader en moeder vertrokken vanwege de slechte handel later naar Brussel. Zie verdere details over het huwelijk van Herman en Rebecca en hun gang naar Auschwitz hierboven. Vader en moeder reisden in de loop van de oorlog met de beide broers van Rebecca naar Frankrijk, in de hoop via Spanje weg te komen. Moeder Kaatje wist met hulp van het Franse verzet onder te duiken. Broer Maurits wist via de Pyreneeën te ontsnappen en kwam uiteindelijk in Engeland terecht, waar hij de oorlog overleefde. Broer Raphaël (Felix) werd samen met vader Alexander opgepakt en werd uiteindelijk samen met hem door de nationaalsocialisten in kamp Majdenek vermoord.

Betty Kloot, Amsterdam, 22 november 1939, Auschwitz, 14 september 1942. Betty was een dochter van Herman en Rebecca.

Tweede Oosterparkstraat 8-1

Hendrieka Frank-Premselaar, Woerden, 25 januari 1875, Auschwitz, 21 januari 1943. Hendrieka was een dochter van tabakswerker Jesaijas Joel Premselaar en Sara Gans, die beiden voor de oorlog overleden. Zij bracht haar jeugd in Woerden door. Hendrieka trouwde in 1908 op 33-jarige leeftijd in Amsterdam met de 40-jarige sjouwerman, los werkman en lompenventer Sander Frank, die in 1938 overleed. Het echtpaar kreeg vier kinderen, van wie dochter Grietje vermoedelijk vroeg

overlijdt. Hendrieka verhuist in augustus 1939 vanuit Joubertstraat 5 huis naar Hilversum, maar komt in november 1939 weer terug naar Amsterdam en gaat dan op Ruyschstraat 120-2 wonen. Van hier verhuist zij weer naar Retiefstraat 45-3 en komt uiteindelijk op dit adres te wonen. Op 9 januari 1943 arriveert Hendrieka in Westerbork en op 18 januari 1943 wordt ze op transport gezet naar Auschwitz, waar ze spoedig na aankomst om het leven komt. Vijf broers en een zus van Hendrieka worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Joël (diamantbewerker, Deymanstraat 12-1), Philip (koopman), Richel (Krugerplein 5-3), Abraham (marktkoopman, Vrolikstraat 247 huis), Elisabeth (Reitzstraat 10 huis) en Jacob (venter, Krugerstraat 38-2). Een zoon van Hendrieka, Jesaijas Sander (voddensorteerder), overleeft de oorlog. Twee andere zonen, Levie (barbier, Vrolikstraat 74 1) en Joël (expeditiechauffeur, Vrolikstraat 249-1), worden door de nationaalsocialisten vermoord.

Heden overleed na een langdurige ziekte, onze lieve Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevr. de Wed. SARA PREMSELAAR 7071 geb. GANS, in den ouderdom van 77 jaar. Diep betreurd door ons allen.
J. PREMSELAAR.
J. PREMSELAAR—WORMS.
I. PREMSELAAR.
A. PREMSELAAR—COHEN.
S. FRANK.
R. FRANK—PREMSELAAR.
J. VERDONER.
PIL. PREMSELAAR.
E. PREMSELAAR—PILLER.
D. GOBETS.
R. GOBETS—PREMSELAAR.
A. PREMSELAAR.
R. PREMSELAAR—BOLLEGRAAF.
J. STODEL.
E. STODEL—PREMSELAAR.
S. PREMSELAAR.
E. PREMSELAAR-FRENGEL.
L. PREMSELAAR.
R. PREMSELAAR-DE ROOD.
J. PREMSELAAR.
M. PREMSELAAR—BRASEM.
Amsterdam, 14 Maart 1932. 6 Adar II 5692.

Tweede Oosterparkstraat 8-2

Judith Polak, Zwolle, 5 juli 1867, Auschwitz, 3 december 1942. Judith was een ongetrouwde dochter van koopman Nathan Polak en Ester Ricardo. Judith woonde in haar jeugd in Zwolle. In 1876 was het gezin weer terug in Amsterdam. Judith was de oudste dochter in een gezin van vijf kinderen. We weten weinig over het leven van Judith. Bij het begin van de oorlog woonde ze op dit adres. Op 19 november 1942 arriveerde Judith in Westerbork en op 30 november 1942 werd ze op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd Judith direct na aankomst op 75-jarige leeftijd door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Twee broers van Judith, Michael (fotograaf) en Emanuel (bakker, onder andere voor de Joodsche Raad), die beiden in Zuid woonden, werden ook vermoord.

Onderstaande persoon, Izaäk Waterman, woonde vanaf december 1939 ook op dit adres volgens het Amsterdams register. Mogelijk was hij commensaal.

Izaäk Waterman, kantoorbediende en magazijnbediende, Amsterdam, 13 juli 1905, Auschwitz, 8 januari 1944. Izaäk was een zoon van de in Gorinchem geboren koopman en eigenaar van een schoenmakerij op Sumatrastraat 37 Israël Waterman en Sientje Achttienribbe. Dit echtpaar had tien kinderen. Na het overleven van zijn eerste vrouw Sientje in 1916 – Izaäk was toen tien jaar oud – hertrouwde Israël in 1917 met Schoontje (Bella) Waterman, die de stiefmoeder van Izaäk werd. In 1924 werd Izaäk goedgekeurd voor de militaire dienst. Izaäk woonde enige tijd in Montfoort, voordat hij in 1932 weer terug naar Amsterdam kwam. In juli 1939 kwam hij op Ruyschstraat 74-2 te wonen en vanaf december 1939 op dit adres. Izaäk was niet getrouwd. Het is niet duidelijk waarom Izaäk pas zo laat in Westerbork arriveerde, op 14 augustus 1943. Mevrouw Polak was al lang om het leven gebracht. Als de gegevens kloppen heeft Izaäk nog een klein jaar na het afvoeren van mevrouw Polak op dit adres gewoond. Op 24 augustus 1943 werd Izaäk op de trein naar Auschwitz gezet. Hier overleefde hij nog ruime tijd. Zes broers en zussen van Izaäk overleefden de oorlog door onderduik. Een zus van Izaäk, Mietje, die met haar gezin in Alphen aan de Rijn woonde, werd ook om het leven gebracht.

Tweede Oosterparkstraat 8-3

Isaäc Mathijse, schoenmaker, Amsterdam, 26 oktober 1873, Auschwitz, 5 februari 1943. Isaäc was de zoon van sigarenmaker Louis Mathijse en Ester Polak. In 1892 wordt Isaäc, die dan schoenmaker is, aangenomen voor de militaire dienst. Na zijn diensttijd woonde Isaäc enige tijd in Utrecht en daarna tot 1896 bij zijn oom Salomon Mathijse (onderwijzer) en tante Anna Abraham de Raaij in, in Amsterdam Centrum. In 1897 trouwde Isaäc met de hoogzwangere Sara Appelboom. Ruim een maand later wordt zoon Louis geboren. In 1900 zullen Isaäc en Sara een tweede zoon krijgen: Jacob. Bij het uitbreken van de oorlog wonen Isaäc en Sara op dit adres. De zonen zijn

inmiddels uitgevlogen. In april 1942 overlijdt Sara. Isaäc blijft alleen achter en trekt in oktober 1942 in bij zijn zoon Louis, die op Smitstraat 26-1 in de Transvaalbuurt woont. Merkwaardig genoeg komt Isaäc op 20 januari 1943 niet direct in Westerbork terecht, maar in Kamp Vught. Ruim een week later, op 28 januari 1943, volgt de reis naar Drenthe. Van Westerbork wordt Isaäc op 2 februari 1943 naar Auschwitz getransporteerd. Hier wordt hij direct na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Een zus van Isaäc, Leentje, die op de Linnaeusparkweg woonde, werd ook vermoord.

Sara Mathijse-Appelboom, Amsterdam, 7 februari 1874, Amsterdam, 14 april 1942. Sara was een dochter van koopman en venter Jacob Alexander Appelboom en de uit Elburg afkomstige dienstbode Leentje Rubens. Sara kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. In 1897 trouwde Sara met Isaäc. We weten verder weinig over haar leven. In april 1942 stierf zij op 68-jarige leeftijd. Een zus van Sara, Jette, die in Pension Dingsdag aan de Hogeweg 15 zat, stierf daar eind mei 1940. Voor zover wij weten waren de overige broers en zussen van Sara al voor de oorlog overleden.

De twee zonen van Isaäc en Sara, Louis (diamantzager, Smidtraat 26-1) en Levie (kleermaker), werden ook vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 11-1

Hanna Brandon Bravo-de Vries, Amersfoort, 30 januari 1872, Auschwitz, 28 september 1942. Hanna was een dochter van koopman Simon Abraham de Vries en Sara Mozes Quiros. Hanna kwam uit een gezin met negen kinderen. Hanna trouwde in 1902 met kleermaker David Brandon Bravo, die net enkele weken gescheiden was van Judith de Miranda en van haar een dochter, Esther, had. Mogelijk vond de scheiding vanwege Hanna plaats In 1926 kwam het ook tot een scheiding tussen Hanna en David, die op dat moment in Zandvoort woonden. David, die in 1939 voor de derde keer zou huwen met de bijna twintig jaar jongere weduwe Helena Druijf, zou ook door de nationaalsocialisten vermoord worden. Aan het begin van de oorlog woonde Hanna op dit adres, met zoon David. Zoon David zal in mei 1941 verhuizen. In april 1942 komt dochter Sara met haar echtgenoot Aron Polak op dit adres te wonen. Op 24 september 1942 werd Hanna vanuit Amsterdam naar Westerbork getransporteerd. Al op 25 september 1942 werd Hanna doorgestuurd naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Een broer van Hanna, Jacob, overleed in februari 1942 in Amsterdam. Een andere broer, koopman Mozes Simon, die op Grensstraat 15-1 woonde, werd ook vermoord.

David Brandon Bravo, fietsknecht, essence-maker en kleermaker, Amsterdam, 26 februari 1916, Sobibor, 23 juli 1943. David was een zoon van David Brandon Bravo en Hanna Brandon Bravo-de Vries. In 1935 wordt David, die dan fietsknecht is en nog bij zijn moeder woont, vrijgesteld van militaire dienst wegens broederdienst. In mei 1941 verlaat David het huis van zijn moeder, die na de scheiding de voogdij over de kinderen heeft gekregen en gaat op de Nieuwe Keizersgracht wonen. In juli 1941 verhuist David naar Iepenweg 28-1, waar zijn broer Jacob woont, en in oktober 1942 – zijn moeder is dan inmiddels dood – verhuist hij naar Plantage Middenlaan 32-1. Op 9 april 1943 komt David in Kamp Vught aan. Daar staat hij als kleermaker bekend. Op zijn kaart staat aangetekend dat hij drie Portugese grootouders heeft. Deze verklaring heeft te maken met het feit dat Portugees Joodse Amsterdammers aan deportatie trachtten te ontkomen door te beweren dat Portugese Joden eigenlijk raskundig geen Joden waren, maar Spanjaarden. In tweede instantie hield die redenering niet. Op 16 juli 1943 wordt David naar Westerbork getransporteerd. Daar wordt hij op 20 juli 1943 naar Sobibor doorgestuurd, waar hij direct na aankomst vergast wordt.

Een zus van David, Sara, woonde in de oorlog ook enige tijd in op dit adres. Zij overleefde de oorlog, net als broer Mozes. Drie andere kinderen uit dit gezin werden door de nationaalsocialisten vermoord: Isaäc (kleermaker, IJmuiden), Jacob (chauffeur, Iepenweg 28-1) en Salomon (lingeriewerker). Ook halfzus Esther (Boerhaaveplein 18-1) werd vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 16-1

Grietje Lap-Maij, Amsterdam, 16 december 1880, Auschwitz, 19 februari 1943. Grietje was een dochter van diamantslijper Elkan Maij en Truitje Blits en de oudste van tenminste negen kinderen. Grietje trouwde in 1909 met de ruim vijf jaar jongere sjouwerman Mozes Lap, met wie ze zes kinderen kreeg. Mozes overleed in 1933 op 47-jarige leeftijd. In de oorlog woonde Grietje met haar dochters Rachel en Rozet op dit adres. Grietje arriveerde vermoedelijk al op 10 oktober 1942 in Westerbork, samen met dochter Rachel, maar kwam daar vanwege een ons onbekende oorzaak in het vrouwenziekenhuis in barak vijf terecht. Als correspondentieadres gaf Grietje Tilanusstraat 64-2 op, waar dochter Esther woonde, die met lompenbewerker Salomon van Sijs was getrouwd. Grietje zou op 16 februari 1943 samen met Rachel op de trein naar Auschwitz gezet worden, waar ze na aankomst direct om het leven werd gebracht. Twee zussen van Grietje, Rachel en Esther, overleefden de oorlog. Zussen Rosetta en Sara, die beiden in Zuid woonden, werden net als Grietje door de nationaalsocialisten vermoord.

Den 27 Dec. overleed, na een kortstondig lijden, onze lieve Man, Vader, Behuwd- en Groot-Vader, de Heer 4859
ELKAN MAIJ,
in den ouderdom van ruim 70 jaar
Wed. T. MAIJ—BLITS.
M. LAP.
G. LAP—MAIJ en Kinderen.
E. SNIJDERS.
R. SNIJDERS—MAIJ en Kinderen.
M. WIJNSCHENK.
H. WIJNSCHENK—HENDRIKS en Kinderen.
J. WURMS.
R. WURMS—MAIJ en Kinderen.
E. KOMKOMMER.
L. KOMKOMMER—MAIJ en Kinderen.
J. COHEN.
E. COHEN—MAIJ en Kinderen.
A. DE BOERS.
S. DE BOERS—MAY en Kinderen.
Amsterdam, Vrolikstraat 389.

Rachel Lap, Amsterdam, 9 september 1928, Auschwitz, 19 februari 1943. Rachel was een dochter van Mozes Lap en Grietje Maij. Rachel was deel van een tweeling. Zusje Eva werd echter niet ouder dan negen maanden. Rachel werd samen met haar moeder op 14-jarige leeftijd om het leven gebracht.

Rozet Dresden-Lap, ateliernaaister, Amsterdam, 5 november 1921, Sobibor, 2 juli 1943. Rozet was een dochter van Mozes Lap en Grietje Maij. Rozet trouwde in mei 1942 met kruideniersbediende en verkoper Bernard Dresden en verhuisde van dit adres naar Eemsstraat 53 huis. Bernard kwam tussen 3 en 5 oktober 1942 in Westerbork aan en werd op 19 oktober 1942 op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij nog enige tijd overleefde. Intussen was Rozet bevallen van zoontje Abraham Maurice, dat op 3 november 1942 geboren werd. Rozet kwam volgens de diverse archiefgegevens pas op 29 juni 1943 samen met Abraham Maurice in Westerbork aan en zou direct doorgestuurd zijn naar Sobibor, waar beiden na aankomst vergast werden. We weten niet zeker of Rozet zich tussen oktober 1942 en juni 1943 op Eemsstraat 53 bevond, maar vermoeden van wel.

Een zus van Rachel en Rozet, Esther (Tilanusstraat 64-2) werd ook door de nationaalsocialisten omgebracht. Zus Geertruida (Vrolikstraat 143 huis) overleed in december 1942 in Amsterdam aan TBC.

Tweede Oosterparkstraat 16-2

Sara Matteman-Wagenhuis (foto links), Amsterdam, 5 maart 1872, Sobibor, 2 april 1943. Sara was een dochter van sjouwerman Philip David Wagenhuis en Roosje Hoedenmaker. Sara trouwde in 1898 met schijvenscnhuurder, venter en marktkoopman in ongeregeld op het Waterlooplein Joseph Matteman (foto rechts), die in 1927 overleed. Het echtpaar, dat lange tijd nabij het Waterlooplein woonde, kreeg geen kinderen. In april 1937 verhuisde Sara van de Vrolikstraat 143-3, waar zij sinds 1931 woonde, naar dit adres. Op 25 maart 1943 kwam Sara in Westerbork terecht. Op 30 maart 1943 werd zij doorgetransporteerd naar Sobibor, met ongeveer nog 1.250 mensen. Sara

werd direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Drie zussen van Sara werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Eva, Esther en Rebecca (Joubertstraat 8-1).

Tweede Oosterparkstraat 19-2

Heden 5 Augustus 1940 (1 Ab 5700) overleed onze lieve Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer
EPHRAIM MORPURGO,
in den ouderdom van 66 jaar.
Diep betreurd door Kinderen en Kleinkind.
1429 Uit aller naam:
H. MORPURGO.
Rouwbeklag: Blasiusstraat 48.

Ephraim Morpurgo (foto op marktkaart), loopknecht, los werkman, venter en marktkoopman op de Nieuwmarkt (modeartikelen) en op de Westerstraat (bijouterieën), Amsterdam, 2 februari 1874, Amsterdam, 5 augustus 1940. Ephraim was een zoon van bediende Eliazer Haim Morpurgo en Clara Philip de Vos. Ephraim trouwde in 1906 met de ruim twee jaar oudere Kaatje Overste, die in 1922 overleed. Met haar kreeg hij een zoon en twee dochters. In 1923 hertrouwde Ephraim met Esther Overste, de nicht van Kaatje. Esther overleed in 1933. Hierna trouwde Ephraim niet meer. Aan het begin van de oorlog woonde hij op dit adres met dochters Sara en Clara, waar hij in augustus 1940 op 66-jarige leeftijd overleed. Een zus van Ephraim, Lea (marktkoopvrouw), werd door de nationaalsocialisten vermoord.

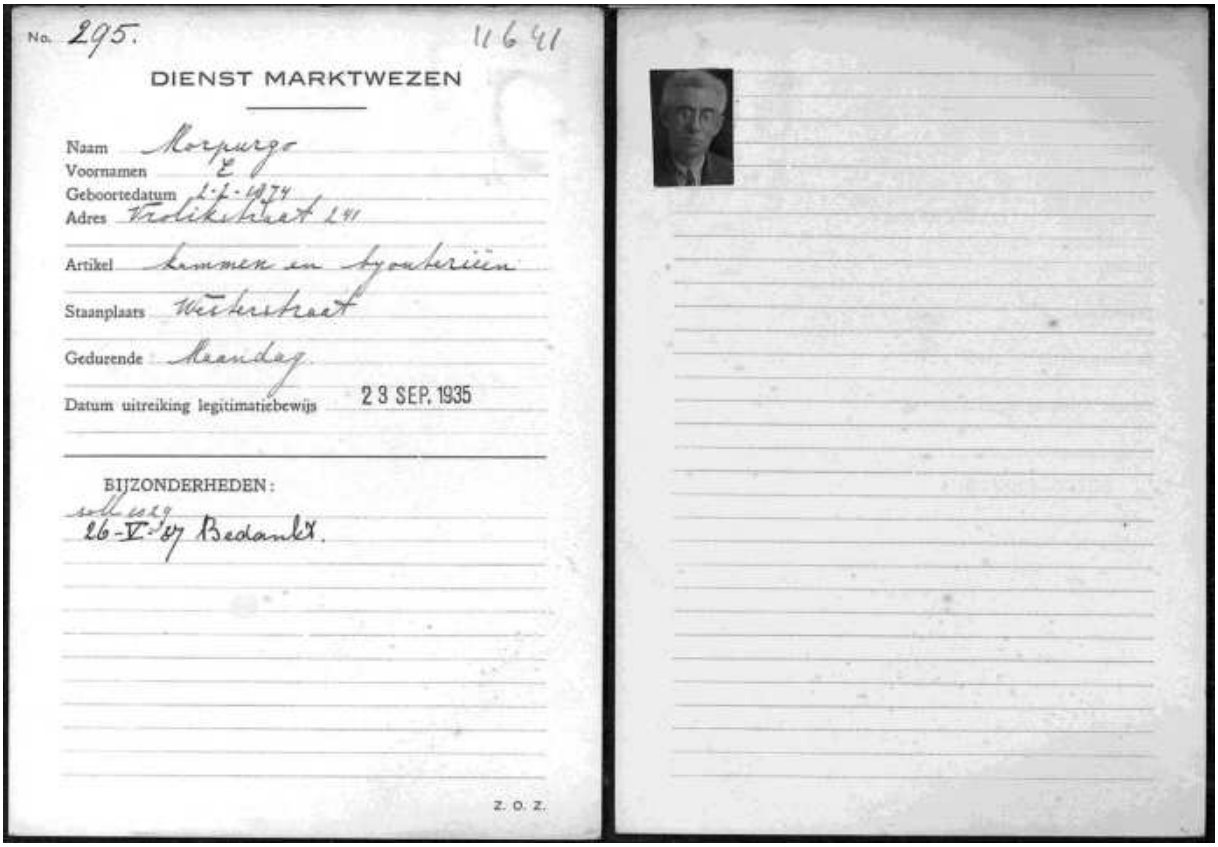
No. 295. 1641

DIENST MARKTWEZEN

Naam Morpurgo
Voornamen E
Geboortedatum 1-1-1874
Adres Frederikskade 141
Artikel kammen en fournituren
Staanplaats Westerstraat
Gedurende Maandag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 23 SEP. 1935

BIJZONDERHEDEN:
volk 029
26-V-'37 Bedankt.

Z. O. Z.

Sara Morpurgo-Morpurgo, naaister, Amsterdam, 8 februari 1909, Sobibor, 11 juni 1943. Sara was een dochter van Ephraim Morpurgo en Kaatje Overste. Sara verhuisde in augustus 1940 naar Blasiusstraat 48-1 en in januari 1941 naar het pension van haar broer Herman op het J.D. Meijerplein, waar haar toekomstige echtgenoot David Morpurgo ook woonde. In november 1941 trouwde Sara met de tien jaar oudere kruier en marktkoopman David Morpurgo en verhuisde samen met hem naar de Jodenbreestraat. Op 10 september 1942 werd beider zoontje Gideon geboren. Om en nabij 20 januari 1943 kwam het gezin in Kamp Vught terecht, waar Sara als naaister werd ingeschreven. Toen bekend werd dat alle kinderen uit Kamp Vught op een kindertransport gezet zouden worden, zogenaamd naar een kinderkamp, ging Sara met Gideon op de trein die via Westerbork naar Sobibor reed. Na aankomst werden beiden direct vergast. David, van wie op de registratiekaart van Kamp Vught stond dat hij drie Portugese grootouders had, bleef nog enkele weken langer in Kamp Vught en werd op 16 juli 1943 naar Westerbork getransporteerd.

Hier werd hij op 20 juli 1943 op de trein naar Sobibor gezet, waar hij na aankomst direct vermoord werd.

Clara Morpurgo, handwerkster, Amsterdam, 23 februari 1911, Auschwitz, 30 september 1942. Clara was een ongehuwde dochter van Ephraim en Kaatje. Clara verhuisde met Sara naar Blasiusstraat 46, J.D. Meijerplein en trok ook bij haar zus en nieuwe echtgenoot in op de Jodenbreestraat. Al op 25 juli 1942 werd Clara van Amsterdam naar Westerbork gebracht. Op 27 juli 1942 werd zij doorgetransporteerd naar Auschwitz. Haar sterfdatum is niet zeker.

Zussen Sara en Clara hadden een oudere broer, pensionhouder Herman, die bij de grote razzia in februari 1941 werd opgepakt en in Mauthausen overleed.

Tweede Oosterparkstraat 23-1

Barend Presser (foto marktkaart), marktkoopman, venter in aardappelen, groente en fruit, gummiwerker, groentehandelaar en beambte bij het groentedistrict van de Joodsche Raad, Amsterdam, 20 september 1901, Sobibor, 4 juni 1943. Barend was een zoon van groentehandelaar Mozes Presser en Betje Presser-de Hond, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Barend woonde lange tijd als jongste zoon in bij zijn ouders aan de Marnixstraat. In maart 1940 trouwde hij op 38-jarige leeftijd met de 40-jarige Rachel van der Molen. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Barend had vanaf juni 1942 een sperre vanwege de Joodsche Raad, als controleur van de groentedistributie. Volgens de Joodsche Raad was Barend liberaal in godsdienstige opvattingen. Barend kwam op 25 mei 1943 met Rachel in Westerbork aan en werd samen met haar op 1 juni 1943 op transport naar Sobibor gezet. Hier werden zij na aankomst direct vergast.

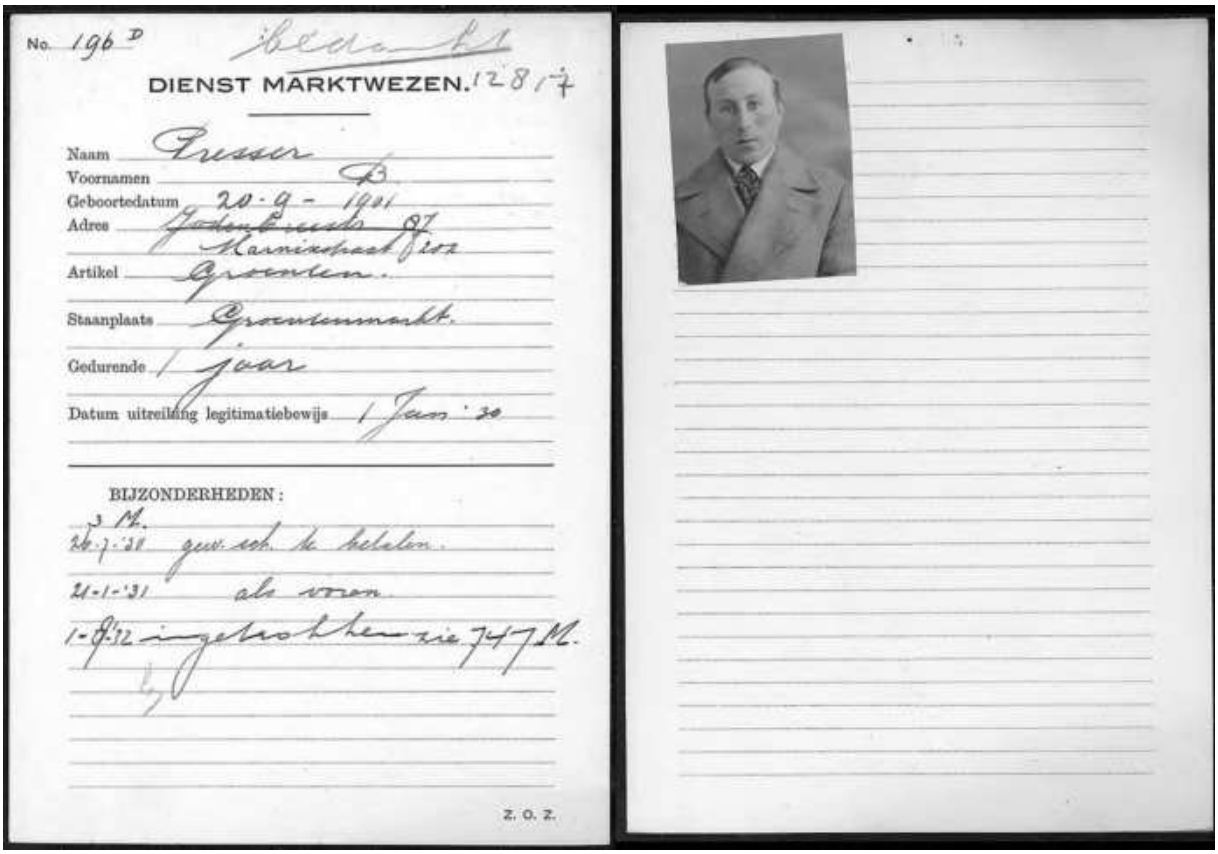
No. 196 D

DIENST MARKTWEZEN. 12817

Naam Presser
Voornamen B
Geboortedatum 20-9-1901
Adres ~~Jodenbreestr 87~~ Marnixstraat 202
Artikel Groenten.
Staanplaats Groentenmarkt.
Gedurende 1 jaar
Datum uitreiking legitimatiebewijs 1 Jan '30

BIJZONDERHEDEN:
3 M.
26-7-'31 gew. sch. te betalen.
21-1-'31 als voren
1-8-'32 ingetrokken zie 747 M.

Z. O. Z.

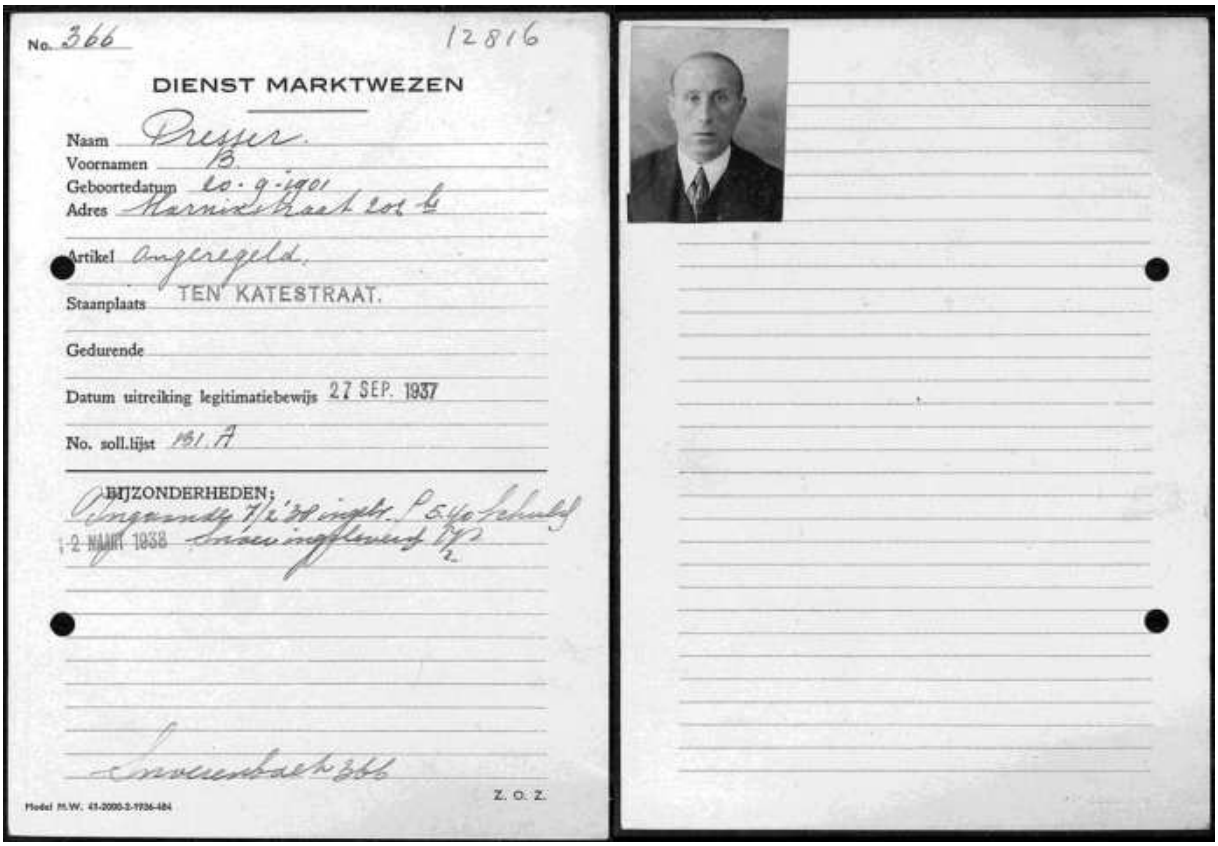

No. 366 12816

DIENST MARKTWEZEN

Naam Presser
Voornamen B.
Geboortedatum 20-9-1901
Adres Karnisstraat 2e H

Artikel Angeregeld.
TEN KATESTRAAT.
Staanplaats
Gedurende
Datum uitreiking legitimatiebewijs 27 SEP. 1937
No. soll.lijst 181. A

BIJZONDERHEDEN;
Ingeschr. Pasfoto's
2 MAART 1938 Inwoning gemeld 1/2

Amsterdam 366

Z. O. Z.

Model M.W. 41-2000-2-1936-484

No. 20

DIENST MARKTWEZEN.

Legitimatiekaart voor:

Naam Presser
Voornamen B.
Geboortedatum 20 September 1901
Adres Jodenbreestr. 87

Artikel
ten behoeve van een staanplaats Clandgracht
gedurende

Amsterdam, 192
De Directeur van het Marktwezen,

Portret vrouw

Dit bewijs moet op eerste aanvraag aan de ambtenaren van het Marktwezen en van de Politie worden vertoond.

De houder(ster) is verplicht zich aan de voorschriften van het Marktwezen te houden en het verschuldigde marktgeld op tijd te betalen.

Indien van de plaats niet het overschreven aantal keeren gebruik gemaakt wordt, is het Marktpersoneel bevoegd over de plaats te beschikken en deze aan een ander te geven.

Bij het verloren gaan van dit stuk moet schriftelijk een nieuw legitimatiebewijs worden aangevraagd aan den Directeur van het Marktwezen.

Van de staanplaats mag uitsluitend gebruik maken de houder(ster) dezer kaart of zijn/haar echtgenoot(e).

Dit legitimatiebewijs is niet geldig als de kwitantie van betaald marktgeld van den loopenden dag niet kan worden vertoond.

Rachel Presser-van der Molen, coupeuse en lingerienaaister, Amsterdam, 26 januari 1900, Sobibor, 4 juni 1943. Rachel was een dochter van lichtmatroos, slachter en venter Meijer van der Molen, die in 1930 was overleden, en Esther Appel, die door de nationaalsocialisten vermoord zou worden. Van december 1940 tot maart 1941 woonde moeder Esther in bij Barend en Rachel. Rachel, die vroeger coupeuse was geweest, had vanwege de werkzaamheden van Barend voor de Joodsche Raad ook een sperre. Ook zij was liberaal in godsdienstige opvattingen, aldus deze instelling. Rachel leed aan asthma. Zij werd samen met haar man Barend naar Sobibor getransporteerd en vermoord. Drie zussen en een broer van Rachel werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Naatje (Vrolikstraat 160-1), Duifje, Bennie (autohandelaar, Bennebroek) en Amalia.

Tweede Oosterparkstraat 24-1

Joseph van Hachgenberg (foto marktkaart), lompenventer en marktkoopman, Rotterdam, 15 oktober 1877, Auschwitz, 5 oktober 1942. Joseph was een zoon van koopman Salomon Hachgenberg, van en de in Utrecht geboren Barendina Cohen. Joseph kwam uit een gezin van

tenminste elf kinderen. Joseph trouwde in 1902 in Rotterdam met Anna Haagman. Met haar kreeg hij twee kinderen, Barendina (1916) en Sera (1923). In 1931 kwam het gezin vanuit Rotterdam naar Amsterdam, en woonde vanaf 1934 op dit adres. Dochter Barendina, die naaister was, trouwde in maart 1940 met Joseph Lierens en verliet het ouderlijk huis. Dochter Sera bleef bij haar ouders achter. Joseph werd op 2 oktober 1942 samen met zijn vrouw Anna vanuit Westerbork naar Auschwitz gedeporteerd. Hier werden beiden direct vermoord. Voor familieleden van Joseph zie Tweede Oosterparkstraat 6-2, waar zus Sara woonde.

Anna van Hochgenberg-Haagman, Rotterdam, 20 december 1877, Auschwitz, 5 oktober 1942. Anna was een dochter van groente- en fruithandelaar Willem Haagman en Sara Polak Gompels. We weten weinig van het leven van Anna. Een zus van Anna, Elisabeth, overleefde de oorlog. Broer Mozes overleed in maart 1941 in Rotterdam. Broers Louis (vishandelaar en verkoper van loterijbriefjes, Rotterdam) en Jozua (pettenmaker, Rotterdam) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

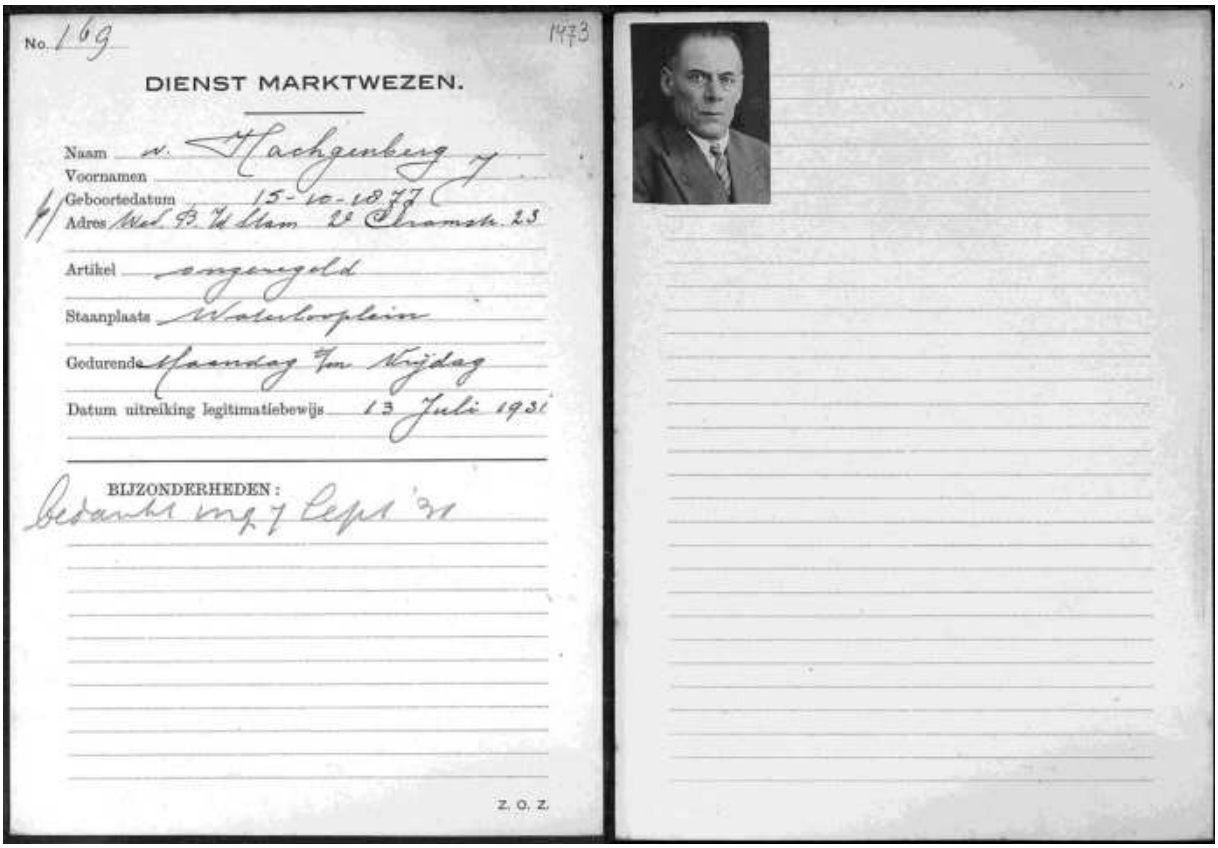
No. 169 1473

DIENST MARKTWEZEN.

Naam v. Hachgenberg y
Voornamen
Geboortedatum 15-10-1877
Adres Wed. B. Th Ham 2e Sinamstr. 23
Artikel ongenveld
Staanplaats Waterlooplein
Gedurende Maandag T/m Vrijdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 13 Juli 1931

BIJZONDERHEDEN:
Bedankt inz. 7 Sept '31

Z. O. Z.

Sera van Hachgenberg, verkoopster, Rotterdam, 24 september 1923, Auschwitz, 30 september 1942. Sera was een ongetrouwde dochter van Joseph en Anna, die nog bij haar ouders thuiswoonde. Volgens een aantekening op een kaart van de Joodsche Raad verscheen Sera zonder oproep in Westerbork. Op 7 augustus 1942 werd zij op de trein naar Auschwitz gezet, waar zij om het leven werd gebracht.

Een niet meer thuiswonende dochter, Barendina (President Steynstraat 5-3), werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 25-2

Marianne Lek-Gompers, Amsterdam, 8 december 1862, Amsterdam, 22 november 1941. Marianne was een dochter van diamantbewerker en souffleur Mozes Levie Gompers en Sara de Solla. Marianne kwam uit een gezin van zeven kinderen. Marianne trouwde in 1881 in Antwerpen met de 21-jarige in Arnhem geboren diamantslijper Joseph (Jacques) van Aalten. Het echtpaar woonde

geruime tijd in Antwerpen en kreeg vier kinderen, Jacques, Sara, Gertrud en Salomon. Jacques overleed in 1895. Marianne hertrouwde in 1904 in Antwerpen met de in Purmerend geboren weduwnaar Wolf Salomon Lek, die ook diamantslijper was, en in 1918 overleed. Marianne verhuisde met haar kinderen van Antwerpen naar Brussel, en woonde vanaf 1926 weer in Amsterdam, en wel op dit adres. Marianne werd begraven op de Joodse begraafplaats in Diemen. Een zus van Marianne, Debora (Den Haag), werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Een zoon van Marianne en Jacques, Salomon, overleefde de oorlog. Van de overige kinderen kennen wij het lot niet.

Tweede Oosterparkstraat 29

Pinehas Nijburg, diamantslijper en kantoorbediende, Amsterdam, 25 juli 1874, Auschwitz, 21 januari 1943. Pinehas was een zoon van koopman Jacob Isaac Nijburg en Mirjam Nijburg. De vader van Pinehas overleed vroeg. In 1893 werd Pinehas afgekeurd voor militaire dienst, omdat hij te klein was, iets onder de 1 meter 54. Pinehas trouwde in 1919 op 45-jarige leeftijd in de Nieuwe Synagoge met Sara Spier, die in 1923 overleed. In 1926 hertrouwde Pinehas met Klaartje van Leeuwen. Bij het begin van de oorlog woonden beiden op dit adres. Pinehas had geen kinderen. Op 9 januari 1943 arriveerde Pinehas met Klaartje in Westerbork. Op 18 januari 1943 werden ze op de trein naar Auschwitz gezet, waar beiden na aankomst direct vermoord werden. Een broer van Pinehas, Abraham, overleed in november 1941 in Amsterdam. Een andere broer, Joseph, overleefde de oorlog. Zus Sara Elisabeth werd door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Klaartje Nijburg-van Leeuwen, Monster, 17 januari 1879, Auschwitz, 21 januari 1943. Klaartje was een dochter van de in Oosthuizen geboren vleeshouwer Mozes van Leeuwen en de in ’s Gravesande geboren Naatje (Hanna) Engers. Klaartje kwam uit een gezin van negen kinderen en bracht haar jeugd door in Monster. We weten niet sinds wanneer Klaartje in Amsterdam woonde toen ze in 1926 op 47-jarige leeftijd met Pinehas trouwde. Mogelijk was ze dienstbode in Amsterdam. Klaartje werd samen met Pinehas naar Auschwitz gebracht en vermoord. Een broer van Klaartje, Philippus, die manufacturist was en in Den Haag woonde, werd ook door de nationaalsocialisten omgebracht, net als broer Abraham (handelsreiziger), die in Groningen woonde. Zussen Kaatje (Den Haag) en Dina (Scheveningen) werden ook vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 36-1

Abraham Turksma, magazijnbediende, Leeuwarden, 23 juli 1881, Auschwitz, 19 november 1942. Abraham was een zoon van vleeshouwer Marcus Turksma en Elisabeth Polak. Abraham trouwde in 1917 in Berrendorf (Duitsland) met Brunette(a) Daniël. Het echtpaar, dat voor zover ons bekend geen kinderen had, woonde in Keulen en kwam in 1935 naar Amsterdam. Sinds 1938 woonden ze op dit adres. Op 11 november 1942 kwam Abraham in Westerbork terecht. Op 16 november 1942 werd hij op transport gezet naar Auschwitz, waar hij direct na aankomst om het leven werd gebracht. Brunetta was hier niet bij en werd pas in april 1943 vermoord. We kennen hier de achtergrond niet van. Een oudere broer van Abraham, Eliazer, die veehandelaar was, orthodox was, enige tijd een sperre had vanwege de Joodsche Raad en in Amsterdam Zuid woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Broer Aron was de oudst levende van het gezin en tien jaar ouder dan Abraham. Hij was van oorsprong stafmuzikant, woonde in Rotterdam en werd ook om het leven gebracht. Ook oudere zus Judikje, die ook in Amsterdam Zuid woonde, werd vermoord.

Brunette(a) Daniel, Drove, 14 maart 1879, Sobibor, 9 april 1943. Brunetta was een dochter van Carl Daniel en Tina Kamp. Brunette kwam uit een gezin met tien kinderen. We weten weinig van het leven van Brunette. Na het deporteren en overlijden van Abraham bleef zij op dit adres wonen. Mogelijk had zij een sperre van de Joodsche Raad. Op 25 maart 1943 kwam Brunette in Westerbork terecht. Op 6 april 1943 werd zij op transport naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst vergast werd. Onderstaande aantekeningen wisten wij verder niet uit te werken, omdat

we geen Turksma op de Danie Theronstraat konder terugvinden. Ook kennen wij het lot niet van de negen broers en zussen van Brunette.

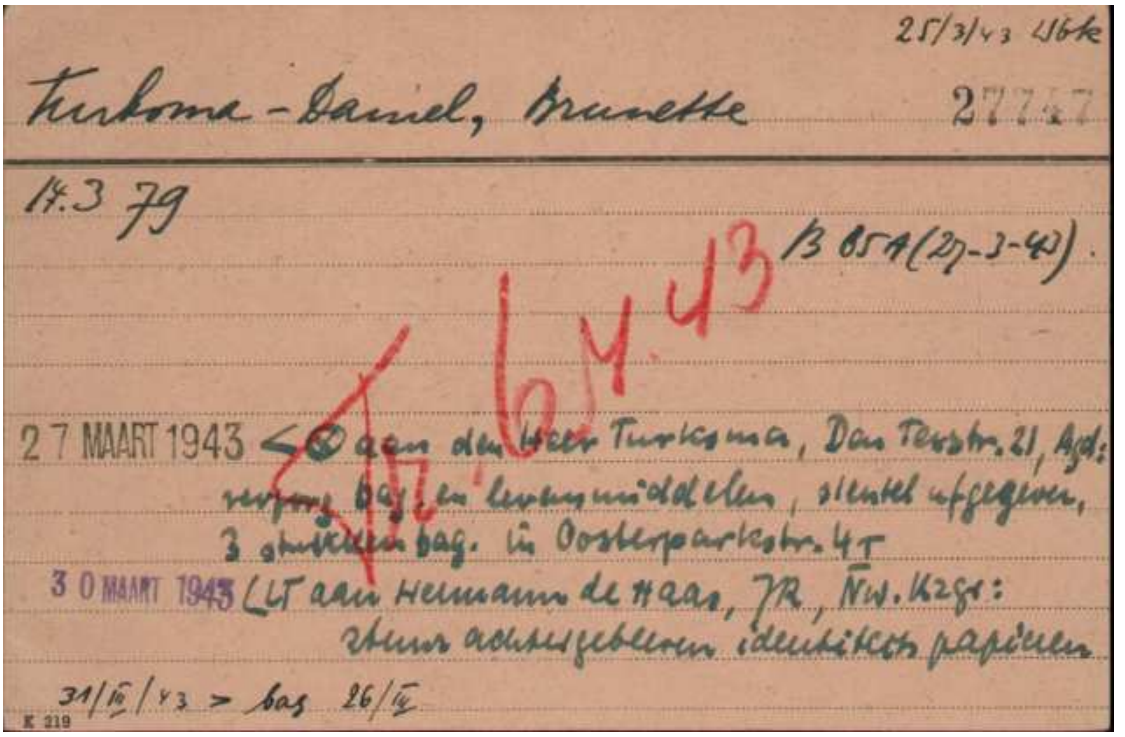

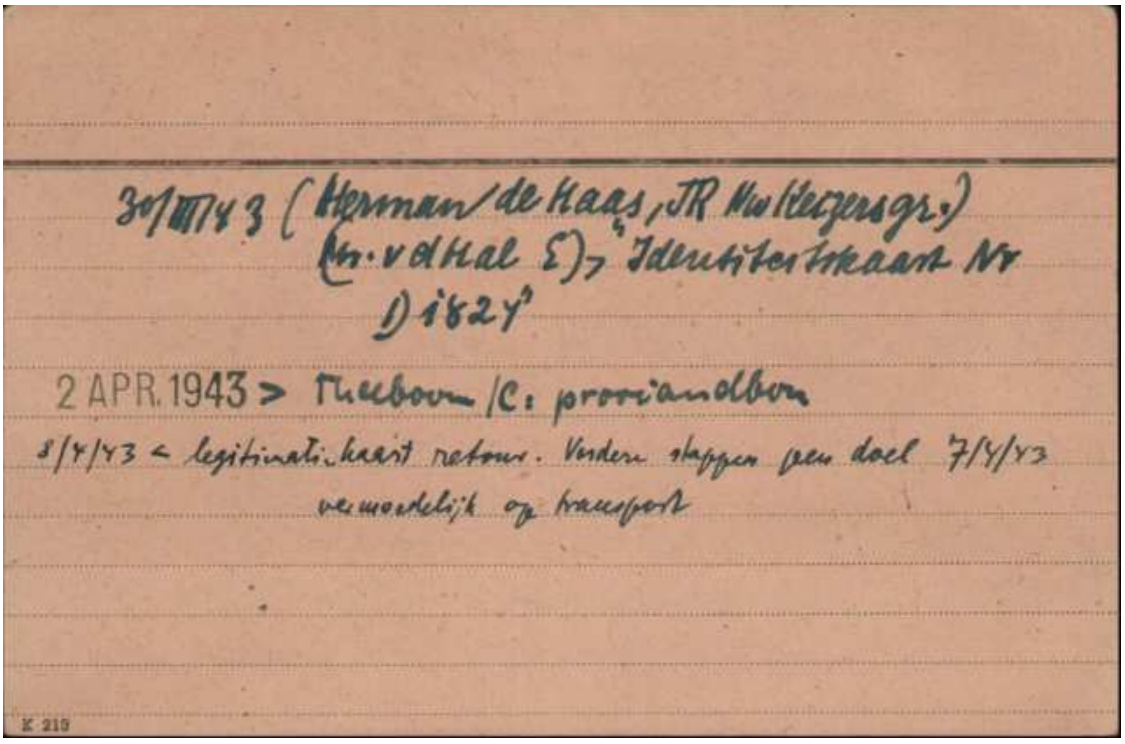

Tweede Oosterparkstraat 40-1

Mozes Levit (foto marktkaart), matrassenmaker, stoffeerder, marktkoopman en behanger, Amsterdam, 13 december 1898, Midden-Europa, 31 augustus 1943. Mozes was een zoon van de in Oude Pekela geboren werkman Salomon Levit, die in 1912 was gestorven, en de in Oegstgeest geboren Bransje Levit-Engers, die op Tweede Oosterparkstraat 142-2 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Mozes, die uit een groot gezin van tenminste negen kinderen kwam, werd in 1917 goedgekeurd voor militaire dienst en werd ingedeeld bij de infanterie. In 1938

trouwde Mozes op bijna 40-jarige leeftijd met de ruim 13 jaar jongere Saartje Spier. Het echtpaar kreeg in 1939 een dochtertje, Bransje. In september 1939 verhuisde het gezin van Vrolikstraat 161-2 naar dit adres. Op 5 oktober 1942 werden Mozes, Saartje en Bransje vanuit Westerbork op transport naar Auschwitz gezet. Saartje en Bransje werden direct na aankomst vermoord. Mozes werd vermoedelijk ingezet als dwangarbeider en overleefde nog bijna een jaar. Acht broers en zussen van Mozes werden ook door de nationaalsocialisten omgebracht: Hartog, Hanna (Tweede Oosterparkstraat 142-2; zie aldaar), Sander (sigarenmaker, Groningen), Karel (perser), David (los werkman, Danie Theronstraat 25 huis), Abraham (mantelperser, Vrolikstraat 89-3), Rebecca (Tugelaweg 136 huis) en Sara (Derde Oosterparkstraat 6-2).

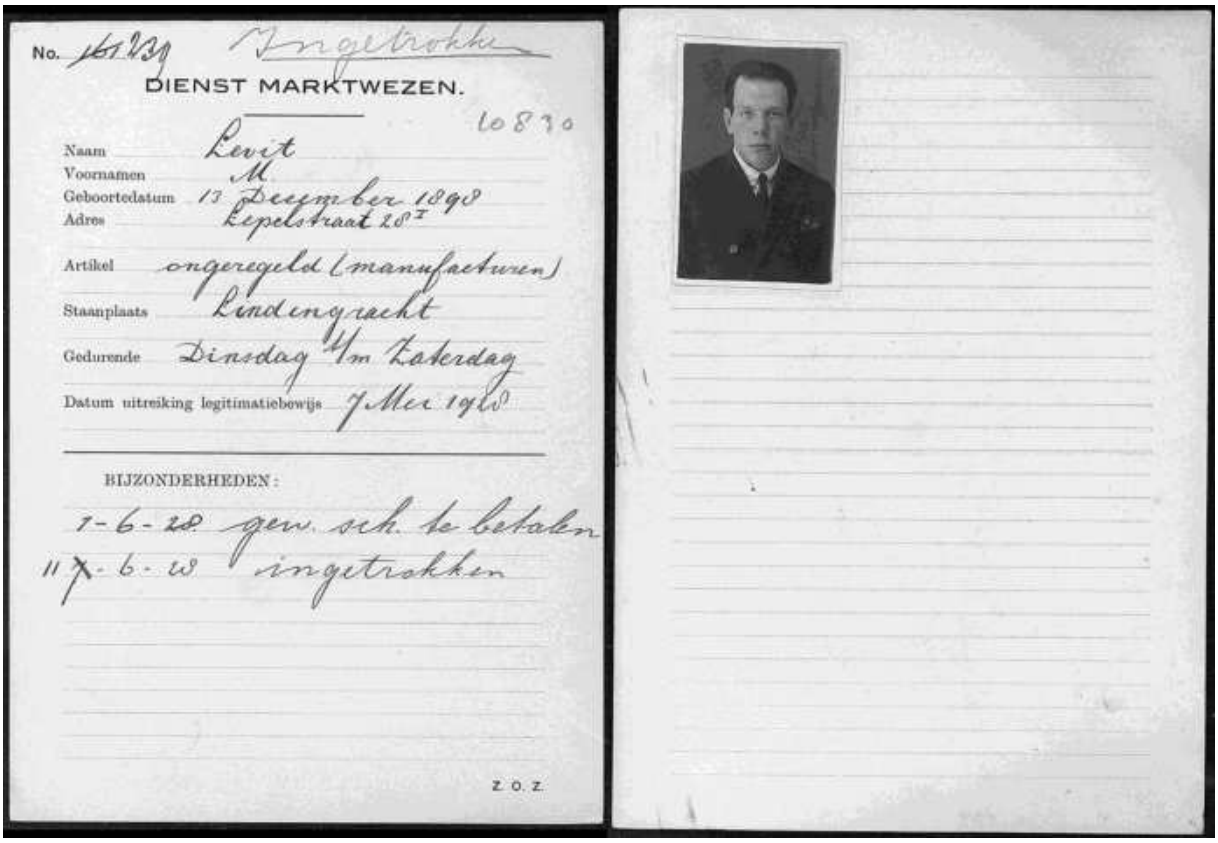
No. 161239 Ingetrokken

DIENST MARKTWEZEN.

10870

Naam Levit
Voornamen M
Geboortedatum 13 December 1890
Adres Lepelstraat 28 I

Artikel ongeregeld (manufacturen)
Staanplaats Lindengracht
Gedurende Dinsdag t/m Zaterdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 7 Mei 1918

BIJZONDERHEDEN:

1-6-28 gew. sch. te betalen
11-6-28 ingetrokken

Z.O.Z.

Saartje Levit-van Spier, voddensorteerster, Culemborg, 4 augustus 1912, Auschwitz, 8 oktober 1942. Saartje was een dochter van de in Culemborg geboren koopman Levie Isak van Spier, die in 1929 was overleden, en de uit Arnhem afkomstige Marianna van Spier-Bacharach, die op Vrolikstraat 263-1 woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. Ook Saartje kwam uit een groot gezin van tenminste negen kinderen. Zeven zussen en broer van Saartje werden ook om het leven gebracht: Belia (Iepenplein 29-2), Grietje (Louis Bothastraat 19-2), Sophia, Levie (koopman, President Brandstraat 6-2), David (arbeider, President Brandstraat 8-2), Benjamin (arbeider, Vrolikstraat 263-1) en Elias (schoonmaker, Vrolikstraat 263-1).

Bransje Levit, Amsterdam, 18 oktober 1939, Auschwitz, 8 oktober 1942. Bransje was een dochter van Mozes en Saartje.

Tweede Oosterparkstraat 41 huis

Simon Bonewit (foto rechts), kleermaker, Amsterdam, 3 oktober 1906, Mauthausen, 29 september 1941. Simon was de jongste zoon van groentekoopman Levie Bonewit, die op Balistraat 131 woonde op 81-jarige leeftijd door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Sophia Roe, die in 1931 was overleden. Simon kwam uit een gezin

van elf kinderen. Het leven thuis was arm. Na de lagere school volgde Simon een jaartje ULO. In 1925 werd Simon afgekeurd voor de militaire dienst vanwege broederdienst. In 1927 trouwde Simon met Grietje Barend. Het echtpaar verhuisde in datzelfde jaar voor korte tijd naar Deurne (België), waarheen ook de ouders van Grietje verhuisd waren. In totaal zouden zes kinderen in dit huwelijk geboren worden: Louis (1928), Herman (1929) Jacques (1932), Albert (1934), Frits (1938) en Sophia (1941). Sinds 1930 woonde het gezin weer in Nederland, waaronder onder andere achtereenvolgend op Blasiusstraat 78-1, Blasiusstraat 44-2 en Blasiusstraat 87-1. Vanaf december 1940 woonde het gezin op dit adres. Simon werd bij de razzia in de Jodenbuurt van 23 februari 1943 opgepakt en overleed aan ontberingen in Mauthausen. Zijn dochter Grietje, die in juli 1943 werd geboren, zag Simon nooit. Een broer van Simon, Philip, overleefde de oorlog. Negen andere zussen en broers werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Clara (Transvaalstraat 76-1), Sara (Blasiusstraat 83-1), Isaäc (venter, Smitstraat 38-1), Sellie, Hijman (koopman), Cornelia (Blasiusstraat 86-3), Nathan (lompensorteerder, Louis Bothastraat 17 huis), Elisabeth (Retiefstraat 116 huis) en Barend (lompensorteerder).

Grietje Bonewit-Barend (foto rechts), lingerienaaister, Amsterdam, 25 september 1907, Auschwitz, 19 februari 1943. Grietje was een dochter van venter en koopman Hijman Barend en de tien jaar oudere Branca Halberstadt, die op Iepenweg 28-2 woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Grietje was de jongste uit een gezin van zes kinderen. Voor de lotgevallen van Grietje en Simon zie verder hierboven. Na de deportatie van Simon bleef de zwangere Grietje met vijf kinderen achter, terwijl in juli 1941 de zesde geboren werd. Op 12 februari 1943 kwam Grietje in Westerbork terecht, waar ze op 16 februari 1943 met haar zes kinderen op de trein naar Auschwitz werd gezet. Allen werden direct na aankomst vermoord. Vier zussen en broers van Grietje werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Betje, Levie (sigarenmaker), Abraham (kleermaker) en Vogeltje (Christiaan de Wetstraat 38-2).

Louis Bonewit, Amsterdam, 24 maart 1928, Auschwitz, 19 februari 1943. Louis was een zoon van Simon en Grietje. Louis werd in seizoen 1940-1941 lid van de voornamelijk Joodse voetbalvereniging HEWD (Hortus/Eendracht Doet Winnen).

Herman Bonewit, Deurne, 19 oktober 1929, Auschwitz, 19 februari 1943. Herman was een zoon van Simon en Grietje. Ook Herman was lid van HEDW.

Jacques Bonewit, Amsterdam, 28 mei 1932, Auschwitz, 19 februari 1943. Jacques was een zoon van Simon en Grietje.

Albert Bonewit, Amsterdam, 6 juli 1943, Auschwitz, 19 februari 1943, Albert was een zoon van Simon en Grietje.

Frits Bonewit, Amsterdam, 16 november 1943, Auschwitz, 19 februari 1943. Frits was een zoon van Simon en Grietje.

Sophia Simona Bonewit, Amsterdam, 3 juli 1941, Auschwitz, 19 februari 1943. Sophia was een dochter van Simon en Grietje.

Tweede Oosterparkstraat 41-1

Mozes Cohen, koopman en venter in lompen, metalen en gedragen kleding, Utrecht, 9 juni 1884, Auschwitz, 17 september 1942. Mozes was een zoon van de in Utrecht geboren horlogemaker, klokkenmaker en uurwerkhersteller Marcus Cohen en de in Hoogeveen geboren Henrietta van Zuiden. Op de een of andere manier kwamen Mozes en zijn broers en zussen op jeugdige leeftijd – vermoedelijk na het overlijden van vader Marcus in 1889; moeder Henriëtta was al in 1885 overleden - in Amsterdam bij hun tante Saartje te wonen, die getrouwd was met de in Deventer

geboren koopman Simon Frankenhuis. Alhoewel Mozes trachtte onder militaire dienst uit te komen, werd hij in 1904 aangenomen en ingedeeld bij de infanterie. Mozes trouwde in 1907 met Clara Kets de Vries. Met haar kreeg hij zes kinderen, van wie er drie jong stierven. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Op 11 september 1942 arriveerde Mozes met Clara in Westerbork. Op 14 september 1942 werden beiden naar Auschwitz getransporteerd en direct na aankomst om het leven gebracht. Twee in Amsterdam wonende broers van Mozes, Israël (bakker) en Joseph (ambtenaar), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Clara Cohen-Kets de Vries, dienstbode, Eibergen, 19 september 1882, Auschwitz, 17 september 1942. Clara was een dochter van Nathan Jacob Kets de Vries, die op relatief jonge leeftijd overleed, en Ester Eichenwald. Clara, die uit een gezin van tenminste negen kinderen afkomstig was, was sinds 1900 dienstbode in Amsterdam. In 1903 verhuisde ze kortstondig naar Winterswijk en is in 1904 weer terug. In 1907 trouwt Clara met Mozes. Voor hun beider verhaal zie hierboven. Een broer van Clara, Moizes, overleefde de oorlog. Voor het lot van de overige familieleden zie Eerste Oosterparkstraat 66 huis, waar broer Hartog woonden. In de Tweede Oosterparkstraat woonden ook nog twee zussen van Clara.

Emma Cohen, huisverzorgster, Amsterdam, 26 maart 1914, Sobibor, 28 mei 1943. Emma was een dochter van Mozes en Clara. Emma was de ongetrouwde moeder van Maurits hieronder. Om ons onbekende redenen werd Emma niet samen met haar vader en moeder naar Westerbork gebracht, maar bleef, voor zover wij kunnen overzien, op dit adres wonen. Pas op 25 mei 1943 arriveerde zij in Westerbork en werd meteen doorgetransporteerd naar Sobibor, waar Emma direct na aankomst vergast werd, samen met baby Maurits.

Maurits Cohen, Amsterddam, 14 februari 1942, Sobibor, 28 mei 1943. Maurits was een zoon van Emma.

Nathan Cohen, huisschilder, Amsterdam, 7 oktober 1917, Sobibor, 21 mei 1943. Nathan was een zoon van Mozes en Clara en ging na het lager onderwijs direct aan het werk. In 1936 werd Nathan wegens navelbreuk en platvoeten voorgoed ongeschikt verklaard voor de militaire dienst. Nathan trouwde in oktober 1941 met huisverzorgster Elisabeth Simons en verliet het ouderlijk huis. Samen ging het echtpaar op Derde Oosterparkstraat 83-1 wonen, waar in januari 1943 dochter Esther Sara geboren werd. Nathan kwam vervolgens in werkkamp Ruinen terecht. We weten daar verder weinig van. Ook zou Nathan aanmerkelijke tijd in Westerbork hebben doorgebracht. Op 18 mei 1943 werd Nathan met Elisabeth en Esther vanuit Westerbork op de trein naar Sobibor gezet, waar alle drie na aankomst vergast werden.

Een zus van Emma en Nathan, Henriëtta, die dienstbode was en met haar man op Vrolikstraat 287 huis woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Heden overleed onze lieve Moeder, Behuwd-, Groot- en Overgrootmoeder, Mevr. de Weduwe
E. CUNE—v. ENGEL,
in de ouderdom van 78 jaar.
V CUNE.
S CUNE.
B. CUNE—RUBENS.
L MEIJER.
S. MEIJER—CUNE.
Wed. R. CUNE—HEKSTER.
Klein- en Achterkleinkinderen.
Amsterdam, 19 December 1940.
Begrafenis a.s. Zondag van het sterfhuis 2e Oosterparkstraat 42, 1e ét., af. te 10.30 uur.

Tweede Oosterparkstraat 42-1

Elisabeth Cune-van Engel, Amsterdam, 4 juni 1862, Amsterdam, 19 december 1940. Elisabeth was een dochter van sigarenmaker Salomon Mozes van Engel en naaister Engel Kloot. Elisabeth trouwde in 1884 op 21-jarige leeftijd met de drie jaar jongere diamantsnijder Jacob Cune, die in 1898 op 32-jarige leeftijd overleed. Elisabeth kreeg vijf kinderen van Jacob, van wie er enkelen voor de oorlog overleden. Twee dochters en een zoon van Elisabeth werden door de nationaalsocialisten vermoord: Vogeltje (huishoudster), Salomon (reiziger, Andreas Bonnstraat 16-1) en Sophia (Tweede Oosterparkstraat 82-2).

Onderstaand gezin kwam na het overlijden van Elisabeth op dit adres te wonen.

Coenraad van Kolm, koopman, venter, bontwerker en kleermaker, 2 oktober 1915, Sobibor, 2 april 1943. Coenraad was een zoon van marktkoopman Joseph van Kolm en Clara van Kolm-Goudeketting, die op Tugelaweg 109-3 woonden en door de nationaalsocialisten omgebracht werden. In 1934 werd Coenraad vrijgesteld van militaire dienst vanwege broederdienst. Coenraad was na de lagere school direct aan het werk gegaan als fruitventer. In 1936 trouwde Coenraad met de zwangere Rika Peper, met wie hij twee kinderen kreeg, Clara (1936) en Barend (1940). In eerste instantie woonde het gezin op Tugelaweg 109-3 en vanaf 1937 in de Danie Theronstraat 26-3. In januari 1941 kwam het echtpaar op dit adres te wonen. Coenraad ventte vanaf 1934 met allerlei zaken: pot- en vaste planten, aardbeien, kersen, sinaasappelen en bananen, lompen, metalen en gedragen kleding, en bloemen. Hij ventte met sommige producten in de hele stad, maar was vooral actief in Centrum en Zuid. Eind maart 1941 deed Coenraad aangifte bij de Amsterdamse politie wegens de vermissing van diverse distributiebescheiden. In juni 1941 kreeg Coenraad de laatste verlenging van zijn ventvergunning. In juni 1942 werd er een algeheel ventverbod voor Joden in Amsterdam ingesteld. Op 30 maart 1943 werd Coenraad met zijn vrouw en twee kinderen vanuit Westerbork naar Sobibor getransporteerd. Na aankomst werd het gezin direct vergast.

Rika van Kolm-Peeper, naaister, Amsterdam, 20 april 1915, Sobibor, 2 april 1943. Rika was een dochter van marktkoopman en winkelier Barend Peeper en Grietje Peeper-Frank, die op Pretoriusstraat 96-2 woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Voor het verhaal van Rika en Coenraad: zie hierboven. Twee zussen van Rika die nog bij hun ouders thuis woonden, Anna en Alida (beiden japonnennaaister), werden ook om het leven gebracht.

Clara van Kolm, Amsterdam, 9 mei 1936, Sobibor, 2 april 1943. Clara was een dochter van Coenraad en Rika.

Barend van Kolm, Amsterdam, 23 februari 1940, Sobibor, 2 april 1943. Barend was een zoon van Coenraad en Rika.

Tweede Oosterparkstraat 43 huis

Samson Waterman, werkman, sjouwerman en wagenbestuurder gemeente tram, Amsterdam, 26 juli 1885, Sobibor, 28 mei 1943. Samson was een zoon van werkman Nathan Waterman en Roza de Swarte. Samson kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen. In 1904 werd Samson goedgekeurd voor militaire dienst. In 1912 trouwde Samson met Sara Bleekveld. Met haar kreeg hij twee kinderen. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Samson was toen bestuurder van tram 14. In augustus 1940 overkwam Samson een botsing met een vrachtwagen, die fout zat. In september 1940 veroorzaakte Samson een aanrijding met de brugwachter van de brug over de Kattesloot. Hij had in verband met de verduistering over het hoofd gezien dat de hekken van de brug reeds gesloten waren en wist door krachtig remmen niet te voorkomen dat de brugwachter werd aangereden. Procesverbaal werd opgemaakt door de Amsterdamse politie. Verder vinden we geen berichten meer over Samson. Op 25 mei 1943 werd Samson vanuit Westerbork samen met Sara op de trein gezet naar Sobibor, waar ze na aankomst vergast werden. Een broer van Samson, voormalig schuitenvoerder Mozes (Tugelaweg 110 huis), werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als zus Judith (Retiefstraat 66-3).

Sara Waterman-Bleekveld, Amsterdam, 8 september 1888, Sobibor, 28 mei 1943. Sara was een dochter van koopman Moses Bleekveld, die in 1905 was gestorven, en Betje Bleekveld-Moscoviter, die in januai 1943 in Amsterdam overleed. Twee zussen en twee broers van Sara werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Mietje, Hijman (drukker), Esther (naaister) en Abraham (wachtman, Retiefstraat 18-2).

Een zoon van Samson en Sara, Mozes, die op de Van Musschenbroekstraat 19 huis woonde en hoedenmaker was, werd ook vermoord. Zijn zus Rosa was vermoedelijk al voor de oorlog overleden.

Tweede Oosterparkstraat 43-1

Gerrit Schellevis (foto links), broodbakker, venter en huisschilder, Amsterdam, 4 april 1914, Midden-Europa, 30 april 1943. Gerrit was een zoon van broodbakker Samson Schellevis en Sophia Dikker, die op Ruyschstraat 92-3 woonden en beiden door de nationaalsocialisten werden vermoord, net als nakomertje Dina Elisabeth, die nog thuis woonde. Gerrit leek lange tijd enig kind te blijven, maar in 1934 werd er toch nog een zusje geboren, Dina Elisabeth. Gerrit was toen al bijna twintig. Na de lagere school bezocht Gerrit twee jaar de ULO. Toen hij in 1934 voor de militaire dienst werd gekeurd, was hij inmiddels broodbakker, net als zijn vader. Gerrit werd goedgekeurd voor militaire dienst en kwam, op eigen aangeven, bij de bereden artillerie terecht. Gerrit maakte een goede indruk en kwam voor het volgen van opleidingen in aanmerking. In 1937 trouwde Gerrit met Clara Hamme. Het echtpaar ging op Iepenplein 2-2 wonen. Hier werd hun eerste kind, zoon Jack, geboren. In juli 1940 verhuisde het gezin kortstondig naar Tweede Oosterparkstraat 67-1, waar de ouders van Clara woonden. Hier werd dochter Wilhelmina geboren. Al in augustus 1940 verhuisde het gezin naar dit adres. In augustus 1942 wordt het gezin naar Westerbork overgebracht, waar ze op 28 augustus 1942 op de trein naar Auschwitz werden gezet. Hier werden Clara, Jack en Wilhelmina direct om het leven gebracht. We hebben verder geen details over het vervolg van het leven van Gerrit. Vermoedelijk werd hij als dwangarbeider ingezet. Eind april 1943 zou hij niet meer in leven zijn geweest.

Clara Schellevis-Hamme, naaister, Amsterdam, 1 november 1916, Auschwitz, 31 augustus 1942. Clara was een dochter van meubelwinkelier, behanger en confectiewerker Philip Hamme en Wilhelmina Kets de Vries, die op Tweede Oosterparkstraat 67-1 woonden (zie aldaar voor verdere levensbeschrijving) en beiden door de nationaalsocialisten omgebracht werden. Een zus van Clara, Jeanne, overleefde de oorlog. Drie andere zussen en een broer werden vermoord: Sara (Tweede Oosterparkstraat 136-2), Emma (naaister, Graaf Florisstraat 5 huis), Rosetta (coupeuse, Tweede Oosterparkstraat 67-1) en Nico (wever, Tweede Oosterparkstraat 67-1).

Jack Schellevis, Amsterdam, 31 december 1938, Auschwitz, 31 augustus 1942. Jack was de zoon van Gerrit en Clara.

Wilhelmina Schellevis, Amsterdam, 16 september 1940, Auwchwitz, 31 augustus 1943. Wilhelmina was de dochter van Gerrit en Clara.

Tweede Oosterparkstraat 43-3

Joseph Gobets, koopman in fruit en voddensorteerder, Amsterdam, 31 mei 1903, Auschwitz, 30 september 1942. Joseph was een zoon van werkman Salomon Gobets, die in 1938 overleed, en Sara Gobets-Goudsmit (huisverzorgster), die door de nationaalsocialisten werd omgebracht. Joseph kwam in 1911 op achtjarige leeftijd in de Inrichting van Stads Bedelingen op de Prinsengracht terecht, een instelling voor vondelingen en verlaten kinderen. We kennen daar verder de achtergrond niet van, maar het zal niet goed gegaan zijn thuis. In 1912 werd Joseph afgeschreven naar Rotterdam, waar hij op de Hugo de Grootstraat 108 woonde. In 1927 trouwde Joseph in Amsterdam met de zwangere Esther Haag. Het echtpaar, dat drie kinderen kreeg, ging weer in Rotterdam wonen en vanaf 1931 in Amsterdam. In 1934 kwam het tot een scheiding, maar in 1936 trouwden Joseph en Esther opnieuw met elkaar. In november 1938 kwamen Joseph en Esther en het gezin op Langkatstraat 11 huis te wonen, in januari 1939 op Wagenaarstraat 114 1a, en vanaf juli 1940 op dit adres. Joseph werd op een ons niet bekend moment naar werkkamp Ruinen gestuurd. Op 23 augustus 1942 kwam het gezin in Westerbork aan, om op 24 augustus 1942 al doorgestuurd te worden naar Auschwitz. Hier kwamen vrouw en dochters direct om. Joseph zou gezien zijn sterfdatum nog wat langer geleefd hebben. De sterfdata zijn voor deze periode echter onbetrouwbaar.

Esther Gobets-Haag, Amsterdam, 21 augustus 1904, Auschwitz, 26 augustus 1942. Esther was een dochter van werkman Joseph Haag en de in Hoorn geboren Christina Hart. Voor details van het huwelijk van Esther met Joseph en de reis naar Auschwitz zie hierboven. Drie broers en een zus van Esther werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Salomon (ondermachinist NS en stoker), Lucas (ijzerwerker, Schalk Burgerstraat 11-1), Emanuel (kantoorbediende/boekhouder, Bussum) en Reintje (Vrolikstraat 197-3).

Zaterdag 2 Nov. j.l. overleed plotseling tengevolge van een ongeval onze dierbare Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, de Wed.

HAAG—HART

in de ouderdom van 73 jaar.

Diep betreurd door:

Fam. S. HAAG—
LOPES CARDOZO
Weesperstraat 86 bov.
Fam. L. HAAG—
HOEPELMAN
Schalk Burgerstraat 11 I.
Fam. J. GOBETS—HAAG
2e Oosterparkstraat 43 III.
Fam. E. HAAG—
KORNALIJNSLIJPER
Floralialaan 26 a. Bussum.
Fam. J. STODEL—HAAG
Vrolikstraat 197 III.

4 November 1940
Amsterdam
3 Chesjwan 5701

Rouwbeklag: Vrolikstr. 197 III.

Salomon Gobets, Amsterdam, 13 juni 1927, Sobibor, 16 april 1943. Salomon was een zoon van Joseph en Esther.

Lucas Gobets, Rotterdam, 20 oktober 1930, Auschwitz, 26 augustus 1942. Lucas was een zoon van Joseph en Esther.

Charlotte Gobets, Amsterdam, 22 oktober 1932, Auschwitz, 26 augustus 1942. Charlotte was een dochter van Joseph en Esther.

Tweede Oosterparkstraat 44-1

Isaäc van Beezem (foto op marktkaart), sjouwerman, marktkoopman en expeditieknecht, Amsterdam, 22 juli 1894, Sobibor, 21 mei 1943.

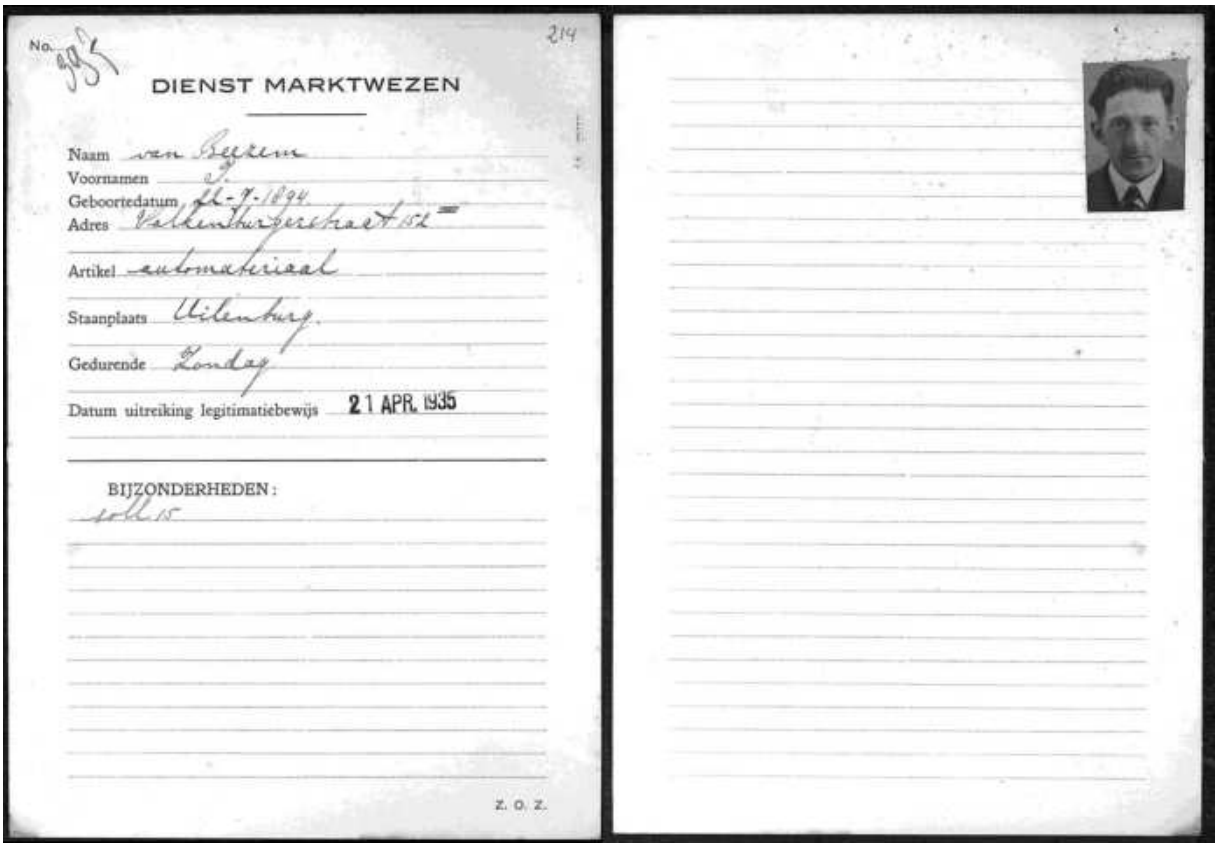
No. 935 214

DIENST MARKTWEZEN

Naam van Beezem
Voornamen I.
Geboortedatum 22-7-1894
Adres Valkenburgerstraat 152
Artikel automatiaal
Staanplaats Uilenburg.
Gedurende Zonday
Datum uitreiking legitimatiebewijs 21 APR. 1935

BIJZONDERHEDEN:
volk 15

Z. O. Z.

Isaäc was een zoon van slachtersknecht Salomon van Beezem, die in 1932 was gestorven, en Rachel van Beezem-Abas, die in 1939 overleed. Isaäc trouwde in 1931 met Bloeme Keizer. Met haar kreeg hij in 1932 zoon Salomon. Bij het begin van de oorlog woonde het gezinnetje op dit adres. Op 18 mei 1943 werd Isaäc met zijn gezin vanuit Westerbork naar Sobibor gedeporteerd, waar allen direct na aankomst vergast werden. Vier zussen van Isaäc werden ook door de

nationaalsocialisten om het leven gebracht: Betje (Blasiusstraat 108 huis), Vrouwtje, Lea (Berchem, België) en Rebecca.

Bloeme van Beezem-Keizer, Amsterdam, 20 april 1896, Sobibor, 21 mei 1943. Bloeme was een dochter van lompensorteerder Philip Keizer, die door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Judith Keizer-Groen, die in september 1941 in Amsterdam overleed. In haar jeugd woonde Bloeme enige tijd in Haarlem. Drie jongere zussen en een broer van Bloeme werden ook vermoord: Debora, Mozes (kleermaker), Rachel (hulp in de huishouding) en Engelina. Allen woonden in Zuid.

Salomon van Beezem, Amsterdam, 14 oktober 1932, Sobibor, 21 mei 1943. Salomon was een zoon van Isaäc en Bloeme.

Tweede Oosterparkstraat 44-2

Simon de Beer, reiziger en koopman in levensmiddelen, Sappemeer, 12 april 1906, Auschwitz, 30 september 1942. Simon was een zoon van de uit Hoogezand afkomstige koopman Izaäk de Beer en de uit Vianen afkomstige Sientje Salomon, die in 1938 in Groningen overleed. De vader van Simon, Izaäk, zou in 1942 hertrouwen met Bertha Hess. Het echtpaar, dat in Sappemeer woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord. We weten weinig over de jeugd van Simon. Vermoedelijk was hij de enige zoon van Izaäk en Sientje. Hij zal in Sappemeer op school zijn gegaan. Later komt hij op de een of andere manier met zijn familie in Hamburg terecht, waar moeder Sientje een herberg met pension overnam in Hamburg-Neustadt. Het gezin schreef zich in bij de Joodse gemeente van Hamburg. Simon trouwde in 1936 – hij was toen reiziger - met Pauline Auerbach. In 1937 verhuisden de vader en moeder van Simon terug naar Groningen, waar moeder spoedig in het Gronings ziekenhuis stierf. In juni 1938 kwamen Simon en Paulina ook naar Nederland. Zij vestigden zich in Amsterdam, op Tilanusstraat 57-2. Er volgen enkele verhuizingen: in juli 1939 naar Tweede Oosterparkstraat 41 huis en in november 1940 naar dit adres. Simon en Pauline krijgen twee kinderen: zoon James (1937) en dochter Sientje Jetty (1939). Op 19 juli 1942 komt het gezin in Westerbork terecht, vanwaar het al op 21 juli 1942 naar Auschwitz wordt getransporteerd. Pauline en beide kinderen worden direct vermoord. Simon overlijdt, volgens de niet geheel betrouwbare sterfdatum, een aantal weken later.

Pauline de Beer-Auerbach, Hamburg, 14 juni 1908, Auschwitz, 23 juli 1942. Pauline was een dochter van eierhandelaar en -importeur en kruidenier Jacob Auerbach, die met zijn gezin naar de Verenigde Staten zou emigreren en in december 1940 aldaar overlijden, en Jette Stern, die al in 1936 was gestorven. Het gezin was uit Galicië – tegenwoordig Oekraïne - afkomstig. Pauline was het tweede kind, na zoon Jacob (1906). Daarna volgden Berthold (1909), Erna (1910) en Friedrich (1915). Pauline zou het enige kind zijn dat door de nationaalsocialisten werd vermoord. De overige kinderen overleefden de oorlog, omdat ze met vader mee naar de Verenigde Staten waren geëmigreerd.

James de Beer, Hamburg, 20 april 1937, Auschwitz, 23 juli 1942. James was een zoon van Simon en Pauline.

Sientje Jetty de Beer, Amsterdam, 30 maart 1939, Auschwitz, 23 juli 1942. Sientje was een dochter van Simon en Pauline.

Tweede Oosterparkstraat 45-1

Joseph Swaab, reizend fotograaf, Utrecht, 28 maart 1874, Amsterdam, 26 oktober 1941. Joseph was een zoon van de in Den Haag geboren fotograaf Jacob Swaab en de twaalf jaar jongere, in Arnhem geboren Maria Kruijer. Er werden in dit gezin tenminste veertien kinderen geboren, waar Joseph de oudste van was. Er werd veel verhuisd: na het huwelijk van Jacob en Maria in Eindhoven in 1873 woonde het gezin onder andere in Utrecht, Tiel, ’s Hertogenbosch, Alkmaar, Doetinchem en sinds 1888 in Amsterdam. Joseph leerde het vak vermoedelijk van zijn vader – ook de broers van zijn vader zaten in het vak - en was al fotograaf toen hij in 1893 werd goedgekeurd voor militaire dienst. In 1901 trouwde Joseph met de bijna zes jaar jongere Marianne Ketellapper. Met haar kreeg

hij in totaal zeven kinderen. Het gezin woonde enige tijd in Baarn en kwam in 1934 weer naar Amsterdam. Sinds 1936 woonde Joseph op dit adres. Bij het begin van de oorlog waren de kinderen uitgevlogen. Joseph overleed in oktober 1941 op 67-jarige leeftijd in Amsterdam en werd de reis naar het oosten bespaard. Een zus en drie broers van Joseph werden door de nationaalsocialisten omgebracht: Elisabeth (Den Haag), Francois (los werkman), Benedictus (fotograaf; Benedictus bracht zichzelf en zijn gezin op 15 mei 1940 met gas om het leven) en Barend (fotograaf).

Marianne Swaab-Ketellapper, Amsterdam, 12 januari 1880, Auschwitz, 24 september 1942. Marianne was een dochter van sigarenmaker Zacharias Isaac Ketellapper en dienstbode Esperance Pachter. Voor het huwelijk van Marianne met Joseph zie hierboven. Na het overlijden van Joseph verhuisde Marianne in maart 1942 naar de Roggeveenstraat en in september 1942 naar de Rapenburgerstraat. In maart 1942 moet Marianne een nachtje op het politiebureau doorbrengen, omdat de spertijd is ingegaan en ze niet meer naar huis kan komen. Merkwaardig dat zij opgeeft op Groenburgwal 51 huis te wonen. Wij konden dit verder niet plaatsen.

9.10- Komt aan dit Bur. Marianne Ketellapper, geb. te Amsterdam
12-1-1880, zonder beroep, woont Groenburgwal 51 huis Alhier,
die zich verlaat heeft, en niet meer thuis kan komen.
Zij blijft tot 4 uur aan dit Bur.

Op 18 september 1942 komt Marianne in Westerbork aan en al op 21 september 1942 wordt ze op de trein naar Auschwitz gezet. Daar wordt ze direct na aankomst om het leven gebracht. Twee zussen van Marianne, Reintje en Betje, werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Vier niet meer thuiswonende kinderen van Joseph en Marianne werden ook omgebracht: Marie (naaister), Espérance (Vrolikstraat 239 onderhuis), Barend (fotograaf, Baarn) en Frederik (fotograaf en lompenhandelaar).

Tweede Oosterparkstraat 45-2

Meijer Rooselaar, werkman en commissionair, Amsterdam, 20 december 1860, Amsterdam, 26 januari 1942. Meijer was de oudste zoon van werkman en sjouwerman Marcus Abraham Rooselaar en Betje Meijer Nekelsburg. Meijer werd ondanks opgegeven lichaamsgebreken in 1880 goedgekeurd voor militaire dienst en ingedeeld bij de infanterie. In 1881 trouwde Meijer met Marianna Blits. Dit was enige maanden na de geboorte van hun eerste kind, dochter Betje. In totaal kregen Meijer en Marianna acht kinderen. Het echtpaar woonde rond 1900 enige tijd in Antwerpen, waar Meijer als commissionair optrad, maar was in 1904 weer terug in Amsterdam, waar het gezin op diverse adressen wonen en de kinderen een voor een uitvlogen. In 1936 overleed Marianne. Aan het begin van de oorlog woonde Meijer op dit adres, waar hij in januari 1942 overleed. Diverse kinderen van Meijer overleefden de oorlog, van wie enkelen in de Verenigde Staten terechtkwamen. Drie kinderen werden door de nationaalsocialisten vermoord: Marcus (diamantbewerker, Colensostraat 8-1), Simon (sigarenmaker, Cilliersstraat 19-3) en Roosje.

Tweede Oosterparkstraat 45-3

Meijer Pront, werkman in een blindeninrichting, Rotterdam, 25 augustus 1878, Sobibor, 9 april 1943. Meijer was een zoon van de in Rotterdam geboren venter en koopman Hartog Pront en Mietje Pront-Tammerijn. Op zeer jonge leeftijd verhuisde Meijer rond 1880 met het gezin, dat toen uit acht kinderen en twee inwonende neven bestond, naar Amsterdam. Ze wonen daar op diverse adressen in de Jodenbuurt. Meijer is erg klein: nog geen 1 meter 53. Daarom wordt hij in 1898 definitief afgekeurd voor militaire dienst. In 1905 trouwt Meijer met Reina Gomes de Mesquita. Met haar krijgt hij zes kinderen, van wie bijna allen jong overlijden. Aan het begin van de oorlog woont Meijer met zijn vrouw op dit adres, maar nog in juli 1942 verhuizen ze naar de Zandstraat. Op 3 april 1943 arriveren Meijer en Reina in Westerbork, waar ze op 6 april 1943 op transport naar

Sobibor gaan. Daar worden ze direct om het leven gebracht. Een broer van Meijer, Abraham, overleefde de oorlog. Een andere broer en vier zussen werden vermoord: Hartog (marktkoopman), Betje, Mietje, Rosetta en Sara. Allen woonden in Zuid.

Reina Pront-Gomes de Mesquita, Amsterdam, 14 december 1873, Sobibor, 9 april 1943. Reina was de oudste dochter van winkelbediende Isaac Gomes de Mesquita en dienstbode Judith Gomes de Mesquita-á Cohen. Reina kwam uit een gezin van vier kinderen. Voor haar leven met Meijer zie hierboven. Een broer van Reina, Jacob Haïm (marktkoopman), werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

De enige dochter van Meijer en Reina die in de oorlog nog in leven is, Matje, die op de Derde Oosterparkstraat 65-3 woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Zie aldaar.

Tweede Oosterparkstraat 47-2

Elisabeth Davidson-van der Hoeden, Amsterdam, 18 mei 1903, Auschwitz, 17 september 1942. Elisabeth was een dochter van diamantslijper Simon van der Hoeden, die in 1929 was overleden, en Anna van de Kar, die hertrouwd was met marktkoopman Andries Bosboom, die op zijn beurt in 1935 was overleden. Anna woonde op Sparrenweg 4-1 en werd door de nationaalsocialisten vermoord. Elisabeth trouwde in 1930 met Jonas Blitz. Van hem kreeg zij een zoon, Simon. Jonas overleed al in 1932. In 1938 hertrouwde Elisabeth met venter, koopman en bakker Jacob Davidson, die de oorlog zou overleven. Van hem kreeg zij zoon Bernard. Het is niet duidelijk op welke wijze Jacob de oorlog overleefde. Vermoedelijk overleefde hij de kampen. Elisabeth en beide kinderen – en mogelijk ook man – kwamen op 12 september 1942 in Westerbork aan en werden op 14 september 1942 op de trein naar Auschwitz gezet, waar Elisabeth met zonen Simon en Bernard na aankomst vermoord werd. Een zus van Elisabeth, Reina, overleefde de oorlog. Broers Andries (arbeider, badknecht en stoker) en Isaäc (kantoorbediende, Linnaeusstraat 241-2) werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Simon Blitz, Amsterdam, 2 december 1930, Auschwitz, 17 september 1942. Simon was een zoon van Elisabeth en Jonas.

Bernard Davidson, Amsterdam, 8 juli 1941, Auschwitz, 17 september 1942. Bernard was een zoon van Elisabeth en Jacob.

In 1953 hertrouwde Jacob met Rachel de Raaij.

Tweede Oosterparkstraat 47-3

Salomon Elsas, (foto links), presentiebladen-maker, grondwerker en werkverschaffingsarbeider, Amsterdam, 11 augustus 1902, Auschwitz, 18 augustus 1942. Salomon was de jongste zoon van

diamantslijper Mozes Elsas, die al in 1903 was overleden, en Gouda Elsas-Degen, die in het Nederlandsch-Israëlietisch Oude Mannen- en Vrouwenhuis op de Nieuwe Kerkstraat 135 zat en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Salomon kwam uit een gezin van zeven kinderen. In 1921 wordt Salomon goedgekeurd voor militaire dienst. In 1927 komt Salomon voor een week in de gevangenis terecht wegens opzettelijke ongehoorzaamheid. Het lijkt er op dat Salomon een soort carriere bij het leger doorliep. We konden dat niet helemaal helder krijgen. In januari 1940 werd hij in ieder geval uit de dienst ontslagen vanwege gebreken. In 1928 trouwde Salomon met Sara Elzas. Opmerkelijk is dat zoon Maurits al in 1926 geboren was. Mogelijk echtte Salomon Maurits. Dochter Gonda werd in 1941 geboren. Salomon kwam al op 19 juli 1942 in Westerbork terecht. Op 21 juli 1942 werd Salomon met vrouw en kinderen op transport naar Auschwitz gezet. Sara en Gonda werden direct vermoord, Salomon en Mozes overleefden nog enkele weken. Een zus van Salomon,

Elisabeth, overleefde de oorlog. Broers Abraham (reiziger, Nijmegen), Isaäc (dameskapper) en Hartog (diamantbewerker, Cilliersstraat 21-1) werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht, net als zus Catharina.

Sara Elsas-Elzas (foto rechts), Amsterdam, 14 juni 1906, Auschwitz, 23 juli 1942. Sara was een dochter van Mozes Elzas, die in februari 1941 in Amsterdam stierf, en Naatje Peperwortel, die in Danie Theronstraat 26 huis woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. Sara kwam uit een gezin van zeven kinderen. Voor het huwelijk van Sara met Mozes zie hierboven. Vijf broers van Sara werden ook om het leven gebracht: Joseph (politieagent), Jesaya (schoenmaker, Retiefstraat 102 huis), Izaak (kledingperser, Tugelaweg 92 huis), Salomon (sigarenmaker, Hertzogstraat 6-2) en Joel (kleermaker).

Maurits Elsas, scholier, Amsterdam, 30 augustus 1926, Auschwitz, 30 september 1942. Maurits was een zoon van Salomon en Sara.

Gonda Elsas, Amsterdam, 13 juli 1941, Auschwitz, 23 juli 1942. Gonda was een dochter van Salomon en Sara.

Tweede Oosterparkstraat 48-2

Moses van Ameringen, magazijnbediende, reiziger en agentuur voor buitenlandse huizen, Amsterdam, 1 januari 1889, Auschwitz, 24 september 1943. Moses was een zoon van handelsagent Elias van Ameringen, die in 1939 overleed, en Catharina van Ameringen-Consenheim, die door de nationaalsocialisten vermoord werd. De vader van Elias, de grootvader van Mozes, was secretaris van de Nederlandsch-Israëlietische Gemeente. In 1908 werd Moses vrijgesteld van militaire dienst vanwege lichamelijke gebreken. Hij was op dat moment magazijnbediende. In 1917 trouwde Moses in Breslau (toen nog Duits, tegenwoordig het Poolse Wroclaw) met de in Löwen (Duitsland) geboren Else Müskat. Het echtpaar woonde enige tijd in Amsterdam, waar zoon Elias Markus werd geboren, in Utrecht en vanaf 1926 in Amsterdam. In 1934 kwam het tot een scheiding tussen Moses en Else. Later ging Else op Wagenaarstraat 105-2 wonen. Hier overleed zij in oktober 1942. Moses intussen was opnieuw getrouwd, met de uit Nehren (Duitsland) afkomstige Frida Vollmer. Met haar kreeg hij twee kinderen, Ursula en Johannes Friedrich Karl, die beiden de oorlog zouden overleven, net als zoon Elias Markus. Ook Frida overleefde de oorlog. Het is onduidelijk waarom Moses, die al sinds 1936 op dit adres woonde, in mei 1942 nog naar de Nieuwe Achtergracht verhuisde, terwijl de rest van het gezin hier bleef wonen. Mogelijk was er ook in dit huwelijk sprake van spanningen. Hoe dit alles ook zij: op 18 september 1943 kwam Moses in Westerbork terecht en op 21 september 1943 werd hij naar Auschwitz getransporteerd. Hier werd hij direct na aankomst om het leven gebracht. Een zus van Moses, Jacoba (kantoorbediende), die in Amsterdam Zuid woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 50-2

Eduard Sjouerman, meubelmaker, Amsterdam, 16 september 1874, Amsterdam, 17 mei 1940. Eduard was een zoon van lithograaf Joseph Levie Sjouerman en Grietje van der Hoek. Eduard kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. In 1895 trouwde Eduard in Utrecht met de bijna negen jaar oudere Rosetta Creveld. Het echtpaar woonde korte tijd in Utrecht en woonde sinds 1898 in Amsterdam. In totaal kregen Eduard en Rosetta zes kinderen, waarvan er een aantal voor de oorlog overleden. Eduard stierf een week na het begin van de oorlog. Een oudere zus van Eduard, Sientje, werd door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Ook jongere broer Abraham (handelsreiziger, Maartensdijk) werd vermoord.

Rosetta Sjouerman-Creveld, Utrecht, 25 augustus 1865, Auschwitz, 12 februari 1943. Rosetta was een dochter van de in Bodegraven geboren slager Samuel Creveld, die in 1894 stierf, en de in Terborg geboren Johanna Spanjer, die in 1895 overleed. Rosetta kwam uit een gezin van tenminste elf kinderen, waarvan verreweg de meesten in hun jeugd stierven. Na de dood van haar moeder – mogelijk woonde Rosetta als ongetrouwde dochter nog thuis – trouwde zij met de veel jongere Eduard Sjouerman. Rosetta kwam op 14 januari 1943 in Westerbork aan en werd op 9 februari 1943 op de trein naar Auschwitz gezet, waar zij na aankomst direct vermoord werd. Twee broers van Rosetta, Joseph (slager, Joodsche Invalide) en Izaak (vleeshouwer, Zuilen), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Twee niet meer thuiswonende kinderen van Eduard en Rosetta, Henriette (Derde Oosterparkstraat 75-2; zie aldaar) en Izaak (schilder, Derde Oosterparkstraat 65-3; zie aldaar), werden ook vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 52 huis

Marcus Pronkhorst (foto marktkaarten hieronder, naam verkeerd geschreven), marktkoopman in boeken, Rotterdam, 12 september 1894, Midden-Europa, 31 maart 1944.

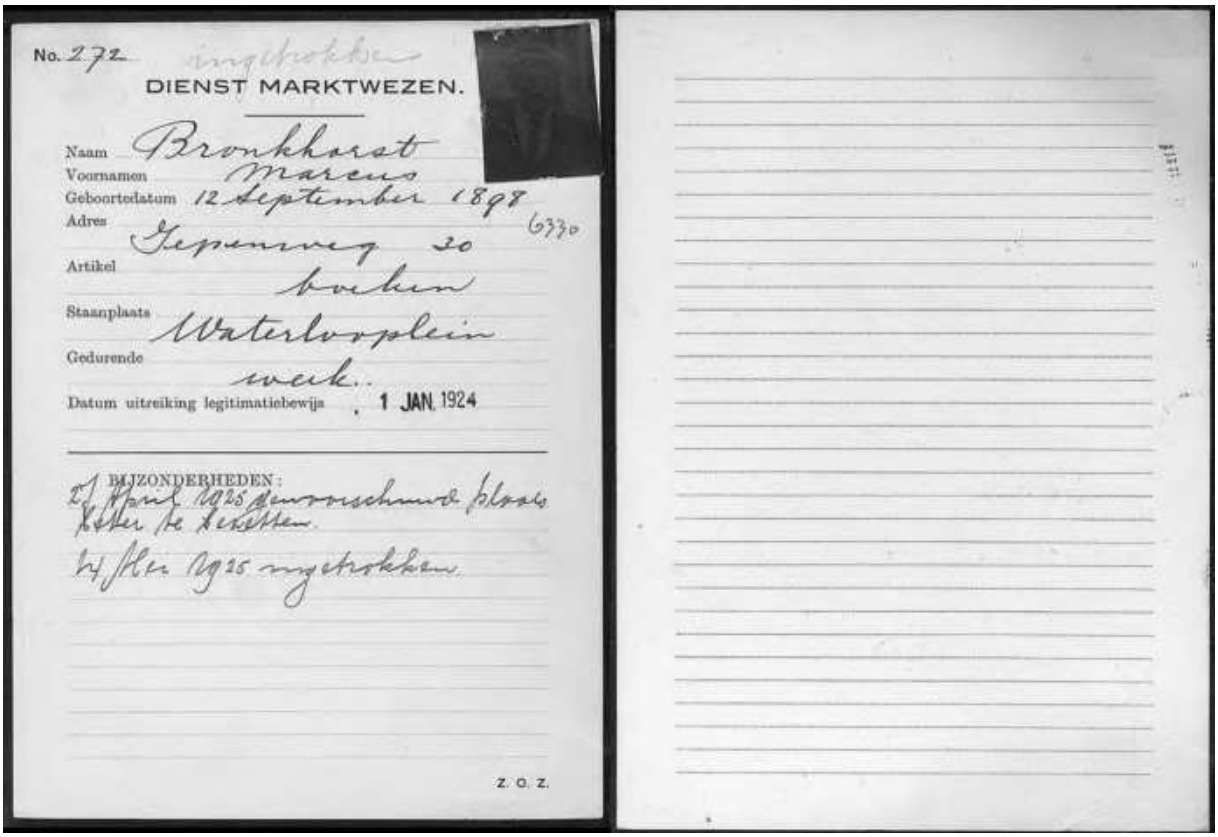
No. 272 ingetrokken

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Bronkhorst
Voornamen Marcus
Geboortedatum 12 September 1898
Adres Tepenweg 20 6330
Artikel boeken
Staanplaats Waterlooplein
Gedurende week.
Datum uitreiking legitimatiebewijs 1 JAN. 1924

BIJZONDERHEDEN:
21 April 1925 doorgeschoven bleek
Keller te Leiden
24 Mei 1925 ingetrokken

Z. O. Z.

Marcus was een zoon van de in Londen geboren werkman en kruier Abraham Pronkhorst en Sophia de Haan. Marcus kwam uit een groot gezin. In zijn jeugd woonde hij beurtelings in Rotterdam en Amsterdam. In 1917 trouwde Marcus in Amsterdam met Judith Zilverberg. Het echtpaar ging weer afwisselend in Rotterdam en Amsterdam wonen. In totaal werden zeven kinderen geboren. Vanaf 1934 woonde het gezin definitief in Amsterdam. Sinds 1939 woonde het gezin met hun zes kinderen op dit adres. Roza, het jongste kind, was in 1934 een dag na de geboorte overleden. In 1940 had Marcus op dit adres een boekhandel aan huis. Op 4 oktober 1942 kwam Marcus in Westerbork aan. Op 10 oktober 1942 werd hij op de trein naar Auschwitz gezet. Blijkbaar werd hij uitgekozen voor dwangarbeid, want hij bleef nog geruime tijd in leven. Merkwaardig is dat Marcus volgens de archiefgegevens veel eerder in Westerbork arriveerde dan zijn vrouw en kinderen. Wij kennen daar de achtergrond niet van. Mogelijk zat hij al in een

Nederlands werkkamp. Zes broers en zussen van Marcus werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Joseph (koopman, Den Haag), Samuel (zakkenbewerker, Transvaalstraat 120-3), Sara, Rika (Rotterdam), Abram Daniel (boekhandelaar, Rotterdam) en Catharina (Rotterdam).

Judith Pronkhorst-Zilverberg, Amsterdam, 6 januari 1894, Auschwitz, 17 september 1943. Judith was een dochter van de in Coevorden geboren huisschilder David Zilverberg en de uit Leek afkomstige Frouktje Duitscher. Judith kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. Zie voor haar huwelijk met Marcus verder hierboven. Judith arriveerde op 7 september 1943 met haar kinderen in Westerbork en werd op 14 september 1943 op transport gezet. Na aankomst werd Judith direct vermoord. Vier broers en een zus van Judith werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Jacob (reclameschilder), Abraham (schilder, Retiefstraat 18-2), Eliazer (marktkoopman, Blasiusstraat 53 huis), Mietje (Vrolikstraat 325-1) en Simon (A.C. Wertheimhuis aan de Plantage Parklaan 15, dependance van het Apeldoornsche Bosch).

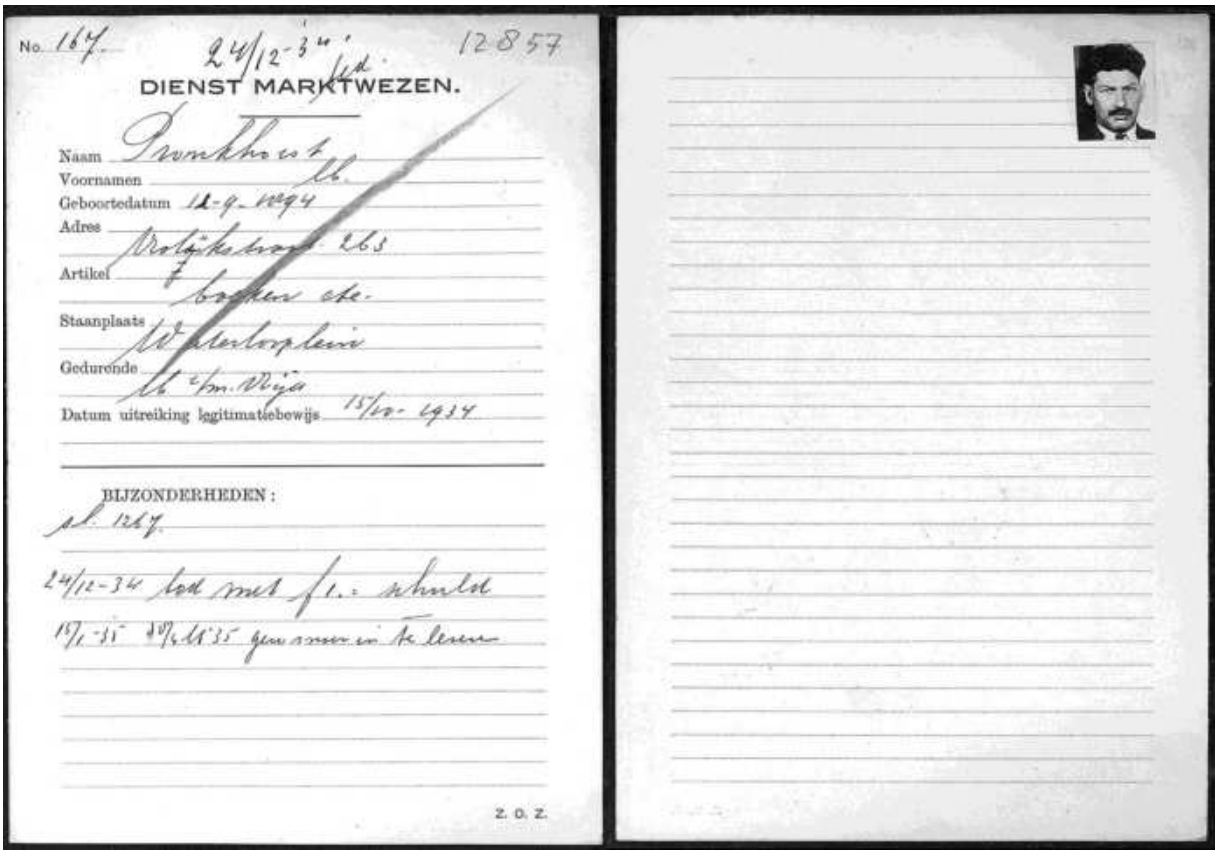
No. 167. 24/12-34 12857

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Pronkhorst
Voornamen
Geboortedatum 12-9-1894
Adres Vrolijkstraat 263
Artikel
Staanplaats
Gedurende
Datum uitreiking legitimatiebewijs 15/12-1934

BIJZONDERHEDEN:
nl. 1267.
24/12-34 tot met f1.- schuld
19/1-35 27/4-1935 gesommeerd te betalen

z. o. z.

Frouktje (Fré) Pronkhorst, dienstbode en fabrieksarbeidster, Rotterdam, 19 januari 1918, Auschwitz, 30 september 1942. Fré was een dochter van Marcus en Judith. Het is niet duidelijk waarom Fré veel eerder in Westerbork aankwam dan haar familie. Mogelijk had ze zich opgegeven voor werk in Duitsland, of was op straat aangehouden. Fré kwam al op 21 of 22 juli 1942 in Westerbork aan en werd op 27 juli 1942 doorgestuurd naar Auschwitz, waar zij volgens de relatief onbetrouwbare gegevens over die periode nog een aantal weken overleefde. Verloofde Nathan, die kleermaker was, was al een week eerder gedeporteerd. Mogelijk kwamen beiden elkaar nog in Auschwitz tegen. Nathan heeft dezelfde officiële sterfdatum als Fré.

28 Mei verloven zich
FRÉ PRONKHORST
en
NATHAN BRANDER
Amsterdam, 27 Mei 1939.
2e Oosterparkstraat 52 huis.
Zwanenburgwal 66 huis.
Geen ontvangdag.
7746—8

Sophia Pronkhorst, dienstbode en fabriekarbeidster, Amsterdam, 11 januari 1919, Auschwitz, 17 september 1943. Sophia was een dochter van Marcus en Judith. Sophia arriveerde met haar moeder in Westerbork en Auschwitz, ruim een jaar later van Frouktje.

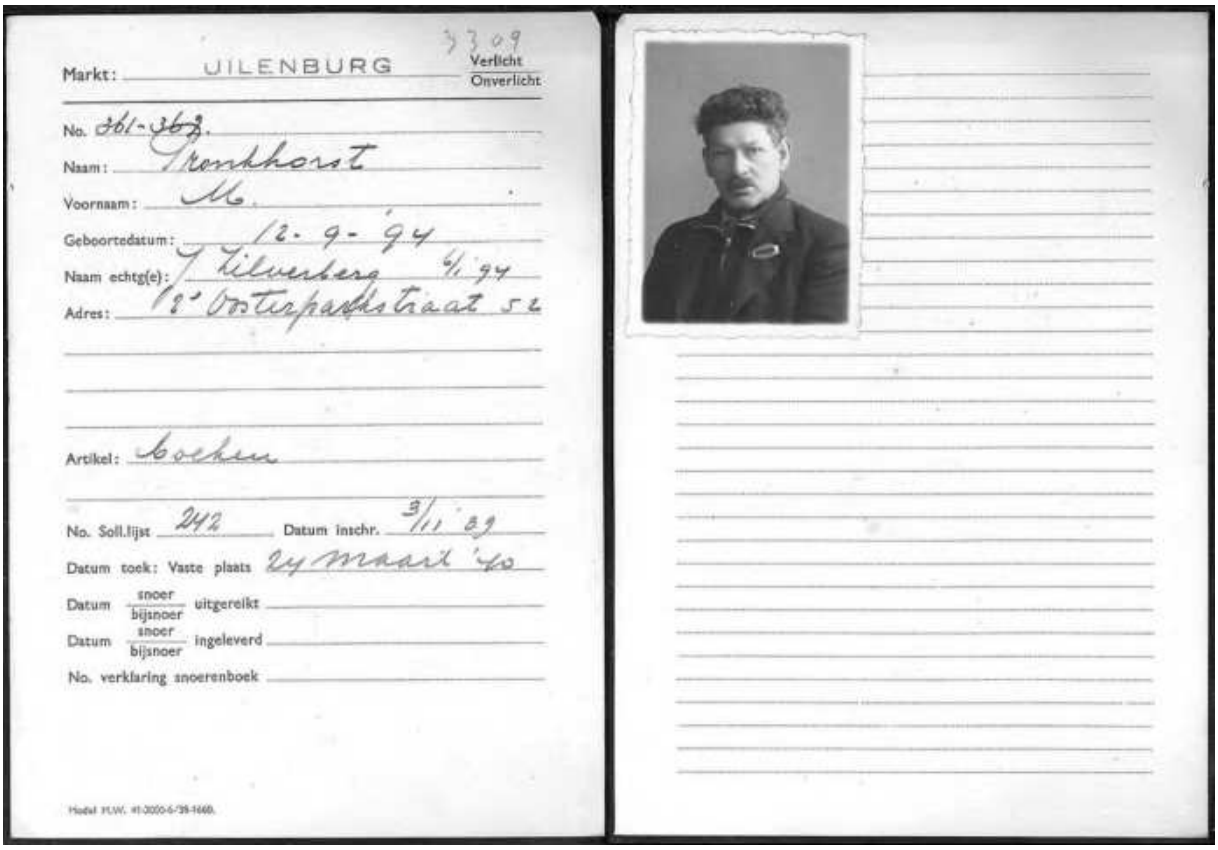
Markt: UILENBURG 3709 Verlicht Onverlicht
No. 361-362.
Naam: Pronkhorst
Voornaam: M.
Geboortedatum: 12-9-94
Naam echtg(e): J. Tilvenberg 6/94
Adres: 2e Oosterparkstraat 52
Artikel: kochen
No. Soll.lijst 242 Datum inschr. 3/11 39
Datum toek: Vaste plaats 24 maart '40
Datum snoer/bijsnoer uitgereikt
Datum snoer/bijsnoer ingeleverd
No. verklaring snoerenboek

Mietje Kops-Pronkhorst, fabrieksarbeidster, Amsterdam, 28 augustus 1920, Auschwitz, 30 september 1942. Mietje was een dochter van Marcus en Judith. Mietje trouwde op 23 juli 1942 met diamantbewerker David Kops van Tugelaweg 17-3. Al op 27 juli 1943 werd Mietje vanuit Westerbork met David doorgestuurd naar Auschwitz, in hetzelfde transport waar ook Frouktje en Sara in zaten. Beiden werden kort na aankomst om het leven gebracht.

Sara Pronkhorst, ateliermeisje en naaister, Amsterdam, 12 november 1924, Auschwitz, 30 september 1942. Sara was een dochter van Marcus en Judith. Sara reisde met zussen Frouktje en Mietje naar Auschwitz.

Rika Pronkhorst, leerling-naaister en atelierwerkster, Rotterdam, 17 december 1926, Auschwitz, 17 september 1943. Rika was een dochter van Marcus en Judith. Zij reisde in 1943 met haar moeder naar Auschwitz.

David Pronkhorst, Rotterdam, 9 maart 1931, Amsterdam, 13 februari 1943. David was een zoon van Marcus en Judith. We kennen zijn doodsoorzaak op 11-jarige leeftijd niet.

Tweede Oosterparkstraat 55 huis

Samuel Levie Levie, broodbezorger, Amersfoort, 2 augustus 1883, Sobibor, 2 april 1943. Samuel was de zoon van de in Groningen geboren matrassenmaker en koopman Nathan Levie, die in 1936 overleed, en dienstbode Grietje Cohen. Samuel trouwde in 1908 met Rosette Worms. In november 1925 verhuisde het echtpaar, dat drie kinderen zou krijgen, van Borculo naar Amsterdam. Vanaf 1939 woonde het echtpaar op Sparrenweg 9 huis en vanaf maart 1940 op dit adres. De kinderen waren inmiddels uitgevlogen. Samuel arriveerde met zijn echtgenote op 25 maart 1943 in Westerbork en werd met haar op 30 maart 1943 op transport naar Sobibor gezet, waar zij na

aankomst direct vergast werden. We wisten geen familieleden van Samuel te achterhalen. Mogelijk was hij enig kind.

Rosette Levie-Worms, Amsterdam, 19 juli 1883, Sobibor, 2 april 1943, Rosette was een dochter van de in Harderwijk geboren koopman en bediende Leendert Worms en de in Groningen geboren Sara Amanda de Leeuw. Rosette kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. Voor het huwelijk met Samuel zie hierboven. Een zus van Rosette, Anna, overleefde de oorlog. Twee broers en twee zussen werden door de nationaalsocialisten vermoord: Salomon (diamantbewerker en marktkoopman, Blasiusstraat 133-2), Betsie, Isaäc (sigarenmaker, Haarlem) en Elisabeth (Tugelaweg 20-2).

Een zoon van Samuel en Rosette, Levie, overleefde de oorlog. Zoon Nathan (confectiewerker, 's Gravesandestraat 28 onderhuis) en dochter Sara (Tweede Boerhaavestraat 68-1) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 56-1

Tobias van West (foto rechts), Amsterdam, 1 augustus 1870, Auschwitz, 28 september 1942. Tobias was een zoon van diamantslijper en venter Philip van West, die in 1928 op 90-jarige leeftijd stierf, en Kaatje Sjouwerman, die al in 1925 op 87-jarige leeftijd was overleden. Tobias kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. In 1890 werd hij vrijgesteld van militaire dienst wegens lichaamsgebreken. Bij keuring gaf Tobias als zijn beroep diamantbewerker op. Tobias trouwde in 1892 in Weesp met de zeven jaar oudere Betje Boutelje, dochter van metselaar Meijer Boutelje en Dientje Elias Pothuis. Op dat moment was hij sigarenmaker. Tobias en Betje kregen vier kinderen: Joseph (1893), Dina (1896), Meijer (1897) en Kaatje (1899). Het echtpaar woonde enige tijd in Zaandam en kwamen in 1909 weer terug naar Amsterdam. Betje overleed in 1931. In 1932 schreef Tobias een blad in het poeziealbum van zijn kleindochter Elisabeth, dat hiernaast is afgebeeld. In 1939 hertrouwde Tobias met de weduwe Anna Groen. Tobias, die op het moment van trouwen op het Boerhaaveplein 22-2 woonde, ging samen met Anna op dit adres wonen. Alle kinderen waren inmiddels uitgevlogen en Tobias passeerde in augustus 1940 alweer de zeventig. Op 24 september 1942 kwamen Tobias en Anna samen in Westerbork terecht. De volgende dag werden ze al op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze direct na aankomst om het leven werden gebracht. Twee zussen en twee broers van Tobias werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Mietje

(Camperstraat 20), Abraham (diamantslijper, Camperstraat 28-1), Mozes (venter, Eerste Atjehstraat 2-1) en Vogeltje.

Anna van West-Groen (foto rechts en trouwfoto met eerste man hieronder), dienstbode, Den Haag, 31 mei 1872, Auschwitz, 28 september 1942. Anna was een dochter van koopman Mozes Groen en Anna Elisabeth Meschendorf, die in 1866 in Den Haag met elkaar getrouwd waren. Anna bracht haar jeugd voor zover wij weten in Den Haag door. In ieder geval tussen 1902 en 1904 was Anna dienstbode in Amsterdam. In 1910 trouwde Anna in Den Haag met de bijna tien jaar jongere huidenzouter Elias Victor Logcher. Hun trouwfoto is hieronder te zien. Het echtpaar kreeg voor zover ons bekend geen kinderen. Elias overleed in 1933 in Amsterdam. In 1939 hertrouwde Anna met Tobias van West. Daarover is hierboven meer te lezen. Anna kwam samen met Tobias in Westerbork terecht en daarna in Auschwitz, waar ze direct na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Een zus van Anna, Anna Elisabeth, overleefde de oorlog. Vier broers en een zus van Anna werden vermoord: Nathan (paraplumaker, Ruyschstraat 51 onderhuis), Rebecca, Alexander (marktkoopman), David (schilder) en Henri (winkelier).

Tweede Oosterparkstraat 56-2

Eva Goldsmit-Erwteman, Amsterdam, 19 april 1866, Sobibor, 2 april 1943. Eva was een dochter van kruier, venter en koopman Gerrit Juda Erwteman en Belitje Israël Hoepelman. Eva kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen. We weten niet wat het beroep was van Eva – mogelijk dienstbode – die in 1903 uit het ouderlijk huis trok en elders introk. Eva trouwde pas in 1917 op haar vijftigste met de vijf jaar oudere, in Groningen geboren lompensorteerder Benjamin Goldsmit, die eerder met de uit Woerden afkomstige Fietje Engelsman getrouwd was geweest. Vermoedelijk was dit huwelijk, waar diverse kinderen uit waren voortgekomen, geëindigd in een scheiding, want Fietje overleed pas in 1916. Benjamin overleed zelf in 1930. Eva bleef enige tijd op Tweede Oosterparkstraat 47-3 wonen en verhuisde in maart 1939 naar dit

adres. Eva kwam op 25 maart 1943 in Westerbork terecht en werd op 30 maart 1943 op de trein naar Sobibor gezet. Hier werd ze na aankomst direct vergast. De broers en zussen van Eva waren al voor de oorlog overleden. Stiefdochter Catharina, die ongetrouwd was en in Zuid woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 58-3

Markus Barber, venter in manufacturen, Den Helder, 14 maart 1877, Auschwitz, 10 september 1942. Markus was een zoon van koopman Joël Barber, die al in 1886 was gestorven, en Judith van Praag, die in 1929 overleed. Markus, die rood haar had, kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. Markus bracht zijn vroege jeugd in Den Helder door. In 1883 vestigde het gezin zich weer in Amsterdam. Kort daarop volgde de dood van vader. Markus was uitzonderlijk klein: minder dan 1 meter 48. Daarom werd hij in 1896 vrijgesteld van militaire dienst. Markus trouwde in 1901 met de twee jaar oudere Ribca Melkman, dochter van venter Elias Hijman Melkman en Judith van Praag. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Bij het begin van de oorlog woonde Markus op dit adres, maar zat Ribca al enige tijd in de Joodsche Invalide op Weesperplein 1. We kennen daar de achtergrond niet van. Markus werd eerder om het leven gebracht dan Ribca. Hij kwam op 6 september 1942 in Westerbork aan en werd de volgende dag op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij direct na aankomst vermoord werd. Het transport naar Sobibor van Ribca vond pas op 10 maart 1943 plaats. Ook zij werd direct na aankomst omgebracht. Twee broers en een zus van Markus werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Calman Joel (venter in manufacturen), Jansje (Berchem, België) en Meijer (textielhandelaar, Scheveningen).

1479 millimeters. 1.
Aangezicht ovaal
Voorhoofd laag
Oogen bruin
Neus dik
Mond gewoon
Kin rond
Haar rood 2.
Wenkbrauwen
Merkbare teekenen 3

Tweede Oosterparkstraat 62-1

Meijer Park (foto links), diamantbewerker en bediende, Amsterdam, 16 januari 1896, Sobibor, 30 april 1943. Meijer was een zoon van de in Rotterdam geboren diamantversteller Emanuel Park, die in 1927 overleed, en Jetje Park-de Leon, die door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Meijer kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. In 1915 werd Meijer, die toen al diamantbewerker was, afgekeurd voor militaire dienst om gezondheidsredenen (borst en voeten). Meijer trouwde in 1923 met Roosje Park. Het echtpaar, dat sinds 1924 in Borgethoud (België) woonde, kreeg één dochter, Henriette, die in april 1925 geboren werd. Sinds 1930 was het gezin weer terug in Amsterdam en vanaf augustus 1938 woonde het op dit adres. Volgens een bericht op Joods Monument zou het gezin, samen met de moeder van Roosje, ondergedoken hebben gezeten, maar zijn verraden. Op 20 april 1943 kwamen Meijer en Roosje met dochter Henriette en (schoon)moeder en oma Heintje Park-Corper in Westbork aan. Op 27 april werden alle vier op transport naar Sobibor gezet, waar zij na aankomst direct vergast werden. Drie broers en een zus van Meijer werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Hartog (suppoost en marktkoopman, Tugelaweg 21-2), Rachel (marktkoopvrouw) en tweeling Abraham (werkverruimingsarbeider, Iepenplein 31-2) en Joseph (marktkoopman in stoffen).

Roosje Park-Park (foto rechts), Amsterdam, 26 januari 1902, Sobibor, 30 april 1943. Roosje was een dochter van diamantslijper Gerson Park, die in 1925 op 49-jarige leeftijd overleed, en de twee jaar oudere Heintje Park-Corper, die door de nationaalsocialisten vermoord werd. Roosje kwam uit

een gezin met zes kinderen. Voor haar huwelijk met Meijer en verdere lotgevallen zie hierboven. Twee zussen van Roosje, Mina en Juliana, overleefden de oorlog. Een andere zus van Roosje, Selina, die in Scheveningen woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Henriëtte Park, naaister, Borgerhout, 4 april 1925, Sobibor, 30 april 1943. Henriëtte was de ongetrouwde dochter van Meijer en Roosje.

Tweede Oosterparkstraat 65 beletage

Jacob Lopes Cardozo, diamantslijper, Amsterdam, 5 juni 1869, Sobibor, 28 mei 1943. Jacob was een zoon van schoenmaker Isaac Lopes Cardozo en Schoontje Lopes Cardozo-van Praag. Jacob kwam uit een gezin van tenminste tien kinderen. Jacob trouwde in 1895 in Amsterdam met Charlotte van Kamerik, dochter van veehandelaar Mozes van Camerik en Heintje Lisser. Met haar kreeg hij zeven kinderen. Charlotte overleed in 1934. In februari 1940 verhuisde Jacob in dit pand van de eerste etage naar de begane grond. Mogelijk was dit nodig in verband met problemen met trappenlopen. Jacob had nog twee ongetrouwde kinderen thuis wonen, Abraham en Jeannette. Op 20 mei 1943 kwam Jacob, op wiens kaart van de Joodsche Raad nadrukkelijk PIG stond vermeld vanwege mogelijke vrijstellingen voor deportatie voor Portugese Joden, in Westerbork aan, samen met dochter Jeannette. Op 25 mei 1943 werd Jacob op transport naar Sobibor gezet, waar hij na aankomst direct omgebracht werd. Zoon Abraham, die in werkverruimingskamp Gijsselte in Drente was terechtgekomen, was al eerder gedeporteerd. Jeannette reisde niet met Jacob mee, maar zou pas een maand later op transport worden gezet. Zeven zussen en broers van Jacob werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Saartje, Abraham (venter, Swammerdamstraat 34 huis), Elisabeth, Esther, Hartog (diamantslijper en werkman), Mozes (diamantslijper) en Michel (diamantbewerker, Tilanusstraat 68-2).

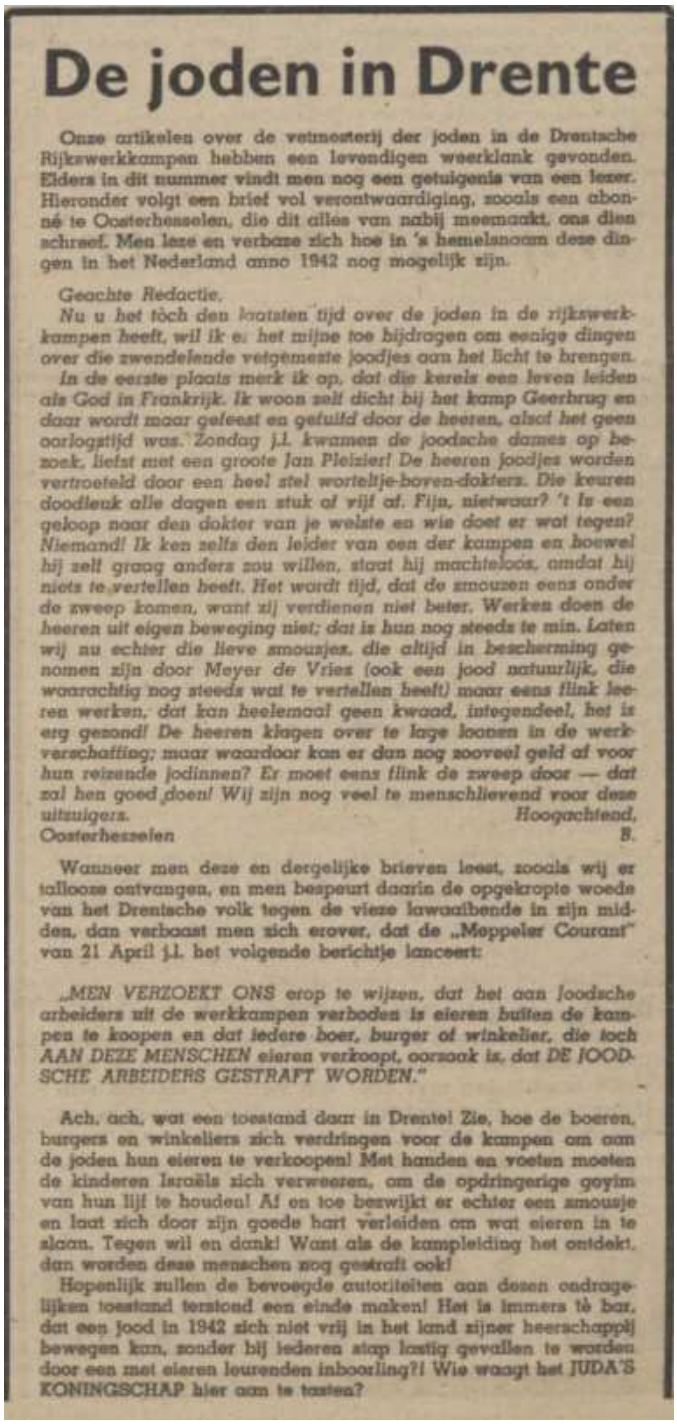

De joden in Drente

Onze artikelen over de vetmesterij der joden in de Drentsche Rijkswerkkampen hebben een levendigen weerklank gevonden. Elders in dit nummer vindt men nog een getuigenis van een lezer. Hieronder volgt een brief vol verontwaardiging, zooals een abonné te Oosterhesselen, die dit alles van nabij meemaakt, ons dien schreef. Men leze en verbaze zich hoe in 's hemelsnaam deze dingen in het Nederland anno 1942 nog mogelijk zijn.

Geachte Redactie,

Nu u het tòch den laatsten tijd over de joden in de rijkswerkkampen heeft, wil ik U het mijne toe bijdragen om eenige dingen over die zwendelende vetgemeste joodjes aan het licht te brengen.

In de eerste plaats merk ik op, dat die kerels een leven leiden als God in Frankrijk. Ik woon zelf dicht bij het kamp Geerbrug en daar wordt maar gefeest en gefuifd door de heeren, alsof het geen oorlogstijd was. Zondag j.l. kwamen de joodsche dames op bezoek, liefst met een groote Jan Pleizier! De heeren joodjes worden vertroeteld door een heel stel worteltje-boven-dokters. Die keuren doodleuk alle dagen een stuk af vijf af. Fijn, nietwaar? 't Is een geloop naar den dokter van je welste en wie doet er wat tegen? Niemand! Ik ken zelfs den leider van een der kampen en hoewel hij zelf graag anders zou willen, staat hij machteloos, omdat hij niets te vertellen heeft. Het wordt tijd, dat de smouzen eens onder de zweep komen, want zij verdienen niet beter. Werken doen de heeren uit eigen beweging niet; dat is hun nog steeds te min. Laten wij nu echter die lieve smoujes, die altijd in bescherming genomen zijn door Meyer de Vries (ook een jood natuurlijk, die waarachtig nog steeds wat te vertellen heeft) maar eens flink leeren werken, dat kan heelemaal geen kwaad, integendeel, het is erg gezond! De heeren klagen over te lage loonen in de werkverschaffing; maar waardoor kan er dan nog zooveel geld af voor hun reizende jodinnen? Er moet eens flink de zweep door — dat zal hen goed doen! Wij zijn nog veel te menschlievend voor deze uitzuigers. Hoogachtend,
Oosterhesselen B.

Wanneer men deze en dergelijke brieven leest, zooals wij er talloos ontvangen, en men bespeurt daarin de opgekropte woede van het Drentsche volk tegen de vieze lawaaibende in zijn midden, dan verbaast men zich erover, dat de „Meppeler Courant" van 21 April j.l. het volgende berichtje lanceert:

„MEN VERZOEKT ONS erop te wijzen, dat het aan Joodsche arbeiders uit de werkkampen verboden is sieraden buiten de kampen te koopen en dat iedere boer, burger of winkelier, die toch AAN DEZE MENSCHEN sieraden verkoopt, oorzaak is, dat DE JOODSCHE ARBEIDERS GESTRAFT WORDEN."

Ach, ach, wat een toestand daar in Drente! Zie, hoe de boeren, burgers en winkeliers zich verdringen voor de kampen om aan de joden hun sieraden te verkoopen! Met handen en voeten moeten de kinderen Israëls zich verweeren, om de opdringerige goyim van hun lijf te houden! Af en toe bezwijkt er echter een smousje en laat zich door zijn goede hart verleiden om wat sieraden in te slaan. Tegen wil en dank! Want als de kampleiding het ontdekt, dan worden deze menschen nog gestraft ook!

Hopenlijk zullen de bevoegde autoriteiten aan dezen ondragelijken toestand terstond een einde maken! Het is immers tè bar, dat een jood in 1942 zich niet vrij in het land zijner heerschappij bewegen kan, zonder bij iederen stap lastig gevallen te worden door een met sieraden leurenden inboorling?! Wie waagt het JUDA'S KONINGSCHAP hier aan te tasten?

Abraham Lopes Cardozo (foto en op marktkaart), diamantbewerker en marktkoopman, Amsterdam, 3 juni 1899, Midden-Europa, 31 augustus 1944. Abraham was een zoon van Jacob en

Charlotte. In 1918 werd Abraham vrijgesteld van militaire dienst wegens broederdienst. Jacob trouwde niet en woonde nog bij zijn vader thuis. In de jaren dertig was hij marktkoopman in

rijwielonderdelen. In de loop van de oorlog kwam Abraham in werkverruimingskamp Gijsselte in Drente terecht, dat per 10 januari 1942 specifiek geopend werd voor Joodse dwangarbeiders. De kampen in Drente stonden als niet slecht bekend, waar schande over werd gesproken door ingezonden-briefschrijvers in het nationaalsocialistische blad *De Misthoorn* in een uitgave van 25 april 1942; zie hieronder. Vermoedelijk op 3 oktober 1942 kwam Abraham in Westerbork aan, aangezien toen werkkamp Gijsselte werd opgeheven en de Joodse arbeiders naar Westerbork gestuurd. Op 23 oktober 1942 werd Abraham op transport gezet richting Auschwitz. We kennen de laatste periode van het leven van Abraham niet, maar hij wist zich als dwangarbeider in de kampen nog geruime tijd in leven te houden. Als sterfdatum wordt aangehouden 31 augustus 1944.

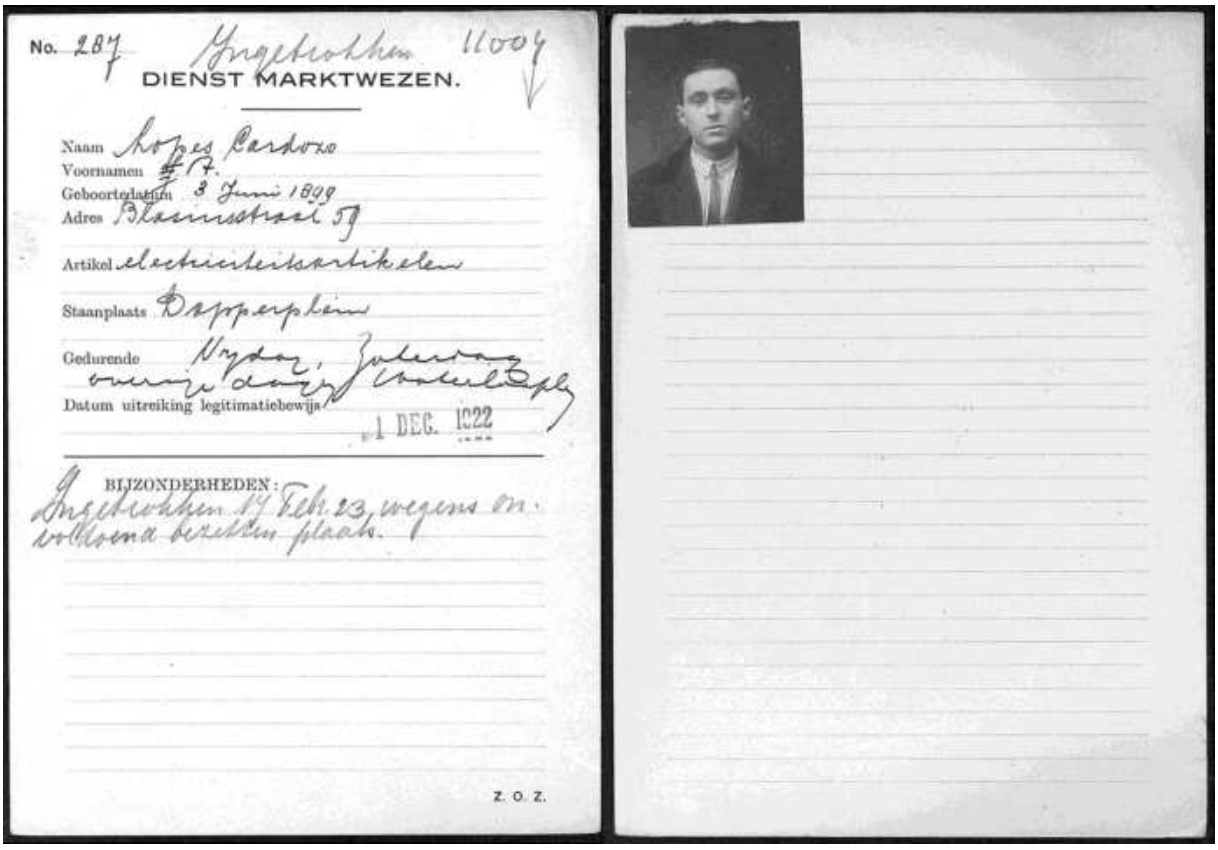

No. 287 Ingetrokken 11004

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Lopes Cardozo
Voornamen [illegible]
Geboortedatum 3 Juni 1899
Adres Blasiusstraat 59
Artikel electriciteitsartikelen
Staanplaats Dapperplein
Gedurende Vrijdag, Zaterdag overige dagen waterlooplein
Datum uitreiking legitimatiebewijs 1 DEC. 1922

BIJZONDERHEDEN:
Ingetrokken 17 Febr. 23, wegens onvoldoende bezetten plaats.

Z. O. Z.

Jeannette Lopes Cardozo, Amsterdam, verkoopster, Amsterdam, 12 april 1903, Sobibor, 2 juli 1943. Jeannette was een dochter van Abraham en Charlotte en woonde nog thuis bij haar vader. Jeannette kwam met haar vader in Westerbork terecht, maar werd later dan hij op transport gezet, namelijk op 29 juni 1943. Na aankomst werd Jeannette direct vergast.

Drie niet meer thuiswonende broers en zussen van Abrahem en Jeannette werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Isaäc (diamantbewerker, Retiefstraat 59-1), Anna (musicienne, Christiaan de Wetstraat 63 huis), Herman (diamantbewerker) en Maurits (diamantbewerker).

Prijs 11 Cts.

VRAAGT DIT BLAD AAN DE KIOSKEN!

Zaterdag 28 Maart 1942
5e jaargang Nr. 130

DE MISTHOORN

SOCIAAL-POLITIEK WEEKBLAD

Nadruk toegestaan, mits met volledige bronvermelding

UITGAVE STICHTING DE MISTHOORN
Hoofdredacteur J. NIJSSE
Wetenschappelijk redacteur: Dr. P. MOLENBROEK
Redactie en Administratie PRINSENGRACHT 346
AMSTERDAM-C — Postbus 267 — Telefoon 38885

Abonnementsprijs voor Nederland ƒ 1.25 p. kw.; ƒ 4.75 p. jaar. Buitenland ƒ 6.— per jaar; alles franco per post. Losse nummers 11 cents. — Advertentietarieven op aanvraag. Postgiro 322600 ten name van Stichting De Misthoorn.

HET MENU VAN DEN JOOD

DEZE tijd legt het geheele Nederlandsche volk veel onaangenaamheden en ontberingen op, die het draagt in het besef, dat ze een onvervreemdbaar onderdeel uitmaken van het vele kwaad, dat een oorlog nu eenmaal met zich meebrengt. De nationaal-socialisten onder dit volk beseffen buitendien, dat deze oorlog beslist over het al of niet voortbestaan van de geheele Europeesche beschaving en van het Germanendom als scheppend ras. Daarom zijn wij, meer en eerder dan de anderen, bereid offers te brengen, wanneer deze aan het front en aan de gansche oorlogvoering ten goede komen, terwijl ons streven er op gericht is om de honderdduizenden, die nog buiten onze rijen staan, eveneens van deze gedachten te doordringen.

Vanzelfsprekend heeft dit niet betrekking op de Joden. Dezen zijn uitgesloten van alle positief-opbouwende werkzaamheid. Zij maken geen deel uit van onze volksgemeenschap en het nieuwe Europa zal ontstaan zonder dat dit parasitaire woestijnvolk daarbij de hand in het spel heeft. Aan den anderen kant is het echter ook een volkomen onhoudbare toestand, dat de joden hier luieren en ontucht en zwarten handel bedrijven, terwijl de besten van onze jongeren hun leven inzetten op de Russische slagvelden, terwijl honderdduizenden volksgenooten in eigen land hard werken om de toekomst van dit land en van Europa veilig te stellen. Zoodoende blijft de Jood, ook in dit geval de paraziet, die, achter de ruggen van de Nederlanders om, zijn destructief en ondermijnend werk kan voortzetten.

Daarom is het een goede gedachte geweest van de overheid om de platvoeters in werkkampen in Drente onder te brengen, opdat zij in de eerste plaats althans nog eenig nut afwerpen in ruil voor de gastvrijheid, die ze hier genieten en in de tweede plaats onschadelijk worden gemaakt voor de volksgemeenschap. Wie schetst echter onze verbazing en ergernis, toen wij in het bezit kwamen van een brief, dien een jood, verblijf houdende in het Rijkswerkkamp Gijzelte bij Hoogeveen, aan een zijner kennissen schreef en waarin hij opsomde wat hij daar al te eten kreeg. Doch laten wij den tekst van den brief woordelijk volgen:

„....Voor de rest hebben wij het hier bijzonder goed. In alle opzichten zou ik willen, dat ze het bij mij thuis zoo hadden. Ik zal je voor de aardigheid ons weekmenu opnoemen.

MAANDAG: snert zooveel je lust.

DINSDAG: stamppot van zuurkool met heel vette jus.

WOENSDAG: aardappelen, gestoofde biet en een stukje vleesch van een ons.

DONDERDAG: aardappelen, vatandijvie met vleeschjus.

VRIJDAG: uien, vleesch en aardappelen.

ZATERDAG: stamppot van savoye of roode kool met vet.

ZONDAG: aardappelen, sperzieboonen uit het vat, vleesch en jus.

Voorts krijgen wij een half pond roomboter per week, jam, kaas, en bruine suiker en een brood per dag van 575 gram. Dan krijgen we 's middags nog pap. Ik heb toevallig geen aanleg om dik te worden; anders zou ik hier een vetbul worden ..."

Men ziet het: de eerste de beste jood heeft het, ook wanneer hij in een Rijkswerkkamp is, beter dan U en ik en beter dan onze kinderen. Iedere fatsoenlijke Nederlandsche arbeider, die den heelen dag hard werkt voor zijn gezin en voor zijn volk, zou er wat voor over hebben zoo'n menu voorgezet te krijgen. Doch dit geluk is hem niet beschoren: het goede eten wordt, ook nu nog, bewaard voor den jood!

Welke Rijksambtenaar heeft zijn philo-semietische gezindheid hier zoo duidelijk gedemonstreerd en welke instantie heeft nog genoeg gezond verstand om aan deze wanverhouding een eind te maken? De joden hebben ons volk te veel uitgezogen dan dat een dergelijke weelde in oorlogstijd gerechtvaardigd kan worden.

Tweede Oosterparkstraat 67-1

Philip Hamme, sigarensorteerder, behanger, confectiewerker en winkelier in meubelen, Amsterdam, 24 april 1890, Sobibor, 11 juni 1943. Philip was een zoon van modellenmaker Emanuel Simon Hamme en de vroeg overleden Saartje de Vries. In 1909 werd Philip goedgekeurd voor militaire dienst. In 1911 trouwde Philip met de zwangere Wilhelmina Kets de Vries. Met haar zou hij in totaal zes kinderen krijgen, van wie er een, Jeanne, de oorlog zou overleven. Philip ging in 1937 als behanger persoonlijk failliet. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin, waarvan enkele kinderen waren uitgevlogen, op dit adres. We weten niet veel over de oorlogsjaren van dit gezin, maar op 26 mei 1943 wordt Philip naar Kamp Vught overgebracht. Hier staat hij bekend als confectie- en bontwerker. Al op 6 juni 1943 wordt Philip doorgestuurd naar Westerbork. Van hier wordt hij met zijn vrouw Wilhelmina op 8 juni 1943 doorgestuurd naar Sobibor. Beiden worden direct na aankomst vergast. Een broer van Philip, Hartog, die lompenventer is en op de Eerste Boerhaavestraat 20-2 woont, wordt ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Ook zus Jeanne, die op Kraaipanstraat 69-1 woont, wordt vermoord.

Wilhelmina Hamme-Kets de Vries, Eibergen, 9 oktober 1889, Sobibor, 11 juni 1943. Wilhelmina was een dochter van de in Eibergen geboren koopman Nathan Jacob Kets de Vries en de eveneens in Eibergen geboren Ester Eichenwald. Sinds 1891 woont het gezin in Amsterdam, waar Wilhelmina opgroeide. We weten verder weinig over haar. Voor haar huwelijk met Philip Hamme zie hierboven. Ook Wilhelmina kwam in Kamp Vught terecht, waar ze bekend stond als handwerkster. Samen met Philip wordt zij in Sobibor vergast. Een broer van Wilhelmina, Moizes, overleeft de oorlog. Vier zussen en twee broers worden door de nationaalsocialisten vermoord. Zie voor hen Tweede Oosterparkstraat 41-1, waar zus Clara woonde.

Rosette de Vries-Hamme, coupeuse en lingerienaaister, Amsterdam, 18 oktober 1918, Sobibor, 4 juni 1943. Rosetta was een dochter van Philip en Wilhelmina. Rosette trouwde in april 1942 met kantoorbediende Abraham de Vries – Abraham had einddiploma MULO en Staasexamen A – en trok bij hem in op het adres van zijn vader, Laing's Nekstraat 13 huis, waar deze een melkhandel aan huis had. Abraham had enige tijd een sperre, vanwege de melkzaak van zijn vader, die als Joods Lokaal was bestempeld, en daarom had Rosette die ook. Volgens de Joodsche Raad was Rosette, net als Abraham, liberaal van religieuze opvattingen. Abraham en Rosette kwamen op 25 mei 1943 in Westerbork aan en werden op 1 juni 1943 op transport gezet naar Sobibor. Hier werden zij direct na aankomst om het leven gebracht.

Nico Hamme, wever en stoffeerder, Amsterdam, 26 februari 1920, Auschwitz, 9 augustus 1942. Nico was een zoon van Philip en Wilhelmina. Nico kwam al in juli 1942 in Westerbork aan, mogelijk met zus Jeanne die de oorlog overleefde. Op 24 juli 1942 werd hij op transport naar Auschwitz gezet, waar hij binnen korte tijd om het leven kwam.

Zus Jeanne, die ook op dit adres woonde, overleefde de oorlog.

Voor overige niet meer thuiswonende kinderen zie Tweede Oosterparkstraat 43-1, waar zus Clara woonde.

Tweede Oosterparkstraat 69 huis

Andries Slagter, elektricien en winkelier in electriciteitsartikelen, Amsterdam, 19 januari 1908, Monowitz, 28 februari 1943. Andries was een zoon van de in Utrecht geboren koopman Samuel Slagter, die op Eerste Oosterparkstraat 150-1 woonde, en de in Zwartsluis geboren Jeannette Aronius. Zie voor details aldaar. Beiden werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Andries kwam uit een groot gezin van elf kinderen. In 1927 werd Andries voorgoed afgekeurd voor militaire dienst

vanwege broederdienst. Hij was toen al electricien. Andries trouwde in 1930 met Matha Pais. Zij kregen samen drie kinderen: Jeannette, Salomon en Elisabeth. Het gezin woonde aan het begin van de oorlog op dit adres, waar Andries een zaak in electriciteitsartikelen aan huis had. Ook gaf hij advies op dit gebied. Op 1 oktober 1942 werd Andries op transport gesteld naar Auschwitz. We weten niet waarom de rest van het gezin pas in 1943 werd gedeporteerd. Andries kwam niet direct om het leven, maar werd ingezet als dwangarbeider. Op 18 januari 1943 moet Andries nog een brief naar J. Pais van Pieter Nieuwlandstraat 39-1 geschreven hebben uit Monowitz. Zijn sterven is op 28 februari 1943 gesteld.

DAGMEISJE
gevraagd van 8½—3 uur. Leeftijd 16 jaar. Aanm. Slagter, 2e Oosterparkstraat 69, A'dam.

NET DAGMEISJE
gevraagd. Leeftijd 16 jaar. Aanmelden: A. Slagter, 2e Oosterparkstraat 69 hs., Amsterdam.

Martha Slagter-Pais, Amsterdam, 27 oktober 1909, Sobibor, 21 mei 1943. Martha was een dochter van loopknecht en venter in lompen, metalen en gedragen kleding Salomon Pais en Elisabeth Italiaander, die op Pieter Nieuwlandstraat 39-1 woonden en door de nationaalsocialisten vermoord werden. Martha kwam uit een gezin van zeven kinderen. Voor het huwelijk van Martha met Andries zie hierboven. Vreemd genoeg werd Andries eerder gedeporteerd dan de rest van het gezin. Mogelijk zat hij in een werkkamp. Martha kwam op 18 mei 1943 met de kinderen aan in Westerbork en werd direct doorgetransporteerd naar Sobibor. Daar werden allen direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Een zus van Martha, Sjanet, overleefde de oorlog. Drie andere zussen, Vrouwtje (Danie Theronstraat 23-1), Sara en Sophia (knipster, Pieter Nieuwlandstraat 39-1) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Jeannette Slagter, Amsterdam, 13 oktober 1931, Sobibor, 21 mei 1943. Jeannette was een dochter van Andries en Martha.

Hiermede geven wij met blijdschap kennis van de geboorte onzer Dochter en Zusje BETTY.
139 ANDR. SLAGTER.
M. SLAGTER—PAIS.
NETTIE en BOBBIE.
2e Oosterparkstr. 69, A'dam (O.)

Salomon (Robbie) Slagter (foto rechts), Amsterdam, 17 maart 1933, Sobibor, 21 mei 1943. Salomon was een zoon van Andries en Martha.

Elisabeth (Betty) Slagter, Amsterdam, 1 mei 1939, Sobibor, 21 mei 1943. Elisabeth was een dochter van Andries en Martha.

Tweede Oosterparkstraat 69-1

David van der Horst, losse arbeider, Rotterdam, 4 april 1899, Midden-Europa, 31 maart 1944. David was een zoon van koopman Philip van der Horst, die in 1917 overleed, en de in Hoogeveen geboren Saartje Meiboom, die in het Israëlietisch Oudeliedengesticht in Rotterdam zat en door de nationaalsocialisten vermoord werd. David kwam uit een gezin van zes kinderen, waarvan er enkele op jeugdige leeftijd overleden. In 1913 scheidden zijn ouders. David vertrok op een bepaald moment naar Soerabaya, in Nederlands Indië. Van deze periode weten we niets. In 1923 was David weer terug in Rotterdam. Hier trouwde hij in 1935 met de gescheiden Lena Pappie, die uit een eerder huwelijk een dochter had, Maartje de Wilde. Lena kreeg met David nog vier kinderen. In november 1940 verhuisde het gezin uit Rotterdam naar Amsterdam, naar dit adres. Van de jaren in de oorlog weten we niet veel. Op 2 oktober 1942 kwam David in Westerbork terecht. Op 23 oktober 1942 werd hij naar Auschwitz getransporteerd. David werd, in tegenstelling tot zijn gezin, niet direct om het leven gebracht, maar ingezet als dwangarbeider. Zo overleefde hij nog geruime tijd. Twee broers en een zus van David werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Jakob, Hanna (Rotterdam) en Salomon (huisknecht, Rotterdam).

Lena van der Horst-Pappie, Rotterdam, 13 februari 1902, Auschwitz, 26 oktober 1942. Lena was een dochter van de in Zwolle geboren koopman Meijer Pappie, die in de Joodsche Invalide zat en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Branca Pappie-van Naarden, die in 1930 was overleden. Lena kwam uit een gezin van wie we zeven kinderen wisten te achterhalen. Lena woonde in haar jeugd in Delft en later in Rotterdam. In 1929 raakte Lena zwanger van de zeven jaar jongere Bastiaan de Wilde, met wie ze in januari 1930 trouwde en in mei 1930 een dochter kreeg, Maartje. Het echtpaar scheidde in 1932. In 1935 trouwde Lena met David van der Horst. Voor het het huwelijk zie verder hierboven. Lena werd met haar kinderen en echtgenoot op 23 oktober 1942 naar Auschwitz getransporteerd, waar ze direct om het leven werden gebracht. Vijf zussen en broers van Lena werden ook vermoord: Kaatje (Rotterdam), Abram (koopman, Rotterdam), Levie (koopman, Rotterdam), Esther (Rotterdam) en Judith (Rotterdam).

Maartje de Wilde, Rotterdam, 5 mei 1930, Auschwitz, 26 oktober 1942. Maartje was een dochter van Lena en haar eerste echtgenoot Bastiaan.

Saartje van der Horst, Rotterdam, 15 april 1936, Auschwitz, 26 oktober 1942. Saartje was een dochter van David en Lena.

Kaatje van der Horst, Rotterdam, 24 juni 1937, Auschwitz, 26 oktober 1942. Kaatje was een dochter van David en Lena.

Hanna van der Horst, Amsterdam, 16 september 1942, Auschwitz, 26 oktober 1942. Hanna was een dochter van David en Lena.

Philip van der Horst, Amsterdam, 3 januari 1942, Auschwitz, 26 oktober 1942. Philip was een zoon van David en Lena.

Tweede Oosterparkstraat 71-2

Salomon Acathan, sigarenmaker, Amsterdam, 13 december 1879, Auschwitz, 28 september 1942. Salomon was een zoon van bediende Salomon Acathan en Ribca Lopes Salzedo. Salomon kwam uit een klein gezin. Salomon werd in 1899 aangenomen voor militaire dienst en werd ingedeeld bij het vierde regiment infanterie. Op dat moment was hij al sigarenmaker. In 1908 trouwde Salomon met Elisabeth Casoetto. Met haar kreeg hij twee kinderen, Rebecca (1910), die de oorlog zou overleven, en Ephraïm (1912). Het gezin woonde lange tijd op Iepenplein 2-1. In 1939 verhuisden ze naar de Tweede Oosterparkstraat 71-1, in juni 1940 kortstondig naar Ruyschstraat 7 huis, om in december 1940 weer op dit adres terug te keren. In maart 1941 verhuisde het gezin naar de Nieuwe Kerkstraat, in mei 1941 naar de Govert Flinckstaat. Op 24 september 1942 arriveerde Salomon volgens de archiefgegevens in Westerbork, merkwaardig genoeg later dan zijn vrouw, die inmiddels al om het leven was gebracht. Opmerkelijk ook is dat Salomon niet vanaf het gezinsadres arriveerde, maar van Stadhouderskade 151. Wij weten niet wat dit betekent. Op 25 september 1942 werd Salomon op transport gezet naar Auschwitz, waar hij na aankomst direct om het leven werd gebracht. Een broer van Salomon, Samuel (winkelbediende), en een zus, Vrouwtje, die in het Ferdinandes-Nunes Gesticht voor behoeftige Portugees-Joodse vrouwen aan Nieuwe Kerkstraat 16 zat, werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Elisabeth Acathan-Casoetto, dienstbode, Amsterdam, 25 oktober 1879, Auschwitz, 10 september 1942. Elisabeth was een dochter van schoenmaker en sigarenmaker Ephraim Casoetto en pettenmaakster Rachel de Vos. Elisabeth kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. Voor het huwelijk met Salomon zie hierboven. Vreemd genoeg kwam Elisabeth al op 5 september 1942 in Westerbork aan, eerder dan haar man. Op 7 september 1942 werd zij op transport naar Auschwitz gesteld, waar ze direct na aankomst werd vermoord.

Ephraïm Acathan, slager, Amsterdam, 23 juni 1912, Midden-Europa, 31 maart 1944. Ephraïm was een zoon van Salomon en Elisabeth. In 1931 werd Ephraïm goedgekeurd voor militaire dienst. Hij was toen slagersbediende. Ephraïm werd tegelijkertijd met zijn vader op transport gesteld, op 23 oktober 1942. Ook hij kwam van een ander adres dan het gezinsadres in de Govert Flinckstraat,

namelijk van de Tweede Boerhaavestraat 70 huis. Zaten vader en zoon ondergedoken? We weten het niet. Ephraïm overleefde langer dan zijn vader en zal als dwangarbeider zijn ingezet, tot hij overleed.

De oudere zus van Ephraïm, Rebecca, overleefde de oorlog. Ook daar kennen wij de achtergrond niet van. Mogelijk had dit er mee te maken dat zij met een niet-Jood was getrouwd.

Tweede Oosterparkstraat 77-1

Samuel Kropveld (foto rechts), koopman in textiel en goudhandelaar, Amsterdam, 11 maart 1894, Auschwitz, 22 april 1943. Samuel was een zoon van de uit Hardenberg afkomstige commissionair David Salomon Kropveld, die in 1916 was gestorven, en de in Woerden geboren Grietje Kropveld-Gans, die door de nationaalsocialisten werd vermoord. Samuel trouwde in 1914 met Goetje van Cleef. Het echtpaar, dat vijf kinderen zou krijgen, woonde lange tijd in Charleroi (België). In 1926 kwam het gezin weer terug naar Amsterdam, in 1938 vertrok het weer naar Deurne en vanaf februari 1941 woonden Samuel, Goetje en de kinderen op dit adres.

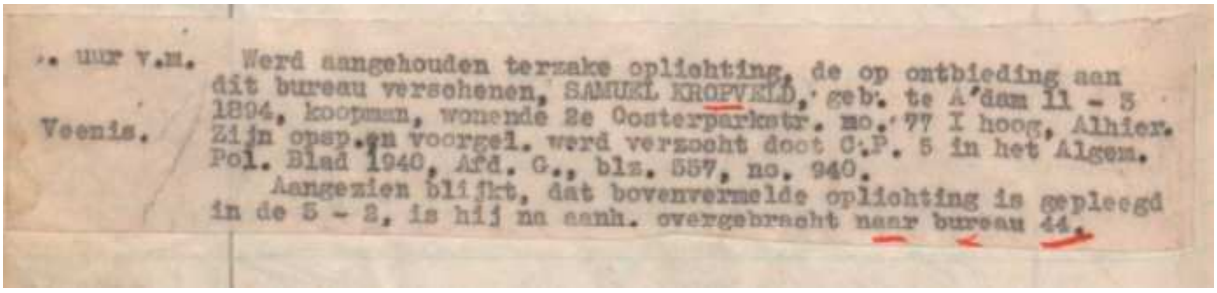

.. uur v.m. Werd aangehouden terzake oplichting, de op ontbieding aan
dit bureau verschenen, SAMUEL KROPVELD, geb. te A'dam 11 - 3
Veenis. 1894, koopman, wonende 2e Oosterparkstr. no. 77 I hoog, Alhier.
Zijn opsp.en voorgel. werd verzocht doot C.P. 5 in het Algem.
Pol. Blad 1940, Afd. G., blz. 557, no. 940.
Aangezien blijkt, dat bovenvermelde oplichting is gepleegd
in de 5 - 2, is hij na aanh. overgebracht naar bureau 44.

Hiermede vervullen wij de treurige plicht kennis te geven van het overlijden van onze lieve Moeder, Behuwd-, Groot- en Overgrootmoeder, Mevrouw

ROZETTE ROODVELDT

Weduwe van Hartog van Cleef

in de ouderdom van 81 jaar.

Antwerpen:
I. ROET
K. ROET—VAN CLEEF
Amsterdam:
J. v. CLEEF
R. v. CLEEF-SCHRIJVER
B. v. CLEEF
S. v. CLEEF—VAN GELDERE
S. KROPVELD
G. KROPVELD-v. CLEEF
D. WIJNSCHENK
Den Haag:
M. v. CLEEF
V. v. CLEEF-HILVERSUM
Amsterdam:
S. v. CLEEF
A. v. CLEEF—VISJAGER
N. WEGLOOP
F. WEGLOOP—v. CLEEF
Klein- en Achterkleinkinderen.

Amsterdam, 23 Tebeth 5700 — 2 Januari 1940

Begrafenis Donderdag a.s. te 1 uur van het sterfhuis 2e Oosterparkstraat 77 I af.

In februari 1941 kwam Samuel minder gunstig in beeld bij de Amsterdamse politie, vanwege oplichting. Samuel werd op 19 april 1943 gedeporteerd uit het Belgische Mechelen. Dit had er mee te maken dat hij met het jongste kind – was dit David en overleefde deze de oorlog? – trachtte te vluchten, maar in Brussel werd opgepakt. Na aankomst in Auschwitz werd Samuel direct vermoord. Twee zussen van Samuel, Aaltje en Jetje, overleefden de oorlog. Een broer en vier andere zussen werden vermoord: Israël (koopman, Urk), Betje (koopvrouw), Saartje, Klaartje en Mietje (dienstbode).

Goetje Kropveld-van Cleef, dienstbode, Amsterdam, 28 augustus 1892, Sobibor, 7 mei 1943. Goetje was een dochter van werkman Hartog van Cleef en Rosette Roodveldt. Voor het huwelijk van Goetje met Samuel zie hierboven. Goetje heeft mogelijk nog enige tijd voor de Joodsche Raad gewerkt. Goetje arriveerde op 25 maart 1943 in Westerbork en werd op 4 mei 1943 op de trein naar Sobibor gezet. Hier werd zij direct na aankomst vergast. Een zus van Goetje, Keetje, overleefde de oorlog. Vier broers en een andere zus werden vermoord: Jochem, Barend, Meijer, Salomon en Flora.

Greta Scheffer-Kropveld, Amsterdam, 3 december 1914, Auschwitz, 7 september 1942. Greta was een dochter van Samuel en Goetje. Greetje trouwde in juni 1941 met venter Hartog Scheffer (foto rechts) van Spitskopstraat 6-3 en ging uit huis. Het stel ging wonen op Iepenplein 15-3. Op 31 augustus 1942 komt Hartog aardig in de problemen, omdat hij op bezoek was geweest bij een arische vrouw, wat bij de Amsterdamse politie niet onopgemerkt was gebleven, ongetwijfeld door een tip van een oplettende buurman of buurvrouw. Misschien is dat er de oorzaak van dat het echtpaar op 1 september 1942 vanuit Amsterdam naar Westerbork werd getransporteerd.

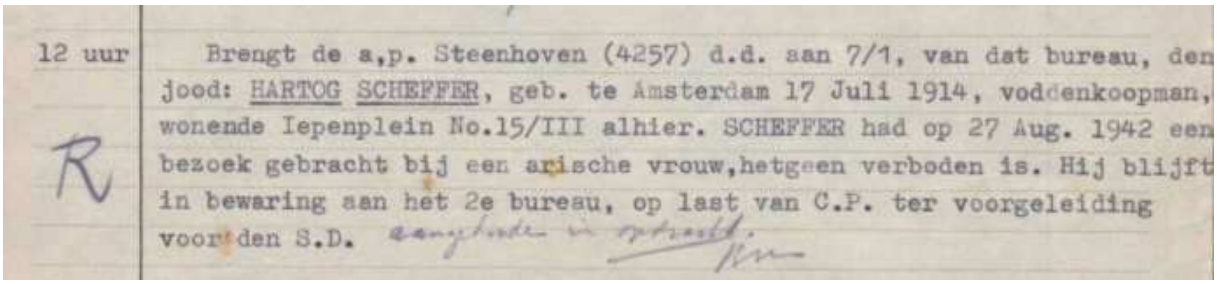

12 uur

Brengt de a,p. Steenhoven (4257) d.d. aan 7/1, van dat bureau, den jood: HARTOG SCHEFFER, geb. te Amsterdam 17 Juli 1914, voddenkoopman, wonende Iepenplein No.15/III alhier. SCHEFFER had op 27 Aug. 1942 een bezoek gebracht bij een arische vrouw, hetgeen verboden is. Hij blijft in bewaring aan het 2e bureau, op last van C.P. ter voorgeleiding voor den S.D.

R

Heden overleed na een langdurig en smartelijk lijden onze innig geliefde Moeder en Behuwdmoeder, Mevr. de Weduwe

ROZETTE VAN CLEEF—ROODVELDT

in de ouderdom van ruim 81 j. Zij, die onze omgang hebben gekend kunnen beseffen hoe zwaar die slag ons treft. Diep betreurt door:

S. KROPVELD
G. KROPVELD—VAN CLEEF

Amsterdam, 2 Januari 1940.
Rouwbeklag 2e Oosterparkstr. 77, 1e étage, Amsterdam-Oost.

Op 4 september 1942 kwam het echtpaar, dat nog geen kinderen had, in de trein naar Auschwitz terecht. Greta werd daar direct na aankomst om het leven gebracht. Hartog op zijn beurt werd door de nationaalsocialisten als dwangarbeider ingezet. Zijn officiële sterfdatum is 15 december 1944. Hartog stierf in Extern kommando Faulbrück, een onderkamp van het beruchte Gross Rosen. Dit kamp werd gekenmerkt als kamp met een veel lagere overlevingskans dan andere kampen, door de wrede behandeling van de gevangenen.

Rozette de Vries-Kropveld, naaister, Amsterdam, 8 juni 1922, Sobibor, 23 juli 1943. Rozette was een dochter van Samuel en Goetje. Op 6 januari 1942 deed Rozette aangifte van de vermissing van haar fiets. Ook Rozette trouwde in de oorlog, met de uit Rotterdam afkomstige musicus Izaak de Vries op 5 augustus 1942. Het echtpaar kwam op 16 april 1943 in Westerbork aan, maar het duurde nog tot 20 juli 1943 voor Rozette en Izaak op transport gezet werden naar Sobibor. Daar werden ze na aankomst direct vergast.

5-10

Baanen.

ROZETTE KROPVELD, geboren alhier, 8-6-22, zonder beroep, wonende 2e Oosterparkstraat 77 I te Amsterdam, doet aangifte, dat op 5 Januari 1942, te omstreeks 9 uur v/m haar rywiel, terwaarde van f.55-, vanaf den openbaren weg de Pl. Parklaan hoek Pl. Franschelaan alhier is ontvreemd. Geen vermoeden.

Israël Samuel Kropveld, kledingperser, Amsterdam, 10 maart 1924, Auschwitz, 30 september 1942. Israël was een zoon van Samuel en Goetje. Het is niet duidelijk waarom hij al op 19 juli 1942 in Westerbork verscheen en op 24 juli 1942 naar Auschwitz werd gestuurd. Mogelijk had hij zichzelf aangemeld voor werk in Duitsland.

Een niet meer thuiswonende broer, Hartog, die gummiplakker was en op President Steynstraat 8-2 woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, samen met zijn vrouw en jonge zoontje.

Zaterdag 8 October **verloven** zich
MARIETJE KLOOTS
en
HARTOG KROPVELD
Amsterdam, 6 October 1938.
Hofmeyrstraat 21, 1e étage.
2e Oosterparkstraat 77, 1e étage.
14141—7

Tweede Oosterparkstraat 77-2

Lea Sarfatij-Gobits, (kostuum)naaisterAmsterdam, 12 januari 1886, Auschwitz, 21 september 1942. Lea was een zoon van koopman Salomon Gobits en Vrouwtje Slier. Lea trouwde in 1909 met venter in galanterieën Levie Sarfatij. Met hem kreeg ze drie kinderen, van wie er een op jonge leeftijd stierf. Aan het begin van de oorlog woonden Lea en Levie niet langer bij elkaar. Lea woonde op dit adres en Levie op de Weesperstraat. We kennen daar de achtergrond verder niet van. Mogelijk had Lea een relatie met Jacob Rubens, die in maart 1939 op dit adres introk. Zie voor hem hieronder. Op 18 september 1942 werd Lea vanuit Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. Hier werd ze direct na aankomst om het leven gebracht. Echtgenoot Levie, die met een andere vrouw samenwoonde, werd ook vermoord, net als beider zoon Abraham, die pedicure was en opgepakt werd tijdens de razzia's van februari 1941. Een zus van Abraham, Flora, overleefde de oorlog. Een zus van Lea, Rachel, overleed in april 1941 in Amsterdam. Vijf zussen en broers van Lea werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rachel, Betje, Esther, Hartog (koopman en venter, Derde Oosterparkstraat 44-2), Daniël (venter, Krugerplein 5-3) en Sara (marktkoopvrouw).

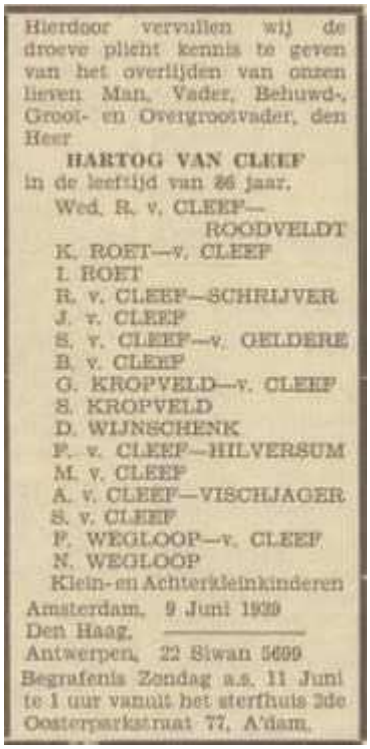
Hierdoor vervullen wij de droeve plicht kennis te geven van het overlijden van onzen lieven Man, Vader, Behuwd-, Groot- en Overgrootvader, den Heer
HARTOG VAN CLEEF
in de leeftijd van 86 jaar.
Wed. R. v. CLEEF—ROODVELDT
K. ROET—v. CLEEF
L. ROET
R. v. CLEEF—SCHRIJVER
J. v. CLEEF
S. v. CLEEF—v. GELDERE
B. v. CLEEF
G. KROPVELD—v. CLEEF
S. KROPVELD
D. WIJNSCHENK
F. v. CLEEF—HILVERSUM
M. v. CLEEF
A. v. CLEEF—VISCHJAGER
S. v. CLEEF
F. WEGLOOP—v. CLEEF
N. WEGLOOP
Klein- en Achterkleinkinderen
Amsterdam, 9 Juni 1939
Den Haag,
Antwerpen, 22 Siwan 5699
Begrafenis Zondag a.s. 11 Juni te 1 uur vanuit het sterfhuis 3de Oosterparkstraat 77, A'dam.

Jacob Rubens (foto links), diamantslijper, slager en verkoper, Amsterdam, 14 september 1875, Monowitz, 21 september 1942. Jacob was een zoon van de in Hilversum geboren koopman Herschel Hartog Rubens en de acht jaar jongere Betje Rubens-Kattenburg. Jacob kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. In 1895 werd Jacob afgekeurd voor militaire dienst wegens lichaamsgebreken. In 1896 trouwde Jacob met Marianne/a Kloot. Met haar kreeg hij drie kinderen. Het gezin woonde enige tijd in Antwerpen en vanaf 1912 weer in Nederland op diverse adressen. In 1932 overleed Marianne. Jacob hertrouwde in 1934 met de in Alkmaar geboren Naatje Grootkerk. Dit huwelijk draaide echter in 1937 op een scheiding uit. Sinds maart 1939 woonde Jacob op dit adres. Op 18 september 1942 werd Jacob samen met Lea naar Auschwitz getransporteerd. Ook hij werd direct na aankomst om het leven gebracht. De tweede vrouw van Ruben, Naatje Grootkerk, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als een dochter uit zijn eerste huwelijk, Betje, die op Andreas Bonnstraat 16-1 woonde. Een zus van Ruben, Bela, stierf in maart 1942 in Amsterdam. Een andere zus en drie broers werden omgebracht: Eva, Levie (koopman in electrische lampen), Isaac (reiziger) en Meijer (reiziger). Allen woonden in Amsterdam Zuid.

Tweede Oosterparkstraat 77-3

Aron Juda Meljado (foto), diamantbewerker, Amsterdam, 15 september 1912, Auschwitz, 31 maart 1944. Aron was een zoon van winkelier Juda Meljado, die op Retiefstraat 31 huis woonde, en Roosje Bed-Achttienribben, die op de Rapenburgerstraat woonde. Beiden werden om het leven gebracht, samen met hun (nieuwe) echtgenoten. De ouders van Aron scheidden namelijk in 1920. In 1924 hertrouwde vader Juda met Saartje Tas. Zij werd de stiefmoeder van Juda. Na de lagere school kwam Aron in het diamantvak terecht, waarbij hij in ieder geval in 1928 in België werkzaam was. Aron was ook lid van de ANDB. In 1931 werd Aron goedgekeurd voor dienst. Nadat Aron in 1938 in de Portugese synagoge in het huwelijk trad met Elisabeth (Lien) Bierman, woonde het echtpaar op Ruyschstraat 22-3. In september 1939 ging het echtpaar op dit adres in de Tweede Oosterparkstraat wonen. Hier werden de twee kinderen van Aron en Lien geboren: Rosette en Marianne. Rosette zou acht maanden na haar geboorte overlijden. Aron trad in juli 1942 bij de Joodsche Raad in dienst als medewerker van de algemene dienst. Op de een of andere manier liepen zijn werkzaamheden via de firma Sluyter & Zn. uit de Transvaalbuurt. Volgens de Joodsche Raad was Aron orthodox van religieuze opvattingen. Hij had vanwege zijn werkzaamheden enige tijd een sperre. Aron komt pas met de laatste grote transporten uit Amsterdam in Westerbork terecht: op 29 september 1943, wanneer Amsterdam door de nationaalsocialisten officieel Judenrein wordt verklaard. Op 16 november 1943 gaat Aron samen met Lien op transport. Het is niet helder of Marianne, die de oorlog zou overleven, daar ook bij is. Lien wordt in ieder geval direct na aankomst om het leven gebracht. Aron wordt vermoedelijk ingezet als dwangarbeider en weet nog enige tijd te overleven. We weten niets over de laatste periode van Arons leven. Drie (half)broers van Aron, Salomon (bediende in een schoenhandel, Sanatorium Hooglaren te Blaricum vanwege TBC), Hartog Philip (kleermaker) en Isaac Juda (kleermaker) worden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

In plaats van kaarten.
Ondertrouwd:
ARON MELJADO
en
LIEN BIERMAN
Amsterdam, 1 November 1938.
Blasiusstr. 19 hs.
Huwelijksinzegening 16 Nov. 1938
Portugese Synagoge te 1.30 uur,
Mulderstraat.
Tijd. adres Ruyschstr. 22, 3e ét.

SLUYTER & Zn.
SCHOONMAAKDIENST
HULPDIENST
AFRIKANERPLEIN 9—11

Elisabeth (Lien) Meljado-Bierman, kleermaakster, Amsterdam, 29 juli 1914, Auschwitz, 19 november 1943. Lien was een dochter van schoenmaker Hartog Bierman en Marianne Bierman-Witjas, die op Blasiusstraat 19 huis woonden en door de nationaalsocialisten vermoord werden. Voor het huwelijksleven van Lien zie hierboven. Samen met Aron reist zij naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst om het leven wordt gebracht. Twee jongere broers en twee jongere zussen van Elisabeth werden ook door de nationaalsocialisten omgebracht: Joseph (vertaler), Benjamin (perser), Henriette (handwerkster) en Rosette. Allen woonden nog bij hun ouders op Blasiusstraat 19 huis.

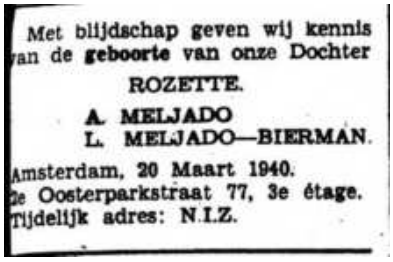

Met blijdschap geven wij kennis
van de geboorte van onze Dochter
ROZETTE.
A. MELJADO
L. MELJADO—BIERMAN.
Amsterdam, 20 Maart 1940.
2e Oosterparkstraat 77, 3e étage.
Tijdelijk adres: N.I.Z.

Rosette Meljado, Amsterdam, 20 maart 1940, Amsterdam, 12 december 1940. Rosette was een dochter van Aron en Lien.

Dochter Marianne zou op ons onbekende wijze de oorlog overleven.

Tweede Oosterparkstraat 79-1

Aron Hijman da Silva Rosa (foto's volgende pagina en op marktkaart), magazijnbediende en koopman, Amsterdam, 14 mei 1899, Midden-Europa, 31 maart 1944. Aron was een zoon van koopman Samuel da Silva Rosa en Sara da Silva Rosa-Morpurgo, die beiden in de tweede helft van de jaren twintig waren overleden. In 1918 werd Aron goedgekeurd voor militaire dienst en

kwam vermoedelijk bij de infanterie terecht. In 1925 trad Aron in het huwelijk met Heintje de Groot.

Met haar kreeg hij vier kinderen: Samuel Aron (1926), Jozef (1930), Sara (1934) en Jacob (1936). In de jaren dertig stond Aron met ongeregelde goederen, staalwaren en galanterieën op de Nieuwmarkt en op de markt in de Westerstraat. Bij het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Aron kwam in de loop van de oorlog met zijn marktkraam op de Joubertstraat terecht, de markt voor Joden op een voormalige speelplaats in de Transvaalbuurt. Ook stond hij op de Joodse markt op de Gaaspstraat en had in dat kader enige tijd een sperre vanwege de Joodsche Raad. Op de een of andere manier is oudste zoon Samuel Aron al via Westerbork naar het oosten vertrokken – en daar vermoord - als op 2 november 1942 de rest van het gezin vanuit Westerbork op de trein naar Auschwitz stapt. Na aankomst worden Heintje en de drie overige kinderen direct door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Aron wordt vermoedelijk als arbeidskracht ingezet en weet nog geruime tijd te overleven.

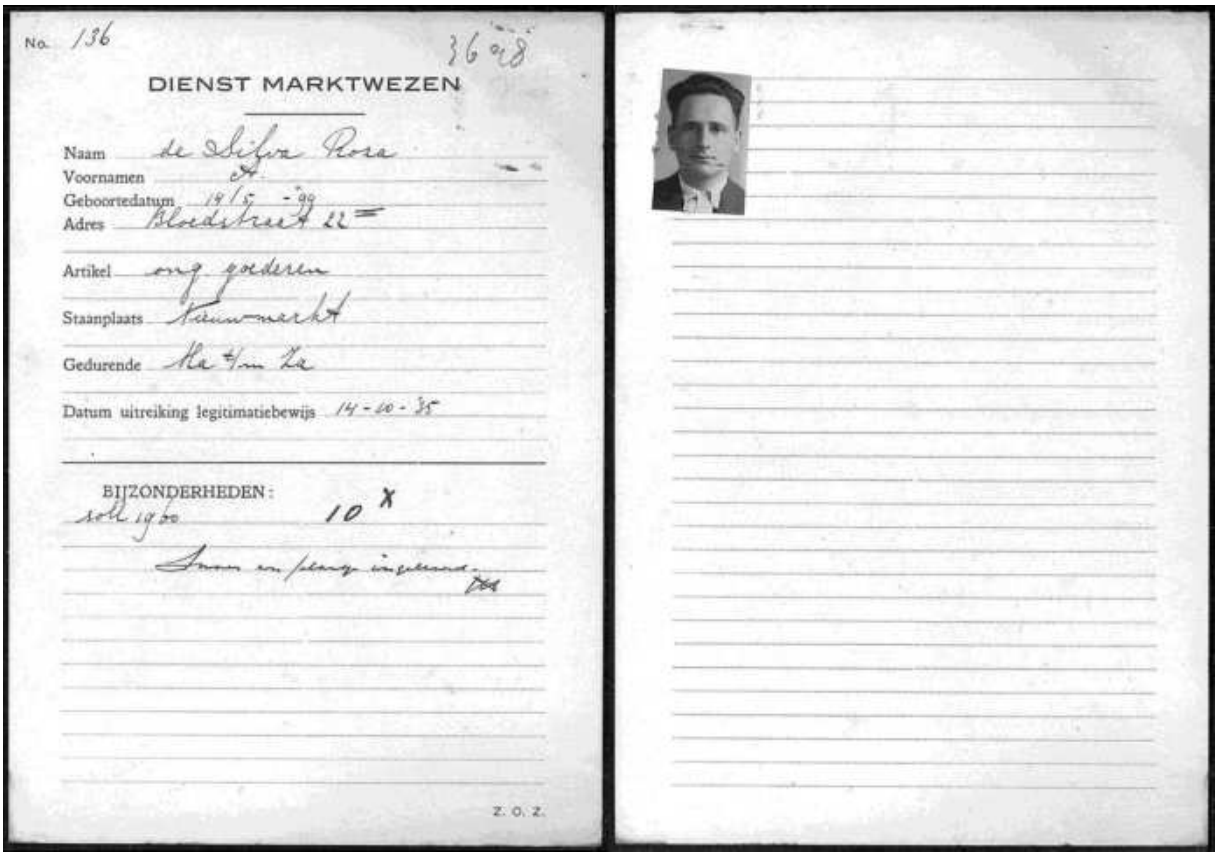

No. 136 3628

DIENST MARKTWEZEN

Naam de Silva Rosa
Voornamen A.
Geboortedatum 14/5 -99
Adres Bloedstraat 22
Artikel ong. goederen
Staanplaats Nieuwmarkt
Gedurende Ma t/m Za
Datum uitreiking legitimatiebewijs 14-10-35

BIJZONDERHEDEN:
soll 1960 10 x

Z. O. Z.

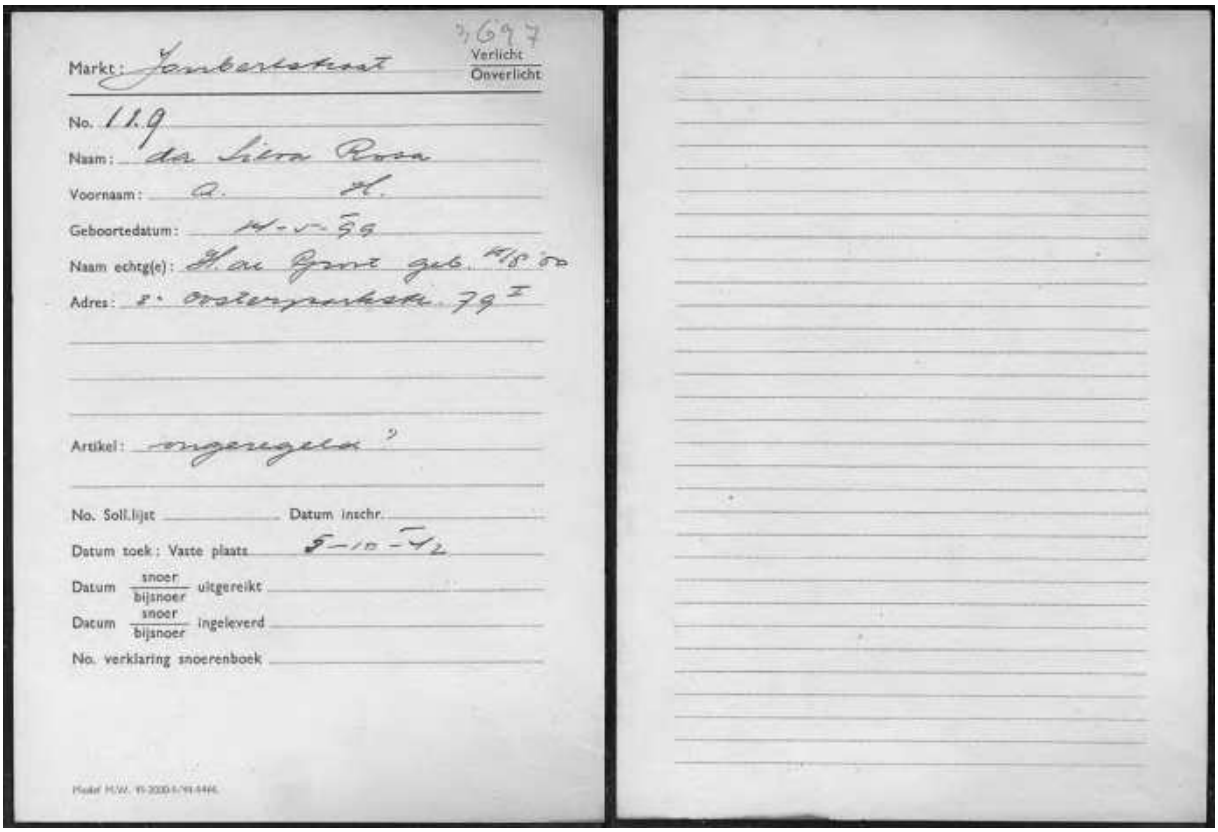

3697

Markt: Jonkerstraat — Verlicht / Onverlicht

No. 119

Naam: da Silva Rosa

Voornaam: A. H.

Geboortedatum: 14-5-99

Naam echtg(e): H. de Groot geb. 14/8 '00

Adres: 8e Oosterparkstr. 79 I

Artikel: ongeregeld

No. Soll.lijst ____ Datum inschr. ____

Datum toek: Vaste plaats 5-10-42

Datum snoer/bijsnoer uitgereikt ____

Datum snoer/bijsnoer ingeleverd ____

No. verklaring snoerenboek ____

Over die periode weten we niets. Een zus van Aron, Elisabeth, overleeft de oorlog. Vijf broers en zussen van Aron worden omgebracht: Jacob (onderwijzer), Alida, Rebecca (marktkoopvrouw), Esther en Eliazer (koopman, Ruyschstraat 123-1).

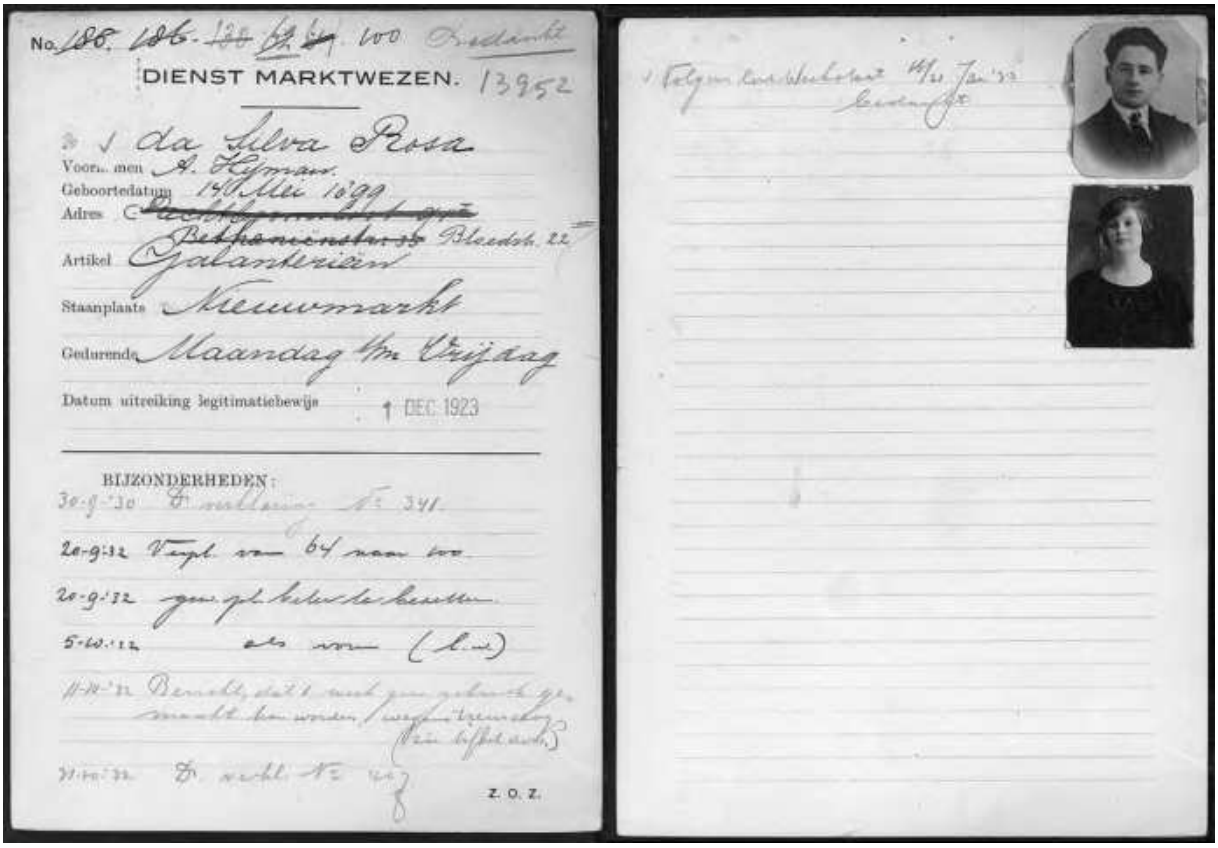

No. 188. 186. 130 ~~64~~ 100 Bedankt

DIENST MARKTWEZEN. 13952

da Silva Rosa

Voornamen A. Hyman

Geboortedatum 14 Mei 1899

Adres ~~Bethaniënstr. 35~~ Bloedstr. 22 II

Artikel Galanteriën

Staanplaats Nieuwmarkt

Gedurende Maandag t/m Vrijdag

Datum uitreiking legitimatiebewijs 1 DEC 1923

BIJZONDERHEDEN:

30-9-'30 D. verklaring No. 341

20-9-'32 Verpl. van 64 naar 100

20-9-'32 gew. pl. beter te bezetten

5-10-'32 als voren (l.w.)

11-10-'32 Bericht, dat 1 week geen gebruik gemaakt kan worden, wegens treurzaak (zie bijbel. dok.)

31-10-'32 D. verkl. No. 407

Z. O. Z.

Heintje da Silva Rosa-de Groot (foto op marktkaart), marktkoopvrouw, Mijdrecht, 15 augustus 1900, Auschwitz, 5 november 1942. Heintje was een dochter van de in Mijdrecht geboren bediende Joseph Salomon de Groot, die in 1932 was overleden, en Sophia Swartverwer, die in het Apeldoornsche Bosch zat en in 1943 op haar 84e jaar nog door de nationaalsocialisten vermoord werd. Ook Heintje had in de oorlog een sperre, vanwege haar echtgenoot. We weten verder weinig van Heintje. Zes zussen en een broer van Heintje werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Betje (Den Haag), Ester (koopvrouw, Den Haag), Kaatje (Apeldoornsche Bosch), Jaantje (hulp in de huishouding, Oosterpark 21 huis), Jsaia Andries (Johannes Stichting, Nieuwveen), Naatje (marktkoopvrouw) en Grietje (Vrolikstraat 323-1).

Samuel Aron da Silva Rosa, kleermaker, Amsterdam, 27 juni 1926, Auschwitz, 30 september 1942, Samuel was een zoon van Aron en Heintje. Het is niet duidelijk waarom Samuel al op 24 juli 1942 in Westerbork aankwam en op 31 juli 1942 op transport naar Auschwitz werd gezet. Hier kwam hij spoedig om het leven.

Jozef da Silva Rosa, Amsterdam, 26 augustus 1930, Auschwitz, 5 november 1942. Jozef was een zoon van Aron en Heintje.

Sara da Silva Rosa, Amsterdam, 24 oktober 1934, Auschwitz, 5 november 1942. Sara was een dochter van Aron en Heintje.

Jacob da Silva Rosa, Amsterdam, 28 april 1936, Auschwitz, 5 november 1942. Jacob was een zoon van Aron en Heintje.

Tweede Oosterparkstraat 79-3

Marcus Tokkie, schoenmaker, Amsterdam, 7 november 1887, Mauthausen, 7 september 1942. Marcus was een zoon van kleermaker David Tokkie, die in 1912 stierf, en dienstbode Sara van Frank, die in 1936 was overleden. Marcus kwam uit een gezin van zeventien kinderen. In 1906 werd Marcus goedgekeurd voor militaire dienst. In 1907 werd hij bij de Landweer ingelijfd. In 1912 trouwde Marcus met Leentje Löwenstein. Het echtpaar, dat twee kinderen kreeg, woonde na hun huwelijk enige tijd in Rotterdam en was, na enkele jaren gewoond te hebben op Breedeweg 9 huis in wat toen nog een eigen gemeente, Watergraafsmeer was, in 1914 weer terug in Amsterdam. Marcus was lid van de S.D.A.P. In april 1939 kon men bij hem aan huis kaarten verkrijgen voor de grote 1 mei viering op het Museumplein. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin met twee kinderen op dit adres. Op 27 april 1942 wordt Marcus door de Amsterdamse politie gearresteerd wegens een poging tot omkoping van ambtenaar Anton Raps. Zijn medeverdachten zijn banketbakker Salomon van den Berg en schoenmaker Samuel Boutelje. We wisten niet te achterhalen wat de omkooppoging precies behelsde. Hoe dat ook zij: Marcus, Salomon en Samuel zouden voor straf naar het beruchte Mauthausen gestuurd worden, waar alle drie omkwamen. De weg van Marcus liep over Kamp Amersfoort, waar hij op 8 mei 1942 arriveerde. Op 29 augustus 1942 arriveerde Marcus in Mauthausen, waar hij al binnen ruim een week aan de ontberingen overleed. Zeven broers van Marcus werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Emanuel (fotograaf, Rotterdam), Hijman (diamantbewerker), Aäron (Rotterdam), Lion (kleermaker), Barend (kleermaker), Philip (perser) en Joseph (kleermaker. Laing's Nekstraat 20-3).

Leentje Tokkie-Löwenstein, dienstbode, Amsterdam, 17 oktober 1888, Auschwitz, 28 september 1942. Leentje was de oudste dochter van de in Groningen geboren werkman op een rijstfabriek Mozes Löwenstein, die door de nationaalsocialisten vermoord werd, en de in Onstwedde geboren Martha Soesman, die in mei 1943 in Westerbork overleed. Dit echtpaar woonde in Zaandam. Leentje kwam uit een gezin van tien kinderen, waarvan een aantal op jonge leeftijd overleed. In 1902 – Leentje was toen dertien – kwam het gezin uit Amsterdam naar Zaandam. Leentje keerde zelf in 1904 als dienstbode terug naar Amsterdam. Ze werkte op een vijf- of zestal adressen voordat ze in 1912 met Marcus Tokkie trouwde. Zie voor hun verdere huwelijksleven hierboven. Nadat Marcus in april 1942 op verdenking van omkoping van een ambtenaar was gearresteerd en naar Kamp Amersfoort was afgevoerd, bleef Leentje met zoon David en dochter Sara Louise achter.

Leentje en haar twee kinderen kwamen in 23 september 1942 in Westerbork aan en werden op 25 september 1942 op de trein naar Auschwitz gezet. Na aankomst werden alle drie vermoord. Vier zussen van Leentje, Hanna, Betje, Sophia en Louise, en een broer, Isidoor, overleefden de oorlog. Een andere broer, Louis, die op Vrolikstraat 271-1 woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord.

David Tokkie, smid en bankwerker, Watergraafsmeer, 27 april 1913, Birkenau, 30 september 1942. David was een zoon van Marcus en Leentje. David volgende na het lager onderwijs de driejarige avondvakschool afdeling bankwerken. In 1932 werd David goedgekeurd voor militaire dienst. Hij werd ingedeeld bij de luchtdoelartillerie. David was niet getrouwd en woonde nog bij zijn ouders thuis.

Sara Louise van der Molen-Tokkie, machinestikster, confectienaaister en hulp in de huishouding, Amsterdam, 10 maart 1918, Auschwitz, 30 september 1942. Sara was een dochter van Marcus en Leentje. Sara trouwde op 24 juli 1942 met de in Berchem (België) geboren diamantbewerker, marktkoopman en reiziger Lodewijk van der Molen (foto rechts) van Vrolkstraat 96-2. Het is niet bekend waar het echtpaar ging wonen. Volgens het archief van de Joodsche Raad zou Lodewijk al op 22 juli 1942 in Westerbork zijn aangekomen en op 31 juli 1942 op transport naar Auschwitz zijn gezet. Dit lijkt niet goed te kloppen met een huwelijk op 24 juli, dat volgens andere archiefgegevens in Amsterdam zou hebben plaatsgevonden. Overigens wordt Lodewijk op de kaart van de Joodsche Raad als ongehuwd beschreven, net als Sara. Wanneer Sara exact vanuit Westerbork op transport ging, wisten wij niet te achterhalen. Er zijn aanwijzingen dat Sara en Lodewijk zichzelf hadden opgegeven voor transport.

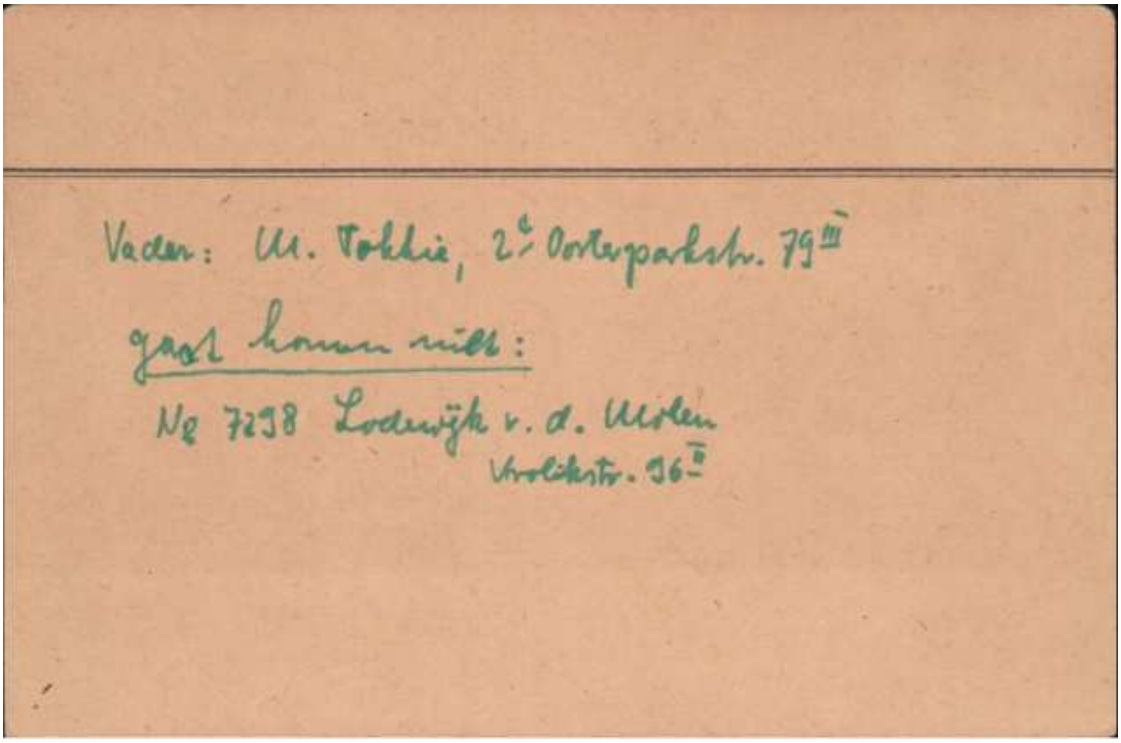

Tweede Oosterparkstraat 80-3

Meijer van Zuiden, handelsreiziger in textiel, koopman in manufacturen en bakkersartikelen en stellingknecht in een schilderswinkel, Enschede, 24 augustus 1906, Sobibor, 11 juni 1943. Meijer was een zoon van de uit Hardenberg afkomstige handelaar in manufactuurwaren Markus van Zuiden, die in Enschede woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en de uit Eibergen afkomstige Roosje van Zuiden-Spier, die al in 1917 was overleden. Vader Markus was

daarna in 1921 op 44-jarige leeftijd hertrouwd met de 38-jarige in Assen geboren Carolina Swartenberg, die daarmee de pleegmoeder van Meijer werd. Meijer woonde in zijn jeugd – vermoedelijk met het gezin - enige tijd in Middelburg en vanaf 1929 weer in Enschede. Meijer trouwde in 1933 in Groningen met Hanna van Leeuwen. Met haar kreeg hij twee kinderen. Vanaf juli 1940 woonde het gezin op dit Amsterdams adres. In mei 1941 zouden ze tijdelijk verhuizen naar de Tweede Oosterparkstraat 87 huis, maar in augustus 1941 waren ze weer terug op dit adres. Meijer kwam op 20 april 1943 in Westerbork aan en werd op 8 juni 1943 met het gezin op transport naar Sobibor gezet. Hier werden allen direct na aankomst vergast. We wisten geen broers of zussen van Meijer te achterhalen.

Hanna van Zuiden-van Leeuwen, Groningen, 11 januari 1910, Sobibor, 11 juni 1943. Hanna was een dochter van de in Monster geboren handelsreiziger Abraham van Leeuwen en de in Groningen geboren Frouke van Leeuwen-de Behr, die in Groningen woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Voor zover wij wisten te achterhalen was Hanna enig kind.

Roosje Carolien van Zuiden, Enschede, 5 mei 1934, Sobibor, 11 juni 1934. Roosje was een dochter van Meijer en Hanna.

Frouke van Zuiden, Enschede, 27 mei 1936, Sobibor, 11 juni 1943. Frouke was een dochter van Meijer en Hanna.

Tweede Oosterparkstraat 81-1

Jozef Cohen (foto links), slagersfietsjongen, kaasbereider, schoenmaker en marktkoopman in rubber- en ledewerk, Amsterdam, 1 oktober 1911, Sobibor, 4 juni 1943. Jozef was een zoon van de in Hoogezand geboren bakkersknecht Freerk Cohen en Sara Cohen-Hirsch, die op Tilanusstraat 29 huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten werden omgebracht. In maart 1930 werd Jozef vrijgesteld van militaire dienst vanwege broederdienst. Het ouderlijk gezin woonde toen op het Markenplein. In 1938 trouwde Jozef met naaister en corsettenmaakster Elisabeth de Beer. Het echtpaar ging in eerste instantie in Oudewater wlolnen. In juli was het echtpaar weer terug in Amsterdam en ging op dit adres wonen. Inmiddels werd dochter Selma Johanna geboren, die de oorlog zou overleven. Nog in januari 1943 verhuisde Jozes en ging op de Nieuwe Keizersgracht wonen. Op de een of andere manier zou Elisabeth al op 28 november 1942 in Westerbork zijn terechtgekomen, al dan niet met Selma. Jozef zou een sperre hebben gehad; we konden niet achterhalen in welk kader. Ook Elisabeth had overigens een sperre vanwege de sperre van Jozef. Het werd ons bij onderzoek niet duidelijk wanneer Jozef nu in Westerbork terechtkwam. In ieder geval werden Jozef en Elisabeth – vermoedelijk niet met Selma – op 1 juni 1943 vanuit Westerbork op transport gezet naar Sobibor, waar beiden na aankomst direct door vergassing om het leven werden gebracht. Een broer van Jozes, Simon Azarja, die bakker was en nog in het ouderlijk huis op Tilanusstraat 29 huis woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Elisabeth Cohen-de Beer, naaister en corsettenmaakster, Amsterdam, 29 september 1915, Sobibor, 4 juni 1943. Elisabeth was een dochter van kapper Levie de Beer en Johanna de Beer-Lisser, die op Javaplein 24 woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Voor het huwelijk van Elisabeth zie hierboven. Twee zussen van Elisabeth werden ook om het leven gebracht: Betty (kantoorbediende, Javaplein 24) en Charlotte (ateliernaaister, Javaplein 24). Zus Marie overleefde de oorlog.

Tweede Oosterparkstraat 81-2

Willem Sluijter, fietsjongen en venter, Amsterdam, 21 november 1907, Auschwitz, 30 september 1942. Willem was een zoon van koopman, venter en schoonmaker Levie Sluijter en Leentje Klijnkramer, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Willem kwam uit een gezin van tien kinderen. In 1926 werd Willem, die twaalf klassen lagere school had doorlopen, voorgoed ongeschikt verklaard voor militaire dienst. We weten niet op welke gronden. In 1932 trouwde Willem met de uit Velky (Tsjechoslowakije) afkomstige hoogzwangere Hermina Ickovic, van wie hij twee kinderen kreeg: Louis (1932) en Hanny (1940). In de jaren dertig was Willem venter in aardappelen, groenten en fruit. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Op 27 juli 1942 arriveerden Willem en zijn gezin in Westerbork. Op 31 juli 1942 werden zij van Westerbork naar Auschwitz gebracht. Volgens de in deze periode niet zeer betrouwbare archiefgegevens werden vrouw en kinderen direct na aankomst om het leven gebracht en overleefde Willem nog een kleine twee maanden. Een zus van Willem, Kaatje, overleefde de oorlog. Vijf andere zussen en een broer werden om het leven gebracht: Catharina, Sara, Gerrit (marktkoopman in fruit, Blasiusstraat 101-2), Mina (naaister), Esther (Ruyschstraat 77-3) en Rozet.

Maandag 17 Juli 1939 hoopt onze Man, Vader, Behuwd- en Grootvader

LEVIE SLUIJTER,

zijn 60ste verjaardag te vieren.

Dat hij nog vele jaren in gezondheid in ons midden moge blijven, is de wens van zijn Vrouw, Kinderen, Behuwd- en Kleinkinderen.

Uit aller naam:
L. SLUIJTER—
KLEINKRAMER.

Amsterdam, 15 Juli 1939
3e Oosterparkstraat 81, 2e étage.
2933—15

Hermina Sluijter-Ickovic, confectienaaister, Velyky Bereznyi (Tsjechoslowakije), 16 oktober 1910, Auschwitz, 2 augustus 1942. Hermina was een dochter van schoenmaker Majer Ickovic en Hani Gelehrsen. We wisten niet te achterhalen hoe en wanneer Hermina in Amsterdam was terechtgekomen. Mogelijk was dat als dienstmeisje. Voor het huwelijk van Hermina en Willem zie hierboven. We weten niet of Hermina broers of zussen had.

Louis Sluijter, Amsterdam, 8 oktober 1932, Auschwitz, 2 augustus 1942. Louis was een zoon van Willem en Hermina.

Hanny Sluijter, Amsterdam, 26 april 1940, Auschwitz, 2 augustus 1942, Hanny was een dochter van Willem en Hermina.

Tweede Oosterparkstraat 81-3

Abraham Walvis (foto rechts en op marktkaart), slager, dokwerker en marktkoopman, Amsterdam, 25 juli 1891, Auschwitz, 22 oktober 1942. Abraham was een zoon van diamantslijper Levie Walvis, die door de nationaalsocialisten vermoord werd, en de in Nieuwer Amstel geboren Grietje Walvis-Italiaander, die in 1937 was overleden. In 1907 was Abraham kortstondig in België, ongetwijfeld met zijn ouders. In 1910 werd Abraham vrijgesteld voor militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. We weten niet welke dat waren. Abraham komt in 1924 naar Antwerpen en werkte daar als dokwerker. Later woonde hij in Rotterdam. In 1935 kwam Abraham weer terug naar Amsterdam, waar hij in 1936 met de gescheiden Saartje Yer trouwde, die twee kinderen uit haar eerder huwelijk meenam: Esther en Abraham. Het echtpaar kreeg zelf geen kinderen. Bij het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. In juli 1941 werd Abraham door de Amsterdamse politie opgepakt, vanwege een mogelijk economisch delict gepleegd rond het Waterlooplein. We weten niet of dit een vervolg had. Ook in september 1941 is in de politiearchieven een bericht te vinden als zou Abraham gerommeld

zou hebben met distributiebescheiden. Abraham kwam in de periode 3-5 oktober 1942 in Auschwitz aan. Pleegzoon Abraham was inmiddels al om het leven gebracht; vrouw en pleegdochter Esther zouden nog volgen (zie onder). Het is ons onduidelijk waarom Abraham hier alleen arriveerde, maar uit de Amsterdamse archieven blijkt dat vrouw Saartje sinds februari 1941 inmiddels op een ander adres was gaan wonen. Mogelijk was er sprake van moeilijkheden in het huwelijk. Op 19 oktober 1942 werd Abraham op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd hij direct na aankomst om het leven gebracht. Drie zussen en een broer van Abraham werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Cato, Salomon (fruitventer, President Brandstraat 28 huis), Sophia (President Brandstraat 70 huis) en Rachel (marktkoopvrouw).

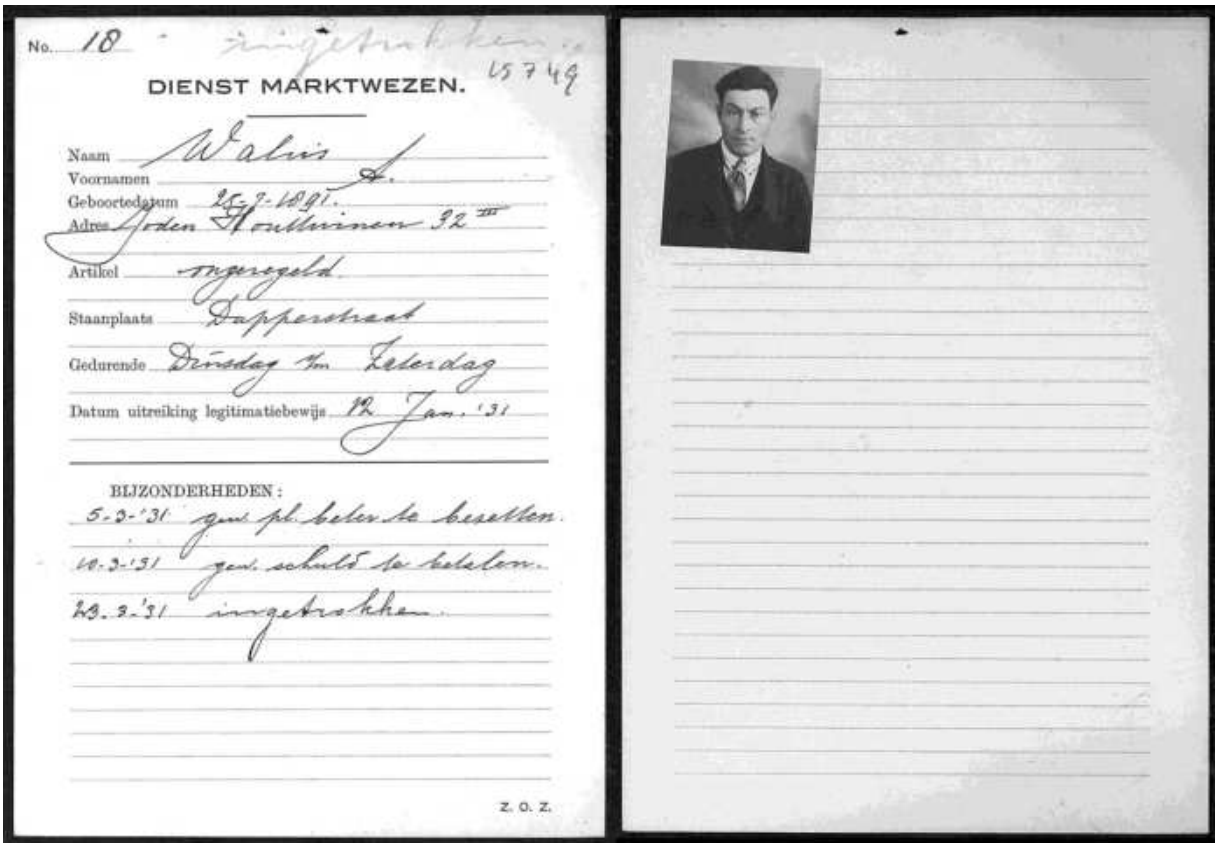

No. 18 ingetrokken

DIENST MARKTWEZEN. 45749

Naam Walvis
Voornamen A.
Geboortedatum 29-7-1897.
Adres Joden Houtmanstraat 92 III
Artikel ingeregeld.
Staanplaats Dapperstraat
Gedurende Dinsdag t/m Zaterdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 12 Jan. '31

BIJZONDERHEDEN:
5-2-'31 geen pl. beter te bezetten.
10-2-'31 geen schuld te betalen.
23-3-'31 ingetrokken.

z. o. z.

Saartje Walvis-IJer, Rotterdam, 29 juli 1897, Auschwitz, 15 december 1942. Saartje was een dochter van koopman Abraham IJer, die in juli 1941 in Rotterdam overleed, en Kaatje Stad, die al in 1935 was gestorven. Saartje trouwde in 1921 in Rotterdam met meubelmaker Hijman Sanders, wan wie zij twee kinderen kreeg, Esther (1922) en Abraham (1924). In 1932 eindigde het huwelijk van Sara en Sander in een echtscheiding. Saartje verhuisde met haar twee kinderen naar Amsterdam. Over het huwelijk van Saartje met Abraham Walvis vanaf 1936 zie hierboven. Merkwaardig genoeg kwam Saartje later in Westerbork aan dan haar echtgenoot Abraham, namelijk op 28 november 1942. Dit heeft er ongetwijfeld mee te maken dat Saartje en haar kinderen sinds februari 1940 niet meer officieel bij Abraham woonden, maar op de Nieuwe Kerkstraat en vanaf juli 1941 op de Weesperstraat. Van een officiële scheiding is ons echter niets bekend. Onderstaand politiebericht is van 28 maart 1942.

Rijnberg. 515 SAARTJE IJER, echtgen. vam A, Walvis, geboren te Rotterdam, 29 Juli 1897, wonende Weesperstraat 34 III, alhier-C, doet aangifte van diefstal van haar tasch, inhoudende distributiebescheiden van haar gezin en twee bij haar inwonende personen, benevens een bedrag van F. 25.--, gepleegd op 28 Maart 1942 tusschen 12 en 15 uur, vanaf woning aangeefster.-Geen vermoeden. Wordt behandeld.

Op 12 december 1942 werd Saartje op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze direct na aankomst vermoord werd. Twee zussen en een broer van Saartje werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Elizabeth (koopvrouw, Rotterdam), Israel Jacob (koopman, Rotterdam) en Rijntje (winkeljuffrouw, Rotterdam). Ook de ex van Saartje, Hijman Sanders, die in Rotterdam woonde, zou om het leven worden gebracht.

Esther Vreeland-Sanders, regenjasplakker, Rotterdam, 20 juni 1922, Auschwitz, 24 september 1942. Esther was een dochter van Saartje en Hijman. In mei 1941 deed Saartje aangifte van belediging bij de Amsterdamse politie; zie onder. Saartje trad op 25 maart 1942 met broodbakker Abraham Vreeland in het huwelijk. Op 26 mei 1943 werden Abraham en Saartje naar Westerbork gebracht. Hier werd op 6 juli 1943 zoontje Louis geboren. Op 21 september 1942 werden Esther, Abraham en Louis naar Auschwitz gedeporteerd. Hier werden Esther en Louis direct om het leven gebracht. Abraham werd als dwangarbeider ingezet en kwam pas ruim een jaar later om het leven.

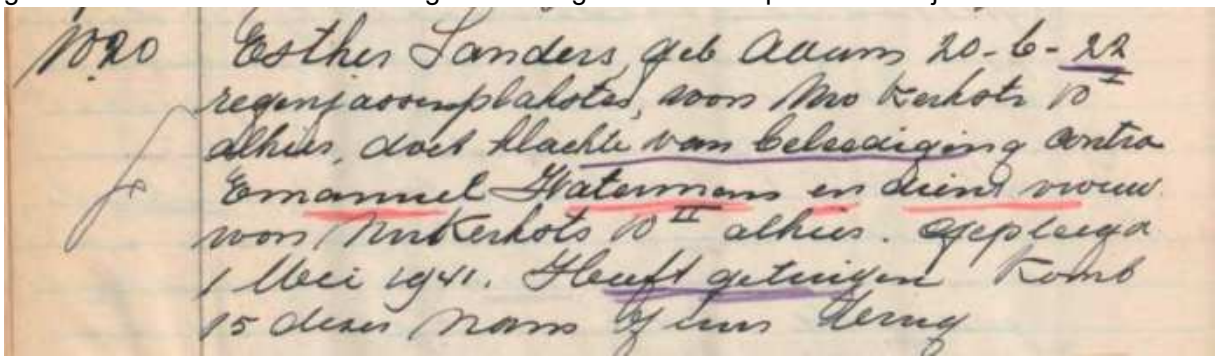
1920 Esther Sanders geb datum 20-6-22
regenjasopplakster, woon Nw Kerkstr 15 II
alhier, doet klacht van belediging contra
Emanuel Gatenmans en diens vrouw
woon Nwkerkstr 15 II alhier. Gepleegd
1 Mei 1941. Heeft getuigen Komo
15 deur Mans bij hun dezer

Abraham Sanders, leerbewerker, Rotterdam, 14 januari 1924, Auschwitz, 30 september 1942. Abraham was een zoon van Saartje en Hijman. Abraham werd op 7 augustus 1942 vanuit Westerbork op transport gesteld naar Auschwitz, waar hij korte tijd overleefde. We weten niet waarom Abraham eerder in Westerbork arriveerde dan bijvoorbeeld zijn moeder.

Tweede Oosterparkstraat 82-1

Abraham de Jong, diamantbewerker, Amsterdam, 15 oktober 1874, Sobibor, 23 april 1943. Abraham was een zoon van de in Utrecht geboren baardscheerder en koopman Samuel de Jong, die in 1903 was gestorven, en Annaatje de Jong-Binger, die in 1918 overleed. Abraham kwam uit een gezin van negen of meer kinderen, dat vaak verhuisde binnen de oude Amsterdamse Jodenbuurt. Toen Abraham in 1893 werd gekeurd voor militaire dienst, was hij al diamantversteller. Omdat Abraham maar 1 meter 54 lang was, werd hij afgekeurd. In 1901 trouwde Abraham met de in Londen geboren Sarah Serlui, met wie hij drie kinderen kreeg: Betsy, Gerrit en Regina. Abraham ging naar Antwerpen om verder in het diamantvak werkzaam te zijn. In 1914 was het gezin weer terug in Amsterdam en ging op Ruyschstraat 82-1 wonen. In 1937 verhuisde Abraham met Sarah en ongetrouwde dochter Regina naar dit adres, waar hij bij het begin van de oorlog woonde. In september 1941 – Sarah was inmiddels overleden - verhuisde Abraham nog naar Blasiusstraat 140-1 en in oktober 1942 naar de Plantage Middenlaan. Abraham kwam op 9 april 1943 in Westerbork aan en werd op 20 april 1943 op transport naar Sobibor gezet. Hier werd hij direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Voor de familie van Abraham zie Eerste Oosterparkstraat 173-1, waar zus Abigaël woonde.

Sarah de Jong-Serlui, Londen, 19 maart 1879, Amsterdam, 14 januari 1941. Sarah was een dochter van sigarenmaker Hartog Serlui en Betje Brandon Bravo. Sarah werd in Londen geboren, waar het gezin al minimaal in 1871 woonachtig was. We weten niet wanneer Sarah weer naar Nederland kwam. Bij haar huwelijk in 1901 woonde zij in ieder geval in Amsterdam. Voor het huwelijk met Abraham zie hierboven. Voor zover wij weten stierf Sarah een natuurlijke dood. Een zus van Sarah, de eveneens in Londen geboren Rachel, werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Regina de Jong, bontbewerkster en naaister in de damesconfectie, Amsterdam, 13 maart 1913, Auschwitz, 6 september 1942. Regina was een ongetrouwde dochter van Abraham en Sarah en woonde nog bij haar ouders in huis. Nadat Sarah overleed en Abraham verhuisde (zie boven) verhuisde Regina in september 1941 zelf naar de Holendrechtstraat, waar ook haar broer Gerrit woonde . Regina zou op 24 juli 1942 vanuit Westerbork naar Auschwitz getransporteerd zijn, waar zij nog enige tijd in leven zou zijn gebleven volgens de in deze periode niet erg betrouwbare archiefgegevens.

Twee niet meer thuiswonende kinderen van Abraham en Sarah, Betsy en Gerrit (boekhouder), werden ook om het leven gebracht.

Tweede Oosterparkstraat 82-3

Louis Meijer, ziekenverpleger, huisknecht en venter, Amsterdam, 24 juli 1890, Auschwitz, 19 oktober 1942. Louis was een zoon van de in Kampen geboren vleeshouwer Salomon Meijer en de meer dan vijftien jaar jongere, in Haarlem geboren Naatje Konijn. Het echtpaar woonde korte tijd in Haarlem en kwam toen in Amsterdam wonen, waar dochter Sophie geboren werd in 1888. Meijer was het tweede kind. Louis werd in 1909 goedgekeurd voor de militaire dienst. Hij was toen ziekenverpleger en suppoost in het Nederlandsch Israëlietisch Oudemannen- en Vrouwen- en Ziekenhuis aan de Nieuwe Kerkstraat. Na zijn dienstijd was hij werkzaam in de Fedder Stichting op de Weesperstraat, waar Joodse mannen verpleegd werden. We weten niet al te veel van het leven van Louis. In 1922 trouwde hij met Sophia Cune. Het echtpaar kreeg geen kinderen. In de jaren dertig ventte Louis met WC-papier door de hele stad, en nog enige minder reguliere artikelen in de papiersfeer als boterhammenpapier en kastrandenpapier. Aan het begin van de oorlog woonde het echtpaar op dit adres. Op 16 oktober 1942 werd Louis vanuit Westerbork naar Auschwitz gedeporteerd, waar hij direct na aankomst om het leven werd gebracht. Merkwaardig genoeg ging hij alleen en bleef Sophia in Amsterdam achter. Wij kennen hier de achtergrond niet van. Een zus van Louis, die ook Sophie heette, was vermoedelijk al voor de oorlog overleden.

Sophia Meijer-Cune, Amsterdam, 4 juni 1891, Sobibor, 9 april 1943. Sophia was een dochter van diamantsnijder Jacob Cune, die al in 1898 was overleden, toen Sophia net zeven was geworden, en Elisabeth Cune-van Engel, die op de Tweede Oosterparkstraat 42-1 woonde en in december 1940 in Amsterdam overleed. Voor nadere gegevens over de familie van Sophia zie aldaar. Het is ons niet duidelijk waarom Sophia later uit Amsterdam vertrok dan Louis. Hoe dit ook zij, op 6 april werd Sophia vanuit Westerbork naar Sobibor getransporteerd, waar zij na aankomst direct vermoord werd.

Tweede Oosterparkstraat 84-2

Hartog van Beezem, kruideniersbediende, venter en kelner in een café, Amsterdam, 31 mei 1907, Auschwitz, 31 januari 1943. Hartog was een zoon van venter en marktkoopman Isaäc van Beezem en Duifje van Beezem-de Hond, die op Derde Oosterparkstraat 83-1 woonden (zie aldaar) en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Hartog werd in 1926 goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam bij de veldartillerie terecht. Op het moment van keuring was Hartog kruideniersbediende. In 1932 trouwde Hartog met Anna Aandagt. Met haar kreeg hij drie kinderen: Isaac, naar zijn vader, Mozes en Abraham. Bij het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Hartog kwam vermoedelijk op 5 september 1942 met (een deel van) zijn gezin in Westerbork aan en werd op 25 september 1942 naar Auschwitz getransporteerd. Hier werd hij niet direct om het leven gebracht, in tegenstelling tot vrouw en twee kinderen. Het is niet duidelijk voor welke werkzaamheden Hartog werd ingezet. Een zus van Hartog, Margaretha, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Anna van Beezem-Aandagt, Amsterdam, 8 februari 1910, Auschwitz, 28 september 1942. Anna was een dochter van koopman Moses Aandagt en Esther Bronkhorst, die op Eerste Oosterparkstraat 60 huis woonden en door de nationaalsocialisten vermoord werden. Voor details over deze familie zie aldaar. Voor details betreffende het huwelijk met Hartog zie hierboven. Anna

werd samen met Hartog en twee kinderen op 25 september 1942 naar Auschwitz gestuurd, waar zij direct na aankomst om het leven werd gebracht.

Isaac van Beezem, Amsterdam, 26 april 1933, Auschwitz, 28 september 1942. Isaac was een zoon van Hartog en Anna.

Moses van Beezem, Amsterdam, 27 juni 1935, Auschwitz, 28 september 1942. Moses was een zoon van Hartog en Anna.

Abraham van Beezem, Amsterdam, 18 mei 1941, Auschwitz, 6 september 1944. Abraham was een zoon van Hartog en Anna. Op de een of andere wijze werd Abraham niet met zijn ouders en broers gedeporteerd, maar staat vanaf november 1942 in Haarlem ingeschreven en vanaf 5 juni 1943 op de Graaf Florisstraat 19 huis bij 'oom H. Reinhart'. Wij kennen hier de achtergronden niet van en wisten ook deze oom niet te achterhalen. Abraham werd op 3 september 1944 vanuit Westerbork naar Auschwitz getransporteerd, waar hij direct na aankomst vermoord werd.

Tweede Oosterparkstraat 85-2

Josua Sanger, schoenmaker, Amsterdam, 16 maart 1875, Sobibor, 7 mei 1943. Josua was een zoon van muzikant en koopman Samson Sanger en Henriëtte Salmon. Als enige zoon uit een klein gezin kreeg Josua in 1894 vrijstelling van militaire dienst. In 1898 trouwde Josua in Weesp met Rachel Brilleman. Het echtpaar kreeg geen kinderen. We weten weinig van hun leven. In april 1940 verhuisden Josua en Rachel van de Tweede Jan van der Heydenstraat naar dit adres. Op 3 april kwamen Josua en Rachel in Westerbork aan en op 4 mei 1943 werd het echtpaar van Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. Hier werden beiden direct na aankomst om het leven gebracht. Een zus van Josua, Elisabeth, was al eerder door de nationaalsocialisten vermoord.

Rachel Sanger-Brilleman, Amsterdam, 28 december 1872, Sobibor, 7 mei 1943. Rachel was een dochter van bakker en werkman Levie Brilleman en Eva Brilleman-Leeuwarden. Rachel woonde in haar jeugd enige in tijd Weesp, waar zij mogelijk een dienstje had en ook met Josua in het huwelijk trad en daarna met hem naar Amsterdam kwam. Zie voor het huwelijk en de vermoording van Rachel verder hierboven. Drie zussen van Rachel werden ook vermoord: Marianne (Hilversum), Rebecca (Antwerpen) en Sara (Burmanstraat 10-1). Broer Aaron was al in 1936 gestorven.

Tweede Oosterparkstraat 86 huis

Joseph Lever, diamantslijper, venter in emaille artikelen, winkelier in huishoudelijke artikelen, Amsterdam, 31 december 1888, Auschwitz, 26 oktober 1942. Joseph was een zoon van diamantslijper Benedictus Lever en Sara Croeze. Joseph werd in 1907 aangenomen voor de militaire dienst. Hij was toen werkzaam in het diamantenvak. Joseph trouwde in 1920 met Rosa van der Wijk, met wie hij in 1923 een zoon kreeg, Benedictus. Benedictus zou het enige kind in dit gezin blijven. Bij het begin woonde Joseph op dit adres. Volgens een aantekening op zijn archiefkaart zou hij zijn ingezet in de werkverruiming Kremboong, een kamp in Drente dat vanaf januari 1942 tot aan de ontruiming in juli 1942 als Joods werkkamp was ingericht. De winkel werd waarschijnlijk verder door Rosa open gehouden. Joseph zou begin oktober 1942 – we weten niet waar vandaan – in Westerbork zijn aangekomen en op 23 november 1942 op transport naar Auschwitz zijn gezet. Hier werd hij direct na aankomst omgebracht. Vrouw Rosa en zoon Benedictus werden pas in 1943 gedeporteerd en vermoord. Twee broers en een zus van Joseph werden ook voor de nationaalsocialisten omgebracht: Levie (slager), Roosje (Derde Oosterparkstraat 171-1; zie aldaar) en Salomon (magazijnbediende, Karnstraat 8 huis).

Heden overleed onze geliefde
Zuster, Behuwdzuster en Tante,
SIPORA v. d. WIJK,
in den ouderdom van 49 jaar.
H. v. d. WIJK,
Weesperplein 1.
J. v. d. WIJK,
479 Z. Amstellaan 23.
R. LEVER—v. d. WIJK,
2e Oosterparkstr. 86.
A'dam, 20 Ijar '98, 21 Mei '38.

Rosa Lever-van der Wijk, Amsterdam, 5 mei 1893, Sobibor, 16 juli 1943. Rosa was een dochter van de uit Goordijk afkomstige koopman Abraham Gabriel van der Wijk en de in Drachten geboren

Rachel Levie, die in 1878 in Groningen met elkaar getrouwd waren. We weten niet precies wanneer Rosa in Amsterdam terecht kwam. Mogelijk was zij dienstbode. Voor het huwelijk van Rosa met Joseph zie hierboven. Rosa krijgt na betaling van een bedrag van 200 gulden in december 1942 'uitstel van deportatie' van een aan de deur komend politieagent; althans, dat beweert deze persoon. Uit *De oorlog die Hitler won*, van H. Wielek:

"Echter" groene politie of zwendelaars in hun uniform: welk onderscheid is er eigenlijk? Op 7 December 1942 komt er één bij mevrouw Lever, 2e Oosterparkstraat 86, om haar af te halen. Zij verklaarde, dat zij niet mee kon, omdat zij te zwak was. Attesten wilde hij niet zien. Hij antwoordde: "Als u niet wilt gaan, kan u dat geld kosten. Dat kan van 200 tot 600 gulden belopen. Geeft u mij maar 200 gulden, dan komen een officier en ik die attesten vanavond omstreeks 6 uur nader bekijken". De vrouw geeft geld en krijgt zelfs een kwitantie […].

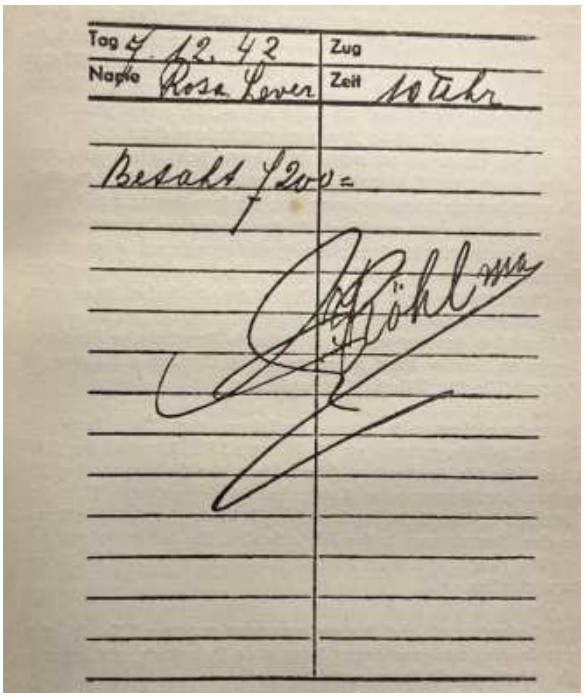

Rosa had een sperre vanwege de Joodsche Raad in het kader van de winkel in huishoudelijke artikelen, die het echtpaar voerde. Volgens de Joodsche Raad was zij behoudend in het godsdienstige. Rosa kwam op 10 juli 1943 in Westerbork terecht, vanwaar zij op 13 juli 1943 naar Sobibor werd getransporteerd. Daar werd zij direct na aankomst vergast. Een broer van Rosa, Aäron, zat in het Centraal Israëlietisch Krankzinnigengesticht Het Apeldoornsche Bosch en overleed daar in januari 1942. Oudere zus Hendrika, die in de Joodsche Invalide zat, en broer Jacob, koopman in Zuid, werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Benedictus (Benjamin) Lever, Amsterdam, 9 september 1923, Sobibor, 4 juni 1943. Benedictus was een zoon van Joseph en Rosa. Benjamin was student op het Nederlandsch Israëlietisch Seminarium in de Rapenburgerstraat. Benedictus kwam eerder dan zijn moeder aan in Westerbork, namelijk op 25 mei 1943. Op 1 juni 1943 werd hij op transport naar Sobibor gezet. Hier werd hij direct vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 86-1

Mozes Tertaas (foto's links en rechts), sigarenmaker en diamantslijper, Amsterdam, 13 november 1867, Sobibor, 2 april 1943. Mozes was een zoon van kruier en sjouwerman Hartog Isaac Tertaas en Betje Hartog Gaubits. Mozes trouwde in 1886 op 18-jarige leeftijd met Rebecca Leeda. Het echtpaar kreeg zeven kinderen. In 1887 werd Mozes afgekeurd voor militaire dienst, vanwege zijn geringe lengte. Hij mat nog geen 1 meter 55. Na in zijn jeugd enige tijd sigarenmaker te zijn geweest, stortte Mozes zich in het diamantvak. Hij werkte daarbij ook een aantal malen in Berchem en Antwerpen (België), waarbij het gezin mee ging. In 1928 was het gezin definitief terug in Amsterdam en ging op het Afrikanerplein 20 wonen. Mozes, Rebecca en de kinderen woonden kort in Landsmeer, daarna lange tijd in Amsterdam Noord en kwamen in september 1941 op dit adres te wonen. Mozes kwam samen met Rebecca op 25 maart 1943 in Westerbork aan en

werd op 30 maart 1943 met ongeveer 1.250 andere mensen van Westerbork naar Sobibor getransporteerd, waar hij direct na aankomst met zijn vrouw vergast werd. Een broer en twee zussen van Mozes werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Joseph (koopman), Anna (Middenweg 195 huis) en Beletje (Gemeentelijk Verzorgingshuis voor Oude van Dagen, nu Sarphatihuis).

Rebecca Tertaas-Leeda (foto links), Amsterdam, 3 juli 1865, Sobibor, 2 april 1943. Rebecca was een dochter van werkman Benni Joseph Leeda en werkster Hanna da Silva Roza. Voor het huwelijk van Rebecca en haar laatste tocht, samen met Mozes, zie hierboven. Een zus van Rebecca, Rachel, die op Mariotteplein 2 boven woonde, werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Een zoon van Mozes en Rebecca, Joseph, overleefde de oorlog, Vijf andere kinderen werden vermoord: Elisabeth (Vrolikstraat 229-1), Hartog (diamantbewerker, Antwerpen), Benjamin (winkelier), Philip (koopman, Tilanusstraat 35-1) en Gideon (diamantversteller, Berchem).

Tweede Oosterparkstraat 89 huis

Philip Swaab, violist en pianist, Amsterdam, 19 april 1877, Auschwitz, 19 november 1942. Philip was de zoon van de vroeg overleden koopman Samuel Swaab en Sara Swaab-d'Ancona. Philip kwam uit een gezin van zes of meer kinderen. In 1896 werd Philip vrijgesteld voor militaire dienst vanwege broederdienst. In 1913 trouwde Philip met Hanna Lopes Cardozo. Het echtpaar kreeg twee kinderen: Samuel en Simha. Aan het begin van de oorlog waren de kinderen uitgevlogen en woonde het echtpaar op dit adres. In november 1941 werd nog verhuisd naar de Nieuwe Kerkstraat. Op 12 november 1942 kwam Philip met zijn echtgenote, dochter en kleindochter in Westerbork aan. Enige dagen later, op 16 november 1942, werden allen op transport gezet naar Auschwitz, waar ze na aankomst direct om het leven werden gebracht. Een broer van Philip, Zacharias, die commissionair was, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Hanna Swaab-Lopes Cardozo, Amsterdam, 24 april 1886, Auschwitz, 19 november 1942. Hanna was een dochter van winkelier Abraham Lopes Cardozo, die in 1926 overleed, en Simha Lopes Cardozo-Finsij, die al in 1916 was gestorven. Hanna kwam uit een groot gezin van tenminste tien kinderen. Voor haar huwelijk met Philip zie hierboven. Hanna werd samen met Philip in Auschwitz om het leven gebracht. Acht broers en zussen van Hanna werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Salomon (diamantbewerker), Rebecca, Jacob (Verpleeghuis Barend aan de Keizersgracht), Samuel (diamantbewerker), Daniël (diamantbewerker en marktkoopman), Sara (Eerste Boerhaavestraat 22-2), Mozes (venter en kruidenier) en Joseph (schoenmaker).

Simha Swaab, naaister en strijkster, Amsterdam, 22 juli 1916, Auschwitz, 19 november 1942. Simha was de ongetrouwde dochter van Philip en Hanna. In 1939 kreeg zij een kind, Gustaaf. Simha woonde met Gustaaf bij haar ouders in huis.

Gustaaf Swaab, Amsterdam, 11 oktober 1939, Auschwitz, 19 november 1942. Gustaaf was de zoon van Simha.

De broer van Simha, Samuel, die musicus en bontwerker was, en getrouwd was met een niet-joodse vrouw, wist zich lang te handhaven in Amterdam en Westerbork, maar kwam aan het eind van de oorlog toch nog in Buchenwald terecht, waar hij in maart 1945 om het leven kwam.

Tweede Oosterparkstraat 89-1

Raphaël Montezinos, diamantwerker, Haarlem, 5 november 1863, Auschwitz, 11 februari 1944. Raphael was een zoon van diamantslijper Jacob Montezinos en Rebecca Coronel. Raphaël

trouwde in 1884 met Esther da Silva Abenatar. Het echtpaar kreeg elf kinderen en woonde in ieder geval in 1926 en ook aan het begin van de oorlog op dit adres, samen met dochter Esther. De overige kinderen waren inmiddels uitgevlogen. Op 1 mei 1943 kwam Raphael, die op een lijst Portugese Joden van mr. van Proosdij stond en op die manier aan deportatie trachtte te ontkomen, in Westerbork aan. Op 8 februari 1944 werd Raphaël uiteindelijk toch op transport gezet. Hij werd direct na aankomst vermoord.

Esther Montezinos-da Silva Abenatar, Amsterdam, 2 augustus 1861, Auschwitz, 11 september 1944. Esther was een dochter van de in Haarlem geboren koopman en diamantwerker Abraham da Silva Abenatar en Rachel van Israel Vieira. Esther kwam uit een klein gezin. Op de een of andere manier was Esther later in de oorlog op adres Nieuwe Prinsengracht 50 ingeschreven, bij zoon Abraham in huis. Waarschijnlijk woonde Raphaël daar ook, omdat beiden met dezelfde trein van Westerbork naar Auschwitz reisden, op 8 februari 1944. Waar Raphaël echter direct na aankomst om het leven kwam, bleef Esther om ons onbekende redenen nog een stuk langer in leven en stierf uiteindelijk ruim een half jaar later op 83-jarige leeftijd, als we de archiefgegevens mogen geloven. Een zus van Esther, de 92-jarige Rachel, die in Rusthuis Halberstadt op de Plantage Middenlaan woonde werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Esther Van der Wiek-Montezinos, kostuumnaaister, Amsterdam, 10 juli 1920, Sobibor, 23 juli 1943. Esther was een dochter van Raphaël en Esther. Esther trouwde in februari 1942 met de vijf jaar oudere magazijnbediende en kapper Machiel Jacob van der Wiek van Joubertstraat 17-2. Het kersverse echtpaar ging op de Weesperstraat wonen. Mogelijk had Esther een sperre via Machiel, die werkzaamheden verrichtte voor de Joodsche Raad. Esther kwam op 16 april 1943 in Kamp Vught terecht en werd op 16 juli 1943 naar Westerbork getransporteerd. Volgens de Joodsche Raad was Esther liberaal in godsdienstige opvattingen. Op 20 juli 1943 werd Esther samen met Machiel op de trein naar Sobibor gezet, waar beiden na aankomst direct vergast werden.

Verloofd: 2489
LEA CHELEM
en
MAUP MONTEZINOS,
A'dam, 11 Sept. 1926.
Weesperstraat 112,
2de Oosterparkstraat 89.

Twee broers van Esther, Abraham en Salomon, overleefden de oorlog. Zeven andere broers en een zus werden door de nationaalsocialisten vermoord: Jacob (grossier), David (diamantbewerker), Isaac (marktkoopman), Salomon (kapper), Daniël (autosloper), Rebecca (Retiefstraat 39 huis), Maurits (Maup, bode) en Emanuel (briljantslijper en bontwerker, Tilanusstraat 30 huis).

Tweede Oosterparkstraat 91-2

Abraham Elzas, huidenzouter, pakhuisknecht en metaalbewerker/boorder bij een scheepvaartmaatschappij, Amsterdam, 13 juli 1908, Midden-Europa, 31 maart 1944. Abraham was een zoon van werkman Mozes Elzas die in februari 1941 in Amsterdam overleed, en Naatje Peperwortel, die door de nationaalsocialisten vermoord werd. Het echtpaar woonde in de oorlog op Danie Theronstraat 26 huis. Abraham kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. Abraham ging na de lagere school aan het werk. In 1927 werd hij voorgoed ongeschikt verklaard voor militaire dienst. We weten niet op welke gronden. In 1929 trouwde Abraham met Rebecca de Swarte. Van haar kreeg hij zes kinderen: Ruben (1930), Maurice (1932), Louise (1935), Hijman (1937), Levie (1938) en Elly (1942). Bij het begin van de oorlog woonde het gezin op Danie Theronstraat 22 huis. In juni 1940 kwamen Abraham en Rebecca met hun kinderen op dit adres terecht. Onderstaand bericht in het politiearchief dateert uit januari 1941.

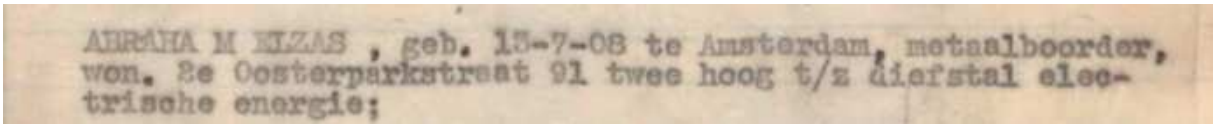
ABRAHA M ELZAS , geb. 13-7-08 te Amsterdam, metaalboorder, won. 8e Oosterparkstraat 91 twee hoog t/z diefstal electrische energie;

In september 1941 verhuisde het gezin naar Wittenburg, de Kleine Wittenburgstraat 37-3. Vermoedelijk werkte Abraham bij de Stork of een van de andere scheepvaartgerelateerde firma's

op de Eilanden. Vanaf maart 1942 werd Abraham ingezet in de werkverschaffing in Kamp Vledder in Drente. Toen dit kamp begin oktober 1942 gesloten werd, kwam Abraham in Westerbork terecht. Daarop volgde een oproep aan het gezin om zich bij hem te voegen, wat ook gebeurde. Op 16 oktober 1942 werden Abraham en Rebecca met hun kinderen op transport gezet naar Auschwitz. Daar werden allen direct na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven gebracht, behalve Abraham zelf, die vermoedelijk bij Cosel, 80 kilometer voor Auschwitz, uit de trein was gehaald met andere mannen die geschikt leken om als dwangarbeider te worden ingezet. We weten niet waar Abraham terechtkwam. Ook de werkelijke sterfdatum van Abraham is niet bekend: 31 maart 1944 is de laatste datum dat hij theoretisch nog in leven zou kunnen zijn geweest. Voor de familieleden van Abraham zie Tweede Oosterparkstraat 47-3, waar zus Sara woonde.

Rebecca Elzas-de Swarte, Amsterdam, 8 april 1909, Auschwitz, 19 oktober 1942. Rebecca was een dochter van koopman Hijman de Swarte en Louise de Swarte-van Dal, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Het echtpaar was in 1930 gescheiden, toen Rebecca elf jaar oud was. Terwijl Louise niet meer hertrouwde, trouwde Hijman in 1941 opnieuw, met Leentje Vogel. Leentje werd dus op latere leeftijd de stiefmoeder van Rebecca. Zij was maar zes jaar ouder dan Rebecca. Voor het huwelijksleven van Rebecca met Abraham zie hierboven. Een zus van Rebecca, Sara, overleefde de oorlog. Broer Isaäc, die lompensorteerder was en op President Brandstraat 58-2 woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord, net als halfbroer Max en halfzus Anne, die beiden bij Hijman en Leentje in de Markensteeg in Amsterdam Centrum woonden.

Ruben Elzas, Amsterdam, 13 januari 1930, Auschwitz, 19 oktober 1942. Ruben was een zoon van Abraham en Rebecca.

Maurice Elzas, Amsterdam, 2 mei 1932, Auschwitz, 19 oktober 1942. Maurice was een zoon van Abraham en Rebecca.

Louise Elzas, Amsterdam, 10 december 1935, Auschwitz, 19 oktober 1942. Louise was een dochter van Abraham en Rebecca.

Hijman Elzas, Amsterdam, 5 maart 1937, Auschwitz, 19 oktober 1942. Hijman was een zoon van Abraham en Rebecca.

Elly Elzas, Amsterdam, 18 februari 1942, Auschwitz, 19 oktober 1942. Elly was een dochter van Abraham en Rebecca.

Tweede Oosterparkstraat 93-1

Levie de Beer, diamantslijper, Amsterdam, 4 mei 1896, sterfdatum en locatie officieel onbekend. Levie was de zoon van diamantslijper, chef in de diamantslijper en rijwielhandelaar Hartog de Beer en Roosje Muijs. Levie trouwde in 1920 met Froukje Druijf, die de oorlog zou overleven. Het echtpaar, dat drie kinderen zou krijgen (Harry (1924), Lodewijk (1931) en Max (1933)), verhuisde in de jaren twintig naar Cincinnati in de Verenigde Staten, maar was in 1928 weer in Amsterdam terug, waar het op verschillende adressen woonde en vanaf april 1938 op Hofmeyrstraat 16 huis. In februari 1939 werd naar dit adres verhuisd, en in februari 1942 naar de Rapenburgerstraat. We weten niet wanneer Levie werd opgepakt, wanneer hij naar Westerbork gestuurd werd en wanneer naar het oosten. Zoals gezegd overleefde zijn echtgenote de oorlog, alhoewel ze voor zover ons bekend rond maart 1942 wel gedeporteerd werd. Ook de kinderen overleefden de oorlog. Wij wisten niet te achterhalen wat er met de verdere familieleden van Levie gebeurde. Froukje emigreerde in 1951 naar de Verenigde Staten.

Tweede Oosterparkstraat 93-2

Samuel Croese, motormonteur, chauffeur, venter, sloper en electricien, Amsterdam, 23 november 1905, Auschwitz, 21 januari 1943. Samuel was een zoon van venter Meijer Croese en Roosje Croese-Meljado, die op Vrolikstraat 301-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten

vermoord werden. In 1924 werd Samuel goedgekeurd voor militaire dienst. In 1927 trouwde hij met de zeven jaar oudere Heintje de Hond, dochter van sloper Abraham de Hond en Judith Walvis, die zes maanden zwanger van hem was. Met haar kreeg hij drie kinderen: Meijer (1927), Judith (1929) en Roosje (1930). Het huwelijk eindigde in 1937 in een scheiding. Zowel Heintje als beider drie kinderen werden door de nationaalsocialisten vermoord. Samuel hertrouwde in 1939 met Antonia Johanna Plaggenburg, die niet Joods was. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Bij het begin van de oorlog woonden Samuel en Antonia op dit adres en in mei 1941 verhuisden ze naar de Volikstraat 313-3. Antonia werd niet opgeroepen voor deportatie, omdat zij niet Joods was. Samuel kwam op 3 december 1942 in Westerbork aan en werd op 18 januari 1943 op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd hij direct na aankomst vermoord. Een zus van Samuel, Duifje, overleefde de oorlog.

Tweede Oosterparkstraat 101-3

Hartog Schellevisch, slagersknecht, expediteur, arbeider in een werkverschaffingsbedrijf, torner in een confectiebedrijf en zeeman, Amsterdam, 11 september 1908, Sobibor, 28 mei 1943. Hartog was een zoon van venter Barend Schellevisch, die in 1929 was overleden, en Klaartje Schellevisch-Gans, die op Afrikanerplein 32-2 woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. Hartog kwam uit een groot gezin van tenminste negen kinderen. In 1927 werd Hartog definitief afgekeurd voor militaire dienst op grond van gebreken op het gebied van spraak. Het is ons niet duidelijk wat we ons hierbij moeten voorstellen. Aan het begin van de oorlog woonde Hartog vermoedelijk op Blasiusstraat 40-1. Wij gaan er vanuit dat hij ook nog enige tijd op dit adres geeft gewoond, al konden we dat niet direct in de Amsterdamse archieven terugvinden. Volgens Joods Monument was dit echter het geval. Hoe dit ook zij, in augustus 1941 trouwde Hartog met de vijf jaar oudere mantelmaakster en naaister Rebecca Kool van Christiaan de Wetstraat 25-1. In mei 1942 ging het echtpaar op Danie Theronstraat 19-3 wonen en in april 1943 op Danie Theronstraat 6-3. Op 20 mei 1943 kwam het echtpaar aan in Westerbork en op 25 mei 1943 werd het op de trein naar Sobibor gezet. Hier werden beiden direct om het leven gebracht. Acht broers en zussen van Hartog werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Mozes (bediende en marktkoopman), Rebecca (werkster, Afrikanerplein 32-2), Meintje (Ben Viljoenstraat 9 huis), Schoontje (Vrolikstraat 52-3), Judic, Grietje, Leendert (handelaar, Ruyschstraat 109-3) en Flora (Swammerdamstraat 29-3).

Tweede Oosterparkstraat 107-1

Emma Kater-Stein, Essen (Duitsland), 24 november 1887, Auschwitz, 13 november 1942. We wisten de ouders en verdere familie van Emma niet te achterhalen. Emma trouwde in 1915 in Essen met de uit Amsterdam afkomstige venter en handelaar Aron Mozes Kater, van wie ze drie dochters kreeg: Hanna, Hedwig en Edith. Het echtpaar woonde enige tijd in Amsterdam, waar dochter Hanna geboren werd, verhuisde in 1919 naar Sittard, waar dochter Hedwig geboren werd, en kwam in de jaren twintig weer in Essen terecht, de geboorteplaats van Edith (1927). Mogelijk zijn Aron en Emma politiek betrokken, want zij worden in 1935 door het nationaalsocialistisch regime beschuldigd van hoogverraad en komen voor de rechtbank terecht. Terwijl Emma wordt vrijgesproken, wordt Aron veroordeeld tot twaalf jaar tuchthuisstraf. We kennen de achtergrond van de zaak helaas niet. Mogelijk werd het huwelijk ook ontbonden. Wij kwamen daar niet goed achter. Aron wordt in 1943 na een aantal jaren tuchthuis naar Auschwitz overgebracht. Hier komt hij in februari 1943 op 49-jarige leeftijd om het leven. Emma was inmiddels in november 1935 met de drie kinderen naar Nederland verhuisd en woonde daar, vermoedelijk na een kort verblijf in Amersfoort, sinds 1936 op dit adres. In juni 1941 verhuisde het gezin naar Blasiusstraat 89-1. Op 8 november 1942 kwam Emma met haar 15-jarige dochter Edith in Westerbork terecht. Haar andere dochters waren inmiddels al vermoord. Vanuit Westerbork reisden Esther en Edith op 11 november 1942 door naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht.

Hanna Kater, dienstbode, Amsterdam, 14 mei 1918, Auschwitz, 30 september 1942. Hanna was een dochter van Aron en Emma. Hanna was, samen met haar zuster Hedwig, al eerder in

Westerbork gearriveerd dan haar moeder, namelijk op 21 juli 1942. We kennen daar de achtergrond niet van. Op 27 juli 1942 reisden Hanna en Hedwig van Westerbork naar Auschwitz, waar ze na korte tijd om het leven kwamen.

Hedwig Kater, magazijnbediende, Sittard, 9 januari 1920, Auschwitz, 30 september 1942. Hedwig was een dochter van Aron en Emma.

Edith Kater, Essen, 28 mei 1927, Auschwitz, 13 november 1942. Edith was een dochter van Aron en Emma.

Tweede Oosterparkstraat 108 huis

Elisabeth van der Stam-van Hachgenberg, Rotterdam, 13 november 1883, Auschwitz, 5 oktober 1942. Elisabeth was een dochter van koopman Salomon Hagchenberg en Barendina Cohen. Elisabeth trouwde in 1908 in Rotterdam met de uit Amsterdam afkomstige Louis van der Stam, zoon van de uit Deflt afkomstige vleeshouwer Joseph van der Stam en de uit Groenlo afkomstige Sibilla Mendels. Louis, van wie we het beroep niet wisten te achterhalen, overleed al in 1912. Er waren inmiddels twee kinderen geboren: Joseph (1908) en Barendina (1909). Elisabeth hertrouwde nooit. Sinds 1915 woonde ze in Amsterdam op diverse adressen, en vanaf 1935 op dit adres. Op 30 september 1942 werd Elisabeth van Amsterdam naar Westerbork getransporteerd, en op 2 oktober 1942 van Westerbork naar Auschwitz. Hier kwam zij direct na aankomst om het leven. Voor broers en zussen van Elisabeth zie Tweede Oosterparkstraat 6-2, waar zus Sara woonde. De zoon van Elsabeth en Louis, die slager was, overleefde de oorlog. Barendina, die in Den Haag woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 109-2

Nathan Hilversum, zakkenstopper, venter in groenten en fruit en verkoper, Amersfoort, 4 september 1905, Auschwitz, 31 januari 1943. Nathan was een zoon van de in Amersfoort geboren koopman in galanterieën Heiman Hilversum, die in 1933 in Amersfoort overleed, en de bijna zes jaar oudere Aaltje Roodveldt, die in Amersfoort woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Nathan trouwde in 1930 met Vogeltje Kloot. In 1931 werd zoon Salomon geboren, het enige kind van Nathan en Vogeltje. Het gezin woonde in de eerste helft van de jaren dertig enige tijd in Rotterdam. In 1935 kwamen Nathan, Vogeltje en Salomon op Blasiusstraat 117-2 te wonen. In 1938 verhuisden ze naar dit adres. Tussen 3 en 5 oktober 1942 kwam Nathan in Westerbork aan. Op 9 oktober 1942 zou hij volgens zijn kaart van de Joodsche Raad op transport zijn gegaan. Wij vinden dat merkwaardig, omdat vrouw en kind al op 5 oktober op transport gingen, en denken dat mogelijk sprake is van een schrijffout. Hoe dit ook zij: Nathan werd niet direct na aankomst vermoord, maar nog enige tijd ingezet als dwangarbeider. We weten niets van die laatste periode. Een zus en een broer van Nathan, Vrouwtje en Barend, overleefden de oorlog. Broers Jacob (venter en lompensorteerder, Vrolikstraat 273-1) en Izak (dassenmaker) en zus Bloeme werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Vogeltje Hilversum-Kloot, Amsterdam, 17 mei 1907, Auschwitz, 8 oktober 1942. Vogeltje was een dochter van de in Londen geboren diamantversteller Salomon Kloot, die in 1916 was overleden, en Sara Sluijzer, die in 1918 was gestorven. Vogeltje kwam uit een gezin van tenminste elf kinderen. Het gezin woonde vanaf 1913 enige tijd in Antwerpen. Voor het huwelijk van Vogeltje met Nathan zie verder hierboven. Vogeltje werd op 5 oktober 1942 op de trein naar Auschwitz gezet en direct na aankomst vermoord. Tien broers en zussen van Vogeltje werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Joseph (venter), Rosette (Rotterdam), Nathan (koopman, Rotterdam), Keetje (Rotterdam), Heintje (werkster, Apeldoornsche Bosch), Levie (koopman, Apeldoornsche Bosch), Elisabeth (Rotterdam), Sientje (Apeldoornsche Bosch), Leendert en Wolf (koopman, Delft).

Salomon Hilversum, Amsterdam, 25 augustus 1931, Auschwitz, 8 oktober 1942. Salomon was een zoon van Nathan en Vogeltje.

Tweede Oosterparkstraat 110-1

Louis Snijders (foto's links en rechts), briljantslijper, Amsterdam, 15 april 1889, Westerbork, 11 januari 1944. Louis was een zoon van diamantslijper Joseph Simon Snijders, die in 1933 op 83-jarige leeftijd in Antwerpen was gestorven, en Sippora Snijders-Peper, die in 1926 ook in Antwerpen was overleden. Joseph kwam uit een gezin van minimaal acht kinderen. Louis trouwde in 1912 in Borgerhout (België) met Sophia Peeper. Hier werden ook dochters Celina (1912) en Bertha (1914) geboren. Van 1916 tot 1919 woonde het gezin in Amsterdam en vanaf 1919 in Antwerpen. Hier werd zoon Jozef Lodewijk (1920) geboren. Alle drie de kinderen van Louis en Sophia zouden de oorlog overleven. Pas in februari 1941 kwam het echtpaar weer in Amsterdam te wonen, op dit adres, bij de moeder van Sophia. In juni 1942 werd nog verhuisd naar de Lepelstraat en in augustus 1943 naar de Hofmeyrstraat 24-2. Louis werkte bij de firma Asschers Diamant Mij. en had een sperre omdat hij op een lijst stond als onmisbaar voor dit bedrijf. Louis kwam uiteindelijk op 29 september 1943 met zijn vrouw in Westerbork terecht. Hij wist zich hier geruime tijd van deportatie te vrijwaren, maar overleed echter aan een ons onbekende oorzaak op 11 januari 1944. Twee zussen en een broer van Louis werden om het leven gebracht door de nationaalsocialisten: Rebecca, Lea (naaister, Graaf Florisstraat 15-2) en Simon (diamantbewerker, Burmanstraat 25-3).

Sophia Snijders-Peeper (foto links en rechts), Amsterdam, 14 juli 1892, Auschwitz, 30 oktober 1944. Sophia was een dochter van sigarenmaker Aaron Peeper, die in 1939 was overleden, en Branca Peeper-Degen, die ook op dit adres woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. Sophia kwam uit een gezin van acht kinderen. Voor het huwelijk van Sophia met Louis, zie hierboven. Na het overlijden van Louis in Westerbork in januari 1944, werd Sophia op 25 februari 1944 vanuit Westerbork naar Theresienstadt getransporteerd. Op 28 oktober 1944 werd Sophia van Theresienstadt naar Auschwitz gebracht. Hier kwam ze direct na aankomst om het leven. Een broer van Sophia, Emanuel, overleefde de oorlog, net als zus Sippora. Broer

Marcus (diamantbewerker, Danie Theronstraat 5-3) en zussen Rozette (Swammerdamstraat 52-1), Henriëtte (Gijsbrecht van Aemstelstraat 24-3) en Alida (Tweede Boerhaavestraat 65-3) werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Branca Peeper-Degen, Amsterdam, 5 maart 1866, Auschwitz, 29 oktober 1942. Branca was een dochter van werkman Marcus Degen en Roosje Wertheim. Branca kwam uit een gezin van tenminste twaalf kinderen. Branca trouwde in 1887 met sigarenmaker Aäron Peeper. Het echtpaar woonde enige tijd in Borgerhout. Sinds 1912 was het gezin – er werden in totaal acht kinderen geboren – weer terug in Amsterdam. In juni 1939 overleed Aärin en kwam Branca op dit adres te wonen. Branca werd op 26 oktober 1942 vanuit Westerbork naar Auschwitz getransporteerd, waar ze direct na aankomst om het leven werd gebracht. Een broer van Branca, Mozes, die handelsreiziger was, overleed in december 1940 in Amsterdam. Zus Gonda overleed in februari 1941 in Borgerhout. Drie zussen van Sophia werden door de nationaalsocialisten vermoord: Gouda (Gemeentelijk verzorgingshuis voor ouden van dagen, tegenwoordig Sarphatihuis), Sientje (Vrolikstraat 151) en Naatje.

Twee kinderen van Louis en Sophia die hier ook in huis woonden, Emanuel en Sipora, overleefden de oorlog.

Tweede Oosterparkstraat 111 huis

Samuël van Kleef, pakhuisknecht, machinestikker, zakkensorteerder en winkelier in manufacturen, Amsterdam, 7 mei 1889, Sobibor, 16 juli 1943. Samuël was een zoon van werkman Marcus van Kleef en Sara Kops. Samuël kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. In 1908 werd Samuël goedgekeurd voor militaire dienst en in 1909 ingedeeld bij het zevende regiment Infanterie. Samuël trouwde in 1915 met Duifje Waas. Samen kregen zij één dochter, Sara, die in 1916 geboren werd. Bij het begin van de oorlog woonde het echtpaar met dochter Sara - die inmiddels onderwijzeres was geworden - op dit adres, waar vader Samuël sinds 1934 een winkel in manufacturen aan huis had. In november 1941 trouwde Sara. Zij ging met haar echtgenoot Jacob Turfrijer op Joubertstraat 27-2 wonen. Samuël had inmiddels een sperre van de Joodsche Raad te pakken bij de afdeling Joodsch Lokaal. Op zijn kaart staat aangegeven dat hij problemen met zijn bronchiën had. Als religieuze houding wordt 'liberaal' vermeld. Op 11 mei 1943 wordt Samuël door de Joodsche Raad nog overgeplaatst van afdeling Joodsche Raad naar de afdeling stromatrassenfabrikatie. Op 10 juli 1943 kwam Samuël uiteindelijk toch in Westerbork terecht, waar hij al op 13 juli 1943 met Duifje op de trein naar Sobibor werd gezet. Hier werden beiden direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Een zus en vier broers van Samuël werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Heintje (Louis Bothastraat 30-3), Abraham (venter), Wolf (koopman), Jacob (koopman) en David (vergulder, Camperstraat 16-2).

Enige en algemene kennisgeving.
Zondag 7 Mei wordt onze lieve Man en Vader
SAMUEL VAN KLEEF,
50 jaar.
Nog vele jaren in gezondheid wensen hem zijn liefhebbende Vrouw en Dochter met Verloofde en Polly.
Amsterdam, 4 Mei 1939.
2e Oosterparkstraat 111 (Oost).
Ontvangdag Zondag 7 Mei van 2—5 uur.
7070—13

Duifje van Kleef-Waas, Amsterdam, 6 januari 1894, Sobibor, 16 juli 1943. Duifje was een dochter van sigarenmaker Gerrit Waas, die in 1927 was overleden, en Leentje Waas-Pinto, die in 1937 stierf. Voor het huwelijk met Samuël zie hierboven. Duifje werd samen met haar man en kind gedeporteerd en vermoord. Een broer van Duifje, Juda, overleefde de oorlog. Drie broers en een zuster van Duifje werden door de nationaalsocialisten vermoord: Simon (marktkoopman, Afrikanerplein 36-1), Rosette (Weesperzijde 37 boven), Machiel (marktkoopman, Danie Theronstraat 22-3) en Salomon (bibliotheekbediende, Weesperzijde 37 huis).

Sara Turfrijer-van Kleef, onderwijzeres en haakster van babykleding, Amsterdam, 20 november 1916, Sobibor, 16 juli 1943. Sara was een dochter van Samuël en Duifje. Rosette trouwde in november 1941 met besteller Jacob Turfrijer. Samen gingen ze op Joubertstraat 27-2 wonen, waar ook hun zoon Robert (Robby) geboren werd in juni 1942. Op de een of andere manier werden Sara

en Jacob met dezelfde trein naar Sobibor vervoerd als de ouders van Sara. Vreemd genoeg lijkt Robert hier niet bij te zijn geweest. Hij woonde tijdens de deportatie van zijn ouders vermoedelijk bij een broer van Duifje en een oom van Sara: Simon, op Afrikanerplein 36-1. De sterfdatum en plaats van Robert: Haarlemmermeer, 22 augustus 1944. We kennen daar niet de achtergrond van.

Tweede Oosterparkstraat 111-1

Lea Kiek-Meliono (foto rechts), Amsterdam, 18 mei 1872, Sobibor, 16 april 1943. Lea was een dochter van koopman David Meliono en Marianne Schaap. Lea kwam uit een gezin van negen of meer kinderen. Lea trouwde in 1905 met Cosman Kiek (foto links), van wie

ze zeven kinderen kreeg, van wie er drie vroeg overleden. Dochtertje Margaretha kwam op haar vierde in het Apeldoornsche Bosch terecht en stierf op haar tiende. Volwassen werden Esther (1908), David (1911) en Louis Israel (1913). Cosman was onder andere suppoost in het Nederlandsch Israëlietisch Oude Mannen-, Vrouwen- en Ziekenhuis op Nieuwe Kerkstraat 135 en later koopman. In de jaren twintig stonden Lea en Cosman met garen en band op de markt. Vanaf 1924 woonden Lea en Cosman niet meer samen op één adres. Een officiële scheiding werd voor zover wij konden achterhalen niet uitgesproken. De drie kinderen woonden bij hun moeder Lea, voor wie het moeilijk was het hoofd boven water te houden. In 1932 verhuisde zoon Louis Israel naar het Apeldoornsche Bosch. Ook zoon David kwam daar enige tijd terecht. In mei 1938 verhuisde het gezin van de Schalk Burgerstraat 13-2 naar dit adres. David was inmiddels terug. Het gezin werd door groot leed getroffen toen David op 23 februari 1941 werd opgepakt bij de beruchte razzia in de oude Jodenbuurt. Zie hiervoor verder hieronder. Nu bleven Lea en dochter Esther, die naaister was, alleen achter. Het is niet duidelijk waarom Esther al in juli 1942 in Westerbork terechtkomt. Zie voor haar verhaal verder hieronder. Lea blijft alleen over. Ook ex-echtgenoot Cosman, die in Den Haag woonde, was inmiddels vermoord, net als zoon Louis Israel, wanneer Lea op 6 april 1943 als laatste van het gezin in Westerbork aankomt. Op 13 april 1943 wordt Lea op de trein naar Sobibor gezet. Hier wordt zij direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Een broer van Lea, Salomo(n), die reiziger was en in Zuid woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als zus Roosje. Ook zij woonde in Zuid.

Esther Kiek, (kostuum)naaister, Amsterdam, 11 september 1908, Auschwitz, 30 september 1942. Esther was de ongetrouwde dochter van Lea en Cosman. Zij werkte als naaister om het gezin van onderhoud te voorzien. Het is ons niet bekend waarom Esther zich al op 20 juli 1942 in Auschwitz meldde. Op 27 juli 1942 werd zij op transport naar Auschwitz gezet, waar zij spoedig overleed.

David Kiek, kleermaker, winkelbediende, venter en fietsjongen, Amsterdam, 9 mei 1911, Mauthausen, 4 september 1941. David, die de lagere school bezocht in de Nieuwmarktbuurt waar het gezin toen woonde, werd na het vertrek van vader op jonge leeftijd kostwinner. Desalniettemin werd David in 1930 goedgekeurd voor militaire dienst, maar kreeg een aantal keren een periode vrijstelling vanwege zijn kostwinnaarschap. Hij had verschillende baantjes, maar werd in 1935 voor de eerste keer als geestesziek gediagnostiseerd. Dit leidde tot enige maanden opname in het OLVG. Ernstiger was de situatie in februari 1937. David kwam toen voor enige tijd in het Apeldoornsche Bosch terecht, waar zijn broer Louis Israel overigens al sinds 1932 in was opgenomen. Toen hij in mei 1937 weer terug was in Amsterdam, wist de afdeling Nazorg hem een fietsbaantje te bezorgen bij de firma Quicker than Quick. Wegens de economische situatie werd hij in maart 1940 ontslagen en kwam in september van datzelfde jaar in een werkverschaffingskamp terecht. In de weekenden kwam hij naar huis. Op zondag 23 februari 1941 werd David in omgeving Waterlooplein opgepakt bij de razzia's vanwege de dood van Koot. Via Kamp Schoorl en Buchenwald, vanwaar in hij maart 1941 nog een kaartje stuurde, kwam hij in mei 1941 in Mauthausen terecht. Hier werd hij op 12 augustus 1941 op slot Hartheim vergast.

Broer Louis Israel werd in januari 1943 met de andere patienten van het Apendoorsche Bosch om het leven gebracht. De overige vier kinderen uit dit gezin waren op jonge leeftijd gestorven.

Tweede Oosterparkstraat 115 huis

Aron Meijer, sigarenmaker, winkelier en venter van sigaren, Amsterdam, 12 oktober 1895, Auschwitz, 28 februari 1943. Aron was een zoon van wijnkopersknecht Salomon Meijer en de in Den Helder geboren Sara Glaser. In 1914 werd Aron afgekeurd voor de militaire dienst, omdat hij te klein was: net 1 meter 50. Aron trouwde in 1927 met de twee jaar oudere Anna da Costa da Fonseca. Het echtpaar kreeg één dochter, Sara, die in 1930 geboren werd. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Mogelijk had Aron inmiddels een sigarenwinkel aan huis. We wisten dit niet met zekerheid te achterhalen. Op 3 oktober 1942 arriveerde het gezin Meijer in Westerbork, vanwaar het op 12 oktober 1942 op de trein naar Auschwitz werd gezet. Hier werden Anna en Sara direct om het leven gebracht. Aron overleefde gezien zijn sterfdatum nog enige tijd. We hebben geen enkele informatie over die laatste periode. Drie broers van Simon werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: de oudere tweeling Abraham (opzichter, Zwolle) en David (werkverschaffingsarbeider, Beukenplein 2-2) en jongere broer Simon (werkzaam bij de posterijen en marktkoopman, Vrolikstraat 93-2).

Anna Meijer-da Costa da Fonseca, Amsterdam, 26 september 1893, Auschwitz, 15 oktober 1942. Anna was een dochter van diamantslijper Levie da Costa da Fonseca en Marianne van Herpen. Anna woonde met oudere zus Rebecca sinds 1909 enige tijd in Antwerpen, waar haar vader werkzaam was. We weten niet precies wanneer het gezin terugkwam. Voor het huwelijk van Anna met Aron zie verder hierboven. Anna werd met haar dochter na aankomst in Auschwitz direct vermoord. Zus Rebecca, die met haar gezin op Vrolikstraat 91-3 woonde, werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Ook haar man en zoon en dochter werden vermoord.

Sara Meijer, Amsterdam, 31 juli 1930, Auschwitz, 15 oktober 1942. Sara was een dochter van Aron en Anna.

Tweede Oosterparkstraat 115-1

Meijer Speijer (foto's rechts en links), slager en diamantbewerker, Amsterdam, 23 februari 1897, Auschwitz, 28 februari 1943. Meijer was een zoon van diamantslijper Leendert Speijer, die in 1937 stierf, en de uit Eindhoven afkomstige Elisabeth Speijer-de Groot, die al in 1929 was overleden. In 1916 werd Meijer goedgekeurd voor militaire dienst en kwam bij het Zevende Regiment Infanterie terecht. Het Zevende Regiment Infanterie huisde in de Oranjekazerne aan de Sarphatistraat, dus Meijer was niet ver van huis. In 1926 trouwde Meijer met Naatje Vieijra. Met haar kreeg hij twee dochters: Judith en Elisabeth. Meijer en Naatje woonden na het huwelijk enige tijd op Tuinbouwbouwstraat 68 in Betondorp, maar in 1929 verhuisde het echtpaar met het inmiddels in 1928 geboren dochtertje Judith naar Deurne in België, en later naar Berchem, waar dochtertje Elisabeth geboren werd.

In 1931 keerde het gezin weer terug uit België en kwam op dit adres te wonen. Meijer kwam op een gegeven moment, waarschijnlijk in de eerste helft van 1942, in de werkverruiming te Echten terecht, een klein kamp met twee barakken voor 96 mensen, aan de straatweg Ruinen-Echten. Mogelijk werd Meijer direct vanuit Echten naar Westerbork getransporteerd rond 3-5 oktober 1942. Hoe dit ook zij: op 26 oktober 1942 werd Meijer met zijn gezin op transport gezet naar het oosten. Hij werd niet direct in Auschwitz vermoord, maar blijkbaar uitgekozen voor werkzaamheden. Op 28 februari 1943 is zijn dood officieel vastgelegd. Twee broers en een zus van Meijer werden ook door

de nationaalsocialisten om het leven gebracht: David (Apeldoornsche Bosch), Joseph (magazijnbediende, Amsterdam Zuid) en Ida (Blasiusstraat 126 huis).

Naatje Speijer-Vieijra (foto's links en rechts), Amsterdam, 23 april 1897, Auschwitz, 29 oktober 1942. Naatje was de dochter van diamantslijper Isaäc Vieijra en Judith Braasem. Vanaf 1898 tot 1907 woonde Naatje met haar ouders en tenminste zes broers en zussen bij haar grootmoeder in huis, op diverse lokaties in de oude Jodenbuurt. In 1907, wanneer Naatje tien jaar oud is, kreeg het gezin een eigen gezinskaart. Voor het huwelijk van Naatje met Meijer zie verder hierboven. Naatje werd met Meijer en beide kinderen op 26 oktober 1942 op transport naar Auschwitz gezet. Hier werd zij na aankomst met beide dochters direct om het leven gebracht. Een broer van Naatje, Joseph, overleefde de oorlog. Drie zussen en een andere broer werden door de nationaalsocialisten vermoord: Rebecca (Balistraat 131-2), Sophia (tricotagemaakster, Tweede Oosterparkstraat 115-2; zie aldaar), Simon (diamantbewerker) en Gretha (Tweede Oosterparkstraat 117; zie aldaar).

Judith Speijer, Amsterdam, 5 augustus 1928, Auschwitz, 29 oktober 1942. Judith was een dochter van Meijer en Naatje.

Elisabeth Sepijer, Berchem (België), 9 april 1930, Auschwitz, 29 oktober 1942. Elisabeth was een dochter van Meijer en Naatje.

Tweede Oosterparkstraat 115-2

Sophia Vieijra, naaister en tricotagemaakster, Amsterdam, 8 augustus 1902, Auschwitz, 30 september 1942. Sophia was de ongehuwde dochter van diamantslijper Isaac Vieijra, die in 1937 overleed, en Judith Braasem, die op Vrolikstraat 64-3 woonde en in augustus 1940 in Amsterdam stierf. Sophia kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen en woonde bij haar ouders totdat moeder Judith was overleden. In augustus 1940 verhuisde Sophia naar dit adres, waar ze introk bij haar oudere broer Joseph en zijn vrouw Francina Boekestein, die de oorlog beiden overleefden. Op 29 juli 1942 arriveerde Sophia in Westerbork en op 31 juli 1942 werd ze naar Auschwitz getransporteerd, waar ze volgens de in die tijd onbetrouwbare gegevens nog een kleine twee maanden overleefd zou hebben. Het is niet bekend waarom Sophia wel op transport ging en broer Joseph niet. Voor de andere familieleden zie Tweede Oosterparkstraat 115-1, waar zus Naatje woonde.

Tweede Oosterparkstraat 117

Ludwig Kloos (trouwfoto rechts), typograaf, Düsseldorf, 14 juni 1916, Auschwitz, 30

september 1942. Ludwig was een zoon van schijvenschuurder, slager, winkelier en marktkoopman Hijman Kloos, die in 1920 op 35-jarige leeftijd stierf, en Leentje Coini, die in 1939 overleed. Ons is de achtergrond niet bekend van de geboorte van Ludwig in het Duitse Düsseldorf. Zijn ouders waren beiden uit Amsterdam afkomstig en ook zijn oudere broer Maurits, die in 1910 geboren werd, werd in Amsterdam geboren. Hoe een en ander ook zij, Ludwig werd omtrent zijn vierde levensjaar wees en kwam in het weeshuis in Leiden terecht, waar zijn ouders in 1920 blijkbaar woonden. Hij zou daar tot 1932 verblijven en in 1929 zijn bar mitshwo doen. In 1932 verhuisde Ludwig naar Amsterdam, waarschijnlijk naar het adres van zijn moeder. Na de lagere school had Ludwig zich in het drukkervak bekwaamd op de Grafische School. Toen hij in 1935 om ons onbekende redenen voorgoed werd afgekeurd voor militaire dienst, was hij al werkzaam als drukker. In augustus 1938 trouwde Ludwig met de zwangere Gretha Vieijra. In januari 1939 ging het echtpaar op dit adres wonen. Er werden twee zonen geboren, Herman (1939) en Isaac (1940). Ludwig arriveerde op 19 of 20 juli 1942 met zijn gezin in Westerbork. Zij werden op 24 juli 1942 op transport gezet naar Auschwitz. Hier kwam hij na korte tijd om het leven. Een broer van Ludwig, Maurits, die ook in het grafisch beroep zat en letterzetter was, overleefde de oorlog. Ook zus Marie overleefde de oorlog.

CENTRAAL ISRAËLIETISCH WEES- EN DOORGANGSHUIS
TE LEIDEN.
STILLE [redacted] GIRONUMMER 60663. TELEF. 527.

Leiden, 1 Juli 1929.

Aan het Kerkbestuur der
Nederl. Israel. Gemeente,
Alhier.

Weled. Heeren,

Hierby heb ik de eer u mede te deelen, dat onze verpleegde Ludwig Kloos a.s. Sabbath bar-mitswoh hoopt te worden. Beleefd verzoek ik u, hem by den ochtenddienst op dien dag voor de Thora te doen oproepen.

By voorbaat dankend,

Hoogachtend
N. Halle
Directeur v.h.C.I.W.en D.

Naam van den bar-mitswoh: יהודה בן חיים אלה
Naam van zyn vader z.g. חיים הנולד מן רחל
Naam van zyn moeder: לאה בת יהודה הכהן

Heden overleed in de ouderdom van 55 jaar onze lieve Zuster en Behuwdzuster, Mevr. de Wed.

L. KLOOS—COINI.

Diep betreurd door ons allen.

R. KLOOS—COINI.
S. KLOOS.
A. BUIJS—KLOOS.
JAC. BUIJS.
A. COINI.
G. COINI—VRIESLANDER
J. ROZETTE—COINI.
D. ROZETTE.

Amsterdam, 25 Maart 1939.

Gretha Kloos-Vieijra (trouwfoto hierboven), Amsterdam, 12 augustus 1915, Auschwitz, 26 juli 1942. Gretha was een dochter van diamantslijper Isaac Vieijra, die in 1937 overleed, en Judith Braasem, die op Vrolikstraat 64-3 woonde en in augustus 1940 in Amsterdam stierf. Voor de familieleden van Gretha zie Tweede Oosterparkstraat 115-2 en 115-1, waar diverse familieleden van haar woonden.

Herman Kloos, Amsterdam, 28 februari 1939, Auschwitz, 26 juli 1942. Herman was een zoon van Ludwig en Gretha.

Isaac Kloos, Amsterdam, 30 november 1940, Auschwitz, 26 juli 1942. Isaac was een zoon van Ludwig en Gretha.

Tweede Oosterparkstraat 129-1

Abraham Poons, kleermaker, Den Haag, 4 juni 1878, Auschwitz, 30 september 1942. Abraham was een zoon van de in Den Haag geboren koopman Emanuel Poons, die in 1928 stierf, en Sara Hakker, die al in 1885 was overleden. Abraham trouwde in 1904 met Henriette Sloog. Met haar kreeg hij twee kinderen: Maurits (1906) en Emanuel (1911). Zoon Maurits overleed in 1927 op 20-jarige leef-tijd. Zoon Eman-nuel overleefde de oorlog. De vrouw van Abraham, Henriette overleed in 1932. Aan het begin van de oorlog woonde Abraham op dit adres. Op 7 augustus 1942 werd Abraham vanuit Wester-bork naar Auschwitz getransporteerd, waar hij spoedig om het leven kwam. Een broer, Moses, overleefde de oorlog.

Heden overleed onze dierbare Zoon, Broeder en Verloofde
MAURITS POONS,
in den ouderdom van 20 jaar.
A. POONS.
H. POONS—SLOOG.
E. POONS.
T. ALLIS.
Amsterdam, 6 Mei '27.
2de Oosterparkstraat 129.
Verzoeke geen rouwbeklag.
Begrafenis Zondag 8 Mei a.s. te 12 uur precies van uit het Neel. Isr. Ziekenhuis, Nw. Keizersgracht. (20225)

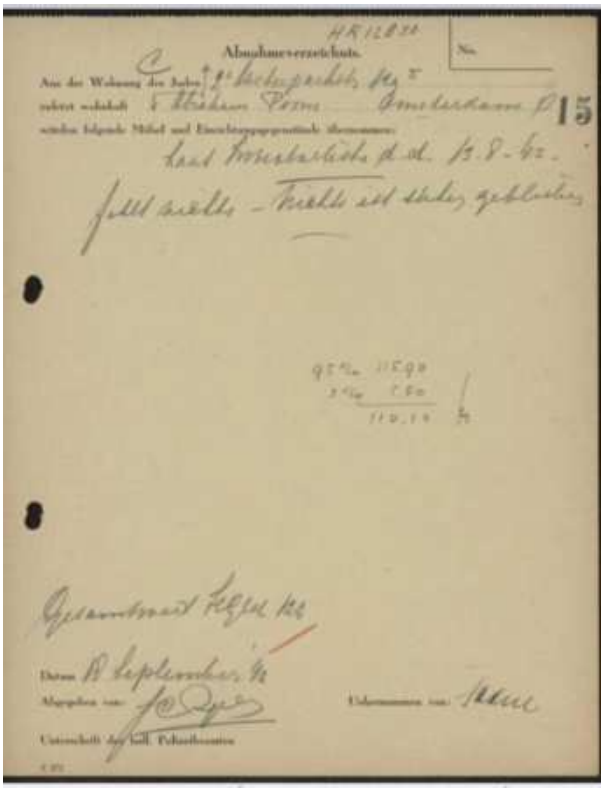

Heden overleed onze geliefde vrouw en moeder
HENRIETTE POONS—SLOOG,
in den ouderdom van 52 jaar.
A. POONS
E POONS.
Amsterdam, 4 Maart 1932.
2e Oosterparkstraat 129, 1e Et.
Verzoeke geen rouwbeklag.

Tweede Oosterparkstraat 134-1

Mannus Meiboom, slager, Beerta/Winschoten, 30 september 1889, Sobibor, 4 juni 1943. Mannus was een zoon van de in Hoogeveen geboren rijksambtenaar Levie Meiboom en de in Sleen geboren Saartje Bierman. In 1909 werd Mannus goedgekeurd voor militaire dienst. Hij woonde toen vermoedelijk al in Amsterdam. In 1923 trouwde Mannus met Sybilla Kets de Vries. Met haar kreeg hij één zoon, Levie, die in 1924 geboren werd. Aan het begin van de oorlog woonde het gezinnetje op dit adres. Mannus, die bij slagerij S. Goudsmit aan de Weteringschans werkt, weet een sperre van de Joodsche Raad te ontvangen vanwege zijn werkzaamheden in de vleesvoorziening. Daardoor wordt deportatie in eerste instantie uitgesteld. Op de Joodsche-Raadkaart van Mannus staat dat hij liberaal is van religieuze opvattingen. Op 29 mei 1943 komt Mannis uiteindelijk toch met zijn vrouw in Westerbork terecht, en al op 1 juni 1943 worden ze op transport gezet naar Sobibor, waar ze direct na aankomst vergast worden. Een broer van Mannus, Meijer, die ook slager was, was al ruim voor de oorlog overleden.

Heden overleed onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevr. Wed. 5249
S. MEIBOOM—BIERMAN,
in den ouderdom van bijna 77 j.
Diep betreurd door:
M. MEIBOOM.
B. MEIBOOM—
KETS DE VRIES.
LOUTJE MEIBOOM.
A'dam, 23-12-'33, 5 Tebeth '94.
2e Oosterparkstraat 134 I.

Sybilla Meiboom-Kets de Vries, kleermaakster, Eibergen, 1 mei 1900, Sobibor, 4 juni 1943. Sybilla was een dochter van de in Eibergen geboren koopman Nathan Jacob Kets de Vries en de eveneens in Eibergen geboren Ester Eichenwald. Sybilla kwam uit een groot gezin van negen kinderen of meer. In 1903 – vader was in 1902 inmiddels overleden – verhuisde het gezin vanuit Borculo naar Amsterdam. Sybilla verhuisde in 1916 naar Utrecht, mogelijk om een dienstje te gaan doen. Voor het huwelijk met Mannus zie verder hierboven. Ook Sybilla had een sperre vanwege

de functie van Mannus. Zie voor haar broers en zussen Eerste Oosterparkstraat 66 huis, Tweede Oosterparkstraat 41-1 en Tweede Oosterparkstraat 67-1.

Levie Meiboom, kantoorbediende en knipper in de confectie voor de Wehrmacht, Amsterdam, 19 juli 1924, Auschwitz, 31 januari 1944. Levie was een zoon van Mannus en Sybilla. Levie had de MULO doorlopen, kon steno en typen en had Staatsexamen A gedaan. Levie kwam op 26 mei 1943 in Kamp Vught terecht, waar hij als kleermaker werkte. Op 5 november 1943 werd Levie naar Westerbork getransporteerd. Op 15 november 1943 werd Levie verder getransporteerd naar Auschwitz. Hier kwam hij niet direct om het leven. We weten niets van de laatste periode van het leven van Levie.

Tweede Oosterparkstraat 136-2

Sara Rodrigues-Hamme, Amsterdam, 15 december 1911, Auschwitz, 31 augustus 1942. Sara was een dochter van behanger Philip Hamme en de in Eibergen geboren Wilhelmina Hamme-Kets de Vries, die op Tweede Oosterparkstraat 67-1 woonden. Sara trouwde in 1934 met huisschilder, magazijnbediende en koopman Josua Rodrigues, die de oorlog zou overleven. Zij kreeg van hem twee kinderen: Joseph (1936) en Philip (1938). Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. We weten niet precies op welke wijze echtgenoot Josua de oorlog overleefde, maar vanaf april 1941 was hij ingeschreven in Avereest. Mogelijk zat hij daar in een werkkamp. Hoe dit ook zij: Sara arriveerde op 26 augustus 1942 in Westerbork met zoon Philip. We weten niet wat er in de tussentijd met zoon Joseph gebeurde, die net als zijn vader de oorlog zou overleven. Al op 28 augustus werd Sara op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd zij direct na aankomst op 30-jarige leeftijd om het leven gebracht, net als zoontje Philip. Voor familieleden van Sara zie Tweede Oosterparkstraat 43-1, waar zuster Clara woonde.

Philip Rodrigues, Amsterdam, 26 augustus 1938, Auschwitz, 31 augustus 1942. Philip was een zoon van Josua en Clara.

Josua hertrouwde in 1948 in Hilversum met Rachel Querido.

Tweede Oosterparkstraat 142-2

Leendert Vreeland, pakhuisknecht, petroleumventer en handelaar, Amsterdam, 29 september 1892, Midden-Europa, 31 maart 1944. Leendert was een zoon van de in Workum geboren werkman en koopman David Vreeland, die in 1935 overleed en Sara Morpurgo, die op Danie Theronstraat 5-1 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Leendert kwam uit een gezin van tenminste tien kinderen. In 1911 werd Leendert vrijgesteld voor militaire dienst vanwege zijn geringe lengte. Hij mat nog geen 1 meter 53. In 1918 trouwde Leendert in Zaandam met Hanna Levit. Het echtpaar kreeg twee zoons, Salomon (1921) en Karel (1926). In 1934 verhuisde het gezin van Blasiusstraat 105 huis naar Vrolikstraat 271 huis en in september 1938 naar Vrolikstraat 116 huis. In november 1938 kwamen Leendert, Hanna en de kinderen op dit adres terecht, waar het gezin ook aan het begin van de oorlog woonde. Leendert ventte in deze jaren in petroleum, maar kwam in juni 1940 in de steun terecht. Mogelijk kwam Leendert in de loop van de oorlog in een werkverschaffingskamp terecht, want op zijn kaart van de Joodsche Raad staat “op transport gesteld op 31-8-1942 uit werkkamp”. Leendert werd in Auschwitz niet direct vermoord. Van de laatste periode van zijn leven weten we echter niets. Een broer van Leendert, Levie, overleefde de oorlog. Zus Sophie overleed in juni 1942 in Amsterdam. Twee zussen en een broer werden door de nationaalsocialisten omgebracht: Esther, Sophie, Judith en Mordechai (winkelbediende, Danie Theronstraat 14-3).

Hanna Vreeland-Levit, Amsterdam, 24 mei 1890, Auschwitz, 8 oktober 1942. Hanna was een dochter van de in Winschoten geboren diamantwerker en werkman Salomon Levit, die al in 1912 was overleden, en de in Oegstgeest geboren Bransje Levit-Engers, die in de oorlog bij haar dochter inwoonde. Hanna kwam uit een gezin van negen kinderen of meer. Zie voor het huwelijk van Hanna met Leendert hierboven. Hanna werd op 5 oktober 1942, ruim na Leendert, van Westerbork naar

Auschwitz getransporteerd. Zij werd daar voor zover wij konden achterhalen niet vergezeld door echtgenoot, moeder of zoons. Hanna werd direct na aankomst om het leven gebracht. Zie voor overige familieleden van Hanna Tweede Oosterparkstraat 40-1, waar broer Mozes woonde.

Salomon Vreeland, metaalbewerker, Amsterdam, 17 juli 1921, Auschwitz, 30 oktober 1942. Salomon was een zoon van Leendert en Hanna. Salomon kwam op 15 september 1942 in Westerbork aan en werd op 18 september 1942 op transport naar Auschwitz gezet. Hier kwam hij spoedig om het leven.

Karel Vreeland, Amsterdam, 16 februari 1926, Auschwitz, 30 september 1942. Karel was een zoon van Leendert en Hanna. Volgens de archiefgegevens zou hij al op 31 juli 1942 vanuit Westerbork op transport naar Auschwitz zijn gezet. Het is ons niet duidelijk waarom vader, moeder en kinderen ieder op een individueel tijdstip naar Auschwitz werden getransporteerd, en niet samen.

Bransje Levit-Engers, Oegstgeest, 10 december 1860, Auschwitz, 12 februari 1943. Bransje was een dochter van de in Aarlanderveen geboren koopman Sander Levij Engers en de twaalf jaar jongere, in Warmond geboren Hana Cohen. Bransje trouwde in 1888 met diamantwerker en werkman Salomon Levit, die in 1935 overleed. Na de deportatie van haar dochter, schoonzoon en kleinkinderen is Bransje vermoedelijk verhuisd naar Vrolikstraat 142-2. Althans, dat is het adres dat genoteerd staat op haar kaart van de Joodsche Raad. Hoe dit ook zij: Bransje arriveerde in januari 1943 in Westerbork en werd op 9 februari 1943 met een kleine 1.200 andere mensen op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze na aankomt op 82-jarige leeftijd om het leven werd gebracht door de nationaalsocialisten.

Heden overleed onze lieve Man, Vader, Behuwd- en Grootvader,
A. M. PEZARRO,
in den ouderdom van 75 jaar.
A'dam, 2e Oosterparkstr. 161.
R. PEZARRO—
COHEN PARAIRA.
L. A. PEZARRO.
A. A. PEZARRO
en Echtgenoote.
Den Haag: 4658
M. A. PEZARRO
en Echtgenoote.
D. A. PEZARRO
en Echtgenoote
en Kleinkinderen.
9 Januari 1939 - 18 Tebeth 5699

Tweede Oosterparkstraat 161 beletage/huis

Abraham Pezarro, kleermakers- en magazijnknecht, schrijnwerker en grondwerker, Amsterdam, 19 juli 1900, Midden-Europa, 31 maart 1944. Abraham was een zoon van diamantslijper Abraham Pezarro, die in 1939 overleed, en de bijna twee jaar oudere Rachel Cohen (Pareira), die in september 1940 stierf. Abraham werd in 1919 vanwege broederdienst vrijgesteld van militaire dienst. Hij was in die tijd kleermakersknecht. Abraham woonde enige tijd in Den Haag en was sinds 1934 weer woonachtig in Amsterdam. Abraham trouwde in 1936 in Dover met de uit Röserath (Duitsland) afkomstige, bijna 38 jaar oude Maria Anna von Franken, dochter van Jacob von Franken en Christina Fahn, die de oorlog zou overleven. Wij tasten volledig in het duister wat betreft de achtergrond van dit huwelijk. Het echtpaar, dat geen kinderen zou krijgen, woonde aan de begin van de oorlog op dit adres. Mogelijk werd Abraham als grondwerker ingezet in de werkverschaffing. Begin oktober 1942 arriveerde Abraham te Westerbork. Op 16 oktober 1942 werd hij getransporteerd naar Auschwitz, met nog ruim 1.700 andere mensen. Abraham wordt niet direct omgebracht, maar vermoedelijk als dwangarbeider ingezet. Wij weten echter van deze laatste periode niets, noch waarom Maria Anna niet werd gedeporteerd. Mogelijk was zij niet Joods. Twee broers van Abraham, Mozes (vertegenwoordiger, Den Haag) en Eliazer (magazijnbediende, Tweede Boerhavestraat 55-1), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Tweede Oosterparkstraat 173 huis

31 Januari hopen onze geliefde Ouders, Behuwd- en Grootouders 3807
LEVIE JACOB BERLIJN en
ALIDA BERLIJN—BERLIJN
hunne **25-jarige**
Echtvereeniging
te herdenken.
Hun dankbare Kinderen,
Behuwdkinderen en Kleinkind.
Amst., 2de Oosterparkstr. 173.

Benjamin Berlijn, kleermaker, Alkmaar, 22 maart 1902, Auschwitz, 30 september 1942. Benjamin was een zoon van de in Alkmaar geboren kleermaker Levie Jacob Berlijn en de in Edam geboren Aaltje Berlijn-Berlijn, die in de oorlog op Niasstraat 46 huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Benjamin kwam uit een gezin van zes kinderen, dat in ieder geval al in 1917, toen broer Jacob zich verloofde, op dit andres woonde. In 1921 werd

Benjamin vanwege broederdienst niet aangenomen tot de militaire dienst. In 1923 trouwde Benjamin met Truitje de Wolf. Met haar kreeg hij vier kinderen: Levie Benjamin (1923), Isaac (1924), Alida (1927) en Max (1931). Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres, waar Benjamin vermoedelijk al vanaf zijn jeugd had gewoond. Rond 13-15 juli 1942 arriveerde Benjamin met zijn gezin in Westerbork en op 16 juli 1942 werd hij samen met zijn vrouw en kinderen naar Auschwitz getransporteerd, waar hij spoedig om het leven kwam. Twee broers en een zus van Benjamin werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Jacob Levie (kleermaker, Javastraat 203-1), Elisabeth (Danie Theronstraat 25-2) en Eli (banketbakker en venter in bloemen, Camperstraat 22-1).

Verloofd: 3333
SARA GOUDSMIT en
JACOB BERLIJN.
Kampen, Voorstraat 98.
A'dam, 2de Oosterparkstr. 173 h.
Geen receptie.

Truitje Berlijn-de Wolf, Amsterdam, 30 mei 1902, Auschwitz, 18 juli 1942. Truitje was een dochter van sjouwerman Isaäc de Wolf, die op Eerste Oosterparkstraat 72-1 woonde, en Betje Pijnappel, die in mei 1940 in Amsterdam was overleden. Truitje kwam uit een gezin van tien kinderen. Voor het huwelijk van Truitje met Benjamin zie hierboven. Volgens de archiefgegevens werd Truitje direct na aankomst in Auschwitz vermoord, terwijl Benjamin nog even bleef leven. De archiefgegevens in deze periode zijn echter niet erg betrouwbaar. Voor de overige familie van Truitje zie Eerste Oosterparkstraat 72 huis, waar zus Vrouwtje woonde.

Levie Benjamin Berlijn, kleermaker, Amsterdam, 6 november 1923, Auschwitz, 10 augustus 1942. Levie was een zoon van Benjamin en Truitje.

Isaac Berlijn, rijwielknecht, Amsterdam, 26 december 1924, Auschwitz, 30 september 1942. Isaac was een zoon van Benjamin en Truitje.

Alida Berlijn, bontwerkster. Amsterdam, 27 januari 1927, Auschwitz, 30 september 1942. Alida was een dochter van Benjamin en Truitje.

Max Berlijn, Amsterdam, 6 april 1931, Auschwitz, 18 juli 1942. Max was een zoon van Benjamin en Truitje.

Tweede Oosterparkstraat 197 a-2

Hijman Henri Bartels (kinderfoto rechts), magazijnbediende, Amsterdam, 24 februari 1921, Auschwitz, 13 augustus 1942. Hijman was een zoon van diamantbewerker Jacob Bartels en de in New York geboren Jennie Bartels-Wolf, die beiden de oorlog overleefden. In zijn jeugd woonde Hijman enige tijd in Berchem (België), waar zijn ouders naartoe getrokken waren. Vanaf 1930 was het gezin weer terug in Amsterdam. Aan het begin van de oorlog woonden Jacob, Jennie en hun kinderen op dit adres. We weten niet waarom Hijman de oorlog niet overleefde en zijn ouders wel. In ieder geval werd Hijman op 16 juli 1942 vanuit Westerbork naar Auschwitz gedeporteerd, waar hij volgens de beschikbare gegevens spoedig om het leven kwam. Hijman was 21 jaar bij zijn overlijden.

Marianna Jacoba Bartels (foto links), Berchem, 11 november 1924, Auschwitz, 30 september 1942. Marianna was een dochter van Jacob en Jennie. Marianna werd met hetzelf-de transport als Hijman naar Aus-chwitz vervoerd. Hijman en Mari-anna hadden nog een broer, Bernard, die de oorlog ook overleefde, net als zijn ouders.

Tweede Oosterparkstraat 203 a-1

Cornelia Swaab-Appel (foto onder), Amsterdam, 1 oktober 1874, Ausch-witz, 13 november 1942. Cornelia was een dochter van het tweede huwelijk van koopman Simon Barend Appel met de in Haarlem geboren Amalia Velleman. Cornelia trouwde in 1901 met de in Haarlem geboren koopman Joachim Sanders. Samen kregen zij één dochter, Elisabeth. Na het overlijden van Joachim in 1903 hertrouwde Cornelia in 1904 met de tien jaar jongere koopman en wi nkelier Hijman Swaab, die de oorlog zou overleven en terug zou keren naar dit adres, om in 1958 te overlijden. Met Hijman, met wie zij een tijdje in Blaricum woonde, kreeg Cornelia zes kinderen, van wie enkelen vroeg overleden. Bij het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres, dat wil zeggen: vader Hijman, moeder Cornelia, dochter Elisabeth uit het eerste huwelijk van Cornelia, en dochter Helena uit het huwelijk van Cornelia en Hijman. Hijman had een meubel-zaak aan huis op dit adres. We weten niet precies waarom Hijman de oorlog wel overleefde en Cornelia niet. Vermoedelijk kwam Cornelia op 8 november 1942 aan in Westerbork en werd zij op 10 november 1942 al op de trein naar Auschwitz gezet. Na aankomst zou Cornelia direct vermoord worden. Twee zussen en twee broers van Cornelia werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Esther (Pension 'Hertzberger', Titiaanstraat), Elisabeth (Nieuweweg 39 huis), Barend (koopman, Oosterpark 45 huis) en Louis (koopman), Hoogeweg 18 bovenhuis).

Elisabeth Sanders, Amsterdam, 31 januari 1902, Auschwitz, 13 november 1942. Elisabeth was een ongetrouwde dochter van Cornelia en haar eerste man Joachim Sanders, die koopman was en al een jaar na de geboorte van Elisabeth, in 1903, overleed. Elisabeth woonde voor 1924 een tijdje met haar familie in Blaricum. Vanaf 1924 was de familie weer terug in Amsterdam en woonde op diverse adressen en sinds 1936 op dit adres. Elisabeth arriveerde op 7 november 1942 met halfzusje Helena in Westerbork en werd op

9 november 1942 doorgestuurd naar Auschwitz, waar ze na aankomst direct vermoord werd. Ook Helena werd omgebracht.

IN PLAATS VAN KAARTEN.
Verloofd:
ELLY SWAAB
en
JO BREEMER.
27 Augustus 1933.
5 Elloel 5693. 2535
2e Oosterparkstr. 203a.
Amsterdam, ——————
Korte Koningstraat 2.
Geen Ontvangdag.

Helena Swaab, winkeljuffrouw, 8 september 1915, Auschwitz, 13 november 1942. Helena was een ongetrouwde dochter van Hijman en Cornelia. Ook Helena arriveerde op 8 november 1942 in Westerbork, werd op 10 november 1942 doorgestuurd naar Auschwitz en direct na aankomst vermoord.

Twee broers van Helena, Simon en Levie, overleefden de oorlog, net als hun vader. Drie volle zussen van Helena werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Amalia (Van Swindenstraat 30-2), Mietje (Tweede van Swindenstraat 17-1) en Esther.

Tweede Oosterparkstraat 222

Salomon Hartog, kantoorbediende, Amsterdam, 10 juni 1894, Sobibor, 9 juli 1943. Salomon was de enige zoon van de in Lochem geboren handelsreiziger Zander Hartog, die al in 1906 was overleden, en de tien jaar jongere, in Haarlem geboren Theresia Konijn, die in Beth Shalom op de Plantage Middenlaan woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. In zijn jeugd deed Salomon de driejarige HBS. In verband met een slechte gezondheid (hartkloppingen en bijziendheid had hij zelf opgegeven) werd hij afgekeurd voor militaire dienst. In 1925 trouwde Salomon met Rosa Cohen. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Aan het begin van de oorlog woonden Salomon en Rosa op dit adres. Salomon en Rosa kwamen op 20 juni 1943 in Westerbork aan en werden op 6 juli 1943 naar Sobibor getransporteerd. Hier werden ze direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht.

Rosa Hartog-Cohen, Arnhem, 11 juli 1900, Sobibor, 9 juli 1943. Rosa was een dochter van winkelier Alexander Cohen, die in 1929 was gestorven, en Marianne de Vries, die in 1938 overleed. Voor het huwelijk van Rosa en het einde van haar leven zie hierboven. We weten weinig over Rosa. Een broer van haar, Isidore (accountant en belastingconsulent, Amsterdam Zuid), en een zus, Suzanna Marianne (kantoorbediende, Amsterdam Zuid), werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Tweede Oosterparkstraat 245 huis

Joseph de Zwarte, magazijnbediende in damesstoffen en magazijnchef, Amsterdam, 2 augustus 1911, Polen, 31 maart 1944. Joseph was een zoon van lompenbewerker Simon de Zwarte en Mietje Polak, die op Retiefstraat 26 a-huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Joseph kwam uit een gezin van negen kinderen, van wie er enkelen op jeugdige leeftijd stierven. Na de lagere school doorliep hij de MULO, waarvoor hij het einddiploma behaalde. Vanwege broederdienst werd Joseph in 1930 vrijgesteld voor militaire dienst. In 1934 trouwde Joseph met Klaartje Walvisch. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Sinds 1936 voetbalde Joseph bij voetbalclub Wilhelmina Vooruit, die bijna voor de helft uit Joodse leden bestond. In april 1941 kwamen Joseph en Klaartje vanaf de Oudeschans op dit adres te wonen. Op 6 juli 1941 deed Joseph aangifte van de diefstal van zijn fiets.

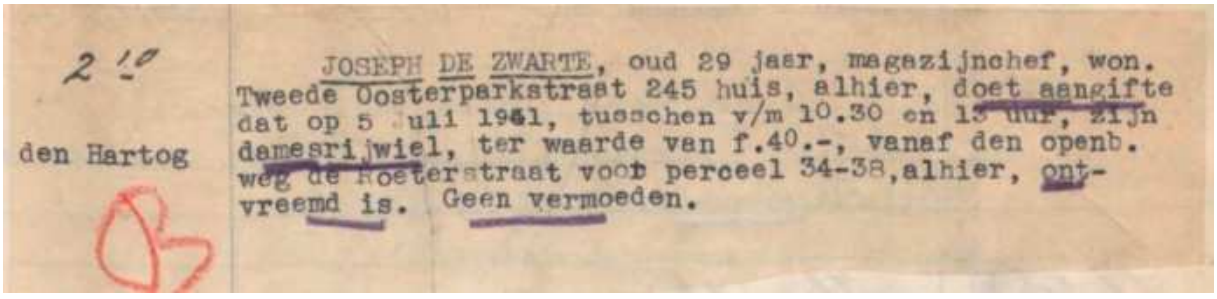
2 10
den Hartog
JOSEPH DE ZWARTE, oud 29 jaar, magazijnchef, won. Tweede Oosterparkstraat 245 huis, alhier, doet aangifte dat op 5 Juli 1941, tusschen v/m 10.30 en 13 uur, zijn damesrijwiel, ter waarde van f.40.-, vanaf den openb. weg de Roeterstraat voor perceel 34-38, alhier, ontvreemd is. Geen vermoeden.

Joseph werd samen met zijn vrouw opgeroepen voor dwangarbeiderwerkzaamheden in Kamp Vught, afdeling Moerdijk, waar hij op 2 april 1943 aankwam. Hij werd daarin ingezet als voorstrijker, terwijl zijn vrouw als naaister bekend stond. Klaartje reisde om onbekende redenen al op 2 juli 1943 naar Westerbork, terwijl Joseph achterbleef. Op 18 oktober 1943 werd Joseph naar Westerbork getransporteerd. Zijn vrouw was toen al dood. Op 19 oktober 1943 werd Joseph doorgestuurd naar Auschwitz. Hier werd hij niet direct om het leven gebracht. Van de laatste periode van het leven van Joseph weten we niets. Een broer en een zus van Joseph, Salomon en Colette, overleefden de oorlog. Vier andere broers en zussen werden door de nationaalsocialisten vermoord: Juda (koopman, Pretoriusstraat 39-2), Elsje, David (lompensorteerder, Retiefstraat 26 a-huis) en Schoontje (pasdame, Retiefstraat 26 a-huis).

Klaartje de Zwarte-Walvisch (foto links), mantelnaaister, Amsterdam, 6 februari 1911, Sobibor, 16 juli 1943. Klaartje was een dochter van los werkman Barend Walvisch, die in 1939 was overleden,

en Mietje Breemer, die door de nationaalsocialisten werd vermoord. Klaartje kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. Vanaf 1916 woonde het gezin enige tijd in de Watergraafsmeer. In 1919 werd terug naar Amsterdam verhuisd. Klaartje was toen acht jaar oud. Voor het huwelijk van Klaartje met Joseph zie hierboven. Klaartje hield een dagboek bij vanaf het moment van arrestatie, waarin zij onder andere het oppakken van het echtpaar en het verblijf in de Hollandsche Schouwburg gedetailleerd beschreef. Het dagboek eindigt op 4 juli 1943. Op 13 juli 1943 werd Klaartje naar Sobibor getransporteerd, waar ze direct na aankomst door vergassing om het leven werd gebracht. Het dagboek van Klaartje werd uitgegeven onder de titel *Alles ging aan flarden*. In het Oosterpark werd naar aanleiding van het uitkomen van het dagboek een bruggetje naar Klaartje vernoemd. Een zus van Klaartje, Schoontje, overleefde de oorlog. Vier andere zussen en een broer werden door de nationaalsocialisten vermoord: Judith (Deurne, België), Jacob (lijstenmaker, Haarlem), Marianne (Antwerpen, België), Rachel (naaister) en Anna (naaister, Graaf Florisstraat 16-2).

Tweede Oosterparkstraat 259 huis

Eliazer van Minde(n) (foto hieronder), arts, Amsterdam, 12 juni 1894,

ERRATUM.
In annonce Afwezig J. A. Abas, arts (zie vorig nummer) is achter den naam dr. E. van Minden 2e Oosterparkstraat 259, vergeten (niet voor ziekenfondspatiënten).

Auschwitz, 31 januari 1944. Eliazer was een zoon van diamantslijper Salomon van Minde en Schoontje Content, die op Hoogeweg 18 huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten werden vermoord. Wanneer Eliazer in 1914 definitef goedgekeurd wordt voor militaire dienst, ondanks zijn zwakke ogen, heeft hij zijn vijfjarige HBS al afgerond en is hij student in de medicijnen aan de Universiteit. Wanneer Eliazer in

Dr. Hofstee
afwezig van 28 Dec. t/m. 8 Jan.
Waarnemers: Dr. E. van Minden, 2de Oosterparkstraat 259; Dr. C. J. Mijnlieff, Keizersgracht 134; Dr. A. J. Wieringa, Jan Willem Brouwersstr. 7.

1920 met Jeannette Goudeket trouwt, heeft hij – in 1917 – zijn artsenexamen inmiddels afgelegd en is arts. In 1922 wordt dochter Antoinette Betty Margaretha geboren. Zij zal de oorlog overleven. In 1923 vestigt Eliazer zich op dit adres. Het tweede kind dat geboren wordt is

Gevraagd net 2e meisje voor bel en lichte huish. bezigh., leeftijd ± 14 j. Dr. v. MINDEN, 2e Oosterparkstraat 259. 36-7749

Simonne Elly (1924). Eliazer is van opvatting dat zijn achternaam niet “Van Minde” maar “Van Minden” zou moeten zijn. Deze naam gebruikt hij ook zelf, op briefpapier en in advertenties. Eliazer is behalve arts tevens voorzitter van de gymnastiekvereniging "Kracht en Vlugheid". In die hoedanigheid draagt hij bij aan plannen om de Olympische Spelen van 1936 te boycotten. Dat lukte inderdaad voor een aantal turners. Ook een aantal belangrijke boksers boycotten deze Olympische Spelen, zoals Ben Bril en (Ome) Piet Vermeulen. De meeste Nederlandse sporters gingen echter wel. Onderstaande afbeelding is afkomstig uit het boek van J.H. Coppenhagen, *Anafiem Gedoe‘iem. Overleden joodse artsen uit Nederland 1940-1945.*

Eliazer van Minden (middenvoor) als voorzitter van Kracht & Vlugheid. Aan zijn rechterhand zit Jeanette Goudeket, zus van Isidore

De Joodsche Raad verleent hem in de loop van de oorlog een sperre, als Keuringsarts afdeling Jeugdsport. Volgens de Joodsche Raad is Eliazer liberaal in godsdienstige opvattingen. Eliazer adverteert nog tot 13 augustus 1943 in *het Joodsche Weekblad.* Op 26 augustus 1943 arriveert Eliazer uiteindelijk toch in Westerbork, samen met zijn echtgenote. Dochter Simonne is dan al sinds ruime tijd om het leven gebracht. Zoals eerder gezegd zal dochter Antointte de oorlog overleven. We weten niet hoe. Wanneer Eliazer en Jeannette in Auschwitz arriveren, na op 31 augustus 1943 op transport te zijn gezet, wordt Jeannette direct na aankomst vermoord. Eliazer blijft nog enige tijd in leven, om dan eind januari 1944 ook te sterven. Een zus van Eliazer, Roosje, overleeft de oorlog, net als broer Hartog. Zussen Henriëtte en Grietje, die beiden in Zuid woonden, worden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

NET MEISJE

gevraagd voor dag en nacht, goed kunn. werken en eenvoudig koken. Katoen en zwart dragend. 2e meisje aanwezig. Zonder goede getuigen, onn. aan te melden. Aanm. mevr. van Minden, 2e Oosterparkstraat 259, Amsterdam.

Jeannette van Minden-Goudeket (jeugdfoto rechts en foto boven), kantoormedewerkster, Amsterdam, 28 april 1893, Auschwitz, 3 september 1943. Jeannette was een dochter van diamantslijper Simon Goudeket, die in 1909 was gestorven, en Rebecca Warradijn, die bij Isidore en Jeannette in huis woonde en daar in januari 1943 op 87-jarige leeftijd overleed. We weten verder niet veel over het leven van Jeannette. Voor het huwelijk met Eliazer zie hierboven. Net als Eliazer had Jeannette een sperre en was zij volgens de Joodsche Raad liberaal in godsdienstige opvattingen. Een broer van Jeannette, Isidore (diamantklover) werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Heden overleed, vrij onverwachts, onze lieve moeder, behuwd-, groot- en overgroot-moeder, mevr. wed. R. Goudeket-Warradijn, in den leeftijd van bijna 87 jaar. 7840
Namens de familie:
Mr. I. Goudeket.
Amsterdam,
4 Januari-27 Tebeth.
2e Oosterparkstr. 259.
Geen rouwbeklag.

Rebecca Goudeket-Warradijn, Amsterdam, 19 februari 1856, Amsterdam, 4 januari 1943. Rebecca was een dochter van diamantsnijder Israel Jacob Warradijn en Judic Jacob Warradijn-Viskoper. Rebecca trouwde in 1881 met diamantsnijder Simon Goudeket, die in 1909 overleed. Rebecca woonde bij haar dochter Jeannette in huis. Na haar overlijden werd Rebecca op 6 januari 1943 op Muiderberg begraven.

Simonne (Mona) Elly van Minde(n) (foto volgende pagina rechts), Amsterdam, 23 oktober 1924, Auschwitz, 21 januari 1943. Mona was een dochter van Isidore en Jeannette. Mona zat in het schooljaar 1941-1942 in klas 5G van het Joods Lyceum, waar ze les kreeg in Grieks en Latijn van Jacob Hemelrijk, de grootvader van Emily Hemelrijk die uiteindelijk een Stolperstein voor haar zal leggen. Van de 25 leerlingen van deze klas kwam ongeveer de helft in de oorlog om het leven. Mona dook in zomer 1942 onder in de Centraal Israëlietisch Krankzinningeninstelling het Apeldoorsche Bosch, omdat ze dacht dat het daar veiliger zou zijn. Op 10 oktober 1942 besluit Mona terug te keren naar Amsterdam. In november probeert Mona met haar vriend Herman Goudsmit via Delfzijl met een boot naar Engeland te ontvluchten. Herman en Mona worden echter opgewacht door de Grüne Polizei. Beiden komen in Westerbork terecht. Een verzetsman en schoolvriend van Herman, Teun Lammertse, probeert Herman en Mona nog te laten ontsnappen uit Westerbork, maar dat lukt niet, met name omdat Mona weigert mee te gaan in verband met de repressailles die zij voor haar ouders vreest. Op 18 januari 1943 worden Mona en Herman op transport gezet naar Auschwitz, waar beiden direct na aankomst vermoord worden. Een aantal brieven van Mona is bewaard gebleven in het archief van het Herinneringscentrum Apeldoornsche Bosch. Onderstaande is overgenomen van de betreffende website.

De Heer en Mevrouw VAN MINDEN—GOUDEKET geven met blijdschap kennis van de geboorte van een DOCHTER. (146)
Amsterdam, 23 Oct. 1924.
2e Oosterparkstraat 259.

Mona van Minden was 16 jaar toen ze in Het Apeldoornsche Bosch belandde omdat dit een veiligere plek leek dan Amsterdam. Mona stuurt vanuit Apeldoorn brieven aan haar vrienden Jaap en Dineke Hemelrijk, een broer en zus die ze eerder dat jaar heeft leren kennen. Tussen Jaap en Mona ontstaat een bijzondere band. Zo bijzonder dat Jaap Hemelrijk de brieven tot zijn dood in 2018 bewaard heeft. Zijn dochter Emily droeg de bijzonder brieven van haar vader onlangs over aan CODA Archief. De brieven zijn online te bekijken via:

https://archieven.coda-apeldoorn.nl/detail.php?id=178628427

CODA Archief ontving 18 brieven waarvan er 14 geschreven zijn door Mona. De vroegste brieven, uit het voorjaar van 1942, schreef ze samen met haar vriendin Elleke Spijer. Het zijn levendige, vrolijke epistels met grappige illustraties, gemaakt vanuit de schoolbanken van het Joods Lyceum. Tot de zomer van 1942, want dan verkast Mona naar Het Apeldoornsche Bosch en even later kan Elleke met hulp van de familie Hemelrijk onderduiken.

Vanuit Apeldoorn schrijft Mona over het leven in de inrichting, over wandelingen naar het dorp en over de pianoconcerten van Mischa Hillesum die diepe indruk op haar maken. In oktober vertrekt Mona weer uit Het Apeldoornsche Bosch, terug naar Amsterdam. In de brieven die Jaap in die maand nog van haar ontvangt, klinkt ze steeds vertwijfelder. Samen met Herman, een vriend, smeedt ze plannen om te ontkomen. Dat mislukt. Wanneer ze in november met een boot naar Engeland willen vluchten, lopen ze in een val en komen ze in Kamp Westerbork terecht om op 18 januari 1943 gedeporteerd te worden naar Auschwitz. Drie dagen later, op 21 januari en dus vrijwel tegelijk met de ontruiming van Het Apeldoornsche Bosch, worden Mona en Herman in Auschwitz vermoord.

Naast de brieven van Mona maken ook nog drie brieven van Elleke en een brief van Elleke's broer Herbert aan Jaap deel uit van de collectie. Bovendien blijkt Jaap Hemelrijk ook nog een foto van

Mona bewaard te hebben. Samen vormen ze bijzondere getuigenissen: treffende beschrijvingen van toenemende dreiging en zorgen, maar ook van blije en troostrijke momenten die zich ondanks alles voordoen. En wat vooral uit de brieven naar voren komt is de betekenis van – juist dan – vriendschap.

Hieronder nemen we één brief over. De brieven werden door Emily Hemelrijk gevonden bij het opruimen van het huis van haar vader in 2020. Wij raden aan alle brieven via het internet te raadplegen.

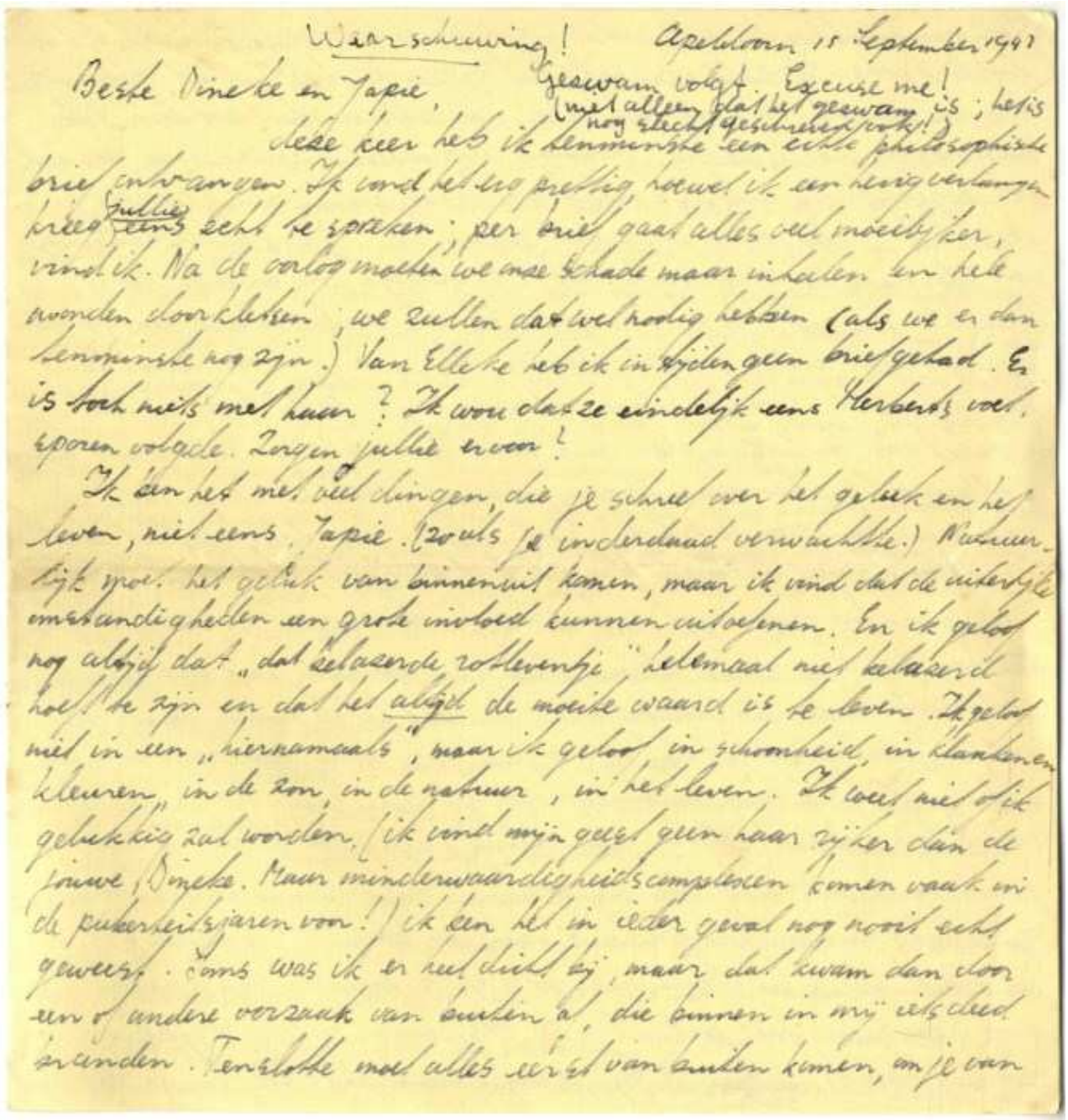

Waarschuwing! Apeldoorn 15 September 1941

Beste Dineke en Japie, Geswam volgt. Excuse me! (niet alleen dat het geswam is; het is nog slecht geschreven ook!)

deze keer heb ik tenminste een echte philosophische brief ontvangen. Ik vond het erg prettig, hoewel ik een hevig verlangen kreeg jullie eens echt te spreken; per brief gaat alles veel moeilijker, vind ik. Na de oorlog moeten we onze schade maar inhalen en hele avonden doorkletsen; we zullen dat wel nodig hebben (als we er dan tenminste nog zijn.) Van Elleke heb ik in tijden geen brief gehad. Er is toch niets met haar? Ik wou dat ze eindelijk eens Herberts voet sporen volgde. Zorgen jullie ervoor!

Ik ben het met veel dingen, die je schreef over het geluk en het leven, niet eens, Japie. (zoals je inderdaad verwachtte.) Natuurlijk moet het geluk van binnenuit komen, maar ik vind dat de uiterlijke omstandigheden een grote invloed kunnen uitoefenen. En ik geloof nog altijd dat „dat belazerde rotleventje" helemaal niet belazerd hoeft te zijn en dat het altijd de moeite waard is te leven. Ik geloof niet in een „hiernamaals", maar ik geloof in schoonheid, in klanken en kleuren, in de zon, in de natuur, in het leven. Ik weet niet of ik gelukkig zal worden. (ik vind mijn geest geen haar rijker dan de jouwe, Dineke. Maar minderwaardigheidscomplexen komen vaak in de puberteitsjaren voor!) ik ben het in ieder geval nog nooit echt geweest. Soms was ik er heel dicht bij, maar dat kwam dan door een of andere oorzaak van buiten af, die binnen in mij iets deed branden. Tenslotte moet alles eerst van buiten komen, om je van

2) binnen gelukkig te maken. Ik geloof ook niet dat Diogenes werkelijk gelukkig was. Hij zocht naar het geluk, maar hij kon het toch ook in zijn ton niet vinden. Hij vond toch altijd dat zelfs een ton nog te veel was, dus was hij niet gelukkig. Trouwens, die ontkoming van hem, was toch ook eigenlijk een uiterlijk geluk: als hij van binnen gelukkig was geweest, zou hij dat ook in een paleis geweest zijn. Nu is geluk natuurlijk voor ieder mens zo persoonlijk, dat je er moeilijk over oordelen kunt. Neem b.v. een gek. Hij weet nergens iets van, verbeeldt zich wat hij maar prettig vindt en is hoogst gelukkig. Nu zeg ik, dat dat maar een negatief geluk is, maar omdat dat maar eens. Eerst dacht ik dat het negatief was, omdat zo'n man zich nooit bewust is van zijn geluk, (d.w.z. dat hij nooit zou kunnen uitleggen, waarom), maar kun je je eigenlijk wel bewust zijn van je geluk? Toch geloof ik nog steeds dat het negatief is, maar ik weet het niet. Het geluk ligt zeker niet hierin, dat je weinig van het leven moet verwachten. Ik verwacht er alles van en het kan best zijn dat ik teleurgesteld zal worden, heel erg teleurgesteld zelfs, maar dat hindert niet. Toch zal het de moeite waard zijn, altijd. (Dat is een gepest dat ik nog niet goed onder woorden kan brengen, d.w.z. dat ik er tevreden over schrijven kan. We zullen het hierover later nog eens hebben, mondeling.) Ook geloof ik dat je eerst ongelukkig geweest moet zijn om werkelijk gelukkig te kunnen worden. (Zoiets als: hemelhoog juichend, zum Tode betrübt.) Natuurlijk ligt het geluk ook in het streven naar de 2de of 3de, maar ik vind dat ook die voor ieder mens heel persoonlijk is. Als iemand alleen gelukkig kan worden door te stelen en zijn geweten vindt dat goed, dan is dat zijn

3/ ἀρετή. Het is een gedegeneerde ἀρετή, maar wat maakt dat uit? Het is allemaal zo heel erg persoonlijk. Volgens mij is de ἀρετή niets anders doen (maar dat natuurlijk tot in de uiterste instantie,) dan wat je denkt dat goed is en misschien kan de mens daarin gelukkig worden. En ik weet niet of dat zoveel met de geest te maken heeft als wij wel denken. In ieder geval, ik vind dit onderwerp te moeilijk om er zo verder op in te gaan. Als je spreekt, hoor je tenminste allerlei tegenwerpingen, die je plotseling alles anders laten zien. Zo kan je de grootste mein verkondigen zonder tegengesproken te worden. Nee, dat vind ik niets prettig. Daarom wil ik zo graag dat we bij elkaar konden komen; dit wordt ons toch allemaal maar rustig afgenomen. Rotsheek.

Stiefmoeder Aarde heb ik gelezen. De eerste twee boeken vond ik het beste. Het 3e boek ging mij ook vervelen, misschien omdat ik dat nu UL zo vaak gelezen heb. Ik weet nu wel dat de democratie opkwam, (je kunt er de sporen tegenwoordig nog van zien!) en dat het geslacht onderging, kon me niet veel schelen. Ik ben daar te veel individualist (voor). Toch is het knap geschreven, vind ik. Maar als jij er niet door heen kunt komen, is dat een bewijs genoeg dat jij het niet de moeite waard vindt.

Els Ezerman is een meisje dat samen met mij op de Lagere School was en de 1e klas van Vossius naast en met mij doorgeworsteld heeft, met dat verschil dat ik kan zeggen luctor et emergo en zij luctor et mergo. Ze is toen naar de mulo gaan en is nu op kantoor. Metaardige bastaardzustertje kent haar zusje; zodoende kwam ik er toe weer eens te schrijven. Zij zei dat haar moeder jullie vader kende en zij zelf jou, Bineke. Ze is de dochter van

de toneelspeler Lau Ezerman, die een paar jaar geleden gestorven is.

Zaterdagmiddag kwam Hans of Chris hier; ik was er alleen niet. Het bezoek zal a.s. Zaterdag herhaald worden. Je hebt ze natuurlijk geschreven dat zij mij moesten gedenken, niet Jacobus? Het was wel zielig dat hij voor niets kwam.

Zondag ben ik ter ere het Nieuwe Jaar (naar de sjoel gegaan, die wegens enorme drukte naar het ontspanningsgebouw was verhuisd. De zaal was door een touw in tweeën gesplitst. Achteraan was voor de vrouwen, maar, aangezien dat dicht bij de uitgang was, zaten er ook mannen van het pavilijoen Mendes de Leon, die (flink ziek w.z. gek) en nogal oud zijn. Een mannetje zat op dezelfde rij als ik, alleen aan de andere kant van het paadje. De voorzanger was plechtig aan het zingen (waar ik geen woord van verstand) en liet de wetsrollen zien. Het mannetje knikte me gemoedelijk toe en iedere keer als ik keek, straalde hij. Toen begon hij me te wenken, het was prachtig. De voorzanger ging op een toetertje blazen, waar een toon uitkwam zo erg, zo vreselijk dat ik straalmisselijk werd. Zodra het toetertje stil was, heb ik den wenkenden man en de hele kliek verlaten. Ik ben van plan over 75 jaar nog eens ter synagoge te tijgen, maar niet eerder. Ik word er alleen maar kriebelig van, er zit werkelijk niets moois in. Nee, dan het Mendes-mannetje! (Is het niet iets voor jou, Dineke? Je hebt hier ruime keus)

Zijn jullie nog naar de film gegaan? Als ik naar de film wil, mag ik niet en als jullie moeten, willen jullie niet. Wunderbar!

Lieve kinderen, dit is het einde. Schrijven jullie gauw weer? En schrijf dan over Elleke; ik ben bang dat zij het niet doet.

Zien jullie wel (wat een slecht grauwdom het is?) Dag, gegroet en tot wederziens bereid, Mama

Zus Antoinette overleeft de oorlog. We kennen daar verder geen details van. De in 1932 geboren Dora Siecker-Vleesch du Bois herinnerde zich in 2015 tijdens Namen en Nummers: *Voor en tijdens de oorlog was dokter van Minden onze huisarts, een Joodse man die zeer geliefd was bij zijn patiënten. Hij heeft er voor gekozen om zich bij zijn Joodse patiënten te voegen en is vrijwillig naar de Hollandse Schouwburg gegaan. Voor die tijd kwam hij persoonlijk bij zijn patiënten langs om afscheid te nemen, zo ook bij ons. Nog hoor ik mijn moeder – helemaal ontdaan – tegen mijn vader roepen : "O Tinus, hij is naar de Schouwburg gegaan, kan jij niets doen?"*

Derde Oosterparkstraat

Derde Oosterparkstraat 6-2

Jacob Kets de Vries (foto op marktkaarten hieronder), marktkoopman, transportknecht en perser, Rotterdam, 30 september 1906, Midden-Europa, 31 oktober 1943. Jacob was een zoon van de in Groningen geboren koopman Joseph Henri Kets de Vries, die in 1939 overleed, en de zeven jaar jongere, in Rotterdam geboren Rebecca Oesterman, die al in 1936 gestorven was. Jacob trouwde in 1927 met Sara Levit en kwam toen uit Rotterdam naar Amsterdam, waar Jacob enige tijd als marktkoopman aan de slag ging. Het echtpaar kreeg twee kinderen: Rebecca (1928) en Freddy Salomon (1938). Sinds mei 1939 woonde het gezin op dit adres. Jacob werd op 5 oktober 1942 met zijn gezin van Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. In tegenstelling tot vrouw en kinderen, die direct na aankomst om het leven werden gebracht door de nationaalsocialisten, bleef Jacob nog geruime tijd in leven. We kennen geen details uit deze periode. Een broer van Jacob, Henri Abraham, die in Rotterdam woonde en acrobaat van beroep was, werd ook vermoord, net als zus Eva, die ook in Rotterdam woonde. Volgens een mededeling op Joods Monument zouden nog twee andere kinderen uit dit gezin de oorlog hebben overleefd. Wij konden hierover niets terugvinden en zijn er niet zeker van dat deze informatie klopt.

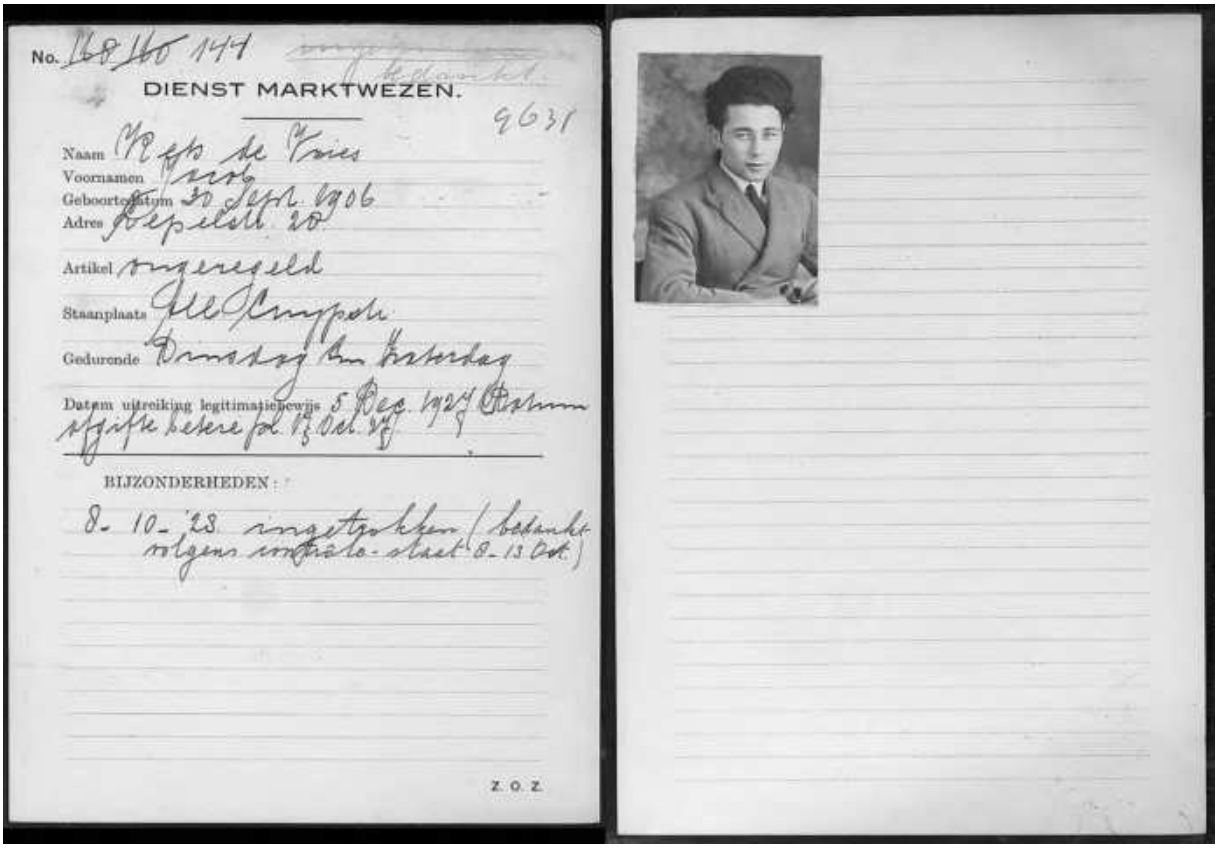
No. 168 160 144

DIENST MARKTWEZEN.

9631

Naam Kets de Vries

Voornamen Jac.

Geboortedatum 30 Sept. 1906

Adres Oosterpark 20

Artikel ongeregeld

Staanplaats Hoek Linnaeusstr

Gedurende Dinsdag en Zaterdag

Datum uitreiking legitimatiebewijs 5 Dec. 1927

BIJZONDERHEDEN:

8-10-'28 ingetrokken (bedankt volgens inschrijf-staat 8-13 Oct.)

Z.O.Z.

Sara Kets de Vries-Levit, kleermaakster/naaister, Amsterdam, 15 februari 1908, Auschwitz, 8 oktober 1942. Sara was een dochter van de in Oude Pekela geboren werkman Salomon Levit, die in 1912 was gestorven, en de in Oegstgeest geboren Bransje Levit-Engers, die op Tweede Oosterparkstraat 142-2 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Sara kwam uit een groot gezin van tenminste negen kinderen kwam. Voor het huwelijk en de dood van Sara zie hierboven bij echtgenoot Jacob. Voor meer informatie over broers en zussen zie Tweede Oosterparkstraat 40-1, waar broer Mozes woonde.

Rebecca Kets de Vries, naaister, Amsterdam, 22 februari 1928, Auschwitz, 8 oktober 1942. Rebecca was een dochter van Jacob en Sara.

Freddy Salomon Kets de Vries, Amsterdam, 30 oktober 1938, Auschwitz, 8 oktober 1942.

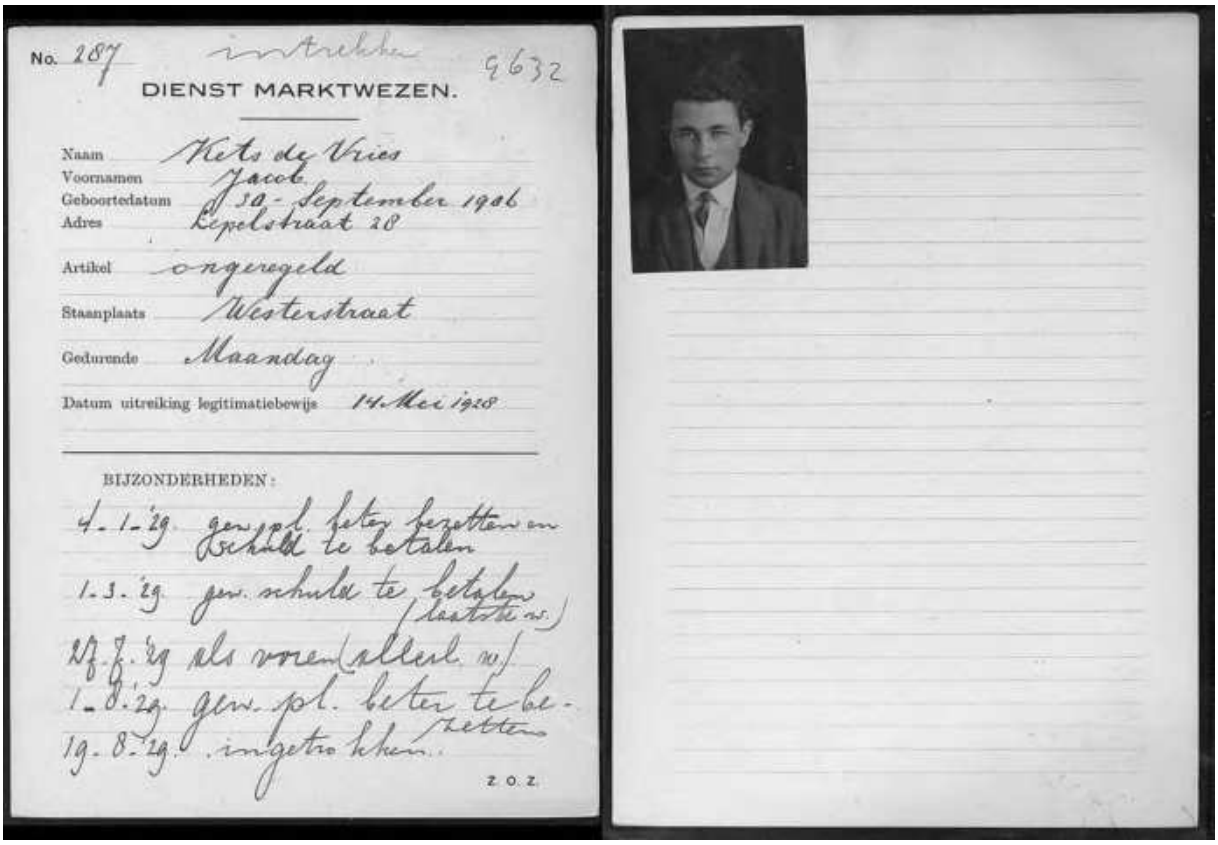
No. 287 intrekken 9632

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Kets de Vries
Voornamen Jacob
Geboortedatum 30 - September 1906
Adres Lepelstraat 28
Artikel ongeregeld
Staanplaats Westerstraat
Gedurende Maandag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 14 Mei 1928

BIJZONDERHEDEN:

4-1-'29 gew. pl. beter bezetten en schuld te betalen
1-3-'29 gew. schuld te betalen (laatste w.)
27-7-'29 als voren (allerl. w.)
1-8-'29 gew. pl. beter te bezetten
19-8-'29 ingetrokken

Z.O.Z.

Derde Oosterparkstraat 6-3

Emanuel Hamme, broodbakker, koopman, colporteur en weekbladbezorger, Amsterdam, 15 mei 1899, Monowitz, 31 januari 1943. Emanuel was een zoon van de in Den Haag geboren diamantslijper Simon Hamme, die in 1930 was overleden, en Rachel Hamme-de Blaauw, die in de oorlog op de Eerste Oosterparkstraat 33-1 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Emanuel kwam uit een gezin van vijf kinderen, die allen door de nationaalsocialisten vermoord zouden worden. In 1920 trouwde Emanuel met de zwangere Rebecca Vischschraper, dochter van diamantslijper Simon Vischschraper en Judith Corper. Emanuel is op het moment van trouwen bakker. In hetzelfde jaar wordt beider dochter Rachel geboren, en in 1925 volgt zoon Jakob. In het jaar 1929 beëindigen Emanuel en Rebecca hun huwelijk en wordt een scheiding uitgesproken. Rebecca zal in 1931 hertrouwen met Jan Zijlstra uit Dokkum, die een niet-Joodse achtergrond heeft. Toch zal ook zij door de nationaalsocialisten vermoord worden, net als dochter Rachel, die ze met zich mee heeft genomen. Jakob blijft bij Emanuel. Emanuel hertrouwt in 1934 met de bijna tien jaar oudere Itla Szyfra Gaska, een Joodse vrouw afkomstig uit Polen. Het volgende jaar wordt dochtertje Sellda Feadora geboren. In de oorlog komt Emanuel met 240 andere Joodse Amsterdammers in werkkamp Kremboong terecht. Ergens in zomer 1942 werd dit kamp gesloten.

Emanuel verhuisde met zijn mededwangarbeiders naar Westerbork, waar hij op 25 sepember 1942 samen met vrouw en dochtertje – zij waren met de trein van 22 september 1942 vanuit Amsterdam in het kamp gearriveerd – op de trein naar Auschwitz werd gezet. Hier moet hij nog enige tijd als dwangarbeider overleefd hebben, terwijl zijn vrouw en dochter direct na aankomst vermoord waren. Voor het lot van de broers en zussen van Emanuel zie Eerste Oosterparkstraat 33-1, waar moeder Rachel woonde.

Itla Szyfra Hamme-Gaska, handstikster, Dobrzyn (Polen), 25 maart 1890, Auschwitz, 28 september 1942. Itla was een dochter van Zelek Gaska en Chana Bruszczynska. We weten niet wanneer Itla in Nederland aankwam. In ieder geval werd het huwelijk met Emanuel in 1934 in Amsterdam gesloten. Itla was toen al 44, zodat ze een late moeder was van dochtertje Sellda Feadora, dat ruim een jaar later geboren werd. Zoals gezegd arriveerden Gitla en Sellda net op tijd om samen met Emanuel naar Auschwitz getransporteerd te worden, waar beiden direct na aankomst vermoord werden.

Sellda Feodora Hamme, Amsterdam, 4 oktober 1935, Auschwitz, 28 september 1942. Sellda was een dochter van Emanuel en Gitla.

Jakob Hamme, kapper, Amsterdam, 12 mei 1925, Auschwitz, 30 september 1942. Jakob was een zoon van Emanuel en Rebecca, zijn eerste echtgenote. Jakob kwam al op 18 juli 1942 in Westerbork aan en werd op 27 juli 1942 op transport gezet naar Auschwitz, waar hij op korte termijn om het leven kwam. We weten niet waarom Jakob eerder op transport ging dan zijn stiefmoeder en halfzusje.

Het volle zusje van Jakob, Rachel, die inmiddels getrouwd was en op Retiefstraat 31-1 woonde, zou ook met echtgenoot en dochtertje door de nationaalsocialisten vermoord worden.

Derde Oosterparkstraat 10-1

Annigje van Zanten-Salomons, Hoogeveen, 8 juni 1860, Amsterdam, 12 maart 1942. Annigje was een dochter van schipper Jan Salomons en Catharina Booy. Annigje kwam uit een gezin van tien kinderen, waarvan de meesten jong stierven. In 1887 trouwde Annigje in Beusichem met de in Beusichem geboren Gerrit Adrianus van Zanten. Het echtpaar zou geen kinderen krijgen. Gerrit en Annigje woonden onder andere in Jutphaas en Vreeswijk, waar Jan in 1938 overleed. In januari 1939 verhuisde Annigje naar Rotterdam en in februari 1940 naar dit adres. In november 1940 zou Annigje nog een laatste keer binnen Amsterdam verhuizen; ditmaal naar Prinsengracht 493. Hier zou zij op 81-jarige leeftijd overlijden. Aangezien Annigje vanwege haar Joodse achtergrond op Joods Monument als oorlogsslachtoffer was opgenomen, hebben wij besloten dit ook te doen. Annigje lijkt echter niet door direct toedoen van de nationaalsocialisten te zijn gestorven.

Derde Oosterparkstraat 10-3

Nathan Cohen, kleermaker, Groningen, 18 november 1905, Auschwitz, 30 juli 1942. Nathan was een zoon van sigarenmaker en hoofdvertegenwoordiger Levie Cohen en Naatje van Coevorden, die in 1938 in Groningen was overleden. Vader Levie hertrouwde in 1939 met de tien jaar jongere weduwe Frouke Frank. Het echtpaar woonde in Groningen. Beiden werden door de nationaalsocialisten vermoord. Nathan kwam in mei 1937 naar Amsterdam, waar hij in juni het volgende jaar trouwde met Clara Viskoop. Het stel, dat na hun huwelijk op dit adres ging wonen, kreeg in 1939 een zoon, Louis Samuel. We hebben verder geen informatie over het gezin in de oorlog. Al op 21 juli 1942 werd Nathan vanuit Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. Hier kwam hij kort na aankomst om het leven, maar werd niet direct vermoord, zoals zijn echtgenote en hun beider zoontje. Drie zussen van Nathan werden ook door de nationaalsocialisten omgebracht: Goltje, Sophia en Elizabeth. Alle drie woonden nog in Groningen.

Clara Cohen Viskoop, Amsterdam, 13 november 1903, Auschwitz, 23 juli 1942. Clara was een dochter van venter Samuel Viskoop, die in 1938 was gestorven, en Margaretha Viskoop-Bonewit, die al in 1936 was overleden. Toen Clara in 1938 met Nathan trouwde, was ze al 38 jaar oud. Voor

het huwelijk met Nathan zie verder hierboven. Twee broers en een zus van Clara werden ook om het leven gebracht: Meijer (venter, Tilanusstraaty 83-3), Schoontje (verkoopster) en Isaäc (koopman, Ruyschstraat 92-3).

Louis Samuel Cohen, Amsterdam, 14 december 1939, Auschwitz, 23 juli 1942. Louis was een zoon van Nathan en Clara.

Derde Oosterparkstraat 16-1

Est(h)er Mendes-Sitters, Rotterdam, 3 november 1861, Sobibor, 2 april 1943. Esther was een dochter van koffiehuisbediende Salomon Levie Sitters en de in Rotterdam geboren Maria Sitters-Spetter. In 1884 trouwt Esther met diamantslijper Jacob Mendes, die in 1923 overlijdt. Esther krijgt zes kinderen met Jacob, van wie een aantal voor de oorlog overlijdt. Bij het begin van de oorlog woont Esther op dit adres, samen met huisgenoot Heintje Moscou-Jacobs en mogelijk nog andere huisgenoten. Op 25 maart 1943 arriveert Esther in Westerbork, waar ze al op 30 maart 1943 op transport naar Sobibor gezet wordt. Hier wordt zij direct na aankomst vergast. Een zoon van Esther, Cornelis, overleeft de oorlog. Zonen Benjamin (diamantbewerker, Transvaalstraat 41-2) en Salomon (diamantbewerker, Tugelaweg 60-1) worden vermoord.

Heintje Moscou-Jacobs, koopvrouw, Den Helder, 7 oktober 1873, Sobibor, 26 maart 1943. Heintje was een dochter van koopman Eliazer Jacobs en Vrouwtje Jacobs-Snoek, die respectievelijk in 1927 en 1929 overlijden. Heintje kwam uit een gezin van twaalf of meer kinderen. Heintje trouwde in 1894 met diamantversteller Samuel Aardewerk, van wie ze zwanger was. Van hem kreeg ze zonen Joseph (1894), Eliazer (1896), Maurits (1897) en Jacob (1903), en dochter Mietje (1901). In 1897 verhuisde het gezin naar Antwerpen in België. Samuel overleed in 1908. In 1910 hertrouwde Heintje in Amsterdam met Israël Moscou, die al drie kinderen had uit zijn vorige huwelijk. Met dit gezin trekt Heintje wederom naar België; ditmaal naar Borgerhout. Het is niet bekend waar de kinderen van Heintje uit het huwelijk met Samuel Aardewerk inmiddels bleven. In 1915 sterft ook Israël. Heintje is weer alleen en zal niet meer hertrouwen. Ze woont in Amsterdam op diverse adressen en ook een korte periode op dit adres. In juli 1941 verhuist Heintje naar de Ruyschstraat 115-2. Daarna zal ze ook nog enkele malen verhuizen. Heintje arriveert uiteindelijk op 20 maart 1943 in Westerbork en wordt op 23 maart 1943 op de trein naar Sobibor gezet. Hier wordt ze direct na aankomst vergast. Een zus en drie broers van Heintje worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Naatje, Jacob (grossier in porselein), Barend (koopman) en Salomon (koopman). Een zoon van Heintje, Jacob (Jaap), overleeft de oorlog. Vier andere kinderen worden vermoord: Joseph (diamantslijper, Vrolikstraat 48-2), Eliazer (expeditieknecht), Maurits (slager, Blasiusstraat 73-2) en Mietje (Blasiusstraat 81-3). Twee stiefdochters via Israël Moscou, Lena en Vrouwtje, worden ook door de nationaalsocialisten vermoord. Stiefzoon Eliazer overleeft de oorlog in Nederlands Indië en overlijdt daar in 1 948.

Derde Oosterparkstraat 18 huis

Judith Canes-Pool (foto's en marktkaart), marktkoopvrouw, Amsterdam, 14 december 1867, Sobibor, 11 juni 1943. Judith was een dochter van koopman Mozes Pool en Esther Heertje. Judith kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. Judith trouwde in 1888 met diamantslijper, boekbinder en koopman in allerlei Meijer Canes, van wie ze zwanger was. Met Meijer kreeg Judith zeven kinderen: Leman (1888), Esther (1890), Maurits (1892), Salomon (1894), Tobias (1896), Louis (1898) en Elisabeth (1901). Judith stond in de jaren twintig en dertig met Meijer (foto links) op diverse markten, zoals de Westerstraat en de Dappermarkt, met ongeregelde waar. Meijer, die in 1934 als koopman persoonlijk failliet ging, overleed in 1939. Aan het begin van de oorlog woonde Judith al lange tijd op dit adres; volgens een aantekening op Joods Monument zelfs langer dan 48 jaar. De kinderen waren uitgevlogen. Alleen ongetrouwde dochter Esther woonde nog bij haar moeder

in op dit adres. Judith arriveerde op 4 juni 1943 in Westerbork. Op 8 juni 1943 werd Judith op transport gezet naar Sobibor. Hier werd zij direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Een broer van Judith, Abraham, overleefde de oorlog. Broer Tobias overleed in februari 1941 in Amsterdam. Vier andere zussen en broers werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Elizabeth (Joubertstraat 4-1), Keetje, Daniël (koopman) en Machiel (marktkoopman, Ruyschstraat 97-2).

Maandag 11 April 1938 hopen onze geliefde Ouders, Behuwd- en Grootouders

MEYER CANES
en
JUDITH CANES—POOL,

hun 50-jarige echtvereniging te herdenken.

Dat zij nog vele jaren voor ons gespaard mogen blijven is de wens van hun liefhebbende Kinderen, Behuwd- en Kleinkinderen.

Uit aller naam:
L. CANES.

Amsterdam, 9 April 1938.
3e Oosterparkstraat 18, belétage.
5784—16

DANKBETUIGING.

Voor de betoonde belangstelling bij het overlijden van onzen geliefden Man, Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer

M. CANES

wordt langs deze weg hartelijk dank betuigd.

Namens allen:
Wed. J. CANES—POOL.
3e Oosterparkstraat 18.
1000—11

Esther Canes, Amsterdam, 24 juli 1890, Auschwitz, 22 mei 1944. Esther was een ongetrouwde dochter van Meijer en Judith. In de oorlog zou Esther een baantje te pakken te hebben gekregen als huisverzorgster bij de Joodsche Raad. Hierdoor had zij mogelijk een sperre. Vermoedelijk is Esther in de loop van de oorlog ondergedoken. Dit vormt tenminste een verklaring voor het feit dat ze pas op 9 mei 1944 in Westerbork arriveerde. Mogelijk is er ook een andere verklaring. In ieder geval werd Esther op 19 mei 1944 op transport gezet naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst vermoord werd. Van de overige kinderen van Meijer en Judith overleefde Maurits de oorlog. Vijf anderen werden vermoord: Leman (schoenmaker, Ruyschstraat 69 h), Salomon (koopman, Hilversum), Tobias (koopman, Tugelaweg 5-3), Louis (reiziger, Gijsbrecht van Aemstelstraat 24 h) en Elisabeth (kostuumnaaister, Andreas Bonnstraat 7-2).

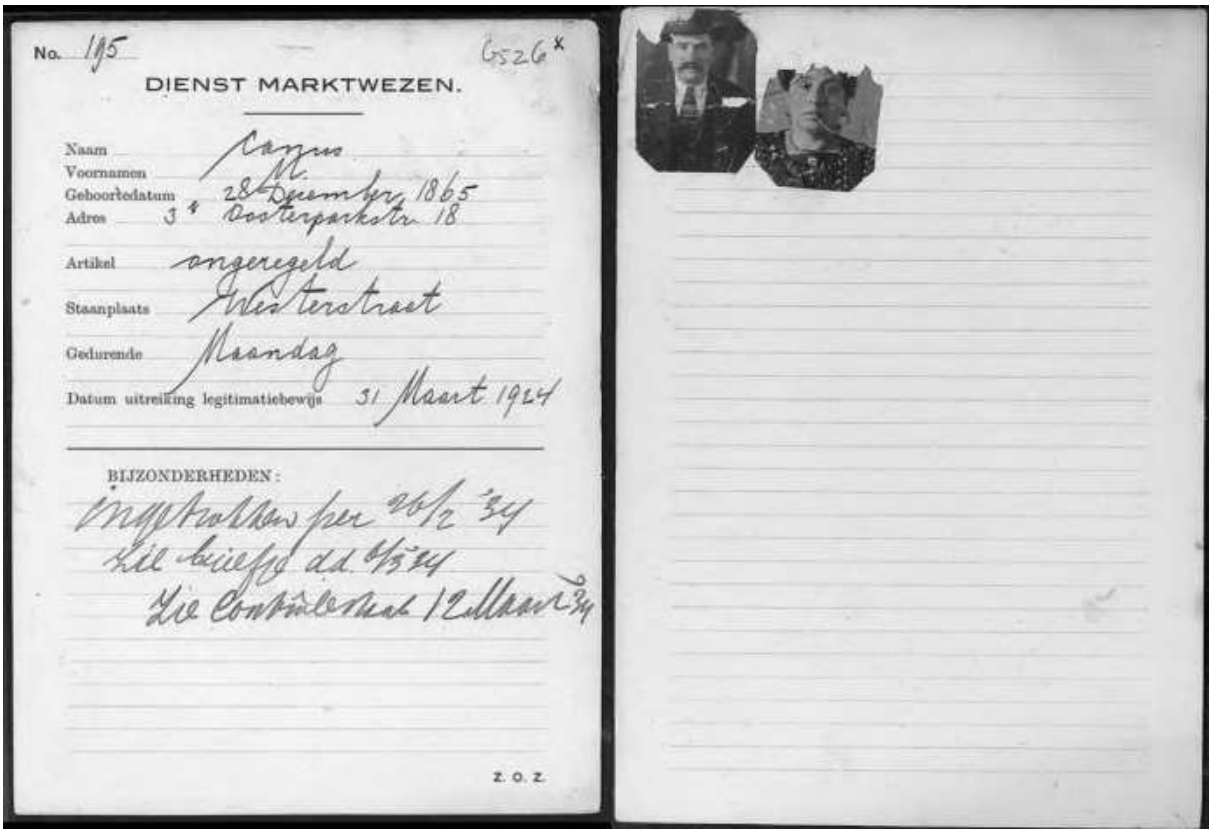

No. 195 G526x

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Canus
Voornamen M.
Geboortedatum 28 December 1865
Adres 3e Oosterparkstr. 18
Artikel ongeregeld
Staanplaats Westerstraat
Gedurende Maandag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 31 Maart 1924

BIJZONDERHEDEN:
ingetrokken per 26/2 '34
Zie brief dd. 6/3 '34
Zie Controlestaat 12 Maart '34

Z. O. Z.

Derde Oosterparkstraat 18-1

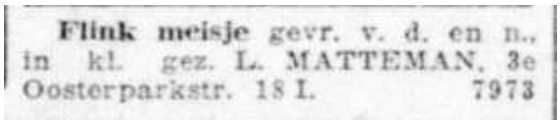
Flink meisje gevr. v. d. en n., in kl. gez. L. MATTEMAN, 3e Oosterparkstr. 18 I. 7973

Door een noodlottig ongeval overleed mijn geliefde Broer en Compagnon, de Heer

ABRAHAM MATTEMAN,

in de ouderdom van 56 jaar.
Diep betreurd door
L. MATTEMAN.
Amsterdam, 18 Augustus 1938.
3e Oosterparkstraat 18, 1e ét.
Rouwbeklag: Iepenweg 9, 1e ét., na 6 uur thuis.

Levie Matteman (foto op marktkaarten), sjouwerman en marktkoopman, Amsterdam, 2 september 1892, Midden-Europa, 31 augustus 1943. Levie was een zoon van koopman Salomon Matteman en Duifje Matteman-Maijkels. Levie kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen. In 1911 werd Levie goedgekeurd voor militaire dienst en ingedeeld bij het Zevende Regiment Infanterie, in de Oranje Kazerne aan de Sarphatistraat. In 1919 trouwde Levie op 27-jarige leeftijd met Rebecca de Groot. Van haar zou hij twee kinderen krijgen, Salomon (1920) en Hanna (1927). In de jaren dertig stond Levie samen met zijn vrouw op diverse markten, waar hij in ongeregelde waar handelde. Verder was hij opkoper te water, waarbij hij vooral uit was op oude metalen, touwwerk en diverse soorten scheepsafval. In ieder geval in 1927 woonde het gezin op dit adres, en ook aan het begin van de oorlog. In september 1942 leverde Levie zijn vergunning in. Op 5 oktober 1942 werd het gezin vanuit Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. Hier werden Rebecca en dochter Hanna direct na aankomst om het leven gebracht. Levie en zoon Salomon werden niet direct om het leven gebracht, maar ingezet als dwangarbeider. Bovengenoemde sterfdatum is vermoedelijk indicatief. Een broer van Levie, Hijman, overleefde de oorlog. Zes zussen en broers werden door de nationaalsocialisten vermoord: Lea, Philip (diamantbewerker, Iepenweg 9-3), Barend (diamantbewerker en marktkoopman, Van Swindendwarsstraat 20-2), Esther (Iepenweg 9-1), Mietje (Maritzstraat 13 huis) en Kaatje (Tweede Boerhaavenstraat 40-3).

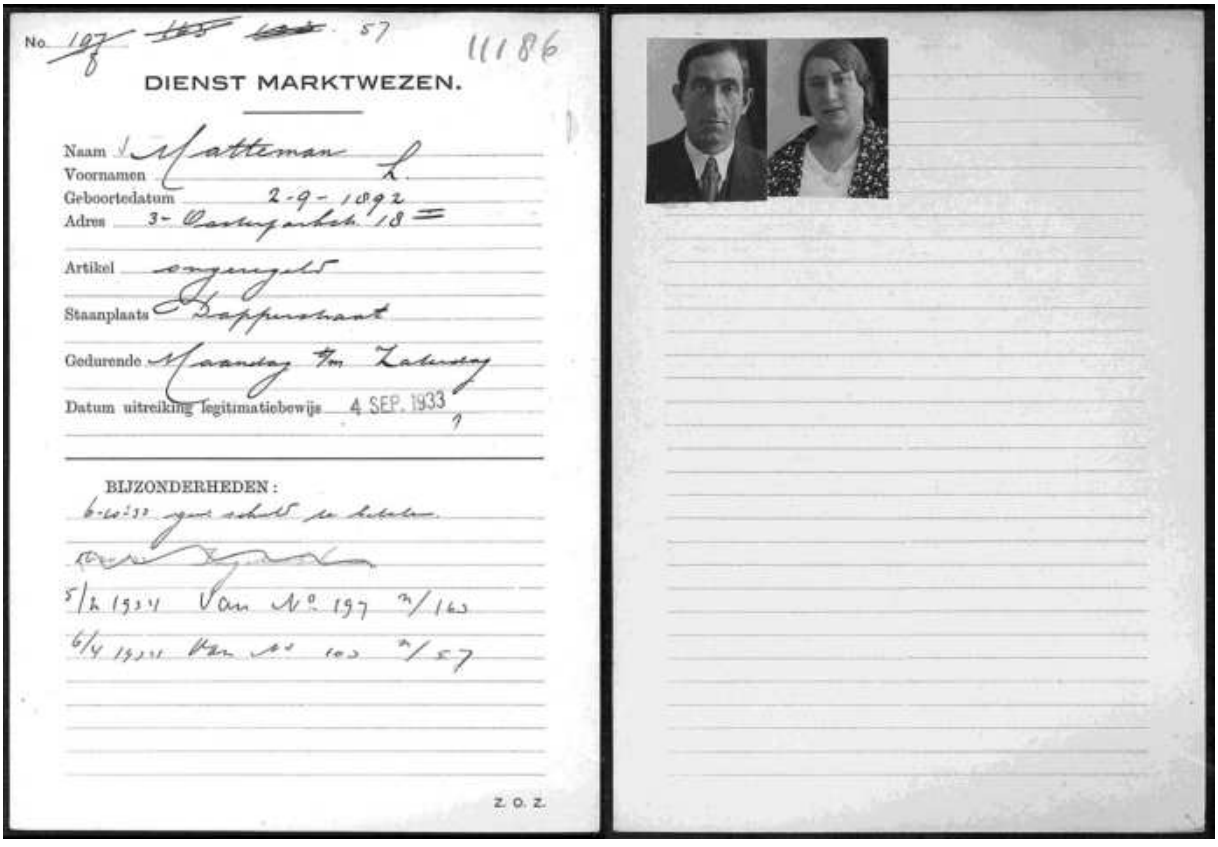
No. 197/8 ~~165~~ ~~[illegible]~~ 57 11186

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Matteman
Voornamen L.
Geboortedatum 2-9-1892
Adres 3- Oosterparkstr. 18 I
Artikel ongeregeld
Staanplaats Dapperstraat
Gedurende Maandag t/m Zaterdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 4 SEP. 1933

BIJZONDERHEDEN:
6-10-33 geen schuld te betalen.
[illegible]
5/2 1934 Van No. 197 n/165
6/4 1934 Van No. 103 n/57

Z.O.Z.

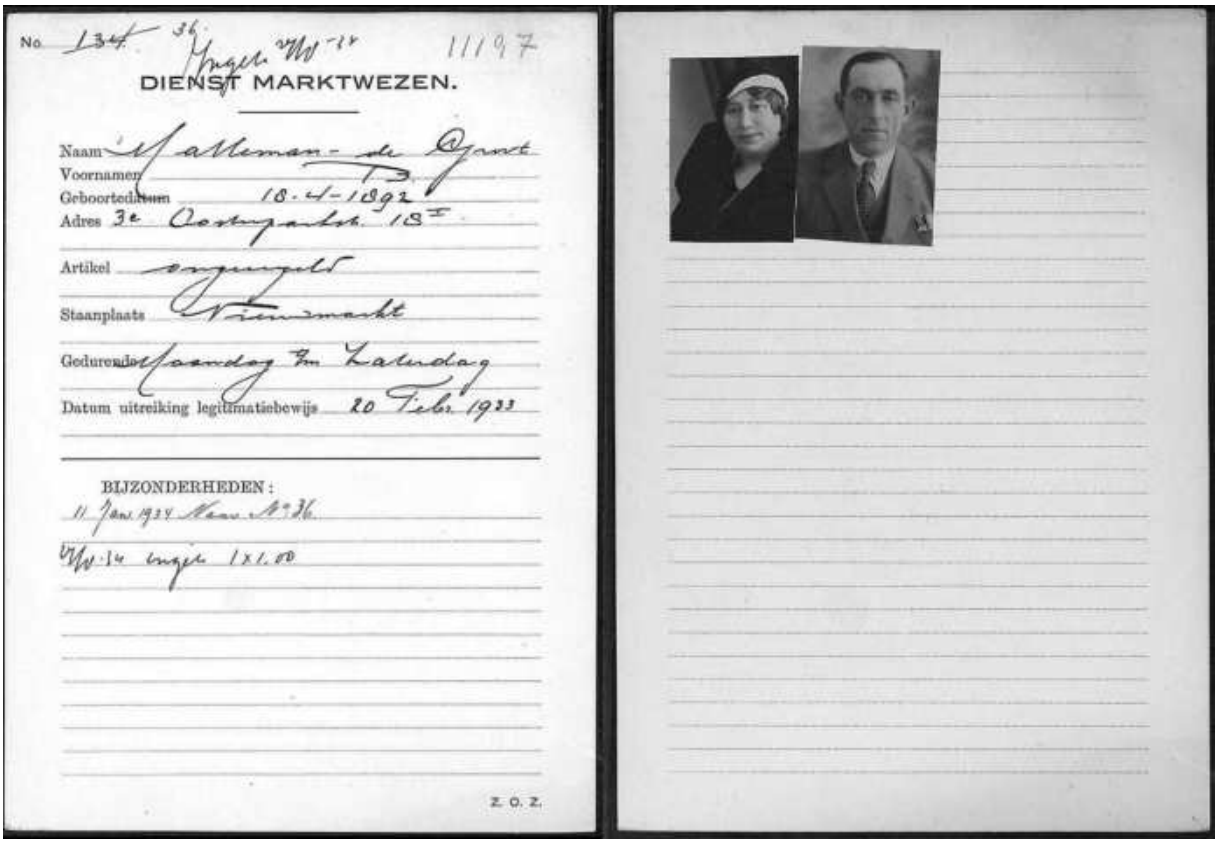

No. 134 36 Ingel. 27/10-34 11197

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Matteman-de Groot
Voornamen T.B.
Geboortedatum 18-4-1892
Adres 3e Oosterparkst. 18 I
Artikel ongeregeld
Staanplaats Nieuwmarkt
Gedurende Maandag t/m Zaterdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 20 Febr. 1933

BIJZONDERHEDEN:
11 Jan. 1934 Naar No. 36
27/10-34 ingel. 1x1.00

Z. O. Z.

Rebecca Matteman-de Groot (foto op marktkaarten), marktkoopvrouw, Utrecht, 18 april 1892, Auschwitz, 8 oktober 1942. Rebecca was een dochter van de in Utrecht geboren koopman Izak de Groot, die in 1935 overleed, en de eveneens in Utrecht geboren Hanna Pappie, die al in 1925 was gestorven. Rebecca kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen en bracht haar jeugd in Utrecht door. Toen Rebecca in 1917 in Amsterdam arriveerde, was zij al koopvrouw. Voor het huwelijk met Levie, zie hierboven. Rebecca werd met dochter Hanna direct na aankomst in Auschwitz vermoord. Een zus van Rebecca, Esther, overleefde de oorlog. Een andere zus, Kaatje (Rotterdam), en twee broers, Israël (koopman) en Abraham (koopman), werden vermoord. Israël en Abraham woonden allebei in Amsterdam, maar niet in Oost.

Zaterdag 7 September overleed plotseling onze geachte Vriend
RUBEN BEUGELTAS
in de ouderdom van 60 jaar.
Zijn heengaan treft ons zwaar.
Fam. L. MATTEMAN
Amsterdam, 9 September 1940.
3e Oosterparkstraat 18 1ste ét.

Salomon Matteman, dameskapper, Amsterdam, 4 juli 1920, Midden-Europa, 31 augustus 1943. Salomon was een zoon van Levie en Rebecca. Salomon volgde zes jaar lagere school en bekwaamde zich toen in het kappersvak. In 1939 werd Salomon voorgoed ongeschikt verklaard voor de militaire dienst. We weten niet waarom. Salomon trouwde nog in april 1942 met de uti Rotterdam afkomstige kleermaakster en broekennaaister Elisabeth (Bep) Elsas, die nog bij haar ouders op Vrolikstraat 197-2 woonde. Vermoedelijk trok Bep op dit adres in, want samen met Salomon en haar schoonfamilie reisde zij op 5 oktober 1942 naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst om het leven werd gebracht. Salomon werd, net als zijn vader, nog enige tijd ingezet als dwangarbeider.

Vrijdag 25 October a.s. verloven zich
BEP ELSAS
en
SAL MATTEMAN
Amsterdam, 24 October 1940.
Tilanusstraat 63
3e Oosterparkstraat 18
Receptie Zondag 27 October 1940 van 2—5 uur bij familie Elsas, Tilanusstraat 63 voor familie, vrienden en bekenden.

Hanna Matteman, Amsterdam, 8 november 1927, Auschwitz, 8 oktober 1942. Hanna was een dochter van Levie en Rebecca.

Derde Oosterparkstraat 22 huis

Henri Fuldauer, kunstschilder en houder was- en strijkinrichting, Amsterdam, 8 januari 1867, Amsterdam, 26 maart (mei?) 1945. Henri was een zoon van de in Almelo geboren koopman David Isaak Fuldauer en Marianna Mozes Rothschild. Henri kwam uit een gezin van acht kinderen. In zijn jeugd woonde hij enige tijd in Almelo. Zijn vader stierf vermoedelijk vroeg. Moeder Marianne hield zich om in het levensonderhoud van het gezin te voorzien bezig met het handelen in parapluies. Henri trouwde in 1895 in Den Haag met Margaretha Koob, die in Steinsel (Luxemburg) geboren was. Mogelijk had zij al twee kinderen, aangezien Henri in 1888 geboren was en Nicolaas in 1893, in Den Haag. Mogelijk waren dit echter ook kinderen van Henri, die nog niet geëcht waren. We weten dat niet. In 1896 werd in Den Haag Marianna nog geboren, en in 1900 – het echtpaar woonde sinds 1898 in Amsterdam - François. Al in 1908 kwam het gezin op dit adres te wonen. Henri probeerde zijn geld te verdienen als kunstschilder – het meeste succes behaalde hij in Den Haag nog voor de eeuwwisseling – maar was voor de inkomsten ook schilder van plateelaardewerk.

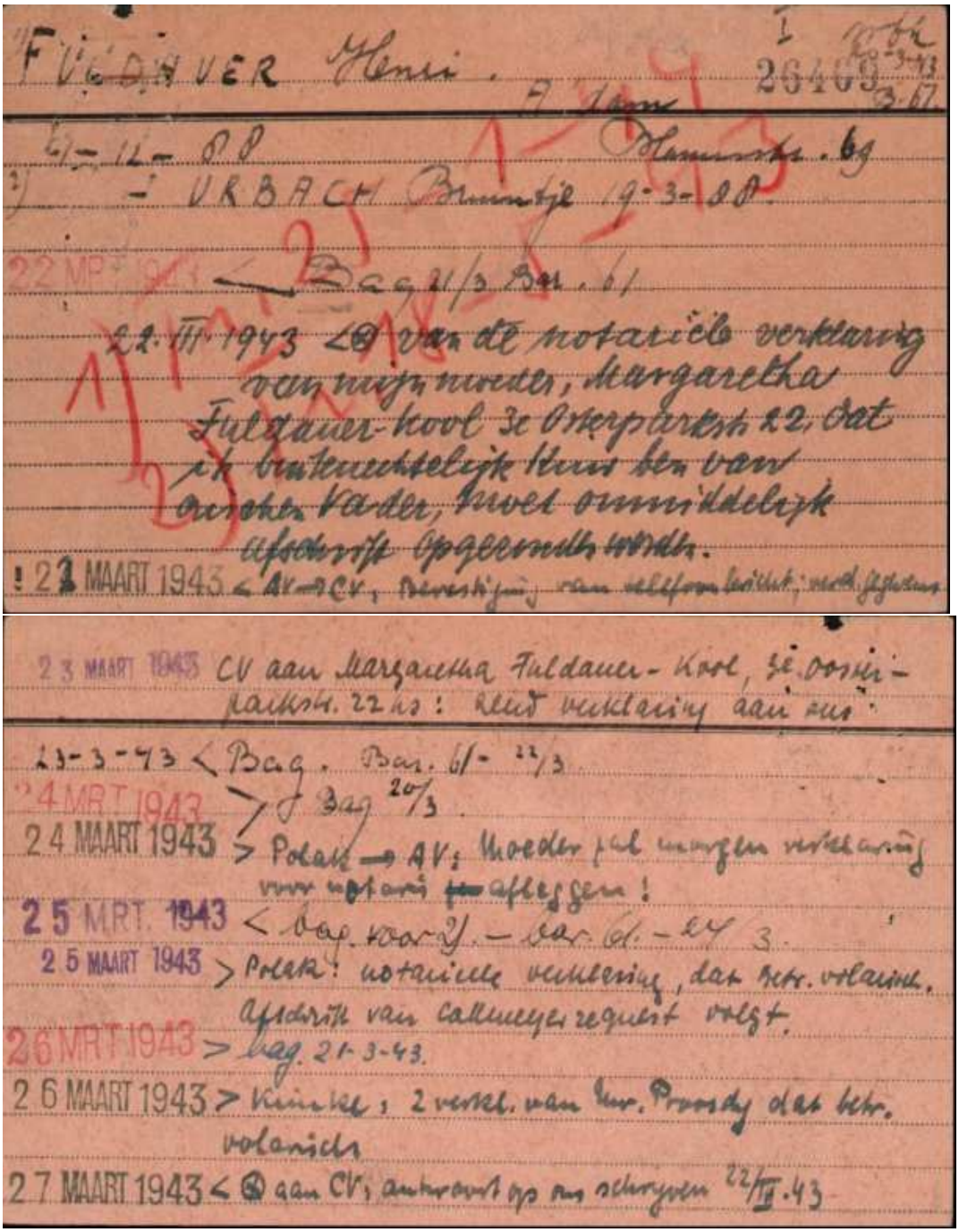
FUILDAUER Henri. 1 kam 26403 3.67
6-12-88 Hannover. bg
- URBACH Bruntje 19-3-88.
22 MRT 1943 < Bag. 21/3 Bur. 61
22-III-1943 CV van de notariële verklaring van mijn moeder, Margaretha Fuldauer-Koob 3e Oosterparkstr 22, dat ik buitenechtelijk kind ben van overleden vader, tuvet onmiddelijk afstammeling erkend wordt.
23 MAART 1943 < AV-CV, dienstbrief van telefoon bericht; wordt afgehaald
23 MAART 1943 CV aan Margaretha Fuldauer-Koob, 3e Oosterparkstraat 22 hs: Uittr verklaring aan huis.
23-3-43 < Bag. Bur. 61- 22/3
24 MRT 1943 > Bag 20/3
24 MAART 1943 > Polak → AV: moeder zal morgen verklaring voor notaris afleggen!
25 MRT. 1943 < dag. voor 2/. - dar. 61. - CV 3.
25 MAART 1943 > Polak: notariële verklaring, dat betr. volgens afschrift van Callenfels requiert volgt.
26 MRT 1943 > dag. 24-3-43.
26 MAART 1943 > Kuinke: 2 verkl. van Mr. Proosdij dat betr. volgens
27 MAART 1943 < R aan CV; antwoord op ons schrijven 22/III.43

Wij wisten op het internet geen schilderijen van Henri meer terug te vinden. Henri had later samen met zijn vrouw een wasserij en strijkerij aan huis. De hele familie was strijdbaar socialistisch, aldus een aantekening op Joods Monument. We weten niet waarom Henri niet werd gedeporteerd. Mogelijk van Margaretha niet Joods. In maart 1945 overleed Henri aan de gevolgen van ondervoeding. Volgens andere berichten zou hij in mei 1945 gestorven zijn. Margaretha overleefde de oorlog en stierf in november 1945. Van de vier kinderen overleefde koopman Henri Jr. de oorlog niet, ondanks zijn poging aan te tonen dat hij een onecht kind was van een Arische man. In de jaren zestig woonde op dit adres nog Nico Fuldauer.

Leerjongens gevraagd boek-
binderij. Gebroeders N. en F.
FULDAUER, 3e Oosterpark-
straat 22. A241

Derde Oosterparkstraat 24-2

Salomon Polak, diamantslijper, werkman en venter, Amsterdam, 10 augustus 1871, Auschwitz, 21 januari 1943. Salomon was een zoon van koopman Samuel Polak en Maria de Metz. Salomon kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. In 1891 werd Salomon goedgekeurd voor militaire dienst, ondanks het aangeven door hemzelf van lichaamsgebreken. Mogelijk woonde Salomon voor 1900 enige tijd in Amerika. Salomon woonde vanaf 1902 enige jaren in Arnhem en trouwde daar in juli 1906 met Sientje Katz, terwijl zoon Abraham al in april van dat jaar geboren was. Abraham zou hun enige kind blijven. Spoedig woonde het echtpaar weer in Amsterdam. In de jaren dertig was Salomon venter in manufacturen. Sinds december 1938 woonde het echtpaar op dit adres. Sientje overleed in september 1942 op 67-jarige leeftijd. Op 9 januari 1943 kwam Salomon in Westerbork terecht. Hier werd hij op 18 augustus 1943 op transport gezet naar Auschwitz. Hier werd hij direct na aankomst door de nationaalsocialisten vermoord.

Abraham, de zoon van Salomon en Sientje, overleefde de oorlog.

Derde Oosterparkstraat 26 huis

Ruben Beugeltas, magazijnknecht en behanger, Amsterdam, 20 juli 1880, Amsterdam, 7 september 1940. Ruben was een zoon van sigarenmaker Meijer Beugeltas, die al in 1885 na zeven jaar huwelijk was overleden, en Mietje Zegel, die op haar negentigste jaar door de nationaalsocialisten vermoord werd. Ruben bracht in zijn jeugd enige tijd door in het Nederlandsch Israëlietisch Jongensweeshuis op Zwanenburgerstraat 20. In 1899 werd Ruben goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam bij het Zevende Regiment Infanterie terecht. Ruben trouwde in 1914 met Esther Viool, van wie hij twee kinderen kreeg: Meijer (1914) en Eliazer (1920). We weten niet zoveel over wat Ruben in de jaren twintig en dertig deed. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres, samen met zoon Eliazer. Zoon Meijer, die de oorlog zou overleven, was al uitgevlogen. Ruben overleed op 7 september 1940 op 60-jarige leeftijd in Amsterdam. Mogelijk pleegde Ruben zelfmoord, maar zeker is dat niet. Moeder Mietje, zus Rebecca en broer Meijer (sigarenmaker, Pension Mok op Ruyschstraat 37 huis) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Heden overleed plotseling onze geliefde, zorgzame Man en Vader de Heer
RUBEN BEUGELTAS,
in de ouderdom van 60 jaar.
E. BEUGELTAS—VIOOL.
M. BEUGELTAS.
E. BEUGELTAS.
Amsterdam, 7 September 1940.
3e Oosterparkstraat 26.
Rouwbeklag: Gerard Doustraat 178.
De teraardebestelling zal plaats vinden Maandag 9 Sept. om 1½ uur vanaf Nw. Kerkstraat 127.

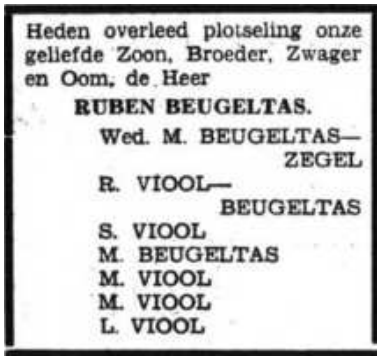
Heden overleed plotseling onze geliefde Zoon, Broeder, Zwager en Oom, de Heer
RUBEN BEUGELTAS.
Wed. M. BEUGELTAS—ZEGEL
R. VIOOL—BEUGELTAS
S. VIOOL
M. BEUGELTAS
M. VIOOL
M. VIOOL
L. VIOOL

Esther Beugeltas-Viool, Amsterdam, 20 juli 1882, Sobibor, 21 mei 1943. Esther was een dochter van koopman Eliazer Beugeltas en Marianne Goudsmit. Esther was de jongste dochter uit een gezin van tenminste veertien kinderen. Voor het huwelijk van Esther met Ruben zie hierboven. Na de dood van Ruben bleven Esther en Eliazer thuis over. Esther kwam in mei 1943 in Westerbork terecht en werd op 18 mei 1943 naar Sobibor gedeporteerd. Hier werd zij direct na aankomst vergast. Op de een of andere manier was zij niet vergezeld van zoon Eliazer, die later zou worden

omgebracht. Een zus van Esther, Judic, overleefde de oorlog. Broers Samson (koopman) en Simon (reiziger in sigaren, Transvaalkade 133-2), en zus Hanna (Schalk Burgerstraat 21-2) werden vermoord.

Eliazer Beugeltas, kleermaker, Amsterdam, 7 november 1920, Auschwitz, 31 mei 1944. Eliazer was een zoon van Ruben en Esther. Eliazer doorliep na de lager school twee jaar de nijverheidsschool. Eliazer, die opgaf veel hoofdpijn te hebben, werd in 1939 toch goedgekeurd voor militaire dienst. In september 1941 doet Eliazer aangifte van de diefstal van zijn fiets.

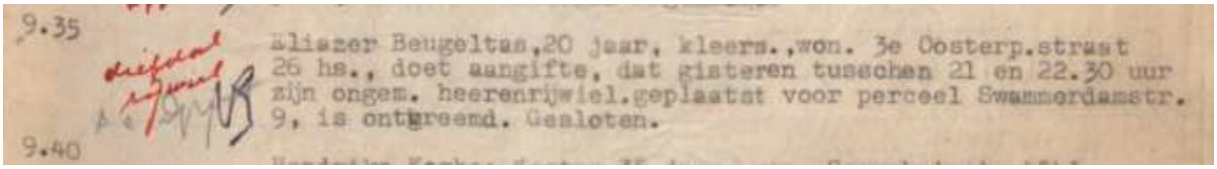
9.35
diefstal rijwiel
Eliazer Beugeltas,20 jaar, kleerm.,won. 3e Oosterp.straat 26 hs., doet aangifte, dat gisteren tusschen 21 en 22.30 uur zijn ongem. heerenrijwiel.geplaatst voor perceel Swammerdamstr. 9, is ontvreemd. Gesloten.
9.40

Eliazer is mogelijk ondergedoken geweest. Op 10 november 1943 wordt Eliazer vanuit Rotterdam naar Kamp Vught vervoerd. Op de registratiekaart van dit vervoer staat – naast 'Bezittingen bij opname: naaigerei, met schaartje' - dat Eliazer op 20 oktober 1943 door de Rotterdamse politie in bewaring was genomen voor de S.D. We weten niet wat dit allemaal betekent. Op 15 november 1943 wordt Eliazer via Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. Hier komt hij niet direct om het leven. We weten van deze laatste periode niets.

Derde Oosterparkstraat 27-1

Hartog Mendes Monteiro (foto rechts), bakkersknecht, bakker, electricien en verhuizer, Amsterdam, 30 december 1903, Auschwitz, 12 oktober 1944. Hartog was een zoon van de in Londen geboren diamantslijper Isaac Mendes Monteiro en Fokje Monteiro-Blitz, die beiden in het Portugees-Israëlietisch Oude Mannenhuis zaten en door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Oorspronkelijk zaten er overigens alleen mannen in dit huis, maar in de oorlog werden ook echtgenotes toegelaten. In 1922 werd Hartog vrijgesteld voor militaire dienst wegens broederdienst. Hij was op dat moment bakkersknecht. In 1934 trouwde Hartog met Margaretha Spreekmeester. Van haar kreeg hij twee kinderen, Isaac (1939) en Freddy (1943). In juli 1939 verhuisde het gezin van Ruyschstraat 30-2 naar Derde Oosterparkstraat 27-2 en in maart 1941 naar dit adres. In maart 1943 kwam Hartog in Kamp Vught terecht, waar hij als elektricien bekend stond. Op 17 juli 1943 werd Hartog naar Westerbork overgebracht. Hier wist hij lange tijd te blijven, namelijk tot 11 januari 1944, toen hij met zijn vrouw Margaretha met hun beide kinderen op de trein naar Bergen-Belsen werd gezet. Van hier werden beiden op 9 oktober getransporteerd naar Auschwitz, waar zij direct na aankomst vermoord werd. Twee broers en twee zussen van Hartog werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Salomon (slager), Sara, David (meubelmaker, Den Haag) en Eva (marktkoopvrouw).

WIJ HELPEN U met
verhuizen en
installeeren
Schrijft nog heden.
H. Mendes Monteiro
3e Oosterparkstr. 27 1

Margaretha Mendes Monteiro-Spreekmeester, naaister, Amsterdam, 8 november 1910, Auschwitz, 12 oktober 1944. Margaretha was een dochter van venter Ephraim Spreekmeester en Mathilda Spreekmeester-de Vries, die beiden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht werden.

Zie voor het huwelijk met Hartog hierboven. Ook Margaretha werd naar Kamp Vught gestuurd in maart 1943. Zij stond daar als naaister bekend. Margaretha reisde al op 7 juni 1943 naar Westerbork, vermoedelijk met het kindertransport. Vreemd genoeg wisten Margaretha en de kinderen onderweg uit te stappen in Westerbork. De overige kinderen reisden met hun begeleiders in één keer door naar Auschwitz, om daar vermoord te worden. Dit lot overkwam het gezin Mendes Monteiro wat later; zie hierover verder hierboven. Een broer van Margaretha, Meijer (kantoorbediende), en een zus, Frederika, werden ook vermoord.

Isaac Mendes Monteiro, Amsterdam, 10 januari 1939, Auschwitz, 12 oktober 1944. Isaac was een zoon van Hartog en Margaretha.

Freddy Mendes Monteiro, Amsterdam, 5 januari 1943, Auschwitz, 12 oktober 1944. Freddy was een zoon van Hartog en Margaretha.

Derde Oosterparkstraat 29-1

Salomon de Zwarte, kapper, Amsterdam, 10 september 1917, Auschwitz, 21 januari 1943. Salomon was een zoon van diamantbewerker Abraham de Zwarte, die in de oorlog op Celebesstraat 33 en Majubastraat 59 woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Sientje Rijxman, die in 1939 op 64-jarige leeftijd was overleden. Salomon kwam uit een gezin van tien kinderen. Salomon woonde in zijn jeugd enige tijd met zijn ouders in Antwerpen, waar zijn vader vermoedelijk het diamantvak beoefende. Sinds 1930 was het gezin weer terug in Amsterdam. Salomon werd vanwege broederdienst in 1936 vrijgesteld voor militaire dienst. In 1938 trouwde Salomon met de in Castricum geboren Geertruida de Graaf, die niet-Joods was en de oorlog overleefde. Van haar kreeg hij twee kinderen, Abraham (1938) en Sientje (1940), die vermoedelijk de oorlog overleefden. Op 4 januari 1943 kwam Salomon, ondanks zijn gemengd huwelijk, in Westerbork terecht. Volgens een aantekening op zijn kaart van de Joodsche Raad heeft hij op dat moment erge last van TBC. Zo komt Salomon terecht in het kampziekenhuis. Op 16 januari 1943 vinden we een aantekening “ontslagen uit ZKH, bespoedig bemoeiingen betr. ontslag” en op 17 januari 1943 de aantekening “bespoedig ontslag man uit kamp. man heeft pleeg dringend nodig!’ Op 18 januari 1943 wordt Salomon vanuit Westerbork op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij direct na aankomst om het leven werd gebracht. Drie broers van Salomon komen ook om: Ruben (magazijnbediende, Pretoriusstraat 68 huis), Simon (kantoorbediende) en Emanuel (diamantslijper).

Heden overleed plotseling onze geliefde Zuster, Behuwdzuster en Tante, Mevrouw
SIENTJE DE ZWARTE—RIJXMAN
in de ouderdom van 64 jaar.
Haar heengaan treft ons zwaar.
J. RIJXMAN
K. RIJXMAN—SNOEK
en Kinderen
J. RIJXMAN
JANS RIJXMAN
M. REENS
L. REENS—RIJXMAN
en Kinderen
Amsterdam, 4 October 1939 / 21 Tisjrie 5700

Derde Oosterparkstraat 29-3

Nathan Sluijs (foto op marktkaart), los werkman, lompenventer en marktkoopman, Amsterdam, 20 september 1882, Auschwitz, 3 december 1942. Nathan was vermoedelijk het enige kind van werkman en schoenpoetser Marcus Nathan Sluijs en Betje Frankfort. Toen Nathan in 1901 werd gekeurd voor militaire dienst, noemde hij zich al koopman. Zijn vader was toen al overleden. Als enige zoon en daarmee kostwinner werd Nathan vrijgesteld voor militaire dienst. Nathan trouwde in 1905 met Klaartje Zwaaf. Van haar kreeg hij negen kinderen. Het gezin woonde lange tijd in de Jodenbreestraat en pas vanaf maart 1941 op dit adres. Nathan was in de jaren dertig marktkoopman en venter in lompen en gedragen kleren. Nathan ventte ongeveer in de hele stad. In juni 1942 ging een ventverbod in voor Joden. Nathan kwam op 11 november 1942 in Westerbork aan, met zijn vrouw en zoon Israël. Op 30 november 1942 werden zij op de trein naar Auschwitz gezet, waar alle drie direct na aankomst vermoord werden. Zoals gezegd kennen we geen broers en zussen van Nathan.

Klaartje Sluijs-Zwaaf, Amsterdam, 15 mei 1886, Auschwitz, 3 december 1942. Klaartje was een dochter van de in Arnhem geboren werkman en koopman Abraham Zwaalf, die in 1923 was overleden, en Sientje Roodveld, die tijdens de oorlog in Haarlem woonde en door de nationaalsocialisten nog op 83-jarige leeftijd vermoord werd. Klaartje kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen. Voor het huwelijk en het omkomen van Klaartje zie hierboven. Een broer van Klaartje, Israël, die een eigen zuurinleggerij aan de Jodenbreestraat had en in Amsterdam Centrum woonde, werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Ook zussen Betje (Haarlem) en Aaltje, en broer Hartog (handelsreiziger, Utrecht) werden vermoord.

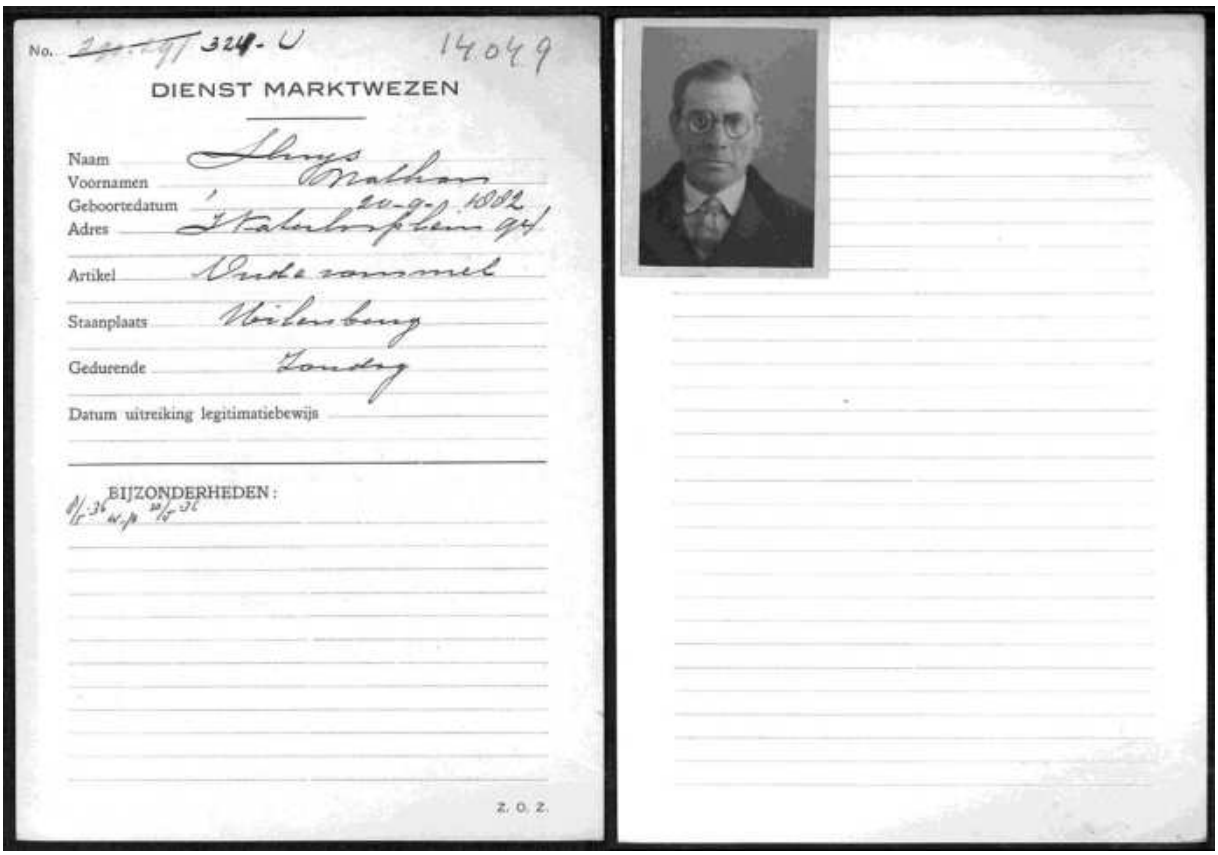
No. 324-U 14049

DIENST MARKTWEZEN

Naam Sluys
Voornamen Nathan
Geboortedatum 20-9-1882
Adres Staatsliedenplein 94
Artikel Oude rommel
Staanplaats Valkenburg
Gedurende Zondag
Datum uitreiking legitimatiebewijs

BIJZONDERHEDEN:

Z. O. Z.

Barend Sluijs, banketbakker en lompensorteerder, Amsterdam, 19 februari 1915, Sobibor, 4 juni 1943. Barend was een zoon van Nathan en Klaartje. Na de lager school ging Barend aan het werk. In 1934 werd Barend vrijgesteld van militaire dienst vanwege broederdienst. Hij was op dat moment banketbakker. Barend woonde nog thuis bij zijn ouders, maar verhuisde na zijn huwelijk op 19 augustus 1942 met fabrieksarbeidster Sara Brilleman naar de Valkenburgerstraat, waar hij bij het gezin van Sara introk. Op 26 mei 1943 arriveerde Barend met Sara in Westerbork. Op 1 juni 1943 werd het echtpaar op de trein naar Sobibor gezet, waar beiden na aankomst door vergassing om het leven werden gebracht.

Bloeme Rooselaar-Sluijs, fabrieksarbeidster, Amsterdam, 2 mei 1917, Auschwitz, 5 november 1942. Bloeme was een dochter van Nathan en Klaartje. Bloeme woonde nog bij haar ouders thuis, maar verhuisde na haar huwelijk in april 1942 met automonteur Max Rooselaar naar Colensostraat 8 huis, waar Max – de buurjongen van broer Abraham (zie onder) - nog bij zijn ouders woonde. Bloeme werd samen met Max op 2 november 1942 vanuit Westerbork naar Auschwitz afgevoerd, waar zij direct na aankomst vermoord werd. Max werd echter als dwangarbeider ingezet en overleed pas op 28 april 1945 te Extern kommando Mühldorf.

Israël Sluijs, Amsterdam, 23 maart 1929, Auschwitz, 3 december 1942. Israël was het jongste kind in het gezin Sluijs en een nakomertje. Hij werd acht jaar na het één na jongste kind geboren;

moeder was toen al 42. Israël reisde samen met zijn ouders naar Auschwitz en werd daar direct na aankomst vermoord.

Een eveneens thuiswonende dochter Martha overleefde de oorlog, net als de elders wonende Elisabeth. Vier andere kinderen van Nathan en Klaartje werden door de nationaalsocialisten vermoord: Sientje, Abraham (sorteerder, Colensostraat 6 huis), Marcus (sorteerder) en Alida.

Derde Oosterparkstraat 30-1

Jetje de Zoete, huishoudster, Hilversum, 24 maart 1870, Amsterdam, 3 juli 1942. Jetje was een ongetrouwde dochter van de in Amersfoort geboren pettenmaker en winkelier Elias de Zoete, die in 1888 op 50-jarige leeftijd overleed, en de in Rotterdam geboren Anna Simons, waar we het sterfjaar niet van wisten te achterhalen. Jetje kwam uit een gezin van tenminste tien kinderen. We weten verder weinig van het leven van Jetje. Aan het begin van de oorlog woonden beide zusters op dit adres. Jetje overleed echter in juli 1942.

Juliëtte de Zoete, dienstbode, Hilversum, 16 oktober 1879, Auschwitz, 19 november 1942. Juliette was ook een dochter van Elias de Zoete en Anna Simons. Juliëtte was vanaf 1894 dienstbode in Amsterdam, maar woonde daarna geruime tijd in Rotterdam en sinds 1924 in Amsterdam. In 1936 trok zij bij haar zuster op dit adres in. In de oorlog had Juliëtte enige tijd een sperre vanwege de Joodsche Raad, voor wie zij als verkoopster in de broodvoorziening werkte aan de Nieuwe Keizersgracht 58. Op 11 november 1942 komt Juliëtte in Westerbork terecht en op 16 november 1942 wordt zij op transport naar Auschwitz gezet, waar ze direct na aankomst vermoord wordt.

Drie zussen van Jetje en Juliëtte werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rosalie (Schiedam), Johanna en Flora (Schiedam).

Derde Oosterparkstraat 30-3

Sophia Druijf-Braasem, Amsterdam, 27 februari 1872, Sobibor, 2 april 1943. Sophia was een dochter van werkman Joseph Samuel Braasem en Geertje van Naarden. Sophia kwam uit een gezin van tenminste twaalf kinderen. In 1893 trouwde Sophia met diamantslijper Benjamin Druijf. Zij was hoogzwanger. Er werden in totaal drie kinderen geboren in dit huwelijk. Volgens Joodsch Monument woonde Sophia alleen. Volgens de archiefkaart van Benjamin Druijf woonde ook hij in ieder geval vanaf juli 1941 op dit adres. Daarom nemen we hieronder de gegevens van Benjamin ook op. Hoe de verhouding tussen de echtelieden ligt is ons niet duidelijk. Benjamin zal nog in juli 1942 verhuizen naar Hoogeweg 15. Sophia arriveert op 25 maart 1943 in Westerbork en wordt op 30 maart 1943 op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst door vergassing om het leven wordt gebracht. Twee broers van Sophia, Samuel (werkverruimingsarbeider, Blasiusstraat 99-1) en Elias (koopman), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Benjamin Druijf, schoenmaker en diamantslijper, Amsterdam, 5 februari 1875, Auschwitz, 28 september 1942. Benjamin was een zoon van kleermaker en koopman Jacob Druijf en Rebecca Ereira. Benjamin kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen. Benjamin trouwt in 1893 met de hoogzwangere Sophia Braasem, die enige maanden later haar eerste kind krijgt, zijn beiden nog erg jong. Wanneer Benjamin Druijf in 1894 gekeurd wordt voor militaire dienst, geeft hij als beroep schoenmaker op. Hij wordt om ons onbekende redenen vrijgesteld, maar mogelijk heeft dit met zijn vader- en kostwinnaarschap te maken. In 1895 wordt het tweede kind geboren. Het echtpaar trekt in 1896 naar België, waar Benjamin in de diamantindustrie aan de slag gaat. De kinderen gaan daarbij niet mee. We weten niet waar die inmiddels verblijf hielden, maar mogelijk bij familie. In 1898 is het echtpaar weer terug in Amsterdam. Het lukt ons dan niet goed meer hun spoor te volgen. Er wordt nog een derde kind geboren en in 1935 lijkt Benjamin op een ander adres te wonen dan Sophia. In juli 1941 trekt Benjamin op dit adres in en in juli 1942 verhuist hij naar Hoogeweg 15, waar Pension Dingsdag gevestigd was. Op 24 september 1942 komt Benjamin in Westerbork terecht, waar hij een dag later al op de trein naar Auschwitz wordt gezet. Daar wordt hij direct na aankomst vermoord. Een broer van Benjamin, koopman Abraham, overlijdt in

november 1942 in Amsterdam. Zeven andere broers en zussen werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Isaac (diamantsnijder, Arnhem), Jacob (kleermaker), Sara, Abigaël, Philip (koopman, Reitzstraat 2-1), Mozes (koopman) en Rachel.

Twee niet meer thuiswonende kinderen van Benjamin en Sophia, Joseph (koopman, Volikstraat 169-3) en Jacob (winkelier, Retiefstraat 81 huis), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Derde Oosterparkstraat 33-2

David Roet, handelsreiziger, colporteur en werkman begraafplaats, Amsterdam, 22 oktober 1916, Gross-Rosen, 7 februari 1945. David was een zoon van sigarenmaker Levie Roet en de in Den Helder geboren Marianne Roet-Spier, die in Amsterdam Zuid woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. David kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. David woonde in zijn jeugd enige tijd in Utrecht, Alkmaar, Rotterdam, Den Haag en Arnhem. Mogelijk had dit te maken met zijn activiteiten als handelsreiziger en colporteur. In 1937 trouwde David in Arnhem met de zwangere Rika Cohen. Met haar zou hij drie kinderen krijgen, die de oorlog overleefden.In november 1938 verhuisde het gezin van Arnhem naar Amsterdam, en in december 1938 alweer naar Utrecht. In juni 1939 werd weer terugverhuisd naar Amsterdam, en in september 1939 werd domicilie op dit adres genomen, waar het gezin ook woonde gedurende de oorlog. Op 2 november 1942 arriveerde David in Westerbork en twee weken later, op 16 november 1942, werd hij op de trein naar Auschwitz gezet. Het is ons niet bekend waarom David alleen naar het oosten reisde en zijn gezin er niet bij was. Mogelijk kwam David uit een werkverschaffingskamp direct naar Westerbork. Hoe het ook zij, David werd in het oosten uitgekozen voor dwangarbeid en wist nog geruime tijd te overleven, totdat hij uiteindelijk in kamp Gross Rosen om het leven kwam. Dit had te maken met de nadering van het Russische leger in februari 1945. De SS evacueerde toen het kamp, waarin een kleine 50.000 gevangenen werkzaam waren. Tijdens deze evacuatie moet David zijn gestorven. Een zus van David, Rozetta, overleefde de oorlog.

Rika Roet-Cohen, Arnhem, 7 november 1916, Auschwitz, 27 augustus 1943. Rika was een dochter van de in Arnhem geboren koopman Mozes Cohen en de in Arnhem geboren Kaatje de Bruin, die in de oorlog in Arnhem woonden en beiden door de nationaalsocialisten werden vermoord. Voor het huwelijk van Rika met David zie hierboven. Rika bleef na de deportatie van David achter met drie kinderen. We weten niet precies hoe die de oorlog overleefd hebben. Rika zelf kwam op 14 augustus 1943 in Westerbork aan en werd op 24 augustus 1943 op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze direct na aankomst vermoord werd. Een broer van Rika, koopman Nathan, die nog in Arnhem bij zijn ouders thuis woonde, werd ook om het leven gebracht.

Derde Oosterparkstraat 35-1

Theodorus Peperwortel, metaalbewerker, Amsterdam, 8 oktober 1922, Auschwitz, 4 augustus 1942. Theodorus was een zoon van werkman en musicus Abraham Peperwortel en de twaalf jaar jongere, in Leeuwarden geboren, Philippina Breidenbach. In juli 1941 wordt Theodorus met zijn broer an vader opgepakt wegens het maken van muziek zonder vergunning. Op maandag 4 augustus 1941 wordt Theodorus wederom door de Amsterdamse politie opgepakt wegens ongeoorloofd muziek maken, en weer vrijgelaten. Op 23 augustus 1941 wordt Theodorus door de Amsterdamse politie van huis gehaald voor een verhoor door de Sicherheits Polizei. Van dit verhaal kennen wij de oorzaak niet. Wel is bekend dat het om een ernstig misdrijf hebben moeten gegaan, want Theodorus komt op 24 oktober 1941 in het beruchte kamp Amersfoort terecht. Hier zit hij tot 16 juli 1942, wanneer hij naar Auschwitz wordt getransporteerd. Daar wordt hij direct na aankomst om het leven gebracht. De broer van Theodorus, Isaac, die chauffeur is, en op Langkatstraat 7 woont, wordt ook door de nationaalsocialisten vermoord. Zus Vrouwtje overleeft de oorlog, net als de beide ouders.

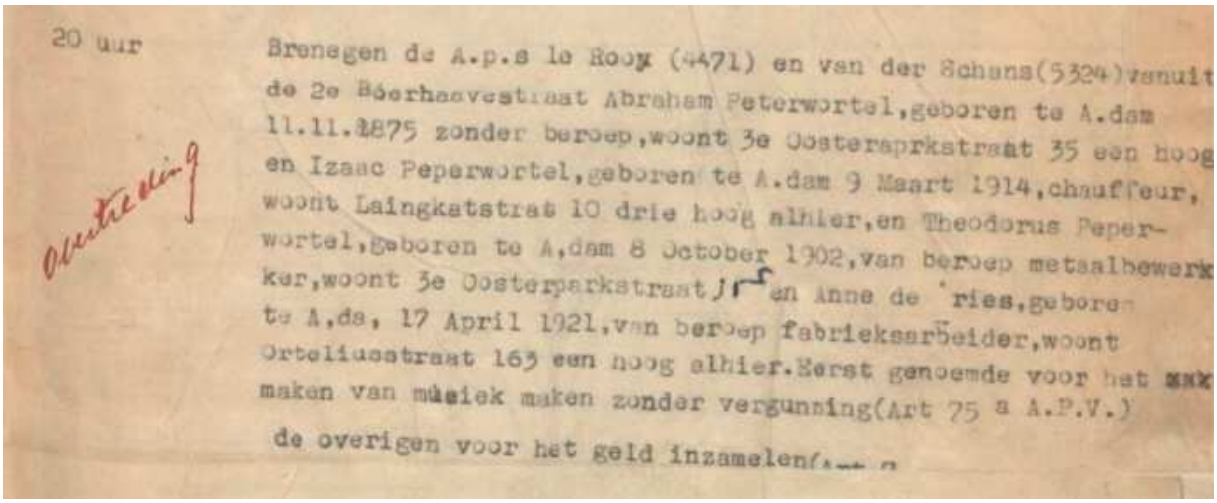
20 uur

Brengen de A.p.s le Rooy (4471) en van der Schans(5324)vanuit de 2e Boerhaavestraat Abraham Peterwortel,geboren te A.dam 11.11.1875 zonder beroep,woont 3e Oosterparkstraat 35 een hoog en Izaac Peperwortel,geboren te A.dam 9 Maart 1914,chauffeur, woont Laingkatstraat 10 drie hoog alhier,en Theodorus Peperwortel,geboren te A,dam 8 October 1902,van beroep metaalbewerker,woont 3e Oosterparkstraat [illegible] en Anne de [illegible]ries,geboren te A,dam, 17 April 1921,van beroep fabrieksarbeider,woont Orteliusstraat 163 een hoog alhier.Eerst genoemde voor het [illegible] maken van muziek maken zonder vergunning(Art 25 a A.P.V.)

de overigen voor het geld inzamelen[illegible]

Derde Oosterparkstraat 35-3

Manuel Cousin, verkoper manufacturen, banketbakker en lompensorteerder, Amsterdam, 22 augustus 1918, Bergen-Belsen, 31 mei 1945. Manuel was een zoon van lompenbewerker Wolf Cousin en Duisje Cousin-Kanes, die op de Roetersstraat woonden en door de nationaalsocialisten werden vermoord. Na de lagere school volgde Manuel de tweejarige avondhandelsssschool. In 1937 werd Manuel wegens doofheid voorgoed ongeschikt voor militaire dienst verklaard. In 1941 trouwde Manuel met Elisabeth Poppers. Het echtpaar ging toen op dit adres wonen. In 1943 werd een zoon geboren. We weten niet precies waarom Manuel en zijn gezin pas op 9 oktober 1943 in Westerbork arriveerden. Op 3 maart 1944 werd pas op 3 maart 1944 naar Auschwitz gedeporteerd. Hier werden echtgenote Elisabeth en zoon Willem Herman direct na aankomst om het leven gebracht. Manuel overleefde en kwam uiteindelijk na afloop van de oorlog alsnog in Bergen-Belsen om het leven, ongetwijfeld als gevolg van de geleden ontberingen. Een zus en een broer van Manuel, Mary (naaister) en Maurits (kleermaker), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Beiden woonden nog bij hun ouders.

Derde Oosterparkstraat 41-1

Jansje Groenberg, werkvrouw/werkster, Assen, 11 december 1879, Sobibor, 2 april 1943. Jansje was een dochter van de in Appingedam geboren koopman Mozes Groenberg, die in 1918 was gestorven, en de acht jaar jongere, in Assen geboren Semina van Wien, die in 1920 overleed. Jansje was de oudste van een gezin van tenminste vijf kinderen. Jansje woonde vanaf 1911 enige tijd in Antwerpen, komende vanaf Epe in Gelderland.

18.15

Jodin

Rapporteert de ap. H.J.Hekman,(6250)d.d. Politie-bataljon,dat te omstreeks 16.- uur een vrouw,genaamd:Jansje GROENBERG,geb. te Assen,11-12-'79,won. 3e Oosterparkstraat No 41 II,alhier, in de Weesperpoortstraat nabij de Derde Oosterparkstraat is aangereden door een tramwagen van lijn 3,wagennummer onbekend gebleven en bestuurd door Joseph [illegible],geb. te A'dam,28 April 1894,wagenbestuurder en won.Govert Flinckstraat No 271 II,alh. Oorzaak:Volgens den wagenbestuurder J.[illegible],voornoemd,had hij ter plaatse belsignalen gegeven,doch kreeg op het laatste moment den indruk,dat de vrouw,die aldaar den rijweg overstak, doof was,met het gevolg,dat zij met de tram in aanraking kwam. De tram kwam gereden vanuit de richting Ires. Steynplantsoen en rijdende in de richting naar de Ruyschstraat,alhier. Gevolgen: Verwonding der vrouw aan hoofd, beenen en vermoedelijk aan de borstkas. Zij is door den G.G. en G.D. per ziekenauto overgebracht naar het Nederl Israel. Ziekenhuis (N.I.Z.)alhier,en aldaar ter verpleging opgenomen,terwijl zij in bewusteloozen toestand verkeerde.

Ook in België was zij werkster. Sinds 1914 was Jansje woonachtig in Amsterdam, waar ze op vele

adressen bivakkeerde en vanaf maart 1939 op dit adres. We weten verder weinig van haar leven. Op 30 december 1942 wordt Jansje aangereden door een tram. ‘Jodin’, zo vermeldt de Amsterdamse politie. Jansje raakte weer bij zinnen en is ongetwijfeld weer naar huis gegaan. Jansje arriveerde op 25 maart 1943 in Westerbork. Op 30 maart 1943 werd Jansje naar Sobibor getransporteerd, waar ze direct na aankomst door vergassing om het leven werd gebracht. De vier zussen van Jansje waren vermoedelijk al voor de oorlog overleden.

Derde Oosterparkstraat 42-1

Eva Moscoviter-Vischschoonmaker, koopvrouw, Amsterdam, 21 augustus 1887, Sobibor, 4 juni 1943. Eva was een dochter van sjouwerman Simon Vischschoonmaker en werkster Saartje Stoodel. Eva kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. Eva trouwde in 1912 met broodbakker en koopman in allerlei Leendert Moscoviter. Met Leendert kreeg zij dochter Elisabeth (1913) en zoon Simon (1917). In 1929 overleed Leendert. Later, en ook aan het begin van de oorlog, woonde het gezin op dit adres. Eva ventte met aardappelen, groente en fruit in Amsterdam Oost om zo in het levensonderhoud van het gezin te kunnen voorzien, en voedde de kinderen alleen op. Elisabeth werd naaister en Simon werd bakker, alhoewel hij soms ook met de kar van zijn moeder ventte. Dit was niet langer mogelijk toen hij bij de grote razzia van juni 1941 – waarbij ca. 310 Joodse mannen werden aangehouden - door de nationaalsocialisten werd opgepakt en werd afgevoerd naar Mauthausen en vermoord. Tot 1942 werd de vergunning van Eva steeds verlengd. In juni 1942 werd echter een totaal ventverbod voor Joden ingevoerd. Eva trof dit minder, aangezien zij inmiddels een sperre had vanwege de Joodsche Raad en met groente en fruit op de speciaal voor Joden ingerichte markt op de Joubertstraat in de Transvaalbuurt stond. Volgens de Joodsche Raad was Eva orthodox in geloofsopvatting. Op 26 mei 1943 kwam Eva uiteindelijk in Westerbork terecht, waar ze op 1 juni 1943 op transport naar Sobibor gesteld werd. Hier kwam zij direct na aankomst om het leven. Een zus van Eva, Betje, overleed in augustus 1940 in Amsterdam. Broer Abraham, die venter was en op Sparrenweg 22-3 woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord. Ook zus Esther werd om het leven gebracht, net als zus Heintje, die in Rotterdam woonde.

15 October overleed plotseling onze geliefde Man en zorgzame Vader, de Heer
LEENDERT MOSCOVITER,
in den nog jeugdigen leeftijd van 41 jaar. 4006
Diep betreurd door de
Wed. E. MOSCOVITER—VISCHSCHOONMAKER.
LIESJE.
SIMON.
3de Oosterparkstraat 42 I.

Heden overleed plotseling onze innige lieve Zoon, Broeder en Zwager, de Heer
LEENDERT MOSCOVITER,
in den ouderdom van 41 jaar.
Diep betreurd door de familie
Weduwe B. MOSCOVITER.
Joden Houttuinen 9. 4008

Den 12den Augustus 1934 overleed onze geliefde Moeder-, Behuwd- en Grootmoeder, de Wed.
E. MOSCOVITER—VET,
in den ouderdom van 83 jaar.
Diep betreurd door:
Wed. E. MOSCOVITER—VISCHSCHOONMAKER.
L. MOSCOVITER.
S. MOSCOVITER.
Amsterdam-Oost.
3de Oosterparkstraat 42 I.

Elisabeth Moscoviter, damesconfectienaaister, Amsterdam, 25 augustus 1913, Auschwitz, 31 januari 1944. Elisabeth was een dochter van Leendert en Eva. Eva had net als haar moeder geruime tijd een sperre, omdat ze voor de Wehrmacht als naaister werd ingezet. Volgens de Joodsche Raad was Elisabeth liberaal positief wat betreft godsdienstige opvattingen. Op 26 maart 1943 werd Eva naar Kamp Vught getransporteerd, waar ze werd ingezet bij de firma Elion, waar we verder geen details over kennen. Op 15 november 1943 werd Elisabeth naar Auschwitz getransporteerd, waar ze niet direct werd vermoord maar in januari 1944 om het leven kwam.

Heden overleed onze geliefde Schoonzuster en Tante, mevrouw
VROUWTJE VAN THIJN—MOSCOVITER
Diep betreurd door
Wed E. MOSCOVITER—VISCHSCHOONMAKER
LIESJE
SIMON.
Amsterdam, 13 Augustus 1937.
3e Oosterparkstraat 42 1e ét.

Simon Moscoviter, banketbakker, Amsterdam, 11 november 1917, Mauthausen, 16 oktober 1941. Simon was een zoon van Leendert en Eva. Na zes klassen lagere school ging Simon naar de tweejarige vakopleiding voor banketbakkers. In 1936 werd Simon goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam bij het Vijfde Regiment Infanterie terecht. In 1938 viel Simon een half jaar voor zijn moeder in op haar ventvergunning. Simon werd op 11

juni 1941 opgepakt bij de tweede grote razzia van Amsterdam, die als represaille werd uitgevoerd vanwege een aantal aanslagen op gebouwen van de Wehrmacht, en afgevoerd naar Mauthausen. Hier overleed hij op 16 oktober 1941.

Derde Oosterparkstraat 42-2

Salomon Gobets, diamantslijper, venter en koopman in fruit, Amsterdam, 25 september 1890, Auschwitz, 3 september 1942. Salomon was de oudste zoon van diamantslijper Abraham Gobets, die in 1931 overleed, en Matje Wurms, die op Blasiusstraat 134-1 woonde en door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Salomon groeide op in een gezin van tenminste zeven kinderen. In 1909 werd Salomon vrijgesteld voor militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. We weten niet welke gebreken dat waren. Salomon was op dat moment diamantbewerker. In 1912 trouwde Salomon met Anna Muzikant. Met haar kreeg hij twee kinderen: Abraham (1913) en Koosje (1923). We weten niet precies wanneer Salomon met het diamantvak stopte, maar in de jaren dertig was hij vooral koopman en venter, waarbij hij met zijn handkar onder andere op het verhoogde middenplein van het Iepenplein stond. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres, terwijl een jongere, ongetrouwde zus van Salomon, Elisabeth, was komen inwonen. Salomon kwam in de oorlog vermoedelijk in een werkkamp in Nederland terecht. Op zijn kaart van de Joodsche Raad staat: ‘op 31 Aug. 1942 uit de werkkampen op transport gesteld’. Na aankomst in Auschwitz werd Salomon direct om het leven gebracht.

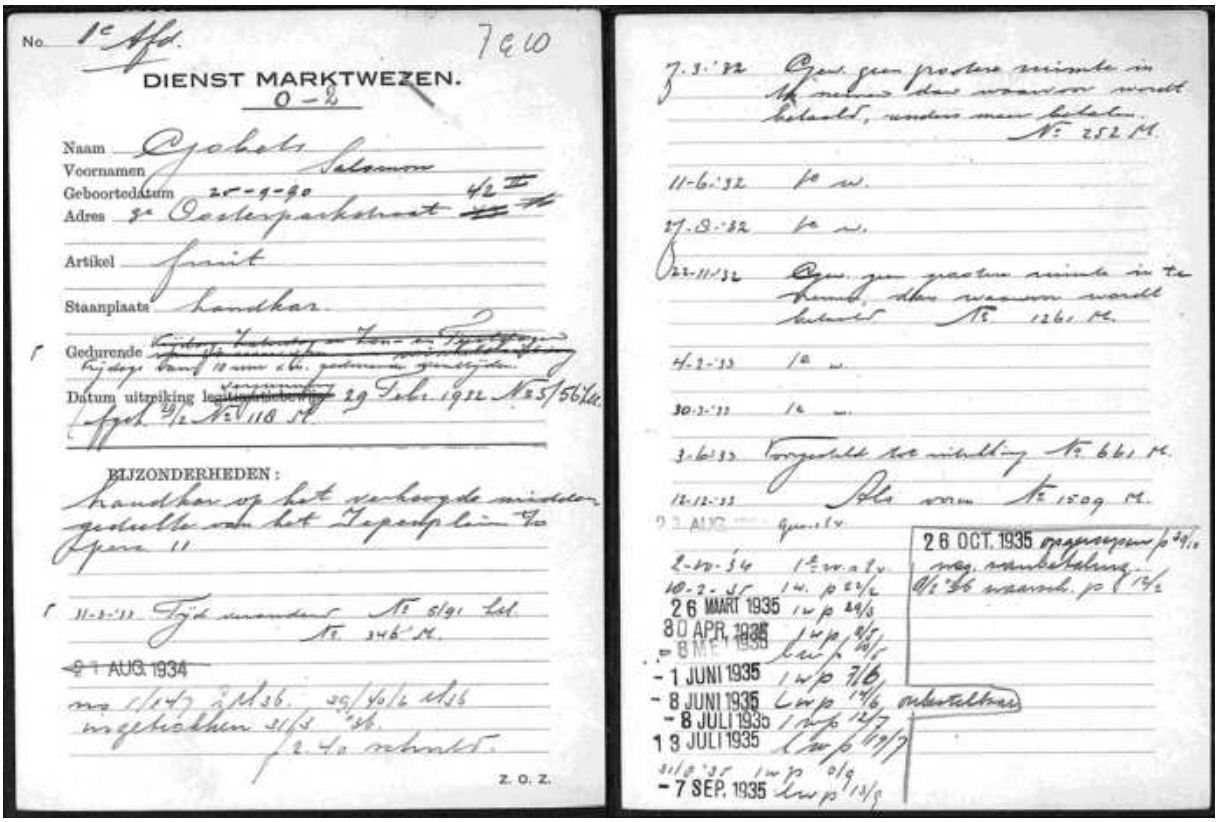
No. 1e Afd. 7 & 10

DIENST MARKTWEZEN.

O – 2

Naam Gobets
Voornamen Salomon
Geboortedatum 25-9-90
Adres 3e Oosterparkstraat 42 II
Artikel fruit
Staanplaats handkar.
Gedurende
Datum uitreiking 29 Febr. 1932 No. 25/56½
No. 118 M.

BIJZONDERHEDEN:
handkar op het verhoogde middenged. van het Iepenplein Zo Apen 11

31-3-33 Tijd. wonder No. 6/91 bel. No. 346 M.

9 AUG. 1934

z. o. z.

7.3.'32 Geen gen. posture mimte in ... dan waarvan wordt betaald, anders mem. betalen. No. 252 M.
11-6-'32 Id. w.
27.8.'32 Id. w.
22-11-'32 Geen gen. posture mimte in te komen, dan waarvan wordt betaald No. 1261 M.
4-2-'33 Id. w.
30-3-'33 Id. w.
3-6-'33 Vorgeheld tot uitkering No. 661 M.
12-12-'33 Als vorn No. 1509 M.
2-12-'34 1½ w. à 2½
10-2-'35 1 w. p 2½
26 MART 1935 1 w p 2½
30 APR. 1935 1 w p 2½
8 MEI 1935 1 w p 2½
- 1 JUNI 1935 1 w p 7/6
- 8 JUNI 1935 1 w p 14/6 uitbetaald
- 8 JULI 1935 1 w p 12/7
13 JULI 1935 1 w p 7/7
31/8 '35 1 w p 0/9
- 7 SEP. 1935 1 w p 14/9
26 OCT. 1935 opgenomen p 24/6 weg. vrouwbetaling 0/6 '36 vrouwb. p 8 1/2

Anna Gobets-Muzikant, Amsterdam, 1 november 1889, Sobibor, 2 juli 1943. Anna was een dochter van kapper en venter Hartog Abraham Muzikant en naaister Koosje Vogel. Anna kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. Voor het huwelijk van Anna met Salomon zie hierboven. Na het vertrek van Salomon en de deportatie van haar schoonzus Elisabeth bleef Anna met haar dochter Koosje achter. Vanaf 12 juni 1943 zat Anna in Westerbork, terwijk Koosje op 17 juni gearriveerd zou zijn. Op 29 juni 1943 werden Anna en Koosje op de trein naar Sobibor gezet, waar ze na aankomst direct vermoord werd. Een zus van Anna, Sientje, die oorspronkelijk op Derde Oosterparkstraat 41-3 woonde met haar man Samson Scheffer, maar in de oorlog in het Apeldoornsche Bosch zat, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als zus Sara, die

op Camperstraat 42-3 woonde. Ook broer Isaäc, die schoenmaker was en een schoenmakerij aan huis had in de Schipbeekstraat, werd om het leven gebracht.

Koosje Gobets, verkoopster en naaister, Amsterdam, 20 oktober 1923, Sobibor, 2 juli 1943. Koosje was een dochter van Salomon en Anna. De broer van Koosje, Simon, die expeditieknecht was en met zijn vrouw op Retiefstraat 59-1 woonde, werd ook om het leven gebracht.

Elisabeth Gobets (foto rechts), kleermaakster, Amsterdam, 4 februari 1899, Auschwitz, 3 december 1942. Elisabeth was een dochter van diamantslijper Abraham Gobets, die in 1931 overleed, en Matje Wurms, die op Blasiusstraat 134-1 woonde en door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. We weten weinig van de jeugd van Elisabeth en ook niet sinds wanneer ze bij haar broer in huis woonde. Elisabeth werkte al sinds 1934 bij textielfabriek Hollandia-Kattenburg in Amsterdam Noord. In de oorlog maakte deze firma uniformen voor het Duitse leger. Op verdenking van sabotage werd op 11 november 1942 een inval gedaan door de Sicherheits Polizei onder leiding van Willy Lages. Alle Joodse werknemers, waaronder Elisabeth, werden als strafmaatregel opgepakt en gedeporteerd. Elisabeth kwam op die manier op 26 november 1942 in Westerbork terecht en werd op 29 november 1942 op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd ze direct na aankomst vermoord. Vier broers en een zus van Salomon werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Michiel (werkman, Blasiusstraat 109-3), Rebecca, Jacob (coupeur en tailleur, Veeteeltstraat 104h), Emanuel (typograaf, Danie Theronstraat 28-3) en Willem (grondwerker, Commelinstraat 118-2 achter).

Derde Oosterparkstraat 42-3

Samson Scheffer, sigarenmaker en magazijnbediende, Amsterdam, 26 oktober 1889, Auschwitz, 22 oktober 1942. Samson was een zoon van diamantbewerker, werkman en verkoper Elias Scheffer, die door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Betje Scheffer-Bril, die in 1936 was overleden. Samson kwam uit een gezin van zes kinderen. In 1908 werd Samson vanwege broederdienst vrijgesteld van militaire dienst. Samson trouwde in 1913 met Sientje Muzikant, de zus van Anna Muzikant die op de tweede verdieping van ditzelfde pand woonde. Met haar kreeg hij één dochter, Elisabeth, die in 1915 geboren werd. Sientje kwam op een gegeven moment in het Apeldoornsche Bosch terecht. We weten niet precies wanneer. Wanneer dochter Elisabeth in november 1939 met Joseph Kops trouwt en naar Gouda verhuist, blijft Samson alleen op dit adres achter. Begin oktober 1942 komt Samson in Westerbork aan. Op 19 oktober 1942 wordt hij op transport naar Auschwitz gezet. Hier wordt hij direct na aankomst vermoord. Sientje wordt ook vermoord in 1943, wanneer het Apeldoornsche Bosch wordt leeggehaald. Dochter Elisabeth is al eerder om het leven gebracht, begin oktober 1942. Een broer van Samson, Andries, overleeft de oorlog. Twee zussen en twee broers worden vermoord: Naatje (Sparrenweg 17-1), Hartog (bakker, Retiefstraat 52-3), Margaretha en Eduard (kleermaker, Transvaalplein 8 boven).

Ondertrouwd:
JO KOPS
en
LIESJE SCHEFFER.
Amsterdam, 14 November 1939.
Gouda, Vlamingstraat 39.
A'dam, 3de Oosterparkstr. 42 III.
Huwelijksinzegening Woensdag 29 November 1939 (17 Kislew 5700) in de Synagoge Nwe Amstelstraat te 12.30 uur.
Toek. adres: Vlamingstr. 24, Gouda.
15456—12

Derde Oosterparkstraat 43-1

Mozes van der Veen, koopman in fruit en venter in allerlei, Beilen, 20 maart 1875, Amsterdam, 7 augustus 1942. Mozes was een zoon van de in Beilen geboren koopman Mannes van der Veen, die in 1896 was gestorven, en de in Groningen geboren koopvrouw Saartje Pachter, die in 1899

overleed. Mozes had bij zijn geboorte oude ouders van respectievelijk 44 en 45 jaar oud. Mozes kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen en groeide op in Beilen. In 1899 trouwde Mozes met de zwangere, tien jaar oudere Saartje Bont. Sinds 1901 woonde het echtpaar in Amsterdam. Mozes en Saartje kregen zeven kinderen: Lizetje (1900), Jacob (1901; Jacob stierf jong), Schoontje (1903), Rachel (1904), Manus (1906), Jacob (1908) en Philip (1910). In de jaren dertig is Mozes venter in Amsterdam Oost en Amsterdam Centrum. Hij handelt onder andere in haring, vuurwaren, gerookte en gestoomde vis, lompen en gedragen kleding en metalen. Een grote klap voor het gezin is het overlijden van dochter Rachel in april 1940. Aan het begin van de oorlog woont het echtpaar – de kinderen zijn allen uitgevlogen – op dit adres. Het is niet helemaal duidelijk waar en hoe Mozes om het leven kwam. Volgens de gegevens op Joods Monument zou dit in Auschwitz zijn geweest. Een aantekening die wij vonden betreffende Mozes van der Veen luidt echter: *S.J. Bos verklaart in LA 5604 dat hij in A'dam is overleden in A'dam (doodgeslagen) ook volgens R. Stand*. Wij weten niet precies wat dit betekent. Een zus van Mozes, Sophia, overleed in Amsterdam in september 1940. Een andere zus, Roosje (Rotterdam), werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Heden overleed onze lieve Zuster, Behuwdzuster en Tante, Mevrouw
SOPHIE HOLLANDER
v. d. VEEN
Diep betreurd door haar Broer en Zuster en Kinderen
M. v. d. VEEN
S. v. d. VEEN—BONT
3e Oosterparkstr. 43
B. COHEN—v. d. VEEN
Rübroekstr. 73, R'dam.
Amsterdam, 11 Sept. 1940.

Saartje van der Veen-Bont, dienstbode, Amsterdam, 12 februari 1865, Sobibor, 16 april 1943. Saartje was een dochter van sjouwerman Jacob Bont en borduurster Schoontje Isaak Peper.

Saartje kwam uit een gezin van zeven kinderen, waarvan vijf halfbroers en -zussen uit een eerder huwelijk van moeder, en één volle (oudere) broer, Philip, die vermoedelijk al voor de oorlog overleden was. Voor het huwelijk van Saartje met Mozes zie hierboven. Saartje verhuisde na de verdwijning van of de moord op haar man in augustus 1942 nog naar de Lepelstraat 35-1, waar zoon Philip met zijn vrouw Betje woonde. Het echtpaar was kinderloos. Van hier kwam Saartje met Philip en Betje op 8 april 1943 in Westerbork terecht. Op 13 april 1943 werden alle drie op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst door vergassing om het leven werden gebracht.

Een zware slag trof ons Zaterdag 20 April 1940, door het overlijden van onze zo zeer geliefde en beminde Dochter, Mevrouw
RACHEL DE VRIES—
v. d. VEEN,
in de leeftijd van slechts 35 jaar.
Dat dit voor ons onvergetelijk is, zullen zij, die onze omgang met haar hebben medegemaakt, beseffen.
M. v. d. VEEN
S. v. d. VEEN—BONT
Amsterdam, 22 April 1940.
3e Oosterparkstraat 43, 1e ét.

Van de zes overgebleven kinderen van Mozes en Saartje overleed Rachel in april 1940 in Amsterdam. Lizetje (Ruyschstraat 96-3), Schoontje, Manus (venter), Jacob (lijstenmaker) en Philip (expeditieknecht; zie boven) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Derde Oosterparkstraat 43-2

Jacob Gosselaar, schoenmaker, Amsterdam, 17 januari 1899, Auschwitz, 28 februari 1943. Jacob was een zoon van venter koopman Machiel Gosselaar en de zeventien jaar jongere Fijtje van Cleef. Het was het derde huwelijk van Machiel, die uit zijn eerste huwelijk al dochter Maria had gekregen en uit zijn tweede huwelijk dochter Schoontje. Ook Fijtje had uit een eerder huwelijk kinderen bij zich, Roosje, Saartje en Meijer. Machiel en Fijtje kregen samen tussen 1892 en 1902 vier kinderen. Na het overlijden van Machiel in 1904 trouwde Fijtje voor de derde keer en kreeg nog twee kinderen. Jacob bracht zijn jeugd dus door in een kinderrijke omgeving. Jacob werd in 1918 ondanks zijn platvoeten goedgekeurd voor militaire dienst. Jacob trouwde in 1924 met de zwangere Jetje Natkiel. Van haar kreeg hij twee dochters: Sophia (1924) en Bertha (1927). We hebben verder geen kennis over waar Jacob in de jaren twintig en dertig werkte. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Begin oktober 1942 komt Jacob in Westerbork aan. Zijn gezin is daar niet bij. Het is mogelijk dat Jacob vanuit een werkkamp arriveert. Op 26

Heden overleed onze Buurvrouw
K. DE ROOY—LOPES DIAS,
Zij zal steeds bij ons in herinnering blijven.
Fam. Wed. B. DU BRUIN.
Fam. J GOSSELAAR.
Amsterdam, 15 Januari 1939.
3e Oosterparkstraat 43

oktober 1942 gaat Jacob op transport naar Auschwitz. Hij wordt daar niet direct om het leven gebracht en vermoedelijk ingezet als dwangarbeider. We weten daar verder niets van. Eind februari 1943 is Jacob niet meer in leven. Twee volle broers en een volle zus van Jacob worden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Abraham (bakker, Christiaan de Wetstraat 66 h), Helena (De la Reijstraat 9-2) en Louis (schoenmaker). Halfzus Maria (Transvaalplein 16-1), uit het eerste huwelijk van vader Machiel, werd ook om het leven gebracht, net als Schoontje (Apeldoornsche Bosch), uit zijn tweede huwelijk. Ook de kinderen uit het eerste huwelijk van moeder Fijtje werden omgebracht: Roosje (Tilanusstraat 29-2), Saartje en Meijer (winkelier en diamantversteller, Blasiusstraat 40-2). De twee kinderen uit het derde huwelijk van Fijtje werden ook vermoord: David Bertus (zeeman, Danie Theronstraat 36-2) en Margaretha (Grensstraat 14 huis).

Jetje Gosselaar-Natkiel, stikster, Amsterdam, 6 november 1900, Sobibor, 14 mei 1943. Jetje was een dochter van los werkman Salomon Natkiel en Betje Natkiel-Goudsmit, die op Vrolikstraat 97 huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Jetje kwam uit een gezin van zeven kinderen. Voor het huwelijk van Jetje met Jacob zie hierboven. Na het verdwijnen van Jacob bleef Jetje op dit adres wonen met dochter Bertha, want dochter Sophia was al in juli 1942 naar Westerbork verdwenen. Omstreeks 12 maart 1943 kwam Jetje samen met dochter Bertha in Kamp Vught terecht, waar ze bekend stond als stikster. Op 8 mei 1943 werd Jetje naar Westerbork gebracht, waar ze op 11 mei op de trein naar Sobibor werd gezet. Hier werd Jetje direct na aankomst vergast. Vier broers en een zus van Jetje werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Hartog (diamantbewerker, Vrolikstraat 64-2), Naatje (werkster), Hijman (expeditieknecht, Vrolikstraat 97 huis), Louis (koopman, Reitzstraat 25-2) en Joseph (diamantbewerker). Zus Clara was al in 1924 op 17-jarige leeftijd overleden.

Sophia Gosselaar, huishoudster, Amsterdam, 16 december 1924, Auschwitz, 30 september 1942. Sophia was een dochter van Jacob en Jetje. Het is ons niet bekend waarom Sophia al in juli 1942 in Westerbork arriveerde. Op 24 juli 1942 werd Sophia op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze spoedig om het leven kwam.

Bertha Gosselaar, mantelstikster, leerling-naaister en ateliermeisje, Amsterdam, 12 januari 1927, Auschwitz, 17 september 1943. Bertha was een dochter van Jacob en Jetje. Bertha kwam met haar moeder in Kamp Vught aan, maar werd pas op 11 september 1943 op de trein naar Westerbork gezet. Haar moeder was toen al dood. Bertha stond in Kamp Vught als mantelstikster bekend. Op 14 september 1943 werd Bertha op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze na aankomst direct door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht.

Derde Oosterparkstraat 43-3

Meijer Gompertz (foto rechts), typograaf en perser, Amsterdam, 16 juni 1918, Midden-Europa, 31 maart 1944. Meijer was vermoedelijk het enig kind van venter, los werkman en werkman bij de gemeentereiniging Gompel (C)haim Gompertz en de in Londen geboren dienstbode en werkster Jetje Potzer, die beiden al voor de oorlog waren overleden. Gompel had al tenminste vijf kinderen uit een eerder huwelijk met Sara Swaab. Na het lager onderwijs doorliep Meijer de grafische school. Toen hij in 1937 goedgekeurd werd voor militaire dienst was hij typograaf. Meijer werd echter vrijgesteld vanwege broederdienst. Later kwam Meijer als kledingperser te werken bij Hollandia-Kattenburg. Zijn ouders waren toen beiden al overleden. Vermoelijk noemde Meijer zich Max, gezien zijn vermoedelijke verloving in 1938; zie volgende pagina. Zeker weten

Heden overleed, na een kortstondig lijden, mijn innig geliefde verloofde

ELIAS GOMPERTZ,

in den leeftijd van 24 jaar.

Zij, die hem gekend hebben, weten hoe zwaar dit verlies mij treft.

FREE DU BRUIN.

Amsterdam, 18 Juli 1934.
3e Oosterparkstraat 43 III.

doen we dit echter niet. Om eerlijk te zijn is het niet helemaal duidelijk wat de familieverhoudingen zijn, wie hier eerst woonde etc. Zie ook bijgaande advertentie links. Wie het puzzeltje kan maken: laat het ons weten. Aan het begin van de oorlog woonde Meijer op dit adres in bij zijn tante in huis. Na zijn huwelijk met Celine Ereira op 2 september 1942 ging het pasgetrouwde stel op Transvaalstraat 54-2 wonen. Na de overval van de SD op 11 november 1942 op Hollandia-Kattenburg vanwege vermoedelijke sabotage werden alle Joodse werknemers – waaronder Meijer en zijn halfbroer Nathan - weggevoerd en kwam Meijer in de strafgevangenis in Scheveningen terecht.

Verloofd:
LEA WALG
en
MAX GOMPERTZ
Amsterdam, 6 October 1939.
v. Ostadestraat 368 2e ét.
3e Oosterparkstr. 43 3e ét.

Van hier werd hij naar Westerbork gebracht en op 30 november 1942 op de trein naar de vernietigingskampen gezet. Meijer werd echter niet direct vermoord, maar ingezet als dwangarbeider. Dit overleefde hij nog geruime tijd. We kennen geen exacte data over het sterven van Meijer. Twee halfzussen en twee halfbroers van Meijer werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rosa (Hilversum), Sophia (Retiefstraat 86-2), Nathan (regenjassenplakker, Vrolikstraat 54-2) en Marcus (reiziger in meubelen en medewerker Joodsche Raad).

Rebecca du Bruin-Potzer (foto rechts), Amsterdam, 28 oktober 1878, Auschwitz, 26 januari 1943. Rebecca was een dochter van Meijer Potzer en Mietje Groenteman en een zus van de moeder van Meijer, Jetje. Rebecca kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. Rebecca woonde in haar jeugd enige tijd in Londen. Rebecca trouwde in 1903 in Londen met koopman Emanuel de Bruin, met wie zij vier kinderen kreeg. Emanuel overleed in 1935. Aan het begin van de oorlog woonde Rebecca op dit adres, samen met haar neef Meijer. Na het huwelijk van Meijer bleef Rebecca alleen achter. Op 19 januari 1943 arriveerde Rebecca in Westerbork. Op 23 januari 1943 werd zij op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze na aankomst direct vermoord werd. Een zus en een broer van Rebecca, Mary (Vrolikstraat 297-2) en Levie (koopman, Veeteeltstraat 9 huis), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Een zoon van Rebecca, Meijer, overleefde de oorlog. Drie andere kinderen werden vermoord: Jacob (venter, Derde Oosterparkstraat 91-1), Vrouwtje (ook werkzaam bij Hollandia-Kattenburg) en Barend (schoenmaker, Christiaan de Wetstraat 27-3).

Derde Oosterparkstraat 44-1

Levie Philips, pakhuisknecht, winkelbediende en nachtwaker, Amsterdam, 19 januari 1879, Sobibor, 20 maart 1943. Levie was een zoon van diamantslijper, commissionair en koopman Jacob Abraham Philips en Rebekka Korper. Levie kwam uit een gezin van tenminste tien kinderen. In maart 1899, Levie is dan pakhuisknecht, komt hij via militaire dienst bij het Zevende Regiment Infanterie terecht, dat in Amsterdam gevestigd is. In 1906 trouwt Levie met de hoogzwangere Rachel Pool. Met haar krijgt hij twee kinderen, Rebecca (1906) en Maurits (1908), die de oorlog overleeft. We weten weinig van de werkzaamheden van Levie in de jaren twintig en dertig. Aan het begin van de oorlog woont het echtpaar op dit adres. Bij hen in huis woont blijkbaar Raphael Viskoper. Wij konden daar verder geen verband vinden. Op 1 december 1941 overleed Rachel en bleef Levie alleen achter. Wij vonden een merkwaardige aantekening op zijn kaart van de Joodsche Raad: ‘am 28.11.42 aus Westerbork entlassen’ en nog enige aantekeningen die wij niet wisten te duiden. In maart 1943 kwam Levie (wederom?) in Westerbork aan en op de 17^{e} van die maand werd hij op de trein naar Sobibor gezet. Hier werd hij direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Twee zussen en zes broers van Levie werden ook door de nationaalsocialisten

vermoord: Klara, Abraham (diamantslijper), Judith (Swammerdamstraat 25), Isaäc (diamantslijper), Nathan (losse arbeider), Arend (schoenmaker), Leendert (behanger, President Brandstraat 1-1) en Benjamin (winkelier).

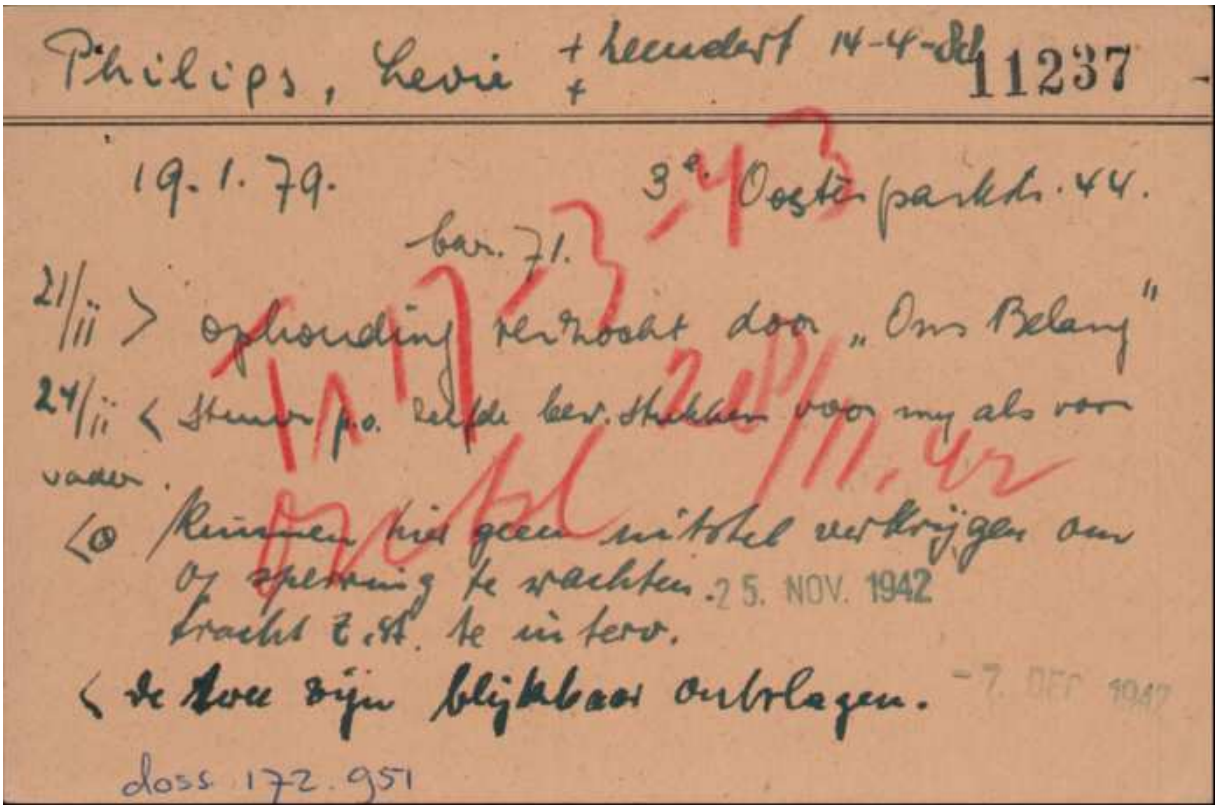
Philips, Levie + Leendert 14-4-[illegible] 11237
19.1.79. 3e Oosterparkstr. 44.
bev. 71.
21/11 > opluchting verzocht door „Ons Belang"
24/11 < stuurt p.o. zelfde ber. schrijven voor my als vorige vader.
< Kunnen hier geen middel verbrijgen om de opsporing te vorderen. 25. NOV. 1942
brachten t.a.v. te interv.
< de stukken zijn blijkbaar ontbrogen. -7. DEC 1942
doss. 172.951

Rachel Philips-Pool, dienstbode, Amsterdam, 22 januari 1884, Amsterdam, 1 december 1941. Rachel was een dochter van sjouwerman Godfried Pool, die in 1897 was gestorven, toen Rachel 13 was, en Elisabeth Bromet, die in 1932 op 88-jarige leeftijd overleed. Rachel kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen en was voor haar huwelijk met Levie dienstbode, vermoedelijk ook bij Levie in huis. Toen zij zwanger raakte, trouwden ze. Dochter Rebecca wordt al na een paar maanden geboren; zoon Maurits twee jaar later. Voor het huwelijk van Rachel met Levie en haar overlijden zie verder hierboven. Een zus van Rachel, Mietje, overleefde de oorlog. Een broer, Tobias Godfried (sjouwerman), en twee zussen, Eva (Amersfoort) en Sophia, werden door de nationaalsocialisten vermoord, net als dochter Rebecca (Tilanusstraat 18-1). Zoon Maurits overleefde de oorlog.

We weten niet wat het verband is tussen het echtpaar hierboven en de persoon hieronder, die op ditzelfde adres stond ingeschreven. Mogelijk was Raphael commensaal.

Raphael Viskoper (foto op marktkaart), venter, marktkoopman en koopman in vodden, Amsterdam, 24 mei 1900, Auschwitz, 1 februari 1943. Raphael was een ongetrouwde zoon van marktkoopman Benjamin Viskoper, die door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Anna van Bever. Raphael kwam uit een gezin van zeven kinderen. In 1919 werd Raphael afgekeurd voor militaire dienst, mogelijk vanwege zijn ogen of mogelijk vanwege het kostwinnerschap dat in de militieregisters vermeld staat. Raphael is dan al venter. Begin jaren dertig staat Raphael enige tijd met fruit op het Waterlooplein, maar dan slaat hij weer aan het venten, ditmaal in vodden, metalen en gedragen kleding. Zijn ventwijken zijn Amsterdam Centrum en Amsterdam Oost. Sinds juni 1939 woont Raphael op dit adres. De laatste ventvergunning die Raphael ontvangt is van het seizoen 1940-1941. We weten niet hoe hij daarna in zijn levensonderhoud voorzag. Op 14 januari 1943 arriveerde Raphael in Westerbork, waar hij op 29 januari 1943 op transport naar Auschwitz werd gezet. Hier werd hij direct na aankomst om het leven gebracht. Een zus van Raphael, Klaartje, overleefde de oorlog. Vier zussen en een broer van Raphael werden ook door de nationaalsocialisten om het

leven gebracht: Rebecca (Berchem, België), Betje (gummiplakster bij Hollandia-Kattenburg, President Brandstraat 48-3), Sara (Louis Bothastraat 3-1), Marianne en Michel (koopman, Den Haag).

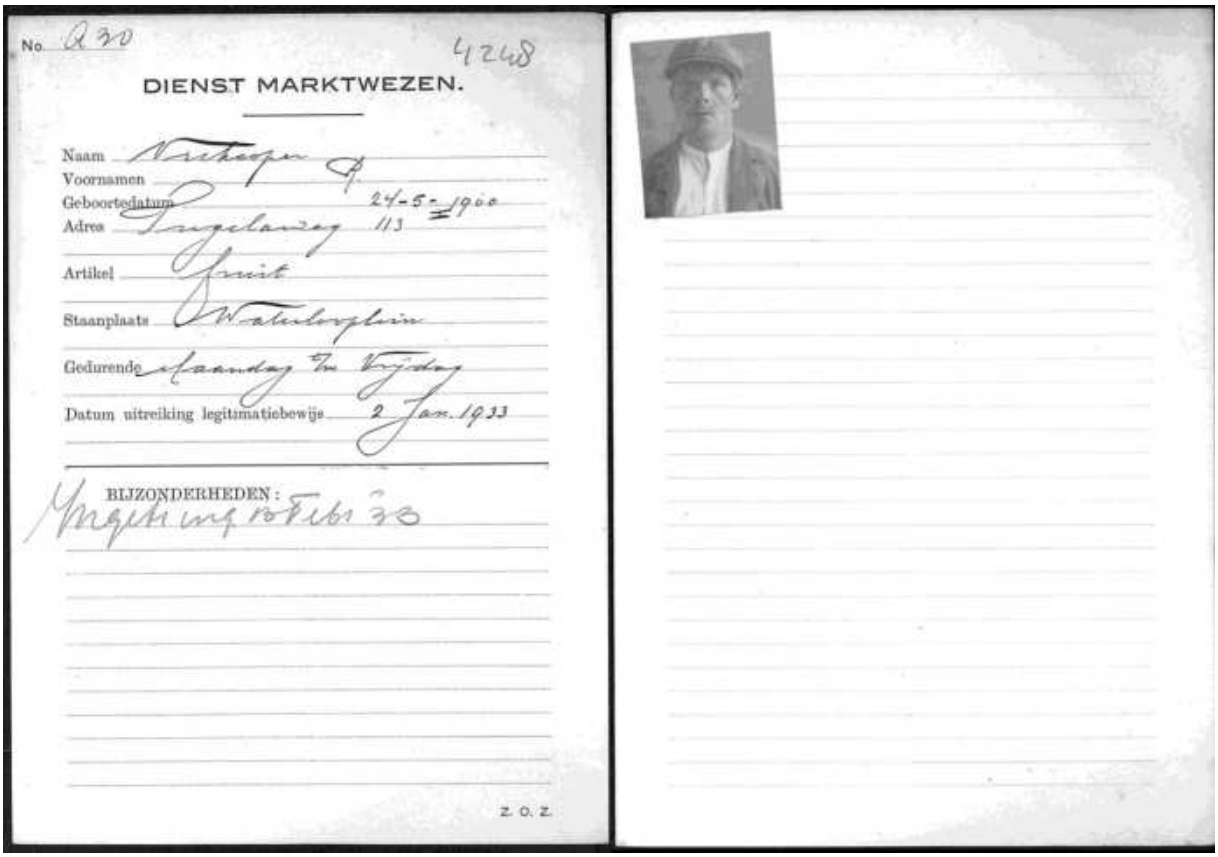
No. Q 30 4248

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Verkooper
Voornamen
Geboortedatum 24-5-1900
Adres Pregelaweg 113
Artikel fruit
Staanplaats Waterlooplein
Gedurende Maandag t/m Vrijdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 2 Jan. 1933

BIJZONDERHEDEN:
Ingeteekend 18 Febr 33

Z. O. Z.

Derde Oosterparkstraat 44-2

Hijman Wolf, diamantslijper en werkman, Amsterdam, 28 juni 1865, Sobibor, 2 april 1943. Hijman was een zoon van koopman Levie Wolf en Maria Frank. Hijman was de oudste zoon uit een gezin van tenminste acht kinderen, dat vaak verhuisde. In 1885 werd Hijman vrijgesteld van militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. Hij was op dat moment diamantslijper. In 1890 trouwde hij met Marianne Poppelsdorff. Met haar trok hij omstreeks 1896 of 1897 naar New York, waar we zijn spoor bijster raakten. Hijman en Marianne kregen vijf kinderen: Mina (1892), Louis (1896), Jennie (1897), Clara (1903) en Bertha (1908). In 1905 was Wolf weer terug in Amsterdam. Dochters Mina, Clara en Jenny zouden de oorlog overleven. Louis (winkelier in dameshoeden) en Bertha (Linnaeusstraat 56-2) werden vermoord. De vrouw van Hijman, Marianne, overleed in 1934. Sinds februari 1940 woonde Hijman op dit adres. Mogelijk woonde hij in bij de de familie Gobits hieronder. Op 30 maart 1943 werd Hijman vanuit Westerbork naar Sobibor getransporteerd, waar hij na aankomst direct vergast werd. Een zus van Hijman, Marianne, overleed in april 1941 in Amsterdam Zuid. Broers Mozes (diamantbewerker), Abraham (tramconducteur, 's Gravesandestraat 24-1) en Aäron (slager, Swammerdamstraat 32 huis) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Hartog Gobits(/z) (foto links), karrijder, los werkman, venter en koopman in fruit, Amsterdam, 25 april 1888, Auschwitz, 3 september 1942. Hartog was een zoon van schoenpoetser en koopman Salomon Gobits en Vrouwtje Slier. Hartog kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. In 1907 werd Hartog goedgekeurd voor militaire dienst. In

1911 trouwde Hartog met Sara Beesemer, die al enige tijd zwanger van hem was. Met haar kreeg hij later datzelfde jaar een dochter, Flora. Zij zou het enige kind blijven. In de jaren twintig en dertig zal Hartog wel allerlei beroepen gehad hebben, waaronder het venten. Eind jaren dertig woonde het gezin op dit adres. In maart 1939 trouwde Flora en verliet het ouderlijk huis, om met haar echtgenoot Hijman Quiros, die runderslachter was, op Tilanusstraat 38-3 te gaan wonen. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Beiden werden door de nationaalsocialisten vermoord. Hartog komt in de loop van de oorlog in een werkkamp terecht, vermoedelijk in Drenthe. Van hieruit wordt hij op 31 augustus 1942 via Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. Hier wordt Hartog direct na aankomst vermoord. Voor de zes zussen en broers van Hartog zie Tweede Oosterparkstraat 77-2, waar zus Lea woonde.

Sara Gobits-Beesemer, Amsterdam, 4 augustus 1893, Sobibor, 2 april 1943. Sara was een dochter van venter, koopman en schafthuishouder Akiba Beesemer en Sophia Wessel. Sara was uit een klein gezin van drie kinderen afkomstig. Na het huwelijk met Hartog woonde het echtpaar enige tijd in bij de ouders van Sara. Voor het huwelijk van Sara en Hartog zie verder hierboven. Na het vertrek van Hartog naar de werkkampen – mogelijk in de eerste helft van 1942 – bleef Sara alleen achter met inwonend commensaal Hijman Wolf. Beiden zaten zij in dezelfde trein naar Sobibor. Ook Sara werd direct na aankomst vergast. Een broer van Sara, Nathan, die los werkman was en op Krugerplein 26-3 woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord. Zus Duifje was vermoedelijk al voor de oorlog gestorven.

Derde Oosterparkstraat 51-1

Mozes Duis, schoenmaker, ijswafelverkoper en incasseerder, Amsterdam, 3 januari 1895, Wijhe, 6 februari 1945. Mozes was een zoon van de in Rotterdam geboren sigarenmaker Hartog Duis, die in september 1941 in Amsterdam overleed, en Debora Duis-Hammelburg, die al in 1906 was overleden, toen Mozes elf jaar oud was. Mozes kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen, dat veel verhuisde. Het gaat niet zo goed in zijn jeugd en hij komt in het Rijksopvoedingsgesticht terecht. In 1914 werd Mozes vrijgesteld voor militaire dienst vanwege broederdienst. We kennen de werkzame carriere van Mozes niet al te goed, maar weten dat hij vanaf 1921 als huisknecht ingeschreven staat in het register van dienstpersoneel van het Nederlandsch Insraëlietisch Oude Mannen-, Vrouwen- en Ziekenhuis aan de Nieuwe Kerkstraat 135. In deze periode gaat er weer iets mis in het leven van Mozes en komt hij voor twee jaar in de strafgevangenis in de Havenstraat terecht. In 1934 trouwt Mozes op 39-jarige leeftijd met de niet-Joodse weduwe Wilhelmina Sophia Wöhlken, die drie kinderen bij zich heeft uit haar eerdere huwelijk met Johannes de Jong: Geertruida (1915), Herman Johannes (1924) en Jack (1931). Mozes en Wilhelmina krijgen in 1935 zelf ook nog een kind: Bernardus Marinus. Al deze kinderen overleven de oorlog, net als de echtgenote van Mozes, Wilhelmina. Vanwege zijn gemengd huwelijk ziet het er voor Mozes in eerste instantie ook goed uit. Op de een of andere manier komt hij echter toch terecht in het laatste transport naar Westerbork, via een Duitse vrachtwagen die op 6 februari 1945 op de dijk nabij Wijhe rijdt, op weg naar Westerbork. De vrachtwagen wordt beschoten door een geallieerd vliegtuig. Mozes komt hierbij om het leven.

Derde Oosterparkstraat 57-1

Szlama Edelsztei(j)n, suppoost en venter, Warschau, 18 juni 1904, Auschwitz, 18 augustus 1942. Szlama was een zoon van Jankel Edelsztein en Tauba Jungerleve. Hij arriveerde in januari 1930 vanuit Kiel (Bardenberg) in Amsterdam en vertrok in april 1930 weer naar Rouen (Frankrijk). Niet lang daarna moet Szlama weer naar Amsterdam teruggekomen zijn, waar hij in 1934 met Ruchla Domb trouwt. Het echtpaar krijgt één kind, zoon Jacob, die in 1935 geboren wordt. In 1939 verhuist het gezin naar dit adres. Szlama vent onder andere in Amsterdam Zuid met ijs, warme chocolade, kleine etenswaren, consumptie-ijs, koek en gebak, maar ook met pantoffelen. Zijn ventvergunning wordt nog tot seizoen 1941-1942 verlengd, totdat op 30 juni 1942 er een totaal ventverbod voor Joden ingesteld wordt. Op 15 juli 1942 wordt Szlama met vrouw en kind vanuit Westerbork naar

Auschwitz gedeporteerd, waar hij niet direct om het leven wordt gebracht, maar spoedig komt te overlijden.

Ruchla Edelsztein-Domb, Warschau (Polen), 17 oktober 1902, Auschwitz, 17 juli 1942. Ruchla is een dochter van Gerschlek Domb en Gitla Lewkovitsch. We weten niet sinds wanneer Ruchla in Amsterdam woonde. Ruchla werd met haar zoon Jacob direct na aankomst in Auschwitz vermoord.

Jacob Edelsztein, Amsterdam, 14 oktober 1935, Auschwitz, 17 juli 1942. Jacob was een zoon van Szlama en Ruchla.

Derde Oosterparkstraat 58 huis

Simon Snuijf, spiegelmaker, lijstenmaker, koopman in spiegels en winkelier in meubelen, Amsterdam, 9 december 1881, Auschwitz, 3 december 1942. Simon was een zoon van koopman Philip Snuijf en Margaretha Snuijf-Poppelhouwer, die respectievelijk in 1925 en 1920 overleden. Simon kwam uit een gezin van tenminste vijf kinderen, dat veel verhuisde. In 1900 werd Simon goedgekeurd voor militaire dienst, ondanks aangevoerde lichaamsgebreken. In 1907 is Simon koopman in spiegels en woont hij met zijn zus Sara op de Groenburgwal. Op de een of andere manier komt Simon kort daarna in Duitsland terecht, waar hij in 1909 in Frankfurt am Main met de uit Dietzenbach afkomstige Regina Wolf trouwt. Het echtpaar is spoedig weer in Amsterdam en in 1911 wordt dochter Carolina Margaretha geboren, die de oorlog zal overleven. Zij zal het enige kind van het echtpaar blijven en verlaat vermoedelijk in 1934 na haar huwelijk het huis om in Den Haag te gaan wonen. Simon en Regina blijven met hun tweetjes achter en wonen aan het begin van de oorlog op dit adres, waar ze mogelijk een meubelwinkel hebben. Op 18 november 1942 komen Simon en Regina in Westerbork aan. Op 30 november 1942 worden ze op de trein naar Auschwitz gezet. Hier worden beiden direct na aankomst vermoord. Een broer van Simon, Mozes (fabrikant in confectie), die in Amsterdam Zuid woonde, werd ook om het leven gebracht.

Regina Snuijf-Wolf, Dietzenbach, 13 november 1875, Auschwitz, 3 december 1942. Regina was een dochter van makelaar Nathan Wolf, die al in 1897 was overleden, en Karoline Rollmann, die in 1907 stierf. Regina groeide vermoedelijk op in Frankfurt am Main. Voor het huwelijk van Regina met Simon en beider ondergang zie hierboven. Een zus van Regina, Jette, overleefde de oorlog. Zus Sophie kwam om in 1941 nabij Kaunas te Litouwen.

Derde Oosterparkstraat 61-2

Bernard Sitters, koopman en magazijnbediende, Den Bosch, 14 januari 1915, Auschwitz, 30 september 1942. Bernard was een zoon van koopman Salomon Levie Sitters en de uit Den Bosch afkomstige Rebecca Sitters-Tromp, die op Vrolikstraat 54-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Bernard kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen, dat voor en na de geboorte van Bernard in Rotterdam woonde. In 1935 trouwde Bernard in Rotterdam met Christina Jacobs. Samen kregen zij drie kinderen: Rebecca (1936), Salomon Levie (1940) en Joël (1941). In december 1940 verhuisde het gezin naar Amsterdam, in eerste instantie naar de Borgerstraat. Pas in februari 1941 kwamen Bernard en Charlotte op dit adres te wonen, waar zoon Joël geboren werd en de fiets van Bernard, die inmiddels zonder werk zat, werd gesloten (zie onder).

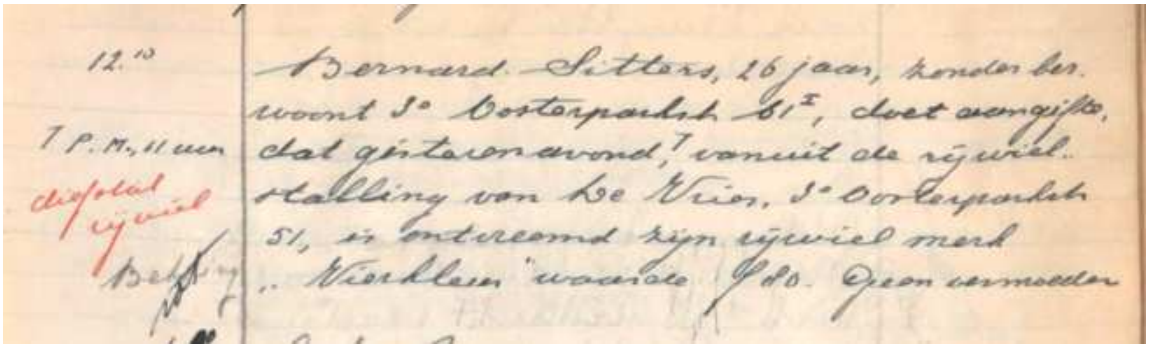
12.10
Bernard Sitters, 26 jaar, zonder ber.
woont 3e Oosterparkst. 61I, doet aangifte,
dat gisteren avond, 7 vanuit de rijwiel-
stalling van De Vries, 3e Oosterparkst.
51, is ontvreemd zijn rijwiel merk
„Vierkleur" waarde f 80. Geen vermoeden

In december 1941 verhuisde het gezin weer terug naar Rotterdam, waar Bernard waarschijnlijk net als zijn broer Levie magazijnbediende kon worden. Eind juli 1942 arriveert het hele gezin, vader, moeder en drie kinderen, in Westerbork. Op 3 augustus 1942 worden ze al op de trein naar Auschwitz gezet. Hier komen allen op korte termijn om het leven; Bernard mogelijk iets later dan vrouw en kinderen. Vijf broers en zussen van Bernard werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Levie (magazijnbediende), Schoontje (Rotterdam), Gerrit (glas-in-lood-zetter, Swammerdamstraat 62 huis), Grietje (Vrolikstraat 56-2) en Rosina (fabrieksarbeidster, Vrolikstraat 54-1).

Christina Sitters-Jacobs, Rotterdam, 20 maart 1912, Auschwitz, 5 augustus 1942. Christina was een dochter van de in Rotterdam geboren koopman Samuel Jacobs, die in 1941 in Rotterdam overleed, en de in Delfshaven geboren Rebecca Stad, die al in 1933 was gestorven. Voor het huwelijk van Christina en haar overlijden zie hierboven. Een broer van Christina, Jacob, overleefde de oorlog. Broers Joël (koopman, Rotterdam) en Heijman (vertegenwoordiger, Rotterdam) en zus Betsy (Rotterdam) werden door de nationaalsocialisten vermoord. Zus Esther was al in 1937 overleden.

Rebecca Sitters, Rotterdam, 1 maart 1936, Auschwitz, 5 augustus 1942. Rebecca was een dochter van Bernard en Christina.

Salomon Levie Sitters, Rotterdam, 7 maart 1940, Auschwitz, 5 augustus 1942. Salomon was een zoon van Bernard en Christina.

Joël Sitters, Amsterdam, 14 juli 1941, Auschwitz, 5 augustus 1942. Joël was een zoon van Bernard en Christina.

Derde Oosterparkstraat 64 huis

Jonas Swalef, radiomonteur, poelier en bontwerker, Amsterdam, 10 augustus 1914, Auschwitz, 9 februari 1944. Jonas was een zoon van sigarenmaker Victor Swalef en Klaartje Swalef-Romijn, die ook op dit adres woonden en beiden de oorlog overleefden. Jonas kwam uit een gezin van drie kinderen. Beide broers van Jonas, Wolf Wilhelm (1912) en Herman (1920) overleefden de oorlog. In 1933, toen het gezin op Tuinbouwstraat 22 huis in Betondorp woonde, werd Jonas voorgoed ongeschikt verklaard voor militaire dienst. Jonas had inmiddels na de lagere school op de avondambachtschool gezeten op de afdeling electrotechniek, en was radiomonteur geworden. Jonas reisde af om aan de republikeinse kant deel te nemen aan de Spaanse Burgeroorlog. Mogelijk raakte hij vanwege deze inzet in vreemde krijgsdienst zijn nationaliteit kwijt. Vanaf 1938 woonde Jonas met zijn ouders op Derde Oosterparkstraat 21-1 en vanaf januari 1940 op Reinwardtstraat 48-2 in de Dapperbuurt. Vanaf maart 1941 woonde het gezin op dit adres. Wij weten niet precies waarom de rest ven het gezin van de ouders van Jonas de oorlog overleefde, maar kennen wel enige details over het einde van Jonas. Hij werd op 3 september 1943 gearresteerd in Tongeren (België). Vandaar werd Jonas overgebracht naar de strafgevangenis in Scheveningen, waar hij voorwendde Samuel Swart te heten. Onder die naam werd Jonas op 10 september 1943 gedeporteerd naar Westerbork en op 21 september 1943 naar Auschwitz, waar hij na enige tijd om het leven kwam. Jonas/Samuel bleek later ook bekend te hebben gestaan onder de naam Albert Gruys. Vermoedelijk was hij sterk betrokken bij het verzet. We kennen helaas geen verdere details.

Onderstaand gezin woonde ook op dit adres, van september 1940 tot maart 1941.

Isedore Jacobs, kapper en werkman, Breda, 29 mei 1907, Sobibor, 2 juli 1943. Isedore was een zoon van de in Maastricht geboren conducteur Meijer Jacob en de in Wildervank geboren Aaltje Jacob-Valk, die op Beukenweg 24-2 woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord

werden. Isedore kwam uit een gezin met zes kinderen en woonde in zijn jeugd vermoedelijk met zijn ouders in Nijmegen. Het gezin woonde sinds 1929 in Amsterdam en vanaf 1938 op de Beukenweg. Isedore op zijn beurt was het huis al uit en woonde vanaf 1936 in Zaandam. In april 1940 kwam hij weer terug in het ouderlijk huis op de Beukenweg, waar zijn (tweeling)zussen Carolina en Geertruida ook woonden, en na zijn huwelijk in september 1940 met de bijna vier jaar oudere Serlina de Jong kwam het echtpaar op dit adres te wonen. Isedore en Serlina kregen voor zover ons bekend geen kinderen. In maart 1941 werd verhuisd naar Swammerdamstraat 57 huis. Op 20 juni 1943 kwamen Isedore en Serlina in Westerbork aan, en op 29 juni 1943 werden ze op de trein naar Sobibor gezet. Hier werden ze direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Een broer en drie zussen van Isidore werden ook om het leven gebracht: Jonas (handelsreiziger, Groningen), Goldina (Insulindeweg 67 huis) en de tweeling Carolina (knipster) en Geertruida (pakster).

Serlina Jacob de Jong, huishoudster, winkeljuffrouw in een bakkerij en inzeepster, Winschoten, 14 september 1903, Sobibor, 2 juli 1943. Serlina was een dochter van de in Assen geboren bakker Heijman de Jong, die in Winschoten woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en de in Midwolda geboren Roosje Nijstadt, die al in 1932 in Winschoten was overleden. Serlina woonde in haar jeugd enige tijd in Groningen, waar ze vermoedelijk huishoudster was, vanaf november 1938 in Winschoten, en vanaf september 1939 op de Insulindeweg 67 huis. Mogelijk kwam Selina in februari 1940 als huishoudster in het huis van Isedore op Beukenweg 24-2. Vanaf dat moment staat ze daar in ieder geval ingeschreven. Zie voor het huwelijk en het overlijden van Serlina verder hierboven. Twee zussen en een broer van Serlina werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rachel (Gieten), Kindelina (Slochteren) en Mozes Manus (bakker, Winschoten).

Derde Oosterparkstraat 65-2

Jacques Koperberg, slager, bontwerker, voddensorteerde, behanger en stoffeerder, Amsterdam, 3 augustus 1906, Auschwitz, 30 september 1942. Jacques was een zoon van de in Den Bosch geboren venter en marktkoopman Leon Koperberg, die de oorlog overleefde en in 1954 in Amsterdam overleed, en Marianne Ricardo, die al in 1915 op 31-jarige leeftijd overleed. In 1926 werd Jacques vrijgesteld van militaire dienst. In de periode tot 1932 woonde Jacques in Rotterdam. Daarna kwam hij weer naar Amsterdam terug. In 1934 trouwde Jacques, met Esther Bannet. Het echtpaar, dat twee kinderen kreeg, Marianne (1936) en Robert (1940), woonde op diverse plekken in Amsterdam en sinds februari 1941 op dit adres. Rond 20 juli 1942 arriveerde het gezin in Westerbork. Al op 24 juli 1942 werden allen op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze direct of spoedig om het leven kwamen; sommigen eerder dan anderen wanneer we de onbetrouwbare gegevens uit deze periode moeten geloven. Voor de drie broers van Jacques zie Eerste Oosterparkstraat 126-3, waar broer Aron woonde.

Esther Koperberg-Bannet, Rotterdam, 28 november 1912, Auschwitz, 26 juli 1942. Esther was een dochter van de in Kruiningen geboren koopman in manufacturen Benjamin Levi Bannet en de in Rotterdam geboren Antje Bannet-de Winter, die in Rotterdam woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Voor het huwelijk van Esther met Jacques zie verder hierboven. Ze zullen elkaar vermoedelijk in Rotterdam zijn tegengekomen. Esther werd met haar echtgenoot en kinderen vermoord. Twee broers, Joseph Lion (kantoorbediende) en Simon Israel (vertegenwoordiger, Rotterdam), werden ook door de nationaalsocialisten omgebracht, net als zus Catharina (Rotterdam).

Marianne Koperberg, Amsterdam, 15 juli 1936, Auschwitz, 26 juli 1942. Marianne was een dochter van Jacques en Esther.

Robert Koperberg, Amsterdam, 28 november 1940, Auschwitz, 26 juli 1942, Robert was een zoon van Jacques en Esther.

Derde Oosterparkstraat 65-3

Izaac Sjouerman, expeditieknecht en schilder, Amsterdam, 15 juli 1907, Sobibor, 23 juli 1943. Isaac was een zoon van Eduard Sjouerman en Rosetta Sjouerman-Creveld. Izaac stotterde erg. Dat was waarschijnlijk de reden dat hij in 1926 voorgoed werd afgekeurd voor militaire dienst. Toch wist hij in 1931 een huwelijk te sluiten, met de iets oudere Matje Pront; vermoedelijk ook wel omdat ze zwanger van hem was. Izaac en Matje kregen twee kinderen, Eduard (1931) en Reina (1934). Het echtpaar woonde geruime tijd op Derde Oosterparkstraat 67-1, maar kwam in mei 1940 op dit op Eerste Oosterparkstraat 68 huis te wonen. In januari 1941 verhuisde het gezin naar dit adres. Izaac kwam in maart 1943 met zijn gezin in Kamp Vught terecht, waar Izaac aan de Moerdijk werkte. Matje en de kinderen werden op 6 juni 1943 op het kindertransport naar Sobibor gezet. Izaac bleef in eerste instantie achter. Op 16 juli 1943 werd hij alleen naar Westerbork getransporteerd, en op 20 juli 1943 door naar Sobibor. Hier werd Izaac na aankomst door vergassing om het leven gebracht, net zoals zijn vrouw en kinderen ruim een maand eerder. Een oudere zus van Izaac, Henriette, die een paar huizen verder op Derde Oosterpark 75-3 woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Matje Sjouerman-Pront, naaister, Amsterdam, 30 oktober 1905, Sobibor, 11 juni 1943. Matje was de oudste dochter van loopknecht en werkman in een blindeninrichting Meijer Pront en de vijf jaar oudere Reina Pront-Gomes de Mesquita, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Matje kwam uit een gezin van zes kinderen. Voor het huwelijk met Izaac zie hierboven. Matje kwam met Izaac, Eduard en Reina als naaister in Kamp Vught terecht, maar besloot de kinderen te begeleiden toen die door de nationaalsocialisten afgevoerd werden, zogenaamd omdat ze in een kinderkamp zouden terechtkomen. Samen met de kinderen werd Matje na aankomst in Sobibor vergast. Het lijkt er op alsof alle broers en zussen van Matje al voor de oorlog zouden zijn overleden.

Eduard Sjouerman, Amsterdam, 31 december 1931, Sobibor, 11 juni 1943. Eduard was een zoon van Izaac en Matje.

Reina Sjouerman, Amsterdam, 12 maart 1934, Sobibor, 11 juni 1943. Reina was een dochter van Izaac en Matje.

Derde Oosterparkstraat 69-1

Jacob Appelboom, winkelknecht, houtzager, werkverschaffingsarbeider en werknemer in een blindeninrichting, Amsterdam, 28 september 1886, Auschwitz, 14 september 1942. Jacob was een zoon van de in Londen geboren diamantslijper en -versteller Samuel Appelboom, die in 1920 was gestorven, en Margaretha Appelboom-Speijer, die in 1936 overleed. Jacob kwam uit een gezin van negen of meer kinderen. In 1912 trouwde Jacob in Rotterdam met Roosje Mol. Met haar kreeg hij vier kinderen, Samuel Jacob (1913), Hanna Philippina (1915; zij zou als enige de oorlog overleven), Gerson (1918) en Maurits (1921). In de periode 1924-1936 – en mogelijk eerder - woonde het gezin in Rotterdam. In 1936 kwam Jacob weer terug naar Amsterdam, woonde met zijn gezin op diverse adressen, waaronder vanaf maart 1938 op Blasiusstraat 82-2 en vanaf juni 1939 op dit adres. Inmiddels waren de meest kinderen al uitgevlogen. Alleen Maurits woonde nog bij zijn ouders thuis. Op 9 september 1942 arriveerde Jacob met zijn vrouw in Westerbork, waar hij op 11 september 1942 op de trein naar Auschwitz werd gezet. Hier werden zij direct na aankomst vermoord. Vijf zussen en een broer van Jacob werden ook door de nationaalsocialisten omgebracht: Elisabeth (handelaarster in brandstoffen, Transvaalstraat 86 huis), Rachel (Retiefstraat 13-2), Maurits (loopknecht), Clara (naaister), Hanna en Sara (naaister).

Roosje Appelboom-Mol, Rotterdam, 20 augustus 1887, Auschwitz, 14 september 1942. Roosje was een dochter van de in Den Haag geboren sjouwerman en koopman Gerson Mol, die in 1932 was overleden, en de uit Oud-Beijerland afkomstige pettenmaakster Antje Philippina van den Berg, die net als haar overleden man in Rotterdam woonde en door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Roosje kwam uit een gezin van tenminste vijf kinderen en was vermoedelijk de

oudste. Voor het huwelijk van Roosje met Jacob en hun gezamenlijke ondergang zie verder hier boven. De jongste broer van Roosje, Bernard, overleefde de oorlog. Twee zussen en een andere broer werden vermoord: Judith (Apeldoornsche Bosch), Salomon (kapper, Rotterdam) en Maria (Rotterdam).

Maurits Appelboom, fabrieksarbeider, Rotterdam, 30 september 1921, Auschwitz, 31 maart 1944. Maurits was de jongste zoon van Jacob en Roosje. Het is niet helemaal duidelijk of Maurits achterbleef op dit adres toen zijn ouders naar Westerbork werden afgevoerd. Volgens de Amsterdamse administratie zou Maurits pas per januari 1943 verhuisd zijn naar de Nieuwe Herengracht en per februari 1943 naar de Pretoriusstraat 56-1. Op 2 april 1943 werd Maurits naar Kamp Vught gestuurd, waar hij als papiersorteerder functioneerde. En op 22 april 1943 zou hij dan in Westerbork zijn aangekomen. Op 7 september 1943 werd Maurits op de trein naar Auschwitz gezet. Hier kwam hij niet direct om het leven. Wij weten van deze laatste periode niets. Een zus van Maurits, Hanna Philippina, overleefde de oorlog. Broers Samuel Jacob (grondwerker, Rotterdam) en Gerson (bakker) werden net als Maurits door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Derde Oosterparkstraat 69-2

Juda van Os, zakkenstopper en arbeider, Amsterdam, 14 november 1893, Extern kommando Bobrek, 30 september 1943. Juda was een zoon van karrijder en venter Nathan van Os, die al in 1932 was overleden, en Keetje van Os-Wessel, die op de Christiaan de Wetstraat 44-1 woonde en in oktober 1940 in Amsterdam op 81-jarige leeftijd overleed. Juda kwam uit een gezin van zeven kinderen. Juda trouwde in 1923 met de zeven jaar jongere Vrouwtje Stokvisch. Met haar kreeg hij twee kinderen: Nathan (1924) en Mina (1935). Bij het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. In juni 1941 verhuisde Juda, Vrouwtje en beide kinderen nog naar Blasiusstraat 134-1, een woning onder die van de moeder van Vrouwtje. Vreemd genoeg kwam zoon Nathan al op 21 juli 1942 in Westerbork aan, eerder dan zijn ouders en zus, en werd al op 27 juli 1942 op transport gezet. Begin oktober 1942 arriveerde Juda met Vrouwtje en Mina in Westerbork en op 16 oktober 1942 werden alle drie op transport naar Auschwitz gezet. Waar Vrouwtje en Mina direct vermoord werden na aankomst, werd Juda uitgekozen om als dwangarbeider ingezet te worden. Hij vond zijn einde in Extern kommando Bobrek, een subkamp van Auschwitz waar een Siemens fabriek gevestigd was. Hier stierf hij een klein jaar later. Bobrek was een relatief klein kamp, waar ongeveer 250 gevangenen werkten. Vijf broers en zussen van Juda werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Joseph (marktkoopman), Salomon (diamantbewerker), Isaäc (zakkenstopper, Retiefstraat 52-1), Duifje (Ingogostraat 3-1) en Esther (Christiaan de Wetstraat 44-1).

Heden overleed tot onze diepe droefheid onze geliefde Kleindochter en Nicht
KITTY VAN OS,
in den ouderdom van 14 jaar, diep betreurd door
Wed. K. VAN OS—WESSEL.
I. VAN OS.
L. VAN OS—DE ROZA.
Stockholm:
H. VAN OS.
L. VAN OS—BERGKWIST.
Amsterdam:
I. VAN OS.
F. VAN OS—STOKVISCH.
I. VAN OS.
F. VAN OS—POLAK.
F. WOLF.
D. WOLF—VAN OS.
M. STOKVISCH.
E. STOKVISCH—VAN OS
en Kinderen.
Amsterdam, 3 Mei 1930. 8700

Vrouwtje van Os-Stokvisch, Amsterdam, 14 december 1900, Auschwitz, 19 oktober 1942. Vrouwtje was een dochter van de in Mijdrecht geboren venter Mordechai Stokvisch, die in februari 1941 in Amsterdam overleed, en Mietje Stokvisch-Hekster, die op Blasiusstraat 134-2 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Vrouwtje kwam uit een gezin van tenminste dertien kinderen. Voor het huwelijk van Vrouwtje met Juda, en hun ondergang, zie hierboven. Twaalf broers en zussen van Vrouwtje werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Barend (diamantbewerker, Swammerdamstraat 59-1), Zadok (trambestuurder, Retiefstraat 39-1), Elias (diamantbewerker, Ruyschstraat 17 huis), Rebecca (Den Haag), Judith (Vrolikstraat 86-1), Simon (kelner), Meijer (zakkenstopper, Christiaan de Wetstraat 44-1), Emanuel (bloemenhandelaar,

Vrolikstraat 273-3), Mozes (kleermaker, Ben Viljoenstraat 9-1), Sara (Blasiusstraat 130-3), Esther (Blasiusstraat 123a-3) en Philip (perser, Vrolikstraat 90-1).

Enige en algemene
kennisgeving.
Met blijdschap geven wij
kennis van de geboorte van
onze Dochter
MINA.
J. VAN OS
V. VAN OS—STOKVISCH.
Amsterdam, 19 October 1935.
3e Oosterparkstraat 69, 2e étage.
5449—10

Nathan van Os, leerbewerker, Amsterdam, 15 oktober 1924, Auschwitz, 30 september 1942. Nathan was een zoon van Juda en Vrouwtje. Het is ons niet duidelijk waarom Nathan na de verhuizing naar de Blasiusstraat eerder opgeroepen werd dan zijn ouders. Nathan werd al op 27 juli 1942 op transport naar Auschwitz gezet en overleed daar spoedig.

Mina van Os, Amsterdam, 18 oktober 1935, Auschwitz, 19 oktober 1942. Mina was een dochter van Juda en Vrouwtje.

Derde Oosterparkstraat 69-3

Meyer Gobitz, diamantbewerker, venter, stoffeerder en behanger, Amsterdam, 2 juli 1911, Sobibor, 21 mei 1943. Meyer was een zoon van de in ’s-Hertogenbosch geboren diamantwerker en havenarbeider Nathan Gobitz en Espérance Gobitz-van der Woude, die op President Brandstraat 32 h woonden en beiden door de nationaalsocialisten werden vermoord. Meyer kwam uit een gezin van tien kinderen. Toen Meyer in 1930 voor de dienst gekeurd werd, woonde hij nog bij zijn ouders thuis in de President Brandstraat en was hij diamantbewerker. Meyer hoefde vanwege broederdienst niet in militaire dienst. In de jaren dertig ventte Meyer in Amsterdam met groente en fruit en met bloemen en planten. In 1936 trouwde Meyer met Sara de Haas. Van haar kreeg hij vier kinderen: Max (1937), Nico (1938), Jacques (1940) en Frouke (1943). In de oorlog woonde het gezin op dit adres. Meyer en zijn gezin kwamen op 30 april 1943 in Westerbork terecht. Op 18 mei 1943 werden allen op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst vergast werden. Acht zussen en broers van Meyer werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Klaartje (Retiefstraat 114-3), Judith (President Brandstraat 68), Israël (behanger), Catharina (Retiefstraat 60-3), Ephraïm (arbeider en marktkoopman, Cilliersstraat 13-3), Helena, Marcus (venter en perser, Blasiusstraat 60-3) en Jacob (lederbewerker en monteur centrale verwarming, Louis Bothastraat 5-1).

Met blijdschap geven wij kennis
van de geboorte van onzen Zoon en
Broertje
JACK
M. GOBITZ
S. GOBITZ—DE HAAS
MAX en NICO.
Amsterdam, 29 April 1940.
3e Oosterparkstraat 69 3e ét.

Sara Gobitz-de Haas, Amsterdam, 1 oktober 1912, Sobibor, 21 mei 1943. Sara was de jongste dochter van loopknecht Mozes de Haas, die in februari 1913 – vier maanden na de geboorte van Sara - was gestorven, en de in Groningen geboren, vijftien jaar jongere dienstbode Froukie Cohen, die in de oorlog bij haar dochter Rebecca inwoonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Sara had twee oudere zussen. Voor het huwelijk van Sara met Meyer en hun gezamenlijke einde zie hierboven. De twee oudere zussen van Sara, Rebecca (Rebecca was getrouwd met de broer van Meyer, Israël, en woonde op de Rapenburgerstraat 73-1) en Henriette (ongehuwd, inpakster, Rapenburgerstraat 94-1), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Max Gobitz, Amsterdam, 4 augustus 1937, Sobibor, 21 mei 1943. Max was een zoon van Meyer en Sara.

Nico Gobitz, Amsterdam, 15 november 1938, Sobibor, 21 mei 1943. Nico was een zoon van Meyer en Sara.

Jacques (Jackie) Gobitz (foto rechts), Amsterdam, 29 april 1940, Sobibor, 21 mei 1943. Jacques was een zoon van Meyer en Sara.

Frouke Esperance Gobitz, Amsterdam, 6 maart 1943, Sobibor, 21 mei 1943. Frouke was een dochter van Meyer en Sara en was nog geen drie maanden oud toen ze door de nationaalsocialisten vergast werd.

Derde Oosterparkstraat 71-1

Hartog van Bingen, slager, Doesburg, 12 augustus 1903, Auschwitz, 31 januari 1943. Hartog was een zoon van de in Doesburg geboren slager Marcus van Bingen, die al in 1919 in Utrecht overleed, en Sara Bierman, die in 1931 stierf. Hartog was de jongste van tien kinderen, waarvan de meeste voor de oorlog stierven. In 1922 werd Hartog afgekeurd voor militaire dienst. Het is ons niet helemaal duidelijk op welke basis. In 1925 trouwde Hartog met Sippora Mok, die zes maanden zwanger van hem was. Met haar kreeg Hartog vier kinderen: Rebecca (1925), Sara (1927), Marcus (1928) en nakomertje Emanuel (1936). Het echtpaar woonde tot 1933 enige tijd in Gorinchem. In 1933 kwam Hartog weer terug naar Amsterdam en vanaf februari 1937 woonde het gezin op dit adres. Op 18 september 1942 kwam Hartog met vrouw en kinderen in Westerbork aan, en al drie dagen later werden zij op transport gezet. Sippora en de vier kinderen werden direct na aankomst om het leven gebracht. Hartog werd nog enige tijd ingezet als dwangarbeider en overleefde nog enkele maanden. Een zus van Hartog, Betje, overleefde de oorlog. Zussen Sophia en Mietje werden door de nationaalsocialisten vermoord. Beiden woonden in Amsterdam Zuid.

Sippora van Bingen-Mok, Amsterdam, 8 juli 1900, Auschwitz, 24 september 1942. Sippora was een dochter van de in Haarlem geboren kwitantieloper Emanuel Mok, die met drie van zijn dochters en zijn tweede vrouw in de Andreas Bonnstraat 10-3 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Rebecca van de Kar, die in 1923 was overleden. Sippora kwam uit een gezin van vijf kinderen. Vader Emanuel hertrouwde na de dood van Sippora's moeder in 1924 met Maria Blitz. Voor het huwelijk van Sippora met Hartog zie hierboven. Sippora werd met haar vier kinderen vermoord. Drie zussen van Sippora werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Clara (naaister, Andreas Bonnstraat 10-3), Zilpha (naaister, Andreas Bonnstraat 10-3) en Henriëtte (naaister, Andreas Bonnstraat 10-3).

Rebecca van Bingen, verkoopster Amsterdam, 30 augustus 1925, Auschwitz, 24 september 1942. Rebecca was een dochter van Hartog en Sippora. Tot haar achtste jaar woonde ze in Gorinchem. Volgens een bericht op Joods Monument zou Rebecca een poging hebben gedaan om onder te duiken. Dit leidde echter niet tot een langdurig resultaat. Het bericht luidt als volgt.

De Commissaris van Politie, chef van het bureau kinderpolitie te Amsterdam, verzocht opsporing van Rebecca van Bingen, wonende in de 3de Oosterparkstraat 71-I te Amsterdam, die sinds 16 juli 1942 werd vermist. Met deze omschrijving werden joden aangeduid die waren ondergedoken. Als signalement werd gegeven: 'lang ong. 1.60 m., flink postuur, bol gezicht, gezonde kleur, donkerblond haar, blauwe oogen; gekleed met bruin geruit mantelkostuum, beige kousen, lage bruine schoenen, witte blouse met roode stippen; blootshoofds'.

Mogelijk was Rebecca ook gewoon van huis weggelopen. Hoe dan ook, ze reisde met het hele gezin mee naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst vermoord werd.

Sara van Bingen, naaister, Amsterdam, 26 februari 1927, Auschwitz, 24 september 1942. Sara was een dochter van Hartog en Sippora. Sara woonde tot haar zesde jaar in Gorinchem.

Marcus van Bingen, Amsterdam, 12 oktober 1928, Auschwitz, 24 september 1942. Marcus woonde tot zijn vijfde jaar in Gorinchem.

Emanuel van Bingen, Amsterdam, 19 december 1936, Auschwitz, 24 september 1942. Emanuel was een zoon van Hartog en Sippora.

Derde Oosterparkstraat 73 h

Levie Lakmaker, boekdrukker en besteller/wasverzender, Amsterdam, 1 april 1899, Midden-Europa, 31 maart 1944. Levie was een zoon van schijvenschuurder, diamantversteller, koopman

en venter Gerrit Lakmaker, die in 1938 stierf, en Sara Groen, die al in 1935 was overleden. Nathan kwam uit een gezin van twaalf kinderen, waarvan er enkelen op jeugdige leeftijd overleden. In eerste instantie werd Levie in 1918 goedgekeurd voor militaire dienst, maar in 1919 wegens lichaamsgebreken toch afgekeurd. Mogelijk betrof het problemen met de longen, zoals Levie zelf had opgegeven. Bij de keuring voor militaire dienst was Levie boekdrukker. In 1931 trouwde Levie met de bijna zes jaar jongere Heintje van Praag. Met haar kreeg hij, pas in 1941, één kind, dochter Sonja Celina. Het echtpaar woonde aan het begin van de oorlog op dit adres. Levie arriveerde – mogelijk na in een werkkamp gezeten te hebben - begin oktober 1942 alleen in Westerbork en werd op 23 oktober 1942 op transport naar Auschwitz gezet. Levie werd ingezet als dwangarbeider en overleefde nog anderhalf jaar. Er staan enige aantekeningen op zijn kaart die wij niet weten te duiden. Zo is er sprake van twee weeshuis(?)kinderen van Levie, Louis (23-9-1931) en Edith (11-9-1932). Deze kinderen staan echter bekend als kinderen van Jacob Lakmaker en Alida Rodrigues. Mogelijk hadden Levie en Heintje deze kinderen enige tijd in huis genomen na de dood van Jacob in mei 1939. Later waren deze echter in het Nederlands-Israëlietisch Jongensweeshuis aan Amstel 21 terechtgekomen. Kortom, we begrijpen deze vermelding op de kaart van Levie niet. Het is ook mogelijk dat hier sprake van een foute vermelding is. Hoe dit ook zij: een broer van Levie, Nathan, overleefde de oorlog. Zeven broers en zussen werden door de nationaalsocialisten vermoord: Jacob (mandenmaker, Tugelaweg 51 huis), Leman (sigarenmaker, reiziger in advertenties en uitgever), Hijman (sigarenmaker, Hertzogstraat 10-1), Abraham (perser), Elisabeth (diamantbewerkster, Magersfonteinstraat 12 huis), Mietje (Tugelaweg 40-3) en Sellie (Retiefstraat 72-2).

Heintje Lakmaker-van Praag, naaister, Amsterdam, 28 december 1904, Sobibor, 2 april 1943. Heintje was een dochter van schijvenschuurder Israel van Praag, die in 1932 was overleden, en Saartje de Hond, die op Vrolikstraat 233 huis woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. Heintje kwam uit een gezin van minimaal tien kinderen. Voor het huwelijk van Heintje met Levie zie hierboven. Heintje werd later dan Levie op transport gezet. Dit had te maken met het feit dat zij een sperre had omdat ze betrokken was bij het fabriceren van uniformen voor het Duitse leger. Althans, dat menen wij uit onderstaande kaart te mogen afleiden.

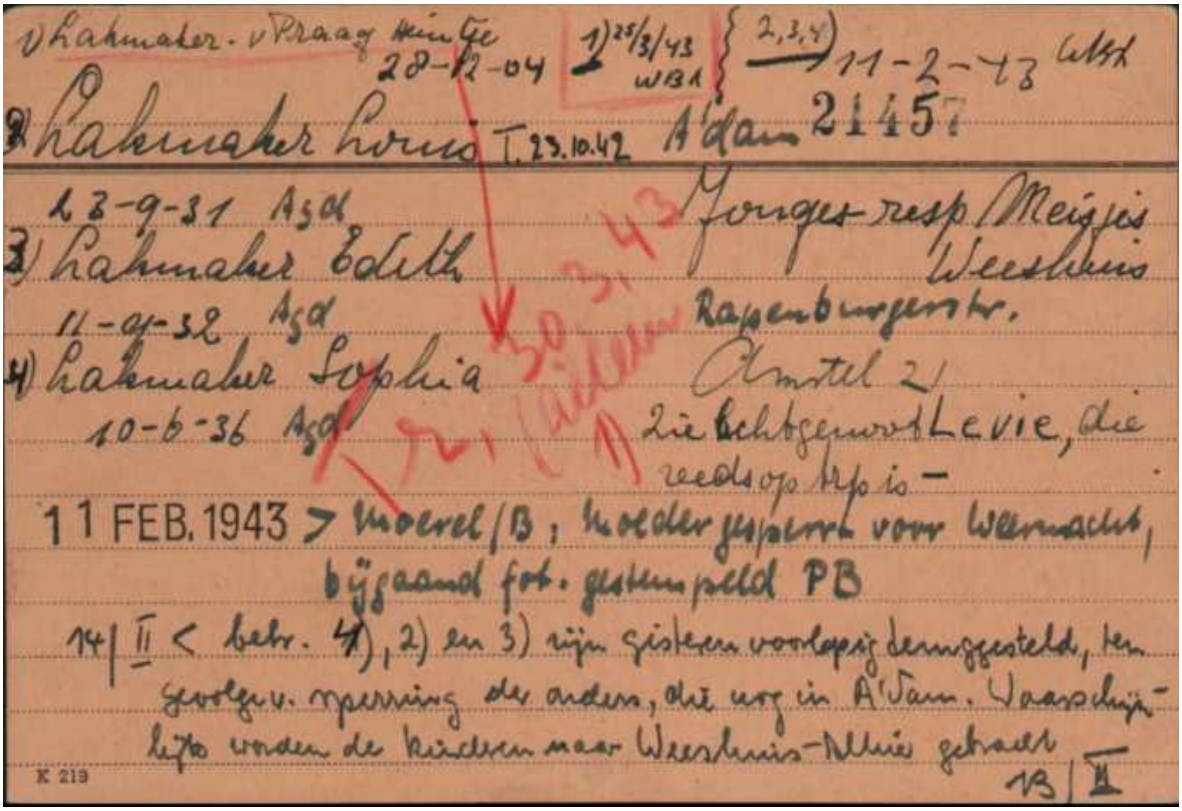

De volledige constellatie ontgaat ons echter. Op 25 maart 1943 kwam Heintje in Westerbork terecht en op 30 maart 1943 werd ze dochtertje Sonja Celina en mogelijk nog anderen op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst door vergassing om het leven werd gebracht.

Drie broers van Heintje, Hartog (behanger en stoffeerder), Marcus (marktkoopman) en Abraham (regenkleding- en gummiplakker, Vrolikstraat 183 huis), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Sonja Celina Lakmaker, Amsterdam, 27 april 1941, Sobibor, 2 april 1943. Sonja was een dochter van Levie en Heintje.

Derde Oosterparkstraat 73-1

Helena Cohen-Agsteribbe, Amsterdam, 14 december 1854, Sobibor, 16 april 1943. Helena was een dochter van smid en behanger Simon Salomon Agsteribbe, die vroeg overleed, en Judic Abraham Pop. Helena kwam uit een klein gezin. Broer Salomon overleed in 1937. We weten niet goed wat Helena gedurende de eerste helft van haar leven deed. Mogelijk was ze dienstbode en mogelijk woonde ze nog bij haar moeder thuis. In 1906 trouwde Helena op 51-jarige leeftijd met diamantwerker Alexander Cohen, die tweemaal weduwnaar was, van Elisabeth Coezijn en van Bethe Vet, en die drie al volwassen kinderen had, Levie, Marianne en Jacob, die door Helena geëcht werden. Alexander overleed al in 1910. Aan het begin van de oorlog woonde Helena bij het gezin van haar neef Leendert Agsteribbe in huis. Na de deportatie van Leendert en zijn echtgenote verhuisde Helena in oktober 1942 nog naar Pension Frankenhuis-de Liever op de Nieuwe Herengracht 67 bovenhuis. Op 8 april 1943 kwam Helena in Westerbork aan. Op 13 april 1943 werd ze op transport naar Sobibor gezet. Hier werd Helena na aankomst op 88-jarige leeftijd door de nationaalsocialisten vergast. Een zoon van kortstondig echtgenoot Alexander, Jacob, die uit het huwelijk met Betje Vet afkomstig was, was verpleger bij het Apeldoornsche Bosch en overleed in oktober 1940 na een kort ziekbed op 39-jarige leeftijd. De enige zoon van Elisabeth Coezijn, Levie (Hilversum), werd door de nationaalsocialisten vermoord, net als de uit het huwelijk met Betje Vet afkomstige Marianne (werkster, Hilversum).

Leendert Agsteribbe, sigarenmaker, Amsterdam, 22 november 1886, Auschwitz, 10 september 1942. Leendert was een zoon van diamantslijper Salomon Agsteribbe, de broer van Helena, die in 1937 op 80-jarige leeftijd overleed, en Esther Agsteribbe Frankfort, die op Vrolikstraat 347 huis woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Leendert kwam uit een gezin van minimaal twaalf kinderen. Leendert werd in 1905 goedgekeurd voor militaire dienst, ondanks opgegeven lichaamsgebreken. In 1923 trouwde Leendert in Denekamp op 36-jarige leeftijd met de in Denekamp geboren Joëla Salomons. Mogelijk woonde het echtpaar enige tijd in Denekamp. Er kwamen geen kinderen. Bij aanvang van de oorlog woonde het stel op dit adres en woonde tante Helena in. Volgens een aantekening op Joods Monument zat Leendert mogelijk in werkkamp Kremboong. Hoe dat ook zij, op 7 september 1942 werd hij samen met zijn vrouw vanaf Westerbork naar Auschwitz gedeporteerd, waar hij direct na aankomst om het leven werd gebracht. Elf broers en zussen van Leendert werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Simon (roosjesslijper, Vrolikstraat 381 huis), Sallie (koopman, Vrolikstraat 183-1), Samson, Abraham (marktkoopman, ’s Gravesandestraat 14-1), Vogeltje (Domselaerstraat 21-1), Salmon (dassenwerker, Vrolikstraat 183-2), Hijman (stoffeerder, Burmanstraat 30 huis), Samuel (huisknecht), Judith (Apeldoornsche Bosch), Maria en Andries (koopman, Vrolikstraat 347-1).

Donderdag, 14 December 1939.
hoopt onze lieve Schoonzuster en
Tante, Mevr. de Wed.
L. COHEN—AGSTERIBBE,
3e Oosterparkstraat 73, haar
85e verjaardag te vieren.
Dat zij nog lang voor ons gespaard
moge blijven, is de wens van
Mevr. de Wed
E. AGSTERIBBE—
FRANKFORT
A. AGSTERIBBE en Echtgenote
Vrolikstraat 347, 1e étage.
L. AGSTERIBBE en Echtgenote
3e Oosterparkstraat 73
en
Fam. A. AGSTERIBBE
's-Gravesandestraat 14, 1e étage.
Amsterdam, 12 December 1939.
17167—19

Joela Agsteribbe-Salomons, Denekamp, 7 april 1886, Auschwitz, 10 september 1942. Joela was een dochter van de in Denekamp geboren koopman Philip Levie Salomons, die in 1927 overleed,

en de eveneens in Denekamp geboren Elisabeth Salomonsten Brink, die al in 1920 was gestorven. We weten verder weinig van Joela. Voor het huwelijk met Leendert zie hierboven. Joela en Leendert werden samen naar Auschwitz afgevoerd, waar beiden direct na aankomst vermoord werden. Een broer van Joela, Mozes (manufacturier, Denekamp), en een zus, Eva (Geesteren), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Heden overleed na een langdurig lijden onze innig geliefde Dochter en Zuster
MINA BLOEMIST
in de nog jeugdige leeftijd van 24 jaar. Diep betreurd door haar Moeder, Broers en Zusje
Wed. A. BLOEMIST—NIKKELSBERG
IZAAC BLOEMIST
AARON BLOEMIST
LENA BLOEMIST
Amsterdam, 24 Mei 1939
Rouwbeklag Weesperstr. 94 1e ét.

Heden overleed na een langdurig lijden onze lieve Zuster en Behuwdzuster
MINA BLOEMIST
in de nog jeugdige leeftijd van 24 jaar.
Diep betreurd door:
H. BOS.
S. BOS—BLOEMIST.
Amsterdam, 24 Mei 1939.

Derde Oosterparkstraat 73-2

Isaäc Bloemist, venter/koopman in groenten en fruit, Amsterdam, 27 juni 1907, Auschwitz, 28 februari 1943. Isaac was de oudste zoon van venter Jacob Bloemist, die in 1933 op 47-jarige leeftijd overleed, en Aaltje Nikkelsberg, die op Vrolikstraat 163-3 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Isaäc werd drie maanden na het huwelijk van zijn ouders geboren. Isaäc was de oudste van zeven kinderen. In 1926 werd Isaäc voorgoed ongeschikt verklaard voor militaire dienst. Isaäc stond toen al bekend als kostwinner. Mogelijk had dit met de slechte gezondheid van zijn vader te maken. In de jaren dertig was Isaäc venter in allerlei waren, zoals in groenten en fruit, lompen, metalen en gedragen kleding, vaste en potplanten, sinaasappelen en bananen, en aarbeien en kersen. Isaäc ventte in de hele stad. Sinds maart 1940 woonde hij op dit adres, bij zijn zuster Saartje en haar gezin in huis. In september 1940 had Isaäc als venter een aanvaring met de Amsterdamse politie. Zie daarvoor hieronder. In februari 1942 trouwde Jacob met Vrouwtje Goedel. Met haar ging hij in de Rapenburgerstraat wonen. Het duurde niet lang tot het venten voor Joden verboden werd. Er was nu geen bron van inkomsten meer. We hebben geen informatie over hoe Isaäc en Aaltje de laatste maanden in Amsterdam geleefd hebben. Begin oktober 1942 kwamen Isaäc en Aaltje in Westerbork aan en op 12 oktober 1942 werden zij op transport naar Auschwitz gezet. Hier werd Aaltje direct na aankomst om het leven gebracht. Isaäc op zijn beurt werd als dwangarbeider aan het werk gezet en overleefde nog een aantal maanden.

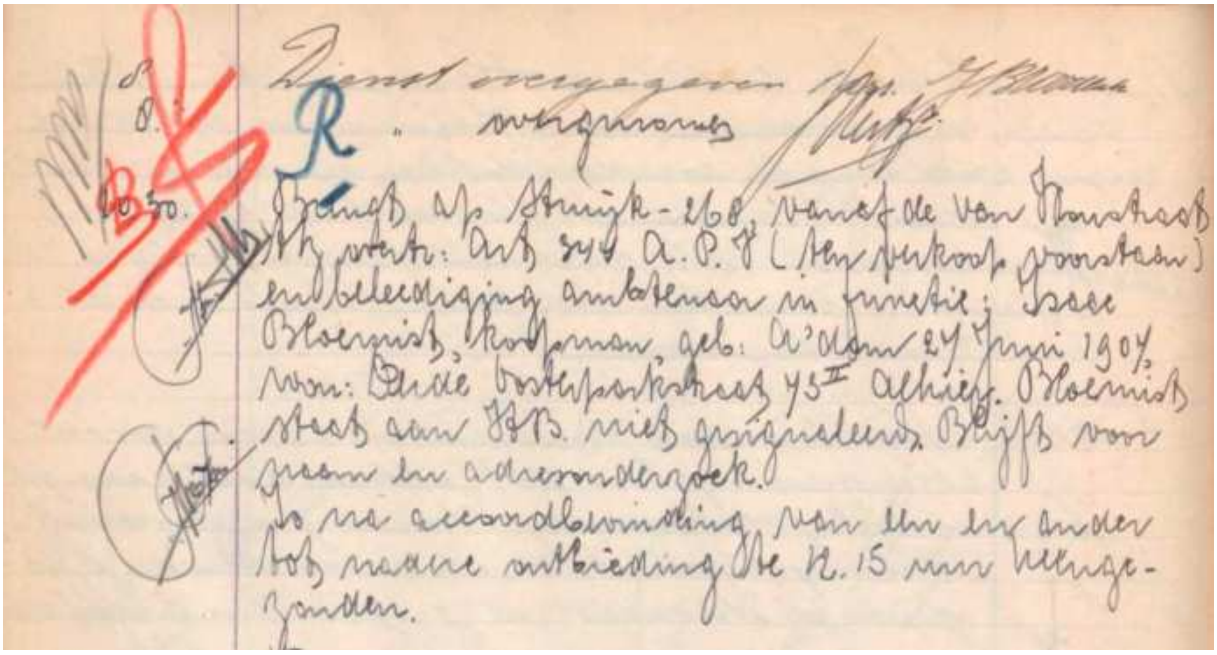

Klara Wittenburg-Bloemist, naaister/regenjassenmaakster, Amsterdam, 1 december 1916, Sobibor, 11 juni 1943. Klaartje was een dochter van venter Jacob Bloemist, die in 1933 op 47-jarige leeftijd overleed, en Aaltje Nikkelsberg, die op Vrolikstraat 163-3 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Klara trouwde in december 1937 met Salomon Wittenburg, van wie zij in juli 1940 officieel scheidde. Al eerder was zij op dit adres ingetrokken, namelijk in maart 1940, net als broer Isaäc. In augustus 1940 werd dochter Alida geboren. Op 16 april 1943 arriveerde Klara met Alida in Kamp Vught. Op 6 juni 1943 werden beiden met het beruchte kindertransport op de trein naar Sobibor gezet. Hier werden Klara en Alida direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Zus Saartje overleefde met haar echtgenoot de oorlog. Broer Aaron (fruitventer) en zus Lena (naaister) werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Beiden woonden nog bij hun moeder op Vrolikstraat 163-3.

Alida Bloemist, Amsterdam, 11 augustus 1940, Sobibor, 11 juni 1943. Alida was een dochter van Jacob en Klara.

Derde Oosterparkstraat 73-3

Lion van Stratum, vertegenwoordiger, Amsterdam, 23 september 1912, Midden-Europa, 30 september 1944. Lion was de enige zoon van sigarenmaker en diamantzager Andries van Stratum en Marianne Vos, die in Berchem (België) woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. De ouders van Lion vertrokken in 1913 naar Borgerhout (België), waar vader als diamantzager werkte. In 1915 kwam het gezin weer terug naar Amsterdam en woonde vanaf 1917 in de Wijttenbachstraat 35-3 bij de ouders van vader Andries. Ook woonde het gezin voor het hernieuwde vertrek naar België in 1936 in onder andere de Vrolikstraat en de Spoorbaanstraat. Lion was inmiddels in 1930 zelfstandig gaan wonen in de Pieter Pauwstraat. Na de lagere school had hij zich net als zijn vader bekwaamd in het diamantvak. Bij zijn keuring voor militaire dienst in 1931 werd hij voorgoed ongeschikt verklaard, vermoedelijk vanwege zijn benen. We kennen niet de exacte inhoud van de kwaal. Lion was korte tijd in Antwerpen maar meestentijds in Amsterdam, waar hij vanaf ca. 1937 op de Derde Oosterparkstraat 73-3 inwoonde bij de familie van der Meulen-Hausfelder. Met deze familie reisde hij mee naar Ruyschstraat 35 in februari 1940, weer terug naar dit adres in mei 1940 en naar de Nieuwe Amstellaan in april 1943. In 1942 stond Lion op een politielijst van illegale goudhandelaren. In juni 1943 trouwde Lion met de in Markelo geboren arbeidster in de confectie, dienstbode en groenteschoonmaakster Eva Cohen. Eva heeft als schoonmaakster in de Joodsche Invalide een sperre van de Joodsche Raad en Lion heeft er inmiddels ook een. Hij werkt bij de administratie van de groentedistributie van de Joodsche Raad, de Gebr. Lever op de Valkenburgerstraat. Op zijn kaart staat dat hij een EHBO-diploma heeft en liberaal is in zijn godsdienstige opvattingen. Het is de vraag of Lion en Eva ooit samen op één adres hebben gewoond. Men zou dat wel verwachten maar het is niet geadministreerd. Eva komt op 29 september 1943 alleen aan in Westerbork, van het Amsterdamse adres Tugelaweg 120. Het is onduidelijk waarom Lion hier niet bij is. Op 19 oktober 1943 wordt Eva op transport gezet naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst wordt vermoord. Is Lion op tijd gevlucht? Lion kwam op 17 mei 1944 als strafgeval binnen in Westerbork. Op 19 mei 1944 werd hij naar Auschwitz gedeporteerd. Het is niet bekend waar en wanneer Lion gestorven is. Bovenstaande datum is door de Nederlandse overheid formeel vastgesteld.

Derde Oosterparkstraat 75 huis

Jozeph Reens, behanger, huisschilder en grondwerker, Amsterdam, 15 januari 1909, Auschwitz, 28 februari 1943. Joseph was vermoedelijk de oudste zoon van de in Hoorn geboren schoenmaker Joëll Reens, die door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Elisabeth de Jong, die al in 1921 was overleden, toen Jozeph twaalf jaar oud was. Jozeph kwam uit een gezin van tenminste vijf kinderen. Na de lagere school volgde Jozeph enige tijd de ambachtschool om het timmervak te leren. In 1928 werd Jozeph definitief afgekeurd voor militaire dienst. Hij was toen behanger. Jozeph trouwde in 1929 met Sientje Appelboom. Met haar kreeg hij vijf kinderen: Elisabeth (1930), Rebecca (1931), Sonja (1933), Bertha (1935) en Joëll (1940). In mei 1940, net na het begin van

de oorlog, verhuisde het gezin van Palembangstraat 10 huis naar dit adres. In juli 1941 zou nog een verhuizing naar de Nieuwe Kerkstraat volgen. Mogelijk kwam Jozeph in de eerste helft van 1942 in het Joodse werkkamp Betlem bij Diemen terecht. Dit werkkamp, vernoemd naar de gelijknamige uitspanning in Diemen van Herman Betlem, was tussen februari en oktober 1942 in gebruik. Er werkten ongeveer 300 mannen. Slechts twee van hen overleefden de oorlog. Op 12 oktober 1942 werd Jozeph met zijn gezin van Westerbork naar Auschwitz gestuurd. Hier werd hij nog enige tijd als dwangarbeider ingezet. Zijn vrouw en vijf kinderen werden echter direct na aankomst om het leven gebracht. Een broer en drie zussen van Jozeph werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Louis (meubelmaker), Sara, Aaltje (Vaalrivierstraat 10 huis) en Flora (Ruyschstraat 79 huis).

Sientje Reens-Appelboom, Amsterdam, 14 november 1908, Auschwitz, 15 oktober 1942. Sientje was een dochter van sigarenmaker Isaäc Appelboom, die in 1932 was overleden, en de in Londen geboren Rebecca Appelboom-Bronkhorst, die in het Gemeentelijk Tehuis voor Oude van Dagen aan de Roetersstraat zat (tegenwoordig het Sarphatihuis) en die in 1942 werd vermoord. Voor het huwelijk van Sientje met Jozeph en haar ondergang zie hierboven. In 1935 overleed zus Bertha op 30-jarige leeftijd. Broer Jacob, die venter was, werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Elisabeth Reens, Amsterdam, 1 april 1930, Auschwitz, 15 oktober 1942. Elisabeth was een dochter van Jozeph en Sientje.

Rebecca Reens, Amsterdam, 22 oktober 1931, Auschwitz, 15 oktober 1942. Rebecca was een dochter van Jozeph en Sientje.

Sonja Reens, Amsterdam, 8 september 1933, Auschwitz, 15 oktober 1942. Sonja was een dochter van Jozeph en Sientje.

Bertha Reens, Amsterdam, 28 juni 1935, auschwitz, 15 oktober 1942. Bertha was een dochter van Jozeph en Sientje.

Joëll Reens, Amsterdam, 14 februari 1940, Auschwitz, 15 oktober 1942. Joëll was een zoon van Jozeph en Sientje.

Derde Oosterparkstraat 75-1

Eva Cohen-van de Kar, pettenmaakster, Amsterdam, 11 augustus 1874, Sobibor, 2 april 1943. Eva was een dochter van werkman Abraham David van de Kar en Marianna Berklou. Eva, die uit een gezin van vier of meer kinderen kwam, trouwde in 1896 met koopman Arie Cohen. Eva en Arie kregen zeven kinderen, waarvan er één jong overleed. Arie overleed in 1920 en Eva hertrouwde niet meer. Aan het begin van de oorlog woonde Eva op dit adres. Alle kinderen waren inmiddels uitgevlogen. Op 23 maart 1943 kwam Eva in Westerbork aan. Op 30 april 1943 werd Eva op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst door vergassing om het leven werd gebracht. Een zus van Eva, Grietje, en een broer, David (diamantbewerker, Jan Bernardusstraat 25-1), werden ook om het leven gebracht. Ook werden al haar zes nog levende kinderen door de nationaalsocialisten vermoord: Maurits (koopman), Marianne (President Brandstraat 70-3), Aaltje, Grietje (Tugelaweg 78-1), Abraham (typograaf, Christiaan de Wetstraat 24-1) en Hijman (rijwielhersteller, Derde Oosterparkstraat 92-1; zie aldaar).

Vrijdag 11 Augustus a.s. hoopt onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevrouw de Weduwe
E. COHEN—v. d. KAR
haar 65ste verjaardag te vieren.
Dat zij nog jarenlang in gezondheid in ons midden mag blijven, is de wens van haar dankbare
KINDEREN, BEHUWD- EN KLEINKINDEREN.
Amsterdam, 10 Augustus 1939.
3e Oosterparkstraat 75, 1ste étage.
11509—12

Derde Oosterparkstraat 75-3

Henriette Zomerplaag-Sjouerman, Utrecht, 28 augustus 1896, Sobibor, 2 april 1943. Henriette was een dochter van meubelmaker Eduard Sjouerman, die op 17 mei 1940 in Amsterdam overleed, en

Rosetta Sjouerman-Creveld, die op Tweede Oosterparkstraat 50-2 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Zie voor haar aldaar. Henriette trouwde in 1919 met de in Engeland geboren diamantversteller Moses Zomerplaag. Met hem kreeg zij twee dochters, Flora (1920) en Rozetta (1923). Moses overleed in 1926 en Henriette trouwde niet opnieuw. Dochter Flora, die verstandelijk gehandicapt was, kwam in de Rudelsheimstichting in Hilversum terecht. Bij het begin van de oorlog woonde Henriette met haar beide dochters op dit adres. We weten niet hoe ze in haar levensonderhoud voorzag. Rozette verliet het huis na haar huwelijk in januari 1941 met Meijer Prins. Flora werd halverwege 1942 gedeporteerd en Henriette bleef alleen achter. Op 23 maart 1943 arriveerde Henriette met haar koffer in Westerbork. Op 30 maart 1943 werd zij op de trein naar Sobibor gezet. Hier werd zij direct na aankomst vergast. Voor broers en zussen zie verder Tweede Oosterparkstraat 50-2.

Flora Zomerplaag, 7 juli 1920, Auschwitz, 30 september 1942. Flora was een dochter van Moses en Henriette. Flora woonde vanaf 1929 in Hilversum in de Rudelsheimstichting. Blijkbaar was zij verstandelijk gehandicapt. Sinds juli 1941 woonde Flora weer bij haar moeder op dit adres. Flora werd al op 31 juli 1942 vanuit Westerbork op de trein naar Auschwitz gezet. Daar werd zij binnen korte tijd vermoord.

Rozetta, die ateliernaaister was en vanaf januari 1941 met haar echtgenoot Meijer Prins, die perser op een stomerij was, op de Valkenburgerstraat woonde, werd ook om het leven gebracht. Ook hun zoontje Abraham werd vermoord.

Derde Oosterparkstraat 77-1

Boelea Godschalk, Heusden, 21 november 1873, Auschwitz, 5 oktober 1942. Boelea was een dochter van de uit Heusden afkomstige Mozes Godschalk en de uit Puttershoek afkomstige Roosje Keizer. Boelea kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen en woonde in haar jeugd in Heusden. Boelea, die de oudste was, bleef haar hele leven ongetrouwd en kwam in 1933 vanuit Harderwijk in Amsterdam te wonen. Mogelijk was zij huishoudster van beroep. Vanaf 1936 woonde Boela op dit adres. Op 30 september 1942 kwam Boelea in Westerbork aan en op 2 oktober 1942 werd ze op transport naar Auschwitz gezet. Hier werd Boelea direct na aankomst vermoord. De zussen en een broer van Boelea werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Carolina (Amsterdam Zuid), Rebecca (Amsterdam Zuid), Sara (Amsterdam Zuid), Mathilda (Amsterdam Zuid), Nathan Jacob (diamantslijper, Transvaalstraat 77-2), Sientje (Amsterdam Zuid) en Cato (Middenweg 173 huis).

DANKBETUIGING

voor de talrijke blijken van deelneming, ontvangen bij het overlijden van onze lieve Zuster en Schoonzuster

M. VELSING—GODSCHALK.

Uit aller naam:
B. GODSCHALK.

Amsterdam, 23 Juni 1939.
3e Oosterparkstraat 77 I.

9457—10

Derde Oosterparkstraat 79-1

Isaäk van Moppis, magazijnbediende, Amsterdam, 10 oktober 1916, Mauthausen, 18 juli 1941. Isaäk was een zoon van Jacob van Moppis, die arbeider in een blindeninrichting was, en de in Dinxperlo geboren Sara Fuldauer. Het echtpaar woonde in Zuid. Beiden werden door de nationaalsocialisten vermoord. In 1938 trouwde Isaäc met de niet-Joodse Gerritje Veldkamp. Het hetzelfde jaar werd dochter Margaretha Suzanna geboren. In april 1940 verhuisde het gezin van Von Zesenstraat 29-2a naar dit adres. Isaäk werd opgepakt bij de tweede grote Amsterdamse razzia van 11 juni 1941, waarbij 310 jonge Joodse mannen werden gearresteerd. In Mauthausen overleed hij spoedig. Zijn vrouw en dochter overleefden de oorlog. Een broer van Izaäk, Leiser, die leerling-verpleger was in het Apeldoornsche Bosch, werd ook vermoord.

Derde Oosterparkstraat 80-1

Izaäk Callo, schoenmaker en winkelier, Sliedrecht, 18 maart 1885, Auschwitz, 14 september 1942. Izaäk was een zoon van de in Nijkerk geboren Levie Callo en de in Smilde geboren Jansje Callo-

Hartog. Izaäk kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. In 1891 kwam de familie in Amsterdam wonen. In 1904 werd Izaäk ondanks zijn gemelde lichaamsgebreken goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam bij het Zevende Regiment in de Amsterdamse Oranje Nassau Kazerne terecht. In 1910 trouwde Izaäk met Rika Brandon. Hij kreeg met haar twee dochters, Jansje en Esther. Esther zou de oorlog overleven. We weten verder niet veel van het leven van Izaäk en Rika. Bij het begin van de oorlog woonde het volledige gezin op dit adres. Jansje zou na haar huwelijk in april 1942 het ouderlijk huis verlaten. Esther volgde een maand later. Izaäk en Rika bleven zo alleen achter. Op 9 september 1942 arriveerde Izaäk en Rika in Westerbork. Op 11 september 1942 werden beiden op de trein naar Auschwitz gezet. Daar werden zij na aankomst direct om het leven gebracht. Een broer van Izaäk, Abraham, overleefde de oorlog. Twee andere broers en twee zussen werden door de nationaalsocialisten omgebracht: Henri (vertegenwoordiger, Boerhaaveplein 16-1), Marianna (Commelinstraat 12 huis), Mozes (schoenmaker) en Debora.

Rika Callo-Brandon, Amsterdam, 14 december 1879, Auschwitz, 14 september 1942. Rika was een dochter van sigarenmaker Jacob Brandon en Ester Kaas. Rika kwam uit een gezin van vijf of meer kinderen. Voor het huwelijk met Izaäk en de reis naar Auschwitz zie hierboven. Een zus van Rika, Rebecca (ventster), en een broer, Daniel (sigarenmaker), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Beiden woonden in Zuid.

Jansje van Frank-Callo, kantoorbediende, Amsterdam, 22 juni 1911, Auschwitz, 30 september 1942. Jansje was een dochter van Izaäk en Rika. Ze trouwde in april 1942 met kantoorbediende Louis van Frank, eerder woonachtig in zijn ouderlijk huis op Tugelaweg 11 huis. Beiden gaan op Plantage Franschelaan 22-2 wonen. Al op 16 juli 1942 arriveren ze in Westerbork. Op 24 juli worden Jansje en Louis op de trein naar Auschwitz gezet. Hier komen ze spoedig om het leven.

Zus Esther overleeft de oorlog.

Derde Oosterparkstraat 81 huis

Betje Ricardo-Worms (foto links), Amsterdam, 6 juli 1881, Sobibor, 2 april 1943. Betje was een dochter van schijvenschuurder en werkman Hartog Worms, die al in 1911 was gestorven, en Margaretha Worms-Aalsvel, die in 1929 overleed. Betje kwam uit een groot gezin van minimaal acht kinderen. Betje trouwde in 1907 met de drie jaar jongere schoenmaker Samuel Ricardo, die later winkelier en koopman in galanterieën zou zijn en in de jaren twintig samen met Betje met ongeregelde waar op de Nieuwmarkt stond. Het echtpaar kreeg vijf kinderen, waarvan er enkelen vermoedelijk vroeg overleden, en woonde geruime tijd in Rotterdam. Het is niet helemaal duidelijk wanneer het mis begon te gaan tussen Betje en Samuel, maar aan het begin van de oorlog woonden ze niet meer bij elkaar. Betje woonde op dit adres, terwijl Samuel in juni 1940 vanuit Alkmaar naar Amsterdam West verhuisde. In maart 1942 werd uiteindelijk de echtscheiding uitgesproken. Betje werd op 30 april 1943 vanuit Westerbork op de trein naar Sobibor gezet. Hier werd zij direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Zeven zussen en broers van Betje werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rachel, Klaartje (Tugelaweg 107-2), Philip (blindenwerker), Hendrik (handelaar),

Heden overleed onze geliefde
Moeder, Behuwd- en Groot-
moeder 5391
GRETHA WORMS—AALSVEL,
in den ouderdom van 75 jaar.
18 December 1929.
Amsterdam,
16 Kislew 5690.
RACHEL HENSELIJN-WORMS
SALOMON HENSELIJN.
Amstel 41.
Die ook mede namens hunne
kinderen hun oprechten dank be-
tuigen aan Bestuur en Personeel
van de Joodsche Invalide, voor
de liefdevolle verzorging tijdens
haar verblijf in deze Inrichting
ondervonden.

Salomon (Blasiusstraat 144 huis), Juda (venter, Derde Oosterparkstraat 132 huis) en Barend (venter). Ook de echtgenoot van Betje werd vermoord.

Greta Gobitz-Ricardo, naaister, Amsterdam, 20 juli 1923, Auschwitz, 30 september 1942. Greta was een dochter van Samuel en Betje. Greta trouwde op 20 juli 1942, haar negentiende verjaardag, met leerling-coupeur Isidoor Gobitz, die nog bij zijn ouders op de Kromme Mijdrechtstraat woonde. Al op 24 juli 1943 – moeder Betje was al dood en ook vader Samuel - werden beiden op transport naar Auschwitz gezet, waar ze op korte termijn vermoord werden.

Een zus van Greta, Hendrika, overleefde de oorlog. Zus Marianne (Jan Bernardusstraat 20-2) werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Derde Oosterparkstraat 81-1

Hartog Pos (foto's links en rechts en op marktkaart hieronder), marktkoopman, Den Haag, 7 januari 1876, Auschwitz, 24 september 1942. Hartog was een zoon van venter Jacob Pos en Rijntje Pos.

Hartog trouwde in 1901 in Kampen met de in Naarden geboren elf jaar oudere Jansje Nijkerk. Het was zijn tweede huwelijk, na vermoedelijk het overlijden van Debora Dekker, zijn eerste vrouw, die acht jaar ouder was dan hij. Uit dit huwelijk had Hartog in 1898 een zoon gekregen, Jacob. Jansje en Hartog kregen samen één dochter, Elisabeth, die in 1902 geboren werd. Na het overlijden van Jansje hertrouwde Hartog in 1913 met de in Kampen geboren Johanna Goudsmit. Van Johanna kreeg Hartog twee kinderen, Abraham in 1914 en Josua in 1918. Het gezin woonde tot 1928 in Den Haag en

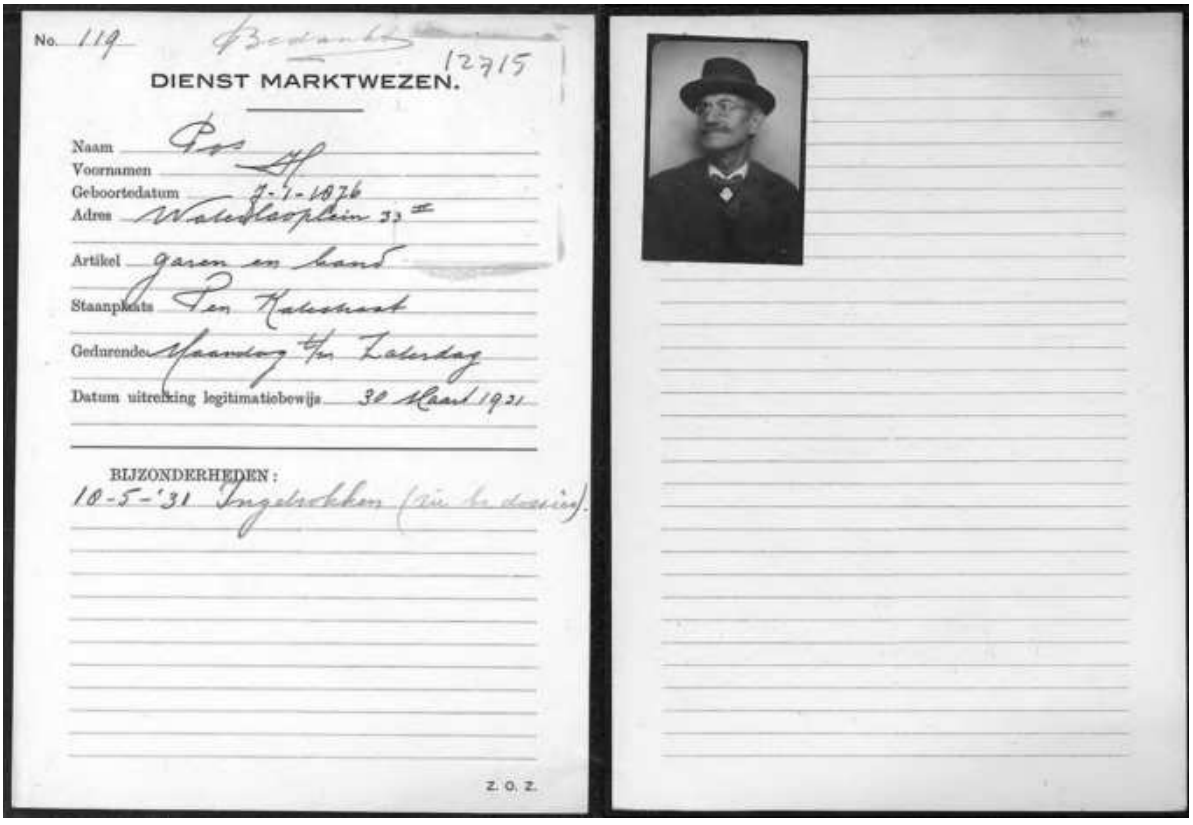

No. 119 Bedankt 12715

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Pos
Voornamen H
Geboortedatum 7-1-1876
Adres Waterlooplein 33 II
Artikel garen en band
Staanplaats Den Kaleshaat
Gedurende Maandag t/m Zaterdag
Datum uitreiking legitimatiebewijs 30 Maart 1931

BIJZONDERHEDEN:
10-5-'31 Ingetrokken (zie bij dossier).

Z. O. Z.

kwam toen in Amsterdam wonen. In de jaren dertig stonden Hartog en Johanna op het Waterlooplein met ongeregelde waar. Ook stond Hartog op de Dappermarkt en op de Ten Katestraat met garen en band. In augustus 1940 kwamen Hartog en Johanna op dit adres te wonen, van een eerder adres aan het Waterlooplein, samen met dochter Esther en zoon Josua. De vrouw van Hartog, Johanna overleed in november 1940. Het was de derde keer dat Hartog weduwnaar werd en hij besloot niet opnieuw te trouwen. Wel verhuisde Hartog in april 1941 naar de Jodenbreestraat en in juli 1942 naar de Nieuwe Kerkstraat. Rond 19 september 1942 arriveerde Hartog in Westerbork en op 21 juni 1942 werd hij op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd hij op korte termijn om het leven gebracht. We kennen verder geen broers en zussen van Hartog.

Johanna Pos-Goudsmit (foto links en rechts), dienstbode, Kampen, 26 oktober 1885, Amsterdam, 6 november 1940. Johanna was een dochter van de in Kampen geboren slachter Abraham Goudsmit, die in augustus 1940 in Breda overleed, en de in Kampen geboren Aaltje Henriette Goudsmit-Goudsmit, die al in 1919 was overleden. Johanna kwam uit een gezin van tenminste vier kinderen en woonde vanaf een vroege leeftijd in Amsterdam. Voor het huwelijk met Hartog zie verder hierboven. Johanna overleed in Amsterdam. Een broer van Johanna, Simon, overleefde de oorlog. Twee zussen en twee broers van Johanna werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Saartje, Asser (veehandelaar, Scheveningen), Regina (Breda) en Izaäk (slager).

Josua Pos, kleermaker/perser, Breda, 15 januari 1918, Auschwitz, 30 september 1942. Josua was een zoon van Hartog en Johanna. In 1937 werd Josua voorgoed afgekeurd voor de militaire dienst, vermoedelijk vanwege zijn slechte ogen. In augustus 1940 trouwde Josua met Esther Caransa. Zij kwam bij Josua en zijn ouders in huis wonen en verhuisde met hen mee naar de Jodenbreestraat. Rond 20 juli 1942 arriveerden Josua en Esther in Westerbork en op 27 juli 1942 werd en beiden op transport gezet naar Auschwitz, waar ze binnen korte tijd om het leven kwamen. Jongere broer Abraham (expeditieknecht en marktkoopman) en halfbroer Jacob Herman en halfzus Elisabeth, die beiden in Den Haag woonden, werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Esther Pos-Caransa, handwerkster/naaister, Amsterdam, 24 mei 1917, Auschwitz, 30 september 1942. Esther was een dochter van venter Daniël Caransa, die in 1940 in Amsterdam overleed, en Rika Caransa-Hart, die door de nationaalsocialisten werd omgebracht. Zie voor het huwelijk van Esther met Josua hierboven. Esther en Josua reisden samen naar Auschwitz. Een zus van Esther Femmina, overleefde de oorlog. Vier broers en een andere zus werden vermoord: Mozes (marktkoopman), Lucas (marktkoopman), Jacob, Louis (handelaar) en Rachel (inpakster).

Derde Oosterparkstraat 81-2

Joseph Groenewoudt, kleermaker, Amsterdam, 11 augustus 1915, Auschwitz, 30 september 1942. Joseph was een zoon van los werkman Isaac Groenewoudt en Sippora Groenewoudt-Polak, die in Amsterdam Centrum woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. In 1934 werd Joseph goedgekeurd voor de militaire dienst. Het gezin woonde toen op Langkatstraat 4 huis.

Het was geen religieus gezin. In juli 1939 trouwde Joseph met de zwangere Henriette de Vries. Na het huwelijk kwam het echtpaar op dit adres te wonen. Er werden twee kinderen geboren: Isaac (1939) en Annie (1941). Op 18 juli 1942 arriveert het gezin in Westerbork. Volgens de archiefgegevens zouden vrouw en kinderen op transport zijn gegaan op 24 juli 1942, en direct na aankomst zijn vermoord. Joseph zou op de een of andere manier nog een aangevraagd uitstel afgewacht hebben en pas op 31 juli 1942 op de trein naar Auschwitz zijn gezet. Hoe dit ook zij: Joseph kwam spoedig om het leven. Twee broers en een zus van Joseph, Mozes Andries (venter), Salomon (beddenwerker) en Schoontje (inpakster), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Henriette Groenewoudt-de Vries, Hamburg, 29 juli 1912, Auschwitz, 26 juli 1942. Henriette was een dochter van de in Kampen geboren sigarenmaker en marktkoopman Maurits de Vries en Anna Kater, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. De ouders van Henriette woonden in haar jeugd geruime tijd in Duitsland. Henriëtte was de jongste van een gezin van vijf kinderen. Het is niet bekend wanneer het gezin weer in Nederland terugkwam. Voor het huwelijk met Joseph zie hierboven. Als de archiefgegevens kloppen, zou Henriette met de kinderen en zonder Joseph zijn afgereisd. Drie broers van Henriette werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Eliazer (marktkoopman), Joseph (pettenmaker, Retiefstraat 61-3) en Izak (hoedenmaker).

Isaac Groenewoud, Amsterdam, 6 december 1939, Auschwitz, 26 juli 1942. Isaac was een zoon van Joseph en Henriette.

Annie Groenewoudt, Amsterdam, 23 maart 1941, Auschwitz, 26 juli 1942. Annie was een dochter van Joseph en Henriette.

Derde Oosterparkstraat 83-1

Isaäc van Beezem (foto op marktkaart), venter en marktkoopman, Amsterdam, 14 april 1886, Auschwitz, 10 september 1942.

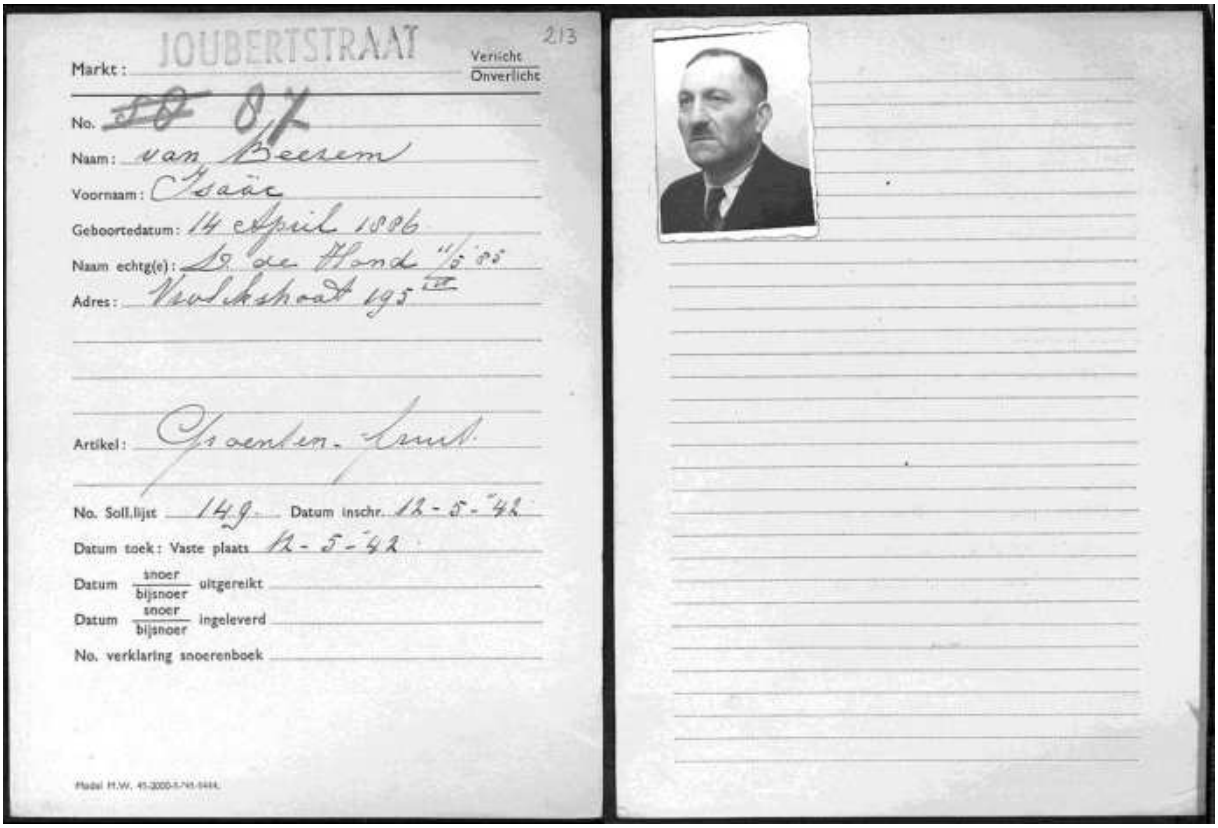

Isaäc was een zoon van koopman en venter Hartog van Beezem, die in 1923 overleed, en Margaretha van Beezem-Degen, die al in 1899 overleden was. In 1905 werd Isaäc vrijgesteld van militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. Hij was toen al venter. In 1907 trouwde Isaäc met de hoogzwangere Duifje de Hond. Met haar kreeg hij twee kinderen: zoon Hartog (1907) en dochter Margaretha (1909). In de jaren dertig ventte Isaäc door de hele stad met aardappelen, groente en fruit, en met bloemen en planten. Bij het begin van de oorlog woonde het echtpaar op Vrolikstraat 203-3. In augustus 1940 verhuisde het gezin naar dit adres. In september 1941 verhuisden Isaäc en Duifje naar Vrolikstraat 195-3. Hierna kwam onderstaande familie op de etage. Rond 1942 stond Isaäc enige tijd op de Joodse markt op de Joubertstraat. Of 5 september 1942 reisden Isaäc en Duifje naar Westerbork. Op 7 september 1942 reed de trein al door naar Auschwitz. Hier werden beiden direct om het leven gebracht. Twee zussen en een broer van Isaäc werden ook vermoord: Betje (Christiaan de Wetstraat 14 huis), Joel (koopman, Schalk Burgerstraat 13-1) en Esther.

Duifje van Beezem-de Hond, Amsterdam, 11 mei 1885, Auschwitz, 10 september 1942. Duifje was een dochter van werkman en sjouwerman Hartog de Hond, die al in 1899 was overleden, en Hanna Blitz, die in maart 1940 overleed. Duifje kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. Voor het huwelijk met Isaäc en de dood van Duifje zie verder hierboven. Twee zussen van Duifje, Saartje (Vrolikstraat 233 huis) en Henriette (Utrecht), en een broer, Markus (kruier, Iepenweg 11-3), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

De twee kinderen van Isaäc en Duifje, Hartog (kelner, Tweede Oosterparkstraag 84-2) en Margaretha, werden ook vermoord.

Onderstaande personen woonden later op dit adres.

Nathan Cohen, huisschilder, Amsterdam, 7 oktober 1917, Sobibor, 21 mei 1943. Nathan was een zoon van de in Utrecht geboren koopman en venter in lompen, metalen en gedragen kleding Mozes Cohen en de in Eibergen geboren dienstbode Clara Cohen-Kets de Vries, die op Tweede Oosterparkstraat 41-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Na zijn lagere school ging Nathan als schilder aan het werk. In 1936 werd Nathan geschikt verklaard voor de militaire dienst. Hij kwam bij het Vijfde Regiment Infanterie in Amersfoort terecht, wat ook de plek van zijn voorkeur was. Aan het begin van de oorlog woonde Nathan nog bij zijn ouders op de Tweede Oosterparkstraat. Nadat hij in oktober 1941 met Elisabeth Simons getrouwd was, ging hij met haar wonen op dit adres. Nathan en Esther kregen één dochter, Esther Sara, die op 7 januari 1943 geboren werd. In de loop van de oorlog kwam Nathan in werkkamp Ruinen terecht. Het is niet helemaal helder wanneer hij nu in Westerbork terechtkwam, maar hoe dit ook zij, in Westerbork vond gezinshereniging plaats en het hele gezin werd op 18 mei 1943 op de trein naar Sobibor gezet. Na aankomst werden allen vermoord. Voor de familieleden van Nathan zie Tweede Oosterparkstraat 41-1, waar zus Emma woonde.

OPROEPING.

De niet bekende erfgenamen van NATHAN COHEN, geb. 7-10-'17 te Amsterdam, gew. hebbende aldaar 3e Oosterparkstraat 83, overl. op 21-5-'43 te Sobibor, worden verzocht zich in verbinding te stellen met de curator van de onbeheerde nalatenschap van Nathan Cohen, voornoemd.
P. R. Westhoeve, cand.-nots.
Eindenhoutstr. 45, Haarlem.

Elisabeth Cohen-Simons, dagdienstbode en huisverzorgster, Haarlem, 16 juli 1909, Sobibor, 21 mei 1943. Elisabeth was een dochter van de in Haarlem geboren broodbakker Barend Eliazar Simons, die in Haarlem woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Esther Overste, die al in 1917 was overleden. Barend was hertrouwd met Sara Koe. Sara werd ook vermoord. Elisabeth woonde sinds 1933 in Amsterdam en vanaf 1936 op de Tweede Boerhaavestraat 11-2. In augustus 1941 verhuisde Elisabeth naar de Graaf Florisstraat 5 huis. Van daaruit trouwde zij met Nathan in oktober 1941. Ze gingen op dit adres wonen, waar in januari 1943 Esther Sara geboren werd. Voor de deportatie van en moord op Elisabeth zie hierboven. Twee broers van Elisabeth, Eliazer (broodbakker, Haarlem) en Louis (broodbakker, Haarlem), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Esther Sara Cohen, Amsterdam, 7 januari 1943, Sobibor, 21 mei 1943. Esther was een dochter van Nathan en Elisabeth.

Derde Oosterparkstraat 84-2

Op dit adres woonde in de oorlog Femma Fleijsman, die de oorlog overleefde. In het Parool van 4 mei 2024 vertelt zij hierover in een interview met Hanneloes Pen. Femma was het kind van de Joodse Anna van der Linden (1895-1978) en de niet-Joodse Bertus Reijgwart (1894-1978). Ze woonde met haar ouders in de Derde Oosterparkstraat, op 84 2 hoog, in Oost. Haar vader werkte als glazenwasser. Als kind uit een gemengd huwelijk liep ze na het uitbreken van de oorlog niet direct gevaar, maar ze was na haar geboorte in 1928 geregistreerd onder een andere achternaam: Swaalep. De naam was afkomstig van de Joodse koopman Salomon Swaalep, die de eerste man van haar moeder was. Femma had dus officieel vier Joodse grootouders. Uit het interview:

[…] Femma droeg in de oorlog geen Jodenster. "Mijn vader zei: 'Je bent mijn kind en je bent christen.' Ik zag er niet-Joods uit met mijn blonde haar en blauwe ogen." Toch gebeurde het onvermijdelijke. Op 6 januari 1944 werd er aangebeld in de Derde Oosterparkstraat. De 16-jarige Femma was alleen thuis en deed nietsvermoedend open. "Ik moest direct meekomen, zeiden twee Nederlandse mannen. […] Femma werd naar de Euterpestraat gebracht – tegenwoordig de Gerrit van der Veenstraat –, naar het hoofdkwartier van de Sicherheitsdienst en ondervraagd. […]

Na een week in het Huis van Bewaring op de Weteringschans ging ze door naar Westerbork. "Er is gezegd dat ik verraden ben door een vrouwtje uit mijn straat." Haar vader deed verschillende pogingen om aan te tonen dat Femma zijn kind was en haar op zijn naam te krijgen. Hij nam een advocaat in de arm en diende een verzoek in om zijn dochter op de zogeheten Calmeyerlijst te krijgen, een lijst van mensen die bewezen hadden dat zij niet of slechts ten dele van Joodse afkomst waren. Hans Calmeyer, het afdelingshoofd, wees het verzoek af.

In maart 1944 werd Femma gedeporteerd naar Bergen-Belsen en in augustus van dat jaar ging ze door naar Auschwitz. "Ik werd ontluisd en kaalgeschoren. Ik moest werken in de loopgraven." Op een dag sloeg een vrouwelijke kapo, een Pools-Joodse vrouw, met een geweerkolf haar tanden uit haar mond, omdat ze praatte.

Na een tijd werd Femma heel ziek en kwam ze in de ziekenbarak in Auschwitz-Birkenau terecht. Daar voerde kamparts Josef Mengele gruwelijke medische experimenten uit op de patiënten. Femma kreeg vele malen injecties toegediend. "Mengele kwam vaak kijken. Hij keek me recht in mijn ogen aan. De blauwe ogen vielen hem kennelijk op. Ik bleef bidden en dacht steeds: ik kom weer naar huis."

Vele patiënten eindigden in de gaskamers. "Ik weet nog dat een Hongaars meisje naar de gaskamer moest. Ik moest in mijn bed blijven liggen."

Op 27 januari 1945 werd Auschwitz bevrijd. […] De bevrijding van Auschwitz door het Rode Leger herinnert Femma zich nog goed. Terwijl de nazi's 60.000 gevangenen meenamen op de dodenmarsen, bleef zij met de andere zieke slachtoffers achter in de ziekenbarak. "De mensen kropen na de komst van de Russen uit bed en liepen naar Auschwitz I, het Stammlager. De soldaten gaven ons te eten. Wij waren zo blij. We dachten dat we meteen naar huis konden, maar dat was niet zo."

Femma werd met andere slachtoffers naar Odessa, aan de Zwarte Zee, gebracht en voer met de passagiersboot Monoway naar Marseille. Vandaar ging ze via Eindhoven naar het Centraal Station in Amsterdam. Ze werd naar huis gebracht. "Ik was zo bang dat ik mijn ouders niet meer had. De vrouw die me vergezelde, ging daarom kijken of ze thuis waren. Mijn moeder kwam naar buiten. Ik liep langzaam op haar af. Toen viel mijn moeder flauw van emoties."

Derde Oosterparkstraat 86-1

Salomon Wertheijm (foto op marktkaart), knecht, sjouwerman, koopman en lompenventer, Amsterdam, 21 november 1887, Auschwitz, 28 september 1942. Salomon was een zoon van schoenmaker Levie Wertheijm, die al in 1903 was gestorven, en Heintje Vogel, die in 1936 in het Apeldoornsche Bosch was overleden. Salomon kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen, waarvan er één voor de oorlog overleed. De overigen werden vermoord. In 1906 werd Salomon goedgekeurd voor militaire dienst. Op dat moment was hij knecht bij een aardappelenhandelaar. Salomon trouwde in 1909 met de zeven jaar oudere Matthea Kool. Met haar kreeg hij vijf kinderen: Heintje (1911), Levie (1914), Eva (1916), Lisabeth (1919) en Joseph (1923). In de jaren twintig en dertig is Salomon venter. Hij vent in Amsterdam Centrum en Amsterdam Oost, met onder andere lompen, metalen en gedragen kleding, aardappelen, groenten en fruit. Ook heeft hij soms alcoholvrije dranken bij zich, en koek, en chocolade. De laatste jaren komt hij ook in Noord. In september 1942 levert Salomon zijn ventkaart in. Hij mag inmiddels niet meer venten, vanwege het ventverbod voor Joden dat in juni 1942 in gaat. In 1934 verhuist Salomon met zijn gezin nog van Krugerstraat 35-1 naar de Rapenburgerstaat. Vanaf april 1939 wordt dat dit adres, waar we ook wonen wanneer de oorlog uitbreekt.

Met blijdschap geven wij kennis
van de **geboorte** van onzen Klein-
zoon en Neefje
ARIE COHEN.
S. WERTHEIJM
en Echtgenote
LOUIS en Verloofde
WIESJE en Verloofde
JOPIE
D. GOUDEKETTING
Echtgenote en Kind.
Amsterdam, 17 October 1939.
3e Oosterparkstraat 86, 1e étage.
Rapenburgerstraat 40 huis.
13836—14

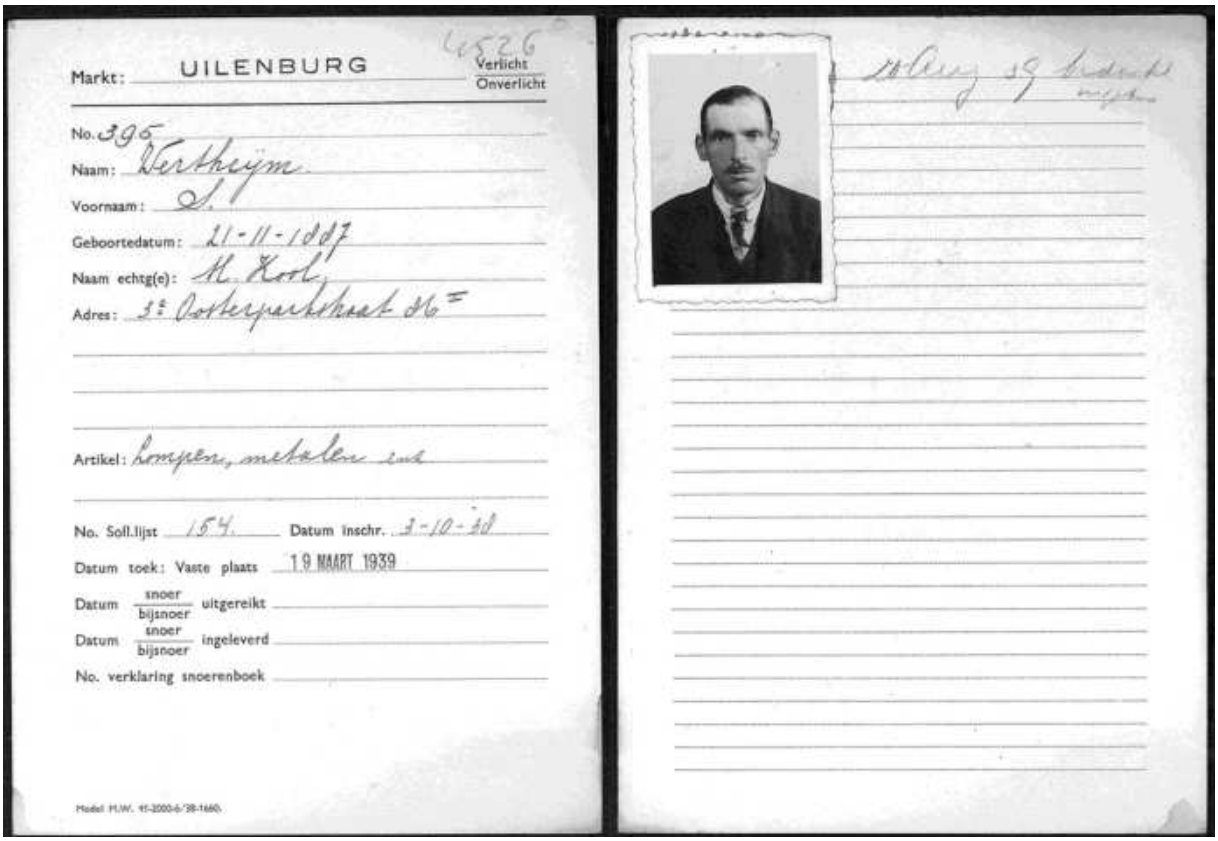

Op 22 september 1942, dezelfde maand dat Salomon zijn venterskaart inlevert, komt hij samen met zijn vrouw in Westerbork terecht. Dochter Lisabeth is dan al vermoord. Op 25 september 1942 wordt het echtpaar op de trein naar Auschwitz gezet. Na aankomst worden beiden direct vermoord. Vijf zussen en twee broers van Salomon worden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Bertha (koopvrouw), Flora, Sara, Mietje (Krugerstraat 19 huis), Maurits (aardappelbewerker, Retiefstraat 67-2), Schoontje en Machiel (kantoorbediende, Blasiusstraat 9-1).

Matthea Wertheijm-Kool, Amsterdam, 18 december 1880, Auschwitz, 28 september 1942. Matthea was een dochter van koopman en werkman Levie Kool en Eva Engelsman. Matthea kwam uit een gezin van minimaal acht kinderen. Voor het huwelijk van Matthea met Salomon en beider ondergang zie hierboven. Een zus en vier broers van Matthea werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Naatje (Christiaan de Wetstraat 16 huis), Joseph (venter), Aron (koopman), Abraham (venter) en Salomon (fruitventer). De broers van Matthea woonden allen in Amsterdam Centrum.

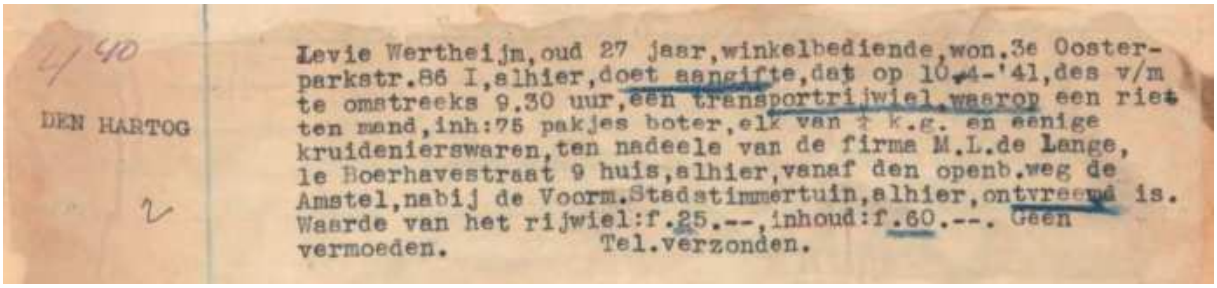
4/40

DEN HARTOG

2

Levie Wertheijm, oud 27 jaar, winkelbediende, won. 3e Oosterparkstr. 86 I, alhier, doet aangifte, dat op 10-4-'41, des v/m te omstreeks 9.30 uur, een transportrijwiel, waarop een riet ten mand, inh: 75 pakjes boter, elk van ± k.g. en eenige kruidenierswaren, ten nadeele van de firma M.L. de Lange, le Boerhavestraat 9 huis, alhier, vanaf den openb. weg de Amstel, nabij de Voorm. Stadstimmertuin, alhier, ontvreemd is. Waarde van het rijwiel: f. 25.--, inhoud: f. 60.--. Geen vermoeden. Tel. verzonden.

Levie Wertheijm, winkeliersbediende en schoonmaker, Amsterdam, 29 januari 1914, Sobibor, 30 november 1943. Levie was een zoon van Salomon en Matthea. In het begin van de oorlog werkt Levie voor de firma M.L. de Lange, die gevestigd is op Eerste Boerhaavestraat 9 huis. Op 10 april 1941 doet Levie aangifte van diefstal van zijn fiets met kruidenierswaren. In oktober 1942 verlaat Levie als laatste kind het ouderlijk huis en gaat in de Nieuwe Kerkstraat wonen. In december 1942 verhuist hij nog naar de Rijnstraat. Nog later woont hij in de Rapenburgerstraat. Levie lijkt op een zeker moment een sperre van de Joodsche Raad te hebben gehad, vanwege schoonmakerswerkzaamheden voor de firma Sluyter en Zn., die blijkbaar voor de Joodsche Raad schoonmaakwerkzaamheden verricht van het adres Langs Neckstraat 5. Op 19 april 1943 wordt Levie vanuit de Rapenburgerstraat opgebracht door de Amsterdamse politie. We weten niet precies waarom. Wel maakt de Joodsche Raad op zijn kaart nog de opmerking dat Levie liberaal is in religieuze opvattingen. Levie is een van de zeer weinigen die, na op 27 april 1943 naar Sobibor te zijn gestuurd vanuit Westerbork, niet direct vergast werd. Op zijn kaart van de Joodsche Raad staat nog vermeld: Zomer ’43, laatste bericht uit Kamp Lublin Alter Flughafen [moet zijn Alter Flugplazt, red.]. Op 3 november 1943 werd dit werkkamp gesloten in het kader van de Aktion Erntefest. Alle gevangen werden naar Majdanek gebracht en aldaar geëxecuteerd. Onder hen was Levie.

Lisabeth van Loggem-Wertheijm, kleermaakster/tricotagewerkster, Amsterdam, 14 juli 1919, Auschwitz, 7 september 1942. Lisabeth was een dochter van Salomon en Matthea. Op 20 juli 1942 trouwde Lisabeth met behanger Zadok van Loggen van Vrolikstraat 339 huis. Het kersverse echtpaar had weinig tijd om een nieuw huis in te richten. Mogelijk trok Lisabeth bij Zadok in. Op 1 september 1942 werd Lisabeth vanaf Amsterdam naar Westerbork getransporteerd. Al op 4 september 1942 reed de trein naar Auschwitz. Hier werd zij direct na aankomst om het leven gebracht. Zadok, die samen met Lisabeth naar Auschwitz reisde, overleefde hier nog enkele maanden. Ongetwijfeld werd hij als dwangarbeider ingezet.

Joseph Wertheijm, perser, Amsterdam, 19 juni 1923, Sobibor, 21 mei 1943. Joseph was een zoon van Salomon en Matthea. Joseph trouwde nog op 12 augustus 1942 met Esther Lopes Salzedo en ging met haar in september 1942 op Danie Theronstraat 21 huis wonen. Op 18 mei 1943 wordt dit echtpaar vanuit Westerbork op de trein naar Sobibor gezet. Beiden worden na aankomst direct door vergassing om het leven gebracht.

Twee niet meer thuiswonende dochters, Heintje (Derde Oosterparkstraat 92-1; zie aldaar) en Eva (kleermaakster), worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Derde Oosterparkstraat 86-2

Samuel Slagter, (automobiel)schilder, Amsterdam, 11 september 1914, Auschwitz, 28 februari 1943. Samuel was een zoon van magazijnbediende Benjamin Slagter en Jeanne Slagter-Hamme,

die beiden op Kraaipanstraat 69-1 woonden en door de nationaalsocialisten vermoord werden. In verband met zijn geringe lengte – hij was 1.53 m – werd Samuel in 1933 definitief afgekeurd voor de militaire dienst. Samuel trouwde in 1938 met de in Plavno (Kroatië) geboren Szewa Zajdman, die zwanger van hem was. Met haar kreeg hij in datzelfde jaar zoon Herman. Bij het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Begin oktober 1942 arriveerde het gezin in Westerbork. Op 12 oktober 1942 zou Samuel ze op transport naar Auschwitz gesteld zijn, een week later dan zijn vrouw en kind. Samuel werd ingezet als dwangarbeider en overleefde nog enkele maanden. Twee broers en een zus van Samuel werden ook om het leven gebracht: Emanuel (behanger, Maritzstraat 25-3), Marianne (mantelnaaister, Blasiusstraat 146-2) en Hartog (Kraaipanstraat 69-1).

Szewa Slagter-Zajdman (foto met Herman hiernaast), dienstbode, Plavno, 17 april 1904, Auschwitz, 8 oktober 1942. Szewa was een dochter van Chaim Zajdman en Bajla Zaidman. Szewa was sinds ongeveer 1928 in Amsterdam en komt dan van Lodz. We weten verder bijzonder weinig over Szewa. Op 5 oktober 1942 zou Szewa met Herman op transport naar Auschwitz gesteld zijn, waar ze na aankomst direct vermoord werd.

Herman Slagter (op foto met zijn moeder hiernaast), Amsterdam, 29 juni 1939, Auschwitz, 8 oktober 1942. Herman was een zoon van Samuel en Szewa.

Derde Oosterparkstraat 89-1

Samuel Aalsvel, pakhuisknecht, Hilversum, 12 augustus 1890, Auschwitz, 10 september 1942. Samuel was een zoon van de in Groningen geboren venter en koopman Hartog Aalsvel, die in Hilversum woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en de in Hilversum geboren, tien jaar oudere dienstbode Hesje Krant, die in augustus 1941 in Hilversum overleed. Hesje was al 37 toen Samuel geboren werd. Toch volgden nog drie kinderen: Joseph (1892), Mietje (1894) en Henriette (1897). Samuel bracht zijn jeugd in Hilversum door. We wisten zijn militieregister niet terug te vinden. Na het huwelijk van Samuel met zijn nicht Sara Klijnkramer in 1914 – in datzelfde jaar werd dochter Rosette geboren, en in 1921 dochter Judith – woonde het gezin enige tijd in Den Haag. Hier werden Hartog (1925) en Mietje (1927) geboren. Hierna woonde het gezin kort in Dortmund (Duitsland). In 1928 werd Amsterdam weer de plaats van domicilie. Hier ging het gezin op de Louis Bothastraat 6-3 wonen, waar nog Izak Abraham (1929) en Marianna (1933) geboren werden. Vanaf 1937 woonden Samuel, Sara en de kinderen op dit adres. We zijn niet goed op de hoogte van de manier waarop het gezinsinkomen tot stand kwam in die tijd. Vermoedelijk werkten beide ouders en werden de kinderen ook ingezet. Aan het begin van de oorlog woonden nog vijf kinderen thuis. Rosette (Rosa) was inmiddels in 1939 getrouwd met etaleur Benjamin Frank en was op zichzelf gaan wonen. Begin september 1942 kwamen Samuel, Sara en vier van hun

kinderen aan in Westerbork. Op 7 september 1942 werden ze op de trein naar Auschwitz gezet. Allen werden korte tijd na aankomst vermoord. Ook de broer van Samuel, Joseph (werkverschaffingsarbeider, Louis Bothastraat 25-1), en zijn twee zussen, Mietje (Den Haag) en Henriette (Den Haag), werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Sara Aalsvel-Klijnkramer, dienstbode en handwerkster, Amsterdam, 23 november 1888, Auschwitz, 10 september 1942. Sara was een dochter van werk- en sjouwerman Abraham Klijnkramer en de in Groningen geboren dienstbode Rosette Aalsvel, de zus van Hartog, de vader van Samuel, en daarmee dus Samuels volle nicht. De moeder van Sara overleed in 1895. Voor het huwelijk van Sara met Samuel en de ondergang van het gezin zie verder hierboven. Een broer van Sara, Samuel, die importeur was en in Amsterdam Centrum woonde, werd ook om het leven gebracht.

18 April overleed, na een langdurig lijden, onze geliefde Vader en Grootvader, de Heer
ABRAHAM KLIJNKRAMER,
in de ouderdom van 83 jaar.
Diep betreurd door
S. KLIJNKRAMER
C. KLIJNKRAMER—GOUDSMIT
H. KLIJNKRAMER
S. KLIJNKRAMER
Nwe Keizersgracht 56 hs.
S. AALSVEL—KLIJNKRAMER
Kinderen en Kleinkinderen,
3e Oosterparkstraat 89.
Amsterdam, 19 April 1939.

Judith Boeken-Aalsvel, verkoopster, Amsterdam, 1 november 1921, Auschwitz, 30 september 1942. Judith was een dochter van Samuel en Sara. In maart 1942 trouwde Judith met kleermaker Marcus Boeken, die nog bij zijn ouders op Tugelaweg 98-1 woonde. Het kersverse echtpaar ging op de Rapenburgerstraat wonen. Op 24 juli 1942 meldden Judith en Marcus zich in Westerbork. Op 31 juli 1942 werden beiden op de trein naar Auschwitz gezet. Beiden kwamen binnen korte tijd om het leven.

Hartog Aalsvel, kleermaker, Den Haag, 3 augustus 1925, Auschwitz, 30 september 1942. Hartog was een zoon van Samuel en Sara. Het is niet duidelijk waarom Hartog al op 13 juli 1942 aankwam in Westerbork en op 16 juli 1942 op de trein naar Auschwitz werd gezet. Aangekomen leefde hij nog korte tijd.

Mietje Aalsvel, Den Haag, 29 april 1927, Auschwitz, 10 september 1942. Mietje was een dochter van Samuel en Sara.

Izak Abraam Aalsvel, Amsterdam, 18 april 1929, Auschwitz, 10 september 1942. Izak was een zoon van Samuel en Sara.

Marianna Aalsvel, Amsterdam, 5 november 1933, Auschwitz, 10 september 1942. Marianna was een dochter van Samuel en Sara.

Derde Oosterparkstraat 89-2

Meijer van Kleef, kleermaker, Amsterdam, 21 februari 1912, Blechhammer, 31 december 1944. Meijer was het tweede kind van koopman venter Salomon van Kleef, waarvan het niet duidelijk is waar en waar hij overleed, en de in Wildervank geboren Frederike van Gelder, die door de nationaalsocialisten vermoord werd. Het in 1909 gesloten huwelijk met Frederike was het tweede huwelijk van weduwnaar Salomon, die eerder getrouwd was geweest met de zeven jaar oudere Jansje Lucasse, van wie hij ook een dochter had, de in 1902 geboren Meintje. Frederike had zelf ook een kind bij zich, van een onbekende vader, Eva, die in 1903 geboren was. Er zou ook nog sprake zijn geweest van een tweede kind van Salomon en Jansje, net zoals onze hoofdpersoon Meijer geheten, maar die konden wij niet meer terugvinden. In 1910 werd dochter Jetta geboren en onze Meijer was dus het tweede en voor zover wij konden terugvinden laatste kind van Salomon en Frederike. Het echtpaar ging enige tijd na het huwelijk in Hamburg wonen. Hierna ontbreekt ieder spoor van vader Salomon. Moeder keert in 1913 met de kinderen weer terug naar Amsterdam en het is heel wel mogelijk dat Salomon achterbleef om elders zijn weg te vervolgen. Wij weten dat niet, maar vinden hem in ieder geval niet meer in Amsterdam terug. Wanneer Meijer, die inmiddels perser bij een kleermakerij is, in 1931 goedgekeurd wordt voor dienst, wordt vader Salomon in ieder geval niet als overleden genoemd. Het blijft een groot raadsel voor ons. Meijer trouwt

vooralsnog niet en woont bij zijn moeder, sinds 1936 op de Jodenbreestraat. In juni 1940 treedt Meijer in het huwelijk met de – hoe treffend – in Coevorden geboren dienstbode Klaartje van Coevorden, die zwanger van hem is geraakt. Met haar gaat hij op dit adres wonen. In december 1941 wordt Frederike Marchien geboren. Op 23 oktober wordt Meijer met zijn gezinnetje vanuit Westerbork op de trein naar Auschwitz gezet. Daar worden Klaartje en Frederike direct na aankomst om het leven gebracht. Meijer wordt ingezet als dwangarbeider en weet nog lange tijd te overleven. Zijn einde vindt hij uiteindelijk in kamp Blechhammer (Blachownia) in Opper Silezië. De halfzus van Meijer, Eva (bedrijfleidster), en ook zus Jetta (bandleidster; Jetta woonde nog bij haar moeder in huis) worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Klaartje van Kleef-van Coevorden, Coevorden, 26 juni 1912, Auschwitz, 26 oktober 1942. Klaartje was een dochter van de in Coevorden geboren schilder Joël van Coevorden en de eveneens in Coevorden geboren Marchien van Coevorden, die beiden in Coevorden woonden en door de nationaalsocialisten werden vermoord. Klaartje was sinds 1928 in Amsterdam als dienstbode actief en in de tijd dat ze zwanger van Meijer werd op de Minervalaan 60-1 bij een zekere M. Klerk. We weten verder weinig van Klaartje. Voor haar korte huwelijk met Meijer en haar dood zie hierboven. Vijf zussen en broers van Klaartje werden vermoord: Regina (Haarlem), Betje (Coevorden), Julius Mozes (schilder, Amsterdam), Mozes Jacob (koopman, Coevorden) en Jacob (schilder, Zwolle).

Frederike Marchien van Kleef (foto rechts), Amsterdam, 19 december 1941, Auschwitz, 26 oktober 1942. Frederike was een dochter van Meijer en Klaartje.

Derde Oosterparkstraat 91-1

Jacob de Bruin, (foto's links en rechts), venter en koopman in bloemen, Amsterdam, 16 februari 1907, Auschwitz, 28 februari 1943. Jacob was een zoon van koopman Emanuel de Bruin, die in 1935 in Londen overleed, en Rebecca (Betty) Potzer, die op Derde Oosterpark-straat 43-3 woonde. Zie voor verdere details over dit gezin aldaar. Jacob kwam uit een gezin van vier kinderen. De vader van Emanuel werkte vaak in Londen en liet zijn gezin dan in Amsterdam achter. Dat was ook het geval toen Jacob in 1926 voor de militaire dienst werd afgekeurd. We weten niet precies op welke basis. In

ieder geval zou Jacob op dat moment ook kostwinner geweest zijn in het gezin bij moeder thuis. Jacob, die alleen lagere school had gehad, noemde zich op dat tijdstip koopman, en hij zou ook zijn hele leven koopman blijven. Het duurde nog tot 1936 voor Jacob trouwde, met Rosa Springer, die zwanger van hem was. Later dat jaar werd zoon Emanuel geboren. Er zouden nog twee jongens volgen, Salomon (1940) en Meijer (1942). Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Jacob was al geruime tijd venter, en altijd in bloemen. Zijn vergunning zou nog tot en met het jaar 1941-1942 verlengd worden. In juni 1942 werd definitief het ventersverbod voor Joden ingesteld. Jacob en zijn gezin kwamen op 12 september 1942 in Westerbork aan en werden op 14 september 1942 doorgezonden naar Auschwitz. Hier werden vrouw en kinderen direct na aankomst om het leven gebracht. Jacob zelf werd uitgepikt om dwangarbeidersdiensten te verrichten en overleefde dit nog enkele maanden.

Rosa de Bruin-Springer (foto links), Amsterdam, 31 maart 1911, Auschwitz, 17 september 1942. Rosa was een dochter van koopman Salomon Springer, die in 1937 overleed, en Mietje Appelboom, die in het Tehuis voor Ouden van Dagen op Ruyschstraat 7 woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. Rosa kwam uit een gezin van zes kinderen en was de jongste van het stel. Voor het huwelijk van Rosa met Jacob zie hierboven. Rosa werd met de drie kinderen direct na aankomst in Auschwitz vermoord. Twee broers en zussen van Rosa werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Barend (koopman, Vrolikstraat 285-1), Aäron (letterzetter, Veeteeltstraat 68 huis), Sara en Jansje.

Emanuel de Bruin (foto rechts), Amsterdam, 26 oktober 1936, Auschwitz, 17 september 1942. Emanuel was een zoon van Jacob en Rosa.

Salomon (Sally) de Bruin (foto links), Amsterdam, 21 juli 1940, Auschwitz, 17 september 1942. Salomon was een zoon van Jacob en Rosa.

Meijer de Bruin, Amsterdam, 28 maart 1942, Auschwitz, 14 september 1942. Meijer was een zoon van Jacob en Rosa.

Derde Oosterparkstraat 92-1

Hijman Cohen, rijwielhersteller, Amsterdam, 20 juni 1908, Auschwitz, 11 september 1942. Hijman was een zoon van koopman Arie Cohen, die in 1920 was overleden, en Eva Cohen-van de Kar, die op Derde Oosterparkstraat 75-1 woonde. Zie daar ook verdere details over dit gezin. In 1927 werd Hijman vanwege broederdienst vrijgesteld van militaire dienst. In 1938 trouwde Hijman met Heintje Wertheijm. In 1939 werd zoon Arie geboren en in 1941 dochter Matthea. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Op 24 juli 1942 werden Hijman, Heintje en de kinderen vanuit Westerbork op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werden Heintje, Arie en Matthea direct na aankomst om het leven gebracht. Hijman kwam enige weken later om het leven. Hij werd met een pook doodgeslagen door SS-oberscharführer Josef Klehr. Uiteindelijk zou Klehr voor de dood van Hijman en anderen in 1965 tot levenslang veroordeeld worden. Vijf broers en zussen van Hijman werden ook door de nationaalsocialisten vermoord. Maurits (koopman), Marianne (President Brandstraat 70-3), Aaltje, Grietje (Tugelaweg 78-2) en Abraham (typograaf, Christiaan de Wetstraat 24-1).

Heintje Cohen-Wertheijm, strijkster, Amsterdam, 25 november 1911, Auschwitz, 26 juli 1942. Heintje was een dochter van knecht, sjouwerman, koopman en lompenventer Salomon Wertheijm en Matthea Wertheijm-Kool van Derde Oosterparkstraat 86-1. Zie voor verdere details over deze familie aldaar. Voor het huwelijk met Hijman en de dood van Heintje zie hierboven.

Arie Cohen, Amsterdam, 17 oktober 1939, Auschwitz, 26 juli 1942. Arie was een zoon van Hijman en Heintje.

Matthea Cohen, Amsterdam, 23 januari 1941, Auschwitz, 26 juli 1942. Matthea was een dochter van Hijman en Heintje.

Derde Oosterparkstraat 101-2

Joseph (Jo) Sijes, reiziger in damesstoffen en koopman, Amsterdam, 12 april 1905, Midden Europa, 31 maart 1944. Jo was een zoon van slager, bakker, broodbezorger en kerkbode Jacob Sijes en Mirjam Delaville, die op de Plantage Muidergracht woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Jacob Sijes was de sjammes (koster) van een kleine sjoel in de Nieuwe Kerkstraat en ook Mirjam Delaville kwam uit een orthodox milieu. In 1924 werd Joseph voor de militaire dienst goedgekeurd. Hij kwam bij het Amsterdamse Zevende Regiment terecht. In 1931 trouwde Joseph in Enschede met Henderika Goldstein. Van haar kreeg hij dochter Rachel Mirjam, die de oorlog zou overleven. Het gezin woonde enige tijd in Hilversum en kwam in 1936 terug naar Amsterdam, om op de Tilanusstraat 20 huis te gaan wonen. In 1937 werd verhuisd naar dit adres. In de oorlog was Jo mogelijk huisbezoeker en kantoorbediende bij de Nederlandsch Israëlietische Hoofd Synagoge.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, na een kortstondig lijden, onze lieve Nicht, Mevr.
LENA BEEM—VOS,
in de ouderdom van 51 jaar.
L. RIMINI—GOLDSTEIN
L. H. RIMINI
2e Helmersstraat 39, A'dam-W
R. SIJES—GOLDSTEIN
J. SIJES
ELLY SIJES
3e Oosterparkstr. 101, A'dam-O
Amsterdam, 6 Sept. 1938.

Jo werd samen met zijn ouders opgepakt toen hij na tandartsbezoek even langskwam op de Plantage Muidergracht. Op 7 november 1942 kwam Jo met zijn ouders in Westerbork aan en al op 10 november 1942 werd hij op de trein naar Auschwitz gezet, terwijl zijn ouders hun vertrek nog tot 11 januari 1943 uit wisten te stellen. Jo werd na aankomst in Auschwitz niet direct vermoord, maar langdurig als dwangarbeider ingezet, zodat hij pas anderhalf jaar later stierf. Twee broers van Jacob, Joël Philip (Jules) en Abraham Daniel (Ab) overleefden de oorlog in de onderduik.

Henderika Sijes-Goldstein, Enschede, 2 juni 1908, Sobibor, 28 mei 1943. Henedrika was een dochter van de in Enschede geboren slachter Izak Goldstein en de in Holten geboren Eva Berg, die in Enschede woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Henderika

kwam uit een gezin van tenminste vijf kinderen. Voor het huwelijk met Jo zie verder hierboven. Na het oppakken van Jo bleef Henderika alleen achter. Zij moet er in geslaagd zijn hun beider dochter in de onderduik te laten verdwijnen. Mirjam overleefde de oorlog. Henderika kwam zelf op 20 mei 1943 in Westerbork aanen werd op 25 mei 1943 op de trein naar Sobibor gezet. Hier werd ze direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Drie broers van Henderika werden ook vermoord: Levi (groente- en fruithandelaar, Almelo), Jacob (koopman, Deventer) en Heijman (slager, Deventer). Zus Sara stierf tijdens de onderduik op 30 december 1944 in Deventer. Broer Daniël overleefde de oorlog.

Derde Oosterparkstraat 103-1

Wolf Waas (foto rechts), koopman en lompensorteerder, Amsterdam, 30 juni 1900, Auschwitz, 31 maart 1944. Wolf was een zoon van werkman Mozes Waas en Esther Polak. Wolf kwam uit een gezin van vijf of meer kinderen. In 1919 werd Wolf gekeurd voor militaire dienst. Het is niet helemaal duidelijk of hij werd aangenomen of niet. Op dat moment was zijn beroep lompensorteerder. In hetzelfde jaar 1919 trouwde Wolf met Vrouwtje de Hond. Er werden vier kinderen geboren: Mozes (1920), Marianna (1922; Mozes en Marianne overleefden beiden de oorlog), Lehman en Abram. Het echtpaar zou korte tijd in Zaandam gewoond hebben. In de jaren dertig was Wolf venter in aardappelen, groenten en fruit, en ook wel in lompen, metalen en gedragen kleding. Vanaf mei 1939 woonde het gezin op dit adres. Tot seizoen 1941-1942 werd de ventvergunning van Wolf verlengd. Vermoedelijk in 1942 kwam Wolf in een Joods werkkamp in Nederland terecht. De rest van de informatie is vermoedelijk te vinden op onderstaande kaart, die wij echter niet voldoende wisten te duiden. In ieder geval werd Wolf pas op 7 september 1943 op transport naar Auschwitz gezet. Hier overleefde hij nog geruime tijd. We kennen geen details uit deze laatste periode. Twee broers en twee zussen van Wolf werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Lehman (fruitbewerker, Krugerstraat 6-1), Rachel (naaister, Blasiusstraat 110-2), Levie (lompensorteerder, Blasiusstraat 108-1) en Betje (Blasiusstraat 112 huis).

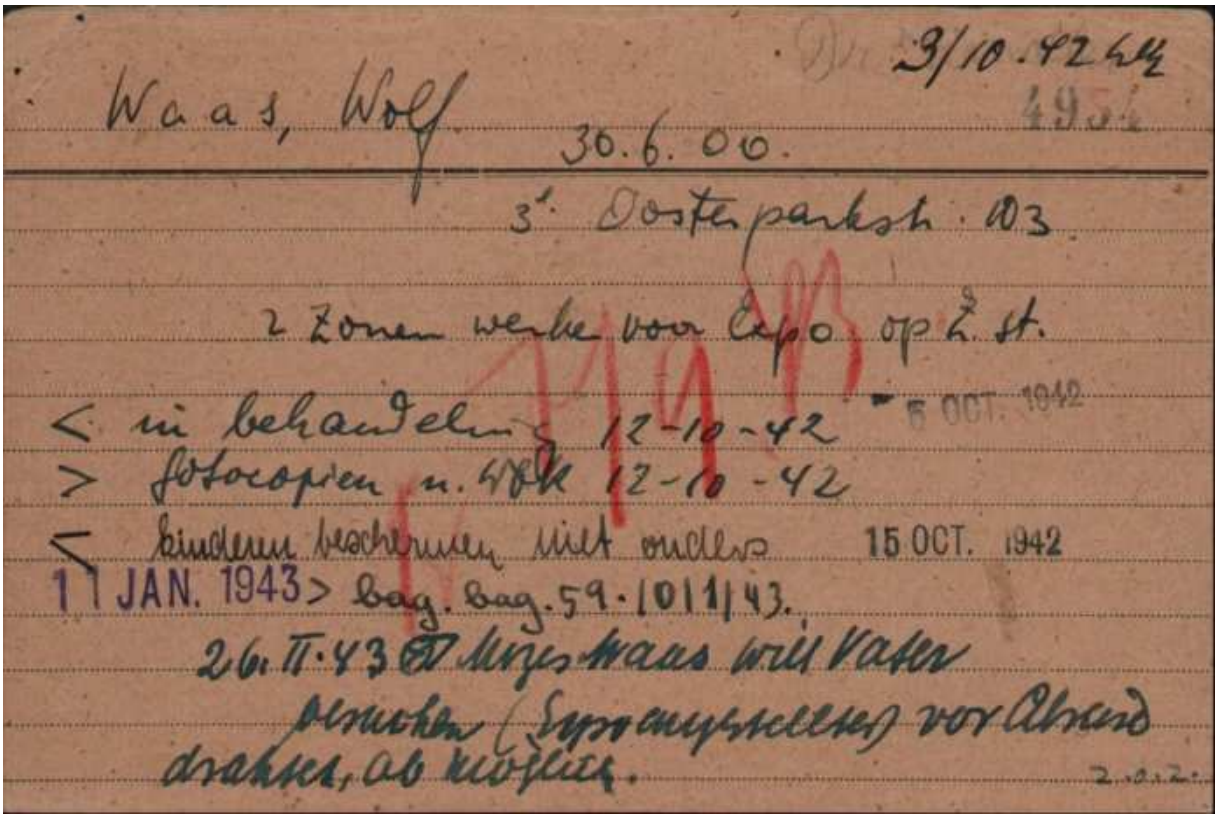
Waas, Wolf 30.6.00.
3e Oosterparkstr. 103
2 Zonen werke voor Expo op 2. st.
< in behandeling 12-10-42
> fotocopien n. 40K 12-10-42
< kinderen beschermen niet ouders 15 OCT. 1942
11 JAN. 1943 > bag. bag. 59-1011/43.
26.II.43 Mozes Waas will Vater besuchen (Lippmannsteiner vor Abrad drahten, ob möglich.

Vrouwtje Waas-de Hond (foto rechts), Amsterdam, 18 januari 1902, Auschwitz, 10 september 1943. Vrouwtje was een dochter van werkman Abraham de Hond, die in april 1940 in Amsterdam overleed, en de bekende marktkoopvrouw in fruit Marianne Sluijter (foto links en van Waterlooplein hieronder uit 1935; Marianne is de relatief kleine vrouw staande derde van rechts; zij heeft de winnende stal in een wedstrijd van Fyffes), die door de nationaalsocialisten vermoord werd. Voor het huwelijk van Vrouwtje met Wolf zie hierboven. Vrouwtje reisde met Wolf en twee kinderen naar Auschwitz. Hier werd zij direct na aankomst om het leven gebracht. Twee broers van Vrouwtje overleefden de oorlog. Zus Rosa (marktkoopvrouw in fruit) en broers Marcus (pakkingmaker) en Izak (perser) werden vermoord.

Lehman Waas, kleermaker en fruitknecht, Amsterdam, 13 december 1925, Auschwitz, 31 maart 1944. Lehman was een zoon van Wolf en Vrouwtje. Lehman kwam op 20 mei 1943 in Kamp Vught terecht. Volgens een aantekening zou hij als Landwirt, boer, zijn ingezet. We weten dit niet goed te duiden. Op 2 juli 1943 komt Lehman in Westerbork aan, waar hij met zijn ouders en broer Abram op 7 september 1943 op transport naar Auschwitz wordt gezet. Net als vader Wolf wordt Lehman niet direct om het leven gebracht, maar vermoedelijk ingezet als dwangarbeider.

Donderdag 2 November hopen onze lieve Ouders
WOLF WAAS
en
VROUWTJE WAAS—DE HOND
hun 20-jarige echtvereniging te herdenken.
Dat zij nog lang voor elkaar gespaard mogen blijven, is de wens van hun liefhebbende Kinderen:
M. WAAS
J. WAAS
L. WAAS
A. WAAS
Amsterdam (O.), 1 Nov. 1939.
3e Oosterparkstraat 103 1ste ét.

Abram Waas, Amsterdam, 17 november 1930, Auschwitz, 10 september 1943. Abram was een zoon van Wolf en Vrouwtje. Abram was nog te jong om als dwangarbeider te worden ingezet en werd net als zijn moeder direct na aankomst vermoord.

Een broer, Mozes (Max) en een zus (Marianna) van Lehman en Abram overleefden door onderduik de oorlog.

Derde Oosterparkstraat 103-3

Jakob (Yankel) Hersz Nortman, kleermaker, Sarnaki (Polen), 21 juli 1894, Auschwitz, 24 september 1943. Volgens Joods Monument is Jakob op onderstaande foto te zien. Wij weten echter niet wie het precies is. In 1920 trouwde Jakob in Warschau met Frejda Nuchowicz. In 1930 arriveerde het echtpaar in Amsterdam. Sinds 1932 woonden Yankel en Frejda op dit adres. Het echtpaar kreeg twee kinderen, Josef Ioc(c)hok (1920) en Zysa (1926). We weten niets over op wat voor manier Yankel als kleermaker bezig was, behalve dat hij op onderstaande foto zou staan.

Yankel arriveert met zijn vrouw op 20 februari 1943 in Westerbork, maar weet het vertrek te rekken tot 21 september 1943. Na aankomst in Auschwitz wordt hij direct om het leven gebracht. Wij kennen verder geen broers en zussen van Yankel, noch ouders.

Frejda Liwcia Nortman-Nuchowicz, Biala, 31 juli 1894, Auschwitz, 24 september 1943. Frejda was een dochter van Josef Icek Nuchowicz en Fejga Perla Grynszpan. Voor het huwelijk met Yankel zie verder hierboven. Ook Frejda werd direct na aankomst in Auschwitz vermoord. We kennen verder geen familieleden van Frejda.

Josef Icchok Nortman (foto links), flessenspoeler, magazijnbediende en kleermaker, Warschau, 18 december 1920, Buchenwald, 26 januari 1945. Josef was een zoon van Yankel en Frejda. Sinds januari 1939 werkte hij in Amsterdam Noord bij firma Hollandia-Kattenburg, die in de oorlog onder andere uniformen voor het Duitse leger maakte. Daarom hadden de Joodse medewerkers geruime tijd een sperre, totdat het vermoeden van sabotage bij de Duitse autoriteiten ontstond en op 9 januari 1942 een razzia werd gehouden waarbij alle Joodse medewerkers werden opgepakt en later afgevoerd naar de concentratiekampen. Volgens een bericht op Joods Monument overkwam dit ook Josef. Het verhaal kan ook anders zijn. Josef was vanaf maart 1943 korte tijd in algemene dienst bij de Joodse Raad. Op 26 mei 1943 arriveerde Josef in Kamp Vught. Hier werd hij als kleermaker ingezet. Op 16 september 1943 werd Josef naar Westerbork gestuurd, zodat hij op 21 september 1943 met de hele familie op de trein naar Auschwitz gezet kon worden. Josef werd niet direct vermoord en overleed na een lange tocht door de kampen uiteindelijk in januari 1945 in Buchenwald. Wij kennen hier verder geen achtergronden van.

Zysa Nortman, ateliernaaister, Warschau, 27 februari 1926, Auschwitz, 30 september 1942. Zysa was een dochter van Yankel en Frejda. Zysa woonde vermoedelijk niet meer bij haar ouders in huis toen ze werd opgeroepen om naar Westerbork te komen. Op haar kaart van de Joodsche Raad staat als adres althans ‘Weesperstraat 65-2, p/a Meijer Piller’, terwijl het adres op de Derde Oosterparkstraat is doorgestreept. Zysa werd al op 17 juli 1942 vanuit Westerbork op de trein naar Auschwitz gezet; veel eerder dan ouders en broer. Wij hebben geen inzicht in deze situatie, ook al omdat het echtpaar Piller zelf pas in 1943 op transport gesteld werd.

Derde Oosterparkstraat 125-1

Mozes Zurel (foto rechts), banketbakker en lompensorteerder, Amsterdam, 15 november 1910, Sobibor, 11 juni 1943. Mozes was een zoon van koopman Benedictus Zurel, die in 1933 was overleden, en Celina Roselaar, die in april 1944 op haar onderduikadres in Zeist overleed door zelfmoord te plegen. Mozes kwam uit een gezin van twaalf kinderen, waarvan er velen op jonge leeftijd overleden waren. In 1929 werd Mozes goedgekeurd voor militaire dienst. Hij was op dat moment banketbakker. Mozes had als voorkeursregiment voor de dienst de wielrijders opgegeven, maar kwam bij het Achttiende Regiment te Amersfoort terecht. In 1933 trouwde Mozes met Kaatje Dooseman. Er werden drie kinderen geboren: Robert (1936), André (1938) en Alfred (1942). Alleen Alfred zou de oorlog overleven. Mozes en Kaatje woonden met Robert enige tijd in Haarlem en kwamen in 1937 naar Amsterdam, waar ze op Cilliersstraat 33-2 gingen wonen. In maart 1938 verhuisde het gezin naar dit adres; ze woonden er nog toen de oorlog begon. Op 20 januari 1943 kwam Mozes met zijn gezin in Kamp Vught terecht. In verband met het kindertransport reisden allen op 6 juni 1943 via Westerbork af naar Sobibor. Hier werden

allen direct na aankomst vergast. Een broer van Mozes, Salomon, overleefde de oorlog. Een andere broer en drie zussen werden vermoord: Joachim (koopman, Haarlem), Engeltje (Zeist), Anna (Gorontalostraat 18-2) en Sophia (onderwijzeres, Langkatstraat 6 huis).

Kaatje Zurel-Dooseman (foto rechts), Amsterdam, 6 mei 1907, Sobibor, 11 juni 1943. Kaatje was een dochter van bediende Levie Dooseman, die in de Fedder Stichting voor oude Joodse mannen op de Weesperstraat woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en de in Heerenveen/Schoterland geboren dienstbode Roosje Dooseman-Bloch, die al in 1926 was overleden. Kaatje was de jongste van drie kinderen. Voor het huwelijk van Kaatje met Mozes en de ondergang van het gezin zie verder hierboven. Twee zussen van Kaatje, Margaretha (naaister) en Gonda, werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Robert (Robby) Zurel (op foto hieronder links), Haarlem, 3 oktober 1936, Sobibor, 11 juni 1943. Robby was een zoon van Mozes en Kaatje.

André Zurel (op foto hieronder rechts), Amsterdam, 25 mei 1938, Sobibor, 11 juni 1943. Robby was een zoon van Mozes en Kaatje.

Het broertje in het midden, Alfred, overleefde de oorlog.

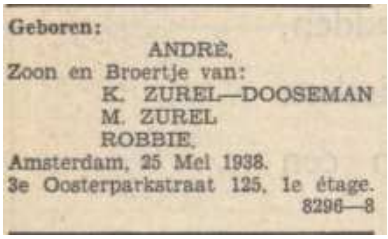

Geboren:
ANDRÉ,
Zoon en Broertje van:
K. ZUREL—DOOSEMAN
M. ZUREL
ROBBIE.
Amsterdam, 25 Mei 1938.
3e Oosterparkstraat 125, 1e étage.
8296—8

Fred vertelde zijn verhaal bij Namen en Nummers. Wij nemen dat hieronder over.

Op 21 januari 1942, ik was bijna één jaar, kregen mijn ouders bezoek. Iemand kwam vertellen dat ze hun koffers moesten pakken en klaar moesten staan. Ik was te ziek om met mijn ouders en

beide broers, Robbie en André, mee te gaan en werd naar de bovenbuurvrouw gebracht. De bovenbuurvrouw werd bang en bracht mij naar politiebureau Linnaeusstraat. De dienstdoende agent moet de buurt goed hebben gekend, want die bracht mij vervolgens naar mijn oom en tante in de Watergraafsmeer. Die zijn voor de rest van mijn leven mijn ouders geweest.

In mijn latere jeugd werden de nachten overheerst door een nachtmerrie, waaruit ik telkens gillend wakker werd. Ik was te jong om me te herinneren wat er was gebeurd, maar in de nachtmerrie zit ik in een stoel en komt er een vreemde man binnen. Volgens mijn pleegmoeder stond er inderdaad zo'n stoel in ons huis.

Pas veel later kwam ik erachter dat mijn ouders en broers naar Vught zijn gedeporteerd en vandaar naar Sobibor. Daar zijn zij op de dag van aankomst, 11 juni 1943, vergast. Robert was 6 jaar, André 5, mijn vader Mozes 32 en mijn moeder, Kaatje Zurel-Dooseman, 36.

Derde Oosterparkstraat 132 huis

Juda Worms (foto rechts), loopjongen en venter in lompen, Amsterdam, 12 augustus 1898, Neuengamme, 2 juli 1942. Juda was een zoon van schijvenschuurder Hartog Worms, die in 1911 gestorven was, en Margaretha Worms-Aalsvel, die in 1929 overleed. Toen Juda geboren werd, was zijn moeder al 44 jaar, en bij de geboorte van jongste broer Barend zelfs 46 jaar. Zie voor meer details over de familie bij Derde Oosterparkstraat 81 huis, waar zus Betje woonde. Juda kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. In 1917 werd Juda goedgekeurd voor de militaire dienst. In 1925 trouwde hij met Rachel Porcelijn. Met haar kreeg hij twee zonen: Hartog (1926) en Aron David (1928). In 1936 verhuisde het gezin van de Vrolikstraat 275 naar dit adres. Juda was venter, vooral in lompen, metalen en gedragen kleding, maar ook wel in verse, gerookte en gezouten vis. Hij ventte vooral in Amsterdam Oost en Amsterdam Centrum, waar hij een vergunning voor had. Soms zat Juda voor een korte periode in de steun. De ventvergunning werd verlengd tot juni 1942, toen het niet langer toegestaan was voor Joden om te venten. Juda was echter al eerder opgepakt. We kennen daar helaas niet de achtergrond van. Juda was een van de vijfenveertig mannen die in een experiment met de eerste niet-mobiele vergassingsinstallatie in Bernburg om het leven werden gebracht. Zij werden met een bus vanaf kamp Neuengamme opgehaald en moesten ongeveer 350 kilometer rijden. In Bernburg was in een psychiatrisch ziekenhuis een experimentele gaskamer gebouwd. Dit was een voorloper van de meer grootschalige gaskamers die later werden ingezet. Waarom Juda eerder op transport ging dan zijn gezin weten we niet, en ook niet hoe hij in Neuengamme terecht kwam. Voor berichten over de familie van Juda zie Derde Oosterparkstraat 81 huis.

Rachel Worms-Porcelijn (foto rechts), Amsterdam, 27 september 1901, Auschwitz, 28 september 1942. Rachel was een dochter van vishandelaar en marktkoopman in vis David Porselijn en Judith Haring, die op Retiefstraat 16-3 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werden. Rachel kwam uit een groot gezin van tenminste tien kinderen. Voor het huwelijk met Juda zie hierboven. Nadat Juda opgepakt was - we weten niet hoe – bleef Rachel met de twee kinderen achter. Op 24 september 1942 kwamen zij met zijn drieën in Westerbork aan. Op 25 september 1942 ging Rachel op transport naar Auschwitz. Daar werd zij direct na aankomst om het leven gebracht. Vier zussen en een broer van Rachel werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Esther (lingerienaaister, Retiefstraat 16-3), Clara (naaister, Danie Theronstraat 10-3), Hartog (diamantbewerker), Elisabeth (naaister, Retiefstraat 16-3) en Helena

(kostuumnaaister, Retiefstraat 16-3). Een of meer andere kinderen uit het gezin overleefden de oorlog.

Hartog Worms, Amsterdam, 10 april 1926, Auschwitz, 31 januari 1943. Hartog was een zoon van Juda en Rachel. Hartog reisde met zijn moeder en broer naar Auschwitz, maar werd uitgekozen als dwangarbeider. Zo overleefde hij al zijn gezinsgenoten.

Aron David Worms, Amsterdam, 16 mei 1928, Auschwitz, 28 september 1942. Aron David was een zoon van Juda en Rachel.

Derde Oosterparkstraat 132-1

Lea Kalf, Amsterdam, 15 januari 1885, Amsterdam, 16 mei 1940. Lea was de ongetrouwde dochter van de in Kampen geboren schilder Nathan Godschalk Kalf en Rebecca Markus. We weten bijzonder weinig van Lea, behalve dat ze bij een zekere familie De Baar in huis woonde. Lea pleegde op 16 mei 1940 samen met haar eveneens ongetrouwde zus Jeannette, die huishoudster was, zelfmoord door verdrinking in het Amstelkanaal bij de Scheldestraatbrug. De twee zussen werden begraven op de Joodse begraafplaats te Diemen. Een broer van beiden, Godschalk, die diamantbewerker was en in Zuid woonde, werd vermoord.

Derde Oosterparkstraat 171-1

Abraham Aluin, schoenmaker, los werkman, en venter Amsterdam, 2 juni 1895, Auschwitz, 11 december 1942. Abraham was een zoon van diamantslijper Meijer Aluin, die in 1928 was overleden, en Heintje Brilleman, die op Vrolikstraat 46-1 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd. Abraham kwam uit een groot gezin. In 1919 trouwde Abraham met Roosje Lever. Van haar krijgt hij drie kinderen: Hendrika (1919), Seliena (1921) en Esther (1924). Begin jaren dertig lijkt het gezin zich enige jaren in en rond Zwolle bevonden te hebben. In de jaren dertig is Abraham venter in aardappelen, groente en fruit, en in bloemen en planten. In juli 1939 verhuist het gezin van Vrolikstraat 275-2 naar dit adres. In juli 1942 trouwt dochter Seliena met beddenmaker David Kat en verlaat het ouderlijk huis. Op 3 december 1942 komt Abraham in Westerbork terecht. Op 8 december 1942 wordt Abraham samen met Roosje op de trein naar Auschwitz gezet. Hier worden zij direct na aankomst vermoord. Zeven broers en zussen van Abraham werden ook om het leven gebracht: Joachim (machinebankwerker, Ciliersstraat 6-1), Esther (Retiefstraat 56-1), Judic (Hilversum), Leentje (marktvrouw, Vrolikstraat 46-1), Engelina, Simon (schilder, Hilversum) en Juliana Mietje (naaister).

Roosje Aluin-Lever, Amsterdam, 16 november 1892, Auschwitz, 11 december 1942. Roosje was een dochter van diamantslijper Benedictus Lever, die in 1937 was gestorven, en Sara Croeze, die in december 1940 in Apeldoorn overleed. Voor het huwelijk van Roosje met Abraham en de dood van Roosje zie hierboven. Voor de verdere familie van Roosje zie Tweede Oosterparkstraat 86 huis, waar broer Joseph woonde.

Hendrika Aluin, kleermaakster, kostuumnaaiser en knipster lingerie, Amsterdam, 18 augustus 1919, Auschwitz, 24 september 1943. Hendrika was een dochter van Abraham en Roosje. Hendrika kwam op 20 januari 1943 in Kamp Vught terecht, waar ze als naaister bekend stond. Pas op 20 september 1943 kwam Hendrika in Westerbork aan. Op 21 september 1942 werd Hendrika op de trein naar Auschwitz gezet. Na aankomst werd ze direct vermoord.

Seliena Kat-Aluin, machinestikster, Amsterdam, 31 augustus 1921, Auschwitz, 27 augustus 1943. Seliena was een dochter van Abraham en Roosje. Seliena trouwde in juli 1942 met beddenmaker David Kat, die bij zijn ouders op Danie Theronstraat 13-2 woonde. Het is niet helder of het echtpaar nog met zijn tweeën op één adres is gaan wonen. Op de kaart van de Joodsche Raad van Seliena staat dat ze op 14 augustus 1943 in Westerbork arriveerde vanaf het adres Keizersgracht 110. Waarschijnlijk wordt Nieuwe Keizersgracht 110 bedoeld, waar het Nederlandsch-Israëlietisch Ziekenhuis gevestigd was. David was echter al op 12 december 1942 op transport naar Auschwitz

gesteld. Op 24 augustus 1943 werd Seliena op transport naar Auschwitz gezet. Na aankomst werd ze direct door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Esther Aluin, naaister/handwerkster, Amsterdam, 10 januari 1924, Auschwitz, 24 september 1943. Esther was een dochter van Abraham en Roosje. Na de deportatie van vader en moeder, en het vertrek van Selina, lijkt Esther alleen te zijn achtergebleven op dit adres. We weten niet of het werkelijk zo gegaan is. Op 21 september 1943 werd Esther op transport gesteld naar Auschwitz. Na aankomst werd zij direct vermoord.

Derde Oosterparkstraat 174-1

Taube Zirol Lomaz-Frenkel, Lodz, 12 juli 1882, Sobibor, 2 april 1943. Taube was een dochter van de uit Tamaszów Mazowiecki (Lodz, Polen) afkomstige Mozes Frenkel/Fränkel en de vier jaar jongere Golda Wagowska, die in Lodz geboren werd. Golda kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. We wisten het beroep van haar vader niet te achterhalen. Taube trouwde in 1909 met Aron Lomaz en woonde sinds 1916 met hem in Amsterdam, vermoedelijk arriverende uit Rio de Janeiro. Met hem kreeg zij acht kinderen, waarvan er aan het begin van de oorlog nog zes thuis woonden. Aron, die kleermaker was, overleed in 1929. Zijn vrouw en kinderen zetten de kleermakerszaak voortzetten; en wel aan huis. De jongste kinderen worden echter in het weeshuis gedaan, waar zij tot hun achttiende levensjaar verblijven. Aan het begin van de oorlog woont de familie al weer bijna twintig jaar op dit adres. Taube adverteert in januari 1942 in het *Joodsche Weekblad*. De eersten die halverwege 1942 opgeroepen worden om naar Westerbork te komen, zijn dochter Räzel en zoon Chaim. Taube zelf arriveert op 23 maart 1943 in Westerbork. Op 30 maart 1943 wordt ze op de trein naar Sobibor gezet, waar ze direct na aankomst vergast wordt. Tenminste twee broers van Taube worden ook omgebracht: Jakob en Abraham. Zus Scheindel emigreerde en overleed in 1959 in Sao Paolo in Brazilië. Broer Henoch en zus Chaja overleden vermoedelijk jong.

Japonnennaaisters gevr.
Lomaz, 3e Oosterparkstr. 174.

Rivke Lomaz, stikster, naaister en borduurster, Lodz, 11 februari 1912, Auschwitz, 31 januari 1944. Rivke was een ongetrouwde dochter van Aron en Taube. In april 1942 doet Rivke een beroep op de Amsterdamse politie.

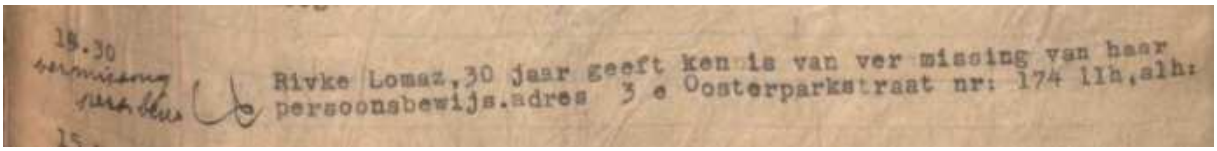
18.30
vermissing
fiets
Rivke Lomaz, 30 jaar geeft ken is van ver missing van haar
persoonsbewijs.adres 3 e Oosterparkstraat nr: 174 llh,elh:

Op 14 mei 1943 komt Rivke in Kamp Vught terecht. Het is de vraag of ze direct van huis komt. Zo ja, dan zou zijn de laatste bewoners van dit adres zijn geweest van de familie Lomaz. Pas op 16 november 1943 wordt Rivke naar Westerbork vervoerd. Op 24 januari 1944 [dank Ad Zuiderent voor deze informatie] wordt Rivka van Westerbork naar Auschwitz getransporteerd. Hier overleeft zij nog enige tijd.

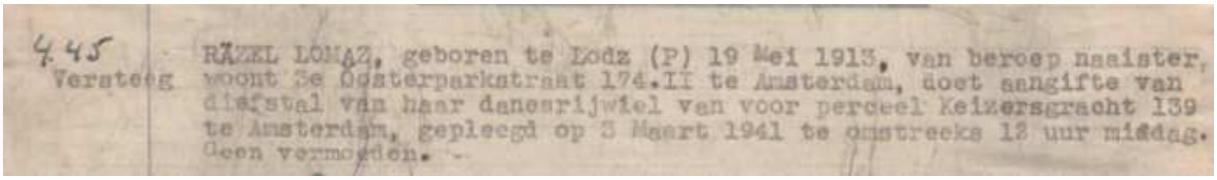
445
Verstoeg
RÄZEL LOMAZ, geboren te Lodz (P) 19 Mei 1913, van beroep naaister,
woont 3e Oosterparkstraat 174.II te Amsterdam, doet aangifte van
diefstal van haar damesrijwiel van voor perceel Keizersgracht 139
te Amsterdam, gepleegd op 3 Maart 1941 te omstreeks 12 uur middag.
Geen vermoeden.

Räzel Lomaz, naaister, Lodz, 17 mei 1913, Auschwitz, 30 september 1942. Räzel was een ongetrouwde dochter van Aron en Taube. Räzel werd al op 15 juli 1942 vanuit Westerbork op transport gezet naar Auschwitz, samen met broer Chaim. Ook Räzel doet, in maart 1941, een beroep op de Amsterdamse politie vanwege vermissing van haar fiets. Het zal nog tot juni 1942 duren voor er in Amsterdam een fietsverbod voor Joden wordt ingevoerd. Räzel komt in Auschwitz na korte tijd om het leven.

Chaim Minachim Lomaz, patronenontwerper en machineborduurder, Amsterdam, 25 februari 1918, Auschwitz, 30 september 1942. Chaim was een zoon van Aron en Taube. Bij zijn militaire dienstkeuring was Chaim, die na de lagere school direct aan het werk was gegaan, ontwerper voor sjablonen voor het kleermakersvak. Hij werd goedgekeurd voor militaire dienst en kwam in Amersfoort terecht. Bijgaande aantekening is te vinden in het militieregister van Chaim. Hieruit lijkt af te leiden dat Aron en Taube niet direct uit Lodz in Nederland arriveerden, maar uit Brazilië. Bovendien blijken de kinderen niet zonder meer over de Nederlandse identiteit te beschikken, alhoewel Chaim wel tot de dienst wordt toegelaten. Er is ook nog een bericht uit de politierapporten (zie volgende pagina) dat betrekking heeft op Chaim, uit juni 1940, waaruit lijkt te blijken dat Chaim mogelijk een zelfmoordpoging deed. Het kan ook een gewoon ongeval geweest zijn. We hebben hier geen nadere gegevens over. Chaim wordt samen met zijn zuster Räzel op 15 juli 1942 vanuit Westerbork op de trein naar Auschwitz gezet. Hier komt hij spoedig om het leven.

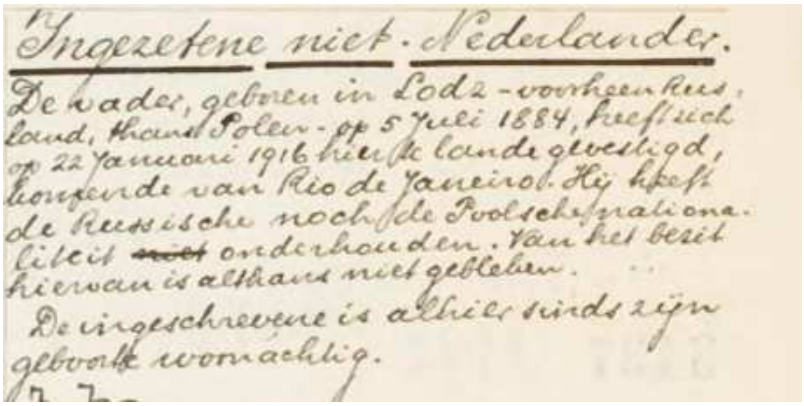
Ingezetene niet-Nederlander.
De vader, geboren in Lodz - voorheen Russ. land, thans Polen - op 5 Juli 1884, heeft sinds op 22 januari 1916 hier te lande gevestigd, komende van Rio de Janeiro. Hij schijnt de Russische noch de Poolsche nationaliteit ~~niet~~ te onderhouden. Van het bezit hiervan is althans niet gebleken.
De ingeschrevene is alhier sinds zijn geboorte woonachtig.

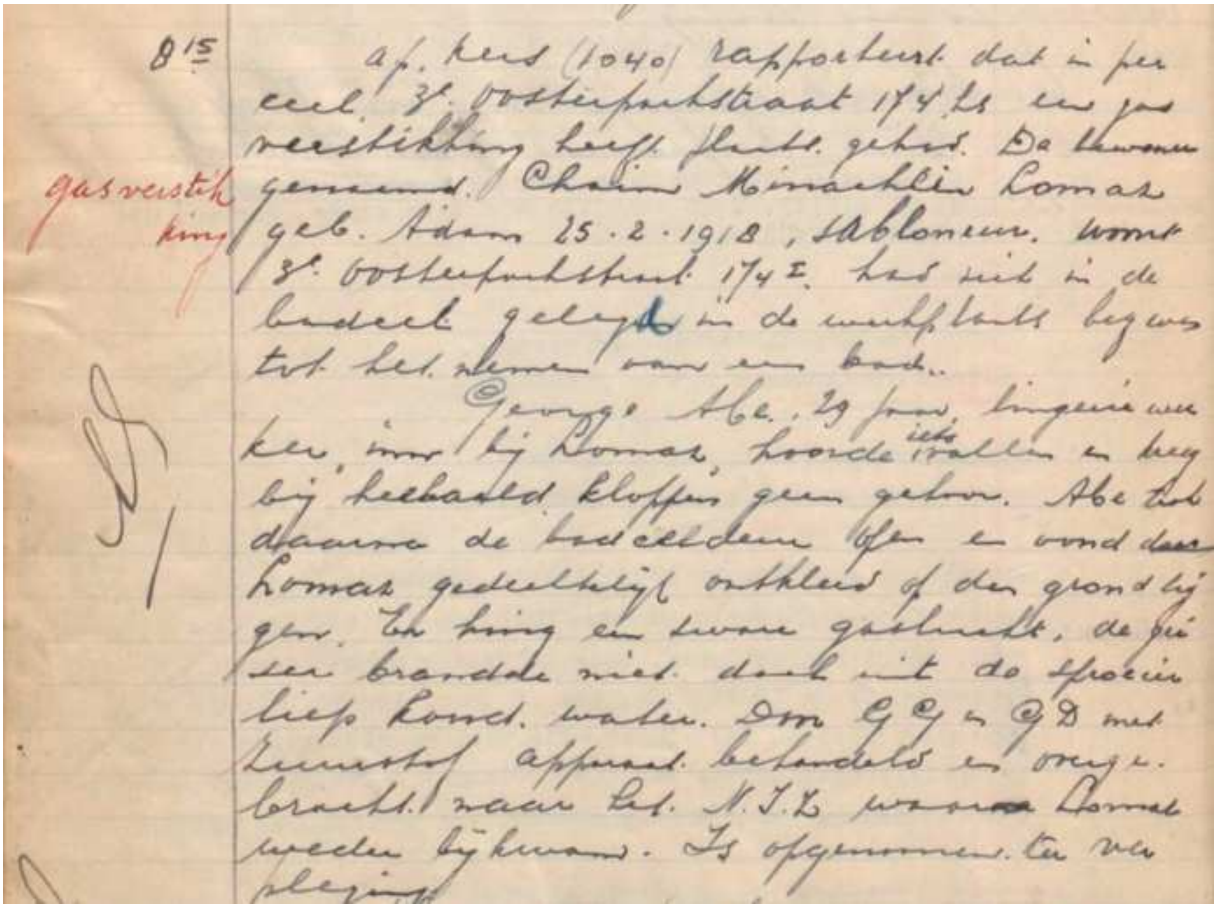
8 15
gasvergiftiging
a.p. heer (1940) rapporteert dat in perceel 3e Oosterparkstraat 174 hs een gasvergiftiging heeft plaats gehad. De bewoner gemeld. Chaim Minachim Lomaz geb. Adam 25-2-1918, sjabloneur, woont 3e Oosterparkstraat 174 I. Lag uit in de badcel gelegd in de meid bleek bij was tot het nemen van een bad.
Gevrijd. Abe. 29 jaar, ingezetene, kon bij Lomaz, toen ie roepen en bij beklopte kloppen geen gehoor. Abe trok daarna de badcel open en vond daar Lomaz geheel bij ontkleed of den grond bij gen. De ring en trouw gebruikt, de pijp brandde niet. Door uit de spoorlijn kon. waken. Dr G.G. en G.D. met kunstmatig apparaat behandeld en overgebracht naar het N.I.Z. waarna Lomaz weder bij kwam. Is opgenomen. Ter verpleging

Jenta Lomaz, leerling-handwerkerster, Amsterdam, 19 juni 1921, Sobibor, 4 juni 1943. Jenta was een dochter van Aron en Taube. Na het sterven van vader Aron in 1929 worden de jongste kinderen, Jenta en Abraham, in 1929 opgenomen in het weeshuis. Jenta komt in het Nederlandsch Israëlietisch Meisjesweeshuis aan de Rapenburgerstraat terecht. Pas per juli 1939, vermoedelijk na een opleiding, komt Jenta weer bij haar moeder thuis te wonen op dit adres. Jente arriveert pas op 26 mei 1943 in Westerbork. Haar moeder is dan al opgepakt. Opmerkelijk is dat het adres vanwaar Jente arriveert de Weesperstraat 57-2 is, waar ze de laatste maanden van haar leven bij de familie de Brave woonde. Jente wordt op 1 juni 1943 op de trein naar Sobibor gezet. Zij wordt daar direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht.

בר מצוה
van mijn Zoon
CHAIM MENACHIM
op Zaterdag 18 Adar 5691.
7 Maart 1931.
Wed. T. Z. LOMAZ—FRENKEL.
3e Oosterparkstraat 174. 7115
Eenige en algemeene kennisgeving.

Geboren: 5908
JHIDA,
ZOON van
A. LOMAZ.
F. Z. LOMAZ—FRENKEL.
Amsterdam, 9 Februari 1925.
15 Sjewat 5685.
3e Oosterparkstraat 174.

Abraham Lomaz, electricien, monteur, instrumentenmaker en machinebankwerker, Amsterdam, 23 januari 1923, Polen, 31 maart 1944. Abraham was een zoon van Aron en Taube. Abraham kwam na de dood zijn zijn vader in het Nederlandsch Israëlietisch Jongensweeshuis terecht aan Amstel 21. Abraham komt per november 1939 weer bij zijn moeder thuis te wonen op dit adres. Op 14 mei 1942 meldt Abraham bij de Amsterdamse politie de vermissing van zijn persoonsbewijs.

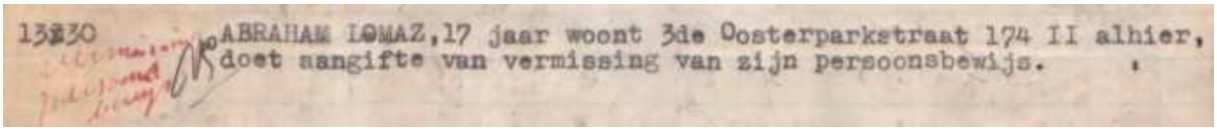
13330 ABRAHAM LOMAZ,17 jaar woont 3de Oosterparkstraat 174 II alhier, doet aangifte van vermissing van zijn persoonsbewijs.

Op 24 mei 1942 is hij ook nog zijn stamkaart kwijt. De juiste leeftijf is overigens 19 jaar.

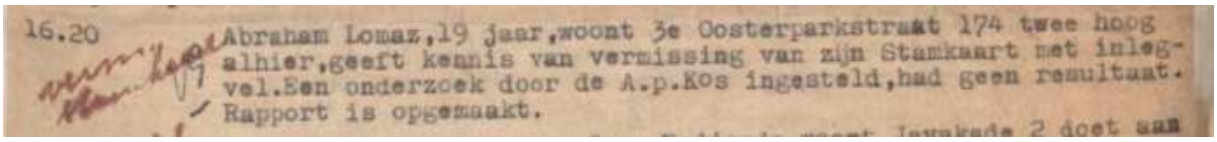
16.20 Abraham Lomaz,19 jaar,woont 3e Oosterparkstraat 174 twee hoog alhier,geeft kennis van vermissing van zijn Stamkaart met inlegvel.Een onderzoek door de A.p.Kos ingesteld,had geen resultaat. Rapport is opgemaakt.

Op 26 maart 1943 komt Abraham in Kamp Vught terecht, waar hij als instrumentenmaker bekend staat. Op 18 oktober 1943 wordt Abraham naar Westerbork gestuurd, en vandaar direct door naar Auschwitz. Hier wordt hij vermoedelijk nog als dwangarbeider ingezet. De datum die als sterfdatum genoemd wordt is de uiterste datum dat Abraham nog in leven had kunnen zijn.

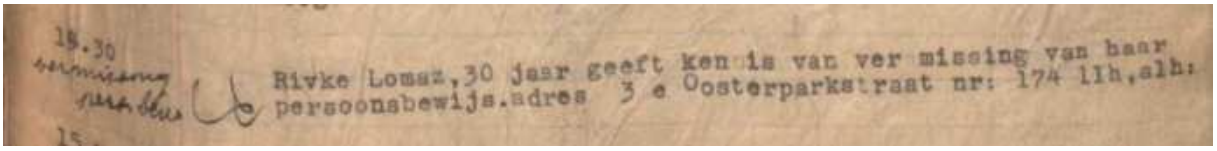
18.30 Rivke Lomaz,30 jaar geeft kennis van vermissing van haar persoonsbewijs.adres 3 e Oosterparkstraat nr: 174 11h,alh.

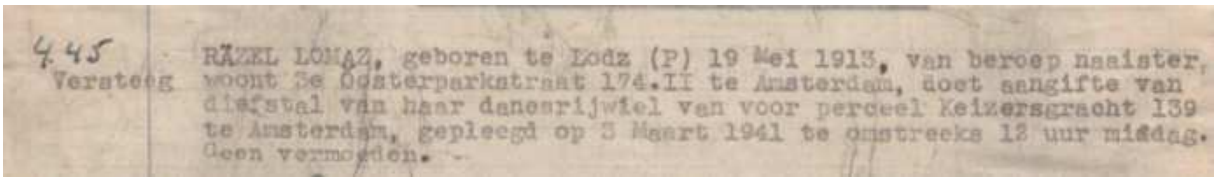
445 RÄZEL LOMAZ, geboren te Lodz (P) 19 Mei 1913, van beroep naaister, woont 3e Oosterparkstraat 174.II te Amsterdam, doet aangifte van diefstal van haar damesrijwiel van voor perceel Keizersgracht 139 te Amsterdam, gepleegd op 3 Maart 1941 te omstreeks 12 uur middag. Geen vermoeden.

Räzel Lomaz, naaister, Lodz, 17 mei 1913, Auschwitz, 30 september 1942. Räzel was een ongetrouwde dochter van Aron en Taube. Räzel werd al op 15 juli 1942 vanuit Westerbork op transport gezet naar Auschwitz, samen met broer Chaim. Ook Räzel doet, in maart 1941, een beroep op de Amsterdamse politie vanwege vermissing van haar fiets. Het zal nog tot juni 1942 duren voor er in Amsterdam een fietsverbod voor Joden wordt ingevoerd. Räzel komt in Auschwitz na korte tijd om het leven.

בר מצוה
van mijn Zoon
CHAIM MENACHIM
op Zaterdag 18 Adar 5691.
7 Maart 1931.
Wed. T. Z. LOMAZ—FRENKEL.
3e Oosterparkstraat 174. 7115
Eenige en algemeene kennisgeving.

Derde Oosterparkstraat 195-1

Salomon Goedel (foto links en op marktkaart hieronder), roosjesslijper, werkman, groentekoopman en marktkoopman, Amsterdam, 19 november 1880, Sobibor, 7 mei 1943. Salomon was een zoon van de vroeg gestorven groenteventer Meijer Goedel en Saartje Trijtel, die in 1937 op 100-jarige leeftijd overleed. Salomon kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. Moeder trouwde niet opnieuw. In 1899 werd Salomon vrijgesteld van de militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. In 1901 trouwt Salomon met de zwangere Betje Roodveldt. Met haar krijgt hij vier zonen: Meijer (1901), Abraham (1903), Michel (1907) en Gerrit (1909). Salomon staat in de jaren dertig op de Dappermarkt met groenten en fruit. Bij het begin van de oorlog woont Salomon met Betje op dit adres. De vier zoons zijn al uitgevlogen. Wanneer deportatie dreigt, laat Salomon zich in Westerbork vooral als diamantbewerker kennen, in de hoop dat deze wordt uitgesteld. Dit lukt inderdaad voor een geruime tijd: het echtpaar arriveerde eind september 1942 in Drente en werd pas op 4 mei 1943 op transport naar Sobibor gezet. Daar werden beiden direct na aankomst vermoord. Een broer van Salomon, Israël (sjouwerman en venter, Tugelaweg 102 huis), werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Heden trof ons een zware slag door het plotseling overlijden van onzen beminden Broer, Zwager en Oom, den Heer

W. ROODVELDT

in de ouderdom van 43 jaar.
Diep betreurd door ons allen.

Fam. S. GOEDEL—
ROODVELDT.
Kinderen en Behuwd-
kinderen.
3e Oosterparkstr. 195 1e ét.

Fam. BUITEKANT—
ROODVELDT.
Kinderen en Behuwd-
kinderen.
Danie Theronstr. 29 1e ét.

Fam. I. ROODVELDT—
NEUWIT.
en Zoon.
Kromme Mijdrechtstr. 77 hs.

Fam. M ROODVELDT—
COSMAN.
en Kinderen.
Bilderdijkstraat 84 hs.

Amsterdam, 1 April 1940.

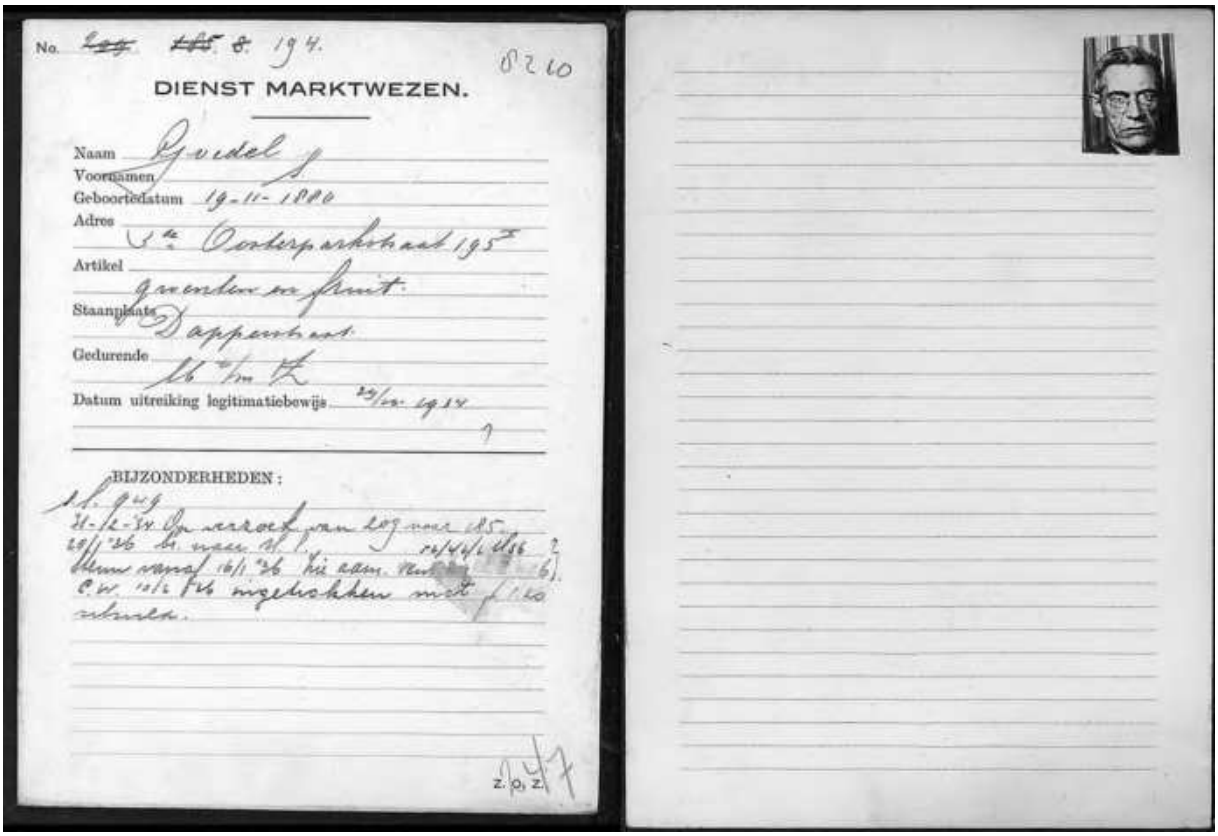

Betje Goedel-Roodtveldt (foto rechts), Amsterdam, 15 december 1879, Sobibor, 6 mei 1943. Betje

Donderdag, 22 Juli 1937, hoopt onze geliefde Moeder, Groot- en Overgrootmoeder, mevrouw de wed.
S. GOEDEL—TRIJTEL,
haar **100ste geboortedag** te herdenken.
Dat zij nog vele jaren in gezondheid bij ons mag blijven, is de wens van
Fam. I. GOEDEL,
Kinderen, Klein- en Achterkleinkinderen,
Tugelaweg 102, 2e étage.
Fam. Wed. J. GOEDEL,
Kinderen, Klein- en Achterkleinkinderen,
Louis Bothastr. 28, 2e ét.
Amsterdam, 19 Juli 1937.

was de oudste dochter van werkman en diamantversteller Abraham Roodveldt, die in 1933 stierf, en Sientje Presser, die al in 1916 was overleden. Betje kwam uit een gezin van tenminste tien kinderen. In 1901 raakte Betje zwanger van Salomon Godel en trouwde met hem. Zie voor het huwelijk en de gezamenlijke ondergang hierboven. Een broer van Betje, Willem, overleed in maart 1940 in Amsterdam. Broer Jacob Mozes, die diamantslijper was en tweelingsbroer van Louis, overleed in juni 1941 in Amsterdam. Zeven andere broers en zussen van Betje werden door de nationaalsocialisten vermoord: Gompel (sigarenmaker), Roosje (Danie Theronstraat 29-1), Isaäc (kleermaker), Louis (diamantbewerker, Vrolikstraat 203 huis), Israël (perser), Saartje en Marcus (kleermaker).

Heden overleed in de ouderdom van bijna 101 jaar onze Moeder, Behuwd-Groot-Overgrootmoeder en Bet-Overgrootmoeder, Mevrouw de Weduwe
SARA GOEDEL—TRIJTEL.
Uit aller naam:
I. GOEDEL,
Tugelaweg 102.
S. GOEDEL,
3e Oosterparkstraat 195 I.
Amsterdam, 13 Juni 1933.
Begrafenis Woensdag 15 Juni te 12 uur vanaf Tugelaweg 102.

De vier zoons van Salomon en Betje werden ook om het leven gebracht: Meijer (koopman, Pieter Nieuwlandstraat 15 huis), Abraham (diamantbewerker, Vrolikstraat 303-1), Michel (diamantzager, Camperstraat 46-2) en Gerrit (diamantbewerker, Vrolikstraat 193-2).

Derde Oosterparkstraat 209-1

Hartog Waas (foto links en rechts), diamantbewerker, Amsterdam, 2 maart 1896, Auschwitz, 1

oktober 1942. Hartog was een zoon van diamantslijper Isaac Waas, die in 1931 was overleden, en Henriette Velleman, die op Vrolikstraat 79 huis woonde en door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Hartog kwam uit een gezin van negen of meer kinderen. We wisten geen gegevens over de dienstkeuring van Hartog te achterhalen. Hartog trouwde in 1919 met Eva Bont. Met haar kreeg hij drie kinderen: Izak (1920), Rebekka (1924) en Mozes (1926). Sinds 1923 – Rebekka wordt in december 1924 in Berchem geboren – bevond het hele gezin zich in België, waar Hartog geld wilde verdienen in de diamantindustrie, in navolging van zijn ouders, die in de jeugd van Hartog ook al in België actief waren in de diamant. In 1926 werd Mozes in Deurne geboren. We weten niet precies wanneer het gezin weer terug naar Nederland kwam, maar in 1933 wordt verhuisd van Utrecht naar Amsterdam. In eerste instantie woont het gezin in de Formosastraat op nummer 17-2. In 1934 wordt dat Vrolikstraat 193-2 en in december 1940 verhuizen Hartog en Rebekka met de

kinderen naar dit adres. Op 31 januari 1941 vindt er een kleine schoorsteenbrand plaats op dit adres, vanwege fel stoken. De politie Linnaeusstraat maakt hier een proces verbaal van.

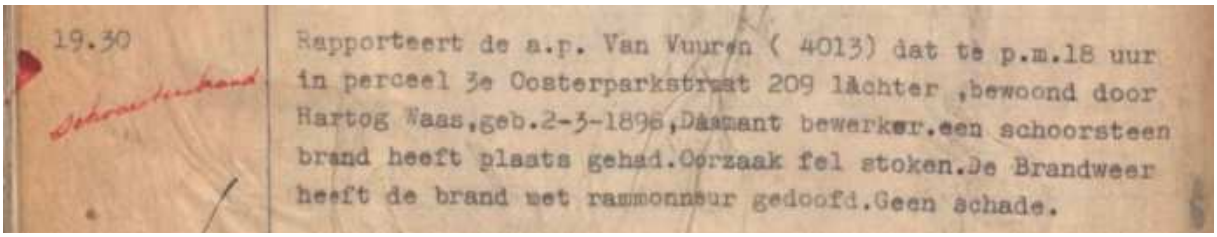
19.30
Schoorsteenbrand
Rapporteert de a.p. Van Vuuren (4013) dat te p.m.18 uur
in perceel 3e Oosterparkstraat 209 lächter ,bewoond door
Hartog Waas,geb.2-3-1896,Diamant bewerker.een schoorsteen
brand heeft plaats gehad.Oorzaak fel stoken.De Brandweer
heeft de brand met rauwonneur gedoofd.Geen schade.

Op 28 september 1942 wordt Abraham vanuit Westerbork met Eva op de trein naar Auschwitz gezet. Hier worden beiden direct na aankomst vermoord. Twee broers van Hartog, Mozes en Salomon, overleven de oorlog. Vijf andere broers en een zus worden door de nationaalsocialisten vermoord: Nathan (olieventer, Miquelstraat 52-3), Benedictus (expeditieknecht, Zandvoort), Louis (magaijnbediende), Abraham (kleermaker, Danie Theronstraat 27-1), Rachel (Blasiusstraat 46) en Aron (magazijnbediende, Vrolikstraat 79 huis).

Eva Waas-Bont (foto's rechts), Amsterdam, 25 maart 1890, Auschwitz, 1 oktober 1942. Eva was een dochter van sjouwerman Aaron Bont, die in 1934 was gestorven, en werkster Rebekka Venetianer, die al in 1929 overleed. Eva kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. Voor het huwelijk met Hartog en het einde van beiden zie hierboven. Vijf zussen en broers van Eva werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Catharina, Israël (wijnkopersknecht, Retiefstraat 38 a-huis), Judic, Jacob (kleermaker) en Emanuel (broodbezorger en marktkoopman, Kraaipanstraat 29 bovenhuis). Zus Vogeltje was al in 1918 op 22-jarige leeftijd gestorven.

Izak (Ies) Waas (foto rechts), Amsterdam, 23 juli 1920, diamantsnijder en kleermaker, Amsterdam, 23 juli 1920, Polen, 31 maart 1944. Ies was een zoon van Hartog en Eva. Ies volgende alleen de lagere school en ging toen aan het werk als kleermaker. In 1939 werd Ies voorgoed afgekeurd voor militaire dienst. We weten niet precies waarom. Uit het boek van Tamara Becker en An Huitzing, *Op de foto in oorlogstijd. Studio Wolff*, weten we meer over Ies. Het betreft hier het fotowerk van Annemies Wolff. Op 10 juli 1943 kwam Ies zich laten fotograferen. Hij woonde inmiddels niet meer thuis en was ondergedoken bij zijn oom Sal. Ies droeg geen ster op zijn jas en ging onder de naam Cor door het leven. Ies gaf één van de foto's (zie onder) aan zijn oom en schreef op de achterkant 'Ter herinnering aan onze moeilijke dagen, Cor'. Ies zou opgepakt zijn toen hij vanwege een verliefdheid de straat op ging. Op 9 oktober 1943 arriveerde Ies in Westerbork. Op 19 oktober 1943 werd hij doorgestuurd naar Auschwitz, waar hij vermoedelijk als dwangarbeider werd ingezet. Een aantal maanden later overleed hij.

Rebekka Waas (foto rechts), confectienaaister, Deurne, 10 december 1924, Auschwitz, 30 september 1942. Rebekka was een dochter van Hartog en Eva. We weten weinig van Rebekka. Al op 31 juli 1942 ging Rebekka zonder haar ouders vanuit Westerbork – waar ze een week eerder was aangekomen - op transport naar Auschwitz met broer Mozes. Het is ons niet duidelijk waarom Rebekka en Mozes eerder dan haar ouders naar Westerbork werd gestuurd. Spoedig na aankomst kwamen ze beiden om het leven.

Mozes Waas (foto rechts, rechtsachter), fabrieks-arbeider en leerling-hoedenmaker, Deurne, 16 augustus 1926, Auschwitz, 30 september 1942. Mozes was een zoon van Hartog en Eva. Met Rebekka kwam Mozes in Westerbork en later in Auschwitz aan. Beiden kwamen ze om het leven.

Derde Oosterparkstraat 213

Isaäc Aäron Kleerekoper, voluntair in tabak, Amsterdam, 5 juli 1878, Westerbork, 27 maart 1943. Isaäc was een zoon van godsdienstonderwijzer Joseph Kleerekoper en Sara Wessels. Isaäc kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. In 1897 wordt Isaäc vrijgesteld voor militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. In 1904 trouwde Isaäc in Oud-Beijerland met Rosaline van der Berg. Het echtpaar kreeg twee dochters, Sara (1905) en Betsy (1907). We zijn weinig ingelicht over de verdere loopbaan van Isaäc. In september 1940 verhuisde het echtpaar naar dit adres. De kinderen waren inmiddels uitgevlogen. Op 25 maart 1943 arriveerde Isaäc in Westerbork. Na twee dagen overleed Isaäc. Een zus van Isaäc, Jennij, overleed in april 1940 in Amsterdam. Vier andere zussen werden door de nationaalsocialisten vermoord: Alida (Oud-Beijerland), Fanny (Retiefstraat 76-1), Flora (winkelbediende) en Aaltje (Retiefstraat 76-1). Aaltje en Fanny Kleerekoper dreven samen met hun vóór de oorlog overleden zuster Jenny, een kruidenierszaak in de Weesperstraat in Amsterdam. De zaak had de naam 'comestibles en delicatessenhuis Gezusters Kleerekoper' en beschikte als een van de eerste kruidenierszaken in Amsterdam over een auto waarmee de bestellingen werden rondgebracht. De zusters Kleerekoper waren zeer vooruitstrevend. Toen een van hen ziek werd, is de winkel in november 1939 gesloten. Deze informatie is afkomstig van Joods Monument en daar uit het boek van Wayne Dieleman, *Mijn verloren familie: een hervormde jongen oog in oog met zijn joodse afkomst*.

Wij ontvingen bericht
van het plotseling
overlijden op 27 Maart
van onzen lieven man,
vader en grootvader,
den heer
Isaäc A. Kleerekoper
64 jaar oud.
Namens de familie:
R. Kleerekoper-
8833 v. d. Berg.

Rosaline Kleerekoper-van der Berg, Oud-Beijerland, 1 mei 1876, Sobibor, 16 april 1943. Rosalina was een dochter van Nathan van den Berg en Betje Kuhn. Rosaline kwam uit een gezin van tenminste elf kinderen. Voor het huwelijk van Rosaline met Isaäc zie hierboven. Na zijn overlijden werd Isaäc hij op 29 maart 1943 in Westerbork gecremeerd. Zijn urn werd op de Joodse begraafplaats Muiderberg bijgezet. Op 13 april 1943 vertrekt Rosaline met de trein naar Sobibor. Na aankomst werd zij direct door vergassing om het leven gebracht.

Beide dochters van Isaac en Rosaline overleefden de oorlog.

Derde Oosterparkstraat 226-2

David Samson van Gelder, musicus, Nieuwe-Amstel, 10 juli 1856, Auschwitz, 5 oktober 1942. David was een zoon van looier Samson David van Gelder en de uit Kampen afkomstige Lena van Gelder-Meijer. In 1876 woonde David in Leiden en meldde zich vrijwillig aan voor militaire dienst. David woonde ook in Arnhem op zeker moment. We weten verder bijzonder weinig van David, zelfs niet of hij getrouwd was. Vermoedelijk was dat niet het geval. In de oorlog woonde David samen met zijn zus Aaltje op dit adres. Mogelijk woonde hij al met haar in één huis sinds 1885. Op 30 september 1942 arriveerden David en Aaltje in Westerbork en op 2 oktober 1942 werden ze op transport naar Auschwitz gezet. Hier werden ze direct vermoord.

Aaltje van Gelder-van Gelder, hulp in de huishouding, Leiden, 6 maart 1854, Auschwitz, 5 oktober 1942. Aaltje was een dochter van looier Samson David van Gelder en de uit Kampen afkomstige Lena van Gelder-Meijer. We wisten niet te achterhalen met wie Aaltje getrouwd zou zijn geweest. Mogelijk is er sprake van een vergissing op Joods Monument en was Aaltje nooit getrouwd.

Derde Oosterparkstraat 240-2

David van der Ven, kleermaker, Zwartsluis, 31 mei 1864, Auschwitz, 5 februari 1943. David was een zoon van de in Leeuwarden geboren kleermaker en pettenmaker Marcus van der Ven en de in Embden (Duitsland) geboren Elise Meijer. Na het overlijden van Elise hertrouwde Marcus in 1885 met de in Leeuwarden geboren twintig jaar jongere dienstbode Froukje Coster, die de stiefmoeder van David werd en in 1942 in Amsterdam overleed. David kwam uit een gezin van tenminste vijf kinderen. Ergens in de jaren 1880 kwam het gezin naar Amsterdam. In 1884 werd David goedgekeurd voor militaire dienst. Hij was toen al kleermaker. In 1892 trouwde David met Heintje Reijs. Met haar kreeg hij vier kinderen. Heintje overleed in 1926. In 1927 hertrouwde David in Hillegersberg met de uit Duinkerken (Frankrijk) afkomstige, drieëndertig jaar jongere modiste Suzanne Marie Cliteux, die de oorlog zou overleven, en ging ook in Hillegersberg wonen. Dit was geen gelukkig huwelijk en eindigde in 1939 in een scheiding. Het echtpaar woonde al een tijdje niet meer bij elkaar. Sinds 1939 woonde David op dit adres, inwonend bij een zekere Oomkes. In september 1942 verhuisde David nog naar de Louis Bothastraat 7, bij de Meza. Op 20 januari komt David in Kamp Vught aan, waar hij bekend staat als kleermaker. Al op 28 januari 1943 wordt hij doorgestransporteerd naar Westerbork. Op 2 februari 1943 wordt David op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij na aankomst direct vermoord wordt door de nationaalsocialisten. Twee broers van David, Simon (kleermaker) en Meyer (kleermaker), werden ook om het leven gebracht. Beide broers woonden in Amsterdam. Ook werden twee kinderen van David en Elise vermoord: Marcus (kleermaker, Tugelaweg 52-3) en Simon (kelner, Wagenaarstraat 72-1).

Oosterpark

Oosterpark 1 huis

Abraham Goudeket, spiegelmakelaar en handelsreiziger, Amsterdam, 12 juni 1887, Auschwitz, 5 oktober 1942. Abraham was een zoon van diamantwerker en koopman Mozes Goudeket, die in 1918 was overleden, en Betje Goudeket-Soester, die op de Eerste van Swindenstraat 44-2 woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord. Abraham kwam uit een gezin van tenminste vier kinderen. In 1906 werd Abraham vrijgesteld van militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. In 1914 trouwde Abraham met Esther Bierman. Met haar kreeg hij twee kinderen, Louis (1914) en Elisabeth (1920). Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Mietje, een veel oudere nicht van Esther, woonde bij het gezin in. Halverwege september 1942 arriveerde Abraham in Westerbork. Hij was alleen. Mogelijk kwam hij uit de Joodse werkkampen. Op 2 oktober 1942 werd Abraham op transport naar Auschwitz gezet. Hier werd hij na aankomst direct vermoord. Zijn gezin bleef zonder hem achter. Een zus van Abraham, Sara, overleefde de oorlog. Broers Isaäc (bootwerker, Eerste van Swindenstraat 44-2) en Salomon (beddenmaker,Wagenaarstraat 28 huis) werden vermoord.

Esther Goudeket-Bierman, Amsterdam, 23 april 1891, Sobibor, 9 april 1943. Esther was een dochter van koopman Louis Bierman en de uit Kampen afkomstige Sibilla Kalf. Voor het huwelijk met Abraham zie hierboven. In de oorlog werkte Esther voor de Joodsche Raad – ze werkte voor de brooddistributie - en had vermoedelijk een sperre. Mogelijk was dat de reden dat ze niet samen met Abraham op transport ging. Esther arriveerde met nicht Mietje op 3 april 1943 in Westerbork en werd op 6 april 1943 op de trein naar Sobibor gezet, waar ze beiden direct na aankomst door vergassing om het leven werden gebracht. De kinderen bleven in Amsterdam achter. Twee broers en een zus van Esther werden ook vermoord: Aäron (koopman, 's Gravesandestraat 40-1), Isaäc (koopman in textiel) en Hendrika.

Louis Goudeket, stoffeerder, Amsterdam, 25 oktober 1914, Sobibor, 16 juli 1943. Louis was een zoon van Abraham en Esther. Na de lagere school deed Louis de MULO en kwam toen in het stoffeerdersvak terecht. Vanwege problemen met zijn rechteroor en rechteroog werd Louis in 1933 voorgoed voor de militaire dienst afgekeurd. Hij was op dat moment werkzaam bij een behanger/stoffeerder. In mei 1941 deed Louis aangifte van het stelen van zijn fiets.

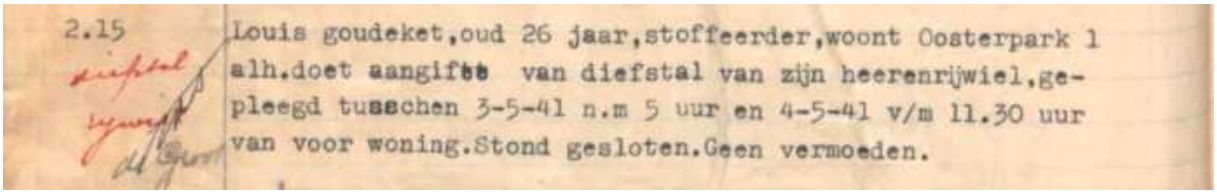
2.15 diefstal
Louis goudeket,oud 26 jaar,stoffeerder,woont Oosterpark 1
alh.doet aangifte van diefstal van zijn heerenrijwiel,ge-
pleegd tusschen 3-5-41 n.m 5 uur en 4-5-41 v/m 11.30 uur
van voor woning.Stond gesloten.Geen vermoeden.

In juli 1942 trouwde Louis met de vijf jaar jongere verkoopster Hanna Streep, na een verloving in maart 1941. Louis was in de oorlog werkzaam voor de Joodsche Raad en had in dat kader een sperre. Louis was exploitant van rusthuis Soester op Plantage Parklaan 29 huis. Hij wordt op de kaart van de Joodsche Raad als vlot en welbespraakt beschreven. Van godsdienstige richting was Louis liberaal. Hij had zijn voor het beroep belangrijke EHBO-diploma. Zijn vrouw Hanna kreeg vanwege zijn inzet ook een sperre; zij had ook een MULO-opleiding gedaan en was volgens de Joodsche Raad beschaafd en van religieuze opvatting liberaal. Op 7 mei 1943 wordt rusthuis Soester afgevoerd van de rusthuizenlijst. Het is niet helemaal duidelijk wanneer Louis in Westerbork arriveert, maar op 13 juli 1943 wordt hij samen met Hanna en zus Esther op de trein naar Sobibor gezet, waar alle drie na aankomst direct door vergassing om het leven worden gebracht.

Verloofd:
HANS STREEP
LOU GOUDEKET.
Oosterpark 1.

Elisabeth Goudeket, naaister, machinestikster, modiste en ziekenverzorgster in een rusthuis, Amsterdam, 9 mei 1920, Sobibor, 16 juli 1943. Elisabeth was de dochter van Abraham en Esther. Na de lagere school ging Esther naar de nijverheidsschool. Ze behaalde tevens haar E.H.B.O.-diploma. Net als Louis was Elisabeth betrokken bij rusthuis Soester en had een sperre. Haar specifieke taak was ziekenverzorgster. Ook Elisabeth wordt gunstig besproken op haar kaart van de Joodsche Raad: "beschaafd, goede verschijning, bespraakt". Ook Elisabeth is volgens de Joodsche Raad liberaal in haar religieuze opvattingen. Wanneer rusthuis Soester sluit, komt Elisabeth ook in Westerbork terecht. Samen met broer Louis en schoonzusje Hanna wordt zij in Sobibor vergast.

Mietje Kets de Vries-Kalf, kinderjuffrouw en dienstbode, Kampen, 10 september 1860, Sobibor, 16 april 1943. Mietje was een dochter van de Kampen geboren vleeshouwer en koopman IJzak Kalf en de in Groenlo geboren dienstbode Esther Mendels, die in 1850 in Kampen met elkaar getrouwd waren. IJzak was de broer van Sibilla Kalf, de moeder van Elisabeth. Van 1891 tot 1894 was Mietje kindermeisje in Amsterdam. In 1894 vertrok zij naar Antwerpen. In 1901 arriveerde Mietje wederom in Amsterdam, uit Den Haag. Nu ging ze aan de slag als dienstbode. In 1903 vertrok Mietje naar haar ouders in Kampen en trouwde daar op 42-jarig leeftijd met de uit Eibergen afkomstige Levie Jacob Kets de Vries. Samen kregen zij geen kinderen. Het echtpaar woonde in Hengelo. Levie

overleed aldaar in 1933. Sinds juni 1938 woonde Mietje in bij de familie Goudeket. Samen met Elisabeth reisde zij naar Sobibor en werd daar vergast.

Oosterpark 1-1

Juda Cohen, slager en worstfabrikant, Veendam, 1 oktober 1873, Auschwitz, 28 september 1942. Juda was een zoon van de uit Veendam afkomstige slager Nathan Cohen en de in Leeuwarden geboren Helena Adelaar. Juda kwam uit een gezin van acht kinderen. In 1894 kwam de moeder van Juda – vader Nathan was al overleden – met haar gezin in Amsterdam wonen. Juda was toen slachtersknecht en arriveerde in 1897 op dit adres vanuit Stad Delden. In 1903 ging hij bij zijn broer Eduard wonen. In 1919 trouwde Juda in Deventer op 46-jarige leeftijd met de 36-jarige uit Deventer afkomstige Jeannette Clara Gosschalk. Het echtpaar ging in de Watergraafsmeer wonen, waar Jeannette al in maart het volgend jaar overleed. Juda verhuisde naar Amsterdam en hertrouwde in december 1921 met de 46-jarige Sara Schrijver. Het kinderloos echtpaar woonde vanaf 1933 op dit adres. Juda en zijn vrouw arriveerden op 24 september 1942 in Westerbork en werden op 25 september 1942 op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werden zij na aankomst direct om het leven gebracht. Twee zussen en een broer werden ook vermoord: Mietje (Willem Beukelsstraat 24 huis), Eduard (fabrikant van vleeswaren en slager) en Marianne (Hoogeveen).

Heden overleed na een kortstondige ziekte, onze lieve Moeder, Behuwd- en Grootmoeder,
Mevr. de Wed.
A. SCHRIJVER—NUSSBAUM,
in den leeftijd van ruim 88 jaar.
Hilversum:
N. SCHRIJVER—
C. SCHRIJVER.
VAN DER TONGE.
M. SCHRIJVER.
R. SCHRIJVER—MEYERS.
's Gravenhage:
E. JACOBSON—
SCHRIJVER.
Z. JACOBSON.
Hilversum:
H. SCHRIJVER.
S. SCHRIJVER-DE HAAS.
Utrecht:
E. S. NOACH—
SCHRIJVER.
I. NOACH.
Amsterdam:
S. COHEN—SCHRIJVER.
J. COHEN.
's Gravenhage: 7082
F. SCHRIJVER
en Kleinkinderen.
17 April 1926.
's Gravenhage, ג' איר תרפ"ו
Van Kinsbergenstraat 14.
Eenige en algemeene kennisgeving.

Sara Cohen-Schrijver, Amsterdam, 16 januari 1875, Auschwitz, 28 september 1942. Sara was een dochter van kantoorbediende Mozes Schrijver, die al in 1901 was gestorven, en Aaltje Nussbaum, die in 1926 overleed. Sara kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen. Voor 1920 woonde Sara enige tijd in Den Haag. Mogelijk was ze daar dienstmeisje. Voor het huwelijk van Sara met Mozes en hun beider ondergang zie hierboven. Een broer van Sara, Michel (kantoorbediende, Bussum), en een zus, Frederika (Den Haag), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Oosterpark 1-2

Charlotta Gobes, dienstbode, strijkster en naaister, Goch (Duitsland), 20 oktober 1913, Sobibor, 9 juli 1943. Charlotta was een dochter van schoenmaker en kok Abraham Gobes en Elisabeth Premseler, die op Krugerstraat 27-2 woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werden. Charlotta kwam uit een gezin van tien kinderen en werd in Goch geboren, waar de familie enige tijd woonde. Charlotte bleef ongetrouwd. In april 1939 verhuisde ze van de Tweede Boerhaavestraat 62-1 naar Krugerstraat 27-2. In februari 1941 verhuisde Charlotte naar de Nieuwe Amstelstraat en in april 1942 kwam ze op dit adres te wonen, vermoedelijk als huishoudster. Charlotta kwam begin oktober 1942 in Westerbork aan, maar wist, mogelijk via haar familie, transport lang uit te stellen. Op 5 maart 1943 arriveerde Charlotta zelfs vanuit Westerbork in Vught, waar ze als naaister bekend stond. Op 2 juli 1943 verhuisde Charlotta terug naar Westerbork en op 6 juli 1943 meteen door naar Sobibor. Hier werd ze na aankomst direct door vergassing om het leven gebracht. Het laatst bekende adres van Charlotte was trouwens Krugerstraat 27, waar haar ouders woonden. Deze laatste verhuizing werd niet meer vastgelegd in het Amsterdams registratiesysteem. Negen broers en zussen van Charlotta werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Louis (voorzanger, Maastricht), Greta (huishoudster, Den Haag), Julie (naaister, Haarlem), Eduard (leerwarensnijder, Paul Krugerstraat 27-2), Simon (kleermaker,

Krugerstraat 27-2), Wolf (leerling-stoffeerder, Krugerstraat 27-2), Andries (leerling-kleermaker, Krugerstraat 27-2), Hartog (Krugerstraat 27-2) en Philip (Krugerstraat 27-2).

Oosterpark 2-2

Hartog Bolle, kantoorbediende, Amsterdam, 16 december 1878, Auschwitz, 10 september 1943. Hartog was een zoon van diamantslijper en koopman Elias Bolle en Wilhelmina Rubens, die respectievelijk in 1899 en 1920 waren overleden. Hartog kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. In 1897 werd Hartog vrijgesteld voor militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. Hij studeerde in het studiejaar 1898-1899 aan de Universiteit van Amsterdam artsenijbereidkunde (farmacie) aan de Universiteit van Amsterdam. Uiteindelijk zou hij boekhouder worden. In 1919 ging het wat minder goed met Hartog, getuige het bericht hiernaast uit *De Tijd* van 23 juli van dat jaar. Hartog zou nooit in het huwelijk treden. In februari 1939 verhuisde hij van de Slingerbeekstraat naar dit adres, waar hij introk bij de familie Muller. Op 6 september 1942 arriveerde Hartog in Westerbork. De volgende dag al werd hij op de trein naar Auschwitz gezet, waar hij na aankomst direct vermoord werd. Zus Anna (diamantbewerkster) en broer Joseph (schoenstikker, Arnhem) werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

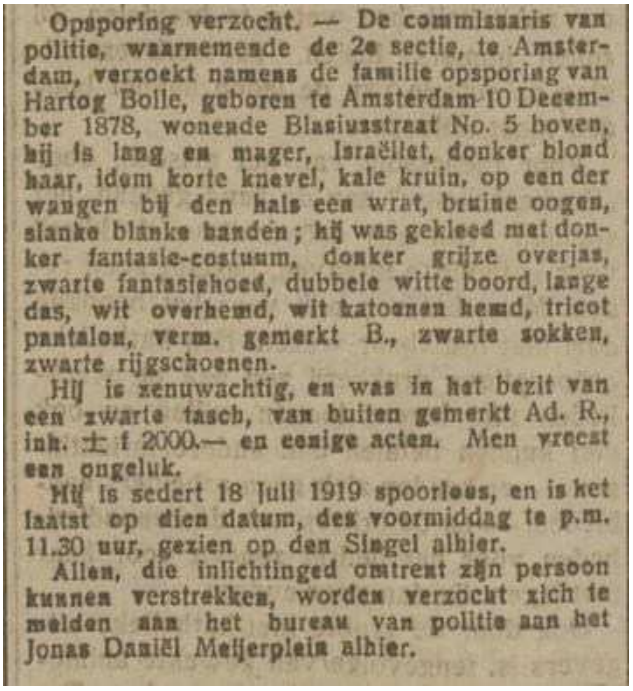

Opsporing verzocht. — De commissaris van politie, waarnemende de 2e sectie, te Amsterdam, verzoekt namens de familie opsporing van Hartog Bolle, geboren te Amsterdam 10 December 1878, wonende Blasiusstraat No. 5 boven, hij is lang en mager, Israëliet, donker blond haar, idem korte knevel, kale kruin, op een der wangen bij den hals een wrat, bruine oogen, slanke blanke handen; hij was gekleed met donker fantasie-costuum, donker grijze overjas, zwarte fantasiehoed, dubbele witte boord, lange das, wit overhemd, wit katoenen hemd, tricot pantalon, verm. gemerkt B., zwarte sokken, zwarte rijgschoenen.

Hij is zenuwachtig, en was in het bezit van een zwarte tasch, van buiten gemerkt Ad. R., inh. ± f 2000.— en eenige acten. Men vreest een ongeluk.

Hij is sedert 18 Juli 1919 spoorloos, en is het laatst op dien datum, des voormiddag te p.m. 11.30 uur, gezien op den Singel alhier.

Allen, die inlichtinged omtrent zijn persoon kunnen verstrekken, worden verzocht zich te melden aan het bureau van politie aan het Jonas Daniël Meijerplein alhier.

Isaäc Muller, magazijnbediende, handelsreiziger, manufacturenkoopman en verzorger armlastigen en kantoorbediende Joodsche Raad, 21 juli 1886, Sobibor, 2 juli 1943. Isaäc was een zoon van koopman Hartog Levij Muller en de zestien jaar jongere in Rotterdam geboren Mietje van Strien. Bij de geboorte van Isaäc was zijn vader al vijftig jaar oud. Vier jaar later werd er nog een zus geboren, Dina. In 1905 werd Isaäc goedgekeurd voor militaire dienst. In 1913 trouwde hij in Den Haag met zijn volle nicht Marianna Markus. Het echtpaar, dat geen kinderen kreeg, ging op de Nieuwe Herengracht wonen en woonde vanaf 1915 op dit adres. Ze hadden een commensaal, Hartog. Isaäc was in de oorlog betrokken bij de Joodsche Raad en had daarom een sperre. Hij was kantoorbediende op Sociale Zaken op Houtmarkt 10 en tevens verzorger van armlastigen. Volgens de Joodsche Raad was Isaäc liberaal van religieuze opvatting. Op 20 juni 1943 kwam Isaäc in Westerbork terecht. Op 29 juni 1943 werd hij met zijn vrouw op de trein naar Sobibor gezet. Hier werden zij direct na aankomst vergast. Een zus van Isaäc, Dina, die in Zuid woonde, werd ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Marianna Muller-Markus, kantoorbediende, Rotterdam, 28 oktober 1891, Sobibor, 2 juli 1943. Marianna was een dochter van de in Leeuwarden geboren Meijer Markus, die op 6 september 1891, nog voor de geboorte van Marianna, al op 35-jarige leeftijd was gestorven, en de in Rotterdam geboren Sophia van Strien, die in augustus 1941 in Amsterdam overleed. Vermoedelijk was Marianna enig kind. Marianne doorliep de vijfjarige HBS. Marianne was de nicht van haar echtgenoot. Zie voor het huwelijk van Meijer en Marianna hierboven. Ook Marianna had een sperre, vanwege de functie van haar echtgenoot. Volgens de Joodsche Raad was ook zij liberaal in haar godsdienstige opvattingen.

Oosterpark 2-3

Louis Wolf (foto rechts), kleermaker, Amsterdam, 6 maart 1904, Polen, 31 maart 1944. Louis was een zoon van kruidenier en tramconducteur Abraham Wolf en Betje Wurms, die op 's Gravesandestraat 24-2 woonden en beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. In 1923 werd Louis voorgoed ongeschikt verklaard voor de militaire dienst, vanwege zijn stotteren en zijn doofheid. Louis trouwde in 1935 met Sara Dreese. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Bij het begin van de oorlog woonden Louis en Sara op dit adres. Op 20 juni 1943 kwam Louis in Westerbork terecht. Hier werd hij echter op 19 juli 1943 ontslagen. Wij kennen daar de achtergrond niet van. In augustus 1943 verhuisde Louis nog naar de Reitzstraat 37-2. Uiteindelijk werd Louis op 19 oktober 1943 met zijn vrouw vanuit Westerbork naar Auschwitz gedeporteerd. Hier overleefde hij nog enige maanden, terwijl zijn vrouw direct na aankomst vermoord werd. Wij kennen geen details over de laatste periode van het leven van Louis. Broer Isidor (kleermaker, Tilanusstraat 68 huis) en zus Maria (naaister, 's Gravesandestraat 24-2) werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Sara Wolf-Dreese (foto rechts), diamantsnijdster, Amsterdam, 10 juli 1908, Auschwitz, 22 oktober 1943. Sara was een dochter van diamantbewerker en marktkoopman Joël Dreese en Clara Hekster, die op Tilanusstraat 49 huis woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Voor het huwelijk met Louis zie hierboven. Ook Sara werd op 17 juli 1943 ontslagen uit Westerbork, om uiteindelijk toch op 19 oktober 1943 op de trein naar Auschwitz gezet te worden. Hier werd zij, anders dan Louis, direct na aankomst om het leven gebracht. Twee broers van Sara, Gerson, kantoorbediende, en Simon magazijnbediende, die allebei nog bij hun ouders thuis op de Tilanusstraat woonden, werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Voor direct gevraagd
BROEKENMAKER
Aanmelden: L. Wolf, Oosterpark 2, Amsterdam.

Oosterpark 3-2

RUGZAKKEN 6779
waterdicht, van dekzeil vervaardigd.
UIT VOORRAAD LEVERBAAR.
J. PRESSER, OOSTERPARK 3 2
W. BED, N. AMSTELLAAN 66 hs.

Jacob Presser, magazijnbediende en handelsreiziger in lingerie, Amsterdam, 13 maart 1901, Sobibor, 28 mei 1943. Jacob was een zoon van sjouwerman David Presser, die in 1933 was overleden, en Sara Presser-Milhado, die in de Diamantbuurt woonde en door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Jacob werd in 1920 ondanks een aangegeven doofheid goedgekeurd voor de militaire dienst. In 1925 trouwde Jacob met Alida Stodel. Met haar kreeg hij een dochter, Sara (1926), en een zoon, Jack (1930). Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Vanaf 1939 woonde ook de vader van Alida in huis. Hij zou al in november 1942 degeporteerde worden. Op 25 mei 1943 arriveerde het gezin van Jacob en Alida in Westerbork, om direct doorgestuurd te

12½-jarige Echtvereeniging.
J. PRESSER
en
A. PRESSER—STODEL.
Amsterdam. Oosterpark 3.

worden naar Sobibor. Hier werden allen na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Twee zussen van Jacob, Naatje, die ongetrouwd was en nog bij moeder woonde, en Rachel, die getrouwd was met Abraham Klatser en twee zoons had, werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Alida Presser-Stodel, costumière, Amsterdam, 15 augustus 1901, Sobibor, 28 mei 1943. Alida was het oudste kind van diamantslijper Jacob Stodel en Elisabeth van Stratum, die in 1939 was overleden. Na het overlijden van de moeder van Alida kwam haar vader hier in huis wonen. Voor hem zie hieronder. Voor het huwelijk van Alida met Jacob zie hierboven. Alida had nog een broer, Leo, die stoker en reparateur in het Israëlietisch Weeshuis in Den Haag was. Ook hij werd door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Heden overleed onze lieve Grootmoeder, Mevrouw
ELISABETH STODEL,
geb. Van Stratum.
Dat zij ruste in vrede.
SADDY en
JACKY PRESSER.
Amsterdam, 2 Augustus 1939.
Oosterpark 3.

Sara (Saddy) Presser, naaister en medewerkster Joodsche Raad in rusthuis, Amsterdam, 8 mei 1926, Sobibor, 28 mei 1943. Saddy was een dochter van Jacob en Alida. Saddy, die een diploma van de industrieschool had, had in de oorlog enige tijd een sperre vanwege de Joodsche Raad, als verzorgster en uitvoerster van huishoudelijke bezigheden in een rusthuis aan de Nieuwe Herengracht 159. Volgens de Joodsche Raad was Saddy liberaal in haar religieuze opvattingen.

Jack (Jacky) Presser, Amsterdam, 21 augustus 1930, Sobibor, 28 mei 1943. Jacky was een zoon van Jacob en Alida.

Jacob Stodel, diamantslijper, Amsterdam, 20 maart 1872, Auschwitz, 13 november 1942. Jacoib was een zoon van venter in aardappelen Joseph Stodel en Betje Metz. Jacob kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. In 1892 werd Jacob afgekeurd voor militaire dienst, vanwege zijn geringe lengte. Hij was maar ruim 1.52 meter lang. Jacob trouwde in 1896 in Zaandam met Elisabeth van Stratum. Jacob en Betje kregen vier kinderen, waarvan er twee jong overleden. Het echtpaar woonde lange tijd op Ruyschstraat 76-3. In 1936 verhuisde het gezin naar Vrolikstraat 461-1. Hier overleed Elisabeth. Jacob trok toen bij zijn dochter in. Het is niet duidelijk waar Jacob eerder op transport ging dan het gezin waar hij bij was ingetrokken. Op 8 november 1942 arriveerde Jacob in Westerbork en op 10 november 1943 werd hij al doorgestuurd naar Auschwitz. Hier werd hij direct na aankomst door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Oosterpark 10-1

Eliazer Morpurgo, venter en winkelier in manufacturen, Amsterdam, 6 april 1880, Auschwitz, 19 november 1943. Eliazer was een zoon van koopman Abraham Morpurgo en Rachel Morpurgo. Eliazer kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen.

Heden 6 April viert de Heer
ELEAZER MORPURGO
zijn zestigste verjaardag. Nog vele gelukkige jaren worden hem toegewenst door zijn Vrouw, Kinderen, Behuwd-, Kleinkind en Verloofde.
Uit aller naam:
A. MORPURGO—MOK
Amsterdam, Oosterpark 10, 1e ét.

In 1900 werd Eliazer na beroep vrijgesteld voor militaire dienst. We weten niet precies op welke gronden. Eliazer trouwde in 1907 met Anna Mok. Van haar kreeg hij vier kinderen: Jeannette (1907), Rachel (1909), Abraham (1910) en Rosa (1913). We weten verder weinig van het werkzaam leven Eliazer. Bij het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Jeannette en Rosa woonden nog thuis; Rachel en Abraham waren al uitgevlogen. Op 3 april 1943 arriveerde Eliazer in Westerbork. Het duurde nog lang, tot 16 november 1943, voor Eliazer op de trein naar Auschwitz werd gezet. Dit had vermoedelijk te maken met zijn Portugese afkomst en pogingen op grond daarvan als niet-Jood verklaard te worden. Na aankomst in Auschwitz werd Eliazer direct om het leven gebracht. Zeven zussen en broers van Eliazer werden ook vermoord: Rachel (marktkoopvrouw), Jacob (marktkoopman), Esther (marktkoopvrouw), Sara (marktkoopvrouw), Mozes (wijnkopersknecht), Joseph (marktkoopman) en Rebecca (marktkoopvrouw). Alle broers en zussen van Eliazer woonden in Amsterdam Centrum.

Anna Morpurgo-Mok, Amsterdam, 28 december 1876, Auschwitz, 19 november 1943. Anna was een dochter van koopman in kleren Isaac Aron Mok en Jeannette Natkiel. Anna kwam uit een gezin van acht kinderen. Voor het huwelijk van Anna met Eliazer zie hierboven. Anna werd met Eliazer op de trein naar Auschwitz gezet en daar direct na aankomst vermoord. Vijf zussen en een broer van Anna werden ook door de nationaalsocialisten omgebracht: Roosje (Laing's Nekstraat 10-1), Hendrika (Nederlandsch-Israëlietisch Oude Mannen- en Vrouwenhuis), Rebecca, Elisabeth (Swammerdamstraat 56-2), Aäron (diamantbewerker en marktkoopman, Eerste Boerhaavestraat 10-2) en Sara (Retiefstraat 98-3).

Jeannette Morpurgo, kleermaker en handwerkster, Amsterdam, 10 november 1907, Sobibor, 23 juli 1943. Jeannette was een ongetrouwde dochter van Eliazer en Anna. Jeannette kwam op 9 april 1943 met haar zuster Rosa in Kamp Vught terecht, waar zij als naaister bekend stond. Op 16 juli 1943 werd Jeannette doorgestuurd via Westerbork naar Sobibor, waar ze direct na aankomst door vergassing om het leven werd gebracht. Er is nog een zekere correspondentie over, waarin vader Eliazer vraagt om teruggave van fl. 10, die hij ter ondersteuning van zijn dochters naar Kamp Vught gestuurd had.

AMSTERDAM
DAGMEISJE
gevraagd. Aanmelden 's avonds na 8 uur, Morpurgo, Oosterpark 10.

Rosa Morpurgo, machinestikster en naaister, Amsterdam, 10 juli 1913, Sobibor, 23 juli 1943. Rosa was een ongetrouwde dochter van Eliazer en Anna. Rosa kwam samen met zus Jeannette in Kamp Vught, Westerbork en de gaskamer van Sobibor terecht.

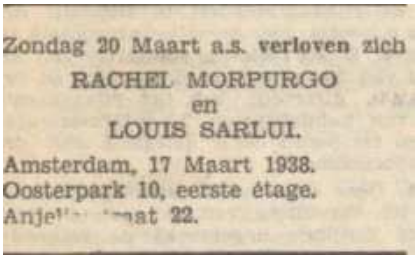
Zondag 20 Maart a.s. verloven zich
RACHEL MORPURGO
en
LOUIS SARLUI.
Amsterdam, 17 Maart 1938.
Oosterpark 10, eerste étage.
Anje[illegible]straat 22.

Twee niet meer thuiswonende kinderen, Rachel (verkoopster, Ruyschstraat 56-1) en Abraham (koopman), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Verloofd: 4963
ALI ANSEL
en
EMILE F. NERDEN,
Tandarts.
A'dam, 16 Jan. 1924.
N. Achtergracht 115.
Andreas Bonnstraat 13.
Eenige en algem. kennisgeving.
Geen ontvangdag.

Oosterpark 13 huis

Emile Fritz Nerden, tandarts, Amsterdam, 13 december 1898, Auschwitz, 10 september 1943. Emiele was een zoon van koopman Philip Nerden, die in 1929 was gestorven, en de in Oude Pekela geboren Flora de Levie, die in december 1941 in Amsterdam overleed. Emile had een oudere broer, Gottfried, die in 1906 op 17-jarige leeftijd overleed. In zijn jeugd woonde Emile vermoedelijk enige tijd in Duitsland. Na de lagere school doorliep Emile de H.B.S. In 1917 werd Emile ongeschikt voor militaire dienst verklaard. Hierna moet hij zijn studie tandheelkunde afgerond hebben. We hebben hier geen nadere informatie over. In 1924 verloofde Emile, die inmiddels praktijk hield op dit adres, zich met Alida

E. F. NERDEN,
1801 Tandarts,
Oosterpark 13,
houdt in Augustus
alleen spreekuur
s' Woensdag en s' Zaterdag.

Ondertrouwd: 3095
ALI ANSEL
en
E. F. NERDEN,
Tandarts.
N. Achtergracht 115.
's Gravesandeplein 8.
Huwelijksinzegening, Zondag 31 October 12½ uur, Nieuwe Synagoge, Jonas Daniël Meijerplein.
Toekomstig adres: Oosterpark 13.

Tandarts Nerden,
Oosterpark 13,
hervat morgen de praktijk.

Afwezig:
Tandarts Vreedenburg,
Van Baerlestraat 77.
Praktijk-waarneming:
Tandarts Nerden, Oosterpark 13 (2—3 uur).
Tandarts Veldkamp (v. avondpraktijk uitsl. na tel. aanvr. 50832).

Getrouwd: 3829
EMILE F. NERDEN,
Tandarts
en
ALI ANSEL,
die, ook mede namens wederzijdsche Ouders hartelijk dank zeggen voor de vele blijken van belangstelling vóór en bij hun Huwelijk ondervonden.
A'dam, 31 Oct. 1926.

(Ali) Ansel. In 1926 trouwde Emile in de Nieuwe Synagoge met Ali. Samen met haar ging hij op dit adres wonen. Vader Philip overleed niet lang daarna. Emile en Ali kregen een zoon en een dochter: Phily Willy (1931) en Sonja Flory (1933). Aan het begin van de oorlog woonde het gezin, dat een behoor-lijke welstand bereikt had en twee dienstbo-des had, nog steeds op dit adres. In juli 1940 kwamen beide moeders bij het echtpaar in huis wonen (zie onder). In december 1941 overleed de moeder van Emile. De tandartspraktijk van Emile had met steeds meer beperkingen te maken gekregen. Het was vanaf mei 1941 voor Emile niet langer mogelijk om niet-Joodse patiënten te bedienen en dat zal de spoeling ongetwijfeld dun gemaakt hebben. Wel heeft Emile enige tijd een sperre vanwege de Joodsche Raad als tandarts en is hij als dusdanig werkzaam op de Tweede van Swindenstraat 15. Op zijn kaart van de Joodsche Raad staat aangegeven dat Emile liberaal in godsdienstige opvattingen genoemd, en verder 'flink'. Het is niet duidelijk wat er in de zomer van 1943 precies gebeurt, maar op 24 augustus 1943 worden Emile en zijn vrouw Ali opgebracht door de Amsterdamse politie. Ze zijn in het bezit van valse persoonsbewijzen. Merkwaardig is dat Emile in onderstaand rapport hoofdonderwijzer genoemd wordt. Blijkbaar zit het echtpaar inmiddels ondergedoken op de Paulus Potterstraat. Inbrengers zijn de beruchte Jodenjagers in dienst van de Amsterdamse politie, Gerrit Mozer (foto hieronder rechts) en Pieter Schaap (foto hieronder links). Zij hadden de taak om zoveel mogelijk Joden op te sporen.

GEVRAAGD
in Scheveningen van 13 Juli tot 3 Sept. event. tot 17 Sept. **Woning met vrije keuken,** voor echtpaar met 2 kleine kind., 2 dienstboden en een logeerkamer. Br. m. prijs-opg. voor Zondag a.s. E. NERDEN Oosterpark 13, Amsterdam. 1242

Heden overleed plotseling onze lieve Man, Vader en Behuwdvader,
de Heer PH. NERDEN,
in den ouderdom van 59 jaar.
F. NERDEN—LEVIE.
E. F. NERDEN.
A. NERDEN—ANSEL.
Amsterdam, 18 Oct. '29.
De begrafenis zal plaats vinden Maandag a.s. te Muiderberg. Vertrek 's-Gravesandeplein 8 te 10 uur.
Rouwbeklag Oosterpark 13.

Tandarts NERDEN
OOSTERPARK 13,
Telefoon 53513, 593
houdt vanaf 1 Mei alleen spreeku. v. Joodsche patiënten

Heden overleed, tot onze diepe droefheid, onze lieve Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Zuster en Behuwdzuster, Mevrouw
FLORA NERDEN—DE LEVIE,
in den ouderdom van 71 jaar.
Uit aller naam:
E. F. NERDEN.
Begrafenis Woensdag 3 December, te 13.30 uur van af Oosterpark 13.
Amsterdam, 1 Dec. 1941.

Voor de vele blijken van deelneming, ons betoond bij het overlijden van onze lieve Moeder, Behuwdmoeder en Grootmoeder,
Mevrouw
FLORA NERDEN—DE LEVIE,
betuigen wij onzen hartelijken dank.
Uit aller naam:
E. F. NERDEN.
Amsterdam, Oosterpark 13.

20.30 Brengen de O.W.s Schaap en Mozer, s.d. aan bur. Joodsche Zaken, [illegible] lus Potterstraat, vanaf den Overtoom, terzake het bezit van valsche persoonsbewijzen, de onder gedoken Joden, Emile Frits Nerden, geboren 15-12-98 alhier, hoofdonderwijzer, woont Oosterpark 13 huis alhier, en Alida Ansel, geb. 12-10-05 alhier, woont Oosterpark 13 hu alhier. Zij blijven in verzekering totdat door genoemde O.W.s afgehaald. Fouilleering van Nerden een gouden horloge en F.16.10.

Op 7 september 1943 arriveren Emile en Alida in Westerbork. Ze worden nog dezelfde dag op de trein naar Auschwitz gezet. Hier worden zij na aankomst direct door vergassing om het leven gebracht. Beide Jodenjagers hebben voor de aangifte een premie ontvangen. Meer over deze praktijk is te lezen in het boek van Ad van Liempt, *Kopgeld. Nederlandse premiejagers op zoek naar Joden*. Beide Jodenjagers werden na de oorlog ter dood veroordeeld. Alleen Schaap werd daadwerkelijk geëxecuteerd. Mozer kreeg levenslang en overleed in 1957 in Amsterdam, na in 1956 te zijn vrijgelaten.

Alida Nerden-Ansel, Amsterdam, 12 oktober 1905, Auschwitz, 10 september 1943. Alida was een dochter van diamantslijper Wolf Ansel, die in 1934 was overleden, en Sara Cok, die in de oorlog in op dit adres in huis woonde en ook door de nationaalsocialisten vermoord werd. Voor haar zie hieronder. Alida kwam uit een klein gezin en oudere broer Samuel was waarschijnlijk al op jeugdige leeftijd overleden. Voor het huwelijk van Alida met Emile zie hierboven. Alida had last van een galziekte en kreeg door haar man injecties toegediend.

Phily Willy Nerden, Amsterdam, 14 juni 1931, Auschwitz, 10 september 1943. Phily was een zoon van Emile en Alida. Blijkbaar kwam hij tegelijk met zijn ouders in Westerbork terecht. Omdat hij niet genoemd wordt in het politiebericht hierboven, moet hij later alsnog zijn opgepakt. De zus van Phily, Sonja Flory, overleefde de oorlog in de onderduik.

Flora Nerden-de Levie, Oude Pekela, 23 januari 1870, Amsterdam, 1 december 1941. Flora was een dochter van vleeshouwer Gompel de Levie en Frouke Cohen. Flora kwam uit een slagersfamilie. Haar grootvader Hartog Benjamins de Levie was ook al vleeshouwer van beroep. Flora kwam uit een gezin van twaalf kinderen. Flora trouwde in 1896 in Rhaudermoor (Duitsland) met koopman Philip Nerden. Er is sprake van een zoon Gottfried, die al in 1888 geboren was. We gaan er daarom vanuit dat Philip eerder getrouwd was geweest, of dat Gottfried een niet geëcht kind van Flora was. Philip overleed in 1929 en Flora kwam in juli 1940 op het adres van haar zoon te wonen. In december 1941 overleed zij. Een zus van Flora, Sientje, overleed in oktober 1941 in Lodz. Broer Hartog, die op Wagenaarstraat 87-2a woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord. We wisten zijn vroegere beroep niet te achterhalen.

Sara Ansel-Cok, Amsterdam, 1 januari 1871, Auschwitz, 10 september 1943. Sara was een dochter van diamantslijper Machiel Lion Cok en Rebecca Velleman. Sara kwam uit een gezin van tenminste veertien kinderen. In 1897 trouwde Sara met diamantslijper Wolf Ansel. Met hem kreeg zij twee dochters. In 1934 overleed Wolf. Sara verhuisde in juli 1940 vanaf de Nieuwe Achtergracht naar het adres van haar dochter en schoonzoon. Het is niet helemaal duidelijk of Sara ook ondergedoken zat. In ieder geval reisde ze samen met dochter, schoonzoon en kleindochter naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst om het leven werd gebracht. Drie broers en een zus van Sara werden ook door de natiionaalsocialisten vermoord, Herman (diamantbewerker, Boerhaaveplein 2-2), Flora (Flora pleegde met haar echtgenoot zelfmoord door gasverstikking), Leonard (diamantslijper, Colensostraat 4-1) en Benjamin (diamantbewerker, Ruyschstraat 19-2).

Oosterpark 15 boven

Sidney Cohen, winkelbediende in textielartikelen en handelsagent, Amsterdam, 29 maart 1912, Sobibor, 6 juli 1943. Sidney was een zoon van de in Wageningen geboren handelsagent Abraham Mozes Cohen en Dina Cohen Trompetter, die in respectievelijk 1933 en 1934 overleden. Na de lagere school zat Sidney enige jaren op het gymnasium en volgde ook het handelsonderwijs. In 1931 werd Sidney vrijgesteld voor militaire dienst vanwege broederdienst. In 1936 trouwde Sidney met Rachel Kinsbergen. Samen kregen ze in 1937 hun enig kind, dochtertje Dina.

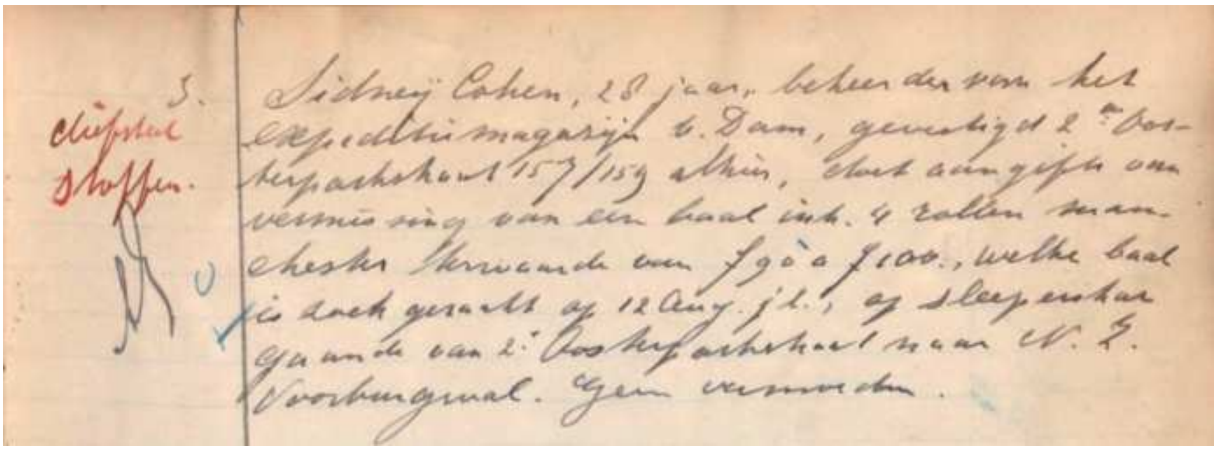

Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Sidney werkte in augustus 1940 bij expeditiemagazijn van Dam aan de Tweede Oosterparkstraat, zoals als uit bovenstaande aangifte bij de politie blijkt. Sidney veroverde in loop van de de oorlog een baantje bij de Joodsche Raad als administrateur van het groentedistrict en had in dat kader ook enige tijd een sperre. Dit was bij de Firma Nebbig in de Vrolikstraat, waar de Nederlandsch Israëlietische Wijkvereeniging haar administratie had en wellicht op de een of andere manier ook groente uitdeelde. We weten dat niet precies. Volgens de Joodsche Raad was Sidney liberaal in godsdienstige opvattingen. Dit blijkt ook uit naastgelegen advertentie. Op 20 juni 1943 kwam Sidney uiteindelijk met zijn gezin in Westerbork aan. Hier werden allen op 6 juli 1943 op de trein naar Sobibor gezet. Volgens de berichten op Joods Monument en oorlogsmonumenten zou hij ook op 6 juli 1943 in Sobibor zijn vermoord. Maar dat kan niet. Het zal wel een paar dagen later geweest zijn. Een broer van Sidney, Jacobus, overleefde de oorlog.

Rachel Cohen-Kinsbergen, medisch analiste, Amsterdam, 17 november 1912, Sobibor, 6 juli 1943. Rachel was een dochter van koopman en handelsreiziger Abraham Kinsbergen en Schoontje Kinsbergen-Kool, die beiden door de nationaalsocialisten om het leven werden gebracht. Rachel kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. Na de lagere school doorliep ook Rachel de handelschool. Voor het huwelijk met Sidney en de tocht naar Sobibor zie hierboven. Ook de datering van Rachel klopt niet. Ook zij zou op 6 juli 1943 op reis zijn gegaan en tevens in Sobibor zijn omgekomen. Een zus van Rachel, Roza, die in Amsterdam Zuid woonde, werd door de nationaalsocialisten vermoord.

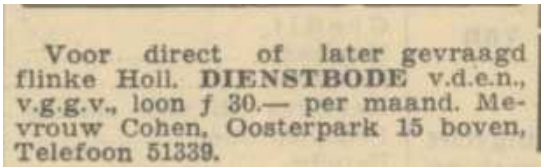

Dina Cohen, Amsterdam, 10 oktober 1937, Sobibor, 6 juli 1943. Dina was een dochter van Sidney en Rachel.

Dina had vermoedelijk nog een broer, wiens roepnaam Ido was. Over hem konden wij niets terugvinden in de archieven.

Oosterpark 17 huis

Icchok Lajb Kantorowicz, arts, Warschau, 20 februari 1900, Sobibor, 23 juli 1943. In 1929 arriveerde Kantorowicz uit Blaricum in Amsterdam, om in het Binnengasthuis als arts-assistent aan het werk te gaan. We weten nauwelijks iets van zijn jeugd, behalve dat hij in Warschau geboren werd, en ook de naam van zijn ouders niet. Wel weten we dat hij in 1919 in Rotterdam opdook, in 1921 in Amsterdam woonde, vermoedelijk rond 1925 genaturaliseerd werd en in 1928, nadat hij zijn artsexamen aflegde, naar Blaricum verhuisde. In de jaren dertig ontwikkelde Kantorowicz zich tot gemeente-arts en specialiseerd zich in maag-, darm- en stofwisselingsziekten. Icchok was voor zover wij weten niet getrouwd en had geen kinderen. In het Amsterdams gemeentearchief zijn nog wat meer Kantorowiczen te vinden, maar geen van hen werd geboren in Warschau of omstreken. Kantorowicz zou zowel een praktijk aan huis hebben gehad als praktijken op Pretoriusstraat 18 en op Noorder Amstellaan 123. Kantorowicz wordt genoemd in het boek van J.H. Coppenhagen*, Anafiem Gedoe'iem. Overleden joodse artsen uit Nederland 1940-1945.*

Onderstaande Specialisten zullen ingaande 12 Mei voor Joodsche Ziekenfondsleden en minvermogenden te consulteeren zijn aan de
NOORDER AMSTELLAAN 123
C. v. EMDE BOAS, Zenuwarts
H. HEYMANS v. AMSTEL, Vrouwenarts
I. L. KANTOROWICZ, Maag-darmarts
M. A. DE LA PARRA, Huidarts
A. ROOZENDAAL, Keel-Neus-Oorarts
S. DE VRIES, Oogarts
450

Praktijk hervat:
I. L. Kantorowicz,
Arts voor spijsverterings-, stofwisselings- en bloedziekten.
Oosterpark 17.

I. L. Kantorowicz,
Arts voor Spijsverterings- en Stofwisselingsziekten
OOSTERPARK 17
AFWEZIG tot 4 Mei.

Naam 1236 Kantorowicz. Geb. 20.2.1900
T, vast 23-5-1935
Voornamen Icchok Lajb.
Nummers a van den tak van Dienst b van het Grootboek 34 64 ink. doss. 3981
Tak van dienst en rang bij eerste aanstelling Binnengasthuis. Geneesheer-assistent.
Latere Takken van Dienst en Rangen

Datum	Tak van Dienst en Rang	Datum	Tak van Dienst en Rang	Datum	Tak van Dienst en Rang
23.5.1934	Geneesk. en Lgr. Dienst Gem. arts.				
1-7-1937	Beh. gem.-arts in gedeelt. dienst				
1-5-1940	gem.-arts pol. ambtenaar				

Opmerkingen ~~E.O. 22-5-1932~~ Ontslagen 28.2.1941

Vanaf mei 1941 mocht Icchok geen niet-Joodse patiënten meer behandelen. Later in de oorlog had Icchok enige tijd een sperre vanwege de Joodsche Raad. Hij vervulde de functie van arts en schoolarts voor de Joodsche Raad. Volgens deze instelling was Icchok positief liberaal van godsdienstige opvatting. Op 20 juni 1943 kwam Icchok in Westerbork terecht. Op 20 juli 1943 werd hij op de trein naar Sobibor gezet. Hier werd hij direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht.

Heden overleed onze lieve Vader, Behuwd- en Grootvader,
de Heer I. SAJET,
in den ouderdom van 72 jaar.
A. SAJET Jr.
R. SAJET—PHILIPS.
H. E. SAJET.
E. SAJET—HAGENS.
SINNY.
Amsterdam, 26 Jan. 1941.
Oosterpark 21 hs.
De begrafenis vindt plaats Dinsdag 28 Januari a.s., om 12.30 n.m. van af het sterfhuis, Oosterpark 21, naar Muiderberg.

Oosterpark 21 huis

Israel Sajet, diamantbewerker, hoofdagent van een loterijkantoor en firmant van firma I. Sajet, Amsterdam, 30 juni 1868, Amsterdam, 26 januari 1941. Israel was de zoon van godsdienstonderwijzer en winkelier Abraham Benedictus Sajet en de in Brussel geboren Joanna Muller. Israel kwam uit een gezin van tenminste vijf kinderen. In 1888 werd Israel goedgekeurd voor militaire dienst. Israel trouwde in 1902 met de in Amersfoort geboren Sientje de Vries. Met haar kreeg hij drie kinderen, Abraham (1903), Henri Elias (1906) en Benedictus Hirschel (1907). Sientje overleed in 1923. Aan het begin van de oorlog woonde Israel aan Middenweg 145 huis. In november 1940 verhuisde hij naar dit adres, waar zijn zoon Henri Elias woonde, die ook loterij-agent was en zowel de begane grond als de eerste etage in bezit had. Israel overleed eind januari 1941. Henri slaagde er in om in februari 1941 naar de Verenigde Staten van Amerika te verhuizen. Een zus van Israel, Aaltje, overleed in januari 1942. Een zus en een broer van Israel, Josua Meijer, die voormalig magazijnbediende was en in de Joodsche Invalide zat, werd door de nationaalsocialisten vermoord.

Heden overleed onze lieve Vader, Behuwd- en Grootvader,
de Heer I. SAJET,
in den ouderdom van 72 jaar.
A. SAJET Jr.
R. SAJET—PHILIPS.
H. E. SAJET.
E. SAJET—HAGENS.
SINNY.
Amsterdam, 26 Jan. 1941.
Oosterpark 21 hs.
De begrafenis vindt plaats Dinsdag 28 Januari a.s., om 12.30 n.m. van af het sterfhuis, Oosterpark 21, naar Muiderberg.

Heden overleed onze geachte Vriend
de Heer I. SAJET.
Fam. S. FRENKEL—DE GROOT.
Amsterdam, 26 Jan. 1941.

Heden overleed onze geachte Vriend en buurman
de Heer I. SAJET.
Zijn nagedachtenis zal steeds bij ons in eere blijven.
Fam. CORPER.
Oosterpark 20.
Amsterdam, 26 Jan. 1941.

Heden overleed mijn geachte Patroon
de Heer I. SAJET.
Zijn nagedachtenis zal steeds bij mij in hooge eere blijven.
JEANNE DE GROOT.
Amsterdam, 26 Jan. 1941.

Tot onze groote ontsteltenis overleed heden onze geachte Patroon
de Heer I. SAJET.
Wij zullen zijn nagedachtenis steeds in hooge eere houden.
Het Personeel van de Firma I. SAJET.
Amsterdam, 26 Jan. 1941.

Met leedwezen geven wij kennis van het overlijden van
den Heer I. SAJET.
Zijn nagedachtenis zal bij ons altijd in aangename herinnering blijven.
Fam. PHILIPS—SAJET.
Heerlen, 26 Januari 1941.

Jaantje Fischer-de Groot, hulp in de huishouding, Mijdrecht, 23 november 1889, Auschwitz, 17 september 1943. Jaantje was de dochter van bediende Joseph Salomon de Groot, die in 1932 was overleden, en Sophia Swartverwer, die in het Apeldoornsche Bosch zat en door de nationaalsocialisten werd omgebracht. Jaantje was de huishoudster van Israel en verhuisde met hem mee vanaf de Middenweg naar dit adres. In juni 1942 verhuisde Jaantje naar de Jekerstraat. Dat is een merkwaardige datum, want er kan niet

verwacht worden dat Jaantje na het vertrek van Henri naar de Verenigde Staten alleen op dit adres was blijven wonen. Hoe een en ander ook zij, Jaantje kwam in deze periode in aanraking met weduwnaar Louis Fischer, die handelsrei-ziger was, en trouwde op 10 juni 1943 met hem in Westerbork, na daar op 11 mei 1943 gearriveerd te zijn. Het is niet bekend of de echtelieden nog enige vorm van samen-wonen gekend hebben. Op 14 september 1943 werden Jaantje en Louis samen op de trein naar Auschwitz gezet, waar beiden direct na aankomst vermoord werden. Zes zussen en een broer van Jaantje werden ook om het leven gebracht. Zie voor hen Tweede Oosterparkstraat 7 9-1, waar zus Heintje woonde.

Heden overleed mijn geachte Patroon
de Heer I. SAJET.
K. PISTOOR.
Amsterdam, 26 Jan. 1941.

Heden overleed onze geachte Vriend
de Heer I. SAJET.
Den Haag,
S. H. BOESENACH.
Utrecht,
A. v. STAVEREN.
H. FRANK.
Amsterdam,
JOS. MERITZ.
E. v. GEUNS.
26 Januari 1941.

Oosterpark 23-1

Jacques van Volen, postbesteller van de Joodsche Raad, Amsterdam, 9 maart 1924, Dachau, 28 maart 1945. Jacques was een zoon van banketbakker Mozes van Volen en de in Harderwijk geboren Aaltje Hartz, die in Amsterdam Zuid woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Jacques was de jongste van vier kinderen. Na de lagere school doorliep hij de vijfjarige handelsschool en deed ook een type-cursus. We weten verder weinig van zijn leven. In de periode 14 maart 1941 tot 25 april 1941 woonde Jacques tijdelijk op dit adres, als opvolger van Abraham van Volen, zijn broer, die naar Baarn verhuisde. Daarna verhuisde Jacques naar de Zuider Amstellaan, waar zijn vader en moeder woonden en bleef verder bij hen wonen, ook na de verhuizing naar de Retiefstraat in mei 1943. Inmiddels had Jacques een sperre van de Joodsche Raad te pakken: hij was besteller van de post van deze instelling.Volgens de Joodsche Raad was Jacques liberaal positief van godsdienstige opvatting. Wij meenden van zijn kaart te kunnen aflezen dat hij middelmatig ijverig was. Op 29 september 1943 kwam Jacques uiteindelijk in Westerbork aan, maar pas op 8 januari 1944 werd hij op de trein naar Theresienstadt gezet. Uiteindelijk overleed Jacques in maart 1945 in het beruchte kamp Dachau. Van deze laatste periode weten wij niets. Een zus van Jaques, Cato, overleefde de oorlog. Broers Abraham (econoom en inspecteur van de Joodsche Raad) en David (arts, Camperstraat 54-1) werden door de nationaalsocialisten vermoord.

Verloofd:
CATO VAN VOLEN
en
MAURICE BAREND.
Oosterpark 23 hs.
Trompenburgerstraat 143 I.
Ontvangdag: Zondag 4 Februari, Oosterpark 23 hs.

Oosterpark 25-1

Meijer van Kreveld, perser, Amsterdam, 17 augustus 1918, Auschwitz, 28 februari 1943. Meijer was een zoon van sigarenmaker Isaac van Kreveld, die door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Anna van Kreveld-van den Berg, die in 1934 was overleden. Meijer ging na de lagere school aan het werk en werd perser. In 1937 werd hij voorgoed afgekeurd voor militaire dienst vanwege zijn lopende oren. Bij het begin van de oorlog woonde Meijer bij zijn vader op de Sint Anthoniebreestraat 52-1, maar na zijn huwelijk met Rachel Peper in januari 1941 trok het kersverse echtpaar op dit adres in. Kinderen kwamen er niet. In oktober 1942 trok het stel in bij de vader van Rachel op de Tugelaweg 17-1. Meijer en Rachel arriveerden beiden op 28 november 1942 in Westerbork en werden op 12 december 1942 op de trein naar Auschwitz gezet. Na aankomst werd Rachel direct om het leven gebracht. Meijer op zijn beurt overleefde nog enkele maanden, ongetwijfeld als dwangarbeider. Van deze periode weten wij niets. Een broer van Meijer, Benjamin, die kleermaker was en in de Dapperbuurt op Wagenaarstraat 45-2 woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Rachel van Kreveld-Peper, naaister, Amsterdam, 29 januari 1918, Auschwitz, 15 december 1942. Rachel was een dochter van werkman Salomon Peper en Elisabeth Peper-Koopman, die op Tugelaweg 17-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Rachel kwam uit een gezin van tenminste negen kinderen. Rachel was sinds 1939 naaister en band-controleuse

bij de firma S.I. de Vries. Voor de ondergang van Rachel zie hierboven. Een broer en een zus van Rachel, Levie en Duifje, overleefden de oorlog. Zes andere zussen en broers werden door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Betje (marktkoopvrouw, Laing's Nekstraat 2 huis), Mietje (Pretoriusstraat 82-2), Esther (directrice fabriek, Hoogeweg 17-1), Hijman (uitsnijder, Tugelaweg 17-1), Isaäc (expeditieknecht, Tugelaweg 17-1) en Bloeme (Christiaan de Wetstraat 63-3).

Oosterpark 25-2

EEN VRAAG
Wie is geneigd een naaimachine af te staan voor het Tehuis voor Joodsche Vluchtelingen, Oosteinde 16, Amsterdam? Inlichtingen bij Mevrouw S. Aronson—Bonewit, Oosterpark 25, Tel. 54932.

Sophia Aronson-Bonewit, naaister, Amsterdam, 23 maart 1884, Auschwitz, 11 oktober 1944. Sophia was de dochter van kleermaker Nathan Bonewit, die in februari 1940 overleed, en Grietje Bonewit-Bonnewit, die al in 1917 was gestorven. Sophia kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. Sophia trouwde in 1908 met de in Arnhem geboren kleermaker en koopman Leendert Aronson. Het echtpaar woonde enige tijd in Schoten, waar in 1909 zoon Leon werd geboren, maar was in 1913 weer terug in Amsterdam. Dochter Margaretha Sophia werd in dat jaar geboren. In 1933 kwam het gezin op dit adres te wonen. In 1939 verliet zoon Leon het ouderlijk huis. Hij ging in Antwerpen wonen en overleefde de oorlog. In juni 1943 verhuisden Sophia en Leendert nog naar Tugelaweg 28-1. Margaretha Sophia verhuisde op haar beurt naar Pretoriusstraat 69-2. Ook zij zou de oorlog overleven. We weten niet waarom Sophia en Leendert pas op 18 juni 1944 in Westerbork terechtkwamen. Sophia werd op 31 juli 1944 op de trein naar Theresienstadt gezet. Op 9 oktober 1944 werd Sophia met Leendert van Theresienstadt naar Auschwitz getransporteerd. Daar werden beiden direct na aankomst vermoord.

לשנה טובה תכתב
L. ARONSON
Dames- & Heeren-Kleedermaker
Sarphatistr. 69, Amsterdam
435

Van gerepatrieerde zijde ontvingen wij heden de droeve zekerheid, dat medio October 1944 te Auswitz aan een gewelddadige dood zijn overleden onze lieve ouders, schoonouders, grootouders, zuster, zwager, oom en tante
LEENDERT ARONSON
oud 58 jaar;
SOPHIA ARONSON-BONEWIT
oud 60 jaar.
Uit aller naam:
LEO ARONSON.
Amsterdam,
Pieter van der Doesstraat 132. 607

Leendert Aronson, kleermaker en koopman, Arnhem, 29 mei 1886, Auschwitz, 11 oktober 1944. Leendert was een zoon van koopman Leon Aronson en de 21 jaar jongere Rebecca van Dam. Leendert kwam uit een gezin van tenminste vijftien kinderen. Voor het huwelijk van Leendert met Sophia zie hierboven. Leendert werd samen met Sophia vermoord. Vijf zussen en broers van Leendert werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Roosje, David (kunsthandelaar), Salomon (slagwerkbespeler, Tweede Boerhaavestraat 56-3), Sara en Herman (boekbinder).

L. ARONSON
DAMES- EN HEEREN-
719 KLEEDERMAKER
OOSTERPARK 25 - TEL. 54932
719 בתיבת והתיכת טובה

Oosterpark 27 huis

Izak de Vries, kantoorbediende, klerk PTT, procuratiehouder en directeur, Leiden, 26 december 1883, Auschwitz, 1 oktober 1942. Izak was een zoon van koopman Marcus de Vries en Ester van Aalbergen. Izak trouwde in 1920 in de Watergraafsmeer met Rachel van Wijnbergen. Met haar kreeg hij twee zonen, Hugo (1926) en Arthur (1928). Bij het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Op 25 september 1942 arriveerde Izak in Westerbork. Op 28 september 1942 werd hij samen met zijn vrouw Rachel en beide kinderen op transport gezet naar Auschwitz. Daar werd hij direct na aankomst om het leven gebracht. Twee broers en een zus van Izak werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: tweeling Helena en Jozef (koopman, Leiden), en Godschalk (koopman, Leiden).

Rachel de Vries-van Wijnbergen, piano-onderwijzeres, 27 maart 1889, Auschwitz, 1 oktober 1942. Rachel was een dochter van de in Noordwijk geboren schoenmaker en koopman in diamanten Jacob van Wijnbergen en de in Den Haag geboren Benvenida Hanna Belinfante. Op haar vijftiende verhuisde Rachel van Amsterdam naar Bussum en sinds 1908 woonde ze met haar ouders in de Watergraafsmeer, op de Linnaeusparkwerk 17 huis, bij haar grootvader in huis, die directeur van een kunstbloemenfabriek was. Rachel kwam waarschijnlijk uit een zeer klein gezin. Na het huwelijk van Rachel met Izak woonden beiden korte tijd op de Linnaeusparkweg in wat toen nog de gemeente Watergraafsmeer was, om in 1921 naar Amsterdam te verhuizen. Voor het huwelijk met Izak en de gezamenlijke reis naar Auschwitz zie verder hierboven.

Hugo de Vries (foto rechts), Amsterdam, 7 augustus 1926, Auschwitz, 31 januari 1943. Hugo was een zoon van Izak en Rachel. In het schooljaar 1941-1942 zat hij in klas 4G van het Joods Lyceum. Volgens een aantekening op de kaart van de Joodsche Raad van Hugo, zou hij op 25 september 1942 in Westerbork zijn gearriveerd, maar een dag eerder dan zij, op 27 september 1942 op transport zijn gezet naar Auschwitz. Of dit nu klopt of niet, in tegenstelling tot zijn ouders werd Hugo niet direct omgebracht maar vermoedelijk ingezet als dwangarbeider, wat hij nog enige maanden overleefde.

Arthur de Vries (foto rechts), Amsterdam, 30 november 1928, Auschwitz, 1 oktober 1942. Arthur was een zoon van Izak en Rachel. In het schooljaar 1941-1942 zat hij in klas 1G van het Joods Lyceum. Arthur reisde samen met zijn ouders van Westerbork naar Auschwitz en werd samen met hen door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Oosterpark 28 huis

Leo de Vries (foto's hieronder), kantoor- en bankbediende, Amsterdam, 27 september 1902, Auschwitz, 6 maart 1944. Leo was de zoon van de in Veendam geboren lijstenfabrikant en kunstschilder Melchia de Vries, die in december 1942 in Amsterdam overleed, en Marianne Heertje, die in het Tehuis voor rust- en hulpbehoevenden aan Middenweg 195 huis woonde en door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Leo kwam uit een gezin van vijf kinderen. In zijn jeugd woonde hij enige tijd in Sloten en vanaf 1913 in Amsterdam. Na de lagere school voltooide hij de driejarige HBS. In 1921 werd Leo vrijgesteld van militaire dienst vanwege broederdienst. Leo was ongehuwd. In september 1940 verhuisde Leo van de Heerengracht 318 huis naar dit adres. In de oorlog werkte Leo voor de Rotterdamsche Bankvereeniging. Hij was inmiddels verloofd geraakt met een zekere Ida, waar we de achternaam niet van weten. Vanwege problemen met een nier werd in 1942 deportatie in eerste instantie voorkomen. Toen zijn moeder na het overlijden van zijn

vader in Westerbork terechtkwam, schreef hij onder andere onderstaan-de briefkaart en stuurde ook voedselpakketten. Marianne Heertje kwam op 12 februari 1943 in Auschwitz om het leven. Leo zelf kwam uiteindelijk op 15 februari 1943 in Westerbork terecht. Hij wist hier zeer lang te verblijven. We kennen daar de achtergrond niet van. Pas op 3 maart 1944 werd Leo op transport naar Auschwitz gezet. Hier kwam hij direct na aankomst om het leven.

Vier broers van Leo werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Marcus (reiziger, Ruysch-straat 107-1), Johan (eigenaar kunsthandel aan de Nieuwezijds Voorburgwal), Frits (Apeldoornsche Bosch) en Philip (kantoorbediende in de advocatuur, P.C. Hooftstraat).

14/2 - 43

Lieve Moeder!

We hebben gisteren weer een pakket levensmiddelen afgestuurd. Heeft U het eerste al ontvangen? Hoe gaat het met de gezondheid? Hopenlijk is alles goed. Hier is alles wel. Het [illegible] koor, houd U taai. Tot spoedig weerziens. Groeten en kussen van allen, ook van Uw Zoon

Leo

Oosterpark 29 huis

Voor Uwe deelneming ons betoond bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot en Vader, betuigen wij U onzen oprechten dank.

E. BARENTS—SWAAP.
M. BARENTS.
S. BARENTS.

Oosterpark 29.
Amsterdam, 20 Juli 1925.

Wij betreuren het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot en Vader (28497)
den Heer D. BARENDZ,
in den ouderdom van ruim 65 jaar.

Uit aller naam:
Wed. D. BARENDZ—SWAAP.
Amsterdam, 21 Juni 1925.

De teraardebestelling zal plaats hebben op Dinsdag 23 Juni, te 10 uur, van af het sterfhuis Oosterpark 29 naar de Isr. Begraafplaats te Muiderberg.

Engelina Barents-Swaap (foto hieronder in het midden), Muiden, 28 mei 1867, Auschwitz, 19 februari 1943. Engelina was een dochter van de in Muiden geboren veehouder Nathan Sadok Swaap, die in 1910 was gestorven, en de in Opsterland geboren Saartje Noordwal, die in 1911 overleed. Engelina kwam uit een gezin van negen kinderen, waarvan er een aantal op vroege leeftijd stierven. Engelina trouwde in 1889 in Muiden met kantoorbediende David Barents. In 1889 ging het echtpaar in Amsterdam wonen. Engelina en David kregen vier kinderen. In 1925 overleed David. Volgens een aantekening op Joods Monument zou Engelina in 1933 in Petach Tikwah gewoond hebben. Petach Tikwah is een dorp nabij Tel Aviv. We hebben hier verder geen informatie over. Rond het begin van de oorlog woonde Engelina op dit adres, vanwaar ze in november 1942 naar de Muiderschans verhuisde. Vanaf dit adres kwam Engelina op 6 februari 1943 in Westerbork terecht, vanwaar ze op 16 februari 1943 op de trein naar Auschwitz werd gezet. Hier werd ze direct na aankomst om het leven gebracht. Twee zussen van Engelina, Bertha (Tweede Boerhaavestraat 76-2) en Hanna, werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Mozes Barents (foto boven links), kantoorbediende/administrateur bij een diamantslijperij, Amsterdam, 22 januari 1890, Sobibor, 7 mei 1943. Mozes was een zoon van David en Engelina. In 1909 werd Mozes vrijgesteld van militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. Mozes was ongetrouwd en woonde met zijn moeder. We weten verder weinig van zijn loopbaan. Mozes had in de oorlog enige tijd een sperre omdat hij op de een of andere manier bij het Gemeentelijk Bureau voor Sociale Zaken betrokken was, vermoedelijk via de Joodsche Raad. Mozes kwam op 15 september 1942 in Westerbork terecht, maar was ziekelijk en kwam daar zelf in het ziekenhuis

terecht. Pas op 4 mei 1943 werd Mozes op de trein naar Sobibor gezet, waar hij direct na aankomst door vergassing om het leven werd gebracht.

Sara Barents (foto hierboven rechts), onderwijzeres, Amsterdam, 25 oktober 1899, Sobibor, 21 mei 1943. Sara was een ongetrouwde dochter van David en Engelina. Ze woonde met haar broer en moeder op dit adres. Sara was onderwijzeres bij het openbaar lager onderwijs. Ook Sara had enige tijd een sperre, als waarnemend hoofd van de Tweede Joodsche lagere Montessorischool. Sara arriveerde op 15 november 1942 in Westerbork en werd pas op 18 mei 1943 op de trein naar Sobibor gezet, waar ze na aankomst direct vergast werd.

Oosterpark 30 huis

Isaac Polak, winkelbediende en koopman in manufacturen, Amsterdam, 4 februari 1891, Auschwitz, 1 januari 1945. Isaac was een zoon van koopman Nathan Polak en Vogeltje Bremer. Isaac kwam uit een gezin van tenminste elf kinderen. In 1910 werd Isaac vrijgesteld van militaire dienst vanwege broederdienst. In 1915 trouwde Isaac in Zaandam met Selina de Vries. Het echtpaar kreeg drie kinderen: Frederika Eva (Freddy, 1917), Jonas (Jo, 1918) en Eva Frederika (1921). We weten weinig van de loopbaan van Isaac. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Halverwege het jaar 1942 stak het gezin Polak samen met een bevriend echtpaar Bremer-Koperberg, die hun buren op Oosterpark 35 waren, de grens over bij Baarle Nassau en huurde onder valse papieren een kamer in Antwerpen. Het kapitaal was omgezet in meegenomen diamanten. Op 31 juli 1942 wordt het gezin, dat in de trein naar Parijs zit, opgepakt aan de grens met Frankrijk, vanwege verraad van een colloraborateur en overgedragen aan de Feldgendarmerie van Maubeuge. Op 1 september 1942 worden allen op de trein naar Auschwitz gezet. Isaac overleeft nog geruime tijd en komt uiteindelijk om het leven in kamp Blechhammer.

Gevraagd flink meisje
voor de huish. van 8—8 uur (hulp ruw werk aanw.), v.g.g.v.
Mevr. POLAK, Oosterpark 30 hs. 7805

Selina Polak-de Vries (foto op persoonsbewijs), Amsterdam, 7 februari 1891, Auschwitz, 4 september 1942.

Selina was een dochter van diamantslijper en makelaar Jonas de Vries, die in 1929 stierf, en hotelbediende Eva de Vries-Lampie, die al in 1921 was overleden. Selina kwam uit een gezin met tenminste zeven kinderen. Zie voor het huwelijk met Isaac en de vlucht naar Frankrijk hierboven. Selina werd direct na aankomst in Auschwitz om het leven gebracht. Een broer, Benoit, overleefde de oorlog. Een zus en drie andere broers werden vermoord: Rebecca (Oosterpark 43 huis), Salomon (huisopzichter, Oosterpark 36-2), Adolf (koopman, Utrecht) en Maurits (handelsagent).

Eva Frederika Polak (foto rechts en op persoonsbewijs hieronder), Amsterdam, 25 juli 1921, Auschwitz, 4 september 1942. Eva was een dochter van Isaac en Selina. Eva zat ok de Middelbare Joodsche Kunstnijverheidsschool W.A. van Leer. Eva werd net als haar moeder direct na aankomst in Auschwitz vermoord.

De overige twee kinderen, Freddy en Jo, overleefden de oorlog in de onderduik. Freddy, die haar echtgenoot Sal Kuyt in de oorlog verloor, emigreerde in 1947 naar de Verenigde Staten.

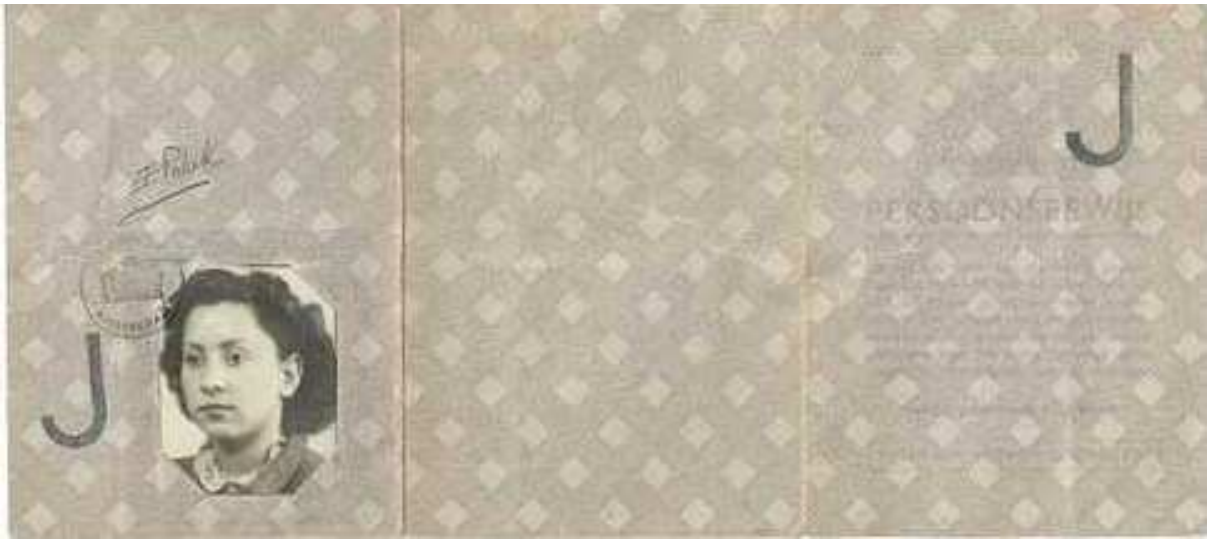

Oosterpark 35 huis

Elias Bremer, (foto rechts), arts, Amsterdam, 1 september 1913, Auschwitz, onbekend. Elias was een zoon van sigarenfabrikant Meijer Bremer en Catharina Bremer-Vieijra, die op Tilanusstraat 41-1 woonden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Na de lagere school volgde Elias de vijfjarige HBS. Toen hij in 1932 werd opgeroepen voor militaire dienst, was hij juist aan zijn studie geneeskunde begonnen. Elias werd goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kreeg diverse malen uitstel voor opkomst maar was vanaf 1938 ook enige tijd werkelijk in dienst bij de geneeskundige troepen. In september 1938 trouwde Elias met Sophia Bremer, met wie hij sinds november 1936 verloofd was, en in datzelfde jaar legde hij ook zijn artsexamen af. Bij het begin van de oorlog woonde het stel op dit adres. Elias hield hier ook praktijk. Met Sophia kreeg Elias één dochtertje: Karin Bianca Irene, dat in januari 1941 geboren werd. In februari 1941 werd het Joodse huisartsten in Nederland verboden voortaan nog niet-Joodse patiënten te hebben. Het verbod ging per mei 1941 in. Dit moet een grote impact hebben gehad op de parktijk van Elias. Vandaar dat het plan ontstaat samen met de familie Polak van Oosterpark 30 te vluchten richting het zuiden. Zie voor dit verhaal bij Oosterpark 30. Opgemerkt moet worden dat de vlucht niet alleen de familie Polak van Oosterpark 30 en de familie Bremer van Oosterpark 36 betreft, maar zeer vermoedelijk ook de familie Bremer van

GEVESTIGD
E. BREMER
ARTS
OOSTERPARK 35. TEL. 55228
Spreekuur: van 1—2, bovendien
Ma., Wo., Vr. 's avonds 7—8.
Ziekenfondsleden v.m. 8—9.

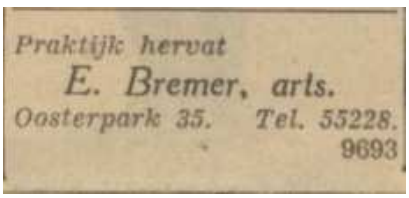
Praktijk hervat
E. Bremer, arts.
Oosterpark 35. Tel. 55228.
9693

Oosterpark 35. Het vermoeden is dat de wegen van de families na aankomst in België uit elkaar zijn gegaan en ieder zijn eigen onderduikadres heeft geregeld. We kennen de datum van de dood van Elias niet exact, maar op 29 augustus 1942 wordt hij vanaf het Belgische Mechelen naar Auschwitz getransporteerd. We gaan er vanuit dat hij spoedig om het leven kwam, maar het kan ook zijn dat Elias langdurig als dwangarbeider werd ingezet. Het is bijzonder dat de echtgenote en dochter van Elias veel later op transport werden gezet, maar het kan bijna niet anders dan dat Elias vanwege een toevalligheid werd opgepakt en zijn gezinsleden niet. We kennen daar de achtergronden verder niet van. Een broer van Elias, Israël (diamantslijper), en een zus, Sophia (Tweede van Swindenstraat 10-2), werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

TE HUUR OF TE KOOP
op den besten stand te
HILVERSUM
Groot Winkelhuis met
Vrij Bovenhuis,
's-GRAVELANDSCHEWEG 14.
Te bevragen S. BREMER, Oosterpark 36, Amsterdam, Tel. 51852.

IN PLAATS VAN KAARTEN
Verloofd:
SOPHIE BREMER
en
E. BREMER,
2931 med. drs.
Amsterdam, 3 Nov. '36.
Oosterpark 36.
Tilanusstraat 41.
Ontvangdag Zondag 8 November van 2½ tot 5 uur, Oosterpark 36.

Ondertrouwd:
SOPHIA BREMER
en
E. BREMER
Arts.
Amsterdam, 30 Augustus 1938.
Oosterpark 36.
Tilanusstraat 41.
Huwelijksinzegening 13 September a.s., te 1.30 uur, in het Amstel Hotel te Amsterdam.

Getrouwd:
E. BREMER,
Arts
en
SOPHIA BREMER
die mede namens hun wederzijdsche ouders hartelijk dank zeggen voor de vele blijken van belangstelling, bij hun Huwelijk ondervonden. 2587
Amsterdam, 13 September 1938.
Toekomstig adres: Oosterpark 35.
Voorloopig correspondentie-adres: Oosterpark 36, Amsterdam-O.

Sophia Bremer-Bremer, doktersassistente, Amsterdam, 27 juni 1919, Auschwitz, 23 april 1943. Sophia was een dochter van koopman Simon Bremer en Branca Bremer-Koperenberg, die beiden door de nationaalsocialisten werden vermoord en naast Elias en Simon woonden op Oosterpark 36. Sophia was een volle nicht van Elias. Sophia trad op als doktersassistente van Elias. Zie voor het huwelijk met Elias verder hierboven. Volgens gegevens van de herdenkingssite van de Belgische Kazerne Dossin werd Sophia op 19 april 1943 vanuit Mechelen naar Auschwitz gebracht. Hier werd zij direct na aankomst vermoord. Een broer van Sophia, Eduard, die nog bij zijn ouders op Oosterpark 36 woonde en ook meereisde naar het Zuiden, werd ook vermoord.

In plaats van kaarten.
E. BREMER
en
SOPHIE BREMER—BREMER
geven met groote blijdschap kennis van de geboorte van hun
DOCHTER
KARIN BIANCA IRENE.
Amsterdam, 6 Januari 1941.
Oosterpark 35.

Karin Bianca Irene Bremer, Amsterdam, 6 januari 1941, Auschwitz, 22 april 1943. Karin was een dochter van Elias en Sophia. Karin werd met haar moeder op de trein naar Auschwitz gezet. Dat beiden een verschillende sterfdatum hebben, is mogelijk het gevolg van een schrijffout.

Oosterpark 36 huis

Simon Bremer (foto rechts), koopman, makelaar en commissionair in diamanten, Amsterdam, 17 juni 1891, Auschwitz, 4 september 1942. Simon was een zoon van diamantslijper Elias Bremer, die in 1937 was overleden, en Vogeltje Kuit, die in 1939 stierf. Simon kwam uit een gezin van tenminste vijf kinderen. In 1910 werd Simon aangenomen voor de militaire dienst. Hij was op dat moment koopman. In 1918 trouwde Simon met Branca Koperenberg. Met haar kreeg hij twee kinderen, Sophia (1919) en Eduard (1923). We weten verder weinig van het werkzame leven van Simon. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Dochter Sophia was net op 19-jarige leeftijd getrouwd met haar neef Elias, die een artsenpraktijk dreef op Oosterpark 35, en bij hem ingetrokken. Zoon Eduard woonde nog thuis. In 1942 deed de familie een poging weg te komen naar het zuiden. Zie hiervoor verder Oosterpark 30 en Oosterpark 35. Op 1

september 1942 werd Simon in Mechelen op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd hij na aankomst om het leven gebracht. Twee broers van Simon, Salomon en Abraham, overleefden de oorlog. Twee andere broers en twee zussen werden door de nationaalsocialisten vermoord: Joseph (diamantbewerker, Tilanusstraat 15-1), Meijer (sigarenfabrikant, Tilanusstraat 41-1), Aaltje (winkeleigenaar, Makassarstraat 108 huis) en Mathilda (Kramatweg 28 h).

Branca Bremer-Koperenberg, Amsterdam, 12 juli 1895, Auschwitz, 4 september 1942. Branca was de dochter van diamantversteller Eduard Koperenberg, die in pension Verdooner aan Weesperzijde 141 huis zat en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en Engelina (Engeltje) Kloot, die in 1928 was gestorven. Branca kwam uit een gezin met drie kinderen; haar twee zusjes waren echter op zeer jonge leeftijd overleden. Voor het huwelijk met Simon zie hierboven. Branca werd samen met haar man naar Auschwitz gestuurd en daar direct omgebracht.

בר מצוה
van onzen Zoon
EDDY
24 Ijar 5696.
op Zaterdag
16 Mei 1936.
S. BREMER. 39
B. BREMER—KOPERENBERG.
Oosterpark 36.

Eduard (Eddy) Bremer, student, Amsterdam, 9 mei 1923, Auschwitz, 4 september 1942. Eddy was een zoon van Simon en Branca. Hij werd met zijn ouders vanuit Mechelen naar Auschwit gestuurd en daar om het leven gebracht.

Voor zus Sophia zie Oosterpark 35.

Oosterpark 36-2

Maurice Leon Batavier, handels- en magazijnbediende en reiziger, Den Haag, 6 november 1916, Auschwitz, 14 februari 1943. Maurice was een zoon van Leon Batavier, van wie we het beroep en de sterfdatum niet konden terugvinden, en Jetje Bloemhof. Dit echtpaar woonde geruime tijd in Frankrijk, waar Maurice ook zeven jaar het Lycée volgde, vergelijkbaar met de H.B.S. Jetje hertrouwde in 1935 met Salomon de Vries. In 1936 werd Maurice goedgekeurd voor militaire dienst. Maurice woonde aan het begin van de oorlog bij moeder en stiefvader in huis op dit adres. Maurice trouwde in augustus 1941 met verkoopster Rachel Wagenaar, na eerder verloofd te zijn geweest met Freddy Polak. Samen gingen zij op Waalstraat 114 huis wonen. Er kwamen niet direct kinderen. Ook Maurice vluchtte richting Frankrijk. Op 2 januari 1943 bleek hij geinterneerd te zijn in kamp Drancy bij Parijs. Op 11 februari 1943 zou hij met Rachel op de trein naar Auschwitz zijn gezet, waar beiden direct na aankomst om het leven werden gebracht. We kennen geen broers of zussen van Maurice.

In plaats van kaarten.
Verloofd:
FREDDY POLAK
en
MAURICE BATAVIER.
Amsterdam, Oosterpark 30.
Oosterpark 36.
Thuis: Zondag 8 Maart (2½—5).

Eenige kennisgeving.
Verloofd:
JENNY WAGENAAR
en
MAURICE BATAVIER.
A'dam, Pieter Aertszstr. 96 hs.
Oosterpark 36 I.
Geen ontvangdag.

Salomon de Vries, reiziger, boekhouder, kantoorbediende en opzichter van huizen, Amsterdam, 5 december 1882, Auschwitz, 6 maart 1944. Salomon was een zoon van diamantslijper en makelaar Jonas de Vries, die in 1929 stierf, en hotelbediende Eva de Vries-Lampie, die al in 1921 was overleden. Salomon kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. In 1901 werd Salomon vrijgesteld voor militaire dienst. We begrijpen niet precies op welke gronden. In 1910 trouwde Salomon met Clara Roodenburg. In 1911 werd zoon Jonas geboren, die bij het begin van de oorlog op de Ruyschstraat woonde en de oorlog zou overleven. Het huwelijk tussen Salomon en Clara eindigde in 1924 in een scheiding. In 1935 hertrouwt Salomon met weduwe Jetje Bloemhof, die een zoon vanuit een eerder huwelijk bij zich heeft, Maurice Leon. Aan het begin van de oorlog woont het gezin op dit adres. Het is niet duidelijk waarom Maurice op 22 februari 1944 in Rotterdam wordt gearresteerd. Mogelijk zat hij met Jetje ondergedoken. Maurice en Jetje arriveren op 1 maart 1944 in Westerbork en worden op 3 maart op de trein naar Auschwitz gezet. Hier worden zij direct na aankomst vermoord. Voor familie van Salomon zie Oosterpark 30, waar zus Selina woonde.

Jetje de Vries-Bloemhof, Amsterdam, 27 december 1888, Auschwitz, 6 maart 1944. Jetje was een dochter van de in Maassluis geboren koopman Mozes Abraham Bloemhof en Elisabeth Hillesum, die vermoedelijk jong stierf. In 1892 hertrouwde Mozes Abraham in Sittard met de in Sittard geboren Henriette van Leeuwen. Mozes Abraham zou in 1937 in Oegstgeest op 75-jarige leeftijd overlijden. Jetje trouwde, mogelijk in België, met Leon Batavier. Samen met hem kreeg zij zoon Maurice Leon (1916). Het gezin woont lange tijd in Frankrijk. Jetje en Maurice Leon keren in de jaren dertig weer terug naar Nederland. In 1935 hertrouwt Jetje met Jonas. Zie voor het huwelijk verder hierboven. In juli 1941 doet Jetje aangifte bij de Amsterdamse politie vanwege de vermissing van haar persoonsbewijs. Jetje wordt samen met Salomon vermoord. Een broer, een zus en vier halfzussen van Jetje werden door de nationaalsocialisten vermoord: Mozes (boekhouder), Cato (Brinkstraat 38 huis), Judith, Reintje, Judic (magazijnbediende, Afrikanerplein 50-2) en Johanna (Majubastraat 59-2).

Oosterpark 37 huis

Rebecca de Casseres, naaister en afdelingschef van een warenhuis, Amsterdam, 2 november 1883, Auschwitz, 24 september 1942. Rebecca was een ongetrouwde dochter uit het tweede huwelijk van chronometermaker en fabrikant Abraham de Casseres met Esther Belinfante. Rebecca kwam uit een gezin tenminste tien kinderen. We weten verder weinig van het leven van Rebecca. In 1939 verhuisde ze van de Spinozastraat naar dit adres. Op 19 september 1942 arriveerde Rebecca in Westerbork. “Geen godsdienst” en “Portugese grootouders” heeft iemand op haar kaart van de Joodsche Raad geschreven. Dit alles mocht niet baten en op 21 september 1942 werd Rebecca op de trein naar Auschwitz gezet, waar ze direct na aankomst vermoord werd. Halfzussen Milca (Den Haag) en Jaël (Pension van de Kar aan de Zuider Amstellaan), uit het eerste huwelijk van de vader van Rebecca met Ribca Bassan, werden ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als broer Daniël, die sigarenwinkelier was en op de Johann Keplerstraat 31 huis woonde.

Oosterpark 42 huis

Julius Günzburger (familiefoto uit 1911 direct hieronder, zittend rechts, en foto met vrouw daaronder en tenslotte familiefoto links), Emmendingen (Duitsland), 4 februari 1875, Bergen-Belsen, 20 januari 1945.

Julius was een zoon van de in Emmendingen geboren veehandelaar Israel Samuel Günzburger, die al in 1893 op 47-jarige leeftijd aan kanker was gestorven, en de in Lichtenau geboren Babette Kaufman (echtpaar zie foto rechts), die in 1933 overleed. Julius kwam uit een gezin van acht kinderen. Na de volksschool ging Julius vanaf 1888 naar de middelbare school te Freiburg. Daarna deed Jules een opleiding in de machinebouw op de polytechnische school en werkte ook enige tijd in een machinefabriek. In de jaren 1896 en 1897 zat Julius in militaire dienst. In 1899 trouwde Julius in Emmendingen met zijn nicht Sophie (Sofie) Günzburger. Het echtpaar ging in Aken wonen.

In 1900 werd zoon Paul geboren, die maar vijf maanden leefde. In 1901 verhuisden Julius en Sofie naar Mönchengladbach. In 1902 werd dochter Erna geboren. In 1903 verhuisde de familie naar Zwickau, waar Julius in de machinebouw werkzaam was bij Zwickauer Maschinen AG. Julius diende in de Eerste Wereldoorlog. We weten niet precies waar. In 1926 trad Julius in dienst bij Flottmann te Herne, dat onder andere grote boren voor ondergrondse werken produceerde. Julius specialiseerde zich verder in de compressortechniek. Hij werkte tot 1932 bij deze firma, waar hij eindigde als technisch directeur. Het gezin woonde inmiddels in Bochum, waar zoon Frits het gymnasium doorliep. In 1932 werd Julius vanwege de crisis in het bedrijfsleven ontslagen bij Flottmann. Mogelijk had de Joodse afkomst van Julius hier ook mee te maken. Otto Hermann Flottmann was een vurig aanhanger van de nationaalsocialistische ideologie. Al vanaf 1933 overwoog de familie te emigreren. Zoon Fritz, die inmiddels tot een communistische cel was toegetreden, was de eerste die vluchtte. Hij woonde met zijn vriendin Gerda aan het begin van de oorlog in Rotterdam en zou de oorlog ook overleven. Julius, die uit de Eerste Wereldoorlog een Kruis der Verdienste had meegenomen, was in eerste instantie van opvatting dat hem niet al te veel te vrezen viel. De soep zou wel niet zo heet worden gegeten als ze werd opgediend. Vermoedelijk lukte het Julius nog enige tijd als adviseur te werken voor de Zwickauer Maschinenbau AG. Hij was inmiddels de zestig gepasseerd en had weinig toekomst meer in Duitsland te verwachten. Julius verkocht in 1938 het huis in Bochum en trok in een huurhuis. Een van de plannen die de familie had, was naar Palestina te emigreren. Omdat daarvoor geld nodig was, werd er gespaard. Dochter Erna verhuisde in 1938 naar Palestina, maar om onbekende redenen deden Julius en Sofie dat toch niet. Tijdens de Kristallnacht wordt ook het huis van de Günzburgers in de Goethestraat in Bochum aangevallen en beschadigd. De Joden uit Bochum werden hierna gevangen voor enige tijd gevangen gezet in kamp Buchenwald. Zoon Fritz wist emigratiepapieren voor Nederland voor

Abschrift

Zwickauer Maschinenfabrik Zwickau i.Sachsen

Zwickau i.Sa., den 4.10.1926

Zeugnis

Auf Wunsch bestätigen wir hiermit, dass
Herr Direktor Julius Günzburger
vom 8.Juni 1906 bis zum 31.Mai 1912 als Oberingenieur
und
vom 1.Juni 1912 bis zum 31.August 1926 als technischer Direktor bei uns tätig gewesen ist.

Seit Januar 1907 hatte Herr Günzburger Gesamtprokura.

Zu seinen Obliegenheiten gehörten insbesondere die Leitung des technischen Büros und des Offertwesens und der Verkehr mit der Kundschaft. Später, als Direktor, unterstand ihm auch die Oberleitung der Werkstätten und der Verkaufsstellen.

Herr Günzburger hat sich besondere Verdienste um die Einrichtung und den Ausbau unserer Abteilung Kompressorenbau erworben.

Wir stellen Herrn Günzburger gern das Zeugnis aus, dass er die ihm zufallenden Aufgaben mit Fleiss und Umsicht erledigte und in den langen Jahren seiner Tätigkeit bei uns dem Werke viele wertvolle Dienste geleistet hat. Insbesondere hat sich Herr Günzburger auch als geschickter Verkäufer erwiesen.

Sein Ausscheiden aus unseren Diensten erfolgte auf eigenen Wunsch und wir wünschen alles Gute für seine Zukunft.

Zwickauer Maschinenfabrik
ges.: H. Heinrich

elkaar te krijgen en zo kwam het echtpaar naar Amsterdam. Vanaf februari 1939 woonden Julius en Sofie op de Plantage Kerklaan en vanaf maart 1939 op dit adres.

In 1941 verhuisden beiden nog naar de Roerstraat en in december 1942 naar Retiefstraat 112-1. Om in leven te blijven verkochten de Günzburgers al hun bezittingen, zoals een prachtig Perzisch tapijt, hun zilveren bestek en hun Meissen porcelijn. In maart 1943 werden Julius en Sofie 's morgens vroeg opgehaald om via de Hollandsche Schouwburg naar Westerbork te worden gestuurd. Zoon Frits (foto hierboven rechts) was inmiddels ondergedoken en zou de oorlog overleven. Julius en Sophia wisten zich nog geruime tijd in Westerbork te handhaven, namelijk tot februari 1944. Er is nog een brief over die Julius en Sofie uit Westerbork aan een neef in Basel schreven. De tekst luidt als volgt.

Westerbork 12.11.43, Barcke 84, Post Hooghalen bei Drente, Holland

Lieber Berthold! Deine Karte, sowie Deine Zeilen aus Genf haben wir dankend erhalten. Etwas zuvor erhielten wir von Genf die Registrierung, kannst Du Dir sicher unser Beruhigung vorstellen.

Für Deine Bemühungen noch menen besonders herzl. Dank. Ausch mit Deiner Mirreilung von der Übersiedlung uns(erer) Geschwister habe mich richtig gefreut. Hoffentlich können Hermine u. Familie auch bald folgen. Wir hoffen, dass auch für uns noch mal andere Tage kommen. Hört Ihr gar nichts von Hila + Berthold? Max Weil sehe ab und zu er hat nog Glück gehabt. Heute habe ihn zufällig getroffen u. sollen sir Samstag zu Ihm kommen. Von Kurt haven wir lange nichts gehört… Bruder hat für eine grote… Lasst Euch weiter gut gehen und Schreibt uns wieder. Herzl. Grüsse für Alle Eure Sofie. Meine lieben! Deine Zeilen I. Berthold vom 25-10 trafen 2 Tage später bei uns ein, wie ein Brief vom gleichen Tage vom "Office Palestinien De Suisse". In diesem Schreiben erhielten wir die Mitteilung, dass bezgl. des beantragten Zertifikats aus Jeruzalem die telegr. Mitteilung eingetroffen sei, dass die zuständigen Instanzen in Palästina uns für den Austach registriert haben unter Nr. EL / 43 / 1431. Wir sind nun froh, dass wir das erreicht haben. Ausser dieser Registrier No. werden wir jetz noch die Certificat No. erhalten, die wohl auch in Bälde eintreffen wird. An Erna habe einen Rotekreuzbrief geschickt (Tel-Aviv Baslerstr. 18). Wenn Ihr gelegentlich ausführlich an sie schreibt, könnt Ihr er ihr ja mitteilen in ausführlicher Weise. Für Deine Bemühungen I. Berthold

sage Ich Dir und Deine Familie besten Dank. Wir erhielten von Erna auch kurz hintereinander 2 Rotekreuzbriefe, den ersten von 18.9, erhalten am 9.11 mit der Mitteilung "Certificat besorgt, nach Basel teleg. meldet Euch". Der 2te Brief. dat. Vom 13.7. kam am 10.11 an. Sie wird nun froh sein wenn sie hört, dass die Angelegenheit in Ordnung is. Sonst weiss ich für heute nichts von Belang mitzuteilen. Hoffentlich erhalten wir bald wieder Nachricht von Euch. Grüsst alle dortigen Bekannten von ons, auch Philipp u. Familie, ferner Max und Hermine, die uns auch einmal schreiben sollen. Von Kurt haben wir lange nichts gehört. Schreibt ihm, dass er auch wieder an uns denken soll u. uns ausführlich berichten möchte. Auch wegens de Certifikats könnt Ihr ihm sagen. Für Euch Alle herzl. Grüsse J. Günzburger

Op 1 februari 1944, twee maanden na hun verhoopte vertrek naar Palestina, kwamen Julius en Sofie in Bergen-Belsen terecht. Het laatste levensteken is een kaart van 14 december 1944. Op 20 januari 1945 stierf Julius. Zijn vrouw volgde hem enige weken later. Bovenstaande gegevens zijn een samenvatting van een hoofdstuk uit het boekje *Die Günzburger. Eine deutsch-jüdische Familiengeschichte*, van Hanneke en Peter Schmitz.

Sophie (Sofie) Günzburger-Günzburger, Emmendingen, 18 augustus 1879, Bergen-Belsen, 18 februari 1945. Sofie was een dochter van Moritz Gunsburger en Nanette Kaufman. Voor de levensgeschiedenis van Sofie zie hierboven.

In plaats van kaarten.
Met blijdschap geven wij kennis van de geboorte van onze Dochter 5542
HANNA
G. GÜNZBURGER—ELIAS.
F. GÜNZBURGER.
Amsterdam, 30 Maart 1942.
Oosterpark 42 hs.

Oosterpark 42-2

Jacob Abraham Lissauer, goudsmid en begrafenisambtenaar Nederlandsch Israëlietische Hoofd Synagoge, Amsterdam, 28 december 1886, Sobibor, 2 juli 1943. Jacob was een zoon van ambtenaar van de Nederlandsch Israëlietische Hoofd Synagoge en voorzanger in de synagoge Vinkebuurt, Jesaja Lissauer, die in 1896 stierf, en de zestien jaar jongere, in Beerfeld (Duitsland) geboren Recha Büttenwieser, die in 1918 zou overlijden. Recha was de tweede vrouw van vader Jesja. Diens eerste vrouw, Dina Joseph Prijs, was in oktober 1882 overleden. Jacob kwam uit een gezin van vijftien kinderen, waarvan een aantal vroeg overleed.

Vader Jesaja overleed in 1896, toen Jacob negen jaar oud was. Na de dood van vader Jesaja kwam Jacob in het Nederlandsch Israëlietisch Jongens Weeshuis aan Amstel 21 terecht. In 1905 werd Jacob vrijgesteld voor militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. Hij was op dat moment goudsmid. In 1906 verliet Jacob het weeshuis. Het is niet bekend wanneer Jacob zijn tweejarige studie aan het Seminarium aan de Rapenburgerstraat deed, maar het zou in deze periode kunnen zijn geweest. In 1915 trouwde Jacob in Muiden met de in Antwerpen geboren Sarah Hartog. Het echtpaar kreeg één dochter, Regina, die in 1916 geboren werd. Aan het begin van de oorlog woonde Regina nog steeds bij haar ouders thuis, op dit adres. In juni 1942 trok ook het gezin van zijn zus Isabella in het grote huis aan het Oosterpark. Jacob was inmiddels chef lijkenverzorger en ook voorzanger geworden bij het NIHS, die op de Houtmarkt gevestigd was. In dat kader had hij ook een sperre. Uiteraard was Jacob orthodox in godsdienstige opvattingen. Bijzonder ook is dat Jacob in januari 1943 aangifte doet van de diefstal van zijn fiets. Vanaf 30 juni 1942 mochten Joden niet meer fietsen. Blijkbaar bestonden daar uitzonderingen op.

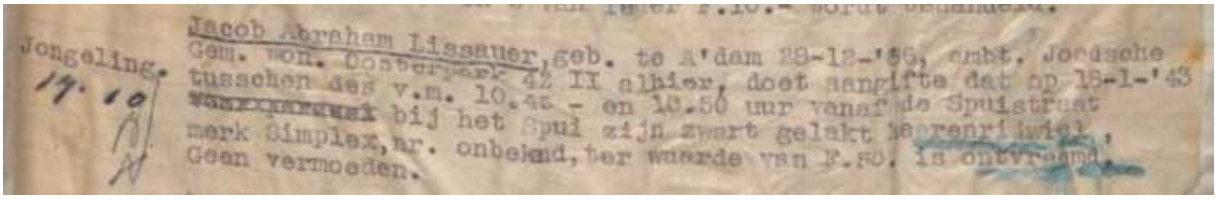
Jongeling.
19.10
Jacob Abraham Lissauer, geb. te A'dam 29-12-'86, embt. Joodsche
Gem. won. Oosterpark 42 II alhier, doet aangifte dat op 18-1-'43
tusschen des v.m. 10.45 - en 10.50 uur vanaf de Spuistraat
bij het Spui zijn zwart gelakt herenrijwiel,
merk Simplex, nr. onbekend, ter waarde van F.80, is ontvreemd.
Geen vermoeden.

Op 20 juni 1943 kwam Jacob uiteindelijk toch in Westerbork terecht. Samen met zijn vrouw reisde hij op 29 juni 1943 naar Sobibor, waar beiden na aankomst door vergassing om het leven werden gebracht. Vier zussen en een broer van Jacob werden ook vermoord: Rachel (Gijsbrecht van Aemstelstraat 26-2), Clarance (Gijsbrecht van Aemstelstraat 26-2), Isabella (zie hieronder), Carolina (godsdienstonderwijzeres) en Joseph (handelsagent, Afrikanerplein 31-2).

Sara Lissauer-Hartog, Antwerpen, 17 maart 1890, Sobibor, 2 juli 1943. Sara was een dochter van de in Groningen geboren handelsbediende Salomon Hartog en de in Muiderberg geboren Marianna Hartog-Swaap. Het echtpaar Hartog woonde bij de geboorte van Sara in Antwerpen. Later in haar jeugd zou Sara geruime tijd in Muiden wonen. Voor het huwelijk van Sara met Jacob zie hierboven. Sara kwam samen met Jacob in Sobibor terecht. Twee jongere broers van Sara, Jerohm (hoofdonderwijzer, Hoogeweg 102 huis) en Nathan, werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Regina Lissauer, kantoorbediende bij een persbureau, Amsterdam, 2 september 1916, Sobibor, 9 juli 1943. Regina was de dochter van Jacob en Sara. Na de lagere school deed Regina de vierjarige meisjes-HBS. In augustus 1940 verhuis Regina naar Den Haag, waar ze redactrice werd bij het Stenografisch Perbureau A.N.P. Clearing. De Haagse periode van Regina duurde niet lang en in november 1940 was ze alweer terug op dit adres. Daarna was Regina werkzaam bij diamanthandel K. de Wit op de Sarphatistraat. In 1943 had ze een sperre en was chef typekamer voor de Joodsche Raad. Samen met haar ouders komt Regina op 20 juni 1943 in Westerbork aan. Er schijnen nog wat pogingen gedaan te zijn om haar deportatie te voorkomen, wanneer we de aantekeningen op haar kaart van de Joodsche Raad goed begrijpen. Op 6 juli 1943 wordt Regina uiteindelijk op de trein naar Sobibor gezet, een week na haar ouders. Na aankomst wordt Regina door vergassing om het leven gebracht.

Isabella Oudkerk-Lissauer, Amsterdam, 13 maart 1888, Sobibor, 7 mei 1943. Isabella was een dochter van Jesaja Lissauer en Recha Büttenwieser. Ook Isabella kwam in het weeshuis terecht na de dood van haar vader, het Nederlandsch Israëlietisch Meisjes Weeshuis aan de Rapenburgerstraat. In 1907 kwam Isabella weer bij haar moeder te wonen, op Nieuwe Prinsengracht 81-1. Na de dood van haar moeder in 1918 was Isabelle de hoofdbewoonster op dit en diverse andere adressen, waar ze met zussen Carolina en Sophia woonde. Carolina verhuisde in 1925 en Sophia overleed in 1926, waardoor Isabelle alleen overbleef. Isabella verhuisde in 1930 van Amsterdam naar Den Helder en trouwde in 1931 in Den Helder met David Oudkerk. In juni 1942 kwam het echtpaar met hun in 1932 geboren dochter Jogeva vanwege de afbraak van hun

woning ten behoeve van de Atlantik Wall, en de instructie voor Joden uit Den Helder om naar Amsterdam te verhuizen, op dit adres te wonen, bij broer Jacob in huis. Merkwaardig genoeg werd echtgenoot David eerder naar Westerbork gedeporteerd dan Isabella en Jogeva. Hij overleed in november 1942 in Auschwitz. Dit had vermoedelijk te maken met het feit dat Isabella een sperre had als employee in algemene dienst bij de Joodsche Raad. Volgens deze instelling was Isabella orthodox van religieuze richting. Op 13 maart 1943 kwam Isabella in Westerbork terecht. Het duurde nog tot 4 mei 1943 voor ze met dochtertje Jogeva op transport werd gesteld naar Sobibor. Hier werden zij na aankomst vergast. Voor broers en zussen zie hierboven, bij Jacob.

Jogeva Oudkerk, Den Helder, 30 juni 1932, Sobibor, 7 mei 1943. Jogeva was een dochter van David en Isabella.

David Oudkerk, koopman en winkelchef, Den Helder, 10 januari 1889, Auschwitz, 13 november 1942. David was een zoon van de in Den Helder geboren koopman Emanuel Oudkerk, die in 1921 stierf, en de in Schagen geboren Jogeva Sloog, die in 1930 overleed. David woonde en werkte van 1915 tot 1917 in Meppel en verhuisde toen naar Amsterdam. In 1926 verhuisde David naar Den Helder. Voor de verhuizing naar Amsterdam zie hierboven. David kwam op 7 november 1942 in zijn eentje in Westerbork aan en werd op 10 november 1942 op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd hij direct na aankomst om het leven gebracht. Zeven broers en zussen van David werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Heiman (slager, reiziger en koopman), Izaäk (magazijnbediende), Mietje, Elsje, Eva (winkelierster, Den Helder), Vrouwtje (Alkmaar) en Reintje (Alkmaar).

Heden overleed tot onze diepe droefheid onze geliefde Moeder, Behuwd-, Groot- en Overgrootmoeder,
Mevrouw de Wed.
HENRIETTE KUIJT—WOLF,
in den ouderdom van 75 jaar.
Uit aller naam:
H. B. KUIJT.
Amsterdam, 30 Aug. 1930.
De teraardebestelling zal plaats hebben te Muiderberg. Vertrek Maandag 1 September te 2½ uur van af Oosterpark 43.

Oosterpark 43 huis

Hartog Kuijt, winkelier in mode artikelen, Amsterdam, 5 maart 1877, Auschwitz, 12 februari 1943. Hartog was de oudste zoon van winkelier in boter Barend Kuijt en Henrietta Wolf-Kuijt. Hartog had drie jongere zussen. In zijn jeugd verhuisde het gezin veel. In 1896 werd Hartog als enige zoon vrijgesteld voor militaire dienst. Hij was op dat moment winkelbediende. In 1900 trouwde Hartog met Rebecca de Vries. Met haar kreeg hij drie zonen: Barend (1901), Jonas (1907) en Sal (1911). Het echtpaar woonde lange tijd op dit adres en ook aan het begin van de oorlog. Vermoedelijk was Hartog winkelier geweest in de modezaak op de Haarlemmerstraat 8-14, waar later zijn zoon Jonas in zou staan. De zonen woonden aan het begin van de oorlog niet langer thuis. Wij konden niet achterhalen wanneer Hartog en zijn vrouw in Westerbork aankwamen, maar op 12 februari 1943 werden beiden in Auschwitz om het leven gebracht. Ook de drie zussen van Hartog werden door de nationaalsocialisten vermoord: Elisabeth, Rachel en Rebecca.

Gevraagd 15 Juli
NET MEISJE voor dag en nacht, beneden 30 j. Mevr. KUIJT, Haarlemmerstraat 12, Amsterdam. Aanmelden: Oosterpark 43. 807

GEVRAAGD
net Lib. Meisje
v.g.g.v., voor lichte bezigheden en behulpzaam bij koken, werkster aanwezig. Mevr. KUIJT, Oosterpark 43. 7273

Heden overleed tot onze diepe droefheid, onze geliefde Moeder, Behuwd-, Groot- en Overgrootmoeder, 3102
Mevr. de Wed.
HENRIETTE KUIJT—WOLF,
in den ouderdom van ruim 75 jaar.
Uit aller naam,
H. B. KUIJT.
Amsterdam, 30—8—1930.
Oosterpark 43.

Rebecca Kuijt-de Vries, Amsterdam, 3 oktober 1879, Auschwitz, 12 februari 1943. Rebecca was een dochter van van diamantslijper en makelaar Jonas de Vries, die in 1929 stierf, en hotelbediende Eva de Vries-Lampie, die al in 1921 was overleden. Zij was daarmee de zus van Selina op Oosterpark 30 en van Salomon op Oosterpark 36-2. Voor verdere gegevens over de familie zie aldaar. We weten verder weinig van Rebecca.

De drie zonen van Hartog en Rebecca, Barend (fabrikant), Jonas (winkelier) en Sal (sinds 1938 werkzaam als bedrijfsleider in een modezaak, Nijmegen), werden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Oosterpark 44-2

Barend Salomon Kopuit, coupeur/kleermaker, Amsterdam, 9 november 1902, Auschwitz, 31 januari 1944. Barend was een zoon van handelsagent en bode Maurits Kopuit en Annaatje Soester. Barend kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. In jeugd woont Barend enige tijd in Almelo. We kennen daar de achtergrond niet van. In 1921 wordt Barend ongeschikt verklaard voor de militaire dienst. In 1924 verhuist hij van Almelo naar Amsterdam. In 1929 trouwt Barend met Suzanna Marcus. Het echtpaar krijgt één zoon, Maurits, die in 1931 geboren wordt. Het gezin woont vanaf mei 1936 in de Andreas Bonnstraat 34-3 en vanaf eind maart 1941 op dit adres. Op 17 maart 1943 komt Barend in Kamp Vught aan. Hij is hier bekend als kleermaker en wordt pas op 15 november 1943 naar Westerbork doorgestuurd, anders dan vrouw en zoon. Van Westerbork wordt Barend direct doorgestuurd naar Auschwitz, waar hij na enige tijd om het leven komt. Een zus van Barend, Elisabeth overleeft de oorlog. Broer Philip (groenteschoonmaker) overlijdt in april 1944 in Voorschoten. Drie andere zussen worden door de nationaalsocialisten vermoord: Rachel, Eva en Sara.

Suzanna Kopuit-Marcus, naaister, Amsterdam, 11 april 1905, Sobibor, 11 juni 1943. Suzanna was een dochter van de in Hasselt geboren bediende Jacob Marcus en de zeven jaar jongere in Nieuwendam geboren Rebecca Leuw. We weten weinig van het leven van Suzanna. Voor het huwelijk met Barend zie hierboven. Suzanna kwam met zoon Maurits en Barend in Kam Vught terecht en besloot haar zoon te begeleiden die op 6 juni 1943 op het kindertransport werd gezet, zogenaamd naar een kamp speciaal voor kinderen. Beiden werden echter direct na aankomst in Sobibor door vergassing om het leven gebracht, net als de overige passagiers van het kindertransport. Twee broers en een zus van Suzanna overleefden de oorlog. Een andere broer en drie zussen werden vermoord: Tobias (reiziger), Sophia (hulp in de huishouding), Karolina en Sara (verkoopster, Oosterpark 44-2).

Maurits Kopuit, Amsterdam, 9 juni 1931, Sobibor, 11 juni 1943. Maurits was een zoon van Barend en Suzanna.

Klara van der Kar, kleermaakster, Amsterdam, 13 februari 1901, Auschwitz, 13 november 1942. Klara was een dochter van diamantversteller Isaäc van de Kar, die in het Nederlandsch-Israëlietisch Oude Mannen- en Vrouwenhuis op Nieuwe Kerkstraat 135 zat en in januari 1942 in Amsterdam overleed, en Saartje de Vries, die al in 1926 was gestorven. Klara kwam uit een gezin van tien kinderen. Klara was ongetrouwd en kwam in juni 1940 inwonen bij het gezin Kopuit. Klara verhuisde in maart 1941 mee naar dit adres. Op 6 november 1942 arriveerde Klara in Westerbork en al op 9 november 1942 werd zij op de trein naar Auschwitz gezet. Hier werd Klara direct na aankomst vermoord. Een zus die gemengd gehuwd was overleefde de oorlog. Zeven broers en een andere zus werden door de nationaalsocialisten vermoord: Wolf (diamantbewerker), Hartog (marinier, Blasiusstraat 5-2), Mozes (sigarenmaker), Barend (winkelier), Jacob (winkelier), Joel (werkverschaffingsarbeider), Leendert (koopman) en Vrouwtje (Apeldoornsche Bosch).

Sara Marcus, verkoopster in fotowinkel, Amsterdam, 2 oktober 1901, Auschwitz, 23 oktober 1942. Sara was een dochter van de in Hasselt geboren bediende Jacob Marcus en de zeven jaar jongere in Nieuwendam geboren Rebecca Leuw, en een zus van de vrouw des huizes, Suzanna. In juni 1940 kwam Sara samen met Klara hierboven bij het gezin Kopuit-Marcus in huis wonen en verhuisde ook mee naar dit adres. In juni 1942 werd Sara om ons onbekende redenen gearresteerd in fotozaak Cily (of Gordon) in de Kalverstraat, en in augustus 1942 overgebracht naar het beruchte Oranje-hotel in Scheveningen. Op 9 september 1942 zou Sara op de trein naar Ravensbrück gezet zijn en vandaar op 5 oktober 1942 op de trein naar Auschwitz. Hier zou zij na enige tijd om het leven zijn gekomen. We kennen de achtergronden verder niet.

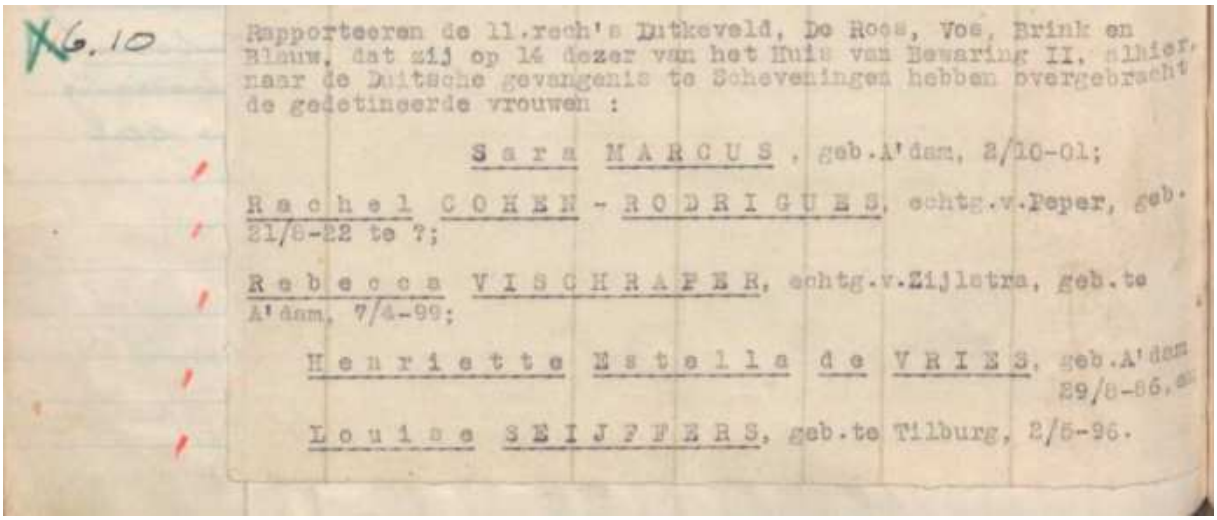

Rapporteeren de 11.rech's Dutkeveld, De Roos, Voe, Brink en Blauw, dat zij op 14 dezer van het Huis van Bewaring II, alhier, naar de Duitsche gevangenis te Scheveningen hebben overgebracht de gedetineerde vrouwen :

Sara MARCUS, geb.A'dam, 2/10-01;

Rachel COHEN - RODRIGUES, echtg.v.Peper, geb. 21/6-22 te ?;

Rebecca VISCHRAPER, echtg.v.Zijlstra, geb.te A'dam, 7/4-99;

Henriette Estella de VRIES, geb.A'dam 29/8-86,

Louise SEIJFFERS, geb.te Tilburg, 2/5-96.

Oosterpark 45 huis

Hijman Betel (foto's rechts), diamantbewerker, Amsterdam, 31 december 1874, Sobibor, 26 maart 1943. Hijman was een zoon van werkman, sjouwerman en bediende Gerrit Isaac Betel, die in 1919 stierf, en dienstbode Suzanna Betel-Lampie, die al in 1876 op 30-jarige leeftijd was overleden na de geboorte van broer Levie, toen Hijman nog maar één jaar oud was. Hijman had twee broers. Vader Gerrit hertrouwde in 1878 met de zes jaar oudere werkster Rebecca Blom, die daarmee de stiefmoeder van Hijman werd. Gerrit en Rebecca kregen samen ook (tenminste) drie kinderen. In 1893 wordt Hijman vrijgesteld voor militaire dienst vanwege lichaamsgebreken. Hij is dan al in het vak werkzaam als diamantversteller. Hijman trouwt in 1899 met Marianne Cohen. Het echtpaar krijgt twee kinderen, Isaäc (1900) en Gerard (1908). Hijman werkt afwisselend in Amsterdam en in België in deze periode. Marianne overlijdt in 1922. Van 1926 tot 1930 is Hijman weer in België werkzaam. Hijman vertrekt dan voor enige tijd naar Nederlandsch Indië, waar beide zonen zullen achterblijven en op die manier de oorlog overleven. Rond 1931 arriveert Hijman van Madioen op Java weer in het Belgische Berchem, waar hij weer aan de slag gaat in de diamantindustrie. In 1936 wordt Hijman om onduidelijke redenen uitgewezen – mogelijk vanwege zijn werkloosheid als buitenlander - en arriveert hij weer in Amsterdam. Hij gaat daar op Tweede Boerhaavestraat 55 wonen. In april 1938 verhuist Hijman naar dit adres, waar hij ook woont aan het begin van de oorlog. Mogelijk woont hij hier in huis bij onderstaand gezin. Op 18 maart 1943 komt Hijman in Westerbork aan. Op 23 maart 1943 wordt hij op de trein naar Sobibor gezet. Hier wordt hij direct na aankomst vergast. Broer Mozes (venter, Antwerpen) en halfzus Eva (Transvaalstraat 56-2) worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

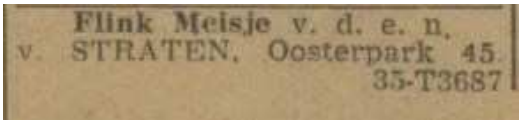

Flink Meisje v. d. e. n.
v. STRATEN, Oosterpark 45.
35-T3687

Mordechai van Straten, kleermaker, Amsterdam, 22 januari 1904, Auschwitz, 31 januari 1944. Mordechai was een zoon van de in Bolsward geboren venter Meijer van Straten, die door de nationaalsocialisten vermoord werd, en de in Mijdrecht geboren Vrouwtje Stokvisch, die in 1928 was overleden. Mordechai kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. In 1923 werd Mordechai goedgekeurd voor de militaire dienst. Hij was toen al kleermaker. In 1929 trouwde

Mordechai met Bertha de Leon. Samen met haar kreeg hij dochter Frederika, die in 1933 geboren werd. In 1936 arriveerde het gezin van de Anna Bonnstraat 13-2 op dit adres. Op de begane grond werd de winkel gevoerd. In 1938 trok Hijman Betel in, mogelijk als commensaal. Vanaf oktober 1940 woonde in dit huis ook Barend Appel; zie onder. In november 1940 doet Mordechai aangifte van diefstal.

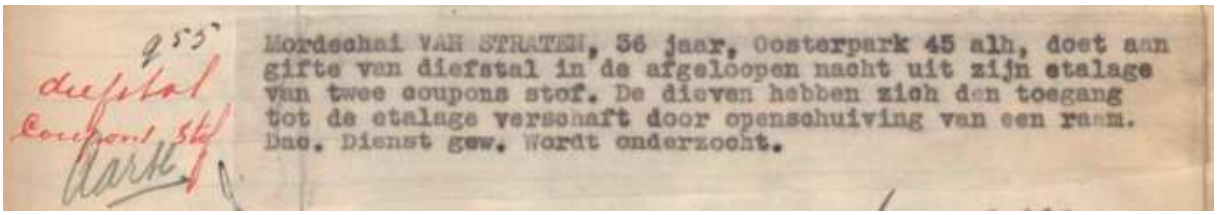
Mordechai VAN STRATEN, 36 jaar, Oosterpark 45 alh, doet aan
gifte van diefstal in de afgeloopen nacht uit zijn etalage
van twee coupons stof. De dieven hebben zich den toegang
tot de etalage verschaft door openschuiving van een raam.
Dac. Dienst gew. Wordt onderzocht.

In maart 1942 vindt er opnieuw een inbraak plaats.

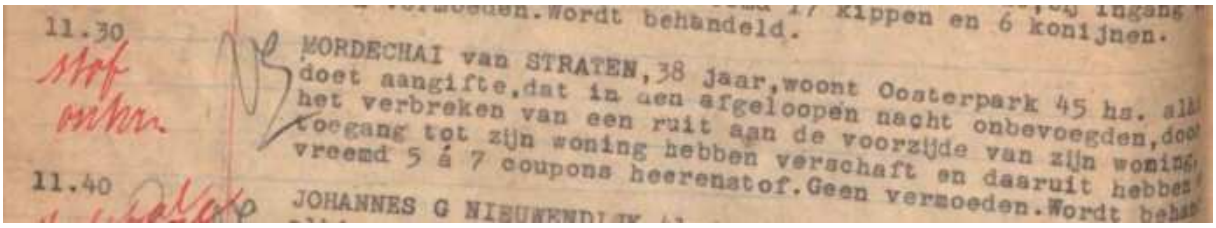
11.30
MORDECHAI van STRATEN, 38 jaar, woont Oosterpark 45 hs. alh
doet aangifte, dat in den afgeloopen nacht onbevoegden, door
het verbreken van een ruit aan de voorzijde van zijn woning
toegang tot zijn woning hebben verschaft en daaruit hebben
vreemd 5 á 7 coupons heerenstof. Geen vermoeden. Wordt behan
11.40
JOHANNES G NIEUWENDIJK

Op 17 maart 1943 komt Mordechai met zijn gezin in Kamp Vught terecht. Wanneer Frederika op 6 juni 1943 gedwongen op het kindertransport wordt gezet, besluit Bertha mee te gaan. Mordechai blijft achter. Op 15 november 1943 wordt Mordechai naar Westerbork getransporteerd en verder naar Auschwitz. Hier overleeft hij nog enkele maanden. Vier zussen en een broer van Mordechai worden ook door de nationaalsocialisten om het leven gebracht: Rosa (Pretoriusstraat 92-1), Mirjam, Betje, Barend (perser) en Hendrina.

Bertha van Straten-de Leon, naaister, Amsterdam, 1 mei 1905, Sobibor, 11 juni 1943. Bertha was een dochter van werkman Salomon de Leon, die in april 1942 in Amsterdam overleed, en Heintje de Leon-Jas, die door de nationaalsocialisten vermoord werd. Bertha kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen. Voor het huwelijk van Bertha met Mordechai zie verder hierboven. Bertha reisde met Frederika met het kindertransport naar Sobibor, waar beiden direct na aankomst vergast werden. Vier broers en een zus van Bertha werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Samuel (sloper), Henriette, Isaac (slager), Jacob (werkman, koopman en venter) en Wolf (slager, Camperstraat 64-1).

Frederika van Straten, Amsterdam, 15 maart 1933, Sobibor, 11 juni 1943. Frederika was de dochter van Mordechai en Bertha.

Barend Appel (foto op marktkaart), koopman in meubelen en uitdrager, Amsterdam, 23 april 1884, Auschwitz, 7 december 1942. Barend was een zoon van koopman en venter in schuurgoed Simon Barend Appel, die in 1904 overleed, en diens tweede vrouw, de in Haarlem geboren Amalia Velleman, die al in 1903 was gestorven. Simon was eerder getrouwd geweest met Naatje Mot, die in 1870 was overleden. Barend kwam uit een gezin van tenminste elf kinderen. In 1903 werd Barend goedgekeurd voor de militaire dienst. In 1908 trouwde Barend met Maria Crost. Met haar kreeg hij zes kinderen: Simon, Jesaija, Amalia, Salomon, Eva en Esther. In 1925 overleed Maria. Barend hertrouwde niet meer. Barend woonde vermoedelijk in op divers adressen. In ieder geval vanaf oktober 1940 is dat op dit adres het geval. Barend verhuist nog in augustus 1942 naar de Lepelstraat, waar hij met zijn zoon Salomon woont, die kantoorbediende is. Op 26 november 1942 komt Barend in Westerbork terecht. Op 4 december 1943 wordt hij op de trein naar Auschwitz gezet. Hier wordt hij direct na aankomst om het leven gebracht. Vreemd genoeg wordt Salomon pas later in Westerbork verwacht. Hij overlijdt in april 1943 in Sobibor. Dochter Amalia overleeft de oorlog. Dochters Eva en Esther en zoon Simon (marktkoopman in ongeregeld, Blasiusstraat 90-2) worden vermoord. Mogelijk overleed zoon Jesaija op jeugdige leeftijd.

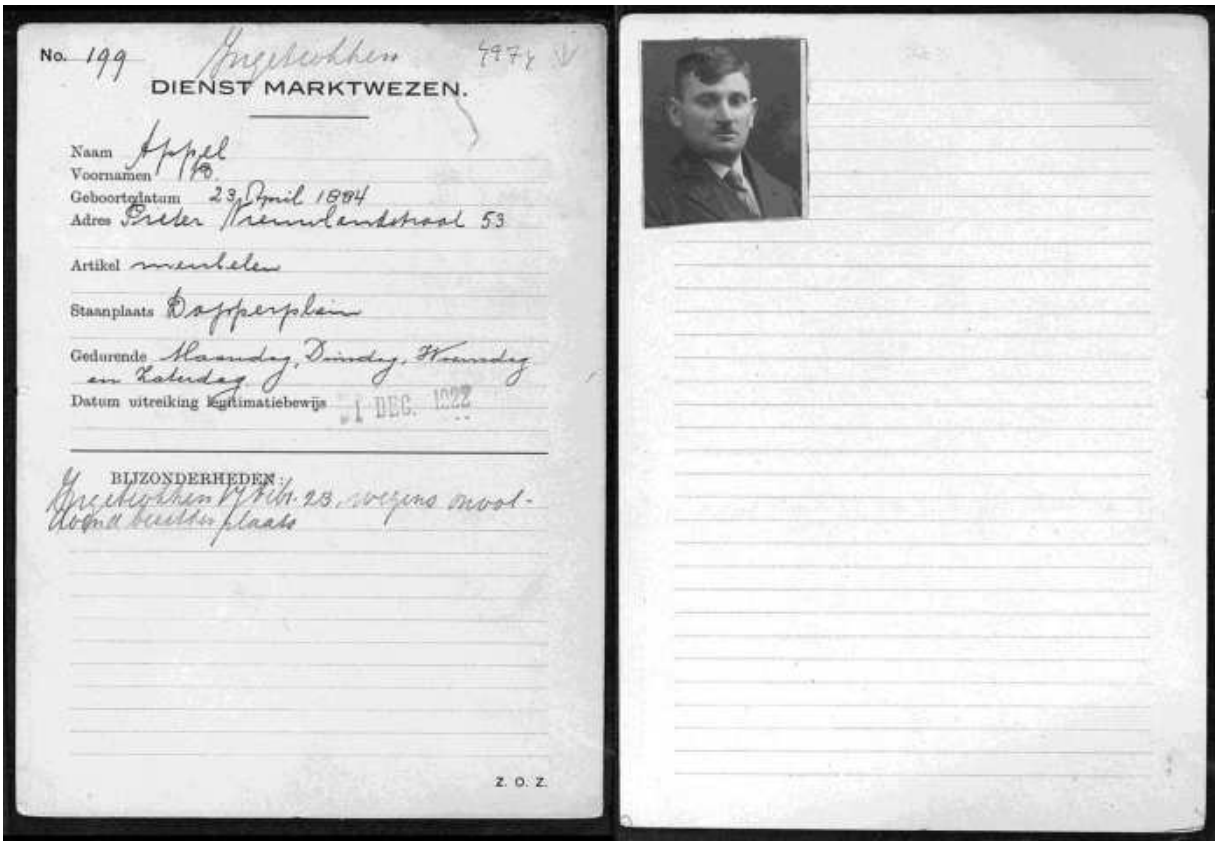

No. 199 Ingetrokken 4974

DIENST MARKTWEZEN.

Naam Appel
Voornamen
Geboortedatum 23 April 1884
Adres Pieter Vreemlandstraat 53

Artikel meubelen

Staanplaats Dapperplein

Gedurende Maandag, Dinsdag, Woensdag en Zaterdag

Datum uitreiking legitimatiebewijs 1 DEC. 1922

BIJZONDERHEDEN:
Ingetrokken 17 Febr. 23, wegens onvoldoende bezetten plaats

Z. O. Z.

Oosterpark 47 huis

David Keizer (foto rechts), koopman en fabrikant van kunstbloemen, Meppel, 5 augustus 1875, Sobibor, 30 april 1943. David was een zoon van de in Meppel geboren koopman Salomon Keizer en de bijna twintig jaar jongere, in Leeuwarden geboren Grietje Reindorp. David kwam uit een klein gezin met drie kinderen. Hij was als oudste zoon van een bijzonder geringe gestalte en mat nog geen 1 meter 49. Daarom werd David in 1894 dan ook afgekeurd voor militaire dienst. In 1902 trouwde David met de uit Noordwijk afkomstige Catharina van Wijnbergen. Met haar kreeg hij vier kinderen. David ontwikkelt zich van koopman in modeartikelen in fabrikant van kunstbloemen, op basis van vogelveertjes. In 1921 gaat het echtpaar op Oosterpark 57 huis wonen. Vanaf 1926 is het adres Oosterpark 47 huis. David noemt zich nu directeur van een kunstbloemenfabriek. Bij het begin van de oorlog wonen David en Catharina samen op dit adres. De kinderen zijn de deur al uit, hoewel zoon Jacob op de tweede verdieping van dit pand woont. Op 4 maart 1943 arriveert David in Westerbork, met Catharina. Op 27 april 1943 gaan beiden op transport naar Sobibor. Na aankomst worden David en Catharina door de nationaalsocialisten

BLOEMENFABRIEK KEIZER
OOSTERPARK 47 — AMSTERDAM — TELEFOON 53232
Speciaal-Firma in: CORSAGES EN HOEDENBLOEMEN
Z. N.

vergast. Een broer van David, Mannus, die handelsreiziger is en op Burmanstraat 10-1 woonde, wordt ook vermoord.

Bij deze wordt kennis gegeven, dat in de Buitengewone Algemeene Vergadering van Aandeelhouders op 24 November 1933 is besloten tot LIQUIDATIE der Naamlooze Vennootschap Bloemenfabriek „Keizer".
Tot liquidateur is benoemd de Heer D. KEIZER Szn.
Amsterdam, Dec. 1933.

Ondergeteekende bericht bij deze, dat de zaken der Naaml. Vennootschap Bloemenfabriek „Keizer" door hem zullen worden voortgezet onder den naam van Bloemenfabriek „Keizer".
Het kantoor zal zijn gevestigd Oosterpark 47, Amsterdam.
D. KEIZER Szn.

Catharina Keizer-van Wijnbergen (foto links), Noordwijk, 16 juni 1878, Sobibor, 30 april 1943. Catharina was een dochter van de in Noordwijk geboren schoenmaker Jacob van Wijnbergen en de in Den Haag geboren Benvida Hanna Belifante. Voor het huwelijk van Catharina zie hierboven. Catharina werd samen met David om het leven gebracht. Ook een zuster van Catharina, Rachel, die op Oosterpark 27 woonde, werd vermoord. Zie voor verdere familiegegevens aldaar.

FABRIEKEN - WERKPLAATSEN
LEERMEISJE
gevraagd op verenmagazijn. Leeftijd ca. 15 jaar. Aanmelden Woensdagochtend na 9 uur: Keizer, Oosterpark 47 huis.

NET DAGMEISJE
gevraagd van 9—5 uur circa 15 jaar. Aanmelden tusschen 7—8 uur Mevr. KEIZER, Oosterpark 47 I A'dam.
1—B 8539

Jacob (Jaap) Keizer, handelsagent en koopman, Amsterdam, 19 juli 1905, Auschwitz, 31 maart 1944. Jaap was een zoon van David en Catharina. Hij stond ingeschreven op de tweede verdieping van dit huis, waar hij samen met zijn vrouw Alie Rood, die de oorlog zou overleven. Mogelijk was zij niet-Joods. Jaap gaat na de lagere school in een modezaak werken. Het is niet helemaal duidelijk of hij nu wel of niet in dienst ging in 1925. Jaap trouwde in 1932 met Aaltje (Alie) Rood. In 1940 werd dochter Josephina Benvanida geboren. Ook zij zou de oorlog overleven. Jaap zit vanaf 4 oktober 1942 in Westerbork, maar wordt daaruit op 5 juli 1943 ontslagen. Op maandag 20 september 1943 wordt Jaap samen met verpleegster Emilie Windmüller door rechercheur Grootendorst binnengebracht in een Amsterdams politiebureau, met de instructie dat ze naar Westerbork moeten gebracht. We kennen daar de achtergrond verder niet van. Op 16 november 1943 wordt Jaap uiteindelijk van Westerbork naar Auschwitz gebracht. Hier overleeft hij nog enige maanden.

Verloofd:
ALI ROOD
en
JAAP KEIZER
Sarphatistraat 89.

Oosterpark 47.
Ontvangdag 14 November van 2—5
Amsterdamsch Odd Fellow Huis,
Keizersgracht 428—430.

Ondertrouwd:
JAAP KEIZER
en
ALY ROOD.
Amsterdam, 2 Aug. '32.
Oosterpark 47.
Sarphatistraat 125.

Ondertrouwd:
LO KEIZER
en
STELLA CROESE.
Oosterpark 47.
Amsterdam,
Nw. Prinsengr. 102.
Inzegening 11 Juli 1929 te 1 uur in de „Nieuwe Synagoge", Jon. Dan. Meyerplein.

Een andere zoon van David en Catharina, Salomon (Lo,vertegenwoordiger, Pythagorasstraat 65 boven) wordt door de nationaalsocialisten om het leven gebracht. Zoon Mannes en dochter Grietje Benvanida overleefden de oorlog.

Oosterpark 48-2

Jacob da Silva Abenatar, diamantbewerker en reiziger, Amsterdam, 28 januari 1890, Auschwitz, 28 januari 1944. Jacob was een zoon van roosjesversteller Isaac da Silva Abenatar, die in 1935

stierf, en de drie jaar oudere Betje da Silva Abenatar-van Dal, die al 1930 was overleden. Jacob kwam uit een gezin van tenminste vier kinderen, waarvan hij de jongste was. In 1909 werd Jacob voor de militaire dienst aangenomen. Jacob is dan diamantbewerker. In 1914 trouwt Jacob in Zaandam met Elza Heigman. Met haar gaat hij op Tilanusstraat 17-3 wonen. Met Elza krijgt Jacob twee kinderen, Isaac (1916) en Vrouwtje (1918). Vanaf 1928 woont het gezin op Linnaeusstraat 54-2. In februari 1941 verhuist het gezin naar dit adres. Jacob is inmiddels reiziger in wijnen geworden voor de firma De Boer. Hieronder nemen we een aantekening over van Joods Monument.

Jacob da Silva Abenatar was reiziger in wijnen voor de firma 'De Boer'. In de jaren '30 woonde hij met zijn gezin aan De Linnaeusstraat 54 II. Een toenmalige onderbuurman herinnert zich dat bij ieder luchtalarm tijdens de invasie van mei 1940 de bewoners uit het pand naar beneden kwamen. De kelder vond men als schuilplaats te gevaarlijk omdat deze kon instorten. Op de begane grond was een winkel met versterkte stalen portalen. In de gang achter de winkel was het veilig. In de zomer van 1940 [februari 1941, red.] is het gezin Da Silva Abenatar verhuisd naar het adres Oosterpark 48 II, vlakbij de Eikenweg. Aan de achterzijde van de woning was een kleine waranda. De vroegere buren zijn daar wel eens geweest om Monopoly te spelen. Dat spel had de familie Da Silva Abenatar. Jacob da Silva Abenatar was 'kerkmeerster' van de Portugese synagoge. Hij vertlelde dat je met een vlot onder de gewelven van de synagoge door kon varen. Wanneer de oorlog voorbij was zou hij zijn voormalige buren meenemen. Dat is er nooit van gekomen.

Het duurde lang voordat Jacob werd opgeroepen om naar Westerbork te gaan. Jacob had hij enige tijd een sperre, omdat hij sinds mei 1943 ook ambtenaar voor het begrafeniswezen was bij de Portugese synode. Op 29 september 1943 arriveert Jacob in Westerbork. Pas op 25 januari 1944 wordt hij op de trein naar Auschwitz gezet. Daar wordt hij direct na aankomst vermoord. Een broer, Abraham (diamantslijper, Eerste Boerhaavestraat 22-1), en een zus, Marianne (Eindhoven) werden ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Elza da Silva Abenatar-Heigmans, Amsterdam, 2 april 1890, Auschwitz, 22 oktober 1943. Elza was de dochter van diamantwerker Eliazer Philip Heigmans, die vermoedelijk in België woonde en door de nationaalsocialisten werd vermoord, en Vrouwtje Heigmans-de Vries, die al in 1927 was overleden.

Zoekakten.nl, Amsterdam, 8187339, 1890 geboorteregister 4, image 1137

N°. 3724

Op heden Vier April Achttienhonderd Negentig, is voor ons ondergeteekende Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente Amsterdam, verschenen: Eliazer Heigmans

van beroep diamantwerker oud [illegible] Jaren, wonende [illegible] N° 26, welke heeft verklaard dat op [illegible] des [illegible] middags ten [illegible] ure, in het huis, staande als boven is geboren een Kind van het [illegible] geslacht, uit Frouwtje de Vries

van beroep geen wonende als boven [illegible]

welk Kind zal genaamd worden Elza

van welke Verklaring wij deze Akte hebben opgemaakt in tegenwoordigheid van Louis Beek van beroep diamantwerker oud [illegible] Jaren, wonende Oude Hoogstraat 20 en van Abraham Roselaar van beroep als boven oud [illegible] Jaren, wonende [illegible] en is deze Akte door ons, benevens den vader en de Getuigen na voorlezing onderteekend.

1 E Heigmans 2 L Beek 3 A Roselaar

Voor het getrouwde leven van Elza zie hierboven. Elza viel ook onder de sperre van Jacob. Op haar kaart van de Joodsche Raad staat dat zij behoudend was in religieuze opvattingen. Elza had suikerziekte. Samen met Jacob arriveerde zij op 29 september 1943 in Westerbork. Op 19 oktober 1943 reisde zij zonder haar man richting Auschwitz. Na aankomst werd Elza direct om het leven gebracht. Een broer van Elza, Mozes, overleed in 1943 in Engeland. Broers Marcus (broodbakker) en Abraham (kantoorbediende, Hilversum) en zus Amalia (marktkoopvrouw, Antwerpen) werden vermoord.

Isaac da Silva Abvenatar, coupeur, Amsterdam, 29 april 1916, Polen, 31 maart 1944. Isaac was een zoon van Jacob en Elza. Na de lagere school deed Isaac de driejarige handelsschool en nadat hij met werken was begonnen ook nog de avondhandelsschool. Isaac werd in 1935 voorgoed ongeschikt verklaard voor militaire dienst. Hij was toen leerling-coupeur. We weten niet waarom hij werd afgekeurd; mogelijk vanwege nierproblemen. Isaac woonde daarna enige tijd in Groningen en keerde in mei 1940 weer terug naar het ouderlijk huis. In de oorlog had Isaac, die niet godsdienstig was, ook een sperre vanwege de Joodsche Raad. ‘Leeft op dieet’, staat op zijn kaart. Isaac wordt door de Joodsche Raad een goede kracht bevonden. Hij zet zich voor de instelling in als administrateur en boekhouder voor de Provincie-afdelingen. Ook Isaac wordt op 29 september 1943 naar Westerbork gedeporteerd. Samen met zijn moeder en zus Vrouwtje stapt hij op 19 oktober 1943 op de trein naar Auschwitz. Waar moeder en Vrouwtje echter direct na aankomst om het leven worden gebracht, wordt Isaac nog enige tijd ingezet als dwangarbeider. Zijn sterfdatum is hypothetisch: de laatste dag dat Isaac theoretisch nog in leven zou kunnen zijn geweest.

Vrouwtje (Frieda) da Silva Abenatar, stenotypiste, Amsterdam, 29 maart 1918, Auschwitz, 22 oktober 1943. Ook Frieda had een sperre als medewerkster van de Joodsche Raad. Volgens een mededeling van Joodsch Monument had Frieda nog in Amsterdam kunnen blijven, maar sloot ze zich vrijwillig aan bij haar ouders toen die werden afgevoerd naar Westerbork.

Oosterpark 50 bovenhuis

Lodewijk Frederik Willem de Hartogh, ambtenaar (klerk), Amsterdam, 11 november 1890, Sobibor, 21 mei 1943. Lodewijk was een zoon van de in Putten geboren arts Jacob de Hartogh en de negen jaar jongere Bertha de Jongh, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Na Hartogh werd er nog een dochter geboren, Wilhelmina Henriette. In 1909 werd Lodewijk vrijgesteld van militaire dienst vanwege lichamelijke gebreken. De ouders van Lodewijk scheidden in 1918 van elkaar. Wanneer Lodewijk in 1930 in Den Haag trouwt met Elisabeth Worms, is hij al 38 jaar oud en werkt bij de gemeentesecretarie. Het echtpaar krijgt geen kinderen en verhuist naar Amsterdam. In oktober 1940 verhuizen Lodewijk en Elisabeth van Krugerplein 6-3, waar de moeder van Elisabeth woonde, naar Oosterpark 50 onderhuis en in januari 1941 naar Oosterpark 50 bovenhuis, dit adres. Op 28 februari 1941 wordt Lodewijk als ambtenaar ontslagen. Lodewijk arriveert op 14 of 15 mei 1943 in Westerbork en wordt op 18 mei 1943 met Elisabeth op transport gezet naar Sobibor. Hier worden zij direct na aankomst vergast. De ongetrouwde zus van Lodewijk, Wilhelmina, die hulp in de huishouding is en later in het Apeldoornsche Bosch terecht komt omdat ze ‘geestelijk niet normaal is’, wordt ook om het leven gebracht door de nationaalsocialisten.

Elisabeth de Hartogh-Worms, Amsterdam, 12 augustus 1895, Sobibor, 21 mei 1943. Elisabeth was een dochter van werkman Juda Worms, die in 1934 was overleden, en Heintje Worms-Veltein, die op Krugerplein 6-3 woonde en door de nationaalsocialisten om het leven werd gebracht. Elisabeth kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen. Voor het huwelijk van Elisabeth met Lodewijk zie hierboven. Elisabeth werd samen met Lodewijk vergast. Zes zussen en broers van Elisabeth werden ook door de nationaalsocialisten vermoord: Elsje, Philip (makelaar), Andries (borstelmaker), Rachel, Clara en Hartog (magazijnbediende, Merksem).

Oosterpark 61 huis

Mozes Philip Meijler, fabrikant, Oss, 29 april 1855, Amsterdam, 15 januari 1941. Mozes was een zoon van de in Vriezenveen geboren koopman Meijer Meijler, die in 1903 in Oss overleed, en de

in Duren (Duitsland) geboren Esther Rebecca Levison, die al in 1899 in Oss was gestorven. Mozes kwam uit een gezin van tenminste zeven kinderen, waarvan een aantal vroeg overleden. We weten verder weinig van Mozes. Hij trouwde op een ons onbekend tijdstip – vermoedelijk rond 1890 - in een ons onbekende plaats met de in Niedermerz (Duitsland) geboren Helene Salomon. Het echtpaar kreeg drie kinderen, Alfred, Max en Paul, en woonde enige tijd in Nijmegen, waar Mozes fabrikant was. In 1896 kwamen Mozes en Helene naar Amsterdam, waar ze op verschillende adressen woonden, en sinds december 1938 op dit adres, waar Mozes in januari 1941 overleed. Een zus van Mozes, Betti Bertha, die in Poortugaal in Psychiatrische inrichting Maasoord verkeerd, overleed in augustus 1942 aldaar. Zus Annaatje Bertha was in maart 1942 al in Apeldoorn overleden.

Helene Meijler-Salomon, Niedermerz, 27 mei 1868, Amsterdam, 28 januari 1942. We kennen de namen van de ouders van Helene niet, en niets over haar leven. Ook Helene stierf thuis, in Amsterdam.

Een zoon van Frederik en Helene, Max, koopman, werd door de nationaalsocialisten vermoord. Zoons Alfred en Paul overleefden de oorlog.

Oosterpark 65 huis

Frouke Debora Stoppelman, verpleegster, Groningen, 23 januari 1921, Auschwitz,19 november 1943. Frouke Debora Stoppelman was een dochter van de in Delfzijl geboren winkelier Benjamin Stoppelman en Rijntje Stoppelman-Polak, die een schoenenzaak in de Folingestraat in Groningen hadden en beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Frouke, die verpleegster was, werkte vanaf januari 1941 enige tijd in het Apeldoornsche Bosch, en woonde vanaf juli 1941 op dit adres en vanaf januari 1942 op Scheldestraat 181-2. We weten niet precies wat Frouke in Amsterdam deed. Mogelijk was ze particulier verpleegster aan huis. Pas op 16 november 1943 werd Frouke uit Westerbork afgevoerd naar Auschwitz. Hier werd ze direct na aankomst om het leven gebracht. Een jongere broer van Frouke, Abraham Gerson, die nog bij zijn ouders in Groningen thuiswoonde, werd ook om het leven gebracht.

Oosterpark 68 huis

Helena Praamsma-Paes (foto links), kapster, Amsterdam, 22 april 1918, Auschwitz, 5 november 1943. Helena was een dochter van kleermaker Louis Paes en de in Rotterdam geboren Suzanne Cantor, die de oorlog overleefden. Helena woonde op Camperstraat 68 huis toen ze in augustus 1940 naar Hilversum verhuisde. In juli 1941 kwam Helena weer terug naar Amsterdam, waar ze op 31 december 1941 met de niet-Joodse arbeider en stoffeerder Jan Praamsma trouwde. Het echtpaar ging in Zuid wonen en verhuisde mogelijk op een onbekend later tijdstip naar dit adres. Deze vermelding op Joods Monument op dit adres konden wij echter op geen enkele manier onderbouwd vinden, zodat wij twijfelen of Helena hier ooit wel woonde. Op Joods Monument staat dat Helena mogelijk verraden werd omdat ze de Jodenster niet droeg. Hoe dat ook zij, op zaterdag 2 mei 1942 wordt Helena van huis opgehaald door de Amsterdamse politie. Vanaf dat moment zit ze twee maanden vast in een Amsterdams Huis van bewaring. Op 1 juli 1942 wordt Helena vanuit de Amsterdamse politiecel overgebracht naar de strafgevangenis in Scheveningen. Helena zou op 28 augustus 1942 vanuit Westerbork naar Ravensbruck getransporteerd zijn en aansluitend op 5 oktober 1942 naar Auschwitz, waar ze na enige tijd overleed. Een broer van Helena, Jacques, en een zus, Rosette, overleefden de oorlog.

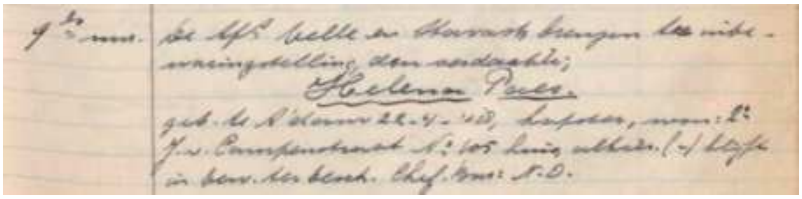
Helena Peers
geb. te Amsterdam 22-4-'43, dochter, nam: P.
J.v. Campenhout N: 105 huis, alhier. (-/-) kist
in bew. der bench. Chef. Bur: N.O.

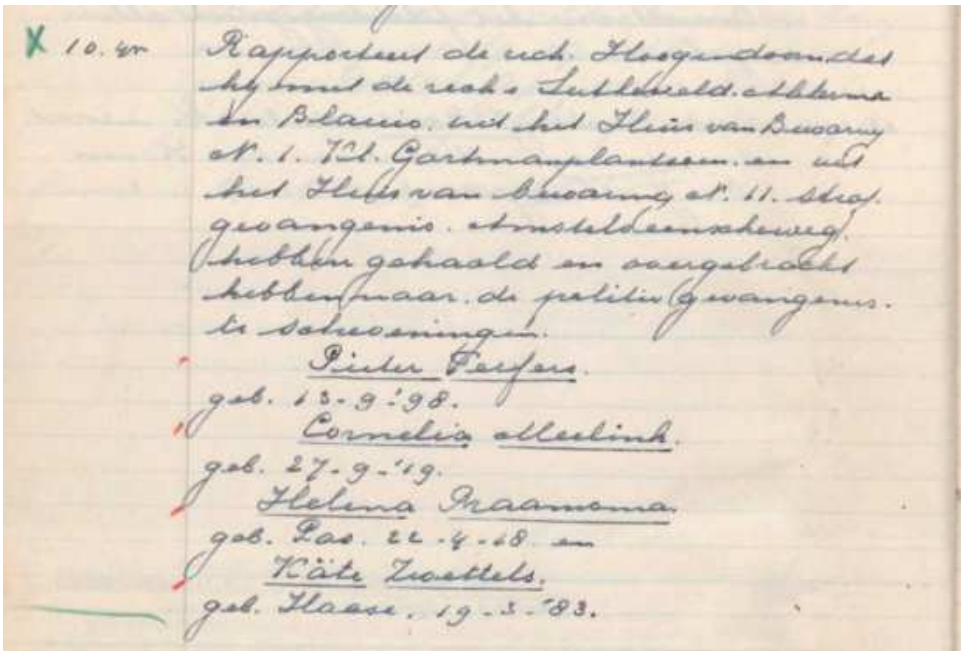
X 10.40 Rapporteert de rech. Hoogendoorn dat hij
heeft de rech. Sutterland. alhier
en Blanco. met het Fiat van Duvany
nr. 1. Tel. Gartmanplantsoen. en met
het Fiat van Duvany nr. 11. Stad.
gevangenis. Amstelveenseweg.
hebben gehaald en aangebracht
hebben naar. de politie Gevangenis.
te Scheveningen.
Pieter Peters.
geb. 12-9-'98.
Cornelis Alleblink.
geb. 27-9-'19.
Helena Maasmans.
geb. Pas. 22-4-'18. en
Käte Zoetels.
geb. Haag. 19-3-'83.

Oosterpark 69 huis

David van Strien (foto links), diamantwerker, Amsterdam, 8 oktober 1868, Auschwitz, 15 december 1942. David was een zoon van kleermaker Hartog David van Strien en Judik Ketellapper. David kwam uit een klein gezin met twee zonen, David en Abraham (1872) dat veel verhuisde. In 1888 werd David ondanks opgegeven gebreken aangenomen voor de militaire dienst. In 1888 trouwde David tevens met Maria Wolff. Met haar ging hij op de Jodenbreestraat wonen. Het echtpaar kreeg twee kinderen, Hartog (1888) en Sara (1890), die beiden echter vroeg overlijden. Veel later wordt nog zoon Philip David (1908, kleine foto links onder) geboren, die de oorlog overleeft. Of er nog meer kinderen zijn geweest, weten wij niet.We kunnen ook het werkend leven van David niet goed volgen. Aan het begin van de oorlog wonen David en Maria op dit adres. In december 1942 verhuist het echtpaar volgens een aantekening op een Amsterdamse archiefkaart nog naar Pretoriusplein 4 huis, maar dat is wel vreemd, omdat David al op 8 november 1942 (vanaf dit adres) in Westerbork arriveert. Op 12 december 1942 wordt David op de trein naar Auschwitz gezet en direct na aankomst vermoord. Het is ons niet duidelijk waarom Maria nog geruime tijd in Amsterdam verbleef na de deportatie van David. De broer van David, Abraham, die diamantbewerker was en in Amsterdam Zuid woonde, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord.

Maria van Strien-Wolff (foto volgende pagina rechts), Amsterdam, 8 februari 1868, Auschwitz, 19 november 1943. Maria was de dochter van diamantslijper Pinas Moses Wolff en weduwe Sara Elias. Maria kwam uit een gezin van tenminste acht kinderen. Voor het huwelijk van Maria zie hierboven. Maria werd niet samen met David naar Westerbork opgeroepen en samen met hem op

de trein naar het oosten gezet. We weten niet precies waarom dat is. Mogelijk was David opgepakt om een ons onbekende reden, of was hij werkzaam geweest in een van de werkkampen. Hoe dit ook zij, Maria kwam pas op 18 september 1943 in Westerbork aan. Op 16 november 1943, bijna twee maanden later, werd zij op transport gezet naar Auschwitz, waar ze direct na aankomst vermoord werd. Op de een of andere manier moet zij bescherming hebben genoten. Een halfzus van Maria, Schoont, overleed in 1942 in Apeldoorn. Een halfbroer van Maria, Elias, koopman in diamanten, werd door de nationaalsocialisten vermoord, net als zus Hendrika.

Oosterpark 71 huis

Salomon Engers, arts, Assen, 22 november 1874, Sobibor, 21 mei 1943. Salomon was een zoon van de in Winschoten geboren koopman Marcus Engers en de in Gieten geboren Frouke Salomon van Oosten, die in 1896 overleed. Salomon kwam uit een gezin van (tenminste) vier kinderen, waarvan hij de jongste was. In 1894 werd Salomon aangenomen voor militaire dienst, ondanks het opgeven van lichaamsgebreken. Salomon studeerde van 1891 tot 1906 geneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam. Salomon trouwde in 1920 in Breda met de 22 jaar jongere, in Leeuwarden geboren Geilina Saartje de Jong. Het echtpaar kreeg geen kinderen. Aan het begin van de oorlog woonde het echtpaar op dit adres. Vermoedelijk verkoopt Salomon zijn praktijk omstreeks mei 1941 aan arts W.R.J.J. Bouman. In mei 1941 verhuisden Salomon en Geilina naar de Nicolaas Witsenstraat en in juli 1941 naar de Rubensstraat. Salomon heeft enige tijd een sperre vanwege de Joodsche Raad, in de rol van assistent van Dr. van Dam op de poliklinieken Muiderschans en Watteaustraat 10. Salomon is geen lid van een kerkgenootschap, aldus een aantekening op zijn kaart. Hij heeft verder een ernstig verhoogde bloeddruk. Begin mei 1943 arriveert Salomon samen met Geilina in Westerbork. Er is zijn nog enige aantekeningen bewaard, onder andere van een pakket dat via de Hollandsche Schouwburg was toegestuurd maar niet was aangekomen. Op 18 mei 1943 werden Salomon en Geilina op de trein naar Sobibor gezet. Daar werden zij direct na aankomst vermoord.

Geilina Saartje Engers-de Jong, Leeuwarden, 7 februari 1897, Sobibor, 21 mei 1943. Geilina was een dochter van de in Leeuwarden geboren vleeshouwer en winkelier Jacob de Jong, die in 1929 overleed, en de in Delfzeil geboren, bijna acht jaar jongere Henderina van der Klei, die in 1931 in Amersfoort stierf. Toen Geilina zes jaar oud was, verhuisde het gezin van Leeuwarden naar Groningen. Geilina kwam uit een gezin van tenminste vier kinderen. We weten niet hoe Geilina in Breda terechtkwam, waar ze met de 22 jaar oudere Salomon trouwde. Mogelijk had ze daar een dienstje. Zie voor het huwelijk en de dood van Geilina verder hierboven. Geilina had vanwege de functie van haar echtgenoot ook enige tijd een sperre. Een zus van Geilina, Cato, woonde ook in Amsterdam, in Zuid op de Corellistraat. Ook zij werd door de nationaalsocialisten om het leven gebracht.

Gevr. door huw. der tegenw. in gezin 2 pers. zelfst. Meisje-alleen per 1 Sept. of later. Hulp werkster. Mevr. ENGERS, Oosterpark 71.

Hiermede betuigen wij onzen oprechten dank aan allen voor de belangstelling ons betoond gedurende onze ziekte en herstel in de Roodvonkbarak van 't W. G.
L. ENGERS DE JONG,
Oosterpark 71.
A. W. L. MEIJER—
OUDENDAL,
(8728) Oosterpark 65.

Mevr. ENGERS, Oosterpark 71 vr per 15 Jan. fl. dienstbode v. d. en n. zelfst. kunn.n werken, van g. g. vr.

Oosterpark 74 huis

Günther Hertz (foto rechts), tuinman, Borghorst, 4 december 1919, Auschwitz, 30 november 1942. Günther was een zoon van de in Borghorst geboren koopman Moritz Hertz, die een stoffenzaak had, en de in Borken geboren Jenny Jonas, die beiden door de nationaalsocialisten vermoord werden. Wij weten verder niets van de jeugd van Günther, die vanaf januari 1939 in Nederland woont, in kibboets de Kleine Haar in Gorssel. Vermoedelijk is dat in navolging van zijn broer Rudolf, die in januari 1938 via Nederland de Verenigde Staten wist te bereiken. In juli 1939 komt Günther in het Dommelhuis in Eindhoven terecht en in oktober 1939 in Westerbork, dat dan nog een opvangkamp voor Joodse vluchtelingen is. Günther geeft zich vrijwillig op om vanaf 1940 in het Joodse werkkamp in Slootdorp in de Wieringermeer te gaan werken, waar hij als tuinman actief is. Het Joods werkdorp Wieringermeer werd opgericht om Joodse vluchtelingen uit Duitsland en Oostenrijk de mogelijkheid tot opleiding te geven. Na de ontruiming van het werkdorp komt Günther in mei 1941 als pleegzoon op dit adres terecht, bij de familie Jacobs. Günther probeert via België en Frankrijk alsnog onder de nationaalsocialistische dreiging weg te komen. Günther wordt echter gepakt en komt in kamp Drancy terecht, ten noorden van Parijs. Vandaar wordt hij naar Auschwitz getransporteerd en daar om het leven gebracht. De moeder van Günther wordt met de oudere zus van Günther, Herta (1910) en haar zoontje Richard naar het ghetto van Riga gedeporteerd, waar allen om het leven komen. Vader komt in 1942 om het leven in Sachsenhausen.

Oosterpark 76 bovenhuis

Hartog Salomon Levie, Paramaribo, 20 december 1869, Sobibor, 16 april 1943. Hartog was een zoon van de in Parimaribo geboren koopman Salomon Israel Levie, die ook voorbidder bij de Israëlietische Gemeente was, en Sara Samson. Hartog kwam uit een gezin van tenminste zes kinderen, waarvan er echter vermoedelijk vijf voor de oorlog overleden. De moeder van Hartog overleed in 1882, toen Hartog net twaalf geworden was. Hartog maakte dat niet

Heden overleed, tot ons leedwezen, onze waarde Broeder, Behuwdbroeder en Oom
JUDA SALOMON LEVIE,
Amsterdam, 29 Aug. 1937.
H. S. LEVIE.
ROUWBEKLAG: OOSTERPARK 76.

meer, want hij was al in 1981 in Amsterdam gearriveerd, om een goede middelbare schoolopleiding te kunnen volgen. Hij woonde in bij een oom, Hartog Elte. Na de opleiding ging Hartog terug naar Suriname en trouwde in 1894 met Flora van Rijn. Hartog en Flora kregen twee kinderen: Salomon Hartog (1896) en Louise (1898). In Paramaribo had het echtpaar enige tijd een kledingwinkel aan de Steenbakkersgracht. In deze periode overleed de vader van Hartog. De winkel bracht niet wat Hartog er van hoopte en in 1899 vestigde het gezin zich definitief in Amsterdam, waar hij in dienst trad als vertegenwoordiger voor de Kwatta Chocolade- en Cacaofabriek te Breda. Vanaf 1917 woonde het gezin op dit adres. Het gezin was niet onbemiddeld, want Hartog verhuurde zijn vorige woonhuis Blasiusstraat 47, dat in zijn bezit was. Hartog was aandeelhouder bij Kwatta en ging in 1929 op zijn zestigste met pensioen. Aan het begin van de oorlog woonde het echtpaar op dit adres. Zoon Salomon Hartog was inmiddels uitgevlogen en Louise woonde nog thuis. We weten niets van de laatste jaren van Hartog. Wel kunnen we uit naastliggende advertentie uit oktober 1940 aflezen dat het gezin mogelijk nog weg probeerde te komen. Dit lukte echter niet. Op 3 april 1943 kwam hij in Westerbork terecht en op 13 april 1943 werd hij met Flora op de trein naar Sobibor gezet. Daar werd hij direct na aankomst door vergassing om het leven gebracht. Na met grof geweld uit de trein te zijn gehaald, werden in Sobibor eerst de mannen van de vrouwen gescheiden. Er volgde een korte toespraak waarin werd gezegd dat Sobibor een werkkamp was. De mensen moesten nu eerst gaan douchen, na al hun kostbaarheden te hebben afgegeven en de vrouwen hun haar hadden laten afknippen. De gaskamers werden inmiddels gevoed door een 200 PK motor van een veroverde Soviettank. Hiervoor werd zorg gedragen door SS-er Erich Bauer, die hiernaast is afgebeeld. Soviet-krijgegevangenen en zogenaamde werkjoden stouwden de naakte mensen de ruimte in. Daarna werden de luchtdichte deuren gesloten en begonnen mensen een zeker argwaan te hebben, aldus Bauer, die na de oorlog verhoord werd. De opgehoopte mensen verwachtten water uit de douchekoppen, maar in plaats daarvan hoorden ze het geluid van suizend instromend gas. Het vergassen duurde ongeveer twintig tot dertig minuten. Na de vergassing werden de lijken door de werkjoden onderzocht op gouden tanden en kiezen, die uit de gebitten werden gehaald. De rest van de lichamen werden in massagraven geworpen. Dit alles overkwam Hartog en Flora. De discpline onder de Soviet-krijgsgevangenen en de werkjoden werd bewaard door ca. twintig SS-ers met honden en zwepen. Vrijwel al het personeel had al eerdere ervaring met het vergassen van mensen in het zogenaamde euthanasieprogramma, waarin mensen met een lichamelijke of verstandelijke mensen werden vermoord. Leiding van het kamp was in 1943 in handen van Oostenrijker Franz Reichleiter.

Voor de deelneming bij het overlijden van onzen waarden broeder, behuwdbroeder en Oom zeggen wij hartelijk dank.
H. S. LEVIE en fam.
Oosterpark 76.

Heden overleed tot ons leedwezen, onze waarde Broeder, Behuwdbroeder en Oom, 2427
JUDA SALOMON LEVIE.
A'dam, 29 Augustus 1937.
H. S. LEVIE.
Rouwbeklag: Oosterpark 76.

HUIS TE HUUR,
met tuin, mooi ruim, geh. gerestaureerd, v. kl. gez., geen zaak, omtrek Swammerdamstraat, huur f 9.50 p. w. Bevragen: LEVIE, Oosterpark 76. 4407

Ondertrouwd:
SAL. H. LEVIE
en
JULIE LEVIE.
Huwelijksinzegening 24 Juni te 1½ uur, Oosterpark 76.
Eenige en algemeene kennisgeving.
Wegens rouw geen receptie.
Amsterdam, 5 Juni 1922. (25398)

OOSTERPARK 76
Zeer mooi HUIS en TUIN, bev. 3 gr. en 3 kl. kamers, keuken en veranda. Zonnig gelegen, fraai uitzicht. Huurpr. f 775 p. j. Te bevr. H. S. Levie, Oosterpark 76 boven.

Flora Levie-van der Rijn, Groningen, 27 december 1863, Sobibor, 16 april 1943. Flora was een dochter van vleeshouwer Moses van der Rhijn, die bij haar geboorte al 51 jaar was, en de elf jaar jongere Louisa Manus. Flora was een kind van oude ouders en kwam uit een families van slagers. Ook haar grootvader van vaderskant, Israel Salomons van der Rhijn, was al vleeshouwer geweest. Flora was niet het

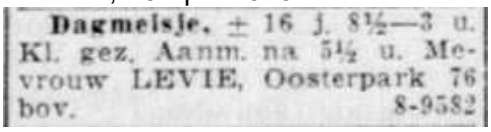
Dagmeisje, ± 16 j. 8½—3 u. Kl. gez. Aanm. na 5½ u. Mevrouw LEVIE, Oosterpark 76 bov. 8-9582

jongste kind in het gezin. Dat was Izak, die nog in 1869 geboren werd. Isidor was twee jaar jonger en Frits werd in 1866 geboren. Izak en David overleden op jonge leeftijd. Een oudere zus was Rachel (1857). Ook Eva (1859) was ouder. Carolina werd in 1861 geboren. Het is niet duidelijk hoe Flora in Paramaribo terecht kwam en hoe ze Hartog tegenkwam. Voor het verdere gezamenlijke leven van het echtpaar zie hierboven. Vermoedelijk waren alle broers en zussen van Flora al overleden bij het begin van de oorlog.

Net **burger-dagmeisje** gevraagd, ± 18-25 jaar, v. 8-5. Klein gezin, goed loon. Mevr. LEVIE, Oosterpark 76, boven.

Gevraagd net **Werkmeisje**, voor dag en nacht *f* 10 p. w. na 8 uur. LEVIE, N. Keizersgracht 88. K 19

Louise Levie, Paramaribo, 2 januari 1898, Sobibor, 6 april 1943. Louise was een ongetrouwde dochter van Hartog en Flora en woonde nog bij haar ouders thuis. Mogelijk hielp ze hen structureel in het huishouden. Louise zou op 2 april 1943 in Westerbork zijn aangekomen en volgens haar kaart van de Joodsche Raad al op 6 april 1943 naar Sobibor zijn getransporteerd. Dit klopt slecht bij het feit dat haar sterfdatum ook op 6 april 1943 gesteld is, aangezien de reis van Westerbork naar Sobibor niet in één dag gemaakt werd. Wij hebben hier geen antwoord op.

Verloofd:
LOUISE LEVIE
en (364)
H. I. BLITZ.
Oosterpark 76.
Middenweg 4D, Watergraafsmeer
Geen receptie.

De oudere broer van Louise, Salomon, die winkelier in chocola was en een winkel op de Kalverstraat, werd ook door de nationaalsocialisten vermoord, net als zijn echtgenote. Dit echtpaar had geen kinderen.

Oosterpark 81 huis

Alexander Serlui, koopman in muziekinstrumenten, handelaar in etherische oliën en secretaris pastoraal werk van de Nederlandsch Israëlietische Hoofd Synagoge, Amsterdam, 6 november 1899, Sobibor, 2 juli 1943. Alexander was een zoon van kantoorbediende Samuel Serlui, die in 1927 was overleden, en Judith Tal, die de oorlog overleefde. Alexander kwam uit een gezin van tien kinderen. In 1918 werd Alexander goedgekeurd voor militaire dienst. Hij kwam hij het in Amsterdam gelegerde Zevende Regiment terecht. In 1922 trouwde Alexander met Ester Zipora Hamburger. Samen kregen zij vier kinderen: Judith (1923), Samuel (1928), Johanna (1931) en Ruth (1932). Alexander en zijn broer Elias waren de oprichters en exploitanten van muziekhandel Serlui BV. Aan het begin van de oorlog woonde het gezin op dit adres. Alexander heeft in de oorlog een sperre vanwege de Joodsche Raad als administrateur van het groentedistrict. Hij is daarbij orthodox kerkeraadslid. In juli 1942 wordt Alexander door de Amsterdamse politie opgebracht. We weten niet waarom. Blijkbaar wordt hij na enige tijd weer vrijgelaten, want pas op 20 juni 1943 verschijnt hij in Westerbork. Hier wordt hij op 29 juli 1943 met zijn vrouw Ester met drie van hun kinderen op de trein naar Sobibor gezet, waar allen direct na aankomst door vergassing om het leven worden gebracht. Drie zussen en twee broers van Alexander werden ook vermoord: Rebecca (kantoorbediende), tweeling Elias (grossier) en Mathilde, Henriette Martha en Jacobus (koopman). Allen woonden in Amsterdam Zuid.

Heden overleed onze lieve Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevr. de Wed.
J. HAMBURGER—
HAMBURGER,
in den leeftijd van 77 jaar.
E. SERLUI—
HAMBURGER.
ALEX SERLUI.
L. HAMBURGER.
B. HAMBURGER—KORN
NELLY HAMBURGER.
SARA HAMBURGER.
C. SANDERS —
HAMBURGER.
BEN SANDERS
en Kleinkinderen.
7 Sept. 1941.
Amsterdam, 15 Eloel 5701.
Oosterpark 81. 3802

Voor de vele blijken van deelneming, ons betoond bij het overlijden van onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, Mevr. de Wed.
J. HAMBURGER—
HAMBURGER,
betuigen wij uitsluitend langs dezen weg onzen hartelijken dank. 4718
Uit aller naam,
E. SERLUI—HAMBURGER
Amsterdam, 10 October '41.
Oosterpark 81

Ester Zipora Serlui-Hamburger, Maarsseveen, 6 mei 1896, Sobibor, 2 juli 1943. Esther was een dochter van de in Maarseveen geboren koopman Saul Hijman Hamburger, die al in 1918 was gestorven, en de in Nijkerk geborem Johanna Hamburger, die in Rusthuis Parkzicht zat en in september 1941 in Amsterdam overleed. Johanna werd op het Joodse kerkhof in Nijkerkerveen begraven. Ester kwam uit een gezin van tenminste vier kinderen, waarvan zij de oudste was. Voor het huwelijk met Alexander zie hierboven. Ook Ester had enige tijd een sperre, net als Alexander. Samen met hem reisde Ester naar Sobibor. Een zus van Ester, Clara, overleefde de oorlog en emigreerde naar Canada. Broer Levie (ambtenaar) en zus Petronella (dienstbode) werden ook vermoord.

Voor de vele blijken van deelneming, ons betoond bij het overlijden van onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder,
Mevr. de Wed.
J. HAMBURGER—
HAMBURGER,
betuigen wij uitsluitend langs dezen weg onzen hartelijken dank.
Uit aller naam:
E. SERLUI—HAMBURGER.
Amsterdam, 10 October '41.
Oosterpark 81.

Mevr. SERLUI, Oosterpark 81, tel. 51006, 5326
VRAAGT FLINK
JOODSCH DIENSTMEISJE
goed kunnende werken.

Mevr. SERLUI, Oosterpark 81, Amsterdam, orth. Israël, vraagt per 1 Dec.
flinke degelijke Dienstbode
voor dag en nacht, v.g.g.v.
10—B 51530

Mevr. SERLUI, Oosterpark 81, vraagt voor direct flinke **DAG-DIENSTBODE** voor noodhulp van 9—8 uur. 4600

Mevr. Serlui, Oosterpark 81, Amsterdam, vraagt per 1 Dec. flinke, degelijke
DIENSTBODE
voor dag en nacht, vggv. Loon f 30.— per mnd.

Mevr. Serlui, Oosterpark 81, Amsterdam, vraagt per 1 Dec. flinke, degelijke
DIENSTBODE
voor dag en nacht, vggv. Loon f 30.— per mnd.

Judith Gazan-Serlui, huisverzorgster, Amsterdam, 9 december 1923, Sobibor, 4 juni 1943. Judith was een dochter van Alexander en Ester. Judith staat op onderstaande foto van de Joodsche HBS uit 1937. Zij is nummer 77. In juli 1940 studeert Judith af en schrijft namens de leerlingen een bedankbrief, die we hieronder hebben afgebeeld.

15/7 '40

Niet doorgegaan!

Geachte Dames en Heren.

De leerlingen van 5B hebben mij verzocht, uit hun aller naam een woord van dank te brengen aan de leraren van onze H.B.S., die jarenlang getracht hebben ons op te voeden tot nuttige leden van de maatschappij; en ook aan de heren en dames gecommiteerden, die zo veel hebben bijgedragen tot het veraangenamen van ons eindexamen.

Om een aanknopingspunt voor mijn speech te vinden heb ik, een oude Joodse gewoonte getrouw, gezocht in de afdeling van deze week naar een vers dat mijn leiddraad zou kunnen zijn, en ik ben daarbij getroffen door de grote hoeveelheid stof, die deze Sedroh bevat. Ik kan U verzekeren, dat wanneer ik een meisje geweest was, mijn keus zeker gevallen zou zijn op de Poscek : Halou onougi assounego Voorwaar, ben ik niet uw ezelin !

Is het te verwonderen dat ik, in dit moment terugdenk aan de tijd, dat wij als jonge kinderen de HBS. voor 't eerst betraden? We zien dan weer voor ons het oude schoolgebouw op de Herengracht, dat patriciershuis, pasklaar gemaakt tot onderwijsinrichting. Al was het gebouw niet modern en de outillage niet ideaal, de sfeer was er uitstekend en de bereikte resultaten waren van dien aard, dat het slechts een enkeling was, die bij de finish de eindstreep niet haalde.

Daarna kwam de verhuizing naar hier. De beschtiging van het nieuwe schoolgebouw ontlokte menigeen de gedachte :

Ma touwoe ouholego Jangkouw Hoe schoon zijn uw lokalen meneer Jacob

Dat waren lokalen waar de lessen van onze leraressen en leraren tot hun recht konden komen, Waar wij met volle teugen het vele goede konden indrinken, wat zij ons voorzetten; konden zeg ik, deden we het niet altijd ? Hoe vele malen hebben wij niet in jeugdige overmoed en in jeugdig onverstand het den leraar lastig gemaakt of het consigne van den directeur getrotseerd. Dan klonk de stem van den directeur bestraffend : Halou sjolouach sjolachti eilego likrou loch, lomo lou holach to eilai ? Heb ik je soms niet laten roepen hej Waarom ben je dan niet gekomen ?

Thans nu we staan aan het eindpunt, dat tevens betekent een afscheid van de school, den directeur, de leraressen en leraren, nu we overzien het vele dat zij voor ons hebben gedaan, komt de behoefte naar voren een woord van dank te uiten voor de vele zorg die zij zich hebben gegeven om ons kennis en algemene ontwikkeling bij te brengen, om ons zo goed mogelijk toe te rusten voor de struggle for life, die ons wacht om van ons te maken goede leden van de maatschappij, goede menschen, goede Joden.

Ik verzoek u allen, namens onze klas, van mij de verzekering te willen aanvaarden dat wij steeds met plezier zullen terugdenken aan de jaren op de HBS doorgebracht en met grote dankbaarheid aan u meneer Jacobs en aan alle leraren en leraressen.

Mochten wij inde toekomst nog eens uw advies, uw steun, uw hulp nodig hebben, dan zult U ons die naar wij hopen, al heeft de school haar deuren achter ons gesloten, niet onthouden.

Judith Seelig end of school year

July 5, 1940

Joodsche HBS, Stadstimmerhuis, Amsterdam

Judith perished June 4, 1943, Sobibor

In augustus 1942 trouwde Judith met Jozef (Joop) Gazan, die opgeleid was aan het Nederlandsch Israëlietisch Seminarium in de Rapenburgerstraat en voor inmiddels rechten was gaan studeren. Samen gingen bij op het Oosteinde wonen en vanaf december 1942 op Retiefstraat 4-1. Joop had een sperre vanwege werkzaamheden voor de Joodsche Raad en daarmee had Judith die ook. Volgens haar kaart van de Joodsche Raad was Judith orthodox. Judith en Joop arriveerden op 25 mei 1943 in Westerbork en werden op 1 juni 1943 op de trein naar Sobibor gezet. Daar werden beiden, na van elkaar gescheiden te zijn, door vergassing om het leven gebracht.

Samuel Serlui, Amsterdam, 10 juni 1928, Sobibor, 2 juli 1943. Samuel was een zoon van Alexander en Ester. Samuel zat ook op de Joodsche HBS en is nummer 83 op onderstaande foto. In juni 1941 deed Samuel zijn Bar Mitswa.

בר מצוה
van onzen Zoon
SAMUEL
op ש״קפ׳ שלח לך 26 Siwan 5701
(21 Juni) a.s. 1334
ALEX SERLUI
E. SERLUI-HAMBURGER
Amsterdam, Oosterpark 81.
Receptie: Zaterdag 21 en Zondag 22 Juni, van 3—5 uur.

Johanna Elisabeth Serlui, Amsterdam, 28 april 1931, Sobibor, 2 juli 1943. Johanna was een dochter van Alexander en Ester. Johanna zat op de Eerste Montessorischool.

Ruth Serlui, Amsterdam, 15 juli 1932, Sobibor, 2 juli 1943. Ruth was een dochter van Alexander en Ester.

Oosterpark 83 huis

David Nordheim (kinderfoto onder links), arts, Arnhem, 17 september 1904, Tröbitz, 27 mei 1945. David was de zoon van koopman Moses (Moos) Nordheim, die in Amsterdam Zuid woonde en door de nationaalsocialisten vermoord werd, en de uit Arnhem afkomstige Betje Aronson, die in 1932 na een lang ziekbed was overleden. Moos hertrouwde in 1935 met Pauline Hijmans. Moses had zich, als zoon van godsdienstonderwijzer

VERHUISD vanaf 1 Mei
D. NORDHEIM
Arts.
Praktijk-adres: Oosterpark 62.
Spreekuur Ziekenfonds 9½–10
Voor particulieren na afspraak
Privé-adres: 230
RIVIERENLAAN 6, Tel. 20981

David Nordheim, na een mislukte carriere als diamantslijper, in 1903 in Arnhem gevestigd, waar hij ging werken in het bedrijfje van zijn vrouw Betje Aronson, met wie in datzelfde jaar getrouwd was. De uitdragerij groeide langzaam uit tot een gerenommeerde antiekzaak, Nordheim, in de Weverstraat. David was de oudste zoon. In 1910 zou Lion volgen. Het gezin was religieus meelevend. David, die naar zijn grootvader de godsdienstonderwijzer genoemd was, bracht zijn jeugd in Arnhem door en volgde daar het Gymnasium. Hij trok veel met zijn broer Lion en vader Moses op, omdat moeder ziekelijk was. Zo bezochten vader en zonen op zondagmiddag samen voetbalwedstrijden. Ook trokken zij gedrieën naar Zwitserland. Na het Gymnasium studeerde David geneeskunde in Utrecht, waar hij in 1931 slaagde voor zijn examen. In datzelfde jaar kwam hij in dienst bij het Nederlandsch Israëlietisch Oude Mannen- en Vrouwenhuis op de Nieuwe Kerkstraat 135. In 1933 trouwde David met zijn nicht Rachel (Chelly) Nordheim, die aangesloten was bij de Mizrachie, de religieus zionistische beweging. Met haar kreeg hij vier kinderen, Mosjée, Bathsjawa, Riwkah en Sjimon Nechemjah. Het gezin was betrokken bij de sjoel Zichron Ja'akov. Zowel Rachel als de kinderen zouden de oorlog overleven. Na zijn huwelijk begon David zijn praktijk op dit adres aan het Oosterpark. Hier was het gezin ook aan het begin van de oorlog gevestigd. In april 1941 verhuisde het gezin naar de Rivierenlaan. David had een sperre vanwege de Joodsche Raad. Hij was arts bij de afdeling voorlichting. Op 20 juni 1943 kwam David in Westerbork terecht. Hij werd met vrouw en twee oudste kinderen – de jongsten waren al in de onderduik terechtgekomen - op 11 januari 1944 naar Bergen-Belsen gedeporteerd. David beschikte net als zijn vrouw,

Het gezin Nordheim-Aronson ca. 1912; David, vader Nordheim, Lion, moeder Nordheim

IN PLAATS VAN KAARTEN.
Verloofd:
PAULINE HIJMANS
en
M. NORDHEIM
Amsterdam, April 1935. Niesan 5695.
Nic. Maesstraat 145.
Oosterpark 83. 7227
Eenige kennisgeving.

Gevestigd:
D. NORDHEIM
arts.
Oosterpark 83.
Spreekuren:
Ziekenfonds: 8 u.—9 u.
Particulier: 1 u.—2 u.
Behalve Zaterdag.

Ondertrouwd:
PAULINE HIJMANS
en
M. NORDHEIM,
Weduwn. v. Mevr. B. ARONSON.
Amsterdam, 13 Augustus 1935.
Nic. Maesstraat 145.
Oosterpark 83. 1896
Huwelijks-inzegening Woensdag 4 September 1935 (6 Eloel 5695) ter Nieuwe Synagoge, J. D. Meyerplein, des middags 1.30 uur.
Toekomstig adres:
Uiterwaardenstraat 288.

KOLENOE
Het secretariaat van de afdeeling Amsterdam wordt waargenomen door mevr. R. Nordheim—Nordheim, Oosterpark 83, terwijl mevr. F. Maliniak—Herschfus, Hemonystraat 40, secretaresse van het H.B. blijft.

Getrouwd:
D. NORDHEIM,
Arts,
en
R. NORDHEIM,
die, mede namens wederzijdsche families, hartelijk dank zeggen voor de belangstelling, bij hun huwelijk ondervonden.
A'dam, 18 Ijar 5693.
14 Mei 1933.
Oosterpark 83.

Tot onze grote droefheid overleed op 27 Mei 1945 te Fröbitz (Did.) op de leeftijd van 40 jaar onzen Man en Vader
DAVID NORDHEIM,
Arts te Amsterdam.
Uit aller naam,
RACHEL NORDHEIM—NORDHEIM.
Oosterpark 83 bov. A'dam

De Heer en Mevrouw
D. NORDHEIM—NORDHEIM
geven kennis van de geboorte van hun ZOON
MOSJEE.
Amsterdam, P. I. Z., Oosterpark 83.
12 Sjewat 5694.
28 Januari 1934.

wier zuster Rika in 1936 al was geëmigreerd en haar ouders in 1938, over een Palestina-certificaat, maar kwam daar nooit aan. Vlak na het einde van de oorlog overleed David in Tröbitz aan vlektyfus. Zijn vrouw en beide oudste kinderen overleefden het kamp. Broer Lion, die intensief betrokken was bij de Zionistische beweging in Nederland en over wie het boek *Lion* geschreven is door Ruth M.M. Hoogewoud-Verschoor, werd met als David vermoord. Bovenstaande foto is uit het betreffende boek afkomstig.

DATH WAÄRETS.

In verband met noodzakelijke werkzaamheden op ander gebied heeft M. H. Max Bolle het secretariaat van Dath Waärets neergelegd. Hij blijft deel uitmaken van het bestuur.

Het secretariaat zal vanaf heden worden waargenomen door Arts D. Nordheim, Oosterpark 83, Amsterdam-O. Men gelieve alle correspondentie, Dath Waärets betreffende, thans tot hem te richten.

In deze woning zat na het vertrek van de familie Nordheim in april 1941 een onderduikersonderkomen verstopt. Van Micha Reisel is onderstaand bericht afkomstig.

Mijn ouders Jacques en Emma Reisel-Muller zaten anderhalf jaar ondergedoken op Oosterpark 83 Mijn ouders (28 en 22 jaar oud) waren op 29 september 1943 ontsnapt uit het Duitse kamp in Barneveld waar ongeveer 700 joden geinterneerd waren in 1943. Zij werden door het verzet naar Amsterdam gebracht en gingen eerst naar een onderduikadres in de Amazonestraat. Deze mensen, Jan en Mieke van der Valk, beide artsen en collega's van mijn vader, hadden een klein appartement, een dochtertje en een kind op komst. Daarom zijn ze na een paar weken verhuisd naar een andere collega van mijn vader die een groot huis had op Oosterpark 83. Al aan het begin van de oorlog in 1940 of 1941 had hij een schuilplaats in zijn kantoor gebouwd! Zijn kantoor was een klein huisje in de tuin van zijn eigen huis. Er was een gang die vanaf de straatingang langs de tuin rechtstreeks naar zijn kantoor leidde.

De patiënten gebruikten de gang als wachtkamer. Deze arts, Joop Picard, had in zijn kantoor een valse muur gebouwd, ongeveer 60 cm. van de oorspronkelijke achtermuur. In de hoek van deze nieuwe muur was een ingebouwde laadjeskast. Als je alle laadjes eruit haalde, kon je in de ruimte tussen de twee muren kruipen. Elke ochtend voordat de eerste patiënten om 7.00 uur kwamen, zaten mijn ouders tot 13.00 uur in deze donkere schuilplaats, tot de laatste patiënten weg waren. Soms verbleven ze ook in de muur met een of twee andere joden die ook ondergedoken zaten bij dokter Picard. Het verzet zou hen voorzien van valse voedselbonnen die iedereen moest gebruiken om eten te kopen.

De huishoudster, Frieda, die zelf Duitse was, ging naar verschillende winkels om hier en daar wat te kopen, zodat niemand zou doorhebben dat er meer mensen in huis waren dan de dokter en de huishoudster. Dit duurde van oktober 1943 tot april 1945! Zo hebben ze 1,5 jaar geleefd... […]. In april 1945 had de verloofde van het keukenmeisje begrepen dat de dokter Joden had laten onderduiken en wilde er geld voor hebben. Als je een Jood aangaf die ondergedoken zat, kreeg je als beloning 7,5 gulden. Deze jongeman schreef een brief aan de politie waarin hij vier Joden aangaf, zodat hij 30 gulden had kunnen verdienen…

Sinds het begin van de oorlog had het verzet een systeem ingevoerd waarbij er op elk postkantoor in Amsterdam een medewerker moest zijn die tegen de nazi's was en met het verzet samenwerkte. Elke brief gericht aan de regering, de nazi's, de gemeente, de SS, de SD, de politie etc. moest 's nachts worden geopend en als er, zoals in dit geval, gevaarlijke informatie in stond, werd de brief vernietigd en werden de mensen gewaarschuwd. Mijn ouders moesten dus met spoed het huis van hun vriend verlaten en gingen terug naar het appartement van het echtpaar dat nu net een nieuwe baby had gekregen. Ze bleven daar nog een maand tot de oorlog eindigde op 5 mei 1945

J. L. ROOS, Arts
zet z'n praktijk na 1 Mei voort:
Beethovenstraat 72 (1e flat)
Telef. 20107.
Spreeku.: Part. 1.30—2.30 en volg. afspr. Ziekenfondsleden 8.30—9.30 v.m. 243

Oosterpark 84 huis

Jacob Levy Roos, arts, Lochem, 5 mei 1893, Auschwitz, 30 september 1942. Jacob was een zoon van de in Lochem geboren koopman Abraham Roos, die in

Amsterdam, April, 1941.

L. S.

Zooals U waarschijnlijk reeds vernomen hebt, is het mij verboden na 30 April 1941 niet-Joodsche patienten te behandelen. Het is mij niet mogelijk tot allen een persoonlijk afscheidswoord te richten en daarom dank ik U langs dezen weg voor het — vaak reeds gedurende vele jaren — in mij gestelde vertrouwen.

Ditzelfde vertrouwen kunt U ook zeer zeker stellen in den arts, dien ik met zorg uitgekozen heb en die vanaf 1 Mei a.s. de praktijk voor mijn niet-Joodsche patienten van mij zal overnemen, n.l. Dr. J. KAPPERS, die in mijn huis woonachtig zal zijn en mijn telefoonnummer (51050) behouden zal.

Spreekuur :
voor particulieren dagelijks van 1.30—2.30 ;

voor leden van ziekenfondsen :
Oosterpark 84 dagelijks van 8—9.15 en
Oostenburgergracht 27 van 10.30—11.15.

Zoo neem ik dan nu afscheid van U en geef U mijn beste wenschen voor de toekomst mee.

Uw dn.

J. L. ROOS.

Nieuw adres ná 1 Mei 1941 :
BEETHOVENSTRAAT 72 [1]
Telefoon 20107.

1931 was overleden, en de in Almelo geboren Henrietta Roos-Meijers, die in februari 1943 in Westerbork overleed. Mogelijk was Jacob het enige kind van dit echtpaar. We weten niet waar Jacob voor arts studeerde. Vermoedelijk was dat in Utrecht, want in 1919 vestigde Jacob zich vanuit Utrecht in Amsterdam, en wel op dit adres, waar hij vermoedelijk direct praktijk begon te voeren. In 1921 trouwde Jacob met de zeven jaar jongere Jeannette Bosman. Het echtpaar kreeg twee kinderen: Abraham (1922) en Henriëtte (1925). In 1925 was Jacob al arts op dit adres. Aan het begin van de oorlog woonde het volledige gezin nog steeds op dit adres. In april 1941 verhuisde het gezin en de praktijk, vanwege het verbod dat in februari 1941 was ingegaan dat Joodse artsen niet langer niet-Joodse patienten mochten behandelen. In dat kader schreef Jacob zijn patienten een brief die hieronder is afgedrukt. De brief is voorzien van een rouwrand, als enige vorm van protest die nog mogelijk was. Jacob komt vermoedelijk begin augustus 1942 in Westerbork aan, en wordt op 10 augustus 1942 met zijn vrouw en dochter op de trein naar Auschwitz gezet. Hier komt hij spoedig om het leven.

Heden overleed tot onze diepe droefheid onze lieve Man, Vader, Behuwd- en Grootvader, de Heer
ABRAHAM ROOS,
in den ouderdom van 74 jaar.
Hilversum, 26 Juli 1931.
HENRIETTE ROOS—MEIJERS.
J. L. ROOS.
NETTY ROOS—BOSMAN.
BRAM en JET.
De teraardebestelling zal plaats vinden te Lochem op Dinsdag 28 Juli. Vertrek van Markt No. 9 te 2.30 n.m.
Rouwbeklag alleen te Lochem.

Dokter ROOS, Oosterpark 84, vraagt een dienstbode voor dag en nacht. Vervoegen na 6½.
T 2630

ONDERSCHEIDING.
Het Hoofdbestuur der Vereniging „Het Rode Kruis", heeft aan J. R. Roos, arts, Oosterpark 84, het Kruis van Verdienste overhandigd, voor zijn belangloze medewerking als medisch leider van de Parkherstellingsboot „Wilhelmina".

A. Kropveld,
Arts,
Oosterpark 27,
is afwezig tot 16 Juli.
Waarnemers:
Dr. Roos, Oosterpark 84 en
Dr. Heimans, Oosterpark 60.

Jeannette Roos-Bosman, Amsterdam, 28 maart 1900, Birkenau, 10 augustus 1942. Jeannette was een dochter van de in Rotterdam geboren fotograaf Andries Bosman, die vroeg was overleden, en de in Arnhem geboren Rebecca de Winter, die de oorlog overleefde. Jeannette had een zus, Wilhelmina, die de oorlog ook overleefde. Voor het huwelijk met Jacob zie hierboven. In 1930 was Jeannette secretaris van de Amsterdamsche Joodsche Vrouwenraaden in 1933 organiseerde zij een collecte voor Joodse vluchtelingen uit Duitsland, zoals blijkt uit de advertenties hiernaast. De officiële sterfdatum van Jeannette komt niet overeen met het feit dat ze op 10 augustus 1942 samen met Jacob en Henriette in Westerbork op de trein stapte. We weten niet wat de juiste oplossing is, maar vermoeden dat Jeannette later overleed.

JOODSCHE VROUWENRAAD — Afd. A'DAM.
Men bericht ons, dat het secretariaat van den Amsterdamschen Joodschen Vrouwenraad is overgedragen aan Mevr. N. Roos—Bosman, Oosterpark 84.

Collecte voor de Joodsche Vluchtelingen
Wij vestigen de aandacht op de collecte voor de Joodsche Vluchtelingen uit Duitschland, op 17 Mei a.s. Veel geld is er noodig en de middelen zijn bijna uitgeput. Meldt U dus zoo spoedig mogelijk als collectant(e) aan, bij Mevrouw N. Roos-Bosman, Oosterpark 84 Telefoon 51050.

Abraham Roos, kok, Amsterdam, 19 mei 1922, Auschwitz, 1 mei 1944. Abraham was de zoon van Jacob en Henriette en woonde nog thuis. Op 17 juli 1942 doet vader Jacob een verzoek tot opsporing van zijn zoon.

17.45
Namens vader opsp. verz. van Abraham Roos, geb. A'dam 19-5-22, leerling kok, wonende Beerthovenstraat 72 een hoog slh., die sedert eenige dagen spoorloos is. Is jood. Hij is erg nerveus, zoodat ongeluk wordt gevreesd. Tel. verzonden.

Abraham was echter op weg naar Zwitserland, samen met zijn vrienden Johan Kaufman en Maurice Boers. De drie vrienden werden echter door de Zwitserse douane te Trent niet toegelaten. Abraham woonde een tijdje in Pau, vermoedelijk samen met enige familieleden uit Duitsland, Ernst Roos en Jenny Roos-Rawicz. In Pau werd Abraham gevangen genomen en naar kamp Mérignac gestuurd. Uiteindelijk arriveerde hij met de trein van 7 december 1943 vanuit Drancy in Auschwitz. Hier kwam hij na een klein half jaar om het leven. Zijn vrienden Johan en Maurice op hun beurt waren er bij de tweede poging in geslaagd in Zwitserland terecht te komen.

Henriette Roos, scholiere, Amsterdam, 26 april 1925, Birkenau, 1 september 1942. Henriette was een dochter van Jacob en Jeannette. Henriette woonde van 15 juli 1940 tot 31 juli 1942 op de Joodse Jeugdfarm in Gouda. De Joodse Jeugdfarm, in de villa Catharinahoeve, was bedoeld voor Palestina-pioniers. Henriette staat op onderstaande foto, maar we weten niet wie zij is. Henriette trok eind juli 1942 nog even bij haar ouders op de Beethovenstraat in. Samen met hen reisde ze naar Auschwitz, waar ze spoedig om het leven kwam.